BB-SL-125

C. C. A. A.

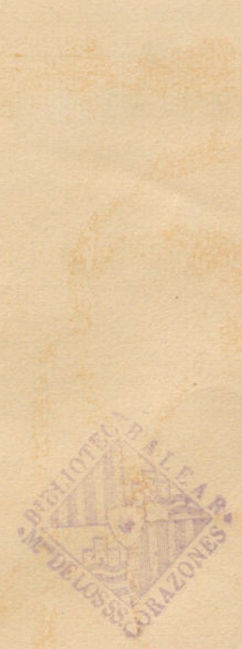

AVUI, dimarts, 23 d'octubre del 1984

El 'Llibre del Consolat de Mar'

Fa un parell d'anys varen ser publicats els dos primers volums de l'edició crítica del *Llibre del Consolat de Mar* que contenen el seu text segons es presenta al manuscrit més antic, el de la Reial de Mallorca, amb les variants existents en els nous manuscrits actualment coneguts, completades amb abundants notes i les remarques de caràcter textual.

Ara n'apareix el tercer volum que, precedit d'un important pròleg del doctor Font i Rius, conté un exhaustiu estudi jurídic escrit per Arcadi Garcia, que en una primera secció tracta l'origen i evolució medievals dels consolats de mar catalans: de la concessió d'una jurisdicció privilegiada separada amb regulació pròpia, però recollint els principals inspiradors del nostre dret, el qual, segons afirmà el gran historiador Pirenne, va influir en el tràfic continental que per Venècia arribava a Bruges, a través de la Llombardia i de França.

I aquest mateix dret consular fou invocat com a precedent i exemple pels mercaders i cònsols de Burgos en sol·licitar i obtenir dels reis Catòlics la concessió d'un procediment privilegiat independent de l'ordinari per resoldre les qüestions mercantils, però no va influir gaire en les normes i costums recollits a les pròpies ordenances, que continuaren aplicant-se en el comerç terrestre.

En el mateix

De llibres i semina

E n Josep Valls ja ha acabat el seu llibre sobre el seminari. Com que en Valls es de Sant Feliu de Pallerols i resideix a

dipòsit, ni la c
oferir-lo als llib
dos milers d'e

Figueres, cal creure que la seva biblioteca

L'APUNTA

Aquesta maleïda guerra es repetix any rera any i d'ençà molt de temps, sense cap justificació.

És per això que ja fora hora de "firmar la pau del camp" abans no arribi el genocidi complet de la fauna dels nostres camps.

Això no és difícil. Per començar, els nostres legisladors poden escurçar el temps de caceria, poden fixar horaris restringits, fins i tot la poden prohibir, que fora la cosa més assenyada i raonable... Fer pagar molt més per la llicència, prohibir les escopetes de repetició, i donar més facilitats per als camps de tir al plat, que és on s'haurien de divertir tots aquests senyors.

Però si a aquests senyors... el que els agrada és matar, poden escollir molts països on trobaran animals d'igual a igual i amb les mateixes armes, el tragueren fora de la vinya, seus fills.

Diumenge passat va venir a dir la missa de les onze a la parròquia de dalt de Torredembarra un capellà forasterot. En començar l'homilia, de tant en tant pronunciava alguns mots no gens correctes (*retrato, iglesia*, i d'altres que ara no recordo), que semblaven denotar una desconfiança d'identitat i que donaven un gust agre a la dissertació. Després, en ficar-se en la profunditat de la paraula evangèlica, la cosa canvià, i per cert, d'una manera agradabilíssima. Ja ho veurà.

L'amor que el propietari posà a plantar la vinya no fou correspost pels vinyaters que hi deixà. Les coses anaven malament i hi envià el seu propi fill per mirar d'arreglar-ho. Només acabat d'arribar-hi, els vinyaters l'agafaren, el tragueren fora de la vinya,

"Teledeum", en castellà, a Nova York

(Barcelona).

Desitjo afegir els meus comentaris sobre la representació dels Joglars aquí, a Nova York, el mes passat. El senyor Modest Giró i Marsal ja ha presentat en aquestes pàgines (AVUI, 13 de setembre, Bústia) la seva crítica, i veig que ell la va trobar ofensiva. Jo, per part meva, vaig quedar molt desil·lusionat també quan, a últim moment, la gerència va decidir presentar el *Teledeum* en castellà en lloc de català. Com a estudiant de català, aquí, a Nova York, em sembla poc encertat suposar que en una ciutat tan gran i tan sofisticada com és Nova York no hi hagi d'haver ningú que pugui entendre el "Teledeum" en la versió catalana original.

Nosaltres, aquí a Nova York, admiradors de la llengua i de la cultura catalanes, esperem amb il·lusió veure a la nostra ciutat Els Joglars i altres exemples del teatre català *en català*, en el futur. Jo sé que la gent de la meva ciutat natal sempre presta suport als esforços

El 'Llibre del Consolat de Mar'

Fa un parell d'anys varen ser publicats els dos primers volums de l'edició crítica del *Llibre del Consolat de Mar* que contenen el seu text segons es presenta al manuscrit més antic, el de la Reial de Mallorca, amb les variants existents en els nous manuscrits actualment coneguts, completades amb abundants notes i les remarques de caràcter textual.

Ara n'apareix el tercer volum que, precedit d'un important pròleg del doctor Font i Rius, conté un exhaustiu estudi jurídic escrit per Arcadi Garcia, que en una primera secció tracta l'origen i evolució medievals dels consolats de mar catalans: de la concessió d'una jurisdicció privilegiada separada de l'ordinària: de la fonamental unificació dels de Barcelona. València i Mallorca: de l'expansió geogràfica, principalment a partir del de Perpinyà; i finalment de la, jurídicament, més transcendental: l'expansió funcional dels consolats, essencialment influïda per la creixent intervenció dels mercaders, que els van convertir en organismes mercantils dotats d'una jurisdicció i procediments privilegiats on varen aparèixer i desenvolupar-se nombroses institucions que van servir de base al dret mercantil modern.

I en una segona secció és analitzada de manera erudita i exhaustiva el procés de formació del llibre, a partir del nucli primitiu redactat a Barcelona i de les modificacions introduïdes successivament a les diferents compilacions formulades pels primers consolats, que es tanquen amb les importants ordenances promulgades a Barcelona, des de la fonamental de 1435, que tant influïren en la regulació del contacte d'assegurança i constituïren l'última aportació documental al Llibre del Consolat.

Segons el professor Santi Rius, aquest llibre és la compilació de textos de diferents procedències referents als usos i costums de la mar mediterrània, de la qual resten pocs testimoniatges escrits fins a final del segle XIII, en què foren redactades a Barcelona els anomenats *Costums de la mar* actualment considerades com el seu nucli originari, al qual van ser agregats posteriorment uns altres textos referents a costums, ordenances i resolucions dels consolats, i a normes públiques reguladores de la navegació, el comerç marítim i la jurisdicció i organització consulars.

Era un dret espontani i popular, realista, fruit i expressió de l'experiència d'uns homes coneixedors de la navegació i del tràfic comercial que, no obstant les particularitats locals, tendia a recollir pràctiques i principis generalment reconeguts i acceptats, ordenats a les compilacions realitzades als tres primers consolats de Barcelona, València i Mallorca, conegudes gràcies als nou manuscrits estudiats a l'edició en curs de publicació.

A aquests primers consolats, s'hi uniren el de Tortosa el 1363, el de Girona l'any 1388 i tres anys després el de Perpinyà, mereixedor d'especial atenció per la seva importància comercial, per la documentació conservada, per l'extensa col·lecció diplomàtica transcrita en el seu llibre de Privilegis i per la seva situació geogràfica, que facilità l'expansió del sistema més enllà de la frontera política, en ser creats els consolats de Montpeller (1463), i de Marsella (1474) amb regulació pròpia, però recollint els principals inspiradors del nostre dret, el qual, segons afirmà el gran historiador Pirenne, va influir en el tràfic continental que per Venècia arribava a Bruges, a través de la Llombardia i de França.

I aquest mateix dret consular fou invocat com a precedent i exemple pels mercaders i cònsols de Burgos en sol·licitar i obtenir dels reis Catòlics la concessió d'un procediment privilegiat independent de l'ordinari per resoldre les qüestions mercantils, però no va influir gaire en les normes i costums recollits a les pròpies ordenances, que continuaren aplicant-se en el comerç terrestre. En el marítim, el dret atlàntic, contingut als "Rooles de Oleron", els quals, ja havien sofert la profunda influència del dret consular mediterrani.

El Llibre del Consolat va rebre oficialment aquest nom a la provisió reial del 1428, referent al consolat de Perpinyà, i el descobriment de la impremta facilità extraordinàriament la seva difusió.

L'edició prínceps catalana aparegué l'any 1484, va adoptar la darrera redacció manuscrita barcelonina, i fou nomenada "Vulgata" perquè va estar la generalment acceptada a les següents reedicions del text català, i va servir de base a les nombroses traduccions a partir dels anys següents: a l'italià (1519), al castellà (1539), al francès (1577), a l'holandès (1723), a l'alemany (1799) i a l'anglès, en 1874 per sir Travers Twiss, que en publicar les fonts que havien ajudat a formar el primitiu llibre negre de l'Almirallat, juntament amb un extens estudi, publicà el text català, transcrit per l'erudit francès Pardessus, i la traducció anglesa dels *Costums de la mar* i de l'*Ordre judiciari*, del consolat de València.

El prestigi de les doctrines contingudes al "Llibre" s'accentuà amb els elogis que li dedicaren els grans juristes dels segles XVII i XVIII, entre els quals cal destacar l'holandès Grotius, que les aprofità per fonamentar la pròpia referent a les preses marítimes, i el genovès Cesaregis: i tal vegada és més interessant recordar la seva positiva influència en la preparació de les famoses "Ordenances de Lluís XIV", les quals, segons reconegueren els mercantilistes francesos coetanis, utilitzaren prou sovint textos de la nostra compilació, que arribà a ser considerada com la base tradicional del dret marítim i comercial, a la qual, com a una mena de dret comú, recorrien juristes i tribunals quan no disposaven de normes oficials d'aplicació preferent, i l'esperit de la qual sobreviu encara en nombrosos aspectes de les codificacions modernes, inspirades en els seus principis fonamentals.

Un segon tom del tercer volum conté un extens diplomatari que comprèn la transcripció de 186 documents, en gran nombre inèdits, i per completar l'obra manca encara un quart volum que contindrà un estudi filològic, un glossari i els índexs indispensables per utilitzar aquesta primera edició crítica del *Llibre del Consolat de Mar*, que, com afirmà Pirenne va ser el veritable estatut internacional del dret marítim i, per tant, ha significat una de les més valuoses aportacions de Catalunya a la cultura i civilització occidentals.

Josep M. Puig Salellas
Notari

aquest país nostre perquè al vostres improperis contra l'estat salut i el benestar dels vius ha fet

BIBLIOTECA DE LOS REYES DE ARAGON

[illegible]

Jhs.

Sentencia regia iustissima In fauorem iurisdictionis magnificorum Consulum Ciuitatis. Maioricarum

b.

[illegible] Christi iesu et gloriosissime virginis Ma[illegible]
nominibus humiliter imploratis. E[illegible]
Et Nos ferdinandus dei gratia Rex Ca[illegible]
Legionis: Sicilie: Toleti: Valencie: Gallecie: M[illegible]
hyspalis: Sardinie: Cordube: Corsice: Murcie: G[illegible]
bii: algezire: Gibaltaris: Comes Barchinonensis: do[illegible]
rabie et Molline: Dux Athenarum et Neopatrie: Co[illegible]
lionis et Ceritanie: Marchio Oristanii: Comes [illegible]
Visa supplicatione coram nobis proposita in Ciuita[illegible]
die secunda mensis Junii anni Millesimi quadringentesimi
octuagesimi septimi pro parte Consulum maris Ciui[illegible]
Maioricarum: Visis litteris citatoriis a curia [illegible]
datis in nostris [illegible] contra Ciuitatem [illegible]
x. Junii anno predicto: Visis duabus appellationibus
[illegible] respectabili et magnifico [illegible]
bernationis [illegible] generalis [illegible]
una videlicet per dictos [illegible]
[illegible] que posita fuit vii. mensis [illegible]
Mil. octuagesimo sexto. Altera vero [illegible]
[illegible] Sindicum
die xi. mensis Nouembris. Visa alia
[illegible] proposita per [illegible]
[illegible] Baiuli et Vicarii dicte [illegible]
quadam scriptura per franciscum de [illegible]
[illegible] consilium [illegible]
alia scriptura posita per [illegible]
Visis nostris pragmaticis sictis remissis [illegible]

BIBLIOTECA ... Mª DE LOS SS. CORAZONES

Et in primis admittimus appellacionem seu appellan-
a predicta sentencia interpositas pro parte tam dictor-
Consulum et deffensorum alias nuncupate ipsius Ciu-
dia dicte Ciuitatis quatenus et secundum primileio
et franquesias dicte Ciuitatis sint admittende. Ve-
nendo insuper ad merita cause principalis est anima
tendum q per dictum regentem officium Locumt
dicti regis fuit sententiatum iam super validitate p
nominati primilegij illustrissimi regis Martinum
piacionatis per eundem regem Martinum patrem
super promissione et promissionibus factis per illustrissimum
regem Alfonsum patrum nostrum que omnia fue
predictas partes allegata et producta coram dicto re
officium Locumtenentis necnon proponatum
super intellectu et declaracione verborum dicti pri
ad casum super porrogacione iurisdiccionis in eos de a
ad suam iurisdiccionem non expectantibus. Inseque
igitur examinem dicte sentencie et per singula di
sento et considerato q predicta sentencia in eo capit
ubi inde tenetur q predictum primileium regis
Martini est seruandum per dictos consules et q po
sint de ausis in dicto primileio comprensis inde ac
cum in et super ipsis iurisdiccionem ordinari in
uirtute dicti primileij dictantur habere et vere ha
beant, et q pro is Consulibus et seu eorum iurisdiccion
non obstat pragmatica predicta et animodo p di
promisso seu dicte promissionis dicti regis Alfonsi no
ampliat. Consilium predictorum iurisdiccionem
rationibus et ausis in dicta sentencia apositis
predicta sentencia in eo capite sit iusta et iur
racioni consona diffinimus eandem declar
in illo capite fuisse ac esse bene et iuste declara
et minus bene per partes appellantes fuisse
latum. Successive transcripta ad alterius
verborum dicti primileij que ad nos propter
et pertinet et non ad ipsum regentem officium
nitie generalis et seruandum ibi et que de iure fam
auili et ausiue et secundum approbatam plurium
doctorum opinionem virtualiter ruraminis dicti
quo res ita emittur ut meliora et imitata vendatur

[illegible] materia sit ex ea aliqua operandi et merito si negotiator vendident rusticus pistor qui alteri similis mercimonii
triticum: lanifex lanarius: apothecarius species sive aromata
Candelarius ceram: fabro ferrarius: furbitor area: pellipario
pelles: tignario seu carpentario trabes seu ligna: timonerio
frumenta seu victus et his similia que non extrahuntur
set integra et immutata vendantur sed in usus pro
pios convertantur vel quantur aut aliam speciem seu
formam mutentur ex quo non dicatur mutua aut
mercatura seu mercimonia sed artificium
dicto et als prout prout prout et declarat de supradictis
et hys similibus non pertinere nomen ad ipsos
mod. Consules sed ad ipsos honor Ecclesiam et vi
rium iudices ordinarios et idem si super vendicio
rum seruorum quotiens quotiens missam agi eo quia de
ipsis non propie dicuntur mercimonia hominum. Et ante
dentes q. privilegium predictum Regis Martini
fuit concessum in favorem mercatorum et personarum
dictum officium exercentium et ad ampliandam
iurisdictionem dictorum Consulum et iudicium officij
mercature et ut mercatores predicti et officium mercature
exercentes eligerent et ubique dilatare possent quod ipsis debetur
ut sonant verba dicti privilegii ubi et ubi dilatoriis litis
sionis anfractibus in Cimitate Maioricarum liberis
valeat exerceri ars mercatoria penitus que impediri
emula suis alienis per vitabentes et exercentes can-
sepissime impeditur et evinde prodeunt messant-
cata evitones seu evitationes et lites que fiunt ob
diam partium immortales: que verba non videntur
mercatura nec considerare personas exercentium mercaturam sed
nus cuiuscunque artem mercatoriam et ipsam exercen
tes ut ex verbis predictis apparet ac etiam declarant
verba posita in dicto privilegio ubi sed agit de omni
questionis litibus controversiis contractibus et debatis
quibus motis seu movendis aut inceptis seu mopendis
descendentibus seu qualitercumque principaliter tamen
provenientibus ex quibuscumque causis actionibus quibus-
tractibus seu mercaturibus factis seu fiendis inter

diictam Civitatem Maioricarum vel alibi ubique
mercatores et mercatura mercatorias personas litigantes
locis oriundis preeminentes et quibuscumque
dicta Civitate Maiorice vel alibi domiciliatos et
de quibus quoquo modo qualitercumque
vertuntur de cetero quibuscumque causis et
spectet exitum possint et valeant libere et licenter
materia quam eis nunc presentibus scribimus plene
et ipsas lites questiones controversias contractus et debata
decidere et sententialiter diffinire: ex quibus verbis pate
et declaratio dictorum verborum predictum et cete
ros omnes Lanam et alios quoslibet minime astringere ipsos
Consulum iurisdictionem per dictum regium privi
legium eis concessam ac etiam circumscribere in damnum
eorum qui ad dictam Civitatem et districtum eorum mercatu
et res afferunt seu portari fecerunt et dictorum mercatorum
obtes et als prout nunc sententiamus et declaramus
quod dictum privilegium impedire non debet
debata provenientes et provenientia ex causis seu
dinoribus seu pecuniarum nominibus dictarum mercatorum
seu terrum aliunde ad dictam civitatem districtum
factis cum quibuscumque personis non facit differenda
aut eximere seu privilegiatos illas retinere in sua
nandi vel in aliam formam reducendi. Et sic am
sequenter declaramus quod si quis vendiderit rusticus
pistori aut alteri similis extractionis tritici
lanam lanarius apothecario species seu aromata unde
lario ceram: fabro ferrario: furbitori aree: pellipario
pelles: tignario seu carpentario trabes vel ligna
timori pertinentia seu molere et his similia seu quo
eisdem vel aliis quibuscumque personis pertinentia
rium seu pertinentiones de predictis
vel aliis aliquibus fecerit
adhuc et perinde fuerint bona
predictam Civitatem districtum Maioricarum
sua necessaria de primis
et permutationibus
tionem habeant et lites
positis mortuis
et valeant: necnon etiam possint
vendicionibus et permutationibus

[illegible] cum [illegible] quando negociandi causa vendantur seu per
mutationem cum [illegible] et omnes dicti primicerii ad tales
vendiciones et permutaciones se extendat et locum sibi
vendicet. In vendicionibus et permutacionibus aliarum
rerum non aliter de nec extra terminum vetarum locum
habeat ipsa declaracio verborum dicti primicerii per
dictam sententiam dicti regentis officium locumtenentie ge-
neralis facta. Quo vero ad articulum postulationis
infrascriptum ipsorum Consulum declaramus iuste fuisse
et esse declaratum et iudicatum per dictum regentem
officium Locumtenentie generalis et minus bene fuisse a
[illegible] sententia appellatum pro parte dictorum Consu-
lum et Iudicis predicte Civitatis Valentie vivente
[illegible] cum presenti dictam eandem sententiam quate-
nus in presenti est mutuamus et quatenus contraria est
eandem diffinimus ipsam tenorem. Partes predictas ab
expensis absolvimus ex iusta causa. Lata fuit hec
sua per nos seruum nrum personam per mag[nificum] dilectum
consiliarium ac nrum regentem Cancellariam Philippi
portis utriusq[ue] iuris doctorem et de eius mandato lecta et
publicata per fidelem scribam nrum Joannem Armilionem
via et nomine mag[nifici] dilecti consiliarij et secretarij nri
Joannis de Aloma in quadam camera sive studio domo
habitacionis Magistri eiusdem quam foret satis prope plateam
Fenis Civitatis Valentie quam [illegible] Civitatis ubi tunc locus regens
[illegible] et sedis dicte Civitatis ubi tunc locus regens
[illegible] hoc pridem et regia audiencia pro tunc
celebrabatur die Lune tricesimo primo Martii proxime
[illegible] sententiam audiendam de qua [illegible]
[illegible] assignata anno a nat[ivitate] dni Millesimo cc[c]c
[illegible] octuagesimo tercio. Regnor[um] [illegible] mor[is] [illegible]
[illegible] Castelle et Leonis xlvi. Aragonum vero
[illegible] mitigantibus peterunt et dictam sententiam
[illegible] et publicari humiliter supplicantibus Francisco
[illegible] procuratore [illegible] et defensorum actis
[illegible] Civitatis [illegible] Martorinum et Petro
[illegible] et [illegible] presentibus dictor[um] scribarum
[illegible] et [illegible] ac [illegible]
[illegible] ibidem presentibus nobile et mag[nifico] Gaspare de Ribelles
[illegible] Joanne Valero Petro mora legum doctoribus

Gaspare mase[r] et Jacobo de Sanctoangelo militibus dicte
Civitatis Valentie Michaele Petro arnal domicello
civitatis Tyrolij Michaele delos arcos uniuerso regie
audiencie et plurimis aliis in multitudine satis grandi
Ubi[que] ponc[ta]

Signum Ferdinandi dei gracia Regis Cas
telle Aragonum Legionis Sici
lie. Qui hanc sententiam tenore
eidem sigillum nrum unimus pe
pendenti iussimus apponendum.
Vo el rey.

Sig[num] mei Joannis de Aloma Secre
tarii regis predicti Secretarij regiarum
audiencie per universam fines Aquitar
dicionum pr[edictor]um. Qui huic [illegible]
vice et nominis legum et publicarum
per Joannem Armilionem regium [illegible]
basii in hanc publicam formam redegi
scribi fa[ci] et clausi requisitus autem
in linea ubi legitur sanctoangelo in xxvi
verbo in xxxbi batuir et regia audiencia
pro tunc celebrabatur die Lune xxxi
Martii et in xxxbi peremptus et
etiam in regia linea in mis feliat
[illegible] xj. Junii anno predicto

[illegible] xij.
[illegible] xxxbi.

Joannis de Aloma exsti
lata in regia audiencia et
per dnm Joannem de Armillo
lecta

De proclama quod fit xvjs. vicem ad
expendendum &c. Et de diversarias actiones
vt fiant seruis emptues

Omia singaria vt plenius negocia que vendicionis sunt
sunt ratione obligacionis & possessionis bonorum que sunt juxta
tramitis dotis vendicionis &c. hereditalium vel aliis debitoris &c.
terque contingere clamande alienis &c. immobilis
alis que fiat vel primis vel juniis primatis &c. quam
tempore apprehendis alienis &c.
vel per res obligacionis &c.
gentia &c. alienis &c. possessoribus &c. alienam vel &c.
dimia quantitas &c. proper &c.
tales &c. sunt et nimis &c.
vel per gas &c. aliquo &c.
&c. &c.
din vel &c. &c.
limbs et &c. &c.
&c. &c.
&c. &c.
&c. &c.
&c. &c.
&c. &c.
&c. &c.
&c. &c.

Sententia. Infavorem Curie
consulatus Maroriarū.

Spectabilis et nobilis dñs locūt generalis etc

Rotulus scripta alterata Inter partes verbo relatas
spectabili et nobili dominatione et considerat hinc q[ue]
deducta fuere pro parte dicte. Thome moxata mercatoris
Insula memoriali scriptura considerata considerata hui
me qualitate personarum fuisse Inter easdem gestum
negotium super re mercantili seu scripta privilegium
regis Martini digne memorie renovatum per privile
gium fidelibilis memorie regis Alfonsi constat litem
segua agitur administrationis gesse per
dictum thomam moxanta In villa sullaris super negotiatione
olearia et alijs de quibus Judicis compotis fore mercanti
liter gestam mandato dicti gasparis moxata Propterea
et alias sua spectat dominatio pronunciat sententiat ala
declarat cognitionem et decisionem illius pertinere et sua
magnificie consulibus maris non obstantibus quibus
In contrarium dictis neutram partem In expensis con
nando

Declarans cons[ul] fb. q

Lata lecta et publicata fuit dicta predicta declaratio pre
fati spectat et n. Dñi locūt generalis die quinta mensis
decima mensis novembris anno a nat dñi M[illesimo] ccc[entesimo] xxx[ta] octava hora
tertiarū partibus assignata pene et presentibus dicto hono ma
theo moxanta mercatore altera vero parte absente habito
tamen pro pene petitione protestatione filipo ballistrerio regio
nuncio Intl not[arium]

In fauorem mag.ᵛʳ Consulum
maris / et xnbᵃ Consulem na
tionis Jamensiu.

SMA

Spectabilis et Nobilis domine Locumtenens generalis et hu
ius Gubernator

Cum pcessum sit ad ius pro parte Consulum maris et dñi
Augustini Sigala videatur vtrum ipsi pariᵈ debeat possi
sione probare Attento tenᵈ q dicti Consules probare pos
sessionem cum scientia et patientia Consulis nationis Jamen
tium sibi negatur Bartholomei de parte tunc Consulis
predicte nationis cum apparear p acta publica dicti Bar
tholomei de parte fide fussiles et
Inhibitorio predictos Consules Locumtenens assignato vi
neretur dicendum si de possessorio tunc ne fieret
dictos Consules fore et esse in dicta possessione man
ner obstaret presensa possessio pcedi Consules q
cerentur cum ella vino clandestino tempore notary pa
Cum tamen cum ad merita peteret transeundum sit qua
pronuncio q tam spectabilitas Sua Attento q dicti
Consul nationis Jamentp tenᵈ modo predicto esse in pos
sessione manutenendos ostentibus primo patet et presens mandati
assignatio non modo respicat q esse manutentum possessio
si quis forte simpliciter sanuensis cum eam presentes Consu

Contra los dela Seca

Q ne los moneders sien tingut
ne ser sus denant los Consols

Hoc est translatum fideliter sumptum a quadam
cione continuata m quodam privilegio Regio in sui publica forma
marchio scribanie hon̄or defensorum mercatorie Civitatis Cathalonie
defensoribus concesso p dñm Regem Alfonsum indelebilis memorie
ri castello nono Kalendas Julii die octavo mensis januarii anno
Cclxx exhibito nob̄is quod privilegii tenor talis est

Alfonsus dei gratia Rex aragonum &c Tenor vero dicti
sic est

Item suppleguen que ros als dits Consols sepla gue ros
mercaders e altres mercaders de altres
moneders e aquells del for dels altres dels
dels dits regnes, haurtimes e algunes mercaderies de altres
no porien ne deuien ne haurien ne deuer los dits altres o
co que dona gran tort als vs dela dita mercaderia se pronch
seruane dela dita mercaderia que los dits moneders en les ten
e mercaders sien tenguts ser ne denant los dits Consols de
appells p son orde, / placet regie magestati q̄ observetur
tabones et privilegia Consulatus maris.

en libre d'S. pere ff. 77.

...ptimo Dei gra Rex Aragonū &c. fidelib⁹ suis ...ctis ...ioris Cardin et Corsic Comiti ...
...Rossilionis et Ceritanie Nobili et Dilecto Consiliario et Camerlengo nro ...
...de Montecatheno milit Gubernatori Regni Valencie nunc in curia mea pres...
...rorum nobis exhibitis nunc in curia mea pres...
...tatuum et bonor⁹ vsuū eidem ciuitati concessorū quas ad unguem fuisse jura...
...quendam hominē cū magno baculo deligniatū jurisdictionē hēre p ciuitatē Acc...
...dentem et de foro alguazirii vim p̄tendentem et nonnullos alios officiales ...
...tistis et eidem alguazirio fuitores assensistis cōtra singulares priuilegia ...
...et nolentes rationes audire Necnō p causas aliquas officialibus ordinar...
...Consulibus maris ciuitatis p̄dicte p̄tendentes vtrecuriis seu vtro judicio ...
...et p viam recursus seu alt de eisdem vos intromittatis et ...
...causā ad officium seu examen dict⁹ Consulū spectāre ordinario jure ...
...respectu negligentie consulū p̄dōr⁹ de Consilio aliorū vir ...
...sup quodam juramento coram dēis Consulibus vertitur et sup priu...
...mmm eodem proximo venturam diffinitiuam sententiam priuilegiare et ...
...dēos franchisias libertates et bonos vsus et capitula ac priuilegia Con...
...Ciuitatis sepedict⁹ facere acceptatis de quibus hic plurimum tam verbo ...
...vos requisiti absque mora noluistis et hoc in magnū rei publice p̄judi...
...nocumentū Unde cū plurimum nos sibi dēo noie sup hijs de cūdeo...
...res benigne vobis dicimus et mandamus sub ire et indignationis nre
...pena duor⁹ mille florenorū auri d Aragon a bonis vris si hoc fac...
...abstineatis bene vestre p̄sens officium alguazirii et alios officiales p vos sup...
...et priuilegia nostra p̄sentia p̄dicta aboleatis et eis dēis nostro mandato
...minime fieri p̄mittatis et vos ab omni p̄dictorum reductionem seu exercitio aliq...
...Consulibus maris p̄dictis omnino abstineatis et de eisdem de aliis que v...
...vos vllatenus intromittatis imo si in aliquo excessistis illud ad statum pristinum ...
...tibi strui et nos ea reducimus cum presenti Decernentes irritū et inane quic...
...vos incontrarium premissorum ac contra dēos franchisias priuilegia et bonos vsus et co...
...ac priuilegia dict⁹ Consulatus fuit seu de cetero fuerit attemptatum abdicamus ad ...
...cautelam vobis et aliis officialibus p̄dictis p vos eorum posse...
...amandi Et cautelis aliis ne huc de causis aliquo modo p̄dicta ...
...vobis hactenus attribuere curetis et nec primo secundo vel ...
...et precipimus non fiture Date Valencie duodecimo die junii anno a nativitate dñi anno mille...
Quadringentesimo octuagesimo octauo - Signum [illegible]

[illegible] comú de dell sta
[illegible] e dela tierge oya
[illegible] ta amẽ lo prese
[illegible] ur libre de capito
[illegible] del consolat de oy allbẽq fo
[illegible] ellat en las dela natiu
[illegible] amẽ senyor. oy. cc
[illegible] ta sinch estams cõ
[illegible] en lo dit ayn lo honrat
[illegible] ullem rocach pas
[illegible] pont dela lotge mer
[illegible] finat e acabat a
[illegible] s de oy ars del dit ayn
[illegible] gracias. E en lo dit ayn
[illegible] ge de les appellations
[illegible] en lobre mercader
[illegible] strum lur en Guarau co
[illegible] nerari de Mallorques

De multiplicamẽt de qu
taladers en lo capitol
primer carres — viij

De les lones custumes e
usatges de mar en lo capitol
semyat .xj. carrs — x

Que deu fer mercader a se
myn de nau ne plegri atressi
en lo capitol semyat .xj. ẽs .x.

Com deu fer nau en lo cap
itol semyat carres — x

Esmena daglls qui promi
tran de fer part en Nau
o en leyn alam en carres x.

Senyor qui uol fer Nau
per si mateix en .xx. carrs

De comensamẽt de Nau
en .xx. carrs

Esmena si senyor de nau
o de leyn nolra cercer la
sua nau o leyn en .xxx.

Vlara les comensos q̃ hauran
empreses ab los ploners qui
hauran promes de fer part en
la Nau si nos fa[illegible] ẽs

Demestra dam en .xxj.

Demestra dam e de calaf
ts en .xx.

Demestra dam o calaffats
qui faran obra a estar en .x

Personer qui uolra mena
la sua part en .xv

Esmena de nau con se p
nes deu en cantar .xx

De esmena ametra en na
o en leyn .xx.

Quin poder ha lesme

De que deu fer segun
lesmena en .xx.

Quines messions deu
ar la nau al senyor e al
en .xvn

De que es tenguts lo sen
de la nau als mercaders
en .xvn

De que deu fer segnam
lo nauxer en .xx.

De roba retribuy
De roba que se
bemuda en .xx.

Esmena de roba q
para per murtres o
o p defallimẽt de

Esmena de nau o de leyn qui farà aggue de mercaders o per culerta si la fa per lo pla· en lo capitol· xx

De nau o leyn en que no haura scrivà· xxi

Esmena de nau lo qual no haura scrivà· xxi

De roba que sa stibada en [illegible] en· xx[illegible]

Capitol de sol a fer a roba en [illegible]· xxi

[illegible] que senyor de nau [illegible] no [illegible] fer· sol dauer [illegible] ab auer del altre [illegible] en· xxi

De [illegible] ques bauraia a [illegible] o desarregar·

[illegible]

De roba a carregar o descarregar si lo senyor [illegible] ab [illegible]dors· [illegible]

De [illegible] son tenguts de [illegible] e lauer [illegible] porta e de stibar [illegible]

[illegible] tengut de donar [illegible] [illegible] a [illegible]

De donar paga a mercaders· xxiii

De qualsevol companya es tengut lo senyor de la nau lauar als mercaders· xxiiii

Quant deu esser entes per mercader· xxiiii

Del empayrament· xxiii[illegible]

Si senyor de nau sa pagat de nolit· xxiiii

De paor de mercader· xx[illegible]

De retra auers als mercaders· xx[illegible]

Mercaders qui prometran donar quantitat de quintalades· xxvii

Mercaders qui nolieiaran quantitat de robes· xxviii

De mercaders qui hauran nolieiada roba e la uendran· xxix

De [illegible] de nolit· xxx

Començ[illegible] de [illegible] nolit o de gran· xx[illegible]

De esmena de roba· x[illegible]

De senyor de nau qui no [illegible] roba si la [illegible]· xxx[illegible]

De mercader qui nolieiara quantitat de robes· xx[illegible]

De senyor de nau [illegible] descarregar les quintal[illegible]

[illegible] nolieiada [illegible]

Senyor de nau qui nolieia roba de mercaders· [illegible]

De promissio de [illegible]· [illegible]

De consinatge· [illegible]

De consinatge· [illegible]

De senyor de nau o de leyn qui prometra de tenir cap a altre nau o leyn· xxxv· [illegible]

De fet de get· [illegible]

De fet de get· [illegible]

Com deu esser compta roba a quis gitara· [illegible]

De fet de get· [illegible]

De fet de get· xxxvii[illegible]

De manifestar roba al scrivà· [illegible]

[illegible]ntar en port· [illegible]

De consinatge de senyor de nau o de leyn· [illegible]

Con son tenguts los mercaders al senyor de la nau· [illegible]

De desarregar roba de [illegible]· [illegible]

De maior preda dels mercaders· [illegible]

De mercaders qui no ha[illegible]

[illegible] pagat [illegible]

De mercaders qui [illegible] moneda· [illegible]

Si lo senyor de la nau ha ops moneda· [illegible]

De mercader qui haura manda· lxviii· [illegible]

De [illegible] de senyor de nau a mercaders· lx[illegible]

Si barcha [illegible] ab uolentat dels mercaders es lo capitol en· lx[illegible]

Si algun senyor de nau [illegible] en algun loch· els mercaders fan en terra· lx[illegible]

Com se deu [illegible] pagar [illegible] auerres· lx[illegible]

Que deu fer senyor de nau o de leyn [illegible]· lx[illegible]

Capitol que [illegible] tengut [illegible] mercader· lx[illegible]

[illegible] qui [illegible]· lx[illegible]

De [illegible] en cartolari· lx[illegible]

De [illegible] no· lxx[illegible]

¶ Senyor de nau deu donar
plaça als pelegrins o lxm p
els · lxx·vnj·

De guarda de pelegrins
en · lxxx·xxv

¶ De lom qui nauia per un
altre · lxxxj·xl·

¶ Que deu hauer barquir o
guarda de pelegri qui mor
ra · lxxx·ij·xl

¶ De manera de pelegri qui
morra en nau o en leyn · lxxxiij

¶ Pelegri ó baua pagat no
at · lxxx·iij·xl·

Que deu fer pelegri a sen
yor de nau o de leyn · lxxx·iiij·

¶ De que es tengut lo senyor
de nau o del leyn als mari
ners · lxxx·v·xl

¶ Senyor de nau o de leyn
[illegible] marineres de na
[illegible] acordat · lxxx·vj·

¶ Marmer qui fa acordat
[illegible] · lxxx·vij·

[illegible] de nau o leyn no
[illegible] marmer de nau
[illegible] acordat p pacte · xl
· lxxx·viij·

¶ Lo marmer qui fa acordat
e mora · lxxx·xlv

¶ De marmers qui uan a
meses si morra · lxxxi·xlv

¶ De paga de marmers · xc·ij·

¶ Esmena de portades de ma
rmers con deuen esser cōptades
en fet de get m daltres ueg
ues · lxxx·iij·xlv

De portades de marmers
en · lxxx·iij·xlv

¶ Marmer no pot noliejar
les sues portades · lxxx·v·xlv

¶ De cert dit o altre lom qui
senyalara roba pus que sia
carregada en nau oleō · xcvi·xlv

¶ De marmers con se deuen
comptar · lxxxvij·xlv

¶ De roba de marmers acar
regar · o descarregar · lxxx·viij·xlv

¶ De quina moneda deuen
esser pagats los marmers · xc·ix·xlv

¶ De pagar logmer a marmer
ab condicio · c·xlv

De senyor de nau qui fa
[illegible] · c·i·xlv

Senyor de nau es tengut

[illegible] de nau es tengut
[illegible] · cij·xlv

de esmenar lo logmer als ma
rmers · c·iij·xlv·

¶ Senyor de nau deu donar
amenam als marmers si ab ell
pladejara · c·iiij·xlv

¶ Esmena de senyor de nau
com es tengut de donar amē
tar a marmers qui pladejar
an ab ell · c·v·

De quinta uianda es tengut
nau o leyn cubert a marm
mer · c·vi·

¶ De marmers qui no uan
nau o en leyn · c·vij·

¶ Senyor de nau no deu tre
metre marmer en loch reg
nardos · c·viij·xlv

Senyor de nau no pot
pretar marmer a al
tre nau · c·ix·

¶ Pan de senyor de nau amc
reders daqll es tengut als
marmers · c·x·

¶ Senyor de nau no pot for
far marmer pus que hauia
descarregat si muda uatge
ab q sia en loch de recobre a

marmers · c·xi·

¶ De nau ques uenda en
tra de xpians · c·xij·

¶ De nau o leyn ques uenda
en tra de sarrayns · c·xiij·

¶ De marmer qui tembe
en alcū loch · c·xiiij·

¶ Tot marmer es tengut de
seguir lo uatge pus lo haura
empres · c·xv·

¶ De condicio cō se pot
marmer de nau o de leyn · c·xvj·

Marmers qui se
ts nos poden estar
ar al uatge si no per condi
sabudes · c·xvij·

¶ De marmer q̄ fuga · c·xviij·

¶ Esmena de marmers
guam de que son tengus a
ser dela nau · c·xix·

¶ Hauar remolcā
qui uenga o uulla entr
port · c·xx·

¶ De roba que sia trobada
golf o en mar de hom · c·x
[illegible]
[illegible] marmer no es tengut
[illegible] de nau en altre loch

aquel en quel temps lo bastiment
[illegible] entenet con abo grl se a
cordà · c·xxxij·
Cagot marmer es tengut de
fer condamnet de nau · c·xxxij·
Cgarmer qui fara raça en
lo capitol · c·xxxiij·
Cgarmer qui tocara ma
damnet son senyor · c·xxxv·
Cgarmer es tengut de cob
rar [illegible] senyor · c·xxxvi·
Cgarmer qui emblara ro
[illegible] · c·xxxvij·
Cgarmer qui gitara mano
[illegible] · c·xxxviij·
Dgarmer no deu cremar en
cins sens comendamet
capitol · c·xxxix·
Cestiena de garmer q no
[illegible] sens comenda
[illegible] · c·xxx·
Cgarmer no es en drepturi
ar si no en pres[illegible] en
[illegible] · c·xxxi·
Cgarmer no deu tenir ar
lers nas q comen a carregar
en los q los · c·xxxij·

Cgarmer no pot mentar
ses armes · c·xxxiij·
Dgarmer no deu res tur
de nau sens comenda
ment · c·xxxiiij·
Cgarmer no deu comun
en tra sens comendamet · c·xxxv·
Cgarmer es tengut de co
nar cuarta de nau si le
sies lo nauxer · c·xxxvi·
Cbarquer de nau den gitar
los homens en tra · c·xxxvij·
Cgarmer es tengut damar
en lods sens pll · c·xxxviij·
Cgarmer es tengut de me
tra les armes q baura prome
ses · c·xxxix·
Cgermens no deuen deuenir
la nau · c·xl·
Cgarmens son tenguts a
sonar e cessonar · c·xli·
Cgarmens deuen anar a
mar nau oleró en tra o metr
afons · c·xl·ij·
Cde recepao de marmers
en lo capitol · c·xl·iij·
Cgarnyo de nau q logara

la sua nau a altre acullir en lo
capitol · c·xl·iij·
Senyor de nau o de leyn
qui prometra de lunar
quantitat de roba a mercad
rs · c·xl·v·
Senyor de nau o de leyn q
prometra de lunar roba a mer
caders · c·xl·vi·
Senyor de nau qui nolieia
na la sua nau a cesar a quantita
des si leuara roba sobre cubert
ta · c·xl·vij·
Mercaders qui nolieiara
quantitat de roba sin
[illegible] en gamyolament
sens sobrada del senyor · c·xl·viij·
Nau o leyn qui sa nolieia
da a cesar p mercaders · c·xlix·
De nau o leyn qui nolieia
da sa a cesar p mercaders
en temps sg · c·l·
De nau o leyn qui sia no
lieiada aquantalades sil si
la tramua · c·l·j·
Nau o leyn qui sa nolieia
sil ue empeymet de

41

xvij

15
67
26

nuegna · c·l·ij·
Senyor de nau q nolieia
la sua nau p anar a arregar en
alcú loch sil uenda en tal q
ament de semera · c·l·iij·
Senyor de nau o de leyn
qui baura alogar se a
leyn o cesar a alcú hom gnant
aquell loga · c·l·iij·
Senyor de nau nos pusca
estar damar al mateix
en · c·l·v·
Nau o leyn qui p mal tem
ps hoyura ferit en tra · c·l·vj·
Senyor de nau o de leyn
qui baura lunada ro
ba de mercaders sil uenda
ees q uentura · c·l·vij·
Alamia nau no pusca
carregar ab [illegible]
alb fortuna en al cú loch · c·l·viij
Barquers qui cam [illegible]
o descarregara · c·l·ix·
[illegible]
[illegible] · c·lx·
Nau o leyn q [illegible]

omencat o mitrat · c·lxi·

Nau o leyn qui primier-
en port fa entrar · c·lxij·

Esmena de nau o leyn q̃
primer fa comencar in trat en
lo capitol · c·lxiij·

Si naus o leyns entrã
en seps en port o en-
plaa · c·lxiiij·

De loguer destiba de lo
res · c·lxv·

De mercaders qui hauran
noliegada nau o leyn q̃ dema
cãrregar de un · c·lxvi·

De loguer de parcers c·lxvij·

Senyor de nau qui man
leuara cauma · c·lxviij·

Cot senyor de nau se pot
prendre cauma q̃ trop en
rubin · c·lxviij·

Senyor de nau qui pren
is cauma de rubim si la sen
portara · c·lxx·

De comanades auatgic
arr · c·lxxi·

De comandataris q̃ pren
dran comandes · c·lxxij·

Si ni prendran comandes · c·lxxij·

Per que den esser tenguts
senyor de nau o de leyn
p comandataris · c·lxxiij·

De comandataris qui
prendran comandes
ans con lo hurs ppis · c·lxxiiij·

Comendataris q̃ prend
ran comandes q̃ les
pusquen portar ab si matex
en tot loch on ells vaan en
lo capitol · c·lxxv·

Si alcũ promectra de fer
comanda a altra · c·lxxvi·

De comandataris qui
hauran dmeis e prendrã co
mandes · c·lxxvij·

De comandataris q̃ prendra
comenda dalcũ de dãs que
nols deia esmerçar si no en so
que aquell quils li comenara
haura empres ab ell c·lxxviij·

De comãda de nau · c·lxxix·

Esmena de senyor
de nau qui comanara la sua
nau o lo seu leyn sens uolen
tat dels pconers · c·lxxx·

Senyor de nau o altre qui
llauara temps o prendra co
manda · c·lxxxi·

Salcũ senyor de nau port
mercaderia sua o cumpa
nyes de comederari · lxxxi

Comandataris qui saba
dra · lxxxii

Dacontrast de senyor de nau
ab mercaders · c·lxxxiij·

De contrast de ma
ra de senyor de nau · lxxxiij

Si los mercaders hauran co
trast los uns ab los altres en
lo capitol · c·lxxxv·

Senyor de nau qui mana
ra nauxer o mariners aquisi
ment · c·lxxx·vj·

De renunciamẽt de mer
caders a senyor de nau
o de leyn · lxxxvij·

Senyor de nau o de leyn
qui nauegara en tira de ser
rayns · lxxxviij·

Senyor de nau qui nolia
ra la sua nau p anar en tira
de sarrayns e en loch pilos en

lo capitol · c·xc·

Nau o leyn qui encontra
ra ab leyns armats en
lo capitol · c·xc·i

De nau qui fa en tira de en
amichs o en loch pirates
en lo capitol · c·xc·ij·

Senyor de nau qui deu
descarregar en alcũ loch
sil li uendra cas de uenda c·xc·iij·

Senyor de nau qui logam
palanqs o naxos · c·xc·iiij·

Senyor de nau qui pro
tira de cabar mercadis
temps sebut · c·xc·v·

Mercadis qui prometra
hauer cabescat senyor
de nau a dua qui · c·xc·vj·

Nau o leyn qui estibara
genera · c·xc·vij·

De mercadis qui hauran
noliegada nau o leyn q̃
deia cãrregar d un · c·xc·viij·

Dexmariners qui sen van
cam nau sens uolentat del
mur · c·xc·viij·

Senyor de nau qui cot

c·lxxxiij

Dacontrast de senyor de nau
cõtrast ab senyor de nau · lxxxiij

Si mercaders o hauran
alcũ contrast · lxxxiij·

Senyor de nau
nauxer e ma
· lxxxv

leyn · cc· vij·

Senyor de nau o de leyn
qui manara la sua nau
aparts · cc· viij·

Esmena de nau o de leyn
qui hom aparts en lo
capitol · cc· viij·

De mercaders qui metr
am roba en leyn de sau
lert · cc· x·

Senyor de nau qui leuara
pilot · cc· xj·

De guarts a establir en
lo capitol · cc· xij·

Esmena de roba qui sera
trobada en port o en ribera
en lo capitol · cc· xiij·

Esmena de comunça
o promissio feta en golf
cosa · cc· xiij·

Secta comunça que
sia atesa · cc· xv·

Conuenença feta amigabl
ament sens comunça
en lo captol · cc· xvj·

Decuenda de nau o de leÿ
en · cc· xvij·

De mercaders qui mer
cosa a negada mèt
e en fur o en bala · cc· xvm·

Salau senyor de nau oõ
leyn dara son loch a al
tre p noliciar · cc· xix·

Senyor de nau o de leyn
sen contrara ab naug de
fusta · cc· xx·

Si mercaders nau noliciá
nau o leyn en loch estr
ayn· · cc· xxj·

Mercader qui haura nolic
iada nau o leyn en loch
altrar · cc· xxij·

Mercader qui haura nolic
iada nau o leyn eli uen
dra cas de uenta · cc· xxm·

Salau mercader haura
noliciada alauna nau e
morra ans que la dita nau sia
carregada · cc· xxmj·

Si senyor de nau haura
noliciada la sua nau e
puys mora · cc· xxv·

De mercaders qui nolic
iaran nau o leyn e no-

empendran aquel ab
esperar adui cert · cc· xxvj·

Salcuns mercaders lau
ran noliciada nau o leyn
sila nau o lleyn tru carregar en
aquel loch lo uolo contracer fa
fert o en altre · cc· xxvij·

Esmena que si senyor de
nau dona gualals mar
iners no sen [illegible] ans
solament p la sen [illegible] dones
nols lenu lauanar · cc· xxvm·

De mariners qui fi[illegible]
a nau o leyn · cc· xxix·

De mercaders qui [illegible]
rregar nau o leyn [illegible] · cc· xxx·

De senyor de nau e [illegible]
qui noliciara [illegible]
no hauia empres [illegible]
ren hauer esperat lo noliciat ap
la carrega · cc· xxxj·

Si senyor de nau o de leyn
qui noliciara [illegible]
alcu loch [illegible] mena malaue
ture q li sen tenguen los mercad
en lo capitol · cc· xxx· ij·

Si alcu mace[illegible] nau hau

na promesa de ser alauna obra
simo atendra so que prometra
de que son tenguts · cc· xxxmj·
on deu esser pegat sun
cal · cc· xxxmj·
De estiba de bous e de geris
en · cc· xxxv
De mercaders qui uolran
lexar la roba per nolit de esca
rada · cc· xxxvi·
De nau armada o leyn·
armat qui prenda nau
de mercaderia · cc· xxxvij·
De nau o leyn qui surtina
estopa o vmball o cade
na estant carregada en port
o en plana con deu descarreg
ar · cc· xxxviij·
De senyor de nau o de leyn
qui dcura deutes e no
fa requesta entro que de la fer
xada · cc· xxxviij
De comandatari cō deu
portar la comanda ab
si al loch hon fa mantot per lo co
comandator · cc· xl·
Con deu retre compte lo

comendatari al comādador
en · cc· xl i
De mercaders qui nolieia
ran roba·a senyor de nau o de
leyn ab carta otestimōis cō es
mester quesia ates · cc· xl ii
Con mercaders hauran
nolieiada nau o leū si
hi uendra en paymēt cc xl mj·
Si alcū nolra ser barcha
e amprera alaus perso
ners · cc· xl· mj
Si alcū senyor de nau o
de leyn forgura en alcū
loch ab nolentat de mercade
rs en · cc· xl· v·
Si nau o leyn fa nolieia
da p amar carregar en
alcū loch con sia contra ena
quell loch si sha a lenar per
temporal · cc· xl· vi·
Si alcū senyor de nau o le
leyn haura fet ofinatg
ab altra nau o leyn · cc xl vij·
Si alsams mercaders ha
uran feyta part en al
cuna nau o leyn · cc· xl vmj·

nau o leyn de mercader
ia sen vaytrama ab nau
o leyn denamichs · cc· xl·v·
Si nau o leyn qui sia comā
nada a alcū · cc· l
E nau o leyn qui sia pre
sa p anamichs · cc· l·
E nau o leyn qui entre
gara lenam · cc· l ij
E cumgencia seyta entre
alsams con deu esser a
mesa · cc· l mj
De mercader qui haura ne
guna roba en cumenda
da a altre mercader · cc· l· mj·
De senyor de nau o de leū re
tra compte a sos perso
ners · cc· l v·
De senyor de nau o de leyn
alemara nau o leyn la
hon haura carregat cc l vi
Con deu pagar nolit en
fet de ber · cc· l vij·
De marmers qui sien a
cordats ab lo senyor de
la nau o leyn con deuen segun
lo uiatge

Si sera tenut de pagar
Si sera descarregat e
Si per aventura sera

En parle de les Naus armades e de les Galeas ecles sagetias con deuen pdr ne con deuen pesar Aaquells qui ab ell hauen

Con deu nomar lo comit Alalmirall en cas q̃ elsy

On deu esser cõpesa mã da de nau- enla dita carta

Con se deuen ser parts d'nau armades Sula matexa falla

Entota nau que haia .C. marines deu hauer .ꝑ. ballesters

Almirall ha poder de mil loar quis uolra

Almirall pot fer conestables e per los nmear de una part en

La parla de nauxers

Capellas e phres

Scriuens darmes

Trabucs

Dels ps-cuesims

Dels obrers guardians

Ps timoners

De barbers

De saboners

De barquers

De esclaus

De affanadors

Con deuen guardar almir avl

Sotscolados

De fincals

De mestre dase

De mestre dase

Balesters

De Calafats

Del Per dels fincals

Con se leue consols

De comuenses con sientenguts

E ques tenguts capita

Exsarrians

De Plomers

De Nautrer maior de nau en

De Guardians

Senescals

samedar que ps-tres
sqm allega dmatre

PPP65

20

Nalfons p la gracia de Deu Duch Dragó de Gracia de Valencia de Mallorques de Sardenya Comte de Barchina Duch de Athenes e de neopatria e encara Comte de Rosselló Als amats e feels nostres tots equals sotsmesos portants veus de Gouernador de Veguer e Batlles e altres qualsevol officials e sotsmesos nostres e als lochtenents dels dits officials de mar constituhits als quals les presents pervendran e prestre de salut e gracia Jassia en diuersos passats ente conexement dels preparatorys dels Armats e la qual present fem p la viatge que entenem fer deo migan sant p visitar los nostres de Gracia e de Sardenya hagiessem atorgat seer guatge e seguretat e ffer hagiessem alongar tres e sengles ysores que ab nos se pogessen de nauegar nes enlo dit viatge e defet vien en nostre seruey e en aquell viatge nos e acastrina daquelles dentre ỹ naualo fermances molleres lins e ab ells bens de aquells e castun dells tots temps e a sines e estadas de tots e tres que denuen avi anar ians e tuheus am mores enemics de Jhesu Christ zalo emana exceptats violadys denats mots e comanadors de ordes clerges p la dita zalo fers pus largament se conte En poder nos ao que fets embra e color del dit Guatge fos posa fahedria a saluatgesses e barats maiormente en Art vtencant nuol la qual fe ada am enteneesta gran par del ben publich de nostres regnes que volents pueihir de temey enmenr sobreles dites coses davuẽ e acastri de ves Deu e manam expressiuent a tots e sengles nostres sotsmesos juredrament de nostra vra e indignacio e pena de cent lliures dor fines si contra farets aplicadores que qual seuol fels dels dits de daquinar se acordaran ells dita nostra Dama ferm e no contrastant lo dit alongament e que ells de ses propries noms expressa menco no hauets en alcuna mania p quant nos atorgam De nallant De cambi comanto se acte de mercadaria ab ans denegar com deia abuso fora ass[illegible] De cambis q dirse anomenar se pogues ans tota hora que requesits ne fossen ssament assi enuent aquells e cascun dells e pa[illegible] sajo se demostrara aquells ess tenguts e obligats a fe aquells e cascun de cambis sues e p aquells arrobaret ess fahedor no empero altrament e inferats en alcuna manera sino essent [illegible]

Jacme dei gracia Rex Aragonum Valencie Majorice · Sardin · et Corsic · Comes
Barchinone · Possessionis · et Cerritanie · Nobilis et dilecto nro Gubernatori Regni
Majorice, vel ejus locum · Salutem et dilectionem · Pro parte universitatis Regni
predicti fuit nobis expositum quod quidam mercatores aliqui de regnis
imperii aliisque terris et partibus nobis dominio non assistentibus se pretendentes
esse villanos de causis seu questionibus arbitris et compromissis · tangentibus aliquos
armatores qui simul vel pro alios nro nomine aut ad nri vel
eorum stipendium · vel per universitatem seu alias quascumque et singulares
personas, et ad eorum stipendium quam Vicarii nostri Regni
et Majorice aliquos seu quemcumque singulos et de facto aliquos de dicto seu questionibus
armatores privatos tangentibus, contra formam usus et
consuetudinis privilegiorum ordinationum nrorum Regni predicti in
grave dampnum et prejudicium subditorum nrorum Regni predicti
malum seu habitatorum Regni, supra nominati qui ob id presse calumpniam
patiuntur · Quare supplicato nobis humiliter pro parte universitatis Regni predicti
super hiis debite provideri de justicie remedio quatenus vobis dimittere et
mandamus de certa scientia et expresse · sub nre gratie et mercedis obtentu
pena avalle florenorum auri de bono vro si contrafecerimus liendorum nrorum
applicandorum erario qui non permittatis predictos vicarios aliquos seu
alios se intromittere de causis seu questionibus tangentibus aliquos
armatores dictarum armatarum que fiunt in dicto Regno per alios seu per nos
aut alios nro nomine quovismodo impedatis eisdem nec dictas causas seu ques-
tiones illas quas se accordabunt et armate que ad aliorum et non ad nrum se in-
nrorum stipendium solidum pertinent se intromittant nisi eo modo et
prout antiquitus assitum extitit per alios quorum in primo anno Cathalonie
predicti Regni et Valencie fundor admittan seu vicarii nri ostiopeos
fecerunt · Hoc enim sit ista dicto vicario nro quod nec est aut preiudicium
intendit quovismodo, abdicamus Sar Sigillum vrum
Die Julii ano a nativitate dni · cc lxx primo · anno vero

Dascu ayn la ue
spre de la festa
de Nadal de no
stre senyor los
prohomés nauc
gants patrons e mariners o
pden de aquels aplegué cõse//
yl en la esglesia de scã Creda
de la dita Ciutat e aqui per
elecció e no per reboms tots
en una concordants o la ma
yor pden elegren dos bons ho
mens de la art de la mar Cõ
sols e bun hom de la dita art
de mar e no de ragũa altre
art offici ne sciencia en mitg
de les appellacions ques fan de
les sentencies dels dits Con
sols Les dites eleccions fón
fetes per prohomes quels dits
prohomes de la art de la mar
han del senyor Rey ecc los
antecessors

Lodà de Nadal los dits
consols elets anẽ en
poder del justicia Cuil de la
dita Ciutat dins la esglesia

de nostra dona scã maria de
la seu aques quel dit justicia
los jurat en poder del senyor
Rey ho de son batle q̃ lx e ley
alment se hauran en lo offici
del dit Consolat que demanda
et ari al maior cõ al menor
saluament totes hores la fidelitat
e leyaltat del senyor Rey

Passada la dita festa de
Nadal los dits Consols
ab alguns prohomes de mar
presenẽ lo dit mitge alcer al
pregant ells de proclamar
en lo Regne de Valencia e
son lochtinent e cuna en po
der de aquel q̃ lx e leyalment
se hauran en lo dit offici e aq̃
uells qui per los dits Cõsols
es al dit proclamar presẽts
en mitg reb lo dit proclam
en mitg de les dites appella
ons e ari es acustumat de
fer no contrestãt q̃ en lo pri
uilegi als dits prohomes de mar
per lo senyor Rey sobre la

Elems del dit iutge atorgat
sia contengut aquel dit iut
ge cascũ ayn per lodit seyor
rey o per son procurador sia
elet· con dey lo dit seyor Rey
mi lo dit seu procurador apres
la data del dit p̃uilegi no ha
ien usat nuyl temps ans fues
segos q̃ de sus es dit

Los cõsols reelen alli
aquel scrina qui ten
mil lius es· esils par sufficiẽt
mẽt aquel scrina qui estat hi
es en layn passat· comanẽ
la dita scrinama en lo lur
syn· Apres los altres Con
sols qui apres daquels son
alets en lo dit offici· si aqui
ceman p̃ sofficiẽt· e en po
der daqll scrina dels dits
consols lo iutge fa sos af
fers p̃ tal quel encantamẽt
del iutge se faguesca· apres
aquel dels consols· E mpo
los dits Consols dins lay
xen lxxa q̃ len mist los se

portz remoura· lo dit scrina
dela dita scrinama· e aque
la· a altre scrina comenar
· e aaqo lo dit scrina· al qual
la dita scrinama p̃mera
ment sia comenada no pot cõ
trestar

Los Consols an segell
en La lur Cort ratiõ
lo qual ha· i· sculs les dues
parts semal Reyal· lo ters
alasi del estat ondes de mar
centom del dit segell es estat
Sigillũ Consulatꝰ maris
ualencie pro comũ Regie
Abaquest mater segell· segre
la lo iutge lur si res ha a se
grelar· aquest segel es tegut
per les scrinas dela lur cort

Aquells qui son· i· ayn
consols· non son en
layn seguẽt· abans los son
altres mudats· ans meter lo
iutge si muda cascũ ayn
o pas· aqlls qui son estats cõ
sols· e iutge hi porten esser

clets· i· ayn part altre· En
cara mes q̃ la hom daquels
qui fa elet Consol pot esser
elet en layn seguẽt en iutge
des appellacios· Car mat
aquel qui fa estat iutge pot
en layn seguẽt esser elet en
Consol

Los Consols amtos o
la hom daquels p ma
lalteri o per affers los si son
depte dela Ciutat de ualẽcia
poden comanar lur loch a
quils plau ab q̃ sia dela art
dela mar· Aaso mater pot fer
lo iutge

Los Consols husen en
lur offici per aquest
manem

Con demanda per scrit
dnat els ꝓposa de
alcu fet· la contestacio certe
minada del quel septimgue
al consolat segons les custu
mes dela mar· daqla demam
da es manes translat· per· t
tug ala part demanada· e
la part demanda ha

En omne .b. se mostra quals
coses se pertanyen al Consol

respondre daqla demanda
al terme p la dit sing de me
namẽt dels dits Consols al
signat· e lo demenat ablado
ta resposta en semps· posa ra
lons en testimonis sina alsin
nes contra la dita demanda
· En cara demanda de reconu
uencio sina contra aquel q̃
conuengut en iuy launa· ala
qual demanda de reconuẽcio
e ralons de testimonis si posa
son· lo primer demanador es
tengut respondre· e ab la res
posta ensemps posar ralons
de testimonis sina contra la di
ta demanda de reconuẽcio
les quals ralons de testimo
· aquel qui la dita demanda
reconuẽcio haura fta es
gut respondre· a aquells
taments affer es fets
cio de dies en dies
mes o de mes segons q̃ els
consols ordenaran
uestes resposts
at per les parts

ame mès tal, pus nonces nulla
teu esser fer segramèt de ca
lumpnia e de ueritat dir per
les dites parts e de respòdre
per aquel ales demàdes e mi
bèis per la una e per laltre
part posades e sobre aço q̃
negat fa/ren esser atorgat e
dilatio y proua ales parts
si per aquelas is dilacio demi
nada fos/se es/e dies p pu
meu dilacio poden haver
mès dilacions de dret dar ne
ab ges Quenta nola demanè
y mellor no per alongar lo
plet. Ffes cas q̃ hanen ato
nat testimòis en parts lan
dames es los atorgat repe
tamèt y dilatio segons la
manera del lodo ban la pe af
fermada q̃ en cort donar los
testimòis en cadena dilacio
mada ala p̃q̃ fin passat
fortmamèt per nenguna
de les testimòis q̃ les parts
aurien la dilacio dereuem
q̃ dins aquela manera q̃ en abse

ncia sua ferta rebudo segu
amèt de aq̃lls/les dilacions
passades/los testimòis publi
cats a req̃sta no de les parts enèmet
los cònsols assignè dia ales pre
a oyr sentencia/sens q̃ no-
cal ne es necessari q̃les parts
renunçen en lo fet ne condo
en ne encara demanè sentèn
cel/ni per aquells valons lo
peocs no pot esser dit mille
mes nullat/ço abans dela
publicacio dels dits testimo
nis o apres/per cèdèla de les
parts plaidants traure en
prova cartes calus scripturs
publiques en manera dela fi
prouades

Los testimòis publi
cats no es rebuts
alguna de les parts q̃ alcun
dins posen p̃ ferir-contra les
testimòis q̃ en la fer rebuts
sin mellor reprouats de ar
mes ans per rebuts p
ferir nos pugla ço si paratu
sa dins p̃ peruhes al

legar q̃ls dits testimòis o als
cuns daquels son perits de
quel qu dits los hauran e
nomnats daquel cònta q̃ dats
sam e son plònes dalcù qual
mà/ago es a noncrèda dels di
ts cònsols e daquels ab qu
qu/sel hajan sobre lo dit fet
haur esguart ales plònes
dels dits testimòis e ala fam
còdèa daquels

Ffeta la assignacio per
los dits Cònsols ales
parts a oyr sentèsa los dits
cònsols ab lo lur ferma nam
sen als plaimès mercaders
dela dita Quitat q̃ han lour
dret aquels lo cuentamèt
apres el fet e hajan sobre a
quel consel dels dits plaim
mes mercaders. Quapres apl
guen consel e lo mès q̃ mes
efan los semblamèt leguis
lo dit manyprès sings e lo
daquels lur dret dels ne
sabre han pronunciamèt lo
dit consel dels dits plaimès

de mar e ago fayts aquels
es aument. Ffeta ab dits los
consels son concordants
donen sentencia en lo fet C
si aquells consels no son
concordants, q̃ es lo consel
dels plaimès mercaders ab a
quell dels plaimès de mar a
affrontè los enseps, e en aq
quels dits plaimès de mar
nos concorden ab los plaim
mes mercaders, o affrontè ab
aquels nos unyan, donc
los dits Cònsols la dita sen
tencia segons lo cònsell dels
homès de mar car se cònsell
daquels han los contractes
a determinar, no segons lo co
sell dels dits plaimès mercan
ders si hauer nol volen, ez
no son cofferts q̃ndegen al
fems, e en la dita sentèsa
sens q̃ no sia mester
mas en ben usam de la dita
ciutat

Dequestes sentèsas

ser se pot appellar d mes-
sr·dies complidors del dia
dela platia daqlla·e la dita
appllacio li es rebuda·e es
remes al iutge dels appella
cions·del Consolat·ab lo-
pres dreuant los dits Cons
ols·acitat en loch de apo
stols·en la qual appellacio
ha metre lo greuges multi
tats e minuthes p les qua
ls dela dita sentẽcia se sint
en agreuiat

Aquel quis sia appel
lat es tengut pres
entar dreuant lo iutge·ab
lestrima dela Cort del Con
solat lo dit pres e appellacio
requimẽt aquel q̃ renocis e
si·li plau los carrigs la dita sẽ
tencia dels dits Consols·e
lo iutge rebuda la pseuta
cio del dit pres encontinẽt
segons dita·a ouir sentẽcia
en la dita appellacio al qual
set dit li es assignat appellada
fet per aquells·Qui noms los
dits·x·dies lo contrapnat
nos sia appellat de paula o
per scrit·la sentẽcia passa en
cosa iutgada

En aytal plet de appel
lacio alama cosa de
nou nos pot posar ne pduir
p alama dels parts·mas·
lo iutge ab lo pres pncipal
demãt los Consols acitat
dela dita appellacio egreug
es ha hauer son cõsell·e do
nar sentẽcia en lo dit plet
de appellacio·e dasso han los
plomes de mar carta del·
senyor Rey

Aquest plet de appella
cio se ha aplegnir co
tinuamẽt per lo appellant
si passen x·dies contra
mus ul'o tus q̃ es dep
nominẽt apres lo dia dela
appllacio que no men son
plet·e la appellacio es dest
dela sentencia dels consols
passa en cosa iutgada

Lo iutge ab lestrima ha
son consell sobr lo dit
plet de appellacio ari ab pmes
ns mercaders cõ de mar·no
ab aquels qui ra en lo plet·
pncipal han donat lur cõsell
mas abaltres en la forma dess
dedinsa·e si atroba de cõsell
la sentẽcia dels dits cõsols ess
le donada confirma aqlla·e
si atroba ess mal donada re
noch aqlla·les la correcis segõ
no lo dit cõsell·Dela sentẽ
cia del iutge qual q̃ sia alsa
dels pts nos pot appellar·E
assõ per pmilegi q̃ han los dits
plommers del senyor Rey·

Con en alcú fet apres
la demanda crep no
dedinatoria de iutge per lo dit
amat es iprada·los Consols
comencen abans daqlla crep
cio que en als fos auancar·e
si atrolen de cõsell q̃li conc
renen del dit fet pmuga ade
sõ si le demenat ar respondre

a aqlla e enamẽt les fet ses cõs
que dessus es declarat·e si atro
len de cõsell quel fet no pmu
guia aells remetr les pts a a
quel iutge en quis pdyen

Con la demanda es ipsa
sada dreuant los dits
Consols de paula oyts les
raons e rasonamens dels dits
parts·e rebuts testimonis de·
paula p los dits Consols Ca
tes o altres informacions los
dits Consols ab les dites gẽs
ensemps han dreuant los pro
homens mercadors, pdemau
ar de cõsell·els parts sper
dreuant aquels lur ho
dits fa paul que les parts
pusqñ dir q̃ la lur raho
los Consols no eri donades
sentencia segons aquella
hauien posades ais ab
ab los quals hauien
sell sobre los fets e los
dien q̃ hauien
rebuts e

los altres sentencias que les
pts los han donades. E aps
les parts seran del consell e pu
je los prohomens mercaders
donie consell als dits Consols
sobre lo dit fet. e semblantment
e en la forma desus declarada
los dits consols deuen de
manar de consell als prohome
ns de mar sobre lo dit fet. Da
ns los dits consells de parla
donen sentencia en lo fet. Em
pero valentia de les parts es re
quest de la dita sentencia li sia m
de carta publica e a laltra sia
fet carta testimonial. E si es
fet aquest ana manament apellat
[illegible] de paula os ser sens
[illegible] de pleits cal[illegible]
[illegible]

[D]aquella sentencia
por esser apellat de pu
blica dins .x. dies per aquell
qui sintra agreuiat e los
iutges en apellacio de [illegible]
los consols e puis les parts
certifiques daquells p[illegible]

rals se son moguts a donar
la dita sentencia. e enapres
ab les dites parts presents
deu demanar de consell sobre
lo dit fet als dits prohomens
mercaders e de mar en la ma
nera desus declarada. no ab
aquels qui son estats al primer
consell mas altres. E puis
segons que troba de consell do
na sentencia al dit fet la qual
sentencia ha a donar en scrits.
E aço segons carta del senyor
Rey. Aquest plet de appella
cio ha a esser determenat dins
Trenta dies sino la sentencia
passa en cosa iutiada segons
que damunt.

[L]os Consols en lo plet
principal no condempne
[illegible] en les messions del plet

[L]o iutge qui confferma la
sentencia dels Consols
condempna en sa sentencia lo
appellant en les messions fetes
per lo appellat denant lo iutge.

E si revoca la sentencia dels con
sols els corregeix o la esmena
no condempna lappellant en les di
tes messions com agues iusta
causa de fer la dita appellacio
ne atan poch hi condempne le
appellat, o g hauria primer obtengut

[P]odent amdos los Con
sols o la .i. daquels
laltre absent occupat dalts
affers son posades dema
des. e fets quals se vol encen
tinents de sentencia o algu
na interlocutoria o convenç
en la qual sentencia la inter
locutoria sa a donar hi la di
ta convençença a fer per amdos
los dits consols. e no per la
.i. daquells

[L]os Consols determe
nan totes questions que
son de nolit. e de desemparege
de robes qui sien carregades
en nau. de loguers de mari
ners. e partir de nau si fer
de encitar. desfer de gets. de
comandes fetes a patrons. e am

armer de tenir de gents. per
patro que haia manlevat ço es
necessari de son vexell. de
promissio feta per patro a mer
caders. e mercaders a patro
de roba trobada en mar desliu
rat o en plaia. de armaments
de naus o leyns. E generalment
ent de tots altres contractes
los quals en les costumes
de mar son declarats.

[L]os consols de manar
execucio en los bens
mobles del condempnat a pri
mer vexels de mar con altres les
lurs sentencies e aquelles del
iutge en appellacio fan [illegible] que
[illegible] ala part [illegible]
e requesta daquell qui haura
tenguda la sentencia que dins
.x. dies apres del dit manament
[illegible]
[illegible]
ts bens mobles [illegible]
[illegible] en los quals lo dit
sentencia [illegible]

cio· Qu alcun manera q̄ rec
ban la offerta de lens mob
les que per la part lus sera
demostrada·

Feta la offerta dels
lens mobles apres
rels cōsaltres p lo cōcēpnat
e per la part ecclesiastica daquell
aquels lens sien subhastats
per publich comandament pla Ci
utat de valencia p̄ x· dies·
e passats los· x· dies es fera
uenda daquels lens al mes
offerent publicamēt· e del p
es satisfet ala part daqu
ell sera intgrat ecclesmessi
ons per aquel fetas en la di
ta cercada donan fermāça
de tornar si alcū apparra
per ell en trps e mlor en dret
si los dits preus q̄ el

Qui es demanar lo cō
cell de la Ciutat e ju
rats si no hauer la dita fermā
ça de tornar· es feta crida·
per la Ciutat de valencia p

publich comandament ab son de
trompeta que con los dits Cō
sols hauen adelumar aytal pu
hauta daytals lens daytal·
lom enaytal· e aquel haia mi
at sino hauer fermansa torna
dor q̄ sia hoa algū q̄ fassā lo en
contra hauer demanda o dret
en la cosa uendeda o en lo preu
daqlla que dms· xxx· dies co
— pergen damant los dits Cō
sols· per mostrar de son dret·
Qu alcun manera quel dit pu
li sia delmrat lens fermança
de tornador· Qu aytal cas si de
uenidor no hoa uengut di
ns los dits xxx· dies lo preu
so es la cosa uendeda es aquel
delmrat per los dits cōsols
sens fermança de tornador·

Si cas es quel dit pmā
lens mobles alsdits
no hauran uencels de mar· o al
tres· clamen lens seents la ve
nda los Consols esermē al
nistica dela ciutat de valen

cia o del loch on aquels lēs
son q̄ cō els hauen donada se
nēcia contra naytal de aytā
ta quātitat anuntiada en ayt
al e aquela sia cōfermada per
sentēcia del lur nuntgesi apella
cio hi hoa entrecēguda elo dit
dit pmā no haia lens mobls
en q̄ los dits Consols menen
aqlla sentēcia a execucio que
requerā lo dit iustica que en
loch dels ep els men la dita se
nēcia a execucio en los lens
seents del dit dit pmā cō los
dits consols dela uenda de aq
uels lens seents nos umplen
en tremetre mulhaian acus
tumat fer· Empero lo dit
iustica ari cō amer execucio
mena les sentēcies dels dits
consols e del nuntge daqlls a ex
ecucio en los dits lens segons
forma del fur e la Ciutat de
valencia ly custā del loch dels
los dits lens

Si alcū patro de nau lo
altre uerel se clama de

son mariner del nolit dela ay
ha q̄ ell uida li haia fet aquel
mariner alcuna q̄ no ives ars
gut de pagar le dit nolit ho
lo dit patro li haia delmitida
aytal roba q̄ affirma que li fal
daqlla q̄ y [illegible]
mo o pl altre me[illegible]
fo carregada so q̄ [illegible]
natalai dampnatiu[illegible]
affermam q̄ p lo pa[illegible]
daquell li sera dmat en los lu
es robes si conches per lo pa
aquestes coses atorgades no
fan lo mariner en cōtra q̄
sens altre alongamēt es fe
cat pagar al dit patro lo no
lit dela roba quel patro li ha
uia limitada ari dela arribada
dela barqueta· ogualtra com
ant pmerament· e alguns
dit patro fermāça en por
dels dits Consols q̄ [illegible]
pla fauta dret al dit mariner
sobre la dita roba q̄ affirma
m̄ q̄ li fall· o sobre la bar[illegible]
o qualsevol altre

es elegat fer en la sua robaria
o bens del dit patró. E cap
tal demanda e volut mó el
rs pusan per scripturab qll
nolut se mostum. e sia clam ó
demanda mes del dit mestral
o pres la manera

Quant demanat
alques clam de só pa
tre pot el demanda pusar
scriptura
dente vegut p algu
pusa aquel dit no
demanda pusar p scriptu
mes lo pacient ucn ala co
ns dels consols. e clames del
manat e la carta. Si lo ter
me ala regula del dit dret
s pusa. los Consols man
dit. saluo que dins
es fins en. e dei
s la quantitat q
o e cascu del dit
dit clam o mos
mobles clam e si
esen q la demanda
manem que els fiam la di
ta creacio en los bens mo
bles q per lo dit senador no
stants los seus. E aquest per
mano daquest dret se face
los dits dentre es demanat al cr
reor en la forma expressada
ermit. E per les creacions
dels sentencs per los Conso
los donats

Segurtat de jut

per lo demanador es
demanat de paula o
per sent quel demanat do fir
manca q li cobri a dret sobre
la sua demanda. E aquel ma
nem q sia guardat tro a
quell si lo demanat es rebu
ger en continent cu donar la
dita firmanca. E si altra ma
nera den esser pres emes en
la preso comuna estant ps
manar son clams. E si aurs
que ho dc que pagar de
que fia aquel dit dan q
ses ala preso
dels
ferman
de sang

sou clams Car cascũ daqls
es cuyt metre dret en lo
dit preu e en aytals crecto
rs paguntat de temps nos
por poser ni allegar

Si la dita ren altre
uerll apres q̃ hau
ra fet alcũ uatge sera tenut
a soffrir a crecdors del preu
hant del dit uerel son pega
ts primerament los fundals
emparmers del dit uerell de
lo quels sia agut per luts
logaris Cassõ sens fermãga
de tornadge con enaquel pũ
alcũ no sia primer en temps
ni milor endret quels dits
fundals emparmers Cap̃s
daquels los prestadors acre
dors del dit uerll po es aq̃ll
qui per lo hiendam dela cer
ta del seu prestech se mostrẽ
primer e pui
q̃ nems ari cõ ne
Cosseu donant
lo faẽt

la tollepnitat de certa de-
Grenta dies de sus dita e'n
serta Si ninatã no hauer
la dita fermãga de tornadge
E en aquel cas qo es pus lo
dit uerel haura fet uatge si
alguna cosa es degudà als di
ts nomalers o per fusta clauo
pgua e estopa e cuyres del
dit uerel Aquels aytals cre
dors si dincls curts no ha
uran del lur deute en lo cas
de sus dit no hauan alguna po
rogatiua per rahat de temps e
milora en dret als altrs Cre
dors prestadors del dit uerll
ab curtes Si les parts del pa
tro qui les dites manleutes
hauna fetes no abastien apa
guar aquels Alo es pagat
als dits prestadors delos pa
tro dels ploners si complen
ala manleuta feta per lo dit
patro Enaltra manera los
dits ploners nò son tenguts
con lo dit patro no hauia po
er de obligar los bens de cas-

dels dits ploners Si dincls
de aquels prouatas o altri
plen poder ab carta nò hauia

Si el patro del dit uer
el ha muyler enqla
ha obtenguda sentẽcia cõtra
los bens de aquel del seu dot
e esdeuenir per alauna rusti cau
sa lo marit no ha alsats al
tres bens en los quals la dita
muller se puga integrar en lo
dit dot e esdeuenir e hauia esca
tits aquels bens la dita muller
se oppos en al preu hauut del
dit uerel e per lo halandam de
la carta sua total apprua pri
mer en temps en los bens
del dit marit seu q̃ls altrs ac
reedors del dit uerel Enaquest
cas la dita dona qo es en los
parts quel dit marit seu hau
ra en aquel uerel es primera
en temps emilor en dret que
ls altres acreedors del dit mar
it seu-

Los Consols per carta
del senyor Rey han
poder quels plets e questiõs
q̃ denant els se menẽ hajen
aquels p fi aguda determi
nen breumẽt sumariament
e de pla sens brugit e figura
de iuhi Sola facti ueritate
attenta So es sola ueritat
del fet en tesa segons q̃ de us
e custum de mar es acustumat
de fer + salarii dicti consolis

Oeles demandes q̃ se
posiaran denant los
consols ari de paruia cuyt
escrit sobre les quals els do
nen sentencia prenẽ aberar
los consols per lur salari
res dincls de cascũa part
per huna so es q̃ si demanõ
es posada de C lliures dos cõ
sols de cascũa partida prenẽ q̃
q̃ aquel qui demanya e dlls
non aia hauer sino unc
ono res de
ha un dins
ma part

cuncys

Lo iutge pcu salari
acs qui les Consols
hauen iutgat. e de qis fa
appellat. Iures dincrs p lliu
re esfama part si demant lo
iutge ne alcu fet. p appellacio
no en sia manem.

Demant la ql les Con
sols lo ab dos en al
cu fets son recusats per sosp
cosos per alcuna de les parts
qui pladeran demat aquels
cles mateixos se sospita seran
aquests hom assi acompanyen
e hom de la art de la mar si la
les recusat. e si ab dos son re
cusats hauran assi acompanyar
dos lons homes de la dita art
de mar ales parts no sospito
ses. e ab aquels en semps sem
blants encontamets. e donen sen
tencies en los affers en o hau
ran a salari dels dits Iurs di
uers per lur de esdeuen ales
parts. los quals se poran en

fre els

Lo iutge apri matge si
es recusat per sospita
hom assi acompanyar hom
de la art de mar no sospitos
ales parts. e ab aquell lo fet
de la appellacio determinar e
lo seu salary parar.

Les sentencies per los di
ts Consols e iutge so
uinades se donen per les cus
tumes escrites de la mar e se
gons que en diuises capito
ls daquelas es declarat de la
hom les custumes. e capitols
no abasten donen si acosey
dels dits plaimes mercadés
de mar. so es tota hauia ales
mes ueus del consey l hom
esguart ales persones qui
donc aquell

Sobre tots empatres
fets per los consols
o arbuda fermesa de dret
e cepta sobra empara fet

de robes de la qual robra. o de
si matcpa sera degut nolit
sobre la qual empara fermā
es alcuna noy es arbitra.

4

Capitol· i·

Nagri con multiplicquen les quitalatges de Alcuna con los mercaders noluegir als senyors de les naus ecr les leyns so es adir portades pmeramẽt es tengut lo senyor de la nau de portar· ij· quintars e mig de coto per esportada fins en la terça pt Si ell uolia carregar oltra la terça part sia tengut a la terça part en auant cò ell uol Ha carregar de coto sia tengut de rebre· ij· quintars lo qũt del preu· Item en cens· Item lacha· Item gingebre à mun tx· v· cr· per esportada· Item de buell· mg· cr· Item dolis· mg· cr· Item lentiscle sec e de cosos de cuer e de barril· i· cr· per· ij· cors a lcr· qui es no inenat fontan· Item de canyr la· m· cr per esportada· Item de coto filat· m· cr· p esportada· Item· ij· cr· lenouns de stopa· Item lineam· m· cr· p esportada· Item de porcellanes· golres· xij· cr· per esportada· Item de bagadeyls· vi· cr· mg per esportada· Item de indi gros· m· cr mg forfon per esportada· Item de sucre ĩ omẽbus· m· cr· lenouns per esportada· o en cuna o en barrils· i· cr· lenouns per esportada· Item de cera onpham· vi· cr· e mg forfon per esportada· Item de lana de capeyls· m· cr· lo quart forfon per esportada· Item de alum primerament en lo segon sol· m· cr· lenouns per esportada· en laltre sol· m· cr· mg· De multiplicamẽt de quelados· ij·

Statut mercatum uoluerit oniare de portans et quintaratu alcunque pannis teneat pagas· cr· quatrs· i· cr· p esportada de coto no usq; ĩ certam partẽ· Et sic

vltra te

ultra teneatur ecam p tem· noluerit oniare de lombrello filato· cr· m· quart forfon p esportada· Item de stopa· cr· lenouns p esportada lineam mons· cr· p esportada de porcelets· golres· xij· per esportada de bagadells· cr· vi· z per esportada· de indi gros lo· cr· ij· z forfon de sucre o en cofins· cr· m· lenoun ĩ esportata ĩ cuna uel barrils· cr· i· p esportata lenoun de lana de capells cr· m· lo qrto forfon p esportata· de alum primerament so llo· z ĩ seco· cr· ij· lenoun p esportada· z ĩ alus sollos cr· ij· z

Capitol dels bons custumes e usatges de mar· capi

Aquels tol· ij· son los bons stablimens e les bones custumes qui son de fet de mar· quels sauis homes qui uan p lo mot eno comensare daman

els nostres entercessors feciẽ per los libres de la sanctat de les costumes on daq; aiu nt podem trobar que deu senyor de nau ferament crider· o amarmer· o apalegri o altr̃ hom qui uaia en la nau·

Capitol que deu fer mercader· a senyor de nau ne apelagri· quasi capitol· iij·

En cara qual cosa deu fer mercader a senyor de nau· ne marmer al senyor de la nau ne palegri atressi· car palegri es dit tot hom q; de la dauan· nolit de la sua psona sens mercadera

Com deu fer· nau ca

Comensem· pitol· ij· cõ lo senyor de la nau o del leny comẽsem de fer la nau· e uolra fer· ptz· e sol dar· e fer entramet· als ploms de quants parts la fam ne de quin grũ ne quant lana en sentia ne quãt oli ne quãt laura p entria·

Capitol de promissio de psonis·

Si alsò fam entamét lo senyor dela nau als psoncis·els psoncis li pmet tran a fer part aquela part quels pmeten de fer lo psoner aquela li deu atendre Esi lo psoner noli vol pot atendre·lo no lo vol fer só que li haura couengut·lo senyor dela nau odel leyn lo pot destrényer ab sa fermeza o pot manleuar sobre aquela part q aquel·lo deuia fer·fassam compte quel li degues fer una setzena·enoy agues fet complimét mas a mega setzena que del lo pugué fer de una setzena multiplicamét con te·i· quarter Esi ell li deu fer aq̃la dita part e no la li fa·lo senyor dela nau odel leyn pot empenyorar la sua part complidament ala part quels hauiã couengudo de fer· Esso fet aquest capitol·cor aquel qui comenta la nau o leyn no la comencara si sebia quels persones li degnessen fallir ne o pogues sen fer

Capitol de esmena d̃ells q̃ prometen d̃ fer p̃t e no ueno

Si alcu promet a o en leyn de fer part a alcũ en alcũ nau o en leyn si aquel qui la·v· part li hauia promesa de fer no ma ans q̃ aquela nau o aq̃ll leyn en q̃ hauia pmes de fer part no sen fos ne agabat·les letres ols determens dels lens de aquel qui mort sa no sõ tenguts de res a aquel senyor aqui aquel qui mort sa li hauia promes de part a fer menta una cosa Si donchs en son testamẽt ell no lo manara o manat q̃ aquit no lo hauia· ans si aquel qui mort sa hauia donats alsams diners a aquel per mho dela part q̃ ell hauia promesa de fer ab ell·si los diners serian tants q̃ bastassen a fenir tota aq̃lla part q̃ aq̃ll hauia pmesa de fer la part aq̃lla deu esser na

uida ans q̃la nau o leyn p tesdia o uesdia daquel loch on sera estat fet no cõtrestant q per aquel capitol qui diu q̃ nau o leyn nos pot uendre ne encantar tro que haia fet nauxe· per qual raho? p co car hom quant es mort no és tengut de temir fur ne ley ne costuma sal de ruta o comanda· o tort si li fa En cara per altra raho per co car el dia que ell mor aquel dia es pdida tota companya q̃ ab als sams· agues que hom qui mort es no ha companyo Esi p auc tura aquels dos quel hauiã donats a aquel no li bastassen a alcuna part a complir lo senyor dela nau o del leyn es tengut de seruir qui li fornesca dita aquela part q̃ aquel q̃ mort li hauia promesa de fer En cara sia tengut lo dit senyor dela nau de retre aquels diners que ell receubuts hauia als letres o als determens

dels lens daquell qui los diners li dons Salu empo empts que si aquel qui senyor sa hauia a fer a alcuna lenya· e aquel qui la fermeza aq̃la part que aquel qui mort es li hauia promesa de fermar aq̃la lenya a tal dan ell·a lets da daquels diners q̃ ell hauia rebuts Empo q̃ tot co sia fet que dessus es dit diners de tot sian E per les raons de sus dites só fet aquest capitol

Senyor q̃ nol fer nau p si mat

Ara respon· vuy· q̃la no li agues fer· ell no sabia com gran lenya· e q̃ la mena· si ell sebia q̃ aquel q̃ persones li agues poder que li dalis de res q̃ conengut li agues

Capitol de comẽsamẽt de nau· vuy·

Ara partem del senyor dela nau o del leyn q̃ comença la nau en forma pochas e dam mes en centena e per catena e de pla e fer la

maior lo ters o lo quart o la
mayor damans que no hau
ien fet assaber als psoners la
pus quel psoner no lin es tē
gut de res acorrer si no tant
solamēt ari con ell los valra
um fer entramēt alcomēsamēt
nt. E sieyl la corr despuys lo
psoner loi deu hauer la sua
part ari le con si hauia me
sa part al correr que li hauia
fet. saluant una cosa quel in
strum no la faes de maior ma
sura sino tant solamēt de
aqllas quel senyor de la nau
li agues dites ne empreses
ab los psoners. o das empo
sil senyor de la nau la uolia
correr/ eyl deu amar acasai
psoner e comanar lon. E si
ls psoners uoliam ques
arcisca les parts qui lo cō
trasteran fassan entre que
sien de. iij. fins en. vj. E si
los. vj. uolsen los. iij. els
. vj. los. vij. E passo. j. o
j. o. ij. o. iij. o. iij. o. v. pson

ers no deu estar de correr la
nau E ari son tenguts los p
soners al senyor de la nau de
fer la part que promesa li ha
uran ari con la maior forca
dels psoners fauran deu a
star a la demanda tots los p
soners en semps. Capitol d'el
mena si senyor de nau o d'ley
nolra correr la sua nau o ley
ultra les conuēses q aura em
preses ab los personers q auia
promes de fer pti en la nau
si nos fa. vnj.

Segons q en lo capitol
de sus dites es cōtengut
dim q si lo senyor de la nau o
cel leyn uolia correr aqlla
nau o aquel ley q eyl o deu
fer saber a tots los psoners
E si tots los psoners lo uol
ran cell la pot correr E en aco
no ha contrast nagu. o das
la lon dim q si la maior forca
si acordaua que cell la cresca
que cell lo pot fer q. j. mi. m
per. v. psoners no deu estar

que nos cresca. mas no
dim aquels psoners q aco
contrastaran ca de que li son
tenguts ne de q no. E ari p
ray hauer algu contrast. E
p aquesta rahu q otra li algu
noy pusca hauer los nos
tres entrecessors facen aques
ta esmena. E diguere en ari
cadamne q ne es q la nau
ol leyn se pot correr pus la
maior forca dels psoners lo
umplen. o dins empo es ari
a entendre q deu esser usat e
esguardat lo poder daquels
psoners qui otrastran p qual
rahu p so co p uentu li hau
ra alsams daquels qui lo co
trastaran q si els hauie res
mes a lestuer en aqla nau o
en aquel leyn sino en ari co
els empreses q auia comē
sament q la nau se deu comē
car els lo hauran amenle
iar o alrament lon hauran
auendre alcuna cosa q tots
temps ne sien trespegats e se

ria mal fet perq [illegible] con
lxom qui fa partren nau
o en ley/ salvo alsques uega
des per gra amistat q hau
ra ab aquel qui la nau ol
ley uolra fer. mes q p sa
sa de suay quel nesser hau.
E per aquesta rahu seria
mal fet q aquel hi fos damp
nificat. E per les rahons de
sus dites los nostres anadx
qui primers anaren per lo
mon uoleran e conseuir
q mal sia fet. E perso dix
ueran e declaram q si algu
psoner daquels qui otrastra
ran quela nau ol leyn nos
cresca p no poder si hauia
promes de fer una octaua q
noy sien tenguts de fer mes
de una setzena E lo senyor
dela nau nols pusca de re
als forcar/ per q car col pa
res del senyor dela nau o del le
yn co aquel noli aten so que
li hauia promes per co cor
el correr la nau ol leyn mes

de uolentat dels · E per esta
raho lo senyor dela nau o del
leyn nols pot destrenyer · E apri
lo senyor dela nau den seruir
altres psones quili fassen
complimẽt a aqlas parts q̃
aquels noli porã complir ·
E encaꝛ si ferã guã guaica als
senyors deles naus eels leyns
con del tot nols absolueꝛẽ ordi
ferem lo pꝛesõ quels senyors
deles naus ne dels leyns no fo
sẽn del tot desliẽts q̃ gens pas
no es raho q̃ negũ puscha m
dreta hauer poder en lalcuny ·
sino ayant con aquel acqm
sa lun uolra donar E mpo sia
quels psones qui lo struc
tau e sen la menor pẽda sem
apoderats chascun poder de
complir aqla part q̃ promet
hauiã de fer sens lur dan
lo senyor dela nau o del leyn ·
aq̃n prometa hauiã de fer los
ne pot destrenyer · tot enaꝛ
ẽ en lo capitol ia de sus dit
es esclarit e sertificat que en
totes coses es raho q̃la maior
forsa sempoder / e no pora ·
E per les ratons desus dites pot
senyor de nau o de leyn deu gua
dar e fer aquesta con los en
cꝛs de fer nau los leys q̃ los fassa
els empenguen / en guisa e en
manera ab aquels qui part
los promeniã de fer q̃ enaꝛ els m
els no puscha hauer negũ con
trast per alcuna raho e per lo
esclarimẽts de sus dits fo feta
aquesta clausula De mestre
dapa capitol lxxx · vnn ·
Salaũ mestre dapa fa
en manegs masiers
quel senyor dela nau no hauiã
empres ab el tota la massio
del acrimẽt dela obra den pa
guar la mayestat e poꝛa lo logu
er dayentats ioruals con los
obrers E en cara lo mestre da
pa es tengut dordonar acasaũ p
soner tots los mestiers les aqls
hauen empreses ab lo senyor
dela nau E encara los es ten
gut dordonar quina obra fahi es

fort o si es feble De mestre da
pa o de calafats · xxv
Si mestre dapa o cal
afats obraran ab al
gun senyor de nau o de leyn
ells son tenguts de fer bona
obra e establa e en res no de
uen flaquir E si los mestres dapa
ols calafats fan obra e q̃ sien
mestiers e aquela obra los ma
nor fossen sufficients de fer e m
plor e certenir en lur poder lo
senyor dela nau o del leyn qui
la obra los hauꝛa mesa en po
der e abuolentat del metre
la hauiã empaua e comẽsaõ
e estant en la obra hauiã al
cũ desgrat dels sobradits ma
estres los dits maestres facen
lo e diligẽtment tot so que
ala obra pertayn / el senyor de
la nau los ne uolra gitar p
lo crignat q̃ per aucuna de ells
hauꝛa / o pauenta trobaria al
tres qui lah farien p milor
mercat · los senyor dela nau o
del leyn nols ne pot gitar · m
els no la porã raquir pus
que els hauiã comensada ·
aquela obra fins q̃ sia acaba
da pus aquels mestres sien bo
ns e sufficients daqla obra a
fer e en cara de molt milor e
menor q̃ aquela no es / E si lo
senyor dela nau los negitara
pus que els sien bons e sof
ficients · e fahen lo e diligent
ment tot so q̃ a aquela obra p
tangua / negũ mestre dapa ne
negũ calafat nos deu metre
en aqla obra a fer Si donche
lo senyor dela nau o del leyn
no sen auenia o no sen ena
uengut ab aqls mestres q̃ la
obra hauiã comẽsada quels
lo deuen dir q̃ gens no sen de
uen mouer pla paula del sen
yor de la nau o del leyn que ams
lon deuen ben fadigar en aqls
mestres qui aqlla obra hauiã
comensada E si els los lo atur
guen e lo remanen la donch
els porã empar de fer e de
obrar en aqla obra · e abans ·
no q̃ sialams q̃ els nagues fa
hauda faigna dels lo obrar

empar de fer

faren semblant q̃ els qui ac
comensarien de fer aquessen
dessalt emeyns preu daquels
maestrs qui aq̃la obr̃ hauri
en comensada. e fessẽ Enca
ra mes farien semblãt q̃lls
ques altrassen de trebayl per
so cassũ sen deu guardar de
mal. e de trebayl tot aytant
cõ pot. perq̃ cõ de mal de pe
ch natom assẽu Eaytambe
lo semyor dela nau o del leyn
se deu guardar de fer despla
ers aq̃uels maestrs q̃ eyl
mateyr cab sa uolentat sẽn
e hauri comẽsada la sua obra
pus q̃ eyls fassen be coniget
ment so qui ptayn a aque
la obra Eaxi deu lals leuar
acabar. Mas empo si aquels
maestres dana o calafats qui
hauran comẽsada la obra a
fer noy sam soficients q̃
els la sapien fer. lo semyor de
la nau los ne pot gitar e me
tre en poder daltres mestres
que sapien fer aqueta obra

sua. Eaquels maestres qui la
obra sebran fer. no son tengu
ts de demanar paula a aq̃ls
qui aqueta obra hauien co
mensada pus quels no la sa
bien fer. nen sabien errar a
cap. ans son tenguts aque
ls qui farian mestres dana
o calafats qui sempar dal
guna obra afer e no la sabie
fer sino q̃ engrasse les gẽts
de fer esmena aquel de qui
aqueta obra fo. de tota la mes
sio. e de tot lo dan q̃ p colpa
dels hauia sostengut Empo
tot maestre dana. e tot cale
fat segnent es deu guardar
la quina obra fana neq̃na
no. q̃ p colpa dela obra que
ell hauia feta. lo semyor dela
nau o del leyn hauia a fer es
mena als mercaders lyn so
stendran alcũ dan los sobre
dits maestrs qui aq̃lla ma
la obra hauia feta/son teng
uts de reebre. e desmanar a
q̃la esmena quel semyor dela

nau hauia hauda a fer als
dits mercaders Enaema tot
lo dan quel semyor dela nau
auia sostengut p colpa de
la falsa obra quels dits mae
stres li hauia feta Esi aquels
mestres no hauia q̃ pagar
deuen esser preses e meses en
poder dela semyora e estar tãt
tro que hauen satisfet e entes
rat al semyor dela nau tot lo
dan q̃ p colpa deyls hauian
sostengut que ari lin son ten
guts cõ si lilz hauien emblat
otret dela casa enganosamẽt
El semyor dela nau es tengut
donar acasseu maestre q̃ enki
sua obra obrara p cassũ nom
bre diners p pa e per bona
e encara lo loguer q̃ ab eyls
empendra Si donchs los di
ts mestres noli uolien fer
guarda quel spatssen del. i. dis
sapte en laltre Cassõ es en no
lentat dels maestrs si lo fan
bono/quel semyor dela nau o
del leyn nols ne pot destremy

ne sonar sino tant solamẽt
alur uolentat Esi los maestrs
obrarã ab lo semyor dela nau
acabamẽt q̃ negũ preu no ha
ura entre els. lo semyor dela
nau los es tengut de donar
tot aytant cõ altrs mestres
prendran en altres obres. Esey
ons quel temps fi esegons
lestament dela fusta. perq̃ tot me
stra dana e tot calafat sia que
fassa obra aesdear sia q̃ fassa
anomals se deu guardar que
fassa bona obra e establa p
co quela pena q̃ a dits es dis
noli pogues aesso uenir. E
so fet perco aquest capitol
cor molt mestra dana e molt
calafat fana molta mala
obra si eyl sebia q̃ eyl no as
ues a sostenir nagũ trebayl
ni nagun dan. E pco es im
posada la pena q̃ dessus es dita
perq̃ cassũ seguart la quina
obra fana neq̃na no.

Capitol de mestr dana o calafats
q̃ fan obra aesdear. r.

Si alcū maestra dama
o cullafat prenda e-
fama alcuna obra a esfobar
cyl es tengut e pagar altoth
los mestres qui ab cyl ob
rarā· e enaqla obra la qual
cyl hauna pcēt a esfobar ne
promesa de fer a aquel a q̄
sera. E si aquels maestres
qui ab el obrarā no falē q̄
el faslā aqla obra· lo senyor
dela obra lus ho den dir e a-
mostrar· per so cor si aquel
mestr cen barataran o cristā
gatan· o q̄ no agues a q̄ pa
gar a aquels maestrs qui ab
cyl hauran obrat no salen
q̄ cyl faslā aquela obra a es
cur· lo senyor dela obra lus
ho den dir· e amostrar· p so
con si aquel maestra era ay
tal con demūt es dit els ro
manquen malamēt engan
ats· E si lo senyor dela obra no
is ho dun amostrā cō els com
cen a obrar en aqlla sua obra
q̄ aquel maestr qui la obra

fama a esfobar nols volra pa
gar o no hauna q̄ aquels:
maestrs qui ab cyl hauran
obrat en aquela obra sen po
den tornar e empar aqla obra
que cyls fera hauna· e aquela
obra den esfobar tant empara
tro q̄ aquels mestrs sien fats
fets de tots lurs malfets E
en cara de tot dan e tot des
trich e tota messio q̄ ells so
fferta nauran E mes si lo senyor
de qui aqlla obra sera los ho
hauna dit e amostrat q̄ aqll
maestra li fa aquela obra a
esfobar e els ho hauna entes pa
ch los aquel maestre o nols
pach aqls sobra dits maestr
es no poden ni deuen emp
ar aquela obra quels fera·
hauran pus quel senyor de
la obra lus ho hauna dit cō
els comesen obrar q̄ cyl a es
fobar fa fer aqla obra E mes
si l senyor dela obra dun aqls
maestrs que pensen de obrar
q̄ el los pagara be e plaa tots

los lurs malfets· e ho obra
ran en fe del senyor dela ob
ra e per los paules que cyl los
hauna dits sia quel haia pa
gat aquel maestr de tot so q̄
promes li hauna· o no sia pa
gat el maestr no pagara aq̄
uels maestrs o no hauna de
q̄ pusca pagar lo senyor de
la obra lus es tengut de pa
ar pso cō promes los hauē
sia q̄ ell tengua daquel mestr
alguna cosa ono q̄ mestra es
q̄ aquels maestrs sien paga
ts p so con fe del senyor ho ha
uran obrat e pso cor ell lus p
mes de pagar q̄ sieyl p uen
tura promes nols ho hagues
los sobradits maestrs no ho
guessen obrat e haguessen fet·
alcun pron en alcuna part· p
que tot senyor dobra si q̄ la
faslā fer a esfobar o amenals se
guart en q̄ p̄meta o q̄ no·
q̄ mester es q̄ tot so q̄ p̄meta
que ho acabe o no
E si los mestrs dara o calaf

fats qui faran obra a esfobar·
emprenan ab lo senyor de q̄
la obra sia q̄ els la hauran
fera adia cert o a temps sab
ut o entre els hauna pso
o mesa pena certa si los dits
mestrs no hauran acabada a
quela obra ans cō pmes ha
uran lo senyor dela obra los
pot demanar la pena q̄ entr
els e los dits mestrs mesa
ne posada sera· E els dits ma
estrs a ell son tenguts de do
nar meyns de tot o trasl· E
sienne ells pena alcuna me
sa ne posada no sera· los dits
mestrs son tenguts de donar
al senyor dela obra tot dan
e tot destrich e tota messio q̄
ell hauna fet ne fara e den
ne esser creegut p son sagra-
ment E mes es assi a entē
dre q̄ los fets aquels destrichs
p colpa e per negligencia de
ls sobredits maestrs E si p
colpa ne per negligencia dels·
sobra dits maestrs no sa fet

aquel dan o aquel destrich
no es ralo quels lo drien c
mmar ne encara la prua si
posaden lo si pagnar pus p
colpa dels nó sia fet· po car
ales nauegates uen emperan
ment de dan o de sempra·e
nan a emperamnét de dan
o de sempra no pot negun
als dir ne contrestar ne es
ralo q̃ lo pusca E mpo si le
mor dela obra no atendra·
de fer les pagues ans cõ ab
los maestres empes haura
e nauman afer mago· on sis
tindam alcũ dan tot enan
es tengut e obligat lo seyõr
dela obra als sobra dits ma
estres con los mestres son a
eyl· Ean semblantmẽt que
sia ralo e agualtat de psonr
qui uolra vendra la sua pt
Capitol· crn·

En aura den saber q̃ si
alcũ porsoner uolra
uendra la part q̃ haura com
enssada de fer en la nau· ell·
lo den fer saber al semor dela
nau e tot enaqla guisa que
es tengut la altre E si lo seyõr
dela nau no uol quey entr
noy pot ẽtrar dentro quela
nau hana fet matge pr so
es a entendre q̃ aquel qui la
comparra lon porta guitar
p maluolensa E per aquesta
ralo no porem encantar les
psoners ab lo semor dela
nau dentro quela nau hau
ra fet matge E quant la nau
hana fet matge ellas pot en
cantar del personer al semor
del semor al psoner E mp
lo personer den donar
al semor dela nau ancantat
ge de donar o de prendre· E si
en uolentat del semor dela
nau de dar o de prendre· E si do
nchs encant publich noy
hauia E per co fo fet aquest
capitol cõ lo semor dela nau
hi hauia molta fadiga e
molt mal tret e hauia co
mençada la nau q̃ si ell no

fos no fora feta· De esmeda
de nau con se pot nes den
encantar· crn·

Segons q̃ dit e dmo
stra en lo capitol de
ssus dit Nau o leyn nos pot
encantar tro hana fet ma
tge e es uer ab que sia nau
o leyn que de non se fassa o
que alcũ la agues compra
da ab uolentat o ab sabuo
de tots los presoners o dela
maior prua E la hon dit
quel psoner den donar auc
tatge al semor dela nau o
leyn de donar o de prendre si
dondes encant publich noy
hauia· ans meter se den seg
un· e entendre per so que no
es ne seria nusta ralo q̃ si
hi hauia· r· psoner· o· n· q̃
p leugeria de lur seyn o p
solenguana de lur monedra
q̃ els agnessan degen ne pus
quen aportar alcũ semor
de nau o de leyn ab qui els
hagnessen alcuna part a

Aquest capitol es zero
e altre capitol o tengut
clxxbn· cartes lo qual cap
se pratica e no aquest

encant publich· E dondes
lo dit semor dela nau o leyn
nos nolra e es ralo q̃ nos
dela fer per q̃ perso cor ales
uegates la maior prua dels
semors deles naus o dels le
yns hana fer alcunes mes
sions q̃ no uolen metre en
cõpte als psoners pl hauer
grã dells E pso cor dells han
se quen pusquen ab los dits
psoners guanyar en moltes
de guisis e en moltes de man
as les quals no cal ara dir
ne recapitolar E per aquestes
als cunes uegades los dits
semors deles naus o dels le
yns han a fornir en la nau
o el leyn que eyls han fet mc
parts q̃ eyls no auyen fet
Com la dita nau oleyn com
ensen E ans los dits semors
deles naus o dels leyns son
esmeses q̃ els no hen dian
ne han de quen pusquen ha
uer ales uegades E encara
per altra ralo pso cor los dit

senyor dela nau o del leyn ha
hauia molta fadigue hauō
e molt mal tret e molt treb
ayl e molta anoya e molt affa
nn. perq̄ no sera ne es raho
que per falonia q̄ · r · psoner
o n · o per aquest que eyls ·
hagnessen del dit senyor dela
nau o del leyn la peschessen
portar a encant publich q̄
segons les rahons dessus dites
totes una lo poncn gitar agra
an meyns cap dell mater · E
axi lo dit senyor dela Nau o
del leyn comandaren effects
ogum res consumat del seu
E los dits psoners no sen n
loguessen en res · perq̄ es raho
que · r · psoner ne dos · no pus
quen apotar a encant publ
ich si eyl ho hauia lo dit sen
yor dela nau per les rahons ·
dessus dites E empo si com la dita
nau lo leyn hauia fet un
estar axi cō dessus dit es si ho
los psoners ola maior pti
da nolian encantar o a por
tar a encant la dita nau · o
leyn al dit senyor ells o pod
en fer quel senyor dessus dit
no pot ne deu en res cōtras
tar si douches entre lo dit se
nyor e los dits psoners alcu
na conuencia o promissio no
sera estada feta · E si la dita
conuencia o promissio dessus
dita entre ells feta no sera
la dita nau o leyn se deu es pot
encantar / es adtendre que
los dits psoners han potes
de destrouer o de fer destre
uir ala senyoria dela nau ·
de fer lo dit encant publich
persō en segons dret e raho
e equalitat e vota custuma de
qualq̄ cosa sia fet o moguts
alcu contra sso tota una apo
ca deu esser seguit tot so
q̄la maior pti da o forca nol
li a alo se deu seguir e als no
E axi tots los psoners o la
maior pti da o forca nolra
encantar ab lo dit senyor
dela nau o del leyn lo dit se

senyor dela nau o del leyn ·
deu fer encant ab los dits
psoners · en aquesta guisa ·
que qui mes ho dera aquel ·
la deu hauer · e pas empo si
tots los psoners o la maior
pti da dels psoners no encan
tauen o no uolran encantar
lo dit senyor dela nau no es
tengut de encantar abaque
les psoners si ell nos uolra ·
Salue en ayxant que si · r · p
soner · o · n · o · m · uolen en
cantar o apotar a encant
al dit senyor dela nau · lo dit
psoner o psoners han a de
uen dir al dit senyor dela ·
nau o del leyn o uos nos da
ts a tal o dayxant dels nos
tres parts o nos dauem am
bo dayxant anos dels nostres · E dasso dessus dit podem
forcar los dits psoners al
dit senyor dela nau · uuyla
lo dit senyor dela nau o del
ono E axi lo dit senyor dela
nau ho hauentatge e dan ·
o de prendre Salues empo
totes conuenses o promis
sions o menamets fets en
tre els en totes coses · E nagu
lo dit senyor dela nau o leyn
pot forcar els dits psoners
en totes aytantes guises o
maneres com los dits pso
ners porien ne deuen forcar
al dit senyor dela Nau · E m
po si entra lo dit senyor dela
Nau e los dits psoners en
cant publich se fara ca enca
nt publich no ha ne deu ha
uer senyoria nagunia q̄ tots
deuen esser psoners simples
E douches entre ells no hauia
alcuna conuencia empes
q̄ alcuns de els ho dera hauer
alcū honramēt o alcuna sen
yoria E empo si com eyls nolr
an encantar entre ells emp
endran q̄ sia donat alcū aut
tatge a aquell qui primera
ment deuli esser dat E si entre els
alcuna conuencia per raho
del auentatge dessus dit feta

ne empla no sa la hau no es
tenguts de donar al altre lo
dit enantatge si nos nolha
E per les rahons dessus dites
fo fet aquest capitol Capitol
de escrima a metra en nau
o en leyn· xxxv·

No senyor
dela Nau pot metre
escrima en la Nau ab cosenti
ment dels psoners Salu q
no sia son pent· e deu lo fer
jurar ab testimoi dels mari
ners e dels mercadors e dels
psoners si en loch ne sera q
sia suau e facil ari le al mer
cader co al senyor dela Nau
e a mariners capalagris e a
tota psona q nana en la nau
eq tenguda lo cartolari e que
noy serma res si no lo ou de
casama deles pts· e el que co
drey assi/ E si lo cartolari
hauna tengut mpl lom me
pns del serma no sera cres
ut res quey fos scrit/ E si les
cruz serma so que no degus
deu pore lo purn quet· e deu
esser mesat al front ab fer
m calse deu perdre tot quant
ha a ari le si ell lo serma co
si altre lo hauna scrit

Q· um poder ha lescrina ·
capitol· xxvi

Escrima ha aytal po
der· quel senyor dela
Nau no deu res carregar a
la Nau sino en presencia del
serma ne nesu mariner no
deu leuar roba negu tar en
terra ne destibar meves de
sebuda del serma E si res
se pert en la Nau so es sab
er bala o farcel ne altra me
rcadaria ne mpla altre ro
ba q serma hauna scrita o sia
stat al carregar· lescrina la
deu pagar E si lescrina no
ha de q pagnar· deu pagar
la nau sin sabra ess uenud
saluant lo loguer als mari
ners E lescrina pot copar
ouendre totes coses so es sa
ber ferramenta loe manu

pour les deu garder e qui deu
pagar la roba se han perdue

e sagoles e tot apeylamet
de nau meyns de sa uida del
senyor dela nau Salua se em
po carcha q deu ser assaber
al senyor dela nau E l senyor
dela nau als psoners qui lo
nau ab eyl E si los psoners
no lo uolien lo senyor dela
nau lo pot len comparar
pus que sia necessari ala
Nau· xxvi q deu fer segu
ent lescrina capitol· xxvi

En cara
lo senyor dela nau
deu fer jurar lo serma que
ell no dorma en nu meyns
de les claus dela cara en que
sera lo cartolari en negu ne
gada no laquesca la sua ca
ra oberta en q tinda lo car
tolari sots la pena q dessus
es dita Quines macons ·
deu pagar la nau al senyor
e al escrina· capitol· xxvii

Tota la
massio ari co es de
menjar e de boura deu pag
ar la nau al senyor e al serma
E encara deu mes pagar
al serma sabates tinta pap
pagam· el senyor dela nau
deu prendre aytal loguer con
·i· dels altres nauters qui
uen en la nau e en aytans
de pretades con de loguer ala
forma del loguer e deu loh do
nar lescrina e escriure an
con dels altres qui san mar
iners E si alcu psoner hom
ab ell en la nau q ell deu fer
jurar lo nautrer qli digan
ueritat en q pot affanar a
quel psoner e ell qli ho don
E si lo senyor lo uolra me
lorar de res q lo pot fer E si les
criua ua acosimet ell li deu
donar de loguer ari con a·i·
prohomer dels communals que
sien E si lo senyor lo uolra
melorar q lo pot fer· lo sen
yor dela nau pot tota ua de
manar de compte lescrina
sia prent sen o altre e quas se
nyor de nau noy pot metre

prenent sen per ferma Si no
es ab uolentat dels psoners
o dels mercaders E si aguis-
sessen hauer cabut en blas
me denguna esmenada ne
de negu fuit q hagues fet no
por lenar ferma pont sen ni
altre E encara mes esmena er
tenguts fer compte als pson
ers tota una que eyls lon de
manara si que fos cert dela
ferma esmena o que fos en la
nau encara E encara es ten
gut atsseu psoner de retre
compte e tot so que haura
rebut de nolit ne despes ne
hauut ne comprat E lesse
na por prendre de aisseu mer
cader pannos qui leu li na
ya son nolit clas auanes-
aci leu dels psoners co dels
altres e de pelegrins e dema
nders e de tota psona que
res nauenar nolit ne auenes
E prenen se donar los logueys
dels auenes en presencia del
carcolari dela nau Carcolari

es mes ereguit que carta en
la carta se pot renocar el car
colari no fayt so q es en lo
carcolari mes deu esser ereguit
e tenguit ab q la nau tengua
phis en ora o lesmena sia en
tra que lo esmena Capitol de
que es tenguit lo senyor dela
nau als mercaders · rbm

Statuim uols
saber de q es tenguit
lo senyor dela nau o del leyn
als mercaders ag lo pots se
ler· lo senyor dela nau es ten
gut de saluar e guardar als
mercaders e als pleguis e ca
ta psona qui naia en la sua
nau· axi le lo maior co lo me
nor e ab tot lo seus e de son
mens e de son poder e emir lo
nech contra qualsque e contra
totes psones q mal los uolg
uessen fer· E encara es tengut
lo senyor dela nau de tenir
nech tota la lur roba e lur le
uer de saluar e de guardar axi
co dit es dit E encara q deu

fer mudar lo nautrer els pr
neses e als psones els mar
iners e tots els qui hauran
uer seran e tots altres qui pr
ndran lo loguer dela nau q
auran a saluar e guardar
los mercaders els lurs hau
ers e tots aquels qui en la
nau hauran a lur poder E nea
rames q nols descobren ne
no fassen res nel adzonen ne
batalla contra tots aquels
qui dessus son dits E encara
mes q no traguen ne metr
res en la nau sens sebuda
al ferma o al nautrer ne ni
tre ne tort de mort ne de dan
quel nautrer ol guarden no
lo falts Deque deu fer segra
ment lo nautrer Capitol·
· rbm·

Encara deu fer mudar
lo nautrer per aquela
raho q nouram mudar los
mariners E mes encara q
ell digui ueritat als mercha
ders de tot so quels li de ma

neran e q no isch de port
ne per entren sens uolentat
dels mercaders · e dels uo
nautrer hi port de tots altres
coses a fer ab consells dels pa
troneses de tarlar arbres e uol
te de uelas e cumpir aueles
e de prendre una uolta e de fer
tot so que prumpta ala nau
Saul empo quel sia sufficie
nt an nautrer e que sapia con
passar e tarlar uelas e esbar
atrau o amar lats e conexer
la uolta ab que guanyem ab
son otrau· E saso no sab fer
ela en la nau prenes o plaz
qui lo sapia fer· quel nautrer
deu esser assat en aquel loch e
mes aquel prenes o aquell plaz
E si lo dit nautrer lo sap fer
tot so q lom lidza conegut
li deu lom obeyr e temir· E
si lo senyor dela nau lon uol
mudar per mal uolensa· el
nautrer sin pagat de son lo
guer ell sen port amar E si
pagat no es lo senyor dela

nau deu lo pagar E si aſsò
que conegut lhaura ar
con deſsò es dit en aquest
capitol no sap fer ne pot a
tendre tot dan e tota messio
quen quen fara nen sostin
dra dela nau aquel nauter
lo deu tot pagar/El nauter
no deu lasſ despuylar q̃
sia sa· e comandar a ormenar
asaluamẽt la nau e fer al
pus tost que puscha lo ser
uey dela nau esi tost lo pot
fer noy deu metre terme q̃
deu sa temir ab leyaltat ar
ben ab los mercaders cõ ab
lo senyor dela nau e ab ma
riners e ab palagrins e ab
tuyt communalmẽt. Capitol
de Roba·aesbar· xx· ij·

Senyor de
nau ne nauter no
deu esbar ne fer esbar na
gun faur en loch q̃ lo tempa
ne baia ne furell q̃ daỹnat
gar lon preses so es pas dar
bres ne de ormoneria ne de
sentina ne de porta ne de na
gũ altre loch lon mal pog
nes prendre E en cam lo senyor
es tengut de moltes altres
coses als mercaders· car
que sia mes en nau sis ba
nyia per cuberta o p mura
da o per arbres o per sentia
o per timoneres o p cimbu
nals o per porta o per metẽ
en loch duptos o per lo cõs
tram· que lo senyor deu es
mamar tot lo dan quel mer
cader prenda en aq̃ll hauer
quis sia banyat ab quel se
nyor dela nau bi baste· E si
noy basta deu sen uendra
la nau· q̃ per psoner ne pe
stador non pot res hauer·
Gaul los mariners que no
perden luns logiers De Ro
ba qui sera trobada banya
da· Capitol· xx· iij·

Roba que sera troba
da banyada en nau
o en leyn esia banyada per
aygue de cuberta o p mura

des· e p falida

des o per falida de crostam
lo senyor dela nau deu sostr
mir lo dañ q̃ hi aura/o sis banya
per aygua del pla quela nau
ol leyn faia e sia sofficientz
ment en crostamada e per
murada ne p cuberta no fa
sia aysso· lo senyor dela nau
no sia tengut de res acsimar
Capitol dessus dit de roby
quis banyarà p murades o
p cubrta o p desfalliment de
exarcia· Capitol· xx· iij·

Dit es e esclarit es tan
car lo capitol de suso
dit que si nau o leyn fara ay
gua per murades o p cuber
ta que aquela roba que per
aygua de murades o de cub
erta se banyara es guastara
quel senyor dela nau es ten
gut de esmenar als mercã
ders de qui aquela roba fa
tot lo dan quels ne prendra
ne sostendran· Ver es mas
es ara entendre q̃ si la nau
ol leyn correra e sostendra
tam grau fortuna de mal te
mps quels faia gitar les top
pes de les murades o dela cu
berta E si per aquesta raho
q̃ dessus es dita la roba que
en la nau o el leyn sera se ban
yara es guastara· lo senyor
del leyn o dela nau no es te
ngut de nagun esmena fer
a aquels mercaders de qui
aquela roba qui banyada o
guastada sia pus no es fet p
sa colpa· E fo fet per asso aq
uest capitol· cor a empaxa
ment de deu ne de mar ne
de uent ne de senyoria negũ
no pot res dir ne cõtrestar
E p aquela raho meteys·
Nau o leyn qui p fortuna de
maltemps pora alcuna cuarca
ria cõ son timons o ormo
ns o arbres o entenals o ne
les o alcuna altra cuarcia·
E per raho dequalq̃ sia cuar
cia que la nau o leyn p for
tuna de maltemps pora en la
mar o el leyn se banyara es

gnastrum alcuna roba lo se
nor dela nau non sia tegut
desmenar aser· pus q p la co
pa no sa bandida negual
tada Capitol de esmena de
nau o de leyt q fara argua p
mundos o per cuberta si la fa
per lo pla· xxxiij·

Segons q dits es dit
es clarem Nau· o
leyn qui fara argua p mun
dos o p cuberta· p qual ma
lo es es absolt lo senyor dela
nau o del leyn q no es teng
ut de esmena aser de roba
que si barn o q si guast per
bandonna e enaquista es
mena los nostis entrecessor
nolgré esclamar so q dit ley
qui fara argua p pla sol
que sia soffficientment encro
stamat lo senyor dela nau
o del leyn no sia tengut desme
na aser de roba que per
argua de pla sera bandonada
o guastada· nolem esclamar
so q dit sufficientment en
crostamat con deu esser en
tes pso co entre los senyors
de les naus o dels leyns e los
mercaders no pusca haver
alcu contrast o dapnatge
o enagu que tota nau o tot
leyn q lo crostam sera pus
alt q lo pammal o q sia par
apar del pammal e q sia per
tota la nau o per tot lo leyn
esres e p tot comunalment sus
dits escrits p argua q fassa
p lo pla no sia tengut de ro
ba q si barn me que sia guas
tada esmena aser lo senyor
dela nau o del leyn als mer
caders de qui sera aquela ro
ba bandonada o guastada per
qual raho per so ay con los
mercaders no hi aia re aque
la nau o aquel leyn guarda
sen siera argua der o no E
per so co si ells neessan ne
conegueran que aquela nau
o aquel leyn que els noli
auren fera argua per lo
pla si no ho digueran al senyor

de qui era el nolo es o res
tengut· E mes si los dits
mercaders lor digueran o
lor feren entanet qual q
cosa o qual q, per lo dit lo que
ell los fes aquela es mes
q los altres· E mes si lo crost
am sera res pus baix q lo
pammal si la nau o el leyn fa
ra argua p lo pla lo senyor
dela nau o del leyn es tengut
de tota roba a esmenar que
p argua del pla sia bandonn
o guastada per qual raho
pso q ratsa que so que el pa
mmal hi sia mes e pogut p
rendre fort o perdre en forta
met ala nau o all leyn a ri
br li es posat per lo crostam
que uenga par apar dell E p
les mitans dells dits sera
aquesta esmena aquest es
clarimet los mis en tres ca
sos per raho q contrast no
hi pusca haver entre los
mercaders e los hams hom
es qui uan per la mar qui

son senyors de les naus o de
ls leyns De nau o de leyt en
que no aura Cuat· xxxiiij

Semer sera guastat
per rates en la nau·
e no y aura Gat en la nau·
lo senyor dela nau sia tengut
desmenar· Aquel qui meyns
hi sia en la nau ne estrimen
cap bacu· sis per en la nau
e tengut lo senyor dela nau den
esmenar aquels hamens
mes
e ha

De esmena de nau en que
no haura Cuat· xxxv·

Semer sa guastat
per rates que en la
nau no haura Gat lo senyor
lo deu esmenar· o bas dela
ra si en la nau haura gats
e en aquel loch on la dita
nau estara e con dit sera
an pers los dits gats mor
tan o seran morts e ratos
hauran guastat alcu hame
ns q sien en loch q gats
pusquen hauer· si lo sen

wr cela nau compra ans
ts metra tantost cō en lo
dit sa quien trobara auēre
o adonar o en qualcū manera
no sia tengut de restituhir
lo dan dessus dit pus en col
pa sua no sa estat cōuengut
De Roba qui sa estibada en
uert. capitol. xxxvij.

En cam si
lo senyor dela nau
faia metre res en Camp q
es a entendre en uert tot
lo dampnatge q sia pagat
Capitol de fer sol en roba
de vn.

Senyor de nau no deu
fer dauer de mig
mercader sol auer de altre
mercader e silo fa mil auer
que es sol pendra dan per-
laltra q fa dessus. lo senyor de
la nau es tengut de restituhir
lo dan. E sinena de senyor
de nau no deu fer sol dauer
dun mercader al auer de alt
mercader. xxxvij.

egons q en lo capi-
tol dessus es dit que
senyor de nau o de leyn no
deu fer dauer daltre mer
cader sol. E si lo fa el auer
qui al sol sa pendra dan ell
es tengut de tot a esmanar
o Das pus no diu ne demostra
ne esclareix en cō deu ells
entes ne cō no ne per qual
raho E per la raho dessus di
ta. E per so que entre los
mercaders els senyors deles
naus no puscha hauer ne
gū contrast los nostres en
cessors qui primers ana
ren ne comensaren a anar
per lo mon en esta sinena
uolgueran lo sclarir E na
sci que si los mercaders qui
en la nau o en leyn metra
robas. Si tots o pauca hauia
roba de pes. Si lo senyor dela
nau fara sol tant solamēt
dela roba de vn mercader a
la roba dels altres. si aquela
roba de que ell hauira fet sol

ari con dit es pendra alcū
dan ells tengut de tot amar
stituhir. Das empo si en la
nau no hauia roba de pes
sino tant solamēt de vn mer
cader. que tota la roba de
ls altres mercaders sera
dambolū si aquela roba
que en lo sol nusa sera me
si pendra alcū dan abaqla
nau o leyn sia sofficient mēt
en cosiamat. q no falsa
alguna per cullertes ne p
minuats ell no es tengut
de nagunia esmena affer en
aun mes per so con es raho
ces tots temps estat acus
tumat q tot auia deu esser
fet lo sol nusa dela roba del
pes perq per donar melor
ugnumēt ala nau o al leyn
q naues sera e cosi pilota
qui metra la cosa del embo
lum al sol nusa ela roba del
pes al sol sobrara perq cor-
met lom la nau el leu. a
uy de perdre. pso con nos
paria riger. E empo si cots
los mercaders o pauca lo-
metram roba de pes lo senyor
dela nau o del leyn deu metre
efer metra de tots comunal
ment en lo sol nusa pro so-
q dan no lm puscha ueni
ari con dessus es dit. E per la
raho dessus dites facem
aquesta esmena q aquest de
clarimēt los nostres ancesa
sors per so quel contrast
ne treball ne mal no pus
cha hauer ne esser entre los
senyors deles naus o dels
leyns. ne los mercaders q
uan p lo mon de roba quis
hampara a carregar o a desca
rregar. capitol. xxxvij.

Das si nols saber que
al farcell o una ba
la o altre hauer se hampa
al carregar o al descarreg
ar. lo senyor ne la nau nō
es tengut tots los dampn
natges qui son ocasiō di
ts nes dauan als capitols

de mar pags la nau/el senyor
met hi sa part· E assi per
senyer pssi q̃ tot lo pags la
nau xx Roba acarregar o des
carregar si lo senyor so empn
gab mercaders· xxx

En cara deuets saber·
quel senyor de la nau
en pot carregar la roba e·
descarregar si ab cyl lo em
pren̄e los mercaders· E si no
lo bol per cosel los mercha
ders si deuen pesar ans es a
entendre· que sien en loch
egual ab los marmers ó ca
rregar e descarregar o da
rmers son tenguts de rebre
lañ ala porta le estibar

Quas los xxxiii·
marmers son tengu
as de pendre lanc ala porta
e estibar non son tenguts
si senyor de la nau no los p
mes als mercaders· E si pro
mes lo ha puys lo senyor
de la nau ha sen apoyar ab
los marmers Si la nau ne
res se nolen· o bas si lo seyn
del leyn es en loch agrest· E
els no deuen lestars lo lo
mens q̃n fassen per dimeis
los marmers son tenguts ó
carregar e deuen esser paga
ts ans con lo Mantener comen
cen que prengue a aquels q̃
hauran carregat e en cara
descarregarà· Enaquest capi
tol fo fet per so quel senyor
de la nau non pogues pendre
son manatge ne los mercaders
o bas si homens hi qui car
regue ne descarregue p mon
coa non son tenguts los ma
rmers Con senyor es tengut
de donar homes qui sapien es
tibar ans· xxxi·

En cara es tengut lo
senyor als mercaders
de donar homens qui sapien
la nau estibar si la nau es
estibada ans els mercaders
deuen los pagar El senyor
de la nau es tengut al mercha
der de aportar la sua roba si

res manda de mamar tanta
que sia bastant al mercader
o bas si lo mercader nolia ne
ha manda per rencndre ne
altres coses en la compañya
o hom per ell deu ne donar
nolit ala nau xx de donar plasa

A mercaders Capitol· xxxi·

El senyor
de la nau deu dar pla
ses als mercaders el Mantey
er deu fer venir lo mercha
el serma Laquel q̃ mes da
na del nolit deu melor plasa
hauer Capitol de q̃na compa
nya es tengut lo senyor de
la nau lanar als mercaders

Senyor· xxxii·

De nau es tengut an
ercaders a lanar se cara es o
lia es son finagl e compaw
sufficient al maltge on anar
ha e deu li donar plasa on
vague· E si los mercaders de
tan poch nolit· so es assabi
sua en acre o en alcamdra
o en cemmina o deuets aque

las parts si donara de xx bas
sants en ius de nolit· nol
deu esser tengut lo senyor de
la nau de portar cara ne
funcal ne companyo meus
de nolit ne deu hauer plasa
de mercader Qui deu esser en
tes mercader Capitol
xxxv·

Si nau o leyn va en
lerbaria o en spanya
on ne el mercader no done
xx bessants de nolit per
aquela rahó matexa cō des
sus es dit Capitol de compay
ment· xxxvi·

El senyor de la nau
deu estimar tota mi
da que sia embladada per
nau de marmer en la nau·

Si senyor de nau sa pagat ó

Senyor nolit· xxxvii·
de nau deu esperar los
mercaders si ha empaban
ent Capitol de qui deu mercha
der· xxxviii·

El senyor de la nau es

valen̄o & grana
neo Jurisperitus
vis emgm

estant pagant del nolit del-
mercader. E el mercader ne
trau la roba per pahor o per
emplazamẽt lo senyor no li
es tengut de retre. o pas to
tal vet q̃ haia bones noüs
les tengut en dos actos
meses de leuar e de mudar ab
la roba la hon li haurà con-
cordat cab la mercaderia
que ari fa la roba a cell mer-
der. Capitol de retre auers
als mercaders · rubrica

Si el mercader ha mes
son hauer en la nau
per pahor q̃ haia de sos ene-
michs lam nol gitar so es
per armada o per corsaris
pot len gitar ab q̃ sia cert
ons cert ab que els altres
mercaders lengiten · e els
fets · e mercader qui haia
pahor e per altre raho q̃
altres mercaders · la maior
part no lan gitan hi ha a pa-
gar nolit o posar se ab lo-
senyor dela nau en tal gui-
sa que sen tenguè lo senyor
dela nau per pagat. De mer-
caders qui prometrà donar
quantitat de quintalades. Si
el senyor dela nau dun
donar e retre son an
er al mercader sia pagat o
no pagat que hom sia cert
quel mercader se tenga que
nau o leyn sia armada de
q̃ el se tenga · E quant el ne-
ga quel mercader fis nol
lo senyor dela nau lon deu to
rnar en la nau E si el mer-
q̃ no li torna q̃ sen deu poder
ab lo senyor dela nau que-
li don ay temps de nolit com
li donaua si met altre roba
a molt plazamẽt de quinta
lades per q̃ lo senyor de la
nau no sen sofon dampnatge
de donar amenar e loguer
a donar a mariners e daltres
coses q̃ haurà fetes mestio

Capitol de mercaders qui
nolieiaran quantitat de roly
· xli

Si mercader qui nolieia
nau o leyn aquantes
tades so es saber quels me
reiders deuan dar quantes
tat daquintalades ala nau
o al leyn · lo senyor dela nau
o cell leyn sia tengut als me
reders dela nau mes lo
quart de les quintalades
q̃ nau q̃li nolieian · ecc
quintals el mercader ne
ha · ecc · quel senyor dela
nau los li deu lauar en ay
tal forma quels dits mer
caders acien emprendre ab
lo senyor del leyn · a aquela
part de les quintalades
a · i · temps q̃ sia sufficient
si aquel temps empés lo
mercader nols ha uolia ñ
tur quel dit senyor puisca
nolieiar daltres mercadors
complimẽt de son carreg
E si els dits mercaders se no
lien cabrer de anar lo dit u
atge el qual haurien fer-
mat aquintalades sobuers

e em lo fermanmẽt fet ab
carta o ab testimonis o es
crit en empbaen de nau o
leyn p escrima iurat quels
dits mercaders deuan restor
tores mielos quel senyor
agues fetes p raho de aquel
mateix si ans que res agui
es carregat sen estrayen ·
E si dels ps q̃ hagues sen
negun cosa carregada els
mercaders sellyen del mate
ix deuan donar la mayetat
del nolit lo qual hauriem
fermat ala nau o al leyn me
ys de cort contrast el senyor
del leyn deu pagar la may
tat del loguer als mercha
rs si la nau o el leyn ha ati
ta quantitat de nolit q̃ sos
la mayetat q̃ pora hauer
cõ hauria son ple lo senyor
dela nau dela dita apaylat
de contra coaltres apaylam
ents la nau · E si ari cõ hau
ra promes als mercaders
e ells apaylat aaquel te ve

qui fera empès entre els
mercaders degen hauer el
pregada la nau o el leny alt
mps empès entre els el sen
yor de la nau els mercaders
deuen pagar lo nolit menys
se tot contrast e tot senyor
de nau o de leu se puscha re
tenir en penyora per tal lo
del nolit tanta de roba q̃ nau
la. mp. tants quel nolit que
hauer den Capitol de mercad
ers q̃ noheuen q̃antitat de ro

Mercaders les · rl · e ·

qui noheuam qũ
titat de roba o de quintalad̃
e dem dar tot son plet a alcũ
nau o a alcũ leny si los me
rcaders se hauen de donar e
de lunar aquella roba o aq̃la
quantitat de quintalades o
tot aquel carrech q̃ noheuat
hauem abans q̃ no hauam
fet tornar amar de tot o la me
ytat pdra no son tenguts de
donar a aquel senyor de q̃la
nau o daquel leny aquels

lo hauen noheuat si no tot
solamẽt la meytat q̃l senyor
de la nau o del leny hauia fe
ta per aquel matge E si per
auentura los mercaders ha
uan fet tornar amar tota aq̃
la roba o la major pdra que
els noheuada hauen e els dits
mercaders se retenien denant
matge els son tenguts de pa
gar al senyor de la nau o del
leny ab qui eyls la hauian
noheuada lo ters del nolit del
qual els li hauien promes d
donar con lo noheuaren E em
pos si los dits mercaders se reh
uien del matge pus hauian
alcuna cosa entretenguda els sõ
tenguts de donar al senyor de
la nau o del leu la maytat del
nolit que fermat li hauian
E si els hauien tornat tot lo
q̃ hauian a entresar a la nau
o lo leu hauia feta nela E els
se volien retenir del matge els
son tenguts de pagar la may
tat del nolit q̃ eyls li hauen

fermat E si pregauen li la nau
o el leny los els hauia nolei-
la lur roba hauia feta nela
e els se volien retenir del matg-
els son tenguts de donar
al senyor de la nau o del leny
tot lo nolit q̃ fermat li hauian
chot so q̃ dells es dit deu
ells fer menys de tot o tall-
E empo es ara a entendre q̃ q
qual se volra de aquells valẽ
dells dits que los mercad-
rs se volran retirer del matge
en loqual an fermats q̃ quanti
tat de quintalades o hauian
noliegat de tot a alcuna nau
o a alcũ leu que sia menys de
tot ffem o si el senyor de la nau
o del leu pora pronar o mos
trar fiança alcũ o escusa q̃ sia
justa aquels mercaders son
tenguts de donar e delunar
tot so q̃ noheuat li hauian
o q̃ sen auengue ab el si el no
volra fer alguna cosa menys
que raho es que sia cõ lo sen
yor de la nau o del leu es ten

guts cobligats als mercaders
quels mercaders sien tenguts
en ells tenguts al senyor de la
nau o del leny si roncles p
justes raons no sen pora
escusar ans cõ dells es dit

De mercaders qui hauran
noheuada roba de la uedran

Tallsams · rl · m ·

mercaders noheuat
an nau o leny de tot o de-
pnda q̃li deuen donar quin
talades salvades si los dits
mercaders se retenien donar
al matge per raho de uenda
quels hauia feta de la lur
roba o mercaderia els hauia
noheuada a alcũ senyor de al
guna nau o dalcũ leny els sõ
tenguts de pagar aquel no
lit lo qual els li hauien p
mes de donar per qual raho
per so cores a entendre que
aquels mercaders q̃ aquella
roba hauien noheuada que
aquella uenda q̃ eyls na fe
ren els hi guanyaren E en

ra dita lo guardyn q̃ els hoffe
rem q̃ si rescellaria aquel no
lit quels hauiē promis de
donar a aquel senyor dela
nau o dequel leyn quels ha
uia noliciat e es raho que
pus los mercaders guiamẽ
e fan lur prou q̃ los senyo
rs dels naus o dels leyns
noy deuan hauer dan· E mp
o es ara a entendre q̃ si la
nau o el leyn qui noliciat
fa deura carregar en aq̃ll
loch on lo cõtracte del no
lit seria estat fet· deu el ẽ mes
en poder de dos bons homẽ
s del art dela mar q̃ sien·
dignes de fe E qualq̃ cosa a
quels ne diran alo ne deu
esser segut q̃ lo senyor dela
nau nels mercaders noy
deuẽ ney poden en res cõ
trastar E qualq̃ pan lo sen
yor dela nau odel leyn fara
ab los mercaders aquel pa
n matex deuen esser los mer
cers E mpo si aquela nau

o aquel leyn qui noliciat fa
deura anar carregar en·1·
altre loch dela nau ol leyn fa
qui nomi hom deura carre
gar elos dits mercaders hau
ran uenuda aq̃lla roba que
els noliciada li hauẽ e los·
mercaders no la li porà lur
rar els son tenguts de donar
e pagar tot aquel nolit q̃
ells promes hauẽ de donar
a aquels senyors daq̃lla nau
o daquel leyn el porà quels no
lieuẽ sens tot contrast· p
q̃ pco con es raho que los
mercaders sien tenguts e o
bligats als senyors dels nau
e dels leyns· totara con los
senyors deles naus e dels le
yns son als mercaders que
dur fet fia si los mercaders
no eran tenguts als senyo
rs deles naus ara cõ els son
tenguts als mercaders que
ponals tornar a gran dam·
e no fia ben fet ne fia justa
raho que los mercaders fes

sen de lur prou· e los senyor
deles naus fossen dellets en
se dels mercaders E mpo si
aquela nau o aquel leyn q̃
noliciat sera deura anar ca
rregar en alcũ loch els mer
caders li porã assaber abans
q̃ dela partida daquel log ar
lon sia estada noliciada ne
en cara no hauna feta uela
aquel nolit aytal deu esser
mes en poder de dos bons ho
ns ara cõ a es dells dits E per
les raons dessũ dites fo fet
aquest capitol· xx· senyor
de nau con es tenguts de por
tar les quantitats· xl· ·
Lo senyor dela nau es
tenguts al mercader
de aportar les quintalades q̃
hauia noliciades del mercat
dar· xx· paga de nolit
Lo mercader· xl· ·
deu pagar lo nolit se
gons q̃ emprenda ab lo sen
yor dela nau xx· comunalment
poc nolit o de gran· xl· ·

Mag. Si lo mestre dels correos
mes re fes lo no hauria Ro
herades· lengua re· Lo
pagaro por hauer lo Nolit
que vol.

Assẽ compra que·
·1· mercader dona al
senyor dela nau ·1· mylar
es de quintal e hali asegin
ats aytants quintals con
sam· e puys uẽ ·1· altre mẽ
rcader e donali del quintal
e· besants· lo senyor dela
nau deu hauar ara de aquel
de ·1· mylars con aquel de
·e· besants emetre ara en
lon loch xx· esmena de Ro
ba capitol· xl· vn·
Empo guiart se lo sen
yor dela nau q̃ ara hi
esmenaria aquel dim mil
ares si mal prenia cõ aquel
de ·e· besants E no deu hauer
alcuna roba daquel del·
mylares fins q̃ haia mes
son ple ara cõ silidana e· be
sants del quintal e es li tin
guẽ lo senyor dela nau de ha
uar la roba fins acomplim
ent· o pas lenait aquel com
plimẽt de les dites quanti
tats lo senyor dela nau li

tot demanar ayam co
sa nolra requintalades sil
mercader no lolsa empis
ab ell q̃ per aquela ralso h
don daquels q̃ metralsi den
lo ser alsi alter alterme q̃
sempendran ab dos Senyor
de nau qui nolieiam Robasi
la raquina el·viij

Salcũ senyor de nau
o de leyn nolieiam·
lo hauira nolieiada alcuna
roba de mercaders o escrima
p ell ab carta o ab testimo
ms lo entra els sa donada
palmada o sen escrit en lo
cartolari dela nau o del ley
lo senyor dela nau o del ley
es mester que leu ladita ro
ba q̃ nolieiada hauia e si
ell lauar no la pot· e ell la
raquina tota si los merca
ders lidoman q̃ siel no la leua
q̃ romanga per sua· E si lo
dit senyor dela nau o del ley
no sen auendra ab los dits
mercaders ans q̃ daqui p

trasba en aquela roba q̃ eyl·
ari con dels es dit raquim
lo hauia raquida en ro
mania p sua E lo dit sen
yor dela nau o leyn es tenu
t de donar als dits mercha
ders aytanta de roba cõ sa
aquela q̃ ell hauia raquida
·e aytants de omers cõ nal
e nalra semblant roba de
aquela en aquel loch lon·
eyl fara port per destarres
ar lo en aquel loch lon el
la deuia posar E si ladita ro
ba q̃ roba q̃ romasa sera se
pora os guastera de tot o en
pnda deu esse ponda egualla
da al dit senyor dela nau o del
leyn q̃ sots la condicio dels·
dita la hauia raquida E si p
auentũ tot so q̃lo senyor dela
nau o del leyn portara en sa·
nau·o en son leyn·es acorden
de aquela roba o mercader
ia quel portara se pora del tot
palcũ els deuantdits q̃lla q̃
romasa sera sa saluada· E la

per qual ralso p so cõ los di
ts mercaders no diguera
ne cõtrestar ne posar cõ
eyls ueyã q̃la lur roba ro
mama del tot o en pnda al
dit senyor dela nau la cõdi
cio dels dita q̃ si eyls lo fac
llam lau haguessen fet si la
roba q̃ romas se pora esper
dra no sera ne fora ponda
als dits mercaders· ans fo
ra ponda al dit senyor dela
nau E notar mes q̃ si eyls ha
guessen dita ne posada la·
condicio dels dita al dit sen
yor dela nau· lo senyor dela
nau laguera raquida en re
cepte siel uees mselres q̃·
romãgues p sua E encara
mes p altre ralso car cõ lo
senyor dela nau los dit q̃
roba romania q̃ era lur·
E los dits mercaders en re
noli cõtrestar ne la condi
dels dita noli posar per q̃
apar q̃ es semblant de ralso
q̃ los dits mercaders no so

phauen si la lur roba rom
ama cõ eyls al dit senyor de
la nau en res noli cõtresta
ren ne la condicio dels dita·
noli posaren E aytes ralso
q̃ la roba q̃ romendra· ayrõ
dels es dit sia ques pora o·
no q̃ sia certa els dels dits·
mercaders E si pauentũ los
dits mercaders diran al dit
senyor dela nau q̃ eyl que no
lleis aquela lur roba q̃ rom
endra a altre nau o altre ley
o sil senyor dela nau lali no
lleuara ayrõ dels es dit si
la dita roba se pora del tot o
en pnda los cõsumara o pe
dra alcũ dan·lo senyor dela
nau nols nes en res tengut
pus q̃ ab sebuda· e ab uolẽ
tat dels dits mercaders la·
hauia nolieiada· o pas em
po si lo dit senyor dela nau
o del leyn la nolieiara o la
metra en altre nau o en al
tre leyn meyns de sebuda
e uolentat dels dits mercha

ders de qui la dita roba sia
¶ Si la dita roba sepoza del cō
o empdor o prenda alcū cō
simanuēt o alcū dan-lo dit
senyor dela nau-o del leyn lo
es de tot tengut arestaubir
per quell valor pso carar-
con dessō es dit la hauna me
si e noliejada en altre nau o
en altre uerell mejs de nol
untat e sens sebuda dels di
ts mercaders ¶ es valor p q
pso con negū noha ne deu-
hauer poder en la dita nau sino
ayant cō aquel o aquels d
qui sia lur nolra donar o lur
hauna donat ¶ si pauentū
lo hauna alsams dels mercā
ders qui hauna noliejada-
la sua roba al dit senyor dela
nau o del leyn ¶ com lo dit
mercader la li hauna nolie
jada e mostrada la dessō di-
ta roba lo dit mercader dona
al dit senyor dela nau o del le
yn q el senyor haja mar e per
res no pot romandre ¶ q lo

dit senyor dela nau que con
trenpte a aqla sua roba si lo
dit mercader dun ari con de
ssō es dit ¶ lo dit senyor dela
nau o del leyn atorgara si so
bre aisso dessō dit lo dit mer
cader sen hura ab sebuda e ab
uolentat del dit senyor dela
nau o del leyn sobre les valos
dles condicōs dessō dites e
empreses lo dit mercader-
ab lo dit senyor dela nau o le
yn lo dit senyor dela nau li
es tengut de portar la dessō di
ta roba que eyl ari cō dessō
es dit hauna presa e rebuda
en sa comanda-Salu cas de
uentū ans q el la haja carre
gada e despuys q lo dit senyor
dela nau del cas dessō dit nol
es tengut p que pso con ne
gū no neb comāda a son dā
¶ si pauentura lo dit senyor
dela nau o leyn es tengut ō
rrera e dar al dit mercā
der aytanta de roba cō aqla
era o aytantz de dīs cō nal

gucra o valua o valgues sem
blant roba daquella en lo dit
loch lo dit senyor dela nau de
ma e cen fer port p descarre
gar o en aquel loch on la dita
roba hauna promesa de portar
¶ ans la roba q romasa sera
den ell al senyor dela nau o
leyn umples q sia pouda o el
lauda pus ari cō dessō es dit
la hauna presa e rebuda en
sa comāda e en sa guarda sa
ul los cas dessō dit si esdeuen
gut hi sia ans q ela agues ca
rregada o despuys o-as em
pero sialcū mercader hauna
noliejada la sua roba o alcun
senyor de nau o de leyn ¶ cō
ladita dita roba hauna noli
ejada lo dit mercader sen ma
sia q sentenua ab sebuda del
senyor dela nau o no ab que
lo dit senyor dela nau o del le
yn no la prenda sots segnar
da o sots se comanda-ari cō
dessō es dit ari cō lo dit senyor
dela nau dinu o uolra carre

gar si lo dit senyor dela nau-
conexera e trobara la dessus
dita roba o hom p eyl el la-
dra fer carregar emetre en la
nau o fer metre ¶ si eyl no-
hom per eyl la dita roba no
conexera ne atrobara cō lo
dit senyor dela nau carregada
o fara carregar si la dessō dita
roba romendra sia ques pod
hamo lo dit senyor dela nau-
o leyn no es tengut de res al
dit mercader qui ari con de
ssō es dit senyora amat dessus
nalfer dela dita roba que el
ari cō dessō es dit senyor roma
sa ¶ saul empo que si lo dit
mercader qui sen sia anat
ari cō dessō es dit ¶ lo dit me
rcader enquina la hauna si
quit a alcū qui mostra la di
ta roba al dit senyor dela nau
o a hom p eyl uol ayteū cō
cō a les cosas com eyl carrega
ssa o fara carregar si aquel
q lo dit mercader la hauna
traquit p demostrant e per

lluirar la dessõ dita roba e
eyl lels mostrem ⁊ la lus
sam delliurar cõ lo dit senyor
dela nau carregada ho hom
p eyl si lo dit senyor õ la nau
o aquel qui p ell sam carre
gar nola leuara ono la sam
carregar emetre en la nau
o leyn sila dita roba romá
dra sia ques poa ono q̃ lo
dit senyor dela nau nes te
nguts tot emari cõ si lo dit
mercader hi fos p̃sent pu
quey hauia oy hauia hom
en loch del dit mercader q̃
la dita roba los delliurara
ols nolia delliurar E naq̃sta
guisa empo quel dessõ dit
mercader o aquel qui en
loch del dit mercader sera
romas p delliurar la dita
roba pusquẽ en uer metre
E si lo dit o aquel qui p ell
sia aqui romas p delliurar
la dita roba-so q̃ dessõ es dit
en uer metre poa lo dit se
nyor dela nau es tenguts de
rrere e dar omar al dit mer
cader totari con la es dessõ
dit dels altres cõdicõs del
sus dites ⁊ enaq̃la ralso m
tra· E mpo si lo dit merca
der en uer metra no ppa so
q̃ dessõ es dit ne aquel q̃ en
son loch sera romas p la dita
roba adelliurar no los mostra
ne lals delliura si sobre asso q̃
dessõ es dit la dita roba rom
endra sia ques poa ono lo
dit senyor dela nau o del leyn
no nes tengut de negu̇na es
mena afer al dit mercader
pus quel dit mercader la
hauia raq̃da en mal rreup
te E es ralso q̃ p lo dit mal-
reepte q̃ sia e q̃ dega esser del
dit mercader pus quel ma
teix mal sen marra· Salu es
empo tots aueres e tots cos
es que lo dit senyor dela nau
sia tengut o dega de esmenar
o de restituhir als dits mer
caders en tots coses ⁊ p tots
sal dela dita manda E si per

uentura cõ lo dit mercader-
sen sera anat elo dit senyor
dela nau hauia rebuda en sa
guarda o en sa comanda la ro
ba del dit mercader si lo dit se
nyor dela nau la noliejara ola
metra en altre nau o en altri
ley si la dita roba se podra del
tot o en ptida o pendra alcũ
dan o aq̃lla nau o aquell ley
enq̃ eyl la hauia mesa e no
liejada no sia tantost enaq̃ll
loch on la dita roba se deu de
carregar cõ eyl sia abaq̃la sua
nau o ley· E con la dita nau
o leyn uendra ab la dita roba
no ualra ab molt tant con
seya cõ eyl uench ab aquela
sua nau o ley de tot dan q̃la
dita roba prena lo dit senyor
dela nau o ley es tengut ho tot
a restituhir p so cor eyl la han
ua noliejada o mesa en altre
en altre nau o en altr ley me
yns de menamẽt daquel de
qui la dita roba sia· o Jas em
po si cõ lo dit mercader se pti
del dit senyor dela nau o ley
entre eyls so empes q̃ si lo dit
senyor dela nau o leyn portar
nola pudia q̃ lo dit senyor ho
la nau o leyn q̃la posques no
lleuar a altre nau o ley· E si en
tre eyls ayual comensa ca
dessõ es dita empresa sia si lo
dit senyor dela nau o del leyn
la noliejara sots la condicio de
sus dita pues la roba o no·
o prenga dan o no o uenga
aq̃lla nau o aquel ley en q̃
eyl la hauia noliejada o no
ho uenga atart ho puas que
lo dit senyor dela nau o leyn
es tengut de negu̇na esmena·
a fer al dit mercader pus que
eyl ho empes ab lo dit mercã
der cõ dreyl septi q̃ si eyl portar
nola hi podia q̃ la hi noliejas
a altre nau o a altre leyn si no
nchs lo dit senyor dela nau
no la hauia raquida que nol
aytant dur q̃ fos romasa en
aquel loch hon lo dit senyor
dela nau carrega· E si lo dit

senyor dela nau la noliciera
a altre nau o altre leyn si
aquel senyor dela nau o da
quel leyn aqui aquel altre se
nyor daquela nau o del leyn
qui la dita roba li hauia no
liciada si la raquisa no lay
ant dir q̃ si la dita roba rom
endra en aquel loch hon cyl
carregara cyl es tengut des
mena afir al dit mercader
de qui la dita roba sia tot en
ari cõ sobre era aquel senyor
daquela nau aqui lo dit mer
cader la hauia noliciada si
lenar la li pogues e en totes
aquelas coiasons obligat q̃
lo primer era aqui cyl la ha
uia noliciada Salues empe
tots commeses o empreime
nts del senyor dela nau o del
leyn ab los dits mercaders
fetes o empreses per aleuns ra
bons en tots coses e per totes
per les raisons dessus dites
so fet aquest capitol

De roba q̃ sia noliciada al senyor

El senyor dela nau o
del leyn qui noliciar
roba ab carta o ab testimõis
o q̃ sia escrita en capbreu o
q̃ sia tomada palmada entre l
senyor del leyn e del mercader
lo senyor del leyn es tengut de
aportar aquela roba E si la ro
ba romà quel senyor del leyn
no la leu o no la pusca la mar
cyl es tengut de tornar e retre
al mercader la sua roba la qual
li hauia noliciada o ayudants
de omens cõ valia la hon lo
leyn fauia port per descarregar
E trobes lo senyor del leyn
no sen auc o no sen era auĩ
gut ab los mercaders aba
ns quel leyn prengues daq̃ll
loch hon la roba hauia no
liciada. E si la roba romanes
per quel senyor del leyn
no sen fia auengut ab lo me
rcader ans en esser pondera al se
nyor del leyn. E el senyor del
leyn es tengut de tornar al

mercader aytal cõ dessus es dit
E sobre aquest capitol
an molts senyors de leyns
al comentament q̃ leuen matge
fan giu mercat del nolit E cõ
lo matge es trobem roba de q̃
lom los dona gaem nolit. E si
aquesta cõdicio noy era la ro
ba romendria de q̃ haurien
pocho nolit. e per aytal
de q̃ hauriẽ menor nolit

Senyor de nau o de leyn qui sia en alcũ loch e noliciara roba de mercaders

Senyor de nau o
de leyn qui sia en alcũ
loch e noliciara roba de mer
caders p portar en altre log
ar. lo qual logar sera la empẽ
ta entre lo dit senyor dela nau
els dits mercaders mesters
es quel senyor dela nau lo a
port la hon hauia promes als
mercaders abaq̃la sua nau.
E si lo senyor dela nau lo me
tra en altra nau o leyn mens
de nolentat e de sebuda dels
mercaders si aq̃la nau o leyn
on cyl la metra sia maior o
menor quel seu leyn no sera
si aquela roba se podra es gua
sta era o aquel a q̃ la roba sera
ne sostendra alcũ dan ho hau
ra a ser messio lo senyor dela
nau es tengut de el menar
aquela roba q̃ pogua sia e
tot lo dan e tot lenteser q̃
aquel a qui aquela roba sia
hauia sostengut. E si en re
gut p son segramẽt. o dias
empo si el senyor dela nau
fa saber als mercaders q̃ no
uolian enar en aquel loch
en lo qual cyl hauia. pmes
als mercaders de portar la
lur roba e cyl los dun quela
uol metra en aytal nau o
en aytal leyn si los mercad
ers lo hatorgue lo senyor dela
nau lo li pot ben metre. e dias
si los mercaders noli hatorg
uen cyl no ley deu metre.
E si ley met es tengut an
cõ dessus es dit o dias si los me
rcaders lo y atorgue ela roba

se pora os guastem lo seÿn
dela nau nols es tengut de-
negu̇na cosa ne res afer pusq̃
ab uolentat e ab sebuda d
ls mercaders lo haurã fet
o dela maior puda. Capitol
de promissio de esmena. l. n

Lo sẽnor dela nau es
tengut als mercad
ers dhauer la esmena que
eyls haurã data ne mostr
ada per escrit tot enaxi cõ
lo haura dit en la poda del
nauctier q̃ haura e dels ma
riners. e non pot gitar na
uctier ne mariner si no ab
uolentat dels mercaders
sins acap del matge ne nẽ
dre nedar esmena ne res q̃
ptanguc ala nau. El sẽnor
de nau es tengut de fer pes
ar lauer als seus mariners
Capitol de conssmatge. l. vi

Tempos de
nau deu fer cõssu
matge ab ley pocs o ab gran
sils mercaders dela nau o
uoleu. De cõseruatge.

Encara son. l. vii
tengutz los mercha
ders sil senyor dela nau uol
ser cõsumatge ab nau o ab ley
gran o poch e lo fara ab con
eyl del nauctier e dels pene-
ses. e de tots los mariners
eyl lo pot fer els mercaders
denen lo atorgar. Ep aytal
ratio so es saber p ratio de ma
ls leyns no lo denen otrestan
ne poden si doncx dam lur-
nop conexam. dela nau o ley

De senyor de nau o de ley q̃
promet a dar cap a altr
nau o leyn. l. viii

Ralcus Nau o leyn
si en alcu loguar eba
na e deu hauer uiatge p̃ma
en alcu altre loguar si aqui ha
una alcu ley menor o maior
de yl o semblant de yl q̃ hau
ra a amar en aquel meteu
uiatge. Ep doupte q̃ eyl hau
ra de sos amamdes o de ma

ls leyns eyl no gosera amar-
pse en lo dit uiatge. E lo seÿn
daquel ley qui lo dit doupte
haura dita a aquel senyor d
la nau o daquel ley. E si lu m
dita cap si lo senyor dela Nau
oley lo li atorga el li promet a:
eyl li es tengut q̃li tenga. Si
uendes fortuna de mal tẽps no
li ho tolm. E si los dits leyns
del loch on la commesa o la pro
missio sa estada feta partra
en semps. E lo dit senyor dla nau
q̃ haura promes de tenir cap
al dit senyor del leyn q̃ haura
lo dit reguart o doupte en oli
nolra tenir neli tindra si lo
dit senyor daquel ley q̃ lo dit
doupte e reguart haura o ha
ura pendra alcu dan ans q̃ sa
iunt en aquel loch dret en lo
qual lo dit senyor dela nau li
haura promes de tenir p mals
gents e per sos enamichs aql
senyor daql nau q̃ la dita pro
missio li haura feta li es tengut
de tot lo dit dam. aresti tubir

sens tot cõtrast p ql raho p
so q̃ si el dit senyor dela nau
noli hagues feta la dita com
nẽça o promissio lo dit senyor
del ley qui lo dit doupte or
guart haura e ha no fora p
gut del dit loch si no fos p fe
dela dita commẽça e promissio.
quel dit senyor dela nau li ha
ura feta. E si lo dit ley sen pa
tis quel dit senyor dela Nau
noli hagues p̃mes tenir cap
si al dit ley hagues pres al cun
dam lo dit senyor dela nau no
lines neli fora de res tengut
de restituhir. E si p auentu lo
dit senyor dela nau q̃ la dita
commenda o promissio hauia
feta tendra lo dit cap al dit
ley segons q̃ dessus hauia p̃mes
E mals gents o enamichs
lurs o fortuna de tẽps subsitol
ment loli tolrã lo dit senyor
dela nau q̃ la dita promissio o
commẽsa hauia feta e en ey
no sa romas q̃ no la haia ate
sa eyl ne la nau ne res q̃ en la

Nau sia nosia tengut de res
arrestitubir pus en volpa dell
no fa romas so q̃ pmes hauii
pus atendre no pod̃ per les
rahons dessŏ dites Empo si
semyor dela nau q̃ hauia p
mes de tenir cap a alcũ lenn
si eyl ne prenda on hauia pr
loguer ne fuey si lo dit leñ
del qual eyl logner o fuey ha
uia pis se podia del tot o en
partia lo dit semyor dela nau
es tengut de restituhir tot lo
dan q̃ aquel leñ de q̃ eyl hau
ia pres logner o fuey hauia
sostengut o ps Ela roba q̃ en
la dita nau sia per sol o p lla
o p lesants si conchs lo dit
semyor dela nau q̃ lo dit logu
er o fuey hauia pis no empr
dan o no hauia empis despu
rs o abans o cõ lo dit logner
o fuey pis del dit señor del leñ
qui lo dit dupte e reguart
hauia e hoja q̃ si alcũ cas deue
nia si esdeuenia q̃ eyl ne la
nau ne res q̃ en la nau sia de
res tengut a restituhir lo cas
de ueniã es a entendre q̃ eyl
hagues auqnir lo dit cap al
dit leyn p fortuna del mal te
mps o p força de mal leñs o p
força de lurs enemichs o per
força de males gents · Esi lo
dit semyor dela nau qui lo
dit logner o fuey hauia pis
dita la hauia empis sirons
q̃ dessŏ es dit ab lo dit semyor
del leyn qui lo dit dupte o
reguart hauia e hoja lo señor
dela nau nel cors dela nau ne
res q̃ en la nau sia no son tẽ
guts de restituhir p les rahu
ns dessŏ dites Epus q̃ ab lo
dit semyor del leñ q̃ lo dit sen
yor del leñ qui lo dit logner
o fuey li dona o li hauia dañt
del li es tengut de donar la
hauia empis cõ lo dit logner
o fuey pis o despuys o dela
ns Empo tot señor de nau
o de leyn q̃ nauit es deu gu
ardar en aquella comuneta
o pmitio fam abalcũ o ab

abalams sia quel dit semor
dela nau ne prenga logner o
fuey o no q̃ si lo dit semor-
dela nau fam la dita comuneta
e pmitio semsa sebuda e volun
tat dels mercaders q̃ en la
nau sun o roba li metun oy
hauia metun si eus alcũ si el
deuedan los dits mercaders
no son de res tenguts alus si
los mercaders dan ogreuge
o destreb ne sostendran alcũ
p la dita comuneta e pmitio
quel dit semor dela nau hau
ia fet o fam ab alcũ o ab
alcams sens sebuda e volun
tat dels dits mercaders lo dit
semyor dela nau los es tengut
del tot a restituhir si la nau
ne sebia esser ueguda · Epren
gam los lerns del dit semyor
dela nau si atrobats li seran
Ep les rahons dessŏ dites fo
fet aquell capitol

Capitol de
fets de Gech · lv

En cara lo semyor dela
nau es tengut q̃ no

gat ne fassa gitar dehors quel
meteder hama gitada qual
q̃ cosa · Epuys pot ser gitar
tuns aßuamẽt en aquel pu
nt pot la comuneta esterma
lesterma ans lenn si era en
dũ el semor deu hi metre p
apteant cõ mal la mantat d̃
la nau De fets de Gech.
· l · vnñ

Tota roba qui sia gita
da de nau o de leñ p
mal temps o p palura de leñs
armats sia cõptada a sol a sol
lira o p balsants de tota la ro
ba Ela nau el lenn dela paga
ar en aquel qui p la mantat
dessŏ q̃ mallra Com den esser cõp
tada roba qs guara capitol

Si nau o leny · l · xxij ·
qui gitam roba ari-
ba de muit se cõten deu esser
cõptat ari cõ segutam ans
q̃ sia amassa una dela hon mer
deu esser comptada ari cõ
sentma la hon part la nau
ho el lenn · Esia pallida mi

Bibliothèque nationale de France

ta una den es cōptada ans cō
nalta la bon la nau o el leyn
fara port la dita mercaderia
gitada acela q romēda

De fet de fet capitol·lxvm

Sal cū senyor dela
nau o del leȳ haura
cartegada la sua nau o lo seu
leȳ de roba de mercaders p
mar descarregar en altr lo
cb lo qual loch sia la empes
entre lo senyor dela nau o
del leyn els mercaders ama
dos en aquel qui age ueuda
la cas de uentū q p mal tēps
o per leyns armats de ene
michs o p qualq altr uētū
ses sia ceyl haura agitar daq
uela roba q porta una q̄n
titat quant lo senyor dela
nau o del leȳ sia la bon ama
dar ans cargar tant ab la nau
o ab lo leyn o ab aquela ro
ba que restaurada sia lo se
nyor dela nau o del leȳ de u
fer enaps q enans q el lum
gens daquela roba q̄ resta
urada sia aquels mercade
rs qui la dit rebre o de q̄ sia
Et pot retenir tanta daq̄la
roba materia q̄ eyl haura a
portada ab la sua nau o ab
lo seu leȳ de cascū mercader
qui sia ben bestaurat q̄ basti a
quel gitq̄ fet sia e en cara a
molt mes p so q̄ aquel senyor
dela nau o del leyn ne als me
rcaders de qui sia aquela ro
ba qui sia gitada no pogues
tornar adam ne apodar ne a
gren pa· p q̄ cascū als hi pt
cascū· Encara mes p so que
eyls no hagues sen a mar
dar ens aquels mercaders
ne apregar de qui q̄la roba
sia que sia restaurada Enq̄ll
git den es cōptat segons qus
gitara Et senyor dela nau o
del leȳ es hi tengut de metr
p la maytat de so q̄ ualra la
maytat dela nau o del leyn
Encara mes si lo senyor de
la nau o del leyn demana tot

lo nolit ans ben dela roba g
itada cō de aquela qui sia res
taurada den es pagat ans
le cō si tota la roba era salua
da Et senyor dela nau o del le
yn es tengut de metre en a·
quel git que fet sia p tot aq
uel nolit q̄ rebra p ss o p
lla ans cō sara aquel hauer
qui sia restaurat· per qual ra
o p so cō lo senyor dela nau
o del leyn haura ans ben pis
nolit daq̄lla roba q̄ sia gita
da cō daquela qui sia salua
da Es ralo q̄ pus eyl vol
nolit ans ben dela roba gita
da cō dela salvada q̄ eyl que
la auia estimar Et p estra
nho dess dita den hi pagar
tot lo nolit en lo git Empo
si lo senyor dela nau o del leȳ
no demana ra nolit nel pen
ra sino tant solamēt dela ro
ba q̄ restaurada sia Et aquel
nolit ayen lo senyor dela nau
o del leyn no es tengut de me
tre en lo git q̄ assats hi pert

tot lo nolit de q̄lla roba que
sera gitada Capitol de fet de
gitt · lxvm

Nau o leyn qui contra
o sostinga fortuna de
mal temps si lo senyor de la
nau o del leȳ ueu e conec q̄
eyls son auentū e condicio
si eyls no giten· lo senyor de
la nau den dar enamanifestar
atots los mercaders en lor
da del nauteri etots aels q̄
en sa nau sin senyors merca
ders si nos no alenpā sōma
gran uentū e gran odio de
pdre les psones el hauer·
Et tot quāt asi lor Et si nos
altres senyors mercaders
uolets q̄ alcuna sem ab la
uolentat de cascū nos pose
esforcar les psones e q̄ ny
del hauer Et si nos no gitā
sem auentū e acondicio de
pdre nos meters et tot lo
hauer Et si los mercaders
si coraen del gitar tots lo
la mayor pdra· la tendra

cyls pora gitar. oms la-
dels mercaders si tots no-
poran dit comelir agitar
E pus quel mercader o me
rcaders haura gitada qual
q cosa de pus pot fer gitar
lo senyor dela nau tro sins a
sil uament en aquel cas e a
naqlla salu pot lescrima la
comuneça escrima aquel ben
co si la dita nau trima plus
en cara. E si lescrima no lo po
dra escrima los marmers
podra fer testimoi de tots
comueses o empsions q sic
tes entre lo senyor dela nau
els mercaders pus quel se
ra nou haura pugut esc
rima en carrolari per so q
sanu nagu no pusch a hau
entrel senyor dela nau ela
mercaders dels comueses
e empediments q entr' eyls
fan fets. E si pauentā en
la nau no hauia mercaders
enaquel cas e enaqlla salu
lo senyor dela nau den epot

esser mercader. E aisso q eyl
sam q lo den fer ab oseil del
del nauxer e dels psoners
de tot lo comunal dela nau.
E si eyl lo fa ab oseyl o tots
aquels q dessus son dits e lo
senyor dela nau fara gitar:
den esgarr tenguts p ferm co
si tots los mercaders hi era
o enaqui co si tota la roba era
del senyor dela nau es hi ten
guts de metre enaquel get p
so q valra la mayta dela nau
E los mercaders de q la roba
sia nor denen res contrestar
enaquel git q p ayual valo
co dessus es dita sia fet. E aquel
git den se pagar p sou o per
lim o p lebents segons que
la roba sia gitada. E so fet p
so aquest capitol quel senyor
dela nau o del leny den epot
esser mercader enaquel cas o
enaqlla salu si mercaders nov
hai q si el senyor dela nau no
hauia poder enaquel cas o
enaquela salu den esser merca

ders de mes negades se p
quen les psones e la nau e
tot lauer. E den epot esser lo
senyor dela nau mercader
enaquel cas e enaquela salu
si mercader no y ha. E qual-
mes ques git una quantit
at dela roba q si poien les p
sones e la nau e tot lauer

De manifestar roba al escri
ua. Capitol. lx. vij.

En cara denen mani
festar los mercaders
al escrima co la nau hauia
feta nela si res hi hauia mes
q no sia escrit. E si s trobaua
q eyls no hagues fen manifestat denen ne pagar al ma
or nolit multiplicat p quā
tanda qui en la nau se pach
p so co amegadamēt ley hau
ia meza. E si p hauentā eyls
no la hauien manifestada co
la nau hauia feta nela si la
gitaua os hauyaua os pod
no lin sien tenguts de retre
pus manifestada no la hag

nessen de entrar en port
Capitol. lx. viij.

Enenum quel senyor
dela nau o del leny no
pot ne den entrar sens uol
entat del mercader en port
E si y entraua quel mercad
der fos temēt de res q tot lo
dap natge que n agues lo
mercader li den restituyr
la nau. E aisso den esgrima
lescrima si no sia la nau ap
bis. De dampnatge de senyor de nau o de leny. lx. ix.

Cas empo fil senyor
dela nau hauia neg
lim del pnatge q hagues dit
als mercaders q eyl no pot
nauegar q era carcada agues ne
fortun o adobar quel mercad
der hi dexa entrar saluā q li
nauxer p son segrameno
els mariners o sapiē-os as
si negū cossari o segrera que
fes pabor al mercader. lo se
nyor dela nau noy pot entr
ar sens uolentat del mercader

Cesil mercader lo seu sollā
ber si q̄ noy hauia reguart ne
disa yo noy uuyl entrar en
aquest port Elo dapnatge
q̄ tulbi prendras yo lot resti
tuire·lo mercader li es tengut
de sinestra Con son tenguts·
los mercaders al senyor dela nau

Aixi parla dels ·Lx·viij·
mercaders cō son te
nguts al senyor dela nau ne
cō no los mercaders cō fan a
conten ab lo senyor dela nau
tots communalment quel mercadōr
conega al senyor dela nau es
mester q̄ li atorn pus alcar
tolari sia mesa·posem quel
mercader hauia feta carta
o al cartolari sia escrita el mer
cader li lo deu tot atorgar sil
mercader cone al senyor dela
nau quinteruls ·Lxt· sia quel
mercader sia en la nau·o de
fora·Cnoy pot metre les q̄
quinteruls o q̄ noli basti moc
da·dayamūs quinteruls cō
li hauia promeses dayamūs

li hauia adonar nolit meta
o no meta dalo q̄li, pmetra
de la quintalada de carregar
roba de molts mercaders =
Esi la maior ·Lx·viij·
fōzes dels mercaders
langiten cyl len pot gitar q̄
no pach res Csi el senyor de
la nau no es pagat noli pot
res demanar odas lo senyor
de la nau es tengut de espar
lo fins a·i·tēps sebut e dela
nau e de carregar la roba e
de portar so es a entendre de in
cantera e la roba sua de ma
nera ptida dels mercaders·

Nau hom leū ·Lx·v·
qui hom en matge·
Cep auentā la maior ptida·
dels mercaders de la roba no
lum descarregar estar partion
q̄ sien la hom lo dit matge si
leuat q̄ls mercaders puscā
descarregar aq̄lla maior pti
del auer·Cl senyor dela nau
pusca fossar e descarregar
laltre part so es la menor

La menor pr dels mercaders son
tengut descarregar a senyor de
carrega la maior pr de mercha
ders e de la roca

part q̄ no uolra descarregar
tlauer tot lo nolit Csi lo se
nyor dela nau hauia feta lei
de aquel nolit als dits mer
caders q̄ hauian descarregada
la maior pt quel dit senyor
dela lexar del nolit alauia pt
p aq̄lla manera e p aq̄ll for
daqls primers sien posats tots
los altres mercaders e dels
mariners abans de luns los
uers segons q̄la nau fara le
ra de nolit de mercaders q̄
no hauiā pagat nolit

Si no hauia ·Lx·vnj·
pagat lo nolit al sen
yor dela nau cō lo hauia spit
aquel temps q̄ hauia ab ell
empis q̄ hauien bones noues
lo mercader deu carregar
la sua roba Csi no la uol car
regar deu pagar tot lo nolit
al senyor dela nau Cmercadōr
qui hauia moneda ·Lx·vnj·

En cara es tengut lo
mercader al senyor

de la nau q̄ si lo mercadōr hā
uia moneda e q̄ fossen e n
loch quel senyor dela nau =
hagues ops eminent ne res
q̄ necessari fos a la nau·lo mer
cader li deu prestar ans cō
lo mantener elos altres mercā
ters cōcertā q̄ fossā a ser·E
paytal raho tots los pōners
qui en la nau sien e els pre
stadors se deuen tots obligar
al dit mercader·Csi lo se
nyor dela nau nels pōners
nels prestadors trobauē nu
yl hom quils prestas lo deu
aur dit mercader no es ten
gut res a els pagar

Si lo senyor dela nau ha ops
moneda ·Lx·vnj·

En cara mes q̄ si lo se
nyor dela nau ha ops
moneda e nō trobas ans cō
dels es dit e q̄ fos en loch a
gist e q̄ aq̄la moneda agues
ops a esprimmēt dela nau·
Csi los dits mercaders no ha
an moneda eyls deuē nēdre

dela lur mercaderia p̄ spregar
la nau E nuyl p̄sonet ne p̄s
tar nop̄ pot̄ res dir ne con
trestar dentro q̄ aquels mer
caders seran prants saul lo
loguer dels marniers E muy
fa a entendre q̄l mercader re
ra conegra q̄ so quel prestiu
sia a espregamēt dela nau o
a necessitat della ¶ercader q̄
haura uiānda · capitol ·

Encara es · lxx · ym
egūt lo mercader q
sia el loc̄ uianda · e la uianda
falta als marniers o altres
q̄ en la nau fossen el lo com
posar en comū el senyor dela
nau ceu la ptir p tayt com
malmēt el mercader no sen
pot̄ retenir mes q̄ · x · alt̄r hā
¶ō lo senyor dela nau sia en
loch ō trob̄ de uiandes lo
mercader lali pot̄ demanar
rota aytanta cō li haura a
p̄stat el senyor dela nau es li
tengut q̄ la li reta ¶ si lo senyor
dela nau uolra surgir en port

o en altre loch · lxxi ·

En cara son tenguts los
mercaders q̄ si el seny
dela nau vol surgir en costera
o en port lo en altre loch lom
se dupte · e also fallā ab volē
tat · e ab acort dels mercad̄s
e quels mercaders lo manyen
el senyor dela nau lus ho de
nūcien si anchoma o cuarcha lo
uolem la los dits mercaders
ho deuen tot pagar pus quel
senyor ho hom tuuet son loch
denūciat lus ho hauia · E enca
ra son de mes tenguts si nau
o leny leuara anchoes en espag
ol o en alcū altre loch on los hauia
an surts ¶ lo leuara ab volē
tat dels mercaders sien paga
ts commalmēt p tota la ro
ba dela nau el cors dela nau
nop̄ pach̄ res ¶ si los hagūs
p̄ por de leny armats sien pa
gatz de comū de tot lauer el
cors dela nau deuen metr̄ p
la maytat dels q̄ valen mes si
alguna barcha ne lo mens

en alcū loch ab uolentat de
ls mercaders la roba dels mer
caders pac la barcha e fallā la
messio dels homens dentro q̄
sien en aquel loch hon la nau
o leny hauia fet port el cors
dela nau nop̄ pach̄ res ¶ De
Penūciacio de senyor de nau
o mercaders · lxxii ·

Si nau o leny tinia
barcha · e cumpla ela
nau plena ¶ si los mercaders
uolen q̄ la leuā amar q̄ la bar
cha sia leuada e sia pagada p
tot lauer el cors dela nau nop̄
pach̄ res ¶ si vonp lo cap me
ns de leuar amar q̄ no sia vo
luntat dels mercaders los me
rcaders nop̄ sien tenguts de
res apagar ¶ si barcha romā
dra ab uolentat dels merca
ders · lxxiii ·

Si alcū senyor de nau
o de leny hauia carre
gada la sua nau o lo seu leny
en alcū loch si el estaua surt
en alcū altr̄ loch o en aquel

meter hom hauia entrepat
E tots los mercaders sian en
tes q̄ en la nau o leny no ha
uia negū vomas sino tant
solament lo senyor dela nau
o del leny ab los marniers si
aquis uendrā leyns armats
de enemichs os metra temor
al tant solamēt q̄ lo senyor
dela nau o del leny no pora fer
leuar los mercaders E p̄ q̄l
senyal daquells odiacos dessy
dits lo senyor dela nau o del
leny sen hauia a leuar los
mercaders romandrā en tes
Si lo senyor dela nau o del leny
uolendra agitar tal sia que
ant p destruyr daquels leyns
armats pp̄ q̄ mils los pus
dan fugir o q̄ mils se pusch̄
acorls defendre o sia q̄ lo tem
p̄s al lo fallā giutar p qual se
nyal dels odiacos dessh̄ dits
q̄ eyl giut o fallā giutar tal
aytāt cō si tots los mercade
rs hi eran ¶ aquesta giu
sa empē q̄ so q̄ eyl fallā q̄ la

salla ab cōseyl e ab uolūtat
de tot lo comunal dela nau o
del leyn. E aytāb leserruna q̄
pens deserruire tots les com
mensos ques empendran en
presencia de tot lo comunal
E si leserruna e naqlla salvo no
lo podra eserruna tantost com
la nau ol leū tindra prohis
en tira. E abans quel eserrua
sedra en tira. E si pauentā ley
e ua sa romas en tira ab aqls
mercaders. E cella nau o ley
hauran alguns funcals daq̄
ls mercaders lo senyor dela
nau o del leū deu fer plagar
tota la companya dela nau
o del leū. E aqlls funcals da
quels mercaders q̄ ab eyls
sian. e aqun ab tots demir cap
itol. El senyor dela nau o del
leyn. deu dar o fer dar denāt
aquels funcals o de tot lo
comunal dela nau tantos ua
gades les coumenses q̄ eyl
ab eyls emprendrā q̄ cascū ne
sia le membrāt. p q̄ p so que
quant aquel senyor dela nau
se encōtrara ab aquels mer
caders qui romasos san noy
pusquē haner negū cōtrast
ne encalī negū daquels qui
en aquel capitol fossen esta
ts no pogues dir q̄ eyl no ha
ua hoyt nel hauia hom de-
manat. E si lo senyor dela nau
o del leū sina ari cō dessō es
dit. den hauer valor ari con
si tots los mercaders hi eran
estats o la major ptida. E u
cara mes si aqla nau o aqll
leyn uendra cas denentam
q̄ p ralso dels leyns arma
ts dessō dits o p ralso del tem
poral dessō dit nauia a amar
en tira si lo senyor dela nau
o del leyn faria o hauria fet
ari cō dessō es dit ab cōseyl
de tots aquels q̄ dessō son di
ts e ab lur sebuda e ab lur
nolentat tota coumēsa o:
en pūlio q̄ lo senyor dela nau
o del leyn hauria fet ab tots
aquels qui dessō son dits e

en aqlla guisa e en aqlla ma
nera q̄ dessō es dita ordenādr
ni negū altr̄ noy pot metre
cōtrast. E si li met has apar
arat tot dan e tot destrich e
tot greuge e a tota mesfio-
q̄ lo senyor de aquela nau o
daquel leū aq̄ aytal cas con
dessō es dit sia uengut ne sos
tindra p colpa del contrast q̄
alcuns daquels q̄ dessō son
dits li hauran mes o li metra
E tot assō q̄ dessō es dit deu
esser fet meys de tot en tot
de tots aquels q̄ dessō son di
ts sian alcū mostrar ne pūar
tora p alcuna rahon ne p
aquel o aquels cōtra q̄ aqll
sian. puat sia deus e per a
tot dan e a tot destrich e a tot
interesse daqlla part q̄ aquel
sian. puara cōtra eyla esse fet
E mpo la proua del sian sobz
dit q̄ sia. puara p persones q̄
sien e dien esse meyns o tota
suspita. E en cara q̄ sien lonc

ns q̄ sapien e dien saber dela
art e del fet en q̄ eyls sian ar
ts en testimōi p qual ralso p
so q̄ si uolets dir q̄ bastiran
ho uils homes q̄ hom posās
sitar p dimers ualsques lo te
stimom q̄ eyls farē sia ma
la colp p q̄ cor ab malvats
homes quel senyor dela nau
donats p testimōis otra los
mercaders. si creegutz eren lo
senyor dela nau porta dessen
los mercaders. ales uagades
los senyors deles naus o dels
leyns p q̄ testimōi q̄ null hom
falsā ne q̄ hom puesca sitar
p dimers no val ne deu hauī
valor p neguna ralsō.

Com se deuen pagar auers en
capitol. lxx. nr.

Totz messio o coumen
sa q̄ se meta en la sia
d auers se deu pagar p son
e p lla. e p los mercaders en
nil empo carregar si donels
no hauia a alegnar p fustia
o mal tems o dalre cas que

si es deuengut so es p entrar en
port o en feu o en lot lom se-
pogues saluar la dita mercade-
ria o la dita nau lo leñ en ay-
tal cas deu fer la una roba al
altr̃ p son o p llinyo per besãt
E si no ha en la nau mercader
q̃ haia aytant con laltre ô me
rcaderia E sien · v · dela ī. part
e · dos o tres altr̃ que aquels
mercaders dos pus hagues
en mercaderia q̃ aquels · v ·
tot so q̃ conengues essen p pag
ar de aueres se deuen pagar
comunalmẽt axi ben dela poc
ha mercaderia cõ dela molta ·
E mpo q̃ sia fet leyalmẽt mey
ns de frau · e q̃ no si falsã res p
uolentat E sso deuen mirar
tots los mercaders q̃ ho fassen
leyalmẽt E mpo aquest capitol
na ab esmena dela nau de res
q̃ li pmetẽ de restaurar / Cor
la nau ha aytal preuilegi q̃
fils mercaders li pmetẽ res-
tesmena es mester q̃ lis aten
guen si le no es estat so q̃ les

cruna hi sia o q̃ lay ola E les cru
naden lay escruna quant la
nau tmora plus en ria q̃ la
dites auria p mar quãt la
coumẽsa so fetz.

Que den fer semyor de nau
capitol · o de leyt apelagris · lxxv mj ·

E parlem q̃ deu fer sen
yor de nau o del leyt apela
grins · el pelagri al senyor de
la nau o del leyn q̃ an con sum
nau an deu fer leyn · E ot lay
es apelat pelagri q̃ do nolit
dela sua psona · e de roba q̃ no
sia mercaderia · e deu donar :
tot lom de · v · quintars en a
uayl de nolit dela psona q̃ no
pot ni p mercader q̃ ar · basa
nts en auayl q̃ do de nolit

Que deu fer semyor de nau-
ne qui deu tenir p incader · lxvj

El semyor dela nau no
es tengut a aquel de
x · quintals en auayl ô porten
cara ne compayra ne roba si-
ab lo semyor dela nau no sen pa
sa E si lyi met roba en la nau

q̃ no neia al semyor o lescruna
haia mes en son loch per no
hear o p neer tota quãta m
metra E aquel non ha mest
E lo semyor lo lescruna pot de
manar nolit el maior quis
do en la nau de naguna roba
monta plicãt lo embolũ dela
roba e dela mercaderia ab lal
tr̃ quey sera · e en aquela me
neta metra de psona q̃ entr̃
meyns de uolũtat del semyor
o del escruna en la nau es en-
uolimitat del semyor de pendr̃
quin nolit se nolia De nau
q̃ sia trop carregada · lxxvij ·

Si tant si q̃ la nau for
trop carregada el sen
yor dela nau no ha unyla por
tar · lescruna la deu fer gitar-
en tra E naguñ dañ p natge que
prenga la roba lo semyor dela
nau no es tengut pus quel ca
rrolari no fos escrit So es a en
tendre quãt la nau ha una fe
ta nefa E quat si fora del port
los mercaders e los marinis

clos pelagrins E tota psona
q̃ en la nau haia meta rober-
deu uenir en manifestar al sen
yor la roba q̃ en la nau sia me
sa E si no ho fa naguñ dañ p nat
ge q̃ aquel la roba o roba o me
rcaderia non seria tengut lo se
nyor ne lescruna p la nau

De roba q̃ no sia escruna en
carrolari · lxxvj · viij ·

Si nau gruna p fortu
na o paltr̃ uentr̃ q̃h
e cien gues escruna la roba
q̃ ent p lo mes aquela daq̃l
mercader o daquel pelagri o
daquel marmer o dalcun altr̃
psona q̃ no fos escrita al libre
o en les taules o al scruna o al
senyor fos manifesta o al hom
dela nau quel senyor o lescruñ
lo hagues mes en loch de le
pueblar e aquel no ha li haia
gues unsta metra e la roba se
gruna es pos os la nau ha
lo senyor dela nau no hi escan
gut de restaurar p tot lo mes
q̃ do nas lo senyor dela roba q̃

digues sen q̃ la haguessen uist
en carregar lli la roba sa trou
bada al destarregar sia uolen
tat del senyor de la nau de pen
dre quin nolitz se uolra al=
mercader tornar sens tot co
tradit o pas si lescriua la boa
una escrita de bans o de punys
q̃ la nau hauia feta ucla tot
lo dapnatge q̃ la roba prendra
deu esser tengut lo senyor d' es
manar/ e de restituhir sens
tot contrast. De nauar plassa
a pelagrins · capitol ·

Encara es · lxx · um
tengut senyor d' nau
als pelagrins de donar pla
ssa e aygua · e portar la hon lor
hauia conengut e fer portar
E si eyl na pres sempal · eyl los
deu atendre so que els hauia
promes E mpo lo pelagri q̃s
manifest al ters iqm dauãt
lo senyor escriua El pelagri
deu donar paula al senyor E
si el senyor lus dona terme
mes q̃ no deu · el pelagri rom

an · tot lo nolitz li deu retre e
lo dapnatge q̃ aquel nauta=
fet tot loli deu restituhir lo
senyor dela nau E si l pelagri
sen ua sens paula e no es uen
gut altra ma q̃ la nau tam ue
la q̃ si eyl el pelagri hauia do
nats · o · marchs de sen ral · o
q̃ hagues pagat tot lo nolit
lo senyor no li es tengut de re
tre res · Senyor de · nau ·
deu donar plassa a pelagrins

Senyor de · en · lxxi · Um
nau deu donar plassa
a pelagri · o a hom per eyl · so
es a dir lo nautrer/ el pelagri
deu hauer aquela plassa q̃ lo
li hauia donada e assignada E
si lo pelagri mor eyl pot traer
la plassa aquis uolra E deu
es la melor uestidura del nau
trer q̃ eyl haia E la moneda si
no ylha prenr deu la prendre lo
senyor El senyor deu la estoiar
e emir dentro q̃ sia en loch q̃
li sia demanada fins a · m · ays
E acap · de · m · ayns si no li es de

manada

De guardia de pelagrins

Hom deu hauer lo sen
yor dela nau guasardo · lo lit
e lo uestit del pelegri en fo
aquel q̃ deu hauer lo naut
trer · o pas empo lo senyor dela
nau no deu hauer tant del
poch con del molt q̃ no deu :
hauer de · c · br · a anal · o pas
lo uestir e tot laltre deu elo ha
E fer uendi e fer dis De hom
qui una p matges capitol

Qui hom q̃ naua p matge
p lo cor es comptat per pala
gri E si mor lo senyor dela nau
ne nautrer ne hom dela nau
no deu hauer res · o pas si es
pelegri q̃ uaia en ultra mar
hp en altra pelagri matge els
deuen hauer agri cõ dells es dit
nes dun car molts homens
uan dun matge en altre ab
poca mercadaria e uan en
altri loch p poblar e son dits
pelagris E daquels apelats :

no deu hauer res lo senyor de
la nau o dels lo senyor si cõsey-l
no dela en la nau si magũ hom
lo mor cel es tengut de guar
dar la roba del mort si el mort
no dela fet testamẽt o no lo ha
me[illegible]iqunt ala roma de q̃ hagũs
fet son procurador o son ma
numassor en la nau o son ber
en o si nop hauia parent seu
da guardar la roba e de retre
alsos prents o ala mupler o a
fos fiyls o a aquels aq̃ mmpls
dela ẽss retuda E lestrema de
alsso es trum tot e retrmir · i ·
scrit al senyor altre esser ari cõ
dels es dit · e establit q̃ deu
hauer barquer o guardia de
palagrs q̃ mora · lxxx · ij ·

El barquer dela nau
deu hauer del palagrs
q̃ mora les sebatis el coltel dela
correa E lo gusano dela nau
deu hauer les calses El barquer
guardia ab vos deuen lo se
lonar e tira o en altre loch q̃ gi
tar en mar · Remandra q̃ mor

ra en llau o en leyn ·

En cara · lxxx · iij ·
mes q̃ la manda del pa
lagrs o de tot altre hom q̃ mor
ra en la nau deu ẽss donada
al senyor dela nau E aquest ca
pitol es ari fet entre lets ·
palagrins e dels altres homes
ns q̃ nauen en altre loch q̃ fia
destrar le · i · del altr ari con
dels es dit Ve palagrs q̃ hauia
dmat nolit · lxxx · iij ·

Si alcũ hom daquests
hauia dmat nolit al
senyor dela nau e nolgues rom
prar lo senyor no hes tengut
de retre lo nolit · E encara si al
cũ palagrs o altre hom o mer
cader nolieiam res al senyor
dela nau e cõ fam en tira o en
altr loch e nolm uenda son
hauer cõ noli basth aquel au
er al nolit entrũ paga son no
lit umpla o no umpla aquest
present hauer q̃ dauia pga
r son nolit E si l mercader
hauia altr auer q̃ fos melo

agll melor nol hia dampnatge
per lo pus auol · E ariss pagua
lo nolit als senyors dels nas
o dels leyns E p so fo fet aquest
capitol quels mercaders no
pogessen hoũ o altr enganar
ne mentauar sobre asso q̃ no
uolria sino en lo p̃ncipal auer
Que deu fer palagrs al senyor
dela nau · lxxx · v ·

Con deu fer pa
lagrs al senyor dela
nau e tot hom q̃ en la nau ua
ha q̃ls es tengut de amdar de
saluar e de guardar la nau e
de no abandonar de nuyt al cap
del matge si dondas no los fos
en ab uolentat del senyor dela
nau e p so fo fet aquest capitol
car molts senyors de nau leuẽ
me[illegible]ls e palagrins e los
mens darmes els fan melor
mercat de nolit q̃ no farie si
selessen q̃ sen uolien anar · E
molts mercaders nos metri
en sino p so car saben q̃ los mes
darmes hauen E encara son te
nguts los palagrins e uols los
altres qui en la nau hauen
desser ab cõsey-l e abtos cos
tumes q̃ son meses ne esta
blides en la nau · De que es
tengut lo senyor dela nau :
al marmers · lxxx · vj ·

En fallam
compte q̃ marmer
atorda · i · senyor de nau sia
auol o bo o q̃ sapia o q̃ no sa
pia · lo seu loguer li haia pag
nar E mpo en esta forma q̃ si
marmer li p̃met quel sia ca
lafat o meses dara o naut
rer E lo senyor dela nau los
hauia pres p aquela fiansa
q̃ non hauia altre leuat per
fiansa daquel e si aquel no
sap res noli deu donar lo
senyor dela nau o del leyn si
no enari cõ conegue lo nau
rer o lescrivia p sagramẽt
q̃ deu hauer Senyor de nau
o de leyn no pot gitar mari
ners de nau pa sia acordat · lxxx · ij ·

En cara sapiats quel

senyor dela nau no deu gitar
marinet dela nau sins aqll
matex hara fet si no p· in-
cossos la primera p ladro si-
t laltre per nulla t laltre si
no fa lo comendament del
nauxer el nauxer noli deu
comandar cosa q noli hara
de comandar· E noli deu gitar
p nul·la uolta de tro a sinch ma
gates E si no fa puys lo com
endamẽt del nauxer el lo
deu gitar e p lom qui tendra
lo loch del comendamẽt en
la nau o das tu entres le qll
marinet q la comandaria
o laltre qui lo sap fer E en ca
re paltre cosa lo pot gitar
dela nau atessi so es si puur
am de segra mẽt q fassa per
so cor los mercaders noy ha
urien pus fiança

Ordenament q sia acordat ab senyor d nau·hauem

Encara es tengut lo
senyor dela nau al
marinet· q si lo marinet ses
acordat ab lo senyor dela nau

p gran loguer· t lo senyor d
la nau ne trobara altre per
meylor loguer nol pot gitar
dela nau q noy nauia sol que
en la nau lo hara conegut la
· i· altre q apri le deu esser te
gut cõ si era escrit en carto
la

Senyor de nau o de leyn no pot gitar marinet d nau pus sia acordat p paret

Esters en cara es ten
gut lo senyor dla nau
al marinet q si lo marinet
ses acordat ab lo senyor dela
nau no lon pot gitar p par
ent ni per altre hom q el sia
escrit en lo cartolari· E sia:
· dita palmada na no sia reco
lit en la nau E si gitar lon:
nol hauia li apagar son log
uer· ans le cõ si hauia fet son
loguer en tot lo matex E en
cara es tengut lo senyor q· m·
iorns fins ayta cõ hauia
lauorat· E per malaltia q
li deu pagar la mayta del lo
guer· E si no pot entrar en-

la nau q la hara abaquit si
los marinets conexẽ q no
puscha anar E si es en loch
estrayn hali adonar lo senyor
dela nau la mayta de son
loguer E si nol ha qui mal en
q mester es quel marinet
laua· E si lo senyor mor los
marinasos del senyor deue
assò atendre E encara esten
gut lo senyor dela nau al ma
rinet q si malaut es lo mar
inet e mor en la nau que deu
esser pagat de tot son loguer
E si y ha nuyl parẽt seu aaq
uel sien dades les coses daq
uel E si aquel q mort si ha
dit o no dit als mesos t ala
muyler sia donat si ab eyl es
tada eyla cõ lo marit era mu
ller si la muyler noh era leyal
ono estada ab eyl cõ eyl pu
de star terme o si li si fayta del
puys quel marit ne fa mo
gut· lo senyor dela nau ab les
cosas t ab cõsentimẽt dels
cortals parẽts pus plasias

De patro qui sa acor dat t mora capitol·

Marinet· lxxxx·

Q si acordat en matex
t p uolentat d deu mor t si
mor ans q la nau haia feta
nela deu hauer lo quart del
loguer t sia donat a sos hex
eus E encara si mora pus
hauia feta nela ans q sia la
on la nau fara port la mayta
del loguer deu es del mort·
t q sia dat a sos hexeus E si ha
ura tribut tot lo loguer ans
q mors tot deu es seu e do
nat a sos hexeus E senyor de
nau o de leyn no pusca en res
contrastar ne res demanar

De marinet qui nau a mes ses si mor a· lxxxx· p·

Si marinet ses acor
dat a mes ses en nau sia
pagat e co hat als ses hexe
y d q hauia sinse re pagat
de marinet· lxxxx· p·

Encara es tengut lo
senyor dela nau co

de pagar son loguer al mar
iner la hon les mercaderies
pagué lo nolit Esi lo mariér
es alluanda matéra q̃ li es tẽ
gut dedir si tot nauta al mateix
q̃ hauia fet ono acap de vin
uens Encara es tengut lo
senyor dela nau al marinet
q̃ si lo marinet met ses asp
ortades q̃ les puxia metra
en qual loch se uuyla sol q̃
no sia estibat Eq̃ les portadr
dels marinets so es entẽdre
no metẽ engit Empo les pa
rtides deué es dauãt cõ ell pẽ
lo loguer de .l. bassants en a
uarl comptades so es acentẽ
dra q̃ si hauia .C. lliu. d loguẽ
q̃ nõ pagauia de les .l. Ede
les .l. enssus pagauia Esia
le .x. xx. o .xx. bz Encara
tenut cõ deu hauer de .l. an
al no pagauia lo git ne aũ
les E pot los metra aq̃les
portades en qual loch se mul
la Esis hauia ne trobes lo
senyor dela nau a son ta

tengut El marinet es tengut
q̃ les metra quel estiua lo sa
pia Eq̃ sia escrit Esi no es es
crit deu les totes poder E no
deu dir sino aso q̃ sau Esi
dun dals .x. q̃ fos prouat q̃ no
fos dalo q̃ hauia dit tot la
deu poder e deu es dela senyo
ria on sa lo senyor dela nau
deu na hauer lo ters

Esmena de esportades de ma rineris cõ deuen esser comptades. Capitol .l.xxxxviii.

Segons q̃
en lo capitol dessus
dit dun q̃ esportades de mar
iners no pagué ne deué pa
gar en get. Mas iens no d
mostra ne declara en ca cõ deu
ser entes ne cõ no E pla mol
dessi dita los huns hamens
q̃ pmers auarẽ p lo mõ en
aquista estinçà uolsuerẽ esti
arar e declarare lo ari q̃ si
alcũ marinet compraua ses
portades del seu ppi ari es a
entendre q̃ cel no hagia en cãr

rebut lo seu loguer sicas de
nenguna uendra ala nau o al
leny hom cel hauia Encara
hauia meses les portades q̃
ari cõ dessus es dit serã cõpra
des ari cõ dessus es dit los dits
marinets son tenguts de me
tra en lo git q̃ fet sia p .ff. e
p lir segons q̃ les portades na
uien o hauia costat Aisso es
a entendre segons q̃ guts sera
estat fet Empo sil o senyor d
la nau o del leny hauia o hau
ia fet sia q̃ no olgues hauer
present o pagat als dits ma
rinets ans q̃ en lo matge
entrassen lo loguer q̃ cels
hauer deué paquel matge
hom sia acordats E aquí cauen
los marinets no son tenguts
de metre en lo git q̃ fet sia en
aytant cõ la maytat daquel
loguer sia E mpo si les dites
portades costauen mes q̃la ma
ytat del loguer no sia les dits
marinets son tenguts de pa
gar en aquel git q̃ fet sera

p totaytant cõ aq̃ll mes sera
q̃ les portades costuré o ualiã
mes q̃la maytat del loguer
q̃ cels pres hauiã Esi pauẽ
tura lo senyor dela nau o del
leny no los fara la gracia que
dessus es dita Elos dits mari
ners comptaré les portades
dessus dites ari cõ dessus es dit
cels son tenguts de metre en
lo git q̃ fet sia tot enaq̃ cõ d
sus es dit Empo qualq̃ hom
o quat q̃ quat lo senyor dela
nau o del leyn dara o paga
ra lo loguer als dits ma
rinets los marinets no so
tenguts de lurs portades en
ayrar con la mayrat del log
uer lus abastara q̃ sia esta
des comptades E per les val
ors dessus dites so fet aquell
capitol

xc portades de mar iners. Capitol .l.xxxxviii.

Senyor de nau deu li
uurar al marinet les
portades les quals li
hauia promeses de liurar

e lo marmer deu les metr-
ans quela nau haia tot so
plen E si la nau ha tot carre
gh eyl les hi uol metr lo sen
yor nolm es tengut de lauar
oas sil marmer les hi uol
metra ans qla nau haia so
ple t quel senyor li ho uetz
lo senyor es tengut de tornar
aytant cō al marmer hau
ra de nolit daytanta roba
cō lo marmer deu metr per
les portades E an lo marin
noles deu metre o marmer
no pot nohetar les sues ap

Marmer ontad. ꝛc. v
no pot ne deu nohe
tar les sues portades amer
cadr ne a marmer q sia ō
ja nau tengut ne nohetar
E si hom ta lo senyor dela nau
mudar prendre lo mal q̄ d
mercadr la mi cauze ab
a marmer ha raho da q̄es
portades mercad altr
q̄ emalau roba q̄
uagan en mills

Marmer ne mercadr
ne altre hom no deu
fer sembal en bala ne en altre
hauer pus q̄ carregat es en
nau E si ho fa deu pdre tot
so q̄ sembalara. capitol de ma
rmers cō se deu cōpeir

En cara ꝛc. vn
es tengut lo senyor de
la nau als marmers q̄ quāt
haura esbarata la nau de so
q̄ deu pagar als marmers.
E si es leyn la mayta del leu
deu los donar a compzar lus
esportades. vi. lotus E deu
uenir amar la. i. lotu lo
ters E laltre lo ters dels ma
rmers E ls altres deuen fer
lo seruici ques fa en nau
De roba de marmers acar
regad o des cargar vm

En cara es tengut sen
yor de nau quel mar
mer pot carregar e descarre
gar les sues portades ab la
barcha dela nau E deu li am
dar los altrs marmers

Ex quina mendra deu cē ess
pagats los marīers ꝛc. vnm

Encara es tengut
senyor de nau als
marmers del nolit q̄ acel se
ra pagat q̄ deu pagar los
marmers E si nolit no y ha
sia quen deu cē manlenar E
si no tr̄en amenlauar q̄la
nau sia na nuda E quis pa
gue cē los marmers ans que
hom q̄ hi sia pstad ne alt
hom quel marmer si non
hi hauia mes hui E en cara
de quis pogues pagar se deu
pagar sal quela nau nō sia
anada en tra equel matge
q̄ hauia comēsat E si sel senyor
dela nau hauia ab amor ma
leuats en alcū matge lo logu
er dels marmers fos quel lo
guer multiplicas ac̄ quist
pus altre matge q̄ hagussen
comēsat la nau se rompia lo
loguer del p̄mer matge si en
pagar en fora lo conquist:
daytant cō la nau se restaura

ra E si nos restaura a mas
sol. i. agut sia del loguer a pa
gar del marmer E noy pot
res dir altre hom prestador
ne altre quels marmers de
uen esser pagats sol q̄ ns
hi trobem pus q̄ hauran ar
fet De pagnar loguer dels ma
rmers ab cōdicio. c.

Tot senyor de nau
o de leu es tengut de
pagnar loguer als marine
rs la hon eyl reb lō nolit
segons quel capitol dessus dit
es cōtengut. Mas es ara en
tendre q̄ no haia alcuna com
mensa quels marmers ha
uan ab lo senyor dela nau o
del leu q̄ nols sia tengut de pa
gar tro q̄ eyls sien tornats
en aquel loch hon hauran
comēsat e leuat lo matge.
Si aquesta commensa entre
els empresa los marmers
no poden ne deu demanar
lo lur loguer tro q̄ eyls sien
tornats en aquel loch on eu

facrā la comāsa ab lo señor
cela nau o cel lēn. E dōcx
lo señor no les en nolia fer
alcuna gracia. E dās lo señor
cela nau den pagar los mar
ners encontinēt q̄ eyls se
ran tornats en aquel lōch lō
la comāsa fa empaça entr̄
eyls. E si deu fer sens tot
lagun sens tot cōtrast. E si
algunas de aquels marners
sostendrā alcū dan o alcuna
malifa p raho del seu loguer
acabar lo señor cela nau li
es tengut de tot aquel dan
e de tota aquela mala q̄ aquel
marīer haura. E segonda pre
ca pa cō lo señor cela nau
el haura nolgut pagar lo
seu loguer. E si entr̄ lo señor
cela nau els marīers no ha
ura comāsa ne espa en aisō
nagun lo señor cela nau lus
es tengut de pagar los lurs
loguers. los quals lo señor
cela nau els marīers fa en
pas en cōtinēt quel señor cela

nau haura rebut lo nolit
e daq̄la moneda matera q̄
lo señor cela nau reba dels
mercaders. E si pauentā los
mercaders fan tres fagueres o la
roba q̄ eyls hauran portada
no nalin lo nolit quels mer
caders deuen donar al señor
cela nau els dits mercaders
li nagran la roba y lo nolit
nauka la roba lo nolit o no q̄
mestres es quels marīers ha
an lurs loguers si la nau se
feba uendre. E nota ques
degues donar pr aquel preu
quels marīers deuē haūr
p lurs loguers ne prestadors
ne negun altre psona nen po
rey dir ne cōtrastar p negu ma
rabo q̄ mestres es quels mari
ners hagam lurs loguers en
aquel loch hon lo señor cela
nau los haura pmes ō pagar
E rondos los sobredits mar
ners no nolam fer gra al se
nyor cela nau quel auka sp
ai tro ō en sicilia en loch hon

trop cōseyl de moneda hon
eyls sien pagats de lurs lo
guers. E fō fet pr so aquest
capitol. q̄ tot sempor de nau
de guardar ei cō noliciara ne
cō no aqui ne aquino ne qui
na roba neyna no p cō sa
ra el nolit o nol haura mestr
es quels marīers sien pag
ats de lurs loguers. Capitol cō
señor de nau qui sa pmyor
at. Cap

Encara es tengut lo se
nyor cela nau q̄ si eyl
es pamyorat de señora o dal
tr hom els mercaders ell
señor faia uendra la nau a
son clima e puys la retendra
a sos ops. E si ella ha cōpar-
a altr p cō q̄la señora nou
conega. e per altre cosa lo ma
rmer no deu pdre son loguer
pus q̄ al señor romanga la
nau. ne lo nolit y o la noliegy
quel señor no pot gitar lo
marmer si nol paga. E mpo
lo marmer ha a metra la ge

res de son loguer p les hauer
es q̄ sun fetes o dās en cuma
cela altre moneda q̄ haura
leuat lo loguer deu metre ar
cō los mercaders p son. E pe
lla. Saluant una cosa quel
señor cela nau unyla a rmer
nar quel mercader nol pot
res dir q̄ aisi ho haia. E si señor
e gerna q̄ se pora tornar
se e qua lo nolit entretant lo
señor cela nau ne empach
mēt q̄ es pamyorat q̄ ha aūe
dra la nau apri cō dells es dit
lo señor ha a pagar lo mar
uer de tot. E si marīer no ha
res a metre del loguer en aue
nes. E pr̄ō fo fet aquest capi
tol quel marīer no pot rey
dir ne aps cō lo señor cela
nau nol quel pt tots tems
sos temps pus a rmera. E
nol deu hom res cabre de so
loguer. E si met sa psona en
uestiments acostumadēt
E si señor cela en presencia cela
ferm si son mariger sino que

lo patro por
nnar

cita en spanya de guayar tot
lo loguer li deu pagar sens
contesa e sens auaris Salua
nt empo quel senyor no ha
gues dit e conegut p pati e
p acort q los tegues e terer-
lur loguer e quels tegues
pagar p lespa quels marine
rs fassen E si ha nagun con
tesa quels mariners o sentz
p lur plana uolutat lo seyn
nols nes tengut sino aytant
co si eyls eram communals la
nau e lo loguer fa la hu alal
tar de tots coses multiplicam
ent la nau ab lo loguer e das
noy ha negun contesa tot
enaxi deu pagar co dessus es
dit E nenguna es tengut lo sen
yor dela nau al mariner o pa
gar per eyl ans co en moltes
pts fan auaries q paga .i. dr
o .i. mayla quel senyor dela
nau o deu tot pagar E senyo
de nau es tengut de fermar
dret p los mariners capitol
.c. .ij.

Encara deu esser tengut
lo senyor dela nau al
mariner de fermar dret p
eyl aytant co son loguer :
nayla si nol ha pas E ayta
nt co fassa copte q nayla la
roba q haura en la nau e q
li deu auiar de son poder sa
luant q p eyl nos meta en
barayla ne en poder del seu
ne dels prohomens qui sie en
la nau Senyor de nau es ten
gut de esmersar lo loguer als
mariners capitol .c. .xj

Encara es tengut lo
senyor dela nau al ma
riner desmarsar sos dias co
lauma pagat la hun conegu
lo senyor dela nau q fassa a
fer saluat quel senyor non
haia dapnatge E si senyor
dela nau es en nula sia luyn
oprop quel mariner uaia :
p esmersar son loguer lo se
nyor li es tengut de donar a
mamar en la nau .ij. iorns
e no plus si nos uol Senyor

de nau deu donar a mamar
als mariners si ab eyl pleda
senyor de nau tarn .c. xm
ode ley sia tengut de
donar amanar als mariners
estat al uiatge si ab eyl plad
uan E semen de senyor de nau
co es tengut de donar amanar
als mariners qui plateian
ab eyl capitol .c. v

Segons quel capitol
la dessus dit tengut que
mariners qui platciauen
ab senyor de nau o de ley que
lo senyor daquela nau o da
qll ley los es tengut quels
do amanar metre q ab eyls
pladaran .xxas no dun ne
demostra co ne co no ne p
qual raho E enaxi p so con
en lo capitol dessus dit no es
clarcix ppia tornar agran
dan als senyors deles naus
o dels leys p la raho dessus di
ta los bons homes q aquisy
establiments o custumes fa
ran ucera e conaguera q

granadan sen posquen a segur
E p so sobre alcais capitols
q no son ben clars eyls faer
an esmenas p co q dan ne-
cessari no sen puscan segur
E sobi lo capitol dessus dit di
en e declaren q los senyors o
la nau o dels leyns son ten
guts de donar amanar als
mariners q ab eyls pladan
an so es assaber p casses-
sabuts ¶ lo primer cas es
si lo senyor dela nau o del ley
no dan manda a sos mari
ners sofficient ari co naes a
custumat e en .i. capitol
la dessus dit esclarit e fi fic
at ¶ lo segon cas es si eyl
no atendra les communes q
ab eyls empendra lo dia q
ab eyl se corre ¶ lo ters cas
es si eyl segnara en alcu lo
ch hom ischa de son matge-
si ab eyls nos nauc ho nols
ho hauia fet entramet co ab
eyl so acordare ¶ lo quart
cas es si eyl uolra cambiar

T

natge sens uolũtat de yls
t delur sabuda E encara mes
p tot cas q̃ nuil sia q̃ ell nols
atenia so q̃ promis lus hauia
cõ ab eyl se acordarẽ p aytals
colses cõ dessa son dits lo senr
dela nau ab qui eyls serã es
los tengut quels do amãar
sia ab eyl nauili apladaiar:
E mpo lo cambiamẽt del n
atge es ari acntendr̃ q̃ll sen
yr dela nau o del leỹ fos en
loch hon trobas marniers
si aquels q̃ son ab eyls fũ no
uoldran anar si eyl los ne no
lien forsar E mpo si eyl hauia
cambiat natge p alcunis con
dicions o de empahimẽt de se
nyoria q̃ eyl no gosas anar de
seurregar en aquel loch hon-
dernia delarregar ne empos
hauia ab aquels mercaders
qui carregat los marniers
hi son tenguts danar E mpo
ari es acntendre q̃ segós quel
senyor dela nau o del leyn se
mbarcaria de uolũt p aquel ex

bramẽt de natge q̃ aquela
forma sia tengut eyl de im
lotar los marniers de lus lo
gueis · E p les rahons dessus
dites facia aquesta clausula
en aquest declaramẽt los anti
chs q̃ primerament anaren p
lo mon · p q̃ pso cosgrũ dã
esrã mal fora E fia q̃ quãt
o qual q̃ hom o en qual loch
q̃la nau o lo leỹ prendrã tra
p qualq̃ raho q̃ leỹ pregues
q̃ los marniers poguessen
metre en plet lo senyor de
la nau o del leỹ ab qui eyls
fuen sens iusta raho p q̃
car ales nagades hui marn
ners q̃ sol q̃ eyls pogueslẽ
fer los luns dalits o cõplir
los luns dits cõplir la lur
uoluntat eyls nos fien en
res si lo senyr dela nau o del
leỹ ab q̃ eyls fien ey cõsti
mana sa nau o son leỹ que
abans luns plauria / per q̃
no molt hom na p lo mon
q̃ es uolent e despagat con

neu alcũ profitar ne millor
ar p q̃ cõ eyl uolria q̃ari:
cõ eyl es mal destruch couie
nt q̃ tots hi fossen E aque
la mesa aytal es manera de
uol hom E nacra mes car-
uol hom no uolria trobar
uuyl teps milor desi matey
p negũa manera · E p esta-
manera los noltis antecs
antessassors uolgũt declarar
los cassos e les rahons per q̃
los senyors de les naus o dels
leyns fossen tenguts de don
ar amãar als marniers q̃
ab eyls pladaiarã p so q̃ ne
gun a uol hom no pogues:
fer cõsumar a alcũ dels q̃ hau
uria E p les rahons dessus di
tes fo fet aquest capitol E si
marniers alcũ metia lo senyr
de nau o de leỹ en plet sens-
iusta raho o iust cas eyl es-
tenguts aquel senyor dagla
nau o daquel leyn ab q̃ eyl
fa ne qui eyl hauria mes
en plet de retre e de donar tot

dam e tot destruch q̃ eyl ne sus
tinora neu hauria sostenguts
p so cor no iustamẽt hauria
fet plaidoiar e fet cõsumar-
lo sen E si eyl no hi ac q̃ lo pu
ga retre ni donar · eyl deu esse
pès emes en pcer dela sciencia
e estar tant tro q̃ hauia fet sa
tisfer tot aquel dam q̃ aquel
senyor daquela nau · ab qui
eyl si hauria sostenguts p col
pa eyl q̃ari cõ no degra lo-
mes plet p q̃ tot hom se deu
guardar de fer dan a altre se
ns raho p so q̃ sobre si matey
no pusca tornar aquel dam-
q̃ eyl cuyda fer a altre q̃ ne
lo es q̃ qui mal uol fer a al
tre sens iusta raho q̃ sobre si
matey torn · Dequina manera
da es tenguts nau o leỹ cubert
a nagramer · E vi

Encara es tenguts sen
yr de nau o de leỹ cu
bert de donar amãar als
marniers · iii · sous dela set
mana cãr · lo dit mẽgr · lo di

De fen da a altre

marts el digous ealtres
noms cũpratz e aluespre com
panatge E· m· uagatges de
ui al mati· e ui al uespre· E
lo companatge deu esser tal
formatge o seba o sardina
o altr pex· E encara lo sẽyor
deu tornar· vi· entro q̃ uayl·
m· besuts· 7 si ual· m· besa
uts· 7 mg· E si troba atzabip
o figues eyl ne deu fer un E
si no troba atzabib ne figs
e q̃li costi mes de· xxx· mila
reses la melera seta nols·
es tengut de dar un Encañ
es tengut lo semyor de tobl
ar la ratio als mariners a
festa anyal· 7 deu hauer ser
uicials qui acobden de man
iar als mariners De mari
ners qui no iauzi en nau
o en leyn· C· vii·

Semyor de nau o de-
leỹ no es tengut de
portar amainar als mariers
pus no iaguen en la nau
n al leyn·

Semyor de nau no deu tra· C· viii
metre marin en loch regordos·

Encara seyor de nau
no deu trametre ma
rinet en loch ragordos si l
marinet noy uol anar lo·
semyor nol pot forçar Seyor
de nau no pot prestar marier
a altra nau· C· viiii

Encara seyor d nau
no pot prestar mar
iner sens uoluntat del ma
riner saluat empo quel sẽ
yor dela nau ha ops· i· mestr
o i· marinet q̃ sapia cosa fer
q̃ haia ops ala nau q̃ aque
ls no sapien fer q̃ enaqla
nau o enaquel leỹ fam aq
uel marinet hi deu anar:
mas no pas en tira si doldre
no em afuey de aqla nau:
enq̃ aquel fia· Saul q̃ aqll
marinet no lestreas de leu
ar fam ne carregnis en son
coyl que fer no dagues pa
ti de semyor de nau a mercade
rs de q̃ es tengut als marineys
· C· x·

Semyor de nau es ten
gut al marinet que
tot aytal pati cõ fara al me
rinet si deu descarregar en
i· loch tot en axi cõ haura·
dels mercaders axi deu dar
als marineys Semyor d nau
no pot forçar marinet pus
q̃ aura descarregat si muda
matge· ab q̃ sia en loch de re
cobre de mariers· C· xi·

Si semyor de nau pren
altr matge la hon la
nau haura descarregat el·
marinet noy uol anar· lo se
myor nol pot forçar· Saluat
q̃ sia en loch q̃ trop mariers
o as si non trobara ha los·
a fer iunta al matge en axi cõ
sia conegut p lo semyor naut
rer ep lestrima de nuyer seg
ons quel homa naura mes
la· i· quel altre· o as lo seyor
non pot immutar amagũ so
logner· o as si· i· hom naura
mes quel semyor nos cuyd
en al comẽsamẽt deu lo me
lonar car molt hon hom se-
uol errir duna tira p so cor nõ
es comengut E p so quẽ ischa
fa gran mercat de sa persona
De nau quis uendra en tira
de crestians· C· xii

Si semyor de nau uend
ra la nau o altre q̃ la
pusca uendra alcun estray
q̃ noy agues part· tot lo log
uer deu pagar als marineys
escapols· E sils marineys son
en loch q̃ noy uuylen uenc
gar lo semyor o aquel q̃ la nau
haura uenuda es tengut d fer
lur ops aeyls dentro sien tor
ts la don los lenarẽ De nau o
leỹ quis uendra en terra de
sarrayns· C· xiii·

Si nau o leyn se uendra
en tira de sarrayns lo
semyor dela nau o del leỹ deu
mar leỹ emanda als marine
rs dentro sien en tira de xpians
don puscha hauer recobra·
De mariner quis tembra
en algũ loch· C· xiiii·

Si p auentu̇ fa acordat
marmer en forma e
tartolari q̄ dyres acordadamē
nt q̄ ls bagues empenmēt
segons quel semor dela nau
bauria fet escriu̇r acentēmēt
del marmer quey fos duptāt
quel dit marmer noy gosas
anar· lo semor dela nau li den
dmar la mayttat de son loguir
E dmar uxēda entro q̄ fia en
locb de recobramēt E el marm
ner seus empēiment es ten
gut dedmar la lon lo semor
dela nau fa tengut de amar ab
los mercaders E lo marmer
es tengut de segnir lo matge
p o q̄ua empes C· xlvi·

Lo marmer es tengut
al semor de nau o de leñ
q̄ puis q̄ fa acordat ab lo señor
en la palmada es mester
quel marmer nau ab el arri
ben con sin bauia certa fēta d̄
notari el marmer daquel lōr
mant q̄ fa acordat ab lo señor
dela nau no pot anar de mytja

part sens uolitat del semor
Si el marmer non demanes
panka al semor si res ha a fer
fora dela nau lon fa E deu ha
uer sies en loch fora la nau la re
culida la roba altres nom si la
nau es en loch estray E nca
es tengut lo marmer al seño
q̄ li ha a mar de cap fet e leyal
ment d̄ en aquel capitol es esta
q̄ demane los mercaders al se
mor De cōdicions q̄ se pot
ptir marmer dela nau o leyn

E nca es· C· xlvii·
tengut marmer al se
mor dela nau q̄ nos pot ptir
del ne dela nau p nulla cosa
sino p tres p cap semor de nau
o de leny o de nautrer pla q̄l
cosa es tenguda comēça q̄ si
mos lo semor o aquel q̄ bau
ra logat o fera sobre l leñ que
los bens daquel q̄ fem de nē pa
gar los marmers al fme E n
ca es tengut marmer a
nau en tots cases q̄ ptangu
en a nau amar abo sels cal

calema E a fer en tra en cabō
cabarcar ab les barques
E estibar e estibar E tota la ma
quel nautrer li ha comāda
mara a ngua E alenar en nau
tots les cōpanyes dels mercad
rs cadenar lats ala nau· E
nar a tota enrra· e apotar
lēn E audar a fer mayor nau
E ma q̄la q̄ fa tot ne loz a mēt
es tengut de fer sō q̄ ptanga
ala nau mentre fa tēgut ala
nau o Marmers qui seran a
quats nos poden estrer de
mar al matge si no p dret de
sabutes· capitol· C· xlviii·
Marmer qui fa acordat
en nau o en leñ pus
fa escrit en capbreu o bauia
data palmada al semor o al
ferma nos puscha estrer dam
ar al matge si conchs p aque
stes coses non fera so es p ma
rier aprendre o p anar en Ro
maria o q̄ agues fet notam
quel matge fe a cozeas o si es
marmer de proha p cap puis

o cap nautrer· o sies nautrer
p cap semor de tot aisso q̄ fa
menys de fiau De marmer
qui fugma capitol· C· xlix·
Marmer qui fa acordat
en nau o en leñ fugma
pus fa acordat e bauia nau
at fuir es tengut q̄ si la nau
ne logue altre en loch daquel
e costa mes de logner deu res
titubir lo mes del logner q̄l
altre bauia rebut ab q̄ fa
semblant daquel marmer
en marinatge De esmena
de marmer q̄ fugma de q̄ son
tenguts al semor dela nau·

Segons q̄ dim· C· l·
en lo capitol q̄ dessus es
dit marmer q̄ fugma pus fa
acordat es tengut si a cōsegut
es si lo semor dela nau nabia
alogat altre e la falla q̄ aquel
la bauia feta e costa mes q̄ lo
semor dela nau no dauia aaql
quels tengut de rem cer do
nar tot so q̄ costaua mes que
cyl no bauia a aquel semor

daqla nau o daquel leyn ab
q eyl fa acordat o das es am
ari aentrera q aquel marier
q fugira en aqll loch matei
lon fa acordat o das no diu
un declara si alcu marier fa
acordat en alcua nau o en al
cun leyn · Ela nau ol leyn sera
ptit ab los marmers en se
mps daquel loch lon los a
corda Esera en alcu loch altr
estuny si alcu marmer li fugi
ra en deq es tengut ne de que
no Epso car en lo capitol de
sus dit non esclareix los ar
ticles q pmeramet anaren
p lo mon uolent lo esclarir
en aquesta esmena pso que
alcu cotrast o alcu mal nose
pusca creer Eoien en ari q
tot marmer q fugira a alcu
na nau o alcu leyn en loch es
tranyn si es cosegut o atrobat
en alcu loch eyl es tengut de
pagar o de restituhir tot dan
et tot destrich et tot interesser
q aquel senyor daquela nau

o daquel leyn ab qui eyl sera
acordat ne sostendra lon-
bauma asostenir p ralso del fu
gir q eyl li baura fet Esien
creegut p sa simpla paula
Esi lo dit marier no ha de q
lo puscha fer ne esmenar den
ess pres emes en poder dela
senyoria Eestar tant pres-
tro haia satisfet lo dan e lo:
destrich el interess q aquel
senyor de aquela nau o daql
leyn dona q bauma sostengut
Esien creegut p sa simpla p
aula axi co dessus es dit E per
lesclarimet dessus dit fo fet
aquest capitol xx amar Ve
molcar nau oleyn q uenga
o nuyla entrar en port·

En cana mar · C · xx · q

mer es tengut que
nana anudar are molcar nau
o leyn q entra al port si naut
rer li ha comanda saluament q
no sien lurs enamichs De
roba q sera trobada en Cw
lliff · capitol · C · xx · i ·

En cana es tengut

Encare es tengut ma
rmer q si troba alcu
cosa pus q sa tengut ala nau
ne dam mj parts clos man
ners una sien molts marie
rs o pochs Esi son en mar e
nenc ers q fos mercaderia:
eyls li deuen anar e a altr
cosa sens sa marcadaria sol qll
senyor dela nau los ho coman
da Eeuen na bauer axi co de
ssus es dit Epso pden tan gra
part lo senyor co mengren e
pcenc son loguer Esi alcu se
nyor de leyn loguer son leyn a al
tr q aquel ho den prendura q
logua lo leyn e fa la massio · Esi
aquel mor ans del terma q·
fa sobrel leyn les coses daquel
deuen pagar Encara es teng
ut lo marmer ala nau q si
ua p ralso de males quel ba
assignat anan dentro del cap
del mot o das si la nau fa tor
nada dela uers lon fa ptio
sient matar q noy sia torn
da als aquela mercaderia·

q baia descarregat en altre
port lo marmer no li es ten
gut o das si la nau descarre
gat no ha lo marmer li es
tengut danar p mulers · E
p so fo fet aquest capitol car
molts senyor de leyn o de nau
sia en dentat E no uolen tor
nar en sa tira p mal uirent
quey sia o p so car bauma pa
ular q noli en cante la nau
E axi tostrops tendra lo ma
rmer o darmer no es tengut
de anar en altra loch si no
en aquel en qll senyor li auma
fet entanet co ab eyl fa corda · C · xx ·
ij ·

Lo marmer es tengut
q si bom en matge q
no deu anar mas la bon lo
senyor li baura fet entimet
al comensamet del matge E
silo senyor uen la nau el tra
uonar nau al marmer en q
sen to eser sos ops E si leua
matge co baura anat la bon
dema anar E eyl bauma des
carregat o desho mati lo senyo

dela nau baxima leuat matge
esti en loch de trobre de mar
ners lo marmer noli es tẽ
gut elo sẽnyor dela nau no-
lón pot forçar Esi la nau no
fi en loch de trobar q̃ no p
usca hauer marmers aq̃ll
marmers lo deuẽ segur E
els pagats segós lalt̃ mat
ge p mlo del altre multiph
cat quãt lena ne quit es al
tre. Aquest capitol fo fet p
so võ la nau prenora só matg
e psóhiam no pot pore sor-
uatge p mal marmers o as fil
senyor dela nau met altr ba
sóbre si comẽsa no es tengu
da de marmer a senyor ò nau
pus ell sia desposeit dela sen
nora

Marmer es tengut de fer comẽdamẽt de nau

Marmer es · C· xxx· ·ij·
tengut de fer tot co-
mendamẽt de senyor ò nau
o de lemn e del nautrer e q̃
no fia al ney dalt̃ nau ne
dalt̃ leñ mas tot ney q̃ p

tangue amau es tengut ò fer

Marmer q̃ fara vela

Encara · C· xxx· ·iij·
marmer q̃ fara vela
la cotra senyor de nau o de-
leñ q̃ deu pore la mavtat del
loguer dela nba q̃ hauia en
la nau E deu esser gitat ò nau
E si lenia armes cotra aq̃ll se-
nyor tots los marmers lo deuẽ pen
dra e gitar e metr en pso e me
nar lo ala senyora e aquels
qui prendra nol volra deuen
porta la roba el loguer q̃ ha
uia ne hauer dauia p aq̃ll
uatge

Marmer qui tocara son senyor malamẽt

Marmer q̃ tocara
son senyor malamẽt son senyor es p
dut e hauia e con el e pis en-
pfona e pore tot quant ha-

Marmer es tengut de acolorar sen senyor

Encara marmer es tẽ
gut de acolorar sen
yor de nau si ell o mi lamia
e si li cour dessobre lo marmer

deu fugir fins a proba e cofusa-
metra delats dela cadena E si lo
senyor li passa elli deu fugir de
laltre pt E si lo senyor lo encal
sa delaltra part pot sen defensar
lo marmer leuats testimonis cõ
lo senyor la encalsat quel seny
no deu passar la cadena

Marmer qui emblara roba

Encara · C· xxx· vij·
marmer q̃ amblara
roba ne exarcia ne auer q̃ sia
en la nau deu pore son loguer
dela roba q̃ hauia en la nau
E lo senyor pot lo prendra e mi
tra en · i· sep eternir pis metr
sia en aquel matge E puys si
nol metra en poder dela senyora
pot lo fer

Marmer q̃ gitara mala acordadamẽt

Encara marmer q̃ gita
ra mala nau o ne li acor
dadamẽt deu pore lo loguer
e la roba q̃ hauia en la nau
e estar amerce del senyor dela
nau

Marmer no deu exir en tra sens comẽdamẽt

Marmer no deu exir en
tra sens comẽdamẽt

Encara marmer no deu
exir ne anar en tra-
sens paula de nautrer o del es
crivã Saluat lo menamentz
del senyor q̃ en la nau hauia tra
fer

Esmena de marmer que no deu exir en tra sens comendament

Segons q̃ en · i· capitol
q̃ dessús es dit marmer
no deu exir de nau sens pau
la e sens uolentat del senyor
dela nau o del nautrer o del es-
crivã o daquel q̃ comandara
en la nau qui hauia loch ò co
mendamẽt el capitol qui ha
dessús es dit no esclarcex ne er
tifica en aquel marmer de q̃
es tengut ne de q̃ no q̃ segos
se paula exira de nau o de leñ
E pso q̃ entre lo senyor deles
nau o dels leyns dels marmers
qui ab els serã ne exiran no
puscha hauer negũ otra sth la
nostres antichs antecessors es
clarex̃ en aquest capitol es-
marmers q̃ sens paula esen

nolentat̃ e tran dela nau
o del leyn del senyor o daquel
q̃ tindra loch de comẽdamẽt
oarmers qui so q̃ dessus es di
ta nẽ comensã son tẽguts
q̃ si daquela nau o daquel
ley o nau lon partal ralõ
cõ dessus es dita crimẽ essã crits
pendra dan p colpa cõ eylsne
fun crits/els son tẽguts
desmanar tot aquel dan q̃
aq̃lla nau o aquel ley hauir
pres p colpa dels q̃ ap̃m fun
crits Esi aquels marmers
no han de q̃ pusquẽ esmanar
ne retra aquel dan q̃ aquela
nau o aquel ley haura pres
p colpa deyls a aquel de q̃ fa
E eyls deuen esser preses e meses
en poder dela senyoria e estar
tant tro q̃ eyls hajen satisfi
a aquel de qui aq̃lla nau o
aquel ley fa tot lo dan q̃ per
colpa deyls fa fet o q̃ sen sie
uengutz ab eyls Esi los ho
ts marmers errẽ en terra
en alsuns lochs ho lo senyor

dela nau o del ley fa p recap
tar son nolitz o p nolieiar la
nau o son ley/o p qual ralõ
lo senyor dela nau fa en terra
E si p aquel ap̃r quels mar
ners farã en tira si sens pau
la del senyor o daquel q̃ eylha
ura aquit en son loch hanar
ran-E si lo senyor dela nau ne
pora nolitz on sostendra alcũ
dan aquels marmers lin sõ
tenguts de tot aquel nolitz a
rtra e aquel dan esmenar
q̃ p colpa deyls hauran sostẽn
gut ne pout E si eyls no ha
uã de q̃ rtra ne de q̃ esmanar
den ne esser fet deyls ap̃ cõ de
ssus es dit E so fet p so aquest
capitol cor molt marmer cap
da valer tant q̃ noli es sem
blant q̃ lo senyor dela nau ne
lo nautrer ne lom q̃ en la
nau sia no haia ne tanyla ta
nt cõ eyl E noli es semblant
q̃ res q̃ eyl fassa li puscha tor
nar adan p q̃ tot marmer se
den guardar en cõ arriba nau

nũ no pso q̃ la prua q̃ dessus
es dita noli pusch a ueuir de
ssus oarmer nos den despul
ar si no es en port ap̃ nadar

Encara marmer nos des
tuyl sino es port ap̃ uerãdar
E si lo fa p cassaua uegada ten
ẽ ssi ab en mar ab la ueta:
de la mor gonal p̃ m̃ uegades
E de m̃ uegades a amunt den
pore lo loguer ela roba q̃ ha
en la nau oarmer nos den
ptar del ley ps q̃ comẽsa acarr
gar en loch pilos

Encara marmer es ten
gut q̃ nos pesch a del
leyn pus comẽsa acarregar
en loch pylos meys de uolẽ
tat del senyor o del nautrer e
si ho fa es tengut desmanar
tot dan q̃ la nau ol ley sustĩ
dra p colpa deyl oarmer no
pot uendre ses armes

En cara lo marmer no pot uen
dre ses armes entro q̃ haia

sers lo mariner E si lo fa den es
tar amerce del senyor o la nau
oarmer no den res trer de
nau sens comẽdamẽt

Encara marmer no
pot res trer de nau si
no lo mostra al guardia o al escri
ua o al nautrer e si lo fa den li
esser demanat p ladronici oa
rmer no den dormir en tira se
ns comẽdamẽt

Encara marmer no den
dormir sens paula en
tira E si fa es plus oarmer
es tẽgut de donar ententa dan
nau si be sies lo nautrer

Encara es tengut q̃ den
donar ententa dan la
nau e demanar si ben sies lo
nautrer o no yes oras no go
sa leuar ques desormeys si no
ha comẽdamẽt barquer de u
gantz los homens en terra

En cara es tengut marmer si es
barquer de posar tots los hom
ens en tira e ques descals E si

no lo fa o non vol fer deu pa
gar tota messio q̃ hom ne faça

Marmer es tengut de amar en loch sens pll. C xlv vn.

Encara es tengut q̃ fil
senyor o lesgrima dla nau
nolia manera a neguh que-
den amar e es tengut de fer tots
fincs qui pteng̃ a amanu-

Marmer es tengut de metre les armes q̃ haura pmesses.

Encara. C xlvi vn.
es tengut lo marmer
de metra les armes q̃ haura-
coneguides al senyor dla nau
e si no les hi met lo senyor les
pot comprar sobra son loguer
sens uolentat del marmer E
lesgrima deu hi esser

Marmers no deuē de ramplir la nau.

los mariers. C xlvi vn
no deuē de relenquir
nau dleyn p lo dit tēps estit
en aquel matge Emari con
la nau ol leū guanyara del no
lur e marmer gasten o lur lo
guer

Marmers son tenguts

desfornar e desfonar. C xlvi
Marmers son tenguts
de desfonar e de fornar
la hon la comuna comensa
uatge e estibar la roba e loc
auers e desfarregar ab la bar
dxa o ab barques dela nau o
del leū Empuys la hom la nau fa
ra port p valo de desfarregar-
lauer dels mercaders Capres lu
rs armes esfonar la nau e desfo
nar e carregar e estibar de
quals hauers sia noliegat Si
desfarregara la dita nau la hō
los marmers deuen esser escap
ols no sien tenguts de desfarre
gar ne desfonar. Mas la nau
a hom amar e a comendament
del senyor e tuar entenes e tum
ons en tira e fer debre en terra
e en mar e puys no sien tēgus
anyau fer aquest fuey de munt
dit

Marmers deuē aydar a tuar nau o leū en terra o me

Encara es aſos. C xlvi vn
tengut marmer q̃ fil
senyor del leū la uol tuer en ter

mo en fou q̃ no sen deu p tir-
to quel leū sia en tēra o en la-
fou Si no uol tuar ni me
tre en fou q̃li deu aydar a or
menar Si no la fa deu pagar
tota messio q̃ p colpa del senya

Re Redempcio de marmers capitol. C xlvi vn.

Si alcū marmer quel se
nyor dela nau haura tir
mes en alcū loch es pres ne la
alcū dapnatge lo senyor lui es
tengut Si es pres quel deu re
embre Empo saluāt q̃ nol tir
meta lui mig miler dela nau
e q̃ sia en loch meyns de duptes
Si es pres de corsaris p forsa
lo marmer deu hauer son lo-
guer axi le cō si hauia fet son
matge Encara es tengut ma
rmer de fer tot comendamē
nt de tot hom quel senyor dla
nau o del leū metra en sō loch
si el romā del matge senyor
de nau q̃ logara la sua nau
a altra a estar. C xlvi vn.
senyor de nau o del leū

fi loga a estar alcū hom q̃ so q̃
hauia mostrat allogader que
alo li hauia adonar p conēt
Si fil logader es tirfegador
els mercaders se acordē ab el
Cels nols pot pagar el nie
tengut Quart se lo senyor del
leū aqui hauia logat Si fil se
nyor del leū nolieua lo leyna
estar a alcū mercader el senyor
ses desfart dela mago e aquel
q̃ hauia noliegat la fa e mari-
es tengut lo marmer a aquel
q̃ al leū hauia noliegat ppam
ent cō si era senyor q̃ señor fa
pus el dara lo loguer al sen
yor cals marmers e fara les
massions Si lo marmer ha
ura mudat comesa ab lo sen
yor del leū del altre matge dair
o de tornar lo marmer no lu
es tengut Epso fo fet aquest
capitol cor molt hom ha
ra p marmer e si mercader
e hom at hom Quendra alcū
hom q̃ sia mut e hauia dies
el hom hom no uolia nauigar

ab cyl E p esta raho lo senyor
del leyt ses desarit del marier
el marmer del pus haura
noliciat lo leyt a son estar lo
leyt cō sa noliciat a estar tots
los homens del leyt q hauien
a fur al senyor deuen fur al
noliciador p aquel cap mater
E si res se pt p tēps q no lo
pusquē recobrar lo noliciador
quil leyt haura noliciat
no lin es tengut de res mas q
sauridara daquel leyt si poc sa
E si cōpra res q ops sia al leyt
al cap del uiatge lo pot recobrar
sia enarra o uiauda qui
sobre E el senyor del leyt noli es
tengut de res acompanar sino
alo q mostrat li haura Senyor
de nau q pmetra de lauar
quintats de roba amercaders

Senyor · c · xl · om

de nau o de leyt q pmetra
a mercaders de lauar quā
titat de roba o quintanades lo
senyor dela nau es tengut de
tornar als mercaders leyt q ua

yla ayuntat o mes quel seu:
E si costa mes de nolit denlo
eyl pagar E asso es en asalt de
ls mercaders si o prenda o no
E lo senyor dela nau es mester
q sencenga ab los mercaders
deso q pmes lus haura E fo fet
aquest capitol car molt senyor
de nau fa de paula la sua:
nau o el seu leyt maior lo ters
o alquint q no fa Senyor de
nau o de leyt q pmetra de la
uar mes roba amcadis · c · xl ·

Senyor de nau o de leyt
q noliciara la sua nau
als mercaders e pmetrals de
lauar mes roba q no pora lo
senyor dela nau es tengut als
mercaders ajrō en lo capit
ol dessus dit es E els mercaders
deuen abatre del preu q emps
hauran ab lo senyor dela nau
dela roba q leuara multiplica
nt aqla roba q lauar no pora
E fo fet aquest capitol paqla
raho ques conten en aquel ca
pitol qui dessus es dit·

Senyor de nau q noliciara
la sua nau a estar a quinta
lades si lauara roba sobra
cuberta · c · xl · om

Senyor de nau q nolie
iara la sua nau amer
caders a estar o a quintanades
si senyor dela nau metra ne
puytana roba sobre cuberta me
yns de sabuda e de uolūtat dels
mercaders si aqla roba q sobr
cuberta sa meta ne portada se
ns uolentat e sens sebuda de
ls mercaders se pora os guas
tara tat sia asso q sia escrita
en cartolari los dits mercad
ers no sien tenguts en la roba
q sots cuberta sa de ferasmena
e aquela roba q p aytal raho
sa ponda o guastada o das lo
senyor dela nau sia tengut de
retre e de tornar tota aquela
roba q p la raho dessus dita sa
ponda ne guastada ol malent
de aquela al mercader de q sa
E si lo senyor dela nau no hau
ra de que pagar deu sen uēdre
la nau q poner ne prestador
ne negu altre no poden otrest
ar ne deue p negunia raho n
Saul los marniers p luns lo
gues E si la nau no bastana ·
el senyor dela nau hauna lens
en altre loch deue sen uendre
tants dentro quel mercader
sia entresats o das los ponens
no son tenguts si no tant sola
ment de so q la part nafra q
hauna en la nau E mpo si lo:
mercader de qui la roba sera
hauna dit lo empes ab lo se
nyor dela nau que sol que el
li leu aqueta roba metela en
qual loch el se uolra E asso
q sia escrit en cap bren o ab
testimonis ab quels testimo
nis no sien tenguts ne pagūe
logner dela nau o das lo cartu
lari deu es totsi ma creegut
E si l senyor dela nau leuara
la roba sots aquela odias o
empressio e aquela roba se p
dra os guastera ela deu esser
ponda a aquel de qui sa q ll

senyor dela nau neis mercha
ders q̃ dins la nau sun no
sien tenguts de fer nuyla es
mena a aquel mercader q̃ la
sua roba haura mesa enla
Nau p la odicio o empliio q̃
dessus es dita o cas quel mer
cader es tengut al senyor dela
nau de pagar lo nolit q̃ ab el
haura empes e tots les aucrs
es q̃ p aquela raho sera fets
E aquest capitol fet pso con se
nyor de nau o de leyn no deu le
uar res soba cubrerta sino ta
nt solament la quarcia esa co
panya q̃ haura ops al fuec e
ancores dela nau

Mercaders qui noheiaran quantitat de robes filz meu an enganyosamẽt sens sabuda del senyor. Cxl. vij.

Mercader o mercadors
q̃ noheiaran quantitat
de roba dalcũ senyor de nau
o de leyn e aquela quantitat
de roba fa noheiada ab carta
o ab testimonis o en forma de

cartolari faillam cõpte q̃ aqu
ela quantitat de roba q̃ nohe
iada fa segons la forma que
dessus es dita q̃ sien. od. quin
tals q̃ aqui porau fer compte
de. od. quintals cõ de. c. o de
mes o de meyns. lo senyor dela
nau li es tengut de lauar a q̃
lla quantitat de roba q̃ noh
eiada haura E si lauar nola
pot es ne tengut e obligat a a
quels mercaders qui noheia
da la hi haura tot enaci cõ en
el capitol dessus dit es esclarit
e certificat. E si el mercader o
mercaders hauran noheiat al
senyor dela nau o del leyn. od. q
utans e cels ne metra. od. e
o. od. e. quintars. de. mes o
meyns q̃ si ab lo senyor dela
nau o del leyn no hauran emps
ne en la carta no fa conteguit
ne en lo cartolari dela nau lo
del leyn no fa escrit e els testimo
nis no hauran oyit sino tan so
lamẽt cels. od. quintals si aq̃lla
nau o aquel leyn gitara oli nea

om altre tas de quentã si lo sen
yor dela nau pora prouar ne
mostrar q̃ aquels mercaders
hauran mes roba en la nau o
al leyn q̃ a cel no hauren nohe
iada ne al cartolari no fa escrita
si la nau gitara o sostendra alcu
dan p raho de quela roba que
engañosamẽt e fraudulosament
fa mesa enla nau o al leyn
aquel mercader o mercaders
q̃ ayci engañosamẽt e fraudu
losa hi hauran mesa aq̃lla roba
cõ dessus es dit son tenguts de
retar a aquels mercaders de q̃
aq̃lla roba fa gitada o al preu
daquela E al senyor dela nau o
del leyn tot lo dan q̃ p colpa dels
hauran sostengut E si la roba q̃
aquels mercaders q̃ aytal cosa
cõ dessus es dita hauran feta ne co
mesada no hesdeuen acsinena a
fer a aquels mercaders daqui
la roba fa q̃ fa gitada E neuen
lo dan arestituhir quel senyor
dela nau ne hauran sostengut.
E aquels mercaders hauran al

tres lurs en alcũ loch aquels
lurs deuen esser uenuts p fer es
mena a aquels mercaders de
q̃ aquela roba fa q̃ fa gitada
E p esmena aten al senyor
dela nau o del leyn de tot lo da
q̃ p colpa dels hauran sostengut
E si los lurs daquels mercader
q̃ aytal cosa hauran feta cõ dessus
es dita no bastaran a esmena
ater a aquels mercaders daq
la roba q̃ gitada fa E uenen a
restituhir lo dan quel senyor
dela nau o del leyn hauran sostẽ
gut si cels son tenguts cels
deuen esser prestis e meses en
poder dela senyoria E estar hi
tant tro q̃ els hauran satisfet
a aquels mercaders E al senyor
dela nau o del leyn de tot lo dan
q̃ p colpa dels hauran pus ne
sostengut E si enaci daquels
mercaders o del senyor q̃ aqui
dan hauran pus o sostengut p
colpa daquels qui aytal cosa
cõ dessus es dita hauran feta de
fre de manera contra els tot

enarn cõ aquels qui engan
yosamẽt ab semblãt de am
stat q̃ port altre a nubisso mo
rt. E si p auentura la nau o
leỹ no gitana uen sostendra
dan alcũ. El senyor dela nau
o del leỹ trobara al descarre
gar aq̃la roba q̃ aquel nolh
eiada no fa sia en son asalt
q̃ lo meta en poder dela senyo
ria on sia. E si la uolt en poder
dela senyoria den esser arr-
ptada q̃ lo ters de aquela ro
ba den esser del senyor dela-
nau o del leỹ els ptoners de
uen lo hauer en aquel ters
lur ptesegons la part q̃ ha
urã en la nau o en lo leỹ. El
altre ters dela senyoria den
esser. E laltre ters den esser
donat p amor de deu a cata-
tiuer. E si lo senyor dela nau
o del leỹ uolia fer gracia a
aquels mercaders dauq̃ aq̃lla
roba fa q̃ no la meta en po
der dela senyoria sia en asalt
del senyor dela nau o del leỹ

de prendre quun nolt sa nol
ra segons q̃ en .r. capitol ha d
sus dit es esclarit p q̃ tot
mercader se deu guardar que
no meta roba en nau ne en
leỹ si donchs nola haja no
heiada p so q̃ la odino que d
sus es dita nolh puscha dess
esser posada. Nau o leỹ q̃ fa
noheiada a escar p mercadrs

Dau o leỹ. Cyl. vnj
qui sia noheiada a
escar p mercadrs dela segu
nt lo matge segons q̃ en la
carta sera cõtengut. E si per
uentũ la nau o lleỹ estana-
ment en lo matge q̃l sia me
ster donar lats o q̃l haja mes
ter mes de carrega q̃ la sua
sia cõsumada tota o ptida q̃l
senyor dela nau no sia tẽgut
de donar lats ne de rescatar
carrega pus complidament
haja fet cõplimẽt de carrega
o de aop quel dit senyor dela
nau estatz al matgẽ deu mes
so q̃ haura falt dels q̃ haura

promes als mercadrs a ra cõ
de carrega o de aop haia fet
complimẽt lo dit senyor. E
sialtres coses ara cõ de carrega
o daltres necessaris haia mes
ter e los mercaders lo uolẽ
comprar q̃ lo poden fer. Ep
ues fet lo matge los merca
ders pusquẽ cobrar aquels
coses les quals sian en la nau
o al leỹ p els compratz. E
senyor de nau o de leỹ nols
puscha retenir. De nau o leỹ
qui noheiat sera a escar a
temps sabut. Cyl. vnj.

Si nau o leyn es noh
eiat a escar a temps se
but. E si los mercadrs lo tenẽ
estut aquel matge passat
lo temps quels dits mercha
ders deien donar p aquela
nau o ala nau o al leỹ del temps
q̃ la tendrã. E si nolhen cone
xer altre matge quels mer
caders se deguessen posar ab
lo senyor dela nau o del leyn

De nau o leỹ qui sia nohe

iada q̃ntalads si li faltra per

Dau qui sia. Cyl. vnj
sia noheiada aquãta
tacds si li enpl carrega ara cõ
ar bes anchores otimons lo
senyor quen dela comprar a
preu communal so es assaber lo
preu q̃ sia tengut de dar lo
dit senyor dela nau o del leỹ
dos preus q̃ en la ciutat lon el
pti costara. E si p aquel dit
preu no podra hauer so es as
saber p .n. tants q̃ en la sua
ciu no valha q̃ non sia tẽgut
de comprar. E si costa mes de
ls dits .n. preus quels dits me
rcaders deien pagar del sur-
lo sobra pus p son .x. p. lbr o
p les ants de tota la roba. E si
tant es ans q̃ hajen comp
rada ladita carrega hauen
treplada en tena p fer timo
otimoners o altr lenyã auc
cesari dela nau p falida de
carrega quels mercaders si
en tengut de passar la dita
tena. El senyor dela nau

cru comprar altre entrar en ciscuna de aquelas de nau o leny à fa no hi hauia saul empa
ñament de senyoria · c·l· xxj·

Si nau oley pertalcuna
ordino p empahdrmẽt
de senyoria no gosaua anar
la on lo uatge fa leuat el se
nyor dela nau hobligaua ab los
mercaders altre loch per fer
port sil dit loc era pus luny
quel loch hon se empahdrmẽt
era on uolien anar de· c·l·
milles quels marmers dit
segnir lo dit uatge mepris
de uinta altur loguer· E impo
sila nau se carrera del uolit de
les dites· c·l· milles quels ma
rmers fossen creguts de lur
loguer· p aquela manera q
la nau se carrera de uolit E
si la nau nos carre del uolit·
ne los marmers de lur logue
r E en cara mes si la nau per
lo dit empahdrmẽt hauia a
tornar en alcu loch de tornar
gar segons q la nau guañaua

de uolir los marmers guañar
tam de lur loguer a aquela fo
rma metean si empoz de nau q
uolgues la sua nau p anar
carregar en alcu loch silu ne
dom empaymẽt de senyoria · c·l· xxj·

Si mercaders uolgues
nau oley p anar carr
regar en alcu loch E quat eyls
sun aqui units ab la nau o
ab lo ley on deuien descarreg
ar E aqui hauia empahdrmẽt
de senyoria q negu no gosa ca
rregar ne res traer dela terra
fins mercaders el senyor dela
nau seuan altre loch on no
hauia empahdrmẽt de senyoria
hon eyls poguessen carregar
sil senyor dela nau ols merca
ders sen auenẽ· lo senyor dela
nau hi es tengut demar que
marmer negu no li pot cõtra
star segons q en lo dessus dit ca
pitol es cõtengut E sils merca
ders no uolen un mot de uolit
al senyor dela nau lo senyor de
la nau no es tengut de fer ñi

ta als marmers de luns log
uers E cõ eyls fan units en
aquel loguer hon eyls hauran
se q poguessē carregar:
Ems que los mercaders fo
ssen espregats ne la nau fos
carregada tota o ptida e uen
dra aqui lo dit empahdrment
ari cõ dessus es dit e els mercha
ders no poguessen acabar quels
pusquē trer daquel loch aqlls
mercaders q eyls compratz
hauiã ne encara negunes al
tres q eyls ni uolguessē com
prar e el senyor dela nau cõgu
ra als mercaders q eyls q
lo espregassē· E el senyor dela
nau uenia e coneixera quels
no podien aspregar p ralso de
empahdrmẽt qui aq̃ fa E el se
nyor dela nau demanara als
mercaders lo uolit dela massio
q eyl feta hauia o quels lo es
pregassē los mercaders no so
tengut al senyor dela nau
de pagar lo uolit tot ne per
dra p so cor no es lur colpa

quel empahdrmẽt es de senyo
ria E a empahdrmẽt de tu ne de
senyoria no pot negu res dur
ne otrestar E si los marmers
demanauã lo loguer al senyor
dela nau nols es tengut del
loguer acabar pus q eyl nõ
guañaua lo uolit· ara sia assi:
que marmers hi hauien molt
mal trebayl E encara mes
lo senyor dela nau q eyls q con
sumaz si en lur dela nau hi hau
ien massio· o pas los mercad
rs son tenguts de pagar al sen
yor dela nau la meytat de tota
la messio q eyl hauia feta E si
en carregut p son segurament E
ls mercaders sien tenguts
de tornar mens de tot otrest
de res als nols sien tenguts de
tornar sino axi cõ dessus es dit
si donchs eyls uoli uolen fer
alcuna gracia p ralso del treb
ayl quel senyor dela nau hau
ria sostengut E empo si con los
mercaders uolguessē la nau
el senyor dela nau els mercha

nota empahdrme
senyoria

ers sabien la aquel empa
bliment ans ꝙla nau se no
nolieras E pso cō eyls fam
uolentosos de anar guanyar
E auoana acabar ꝙ eyls hi
pusquē carregar ab ferme
quels hi fessen ala sempra
E quāt fam en aquel loch ꝙ
entre eyls fa empās on eyls
deuen carregar e p magnā
rabo no pora acabar quey
pusquē carregar ne res tre
daquel loguar los mercadēs
non son tenguts de res acon
ar al senyor dela nau dela me
cio ꝙ feta bauma ne desmena
ser dels dans ne dels destri
dos quel senyor dela Nau
nauia sostenguts p so con
lo senyor dela nau sebia ay
tambe aquel empalbumēt me
tre cō los mercaders E per
aquesta rabo los mercadēs
noli son tenguts de pagar
nolit ne messions ne dam
quel senyor dela nau na ba
gues fet ne sostengut cōes en

po fils mercaders sebē aqll
empbumet ans quels merca
ders nolieiasen la nau el sen
nor dela nau nol sabes sil sen
yor dela nau pot pruar ne
metra en ueritat quels mer
caders sebien aquel empa
bumēt ans quels nolieiasse
la nau los mercaders son tē
guts de nar ere pagar al sen
yor dela nau tot lo nolit ꝙ en
tre eyls fa empās E tota la
meitat quel senyor dela nau
bauia feta e el senyor dela
nau es tenguts als marmers
de pagar tot lo loguer ꝙ eyl
promes lus bauia hi ben cō
silbauien fet tot lo seruey
re tot lo matge ab quel seyn
dela nau bana tot son nolit
E mpo qualꝙ part lo senyor
dela nau fara ab los merca
ders a aquel part deue es los
marmers E encara mes si lo
senyor dela nau sebia aquel
empalbumēt ans ꝙ eyl nol
eias la nau a aquels mercaders

els mercaders nol sebien
si los mercaders loy poden
proar ne en ueritat metre
lo senyor dela nau es tengut
als mercaders de retre e de
nsar tot lo dan e tot lo grey
ge e tota la meitat e tot lo m
terser quels mercaders ne
bauia sostengut p colpa del
senyor dela nau ꝙ sabia lem
palbumēt e nols lo bauia
dit ne demostrat E encara es
tengut lo senyor dela nau de
pagar als marmers tot lo
loguer ꝙ promes lus bauia si
nonchs los dits marmers no
sebien a aquel empalbumēt
ans ꝙ ab lo senyor se acordas
sen E sils marmers sebien a
quel empalbumēt lo senyor
dela nau nols es tengut de
res acordar ne de pagar lur
loguer E tot so ꝙ demūt es
dit es en es menys de fraus e
de tot engan. Senyor de nau
o de leyn qui anira loguat son
leyn a ascar a alcū hom guart

se aquel loguat. c. l. viii.

Senyor de nau o de leyn
qui baura loguat lo leyn
a rescatar a alcū hom lo senyor
dela nau seguart aꝙ nolieia
ra ꝙ si aquel no pot pagar
sos marmers ponen lur lo
guer ꝙ .i. barataron e .i. traf
faguer se troba pus tost ab
.i. altre ꝙ no fa ab .i. bon hom
quel senyor del leyn hi pora e
bar trafficch ꝙ nolieiarna son
leyn a alcū hom e puys matex
hi trafficch ꝙ quāt lo marmer
bauria fruit son tēps poch o
molt quel faria aquel amag
ar o fugir. El marmer pora
son temps p lo senyor dela
nau qui fa en dentat per lo
leyn fia per aquel ꝙ fugira la
mort. lo leyn fia tengut de
pagar los marmers ans con
eyls bauran fruit el leyn es en a
quela forma dels marmers
si hom troba bens del sobdom
los adon ꝙ fa fuyta o mort o a
megat E si tant fa quel senyor

dela nau o del leyt agues per
trafiech aquell hom quin ha
gues prestat mens q no de
gues o q mens lo seyn dela
nau o aquell q la nau meta
en deu pagar lo marinet quel
marinet no pt son loguer p
fugidor ne p tretiga dar ne p
prestador ne p mort d senyor

Senyor de nau o de leyt nos pu
sca estrer de amar al matge

Senyor de nau o de leyt q ha noli
ada la sua nau ol seu leyt a
mercaders nos pusca estrer
damar al matge en pona si do
nchs non empde alcomensa
mēt cō noliera la nau als me
rcaders Si roma del matge
mens de uoluntat dels mer
caders el hi sia tengut de esmi
nar z de restituhir tot lo dam
quels dits mercaders sostendo
ran en aquell matge lo qual
cyls haura sostengut p colpa
del senyor q romas sa Si el sen
yor dela nau roma del matge
ab uoluntat dels mercaders
nols sia tengut de mpl dam
q cyls sostengues Edits cyl
lus es tengut de metra z lur
en la nau en loch del que sia
tengut als dits mercaders de
tots les coumēses q cyl lus
haura obligat Eaquel senyor
qui li metra sia a compagnia
del mantiner El mantiner sia
tengut als mercaders per lo
segrament q fet ha de dar ner
tat a aquel hom si sia sufficēt
de tenir loch de senyor Si si suf
ficient usey era lo senyor dela
nau los es tengut de metra
hi altra q sia sufficēt en loch
del Empo senyor de nau se
pot estrer de amar en matge
p-um coses/so es p malentia
o p prendre mupler o p amar
en Romania ab quē hagues
fet not abans q noliera la
nau/o el leyt o per empahim
ent de senyoria Eaisso o que
stes coses dels dits q sien me
ns de siau Egrus p tots elis

raons dessi dites no sia escu
sat q no haia a metra z hom
ari co dessi es dit Eaquest ca
pitol fo fet p ser so cor molt me
nuder no hiera la sua roba a a
quel senyor dela nau p amistat
q haura ab cyl o p gran bōtat
q hom li haura dita q si li me
nacer sebra quel senyor dela nau
agues romās del matge Eyl
noli aguera noliejada la sua ro
ba ne meta en la nau si cyl li fe
rmes mes q noli deu dar de-
nolit Nau o leyt qui p maltemps
hauia ferm en cima capitol C
au o leyt q haia l v
farit en cia p fortuna
de mal temps o p qualq altra
cas se sia lo senyor deu dir e ma
nifestar en aquel pūt e en aq
la hora als mercaders en bon
del mantiner o del estrima e dels
mariners/semprs nos no po
dem esgardar q no haien afer
ir en cia E no dirta en apri q la
nau anas sobre los auers/els
auers sobre la nau si los mer
caders ho atorguē tots o la ma
yor pta Si la nau ne na en-
cia es rompt z pē dam Nau o
leyt aq aquest cas o esta mentā
sia estre uengut deu es pactat z
posat pacn paytant cō valia-
ans q la nau ol leyt uengues
en cia entre los mercaders de
q la roba sia saluada El senyor
dela nau o del leyt si entre cyls
se poran auenir si no deu es mes
aquel cōtrast q entre cyls sera
p ralo del pactamēt dela Nau
o del leyt aq aytal cas cō dessi es
dit sia estrenegut en poder de-
lons homes q sien o la pien te
z diligentment delart dela mar
Equaq cosa aquels ne sia mes
ta p le/ne cyls ne dmā alon deu
es segut Si la nau ol leyt se
rompa lauer q saluat sera deu
dar al senyor dela nau o del
leyt tot aquel pacn q entre cyls
sia estre uengut o aquel q aquels
dos bons homens en poder q
sia mes nau dit o adm E po
tota la carrega z tot so quins sia

saluara de la nau o del leyn aqui aytal cas fa esmenem
den esser preshda emcta en
preu daquela nau o daquel
leyn qui trameat fa del preu
qui entrels mercaders de q
saluat fa E lo senyor dela nau
o del leyn fa empes E tot en
ari cō aquels dos bons hom
ens o hauran dit E lo senyor
dela nau den la rebre en a
quel preu q dela nau den ha
uer E si eyl pendra no hay:
uolra fia mesa ala ancra E q
mes hi do aquel la haura E m
po tota nua den hauer lo sen
yor dela nau aquel preu que
posat fa ala nau E si p auē
tura la nau o el leyn nos rom
pa mas ques esmena o pen
dra alcū dan lo senyor dela nau
o del leyn es tengut de metra=
pt en aquel esmenamēt o en
aquel dan qla nau ol leyn ha
ura pes p tot aquel preu qla
nau ol leyn fa pesat p sou e
p lira aixi cō lauer qui saluat

se fa e en tota la messio que
costera aquel esmenamēt o a
quel dan q la nau ol leyn haura
pres E empo si lo senyor dela
nau dura qla nau nana sobre
los auers quis saluaran E ls:
mercaders li ho atorgue E lo
senyor dela nau no agerman
ena la nau ab lo auer si la nau
ne na en tra e pu alcū dan tot
lo dan qla nau pendra li den
esmanar aquel hauer quis
saluara quel senyor dela nau
no es tengut de res ametre
p so cor la nau no fa agerma
nada ab lo auer E p so cor
los mercaders li ho haura a
torgat E si la nau se rompa
asso no cal dir ne recapitolar
p so cor la es en lo capitol de
ssus dit esclarit e fenficat E em
po sils mercaders dien emāi
sentā al senyor dela nau ques
quers pouts fessen a aquels
q restaurara el senyor dela
nau ols mercaders o atorgue
tots ola maior ptida la uer

pouts den esser cōptats sobre la
restauratio p sou e p lira el sen
yor dela nau es hi tengut de
metra tot lo preu qhaura ha
ut en esmena dela nau al au
pouts ari cō fara lo auer res
taurat p sou e p lira E si
pauentā en la nau no hauia
mercader negū quel senyor
den ho pots esser mercader en
aquel cas e ena qla salo E ai
so q fara q ho fassa ab o sey
nautxer o del esquma o dels
marmers E si lo senyor dela
nau fa ari asso den esser a
tengut p fermari cō si tots
los mercaders hi eren o ari
cō si tota la roba era sua. Se
nyor de nau o del ley q aura le
uada roba de mercaders si li
uedra cas de uentā. E. l. viij.

Si alcū senyor de nau
o de ley haura carre
gada la sua nau ol seu ley de
roba de mercaders p anar de
carregar en alcū loch lo qual
loch fa ra empes entre eyl els

mercaders de qui aquela ro
ba fa E amāten aquel u altre
uentrali cas de uentura quē
haura en tra E si la nau ol ley
se rompra o pren alcū dan
den li esser feta esmena segons
q entre eyl els mercaders fa
empes ans qla nau ol ley ha
ura en tra E si l senyor dela nau
o del ley demana lo nolit den
li esser donat si quantitat de
roba si haura saluada. E si res
no si salua negū nolies tēgut
de nolit apagar pus q tota la
roba sa pouda. E si quātitat
de roba si salua. E yl demana
lo nolit ari dela roba pouda
cō dela saluada den li esser pag
at segons q la roba haura
portada. E el estengut de aiu
dar a esmanar aqla roba q
sera pouda p tot ayrach con
eyl haura rebut de nolit p
sou e p lira aixi cō fara la
roba q sera saluada. E si lo se
nyor dela nau no demanara
nolit fins dela roba q sa salu

da ne cyl non prenda cyl no
es tengut de amodar aesme
nar aquela roba q̃ sia pdud̃
pus q̃ nolit no hauia pres
nehaut so es acentendre p lo
nolit. E si p auentũ entre l se
nor dela nau o del leỹ e els
mercaders no hauia comue
sa ne empẽsio negũa cõ la nau
ol leỹ ne ela en ũa si la nau ol
leyn romp e pren dan los
mercaders noli son tenguts
de esmena affer pus q̃ negũa
comuẽsa ne empẽsio no sera
feta entre cyls si doncbs los
mercaders noli uolian fer al
cuna gra. Oas son li tenguts
de pagnar lo nolit dela roba q̃
sera restaurada p aytant cõ cyl
portada la hauia. E si p auentũ
entre lo senor dela nau o del
leỹ e los mercaders hauia co
muneza o empẽsio alcuna les
mercaders li son tenguts des
fer tot aquel segons q̃la comuẽ
sa o empẽsio sera feta entre
cyls e lo senor dela nau o del
leỹ pot ben retenir daquela
roba dels mercaders tanta q̃li
sia ben bastãt a aquela esmẽa
quels mercaders li sian tẽguts
de fer e encara amolt mes p
so q̃ cyls nols hauia amar de
rera p lo seu meteir. E aisso no
li pot negũ ne den destrebar el
senor dela nau o del leỹ no ey
tengut de prenda fiasa ne pr
mera dalter roba sino daqu
ela matieira q̃ cyl sel hauia ap
rtada si cyl nos uol ne senor
la ne negũ altre no lon den so
rsar ne pot. S i alcuna nau ue
da descarregar ab bonãsa o
ab fortuna en alcũ loch.

S i alcuna nau. E leyn
uenda descarregar
en alcũ loch e uenda ab bon
ansa o ab fortuna si la nau ol
leỹ uenda ab bonãsa e resta
rregara aquel senor una quã
titat dela roba dun mercat
E la mitat del senor metra mer
cas temporal e el tendra cosse
ra de descarregar mes hauia p

tat o les dues parts q̃ no fe
ra al senor q̃ comẽsa adescar
regar quels mercaders de qui
sia aquela roba qui sia descarr
gada. Ab son mercat no son tẽ
guts de res acsimanar a aque
ls mercaders de qui sia la roba
ques descarregara a carcha
si doncbs entre cyls no era fe
ta comuẽsa cõ comensare a
descarregar q̃ la una roba am
das al altre. E si mes costara
de descarregar p q̃ cõ uentura
sefdaue a caseũ de prendre me
nat o carcha. E encara mes
si cõ la nau ol leỹ hauia descar
regada una quantitat dela ro
ba q̃ hauia portada se metra
temporal tan gran q̃la roba q̃
sera romasa adescarregar se per
dra aquela roba q̃ sia descarr
gada. E la no es tenguda de res
a asmena affer a aquela q̃ sera
ponda. E si doncbs entre los
mercaders dequi aquela roba
sia no era empẽs quela una ro
ba fes anar al altre. E si mer
cader nou hauia negũ en la
nau o el leỹ o el senor dela nau
o del leỹ agermanara la una
roba ab laltre den aysi ell tẽgu
p ferm cõ si tots los mercad
hi era sua q̃ sia es pus q̃ latr
en comãda. E si la nau ol leỹ
se perdia o prenda alcũ dan lo
senor dela nau o del leỹ els
mercaders agermanerã lau
er ab la nau ol leyn ab lauer
se podra aquela roba quis sal
uara den amodar acsimanar
la nau ol leỹ segons q̃ les am
menses serã entre cyls empre
ses. E si empẽsio ne commen
ses no hauia negũa qui p
dues se hauia p perdut se hau
ra anar esi en la nau ol leyn
no hauia mercader alcũ el
senor dela nau agermanara
la nau ol leỹ ab lauer. E alo
sia ab cõsell de tot lo comun
al dela nau o del leỹ o dela ma
ior p̃tida del aps ell tengut
p ferm cõ si tots los mercadis

bi eram o en aq̃i con si toten la
roba era sua q̃ sua es pus q̃
en comãda late· E mpo si se
pot dela nau o del leyn nou fa
ra ab cõseyl de tot lo comun
al dela nau o dela maior ptõ
no deu bauer ualor· p q̃ tot
senyor de nau o de leyn se deu
guardar en cõ fara ses feyns
ne cõ no pso q̃ so q̃ eyl fara:
queu fassa en guisa q̃ sia ten
gut p ferm

De barquers q̃ carregaran o descarregaran

Barquers· c·lxxvm

O ionens homens de
ribera qui carregaran o des
carregarã nau o leyn eyls de
uen carregar e descarregar
be e diligentment· p so que
la roba no si pusca ba mpar
ne guastar ne pdra p colpa
deyls E si roba si banyara o
si guastara o si pdra sens col
pa deyls eyls no sien tenguts
de neguna esmena afer a aq̃
lls mercaders de qui aquella
roba qui banyada o guastada
fa o pduda pus q̃ p colpa
deyls no sia banyada o guasta
da· o pduda· E en cara mes si
eyls carregarã roba o descar
regarã· E les mamles daquel
faur o bala o farcel q̃ eyls car
regaran o descarregarã los re
mendran en les mans E eyls
mostrar o prouar los podam
si aquel faur o bala o farcel o
qualq̃ roba se umpla q̃ sia aq̃
les mamles seran falides se ba
nyara o guastara os porã ells
no son tenguts de neguna esme
na afferaaquel daqui aq̃lla
roba fa aqui les mamles seri
fallides· E mpo si al carregar
o al descarregar se banyara al
cuna roba os guastara os pr
dra p colpa deyls son tenguts
de tota aquella roba aesmen
ar a aquel de qui sa· E si eyls
no ban de q̃la pusq̃ esmena
nar· lo barquer de qui la bar
cha sa ne stenguts si ha alcũs
lens de q̃ lo pusca fer si no
deu esser pas e estar tant en

la peso tro q̃ haia satisfet a
aquels mercaders de qui a
quela roba fa qui p colpa
deyl o dels homes q̃ eyl haur
meses en la sua barcha ne q̃
p eyl bi san se fa banyada o
guastada o pduda per so con
eyl pden aytan bona pt del
suay q̃ aquels homes fan
ab la sua barcha cõ eyls mat
eys e encara molt meylor E
es raho q̃ qui pt nol bauer dl
suay q̃ part haia bauer dela
pduda· p que tot barquer se
guarnesca de uguardar ca qui
ns homens metra en sa bar
cha ne quins no q̃ si aquels
homens saman be luns a fers
eyl nauia se part E si les san
mal tot tornara sobre eyl q̃
senyor sa p so car negũ no sia
ns a aquels homes si no tant
solamẽt a eyl qui es senyor:
p so cõ negũ no sap ca aquels
homes quis san aq̃ no· p que
cascũ barquer se guart ca deu
guardar ca quins homes me

tam en sa barcha ne quins no
p carregar e p descarregar p
so q̃ dan alcũ no lin pogues
quem

barquers qui carrega ram o descarregarã a escar-

ca pitol· c·lxxvm

Si alcũ barquer o ione
hom de ribera prenda
alcuna nau o alcũ leyn a carre
gar o descarregar a esbarc o
a pden eyls son tenguts de car
regar o de descarregar be e dili
gentmẽt cõ pus tost pdran·
E si eyls assi farã be e diligent
ment aci cõ dessus es dit los
mercaders o el senyor dela nau
p los mercaders los son tenguts
de pagar tot so q̃ promes los
hauã be e planamẽt e en my
nols deuen cõtrastar· E si eyls
contrasti alcũ los bi metram
els barquers ols ionens hom
ens dessus dits nauia afer na
cio o sostinda dan alcũ lsdi
ts mercaders o el senyor dla
nau o del leyn p los mercaders
son tenguts de retre e de tornar

tota aquela massio o dan o
destrich que p colpa deyls
hauran sostengut o sso. tēn
ts de ser los sobre dits mercā
ders o el senyor dela nau o del
leyn p eyls sens tot cōtrash
si tots eyls hauran fet lur fuy
ar cō dremit es dit E p so si la
dits mercaders o el senyor dla
nau o del leyn ne prendra alam
dan hon hauran a ser alcū me
ssio p colpa dels sobre dits bar
quers o ronces homes p so cur
eyls non hauran curregat o
descurregat ar cō promes ha
uran tot aquel dan e aquel des
trich e aquela massio q aquels
mercaders ol senyor dela nau
o del leyn p eyls hauran sostengut
per colpa dels dits barquis o
ronces homes eyls son tēguts
de tot aquel dan o destrich o
massio q p colpa deyls sa pēs
ne sostengut tornar certra aq
uels mercaders o al senyor de
la nau o del leyn p eyls tot dā
e destrich e messio q p colpa

deyls sa feta sens tot atrash
E si eyls no hauran deq pusque
tenir ne esmenar e son cōseg
uits eyls deuē esser presos e me
ses en poder dela senyoria e es
tar tant en la preso tro q hau
ien satisfet a aquels mercad
ers o al senyor dela nau o del
leyn p eyls de tot aquel dan
q hauran sofert p colpa deyls
e q sen sien auenguts ab eyls
o ab lo senyor dela nau o del
leyn p eyls

Xx nau o leyn qui
primamēt sa ormaiat o mtrat

Nau o leyn. C. Lxx.

qui primer sia ormaiat
en port o en plaia o en
costera o en espagol tota nau
o tot leyn q apres daquela uen
dra o aquela encara se deu a
matar en guisa e en manera
q no falla negū dan a aquel
qui primeramēt sa ormaiat
E si dan li fa deu loh tot esma
nar e restituir sens tot con
trash Saul empo q si el leyn o
la nau qui apres daquela en

tara q si uerna ab fortuna de
malteps q nos pogues ormai
ar e sera alcū daparatge ala
nau qui primeramēt hi sera
noh sia tengut de esmenar-
lo dan q en aquela baxa o per
aytal cas sera hauran p so co
no es sa colpa E aura aquist dan
aytal qui p aytal raho sa fet
deu esser mes e posat en conegu
da de bons homens qui sien e
sapien dela art dela mar

Nau o leyn qui primer en port sa entrat. capitol. C. Lxx. nj.

Nau oley q primer
sia ormaiat o en port
o en plaia o enaltre loch si sa
alcū daparatge aquela nau o
aquel ley qui apres deyla sa
negut o entrat no sia tengut
de res esmenar del dan q fet
ha hauran p aquesta raho que
si ala nau q primera sa ormeia
da falta se esmenia o non haia
mes que pusca tornar si no a
quela q damāt tendra E que
hauia fets tots sos comuns o

q sia en loch q non puesca
trobar de esmena apreciar ne
aloguer ne p nagun raho
es metra tant solamēt lo mal
temps q nos sia pugnda or
manar si p aytals occasions
cō desus son dites li sera aqll
dam qui desus es dit noh es tē
gut de esmena a fer o Jas em
pero si la nau ol leyn hauia qu
reua apreciech o aloguer o q
fos en loch quel senyor dela
nau los pogues prendra o aqlls
qui sien la nau o all ley q apres
dela nau o del ley qui primer
sa ormeiada en qual q loch
q sia dura a aquels ques fes
dormaiar p so q nols pusque
fer alcū dan q no es tengut de
hauan dupte q nos meta mal
teps E si aquels qui en la nau
o en lo ley q primer sa ormaiat
repremba q nos uolha ormai
ar si mal teps se met sobi aisso
q aquels q sian en la nau o de
ley qui derrer sa ormaiat ne
entrats los hauran dit e demos

trat. E si la nau qui primera-
sia ormeiada fara dan a aqll
qui apres dela sa uenguda ne
ormeiada cyla li es tenguda
de fer esmena de tot lo dan q
fet li haura p ralo dela cõdi-
cio q per aquels qui en la nau
o el leyn q derrera sa entrat lur
sa dita ne manifestada oyas
empo si la nau q primera uegu
da sa haura dada tota sa carre-
gar e haura fets tots sos em-
tos iatsia q cyla sia en loch q
trop recobre de carrega o no-
li es tengut de dan qli fas-
sa. con negũ nos deu pensar
q si el sempz dela nau troba o
trobara carrega amẽleuar o
aloguer o auẽda quel un yla
perde res q̃ ha p fer dan a altr
ab sa uoluntat ne negũ no li
deu acorra ne pausar E aquest
capitol fo fet p so q dessi es dit
E sinena de nau o de leyn qui
primer sia ormeiat e intrat

Nau o leyn qui . e . la
primer sia ormeiat.

en alcũ loch e aquela nau o
quel leyn qui apres dcyla nau
dara o entrera se deu ormeiar
en guisa e en manera que no
li faisa dan E si lin fa es lin tẽ
gut de tot a esmanar segũ qll
capitol q dessi es dit es cõten
gut ne esclarit ne certificat :
oyas empo apres a entrẽdre q
aquela nau o aquel leyn q primer
sia ormeiat no mudas anchoys
ne ploys q tengũs de dins ne de
foras. pus quela nau o aquel
leyn qui apres dela sa entrat ne
ormeiat E si eyl los mudara o
els cambiara pus q aquela
nau q apres dcyla sa ormeiada
E aquela nau prendra alcũ dã
qui primer sa ormeiada aqla
nau q apres dela sa entrada :
no lies tenguda de tot aquel
dan a esmanar mas de prenda
p so car cyla haura mudats
anchoys o ploys de dins e de
fora e a aquel dan q aquela :
nau qui derrera sa ormeiad
deu esmenes en poder de sauis

homes e de certs q sien o sap
ien le coiligent mẽt dela art
dela mar. E eyls segons lur con
sciencia e segons cosseyl q trobar
an dels plus homes dela mar eyls
son tenguts quels lo deuẽ ptir
le e diligentmẽt p so q mal ne
trebayl no pusca esser ne caper
entre los sempzs deles naus :
dels leyns ne encara entrels al
tres q bagues lẽn alcũ otrasi en
trels . oyas si la nau q primera
sia ormeiada no mudera ne cã-
bieta dins ne de fora anchoyes
ne ploys aquela nau q derrera
sa entrada li es tenguda quels
fara desmena aser tot enari cõ
el capitol dessi dit esclarit ne
certificat es . E mpo si aquela
nau q derrera entrara sa or-
meiada . E pus q aquela sa or
meiada mudara o cambiara
anchoyes ne ploys si p colpa :
daquels anchoyes o ploys q
mudats o cambiats san aqla
nau q primer sa ormeiada ne
entrada sostendra alcũ dan a

quela nau qui primera sa ormei
ada ne entrada sostendra alcũ
dan aqlla nau qui apres dela sa
entrada ne ormeiada li es ten
guts de tot aquel dan q fet li ha
ura a esmanar / p so car haura-
mudades ne cambiades les an
choyes nels ploys / oyas si cyla-
no cambiara anchoys ne ploys
E aquela nau q primera sa ormei
ada les mudara els cambiera
pus untra o pus fora aquela-
nau q derrera entrada ne orme
iada nols muda no lies tengud
desmena fer si no tantsolamẽt
en apres cõ el capitol dessi es escla
rit e certificat oyas empo si a
quela nau q primera sa entra
da ne ormeiada prendra alcũ-
dan sens colpa daquela nau q
apres sa entrada ne ormeiada
no lies tenguda de negũa esme
na afer p dan q cyla pregues-
pus sens colpa daquela nau q
apres dcyla sa entrada ne orme
iada lagues pres . E so fet aque
st capitol p so q calscũ se guart

ca q̃ fara ne cõ se ormanara q̃
segons q̃ cyl fara ne sorma
nara aquel guardo q̃ dells es
dit lm pamparia p q̃ calcun
seguart q̃ fassa so q̃ a fer hauïe
le ⁊ saulament p so q̃ entre elz
ne altrs no hauia ne pusca ha
neralcũ cõtrait plur colpa

Si naus o leyns entren en port o en plana capitol·

Si una nau · clr · vii
odues o quatrant de
naus o de leyns intrerem en
port o en espagol o en plana
o en altre loguar e entrarã en
temps e entemps formanarã
calcũ dels se deu tant luy orma
nar del altre q̃ p tres nos pogue
ssen ferr alcũ dan la · i · al altre
Empo si pauentã cyls estant
en alcũ dels locds sobredits se
manca mal tẽps calcũ de yls se
deu ormanar ben e gmt e ferr
tots luns e munts p so q̃ negũ
de yls no pusca prendra alcun
dan · E encara mes p so q̃ la:
hum no pusca ferr dan al altr

E si pauentã estant aquel mal
temps a alcuna de les naus o de
ls leyns falta ancora e cum sob
les altres e ferr los han dan sia
quela nau o aquel leyn aqui la
ancora si falida ha una fet tot
son poder de ormanar se e la an
cora q̃ cyl hauia si ha una esu
fficient a aquela nau o aquel le
yn e encara amolt maior que
aquel no es aquel dan q̃ fer si
no deu esser estimat a aquel
qui pus hauia pus q̃ p colpa de
quel de q̃ la nau ol leyn sia aqui
lauancora sia falida no sia fet E
cara mes p altre raho p so co
cyl hauia fets tots sos emuts
e tot son poder de ormanar se En
cara mes q̃ aquela ancora q̃ fa
lida li sia era bona e sufficient a
aqlla o a aquel leyn e amaior q̃
aquel no era E ar p les raho
dells dits no es tengut de estim
nar a ferr da quel dan q̃ fer han
ma a alcũ E empo si aquel senyor
daquela nau o daquel leyn aqui
la ancora si falida hauia mes

flur q̃ nos sia ormanat arracõ
fer degun opposicio E la ancr
ca q̃ cyl hauia no sia sufficiẽt
a aquela sua nau o a aquel seu
leyn ne encara amolt menor
q̃ aquel no es si p aquelhs ma
lhons dells dits aquela sua
nau o aquel seu leyn sia dan
a alcũ cyl nes tengut de tot a
quel dan arrestituhir e acsima
nar tot a aquel qui soffert ne
sostengut lauia p colpa de flur
o dela mala ancora q̃ ab cyl se
portaua perq̃ tot semon de nau
o de leyn se guart os den guarto
ar que no meta flur a ormanar
se e que no port ab si ancora q̃
uoli sia sufficiẽt p so q̃la pena
dela odiada noli pusca esser de
lls poblats que dells es dita

De loguer de estiba de botes capitol· clxxxiii·

Semon de nau o de leyn
qui loguera estiba de bo
tes a mategr tot o atẽps sebut
e el loguader dun al semon dela
nau q̃ cyl no leu ne faça leuar

leuar ne prenga ne sassa pen
dre a aquel estiba si uenclos
noli paga lo loguer E si la pẽ
q̃ una ariseb e uenta del seyn
dela nau E si sobre aquesta cõ
dicio la sen porta quel loguadr
li hauia dita estiba se perd
lo semon dela nau hes tengut
desmanar lestiba o preu daq̃
la E encara mes lo loguer q̃
hauia empes ab lo dit loguad
er E encara mes si el semon
dela nau de mes estiba que no
hauia empes ab lo loguader
o la aportara en altre matgr
lo qual no sia empes entrel
loguader ne lo semon dla nau
si lestiba se pt en aquel tẽps
o en aquel matgr lo qual em
pes entre cyls ser lo semon
dela nau sia tengut de estiman
ar lestiba de les botes al sobre
dit loguer o al preu daquels
E tot loguer daquela multip
licant del matgr sera o del tẽps
empes al matgr o al tẽps q̃ en
trels no sia estat empes · En

cuna mes si el senyor dela nau
la nagaua o la baratauia o la
uenia os pora p sa colpa p
aquela raho maior q̃ dessus es
dita E mpo si l logader no po
sa estes odinaons dessus dites
al senyor dela nau cõ eyl log
ad prenda lestiba e lestiba
se pora sa pduda al dit loga
der pac lo loguer ono lo señor
dela nau ab q̃ nos pora p sa
colpa apri con dem̃t es dit
ne la codicio dessus dita no li
bagues posada lo logader
Saul empo poas lestiba o
nos pora tota una sia saul lo
loguer al logador E sis per
lestiba per les codicios dessus
dites lo senyor dela nau sia
tengut de estimar la dita
estiba E si lo senyor dela nau
el logader no sen poden auenir
sia mes en poder de dos bons
homes bons qui bagues cõ
uinsa aquela estiba e q̃ fosse
ben del offici dela botaria E
qual q̃ dessa q̃ aquels dignes

sen per lur segrament q̃ als
sia tengut de estimar lo se
nyor dela nau al dit logader
Saul empo quel loguer dela
estiba qui deu esser tota pa-
pagat

De mercaders q̃ auen noheuada nau o leyn q̃ deuen carregar da uj. C. Lx. v

Si alcũ senyor de nau
o de leyn hauran noh
euada la sua nau o el seu leyn
a alcuns mercaders si aque
la nau o aquel leyn deuran o
hauran a carregar dauan E lo
senyor dela nau o del leyn sera
tengut de donar lestiba als
mercaders p tot lo carrech
dela nau o del leyn deu ser
euari q̃ deu ser bela la estiba
e deu la fer omplir a sos mar
mers o aquus uolra ans qla
meta en sa nau o en son leyn
E ari plena daygua dins la
mostrar als mercaders o alx
hom per eyls E dir encara
euari o ser dit a aquels mer
caders o a aquels q̃ per dela

fam cassius es semblat a qlla
estiba sils sembla estaya ne
si uolen quel q̃la meta en la
nau E si los mercaders o hom
per eyls dinan nela tendran
p estanya T q̃ eyl q̃ la metra
o la fassa metra en la nau o
en lo leyn Si los mercaders la
omplirã ela fassa omplir de m
pus q̃ estibada sia en la nau
aquela estiba serma o uessa
a alcuna quantitat de m q̃
eyls mes hi hauran o feta me
tre lo senyor dela nau o del
leyn nols nes tengut de nos
una esmena a fer p so car no
es se colpa E encara mes p so
car eyls leis mostra plena da
ygue E encara mes p so car ab
uolntat deyls o de hom p eyls
la mes en la nau e eyls o hom
p eyls la tengueran T durreu
q̃ era estanya O as los mercha
ders hi son tenguts de pagar
tot lo nolit q̃ promes li hauran
ans le del ui qui uessat sia con
dagnel qui sia salnat pus p

colpa deyl nosa estat uers sat ne
perdut E mpo si lo senyor dela
nau deura donar lestiba als
mercaders cõ dessus es dit E ell
ne hom p eyl no la mostrara
als mercaders ne a hom per
eyls E si la tendra p estanya o
no e cens uista eyls o de hom
p eyls eyl la metra en la nau
o al leyn ela sua metra si los
dits mercaders sostendra dam
alcũ p colpa de aquela estiba q̃
eyl mostrada no la haura lo
senyor dela nau o del leyn lus nes
tengut de smena a fer E los mer
caders noh son tenguts de no
lit apagar de aquel ui q̃ uassat
sia p q̃ p so cor eyls nols mo
straren lestiba E si era estanya
ho no E mpo si lo senyor dela
nau o del leyn non dura ne sera
tengut lestiba adonar a aqls
mercaders qui noluran lau
rã E los mercaders hauran
o deuen hauer lestiba sia que
aquela estiba sia estanya o no
o sia q̃ uers lo ui de tot ocre p

172
85

penda los mercaders son tẽgu
ts lo nolit apagar de tot ayta
nt cõ en la nau sia / o el seu lẽ
bauma mes tot ari cõ ab cella
bauma empès sens tot cõtrast
e perço q̃ dellis es dit so fet a
quest capitol Semyor de nau
o de loguer de carcha · e · la · vi ·

Semyor de nau o de leũ
q̃ logara carcha per
mar en matge aq̃la carcha ·
q̃ logada bauma sẽ pt sens col
pa dyl no sia tengut de res
cimenar a aquel q̃ logada la
bauma si no tant solament lo
loguer q̃ entre eyls empès sia
E empo si la carcha se posa per
colpa del semyor dela nau sia
tengut eyl de fer cimena a aq
uel qui logada la bauma tot
ayenant cõ la carcha valia lo
mayla en aquel temps que eyl
la pès / o la logua o de tornar ay
tanta carcha cõ aquela valia
el tẽps q̃ eyl la pès · E ncara :
mes si aquela carcha fa trãca
ra os guastara p colpa del señor
dela nau el sia tengut de esma
nar a ferari cõ dells es dit o as
sis tornara os guastara sens
colpa dyl no sia tengut de ry
a cimanar si no ari cõ de mũt
es dit · Saul empo si aquel qui
la carcha logara bi posara pũ
o condicio a lauma el semyor d̃
la nau rrebra aquela carcha
sots les codicions q̃ aquel li po
sara / lo semyor dela nau sia ten
gut de donar tot aquel preu a
quel logader dit li bauma / o de
rrera ayenant de carcha con a
quela · E que valgues tant cõ
aquela · E empo sia en uolẽtat
del logador si prenda dmers o
carcha · E mpo si lo semyor dela
nau portara aquela carcha en
altre matge si no tant solamẽt
en aquel q̃ empès bauma ab
aquel qui la carcha bauma lo
guada · E la carcha se poza en
aquel matge q̃ entre els no sia
empès en qualq̃ guisa que la
carcha se poza os guast lo sẽ
yor dela nau sia tengut de do

nar e de rrer ayenant carcha
cõ aquela balma al temps q̃
eyl la pès ho q̃ posat li sia e el
logaer sia pagat del matge
empès multiplicat a aquel
qui nõ fa empès / o en qual q̃
guisa sia dela carcha tota una
sia pagat lo logaer · Semyor
de nau qui manleuara carr
ga · e · la · vii ·

Semyor de nau o de leũ
qui mãleuara carcha
se poza os guastara lo semyor
dela nau qui manleuada la
bauma es tengut de rrer e de
nar ayenant de carcha con
aquela q̃ manleuada bauma
o el preu q̃ aquela valia al tẽp
q̃ eyl la mãleua esia en uolũ
tat daquel qui prestada la li
bauma de prendre carcha o di
ners empo en qualq̃ guisa la
carcha se poza os guastara q̃
manleuada sia den esse restitu
hida a aquel qui prestada la
bauma el semyor dela nau qui
manleuada la bauma noy pu

sera metra negũ otrash · E fo
fet / pso aquest capitol · cor
molt semyor de nau o de leyn
manleua carcha quis pert
es guastara · E cõ aquel q̃ prestã
da la li bauma la li demana e
eyl li met cõtrash E per aque
stas rahons de sus dites semp
or de nau / no pot ne den cõta
star ab aquel qui la carcha li
bauma prestada Tot semyor
de nau pot prendre carcha q̃
trop en ribera · e · la · viii ·

Tot semyor de nau o de
leũ pot prendre carcha
que trop en ribera ab quela
bana mester a sa nau o a son
leũ a ormejar q̃ bana pur de
mal temps o q̃ sia en loch pi
llos ab q̃ aquela carcha qui
en la ribera sa no faces fretã
a aquel de qui sa qui la bagu
es ops ayenir a son leũ a or
mejar · E si lo semyor dela car
cha bi es den lali donar e si
lo semyor dela carcha noy en
pot les prendre ab q̃ en tanti

nent q̃ presa la haura que o
fassa saber on quel trop acyl
o hom p eyl. E si eyl na uolra
prendre fuey quel lo li deu fer
p so car haura presa la sua
estrema meys de uoluntat sua
que p als no E mpo lo senyor
dela nau qui la estrema hauia
presa la deu tornar en aquel
loch on lauiada la haura en
continèt quel mal tẽps sera
passat. E si aquel de q̃ la estre
ma fa ne sostendra dam ne mi
llio lo senyor dela nau q̃ pre
sa la haura lo deu tot pagar
E encara mes si la estrema se p
dra os guastera en qual que
guisa se pora lo senyor dla nau
qui presa la haura deu retre
tornar aytãta de estrema com
a quela q̃ presa hauia o el pu
q̃ aquela valia al tẽps que ell
la pres a aquel de qui la estre
ma fa. E aisso deu fer meys de
tot cõtrast. E si aquel de qui
la estrema fa no uolra cobrar
la estrema p aquela q̃ pouca

fer. e uol prendre dmers si ab
dosos sen uolen auer si no sia
mes en poder de dos lurs ho
mens de mar q̃ hagues e uis
ta aquela estrema. E q̃ so que
eyls lm darien q̃ fos seguit si
quela una part ne lalre noy
pogues res contrestar. E fo
fet p so aquest capitol quel
senyor dela nau o del ley se pot
prendra estrema meys daquel
da q̃ fa asa nau o ason ley a
ormanar q̃ si lo senyor dla nau
hauia tota una asetar lo seyor
dela estrema series mes p aue
tura tam mal temps q̃la nau
o el ley e tot so q̃ dins fia lo
ria acodrao de pocs ans que
eyl ho hagues trobat. E per a
quests raons dessus dites sen
yor de nau o de leyn se pot pla
nyr de estrema q̃ en ribera fa
meys de aquel de qui fa ab
q̃ lo senyor dela nau la haua
ops p les odracos dessus dites

Senyor de nau qui prendra
estrema de Ribera si la sen po

Rubrica capitol. clxxxv.

Senyor de nau o del
qui manleuara o pren
dra estrema de ribera p la sua
nau o el seu ley acomanar si
eyl la sen porta en matge o
en matges meys de sabuda
e meys de uolentat daquels
de qui fa. Si aquel de qui fa
la estrema ne sostendra dam
dapnatge q̃ hauia alogar es
trema aops dela sua nau o de
son ley p so cõ aquela sen ha
uia portada la sua. aquel q̃
portada la sen hauia deu pa
gar tot lo dan e tota la mes
sio e tot lo grunge q̃ aquel ne
sustendra. E encara aquel qui la
estrema sen hauia portada:
deu pagar lo loguer daq̃lla
estrema q̃ en aqui sen hauia
portada daquel de qui fa. E fer
en alt daquel de qui fa la es
trema de prendre tot aytal log
uer cõ se uolra e aquel deu lo
li tornar meys de tot contrast.
E encara mes sia en assalt da

quel de q̃ la estrema fa de co
brar la estrema o el preu que
aquela valia. E eyl quen sia
arregut p son segrament que
aquel qui aqui sen hauia por
tada aq̃lla estrema noy pusc
ha res retrestar ne hom p eyl.
E en cara mes sia uolentat de a
quel de q̃ la estrema fa quel ne
pot meyra en poder de seu uona
e de ormanar p la dreyturera. E si
aquela estrema se pora os gua
stera aquel q̃ la uiada la haura
sia tengut de fer esmena a aq̃ll
de qui fa tot en aquela guisa q̃
eyl lali uolra pesar q̃ lm dera
ayament tornar ab q̃ daquel de
ques la estrema o digua p son
segrament. E so fo fet per so aque
st capitol en molt senyor de
nau se portaria estrema dalfi
si aquests odracos qui dessus son
dites no eran posats

De comandes a uiatge cert
capitol. clxxxvi.

Encara
ue mariner ne negũ

altre qui prenda comanda-
amatge cert o aloch sabut si
en aquell matge o en aquell lo
ch sebut se pora tota la comã
da ab q̃ no fos colpa del comã
datari no es tengut de res ar
rer ne acsimanar a aquell q̃ co
manada la li hauia· o.as em
po si lo dit comandatari la po
rtaua en altre matge o en altr
loch menys daquell q̃ empès
hauia ab aquell qui la coman
da li hauia feta sis pt la comã
da· lo comãdatari es tengut de
tot arrer a aquell q̃ la comãda
li hauia feta/ pus q̃ cel la hau
ia portada en altr̃ loch o en altr̃
matge en lo qual no hauia:
empès ab el· E encara mes si
lo dit comandatari portaua la
dita comãda en matge o en
loch q̃ no hauia empès ab lo
dit comenador E si guañaua tot
lo guañ qui ab la dita coman
da faria deu donar a aquell qui
la comãda li hauia feta e no
sen deu res retenir· o.as tant

solamẽt so q̃ empès hauia ab
lo comẽdador demit dit· E si
als seu rate es ne tengut ari
cõ si lor amblana della casa· E
si la comãda o lo guañ fet ab
aquella se pora en aquells lo
chs los quals no fezen empès
ses lo comandatari es tengut
de rerer e de nar a aquell qui
la comanda li hauia feta ari
er tot lo guañ cõ la comanda
q̃ presa hauia

De comãdata
ris qui prenhem comãdes fili
uendan oblacions· C· Lxx· viij

Comandataris q̃ par
tan comãdes en mat
ge o en loch sebut· E sam pus
della lan la comãda hauia re
buda E sen en aquell loch q̃
hauia empès ab aquells q̃ lo
comandes li hauia feites· E es
tant en aquell loch uenc oc
casio de prenyores o empetram
ent de senyores ep uendre
leyns armats de enamichs
E si p qual se uol daquestes cõ
dicions q̃ dessus son dites se p

du la comanda lo comdatari
no es de res tengut de res afer
de esmena a aquell qui les com
andes los hauia feites o.as em
po estant al matge ans q̃ en a
quell loch fossen on amar dun
en hauien sebuda da queles
cosses qui dessus son dites e cels
ne eren certs q̃ uer fos e cels
hi entrauẽ ela comanda se p
du los dits comãdataris son
tenguts de rerer e esmanar
tota la comãda q̃ aquels los
hauie feites E si p aucuna ela
nt en lo dit matge ans q̃ elle
fossen en lo sobre dit loch ha
uien stimat deles ocasions
dessus dites E la comandataris
se pudien auer ab lo senyor
della nau o del leñ en q̃ cels se
rien p anar en altre loch on
no haguessen pior deles odesi
ons dessus dites car comãdata
ris son dits mercaders entr
los senyors deles naus e dels
leyns E el senyor della nau se a
uenda ab los dits mercaders

uat sia assi q̃ aquell loch que
els emprenã ab lo senyor de
la nau e ab los comẽdataris
no sia empès ab aquells q̃ la
comãda los hauia feta· p so
per les tres raons dessus dites
car comãdatari pot portar la
comãda en altr̃ loch p saluar
si e les comandes q̃ ab si por
tara e no p negun altr̃ raho
E assi dun ell fet meys de tot
frau E cõuinent q̃ els hau
ian fet fit pot en aquell
dit loch q̃ el ha al matge hau
ran empès ab lo senyor della
nau los dits comẽdataris de
uen uendre e esmerar tots
les comandes q̃ els tendã
e tornar a aquells en tra la-
comanda q̃ feta los hauran
E si en aquell loch on p ayen
raho cõ dessus es dita se pora
la dita comãda tal sia· e no
q̃ aquell loch no fos empès ab
aquells q̃ la comanda los hau
ian feta no son tenguts de re
rerer ni esmanar los coman

datarıs· oJas si eyls la apr
tanẽ en altres locbs o en
altrıs matges pus q̃ eyls ba
urıẽ fet port apri cõ dessõ es
dit abans q̃ baguessẽ comp
tat ab aquels q̃ la comanda
lus baurıà feta ela comanda
se porta los dits comãdatar
ıs sieu tenguts de retre tota
la comãda· E si eyls negnan
yauen apri cõ en lo pmer ca
pitol es cõtengut baurien
a urtẽ apri le lo guaỹ cõ la com
anda· perq̃ den esser tẽgut se
mpr ỏ nau o ỏ leỹ p comẽda
egons tant· clar
q̃ en lo capitol dessõ
dit diu e demostra e declara
q̃ tot comadatari q̃ portara
comandes a natge cert o a
loch sabut si en aquell loch:
hon eyls denẽ portar aq̃lles
comandes sien en aqueles cõ
dicıõs q̃ en lo capitol dessõ:
dit son la esclarits q̃ eyl nop
gos entrar E si eyl se pot auc
urir ab lo senyor dela nau o·

del leỹ ab qui eyl sa panar en
altre loch on aquelas cõdicıõs
q̃ en lo capitol dessõ dit son es
dites e esclarides q̃ eyl bi pot
anar tot sia assi q̃ aquel loch
hon eyl sauenda ab lo senyor
dela nau o del leỹ ne ira no bau
ura empes ab aquels q̃ les co
mãdes li baurà fetes oJas en
lo capitol dessõ dit no dun ne
estaurey si lo senyor dela nau
o del leỹ portara mercadaria
sua· E baura rebudes comman
des dalcu o dalcus eli posa fer
apri cõ los comadataris o si sa
de prior odido q̃ altr comãda
tari E apri los nostrs antecss
antecessors useru e conagueu
ran q̃ los senyors deles naus
o dels leyns q̃ portarẽ mercha
daria lur o prenẽ comandes
daltre o daltres o q̃ portẽ mer
cadaria lur o no sol q̃ aport
ten comãdes daltrs no deuen
esser de prior odido q̃· i· altre
comãdatari p qual rahu p
so cõ comãdataris uan p lo

mon molts q̃ en tot so q̃ por
ten no han negũa cosa· E en
cara mes si aquelas comãdes
no eram q̃ hom lus fa hauren
aonta· E encara mes si aquel
es comãdes se porten eyls non
son ters· p so q̃ aeyls no costa
ra res del lur nep pdran res·
oJas lo senyor dela nau o del
leyn sia q̃ port mercaderia
sua o no tota na nal mes so q̃
eyl ha en la nau o al leỹ q̃ no
fa gran res de les comãdes q̃
eyl portara ne haura preses
ensi· E encara lo senyor dela nau
o del leỹ no pot ne deu esser ỏ pi
tol odido q̃ un altr comanda
tari E mpo es axi acentẽdre q̃
si en la sua nau o en lo seu leỹ
haura alcuns daltrs coman
datarıs si les odicions q̃ dessõ
son dites sian en aquel loch
hon eyls denẽ destarres ar
camar lo senyor dela nau se
deu acõseylar e hauer acorde
ab eyls E qualq̃ cosa
eyl ab eyls tendran p le q̃ eyls

q̃ ho porten fer q̃ negũ nop:
port res dir· E mpo si en la sũ
nau o el seu leỹ haura roba
de mercaders· E sobr aq̃lla ro
ba no ira negũ ne lo senyor
dela nau o del leỹ no la tindra
en comãda si no tant solam
ent q̃ eyl la dega delmurar aal
cũ en aquel loch hon de nua de
scarregar· E les odicions dessõ
dites ha sam quel nop gos en
trar lo senyor dela nau o del
leỹ no les deu portar pas en
altre loch pus aeyl no sian
comanades q̃les pusca ha de
dre ans les deu tornar a aqu
de mercaders q̃ les ha hura
ren· E si lo senyor dela nau o
leỹ les porta en altr loch· E a
quela roba se pora lo senyor
dela nau es tengut de tota a
retre e delmanar· E en cara mes
si eyl la portara en altre loch
si eyl la uendra o en aquela
roba segu anyara lo senyor
dela nau o del leỹ es tengut
de tornar e de retre a aquels

mercaders dequi aquela ro
ba fa lo cabal e tot lo gnaÿ
ena qla fets· E los dits mer
caders no son tenguts de co
nar ne de retre a aquel sẽ
dela nau o daquel leÿ dun me
messo q̃ eyl nana sostẽgut si
nos noltra· E mpo si lo senyr
dela nau o del leÿ hauia mer
caderia sua e entenda tota la
roba que en la sua nau o el:
seu leÿ sia en comãda que eyl
la pusca uendra o encara
quel noy hana roba sua mas
q̃ tenga tota la roba o merca
deria q̃ en la sua nau o el seu
leÿ sia co comãda q̃ eyl la pu
sca uendre equen sia mer
cader si lo dit senyr dela nau
o del leÿ no gosera entrar en
aquel logua on les comã
des deuria uendre quel sen
hauia acstar p los odidons
ho en lo capitol dessa dit son
ti esdeuenees e certificades
eyl pot mudar lo matge p
amar en altre loch hon no
hana regnart de les odidons
q̃ dessa son dites en aquesta
guisa e mpo q̃ eyl assa fara:
ab conseyl de tot lo commun
dela nau o del leÿ o dela maior
ptida· E si tot lo commun dela
nau o del leÿ o dela maior pti
da E si tot lo commun dela nau
sa acordam damar en aquel lo
ch on eyl los dura e los fara en
tenet dela maior ptida eyl hi
pot amar· E am pot cambiar
lo matge· E mpo si tot lo co
mmun dela nau o la maior p
tida se cordam mes del tornar
en aquel loch hon fam ptida
q̃ de mudar lo matge pamar
en altre loch lo senyor dela nau
o del leÿ sen deu tornar ofi eyl
tornar no sen nolra/ e p sa au
toritat eyl mudara lo matg
si les comandes quel portara
ab si se porian de tot o de per
tida/ el es tenguts de retre e
de tornar a aquels q̃ les com
andes li hauran fetes tot so q̃
les comandes costaren e en ca

malguay quels duran plur
segmmet q̃ li pogen hauer fet
si eyl sen fos tornat am co tot
lo commun dela nau o del leyn
o dela maior ptida li coseylaua
E mpo si lo senyor dela nau o del
leÿ ma ab acort e ab conseyl
de tot lo commun dela nau o
dela maior ptida si les coman
des se porian de tot o de ptida:
lo senyor dela nau no es tẽgut
de res acsimanar ne fer a aquels
qui les comandes li hauran fetes
pus ab cosseyl e ab noluntat
de tot lo commun dela nau o
del leÿ li fa amar q̃ ralo es
quel senyor dela nau puscq̃
cambiar matge pus eyl sera
mercader de tota la roba q̃l
portara· pus q̃ eyl la portar
en la mar si mercader noy
ha ab oseyl de tots los marie
rs/ p cals sebuts/ e p les ralõ
dessa dites seran aquells esmi
nats los mes antreessors per
los cotrarios q̃ pusc esdeuẽir
· E tot so q̃ dessa es dit deu ess

fet mens de tot fraus e de tot
engui· E si fraus o engã alcu
provarsi pora la pt cotra qui
puat sa den satisfer tot lo dã
ala part q̃ sostengut laura ses
tota malicia esens tot dilu
gi De comendatarits q̃ portarã
comãdes sibi uedran odinons

Comãdatarits· E hyr en
qui portarã comãdes
a matge e aloch sabut e ells
mateixs prendrã ab aquels q̃ la co
mãda lus farã quels pusqu
en fer dela dita comãda sarr
cõ dela lur cosa ppia E aquels
q̃ la comãda los farã lus ho
atorgue en qual que loc ama
nt en aquel matge eyls larr
ran la dita comãda p so con
no la hauriẽ pugnda uẽdre·
E los dits comandatarits nir
ram q̃ si lur pp fos q̃ no facr
am alre· E aquels qui en ayc
al forma faran comãda no po
den de res alre ordenar als so
bredits comãdatarits si no a
ri cõ los dits comãdatarits

o cobrara q̃ lo treſe retre t
tornar a aquels q̃ la comãda
haura feta ſalu lo lur mal
tret axi cõ haura empes ab
aquels qui les comandes lo
haura feis o dias empo los
comadataris treſe cobrara
quela roba q̃ laqui da haura
e retre t tornar a aquels q̃ co
manat los ho hauran. E aſſo
q̃ ſia meſs de tot fran e de
tot en guan e treſe cobrar ſo
q̃ dela comãda ſia hauto cõ po
dmas puſquẽ. Comandata
ris qui pandra comantes
q̃ les puſquẽ portar ab ſi ma
teris en tot loch on mã. C. lxxxiiii

Qualcun e altre q̃ fara
comanda a alcũ en aq
uella guiſa q̃ aquel q̃ la com
anda prenda la puſtsa por
tar tota una ab ſi en tot loch
hon la ſua pſona nara. E la
comãda ſe pora ela ſa pondo
a aquel q̃ la comãda prenga
ſila vuigua o la baguaſſa
ua o la barataua o la pdra

de tot o de pauda per la colpa
o ſi cel la comanaua a altre
es pora cel es tengut de retre
t de tornar a aquel q̃ la coman
da li haura feta meſs de tot
contrash. Si alcũ prometra
de fer comanda altre capi
tol. C. lxxxv.

Qualcun altre q̃ pro
meta de fer comãda
a alcũ ab carta o ab teſtimo
nis nos puſcha eſtrer q̃ no-
hus aſer la comãda a aquel
q̃ promes ho haura o ſi cel-
ſe nol eſtrer q̃ no falſa la com
anda a aquel cõ promeſa la
haura o ſi aquel na haura ſe
ta meſſio o auers alcũs ha
hauta no leuat nau o leun
p fiãſa de la comãda q̃ aquel
li hauta promeſa cel li ho tru
tot eſtimar. E ſo ſera per ſa
aquẽſt capitol car ſi aquel no
li bagues promeſa aqlla comã
da cel no bagnera no leuada
tru stan nan ſi no ſos p ſo q̃
aquel li hauta, pmes e aquel

hagnera fet ſon pmes ho
guem fet ſon matar. Ce com
andataris qui hauran diners
e pendra comãdes. C. lxxxvi.

Si alcũ comãdatari
pendra comãda. E ſi lo
comandatari hauta alcũs
diners e la hon pendra la co
manda cel eſmerſara la com
anda els ſeus diners. E quãt
ſa la hon amar de una abla di
ta comãda cel eſmerſera los
diners ſeus e no eſmerſara
la comãda. Si cel guanya ab
los ſeus diners cel es tengut
de tornar a aquel qui la dita
comãda li hauta feta. Aytãt
cõ cel guanara ab los ſeus
diners p ſou e p liura. E ſi cell
pdra ab los ſeus diners tota
la pauta de lur eſſẽcia ſi conde
aquel qui la comãda li hauã
feta no li hauta dit q̃ nols li
eſmerſas ſi no en coſes ſabu
des. E ſi aquel dit no loy ha
uia e cel aſmerſa la comãda
ab los diners en ſemps lo

aquest capitol parle de
comanda de diners

auan cel pdra ſe pera per
ſon e p liura ce comandata
taris q̃ pandra comãda dalcũ
de diners q̃ nols dera eſmerſar
ſi no en ſo q̃ aqll q̃ls ho com
hauara auta empes ab ell. C. lxxxvii

Si alcũ comanara a
alcũ diners ſi aquel
q̃ll la comãda fara dita ne
empendra ab aquel qui la
comãda trebra q̃ cel nol
eſmers aquels diners ſeus
ſi no en coſa ſebuda. E ſi a
quel q̃ la comãda hauta
trebuda no trobara teſo que
aquel li hauta dit cel ne
deu lauar teſtimois com ell
no troba daquela coſa hõ
aquel li hauta manat eſmẽ
ſar los diners p q̃ p ſo con
ſi hauia en aquel loch ma
ter alscais mercaders q̃ ha
guellan cõpradas daquels
coſes o mercadaries de qui
cel hauta o deua eſmerſar
aqls diners q̃ cel ha trebu
ts en comãda ſi aquels ho

guarmen nẽ alcuna cosa p que
p so co si aquel q̃ los dimers
li haura comanats lur falsi
de mãda aquel q̃ posus mos
trar e metr en uer p aquels
testimonis q̃ eyl no troba ne
hauia trobada aucore de aq̃
la cosa t mercaderia en que
aquel li hauia manats esm̃
sar aquels seus dimers. E si
pauentũ prouar ne en uer
metre no los pora q̃ eyl de alo
en q̃ eyl dauia ne hauia me
namẽt en q̃ esmersas aq̃lls
dimers q̃ eyl en comãda hau
ura preses q̃ eyl no hagues
trobat eyl es tẽgut de retre
e de tornar a aquel q̃ los dime
rs li hauia comanats tot
aytãt cõ aquels mercaders
li haura guanyat p son e p
lucra. E si p auentũ eyl esme
rara aquels dimers en alcu
nes altres coses sens sebuda
e sens uolentat de aquels q̃
los dimers li hauran coman
ats si en aquelas coses o mer

caderies se guanyara eyl es tẽ
gut a aq̃ll qui los dimers li
comana de retre t de tornar tot
lo guany. E si en aq̃lles coses o
mercaderis quel hauia cõpra
des sens sebuda t sens uolen
tat daq̃ll q̃ los dimers li coma
na se pora de tot o de ptida to
ta la poua den esm̃ sua p so co
eyl les esmersa en aisso de que
eyl no hauia menamẽt ne
poder quels esmersas. E en ss
ramens cor negũ no lia poder
en laltruy sino aytãt com a
quel cõ qui es lun doma. E si p
auentũ eyl sa en loch q̃ po
gues retir aquels dimers a
aquels q̃ comanats los li ha
uram e eyls nols li retra ans
los sen portam ab si e aquels
dimers uendra cas de uentam
ques pcn de tot o de ptida to
ta la poua den esm̃ sua o das
empo si eyl sera en alcũ loch
quel no pogues retre aquels
dimers a aquel qui comanats
los li hauia eyl los sen por-

portam. E si en aytal manera
cõ dessus es dita a aquels dime
rs uendra alcũ cas de uentãm
ques pcan de tot o de ptida
eyls deuen esm̃ pduts a aquel
qui la comãda feu p so co no
es colpa del comãdatari. E m
po si lo dit comandatari los
logam os pdan p alcũa rahu
p colpa deyl. eyl nes tẽgut cõ to
ts a restituhir e tot en aq̃lla
guisa e en aq̃lla manera q̃ dess
so es dita dela comãda dels dãs
tot enaxi den esm̃ fet dela roba
los mercaderia si alcũ la coma
nera a altr sens odiacõs sebu
des t p les raisons dessus dites
so fet aquest capitol

De comanda de nau capitol .C.lxxxvm.

Semyl de nau o de leñ
qui comanam la sua
nau ol seu leñ a alcũ p amar
en uiatge sabut si en amãt o
en estant o en tornãt en aq̃ll
uiatge la nau o ell leñ se romp
m o prenda alcũ dan a aquel q̃
la nau ol leñ hauia pis en co
manda no es tengut de res a
retre ne esmanar al senyor de
la nau qui comanada la li
hauia. E mpo si eyl la manc
ra en altr loch o en altr uiat
ge si no tant solamẽt en aq̃ll
q̃ ab lo senyor dela nau hau
ra empas si amant o en estãt
o en tornãt en aquel uiatge q̃
no hauia empas ab eyl o ab
aquel qui comanat li o li hau
ra. si la nau ol leñ se pora o
hauia alcũ dan aquel aq̃ lo
leñ sa comanat es tengut de
retre e desmanar la nau ol leñ
a aquel q̃ comanat lo li hauñ
ol preu daquel e tot lo dan q̃
sostengut ne hauia esi aq̃ll
no ha de que pagar den esser
pres t estar en la preson tro
q̃ hauia satisfet a aquel q̃ coma
nat li o li hauia e hauia q̃ pagar
aq̃ll o no. E lo senyor dla nau
o del leñ q̃ comanat li o li hau
ra es tengut de retre e tornar
als psones les pes q̃ hauia

en la nau o en lo leñ· E el gu
ayn fet daquelles sens tot
cõtrast· o bas empo si lo sen
yor dela nau o del leñ li comi
nara ab uolentat de tots lo
psoners o dela maior partida
e la nau o el leñ se podra arri
dells es dit lo senyor dela
nau no es tengut de fer esmi
na als dits psoners/ per q
lo senyor de nau lo deu de
mar als psoners cõ uolra
comanar la sua nau o el seu
leñ a altre sies en loch quels
psoners lo sien tots o pti
·E si eyl es en loch hon no ha
ja negũ psoner· eyl non deu
comanar a negu si no p oca
cions sebudas/ so es esaber
p mal eutia o q la nau ol leñ
fos noliejat/ p anar en loch
hon eyl se temes de senyora
o q hagues afermada mala
lera ans q la nau nolieias/ e
quels amichs lo fugassen
q la prengues ans q anas al
uiatge· o p anar en romar

na quen hagues fet nouas
q la nau nolieias· E tots aq
uestes ocasions dessus dites q
sien meyns de tot frau· E es
mena de senyor de nau qui
comanara la sua nau o lo seu
leñ sens uolentat dels pso
ners· E layuns

Si alcũ senyor de nau
o de leñ hauria comana
da la sua nau ol seu leyn
a altre sens sebuda dels cõ
panyons· Si aquel aq̃ la nau
o el leñ fa comanat uendra
a alcũ malgre o malgrats e
xerra cõpte a aquel q̃ la nau
ol leñ li hauria comanat· E
aquel qui senyor fa en cas
hauria comanada la nau ol
leñ a alcũ si eyl retra compte
e dara part a cascũ de sos co
panyons tot aytãt cõ acasca
ne pertenyara p raho dela pti
q̃ en la nau o en lo leñ haura
del guay q̃ aquel aq̃ eyl
hauria comanada la nau ol
leñ hauria fet ab aq̃lla nau

o ab aquel leñ q̃ eyl comana
t li hauria/ si los psoners
prendra la lur pt del guay q̃
cascũ p la part q̃ en la nau
ol leñ hauria li pertenyara si
los dits psoners tots o pti
dra dirà a aquel q̃ eyls daqu
ella nau o daquel leñ hauria
fet senyor q̃ eyls no uolen
ne querã q̃ eyl la comã ane
gũ sens lur uolentat· E si el
lo fa ela nau ol leñ prenra al
cũ dan o fama alcuna pora o
cõsiramẽt q̃ tot sia a esta
sobre eyl· E si sobre los dits
ocasions dessus dites p los psoners
a aquel q̃ eyls daq̃la nau o da
quel leñ en q̃ eyls hauria lur pr
hauria lamat e fet senyor si eyl
sens uolentat e sens sebuda
de tots los psoners o dela mai
or ptida a alcũ la comanara
si aquel aqui eyl la comanara
guañ para eyl es tengut de dar
acascũ psoner q̃ eyl hauria pt
del guañ qui pla sua part li p
tanyara· E si pauentã aquel

aqui eyl hauria comanada la
nau ol leñ sots les ocasions dess
sus dites prenra la nau ol leyn
o prenra alcũ dan o fama alcũ
osiramẽt lo senyor dela nau
o del leñ es tengut de tot aretre
ca cõmanar sos psoners sens
tot cõtrast· E empo si los dits
psoners ueniñ e sabrã q̃ aq̃ll
q̃ eyls hauria fet olauat senyor
no na ne hom en la nau o en
lo leñ ans saben eyls eson ce
rts q̃ la comana a altrũ· Si los
dits psoners prendra part del
guañ q̃ aquel q̃ ab aq̃lla nau
o ab aquel leñ qui comanat
li sia fuit· E los dits psoners·
no dimm res ne ho demostra
ran a aquel q̃ eyls hauria fet
senyor ans lus plau els aba
lenr lo guañ q̃ eyl lus dona·
E si sobre aquelles raho ns·
dessus dites la nau ol leñ se p
dra o prenra alcũ dan o alcũ
osiramẽt lo senyor dela nau
nols nes de res tengut per q̃
p so cor los psoners ueyã e si

bieu que eyl no amaua en la
nau o elleu q̃ abans la coma
naua a altre quil mamaua-
p eyl en cara mes p so cō los
dits pſoners premien caſcū
unatge q̃ la nau ol leyn fa la
part del guaỹ q̃ acaſcū ptaĩua
p raho dela ſua pt que en la-
nau o en los leū hauiã Es ra
ho q̃ pus q̃ eyls premen pt
del guaỹ e encara q̃ ſebien e
eram certs q̃ aquel q̃ eyls na
uien fet ſeuyor nop amaua-
ans la feta manar a altre E
los pſoners no deſã non de
uan neu denũciaue a aquel-
q̃ eyls hauiẽ fet ſeuyor ans la
pleya lo guaỹ quel lus dona
ua E preſo es raho q̃ arri con
lus pleya lo guaỹ q̃ lus dona
na-lo qual guaỹ aquel a q̃ ell
comanaua la nau ol tepn li-
portaua tot enaxi es raho que
dien ſoldũr la ponia elo dam-
ol eſſumamẽt ſi deus li dona
ua tot enaxi cō lus plabia lo
guaỹ cō aquels qui eyls hauu

eu fet ſeuyor lus donaua E
p les raons deſſus dites ſo fet
aquest capitol E mpo es axi
a entendra q̃ lo ſeuyor de la-
nau ſia en .i. loch ab los pſo
ners en ſemps ab cots o ab
partida que ſi noy era no li
pot negun dels denomanar ſi no
lo fa p les adicions q̃ ſon a-
en .i. capitol deſſus dit eſclara
des e ſtuficades Si emoyte-
nau o altre qui lauara cumo
o pẽra comanda E lla-
ſeuyor de nau o de leũ
o altre leua alcũ cumo
e eyl prenda dalcũ mercader
comãda eſpanſa de roba o de
diners E ſi aquel q̃ la coman
da prenda no fara entanet q̃
aquela comãda q̃ eyl pẽ da
quel meſclara al cumo ne en
la carta q̃ entre eyls ſia feta
nos contenda q̃ aquela com
anda ſe deia meſclar ab aqll
cumo q̃ eyl leua ne deu poder
ab ſi eyl es tengut de retre
cõpte a aquel q̃ la comãda li

hauia feta ſils fara comãda
de roba eyl deu rendre compt
deſo q̃ dela raho hauia hauut
E encara mes aquels diners
q̃ hauia hauts eſmerſar en
qualq̃ coſa q̃ lo dit comãdata
ri ſe noltra Si dondes aquel
q̃ la comãda li hauia feta no
hauia empſs ab aquel q̃ no
li eſmers los diners q̃ hauia
hauts daquela roba q̃ eyl co
manada li hauia q̃ eyl non
compẽ ſino coſa ſabuda ayx
cõ entre eyls amdos ſia empſ
E ſi li comanara dos e eyl ne
compara roba eyl li es tegũt
de retre cõpte deſo q̃ hauia ha
ut dela roba q̃ ab los diners
q̃ eyl li comana hauia comp
rada ne eyl hauia uendua e
dallo q̃ eſmerſam da quela ro
ba q̃ ab los ſeus diners hauiẽ
comperada e retra compte qua
nt q̃ eyl ſia tornat del matge
emetre en ſon poder lo cabal
ell guaỹ q̃ eyl abla dita com
anda ſia fet Saul lo ſeu maltr

et E ſi lo cumo pert o guaỹa
aquel qui la comãda li hauia
feta non es en res ne aquel q̃
la comãda hauia preſa no li
es tengut ſi no dela comanda
altre E ſi guanya o pt abla
dita mercadaria tot li ho deu
donar emetre en ſon poder apr
le lo guaỹ cõ la pona q̃ eyl no
es tengut a aquels de q̃ lo cumo
ſia p raho daquela comanda
quel dalcũ preſa hauia Si
dondes eyl nols hauia fet en
tendre quel cumo amaua aqla
comanda q̃ eyl hauia preſa
Mas aquel qui la comanda
hauia feta no es tengut ho ma
a aquels de q̃ el cumo ſera ſia
q̃ pert o q̃ guanyẽ ne aquels
da qui lo cumo ſia a aquel q̃
la comãda hauia feta o mas
ſi pt o guaỹa deu eſſ ſeu apre
le lo guaỹ cõ la pona E ſi p
uentã aquel q̃ leua lo cumo
e hauia preſa la comãda me
ſclara aquela comãda ab lo
cumo meyns de ſabuda daqll

qui feta lah haura· E el dit
comandatari cõpte retre no
lin pora/ p so cor la haura·
mesclada ab lo como sia en
uolũtat daquel à la comã
da li haura feta re prendõ lo
no maior preu de la roba q̃
haura haut la hon la comã
da haura uenuda E en cas
mes lo maior preu dela roba
q̃ eyl haura apuntada e el ma
ior gnañ q̃ en la roba fa fam
o daquel li sia tẽgut de tornar
aquell qui la comãda haura
preta/ a aquel q̃ feta la li hau
ra p so cor eyl la haura mesc
lada ab lo como meyns de
uoluntat sua E asso es li tẽ
gut de donar/ o de retre me
yns de tot contrast Si alcũ
senyor de nau portara mercadaria
sua o cõsinãdes de comandatari· C· Lxxxvi·

Si alcũ senyor de nau
o de leyn portara me
rcadaria sua o comandes·
E eyl fa la/ on la nau hauria
fer port· E la nau fa estrega
da q̃ no esta fino p eyl qui
no es estregut e no pot uen
dre la sua mercadaria· Si la
nau ne fa messio eyl la deu
pagar del seu ppri E si eyl ro
man p la sua mercadaria a
uendre e eyl ne trametra la
sua nau si la nau pren nagũ
dan eyl es tẽgut de ser esmẽa
als pseners Si tondos eyl no
hauria empẽs ab los pseme
rs cõ eyl pti deyls la hon la
nau hauria carregat· E si ell
lo hauria empẽs ab los per
soners ab tots o ab ptida E
eyls lilo hauien a torgat:
quel pogues romãir/ e roma
nia etremat la nau· Si la
nau prenda alcũ dapnatge
eyl no nes tẽgut delsmẽa a·
ser als pseners E mpo si lo
senyor dela nau o del leyn:
romãdra p so cor no porta ha
uer lo nolit e nop romãdas
per res q̃ eyl hi hauia a fer si
no plo nolit receptar· e eyl
ne trametra la nau per so q̃
noy falla magon cla prenda
alcũ dapnatge lo senyor de
la nau no es tẽgut de fer ne
guñ esmena als pseners ps
q̃ p profit de la nau fa romas·
eno p res q̃ agues a fer· E aisso
den eyl meyns de tot frau·
de tot engan Ve cõtrasth
de senyor de nau e de mercaders· C· Lxxxvi·

Tot comandatari q̃
apuntara o prenda co
manda si les comandes se
podan per tahons quels ca
pitols dessus dits se contenen
eyl no es tengut deles comã
das a retre· o das si les coman
des se pden p altres rahons
eno p aqueles q̃ en los capi
tols dessus son dites eyl es tẽ
gut de retre e de donar tots
les comãdes elo guañ ab a
queles fet· a aquels qui les
comãdes li hauria fetes si don
dos eyl no pot mostrar tuis
tes rahons perq̃ aqueles co
mãdes sien pdudes E si eyl
mostrar ne puar ne en uer
tat metre no pot ne les com
andes retre no pora a aquels
de q̃ sia el dit comandatari
se abatra si eyl se abat e es
cõsegut eyl deu esser pres e mes
en ferres e estar tant tro que
aquels de qui les comandes
sian se sien auengits ab lo dit
comandatari· E fet p so aq̃
uest capitol car molt comã
datari se abatria si sebia q̃
negũ dan ne negũ greuge
no li pogues uenir E son
hi posades p so les condicõs
que dessus son dites Ve cõtra
sth de mercaders e de senyor
de Nau· C· Lxxxvii·

Senyor de nau o de leyn
qui haura cotractat ab
mercaders los marniers de
la nau no puisque fer testimo
ni al senyor dela nau ne als
mercaders altur pron ne altur
dan de la hun ne del altre esme
nt altuatge· o das lo cartola
ri deu fer testimom e esser m

Cuannad no pod restituire
en tonnes & meirdeis ab S^re D
Hau

ansser entre eyls· ojas em
po cō la nau haura fet mat
ge els marmes fan de si ma
ens q̄ no fan tengus al señor
dela nau· la tondas porā fer
testimōi al señor dela nau e
als mercaders· ab q̄ eyls no
sien pſoners del cōtrasth han
fan demanats al testimōi ne
espam dan ne pron a hauer
q̄ silsi espauen dan ne pron
ha hauer res q̄ digues̄en no
haurta valor· e sien tenguts
p falsaris ojarmers que han
ran contrasth ab señor de-
nau· e· lxxx· viij·

Darmers qui haura
contrasth ab señor ō
nam dalcunas coses q̄ no sien
escrites en lo cartolari· los me
rcaders qui fan en la nau po
den fer testimōi estant al ma-
ge ō quen fossen cents ari
al señor dela nau cō als mar
ners ab q̄ eyls no fossan pr
soners del cōtrasth q̄ fera entr
eyls ney espaſſen haner dā

o pron· e sils marmers ha
uien cōtrasth ab los mercade
rs lo señor dela nau pot fer
testimōi pus sien cents del ma
ge· ojas estant al matge no
e q̄no sia pſoner del contrasth
q̄ sia entrels ne li esper hauer
dan ne pron· e en cara mes la
· i· marmer pot fer testimom
al altre pus sien cents del mat
ge ab q̄ no sia pſoner al cōtra
sth son fa fet atestimōi ney es
per hauer dan ne pron e mp
los marmers poden fer testh
mōi estant al matge al señor
dela nau e als mercaders per
aquesta raho so es esaber p
fet de get o p mal temps o
p altre auentū q̄ la nau ha
gues a anar en fra cor en a
quel cas o en aquela salua
ne pot metre les coumēses
en lo cartolari e p so fo fet
aquest capitol Cor si en aqll
cas e en aquela salō los mar
ners ne podē fer testimōi
ne lo ferma nou hagus pu

gut metr en cartolari lo sem
ni dela nau pora negar to
tes les coumēses q̄ haura es
preses ab los mercaders que a
eyl aguessen tornar adan e
dura tot so q̄ assi mater toās
ap fit e ls mercaders farien
atestal al señor dela nau e p
aquesta raho poden fer testim
om los marmers en aytal:
cas estant al matge p so q̄ sian
nagū nop pusda hauer· ojas
p altra raho no poden fer tes
timōi estant al matge a pron
ne adan del señor ne dels me
rcaders p nuyl cōtrasth q̄ en
tr eyls fos Si mercaders
hauran alcū otrasth
e· lxxx· viij·

Si mercaders q̄ fan en
nau o en leyn haurā
alcū cōtrasth entre eyls mate
ys e trauā los marmers en
testimōi los marmers podē
fer aquel testimōi en q̄ fan
demanats si q̄ eyls sien en ca
mal matge o quen sien cents

ab q̄ nop espaſſen dan ne pu
hauer ne no volgnessē mes-
lo pfit dela· i· pt q̄ delaltre ne
nop aguessen pas fuey ne li ne
espaſſen hauer q̄ si eyls aura
uen mes lo pfit dela una pt
mes q̄ dela altre ne eyls nagu
estan pas fuey ol ne espaſſen
hauer si preuat los pudra es
ser eyls sien tenguts de re
tre tot lo dan e tot lo grenge
e tot lo interesse q̄ aquela part
ne haura sofrengut p colpa del
p aquel testimōi q̄ aquels li
haurē fet E n cara mes quels
ne pora metra e affrontar e
testimonyer ab la señoria emo
en cara q̄ no fra negū temps
cregut de res q̄ eyls digues
sen ne negū hom quels crida
p iurs señoria no li dara ne
guna pena p testimoms q̄ ells
naconas sen ans caurē eyls en
dobla pena qui aytal testimō
fals hauria fet· E so fet p so
aquest capitol· car molts ne
gutes son los mercadors en-

alsaums lochs q̃ no haura ab
eyls si no tant solamẽt los
mariners E en presẽça dels
lo mercaders farà alsaumes
coumẽses ho empẽiments
dels uns ab los altrs E pau-
tura la .i. ne laltre dels mer-
caders prenetse de so q̃ haura
fet ne conẽgut e cõ aquel al-
tre marcader qui demanara
la coumensa q̃ entre eyls fu
empaesa aquel la li podra ne-
gar E si aquel lali negaua a
quel mercader ne sustindra
gran dan on fia deffet E p
aquesta razõ poden e deuẽ
fer testimõi los mariners
dels cõtrasts qui san entre
los mercaders per so q̃ negũ
fiem no puscha esse entr eyls

Senyor de nau o de leyt q̃ ma
nera nautrer e mariers acosim

Senyor de nau ent. e. i. xxv.
o de leyt q̃ manara ab
li en uiatge / o en uiatgs lo na
utrer acosimẽt lo senyor dela
nau den donar de loguer al naut
rer ans cõ prenda de loguer
lo melor plaer dela nau E alir
dels communals E en tota mes-
segos lontat en aitor quel na
utrer haura en si E si pau-
tura los mariners nan a co
simẽt del senyor dela nau / lo
senyor dela nau los es tengut de
donar loguer segõs q̃ eyls a
fermyanã / e segons la lontat
q̃ eyls haurã / e segons lo ser
uey q̃ eyls faran e aisso deu
esse en conaisensa del nautrer
e del escriua q̃ eyls loy deien
dir plur segramẽt q̃ eyls fer
an al senyor dela nau le de
yalmẽt E aquels mariners
qui fan acosimẽt ca qui lo
guer haurã affanyat ne qu
no / e q̃ eyls noy dignẽ res p
uolentat ne p mal uolentat
ne per fuey q̃ hom los hag
ues, pues ne q̃ eyls nespaus
en hauer ne p mal ne per le
q̃ eyls uolguessen a alcũ da
quels mariners q̃ en la nau
fien acosimẽt E aisso deuen

eyls dir sots pena del segra
mẽt de eleyalmẽt al senyor
dela nau E el senyor dela nau
es los tengut de donar aqũ
loguer quel nautrer elesara
li haurã dit p lur segra
mẽt Ers noy deu cõtrestar

De reuũtamẽt de mercadrs
e senyor de nau o de leyn

Senyor de .c. liuras un
nau o de leyt qui fa
ra plaa o en porto en altr
loch ab la sua nau o ab lo
seu leyt els mercaders qui ab
eyls fan li dirã eli demãda
ran q̃ eyl q̃ sormeis le egũ
el senyor dela nau loi metra
flur q̃ no sor marcara / o p anẽ
tura no haura tota la cuar
ta q̃ promesa los haura E p
aquestes razons q̃ dessus son
dites los mercaders ne sosse
dran alcũ dan lo senyor dela
nau es tengut de restituir lor
tot aquel dan quels mercha
ders haurã sostengut ne pũs
pa ytal razõ E si lo senyor d

la nau no ha de que pagar
deuse uendre la nau e si ha-
nau ney basta E lo senyor de
la nau ha alcuns lens en al
cũ loch aquels se deuẽ uẽdre
per fer complimẽt a aquels
mercaders E aisso no pot ne
gũ cõtrestar q̃ la nau nos ui
na. Saul dels mariners q̃ no
pden lur loguer sino los per
soners no son tenguts de res
ponemanar si no tant solame
nt la part q̃ haurã en la nau
q̃ els altrs lurs lens no pdẽ
res demanar. so fet pso aqui
esh capitol. cor molt semor de
la nau o del leyt plaẽ la cuarta
e retruga tant q̃ ses mes tant
mal tẽps q̃ eyl no por uenar
cõsey de ormanar sa nau o sõ
leyt E ari la nau el leyt pert se
e la roba dels mercaders

De
senyor de nau o de leyn q̃ nauc
ga en tra de seyns .c. liuras

Senyor de nau o de leyn
q̃ sera e nauegara en
terra de sarayns eli uendra

cas de uentũ q̃ p mal temps
o pleyns armats de anem
dos pora lo leỹ o la nau · Si
eyl pt la nau o el leỹ per la
malo q̃ dessõ es dita eyl no es
tengut de res atorgar als ma
rmers si donchs eyl nol pora
el loch hon eyl pacs tot son
nolit q̃ si eyl ha tot son nolit
eyl es tengut de donar tot lo
loguer als marmers o ãs
emps qualq̃ part quel señor
de la nau o del leỹ fara ab los
mercaders a aquel pati me
tex de uen elz los marmers
o ãs si lo señor de la nau o
del leỹ dema als marmers lo
gues p altrs matges eyl los
es tengut de pagar axi com
en lo capitol qui dessõ es dit
se conté · o ãs señor de nau o
de leỹ qui p aytal raho cõ
dessõ es dit pora se nau o sõ
leyn no es tengu donar leỹ
ne manda a marmers entro
q̃ sia en tra de xpians per so
con eyl ha una pont tot quãt

1. Gustos

ha una e per uentũ mes q̃ no
hauia · E so fer p so aquest ca
pitol q̃ pus lo señor de la nau
hauia pondat se nau o son leỹ
no es tengut de donar leỹ ne mã
da a marmers tro en tra de
xpians pus q̃ non ha asi ma
ters · Cerca de nau o de leỹ q̃
noheiara la sua nau p anar
en tra de feyns · C. lxxx. vim

Señor de nau o de leyn
qui noheiara la sua
nau p anar en tra de sarrayns
ns o en lochs pros · Si eyl es en
loch hon haia pseners eyl loc
ne deu demanar abans q̃ fer
lo matge E si eyl los ne demañ
des pseners lo nolẽ · eyl pot no
liciar · q̃ pseners negũ nols pot
pus res cõtrestar E si eyl nohe
ia q̃ nols ne deman los pson
rs li porn cõtrestar e porn cõ
trestar ab eyl per so con nols ha
uia demanats E si demana
ts nols ne hagues los dits p
seners nols pogũ en emtar
ne portar a en cant tro q̃ fos

negut del matge p nagun
ralõ Si los pseners en cantr
ab lo señor de la nau o del leỹ
q̃ nolieiara mens de lur sẽ
buda eyl era de la nau o del
leỹ p encãt o p qualq̃ raho se
nolia E ls pseners retẽ dam ka
nau o lleỹ aq̃lla nau o aquel
leỹ deu seguir lo matge a aq̃ll
mercader q̃ nolieiada la hauia
ra p aquel preu e paquel no
lit quel mercader hauia en
pis ab aquel q̃ la donchs era
señor cõ eyl nolieia / per q̃ sen
guart cascũ aqui fara patt en
nau o en leỹ q̃ qualq̃ cosa aq̃ll
fara ne empẽdra ab mercadẽs
o ab altris a lo se hauia a seguir
o ãs si lo señor de la nau sera
en loch hon no hauia pseners
negũ eyl pot noliciar e anar
en tot loch hon eyl se volra
E si la nau o l leỹ prenda alcũ
dan pseners alcũ nols pot fer
dampnãda p aquela raho o ãs
si eyl ho sabia o en hauia
os pora p colpa sua los pseners

rs los porn fer dampnãda o ãs
señor de nau q̃ noliciara per
anar en tra de xpians no es
tengut de demanar pseners
negũs si nos nol ne pseners
nol pot encãtar pus quel ha
uia noliciada tro al temps del
matge o ãs lo señor de la nau
o del leyn deu donar fiansa al
pseners si la li demana quel no
mut matge tro aqui hauia to
rnada la nau o l leỹ en poder
dels pseners E la fiansa que
dara q̃ no sia tenguda si no
tant solamẽt a nus tra cuitat
de mar E si per auentũ lo señor
de la nau noliciara per anar en
los lochs dessõ dits els pseners
rs fan en lo dit loch e se hauia
quel ha noliciat o non sebẽ
el señor de la nau nols ho
hauia dit ni eyl a els res
otrestat · E aquel matge la
nau o l leỹ se pora o prendra
alcũ d'aq̃ matge los pseners
no porn fer negũa demãda
el señor de la nau no es ten

gun de res aresponñ a eyls
Nau o leyñ quis encõtra ab le
Semmon yns arãts · e ve
de nau o de leñ q̃ en
mar delnuu o en port o en
plana o en altr̃ loch sen cõtr
ra ab leyns armats de amu
michs / lo semyor dela nau
pot plar e fer aumẽsa ab los
comits e ab lalmirayl per
quãtitat de moneda per so
q̃ eyls no fassẽn mal a eyl ne
ayes dela sua nau · Si en la
nau la mercaders eyl los
deu dur lo pati q̃ eyl farà lo
haura fet ab los comits o ab
lalmirayl daquela armaõ
E tots en semps deu cusa a
uedar e deñ pagar aquela
recompaõ la qual lo semyor
dela nau o del leñ hauia em
presa ab los comits e ab lal
mirayl da quela armada e
deu fa pagar p lo comunalde
la roba · per sou o p lluna / o
p bastnts · E si semyor õla nau
deu hi metra p la mayntat õ
so q̃ ualra la nau o el leñ E
si mercaders no ha en la nau
o en lo leñ / lo semyor dela nau
se deu acõseylar ab los pane
sos e ab lo nautrer e ab los
prolers / o si lo semyor õla nau
paga aquela recompaõ q̃ dessa
es dita ab oseyl e ab cõsenti
mẽt de tots aquels qui dessa
son dits / los mercaders de q̃
la nau fa noy deñ ney porr̃
res cõtrestar · ab quel semyor
dela nau pac p la mayntat de
so q̃ ualra la nau · o Las emp
si lo semyor dela nau o del leñ
sen contrara aqui cõ dessa es
dit ab leyns armats qui no
sien deu amichs e eyl los uol
uonar estrena / o refresch amẽt
Si en la nau la mercaders
eyl los ho deu dur E si eyls o
uolen eyl los ho deu uonar /
els mercaders el semyor dela
nau deuen lo pagar aqui cõ
dessa es dit E si mercaders nor
ha el semyor dela nau o deu :
dur e fer ab oseyl de tots aqlls

q̃ dessa son dits /

q̃ dessa son dits E si lo semyor
dela nau fa asso deu sa pagar
aqui cõ dessa es dit E mpo si lo
semyor dela nau no ho fara ab
uolentat dels mercaders o ab
cõseyl daquels qui dessa son di
ts e eyl p sa / auctoritat fara
pati e dara refresca mẽt sens
sabuda dels mercaders e sens
oseyl daquels q̃ dessa son dits
lo semyor dela nau o deu pag
ar del seu ppri q̃ los mercad
noh sõn tenguts de res adar
ne arestre dela massa o del
pati o del refresca mẽt q̃ eyl
haura donat a aquels leys
armats De nau q̃ sera en tra
de enamichs / o en loch pla
· C · lxxxv ·

Si alcuna nau o leyn
sia en tra de serrayms
o en loch dun ptos estãt aqui
carresat de tot ce ptida
uendrà aqui leyns armats
de enamichs el semyor dela
nau o del leñ plana pati ol
fara plar a aquels daquels
leys armats p so q̃ eyls no
fassen mal ares q̃ en la nau
olleyn sia · E a quel pati q̃ eyl
plara o fara plar si los mer
caders sim en la nau o en lo
leyn ab eyl en semps tots o
la maor ptida · eyl los den dar
aquel pati q̃ eyl ha fet o fey
fer ab aquels comits daque
ls leyns armats e ab oseyl e
ab uoletat dels mercaders el
o deu donar / als mercaders sõ
hi tenguts de pagar cascũ pe
sou e p lluna segons q̃ hau
ran roba en la nau o en lo leñ
E si pauentã los mercaders
no eran la nau o en lo leyn
tots o ptida o eran en loch
quel semyor dela nau o del leñ
ha gues espay q̃ eyl los pogu
es fer saber aquel pati q̃ eyl
hauria fet o fet fer ab aque
ls leys armats p saluar si e
tota la roba e eyl es denguts
quels ho deu fer a saber en
eyl no hauia espay q̃ eyl los
pogues fer assabr als mercha

ters lo senyor dela nau den
fer en axi que tot so q̃ farà q̃
lo faslà ab oferl de tot lo com
mal dela nau· E si cylls fa en
axi los mercaders hi son ten
guts de metr̃ e de pagar tot
en axi cõ si tots cylls hi eren
estats q̃ en res noy deuẽ nep
poden cõtrestar· E mpo si lo se
nyor dela nau fara alcũ pati
ab aquels leys armats e los
mercaders ſan en la nau tot
o la maior ptida o ſan en loch
quel los ho poques fer ſalir e
non fera aquel pati q̃ cyl
los haura fet o fet fer no ha
ura demanats los mercad
rs pus q̃ cyls foslen en loch
quel fer o poques en aquel
pati ayxi q̃ haura fet los
mercaders nop son tenguts
de res ametr̃ la ſia aſſo q̃la
roba ſia en la nau o en lo leyn
tota o ptida· p ſo cõ nols ne
haura demanats o dits empe
ſi cyls ſan en loch q̃ nols pu
ſcha demanar· el senyor dela

nau fara aquel pati ab oferl
de tots aquels q̃ deſſs son dits los
mercaders hi son tenguts de pa
guar aci cõ deſſs es dit· E si p
uentũ lo senyor dela nau fãr
aquel pati meys de sebuda de
ls mercaders e meys da oferl
daquels qui deſſs son dits en
aquel pati q̃ cyl haura dit
p ſa auctoritat meys de sebu
da e de oferl de negũ lo senyor
dela nau o del leyn ho deu tot
pagar del seu ipsi q̃ negũ noy
es tenguts de res ametr̃ p ſo
cõ cyl ho haura fet meys de
sebuda e de oferl de tots aqlls
qui deſſs son dits· E mpo ſi
la nau o el leyn ſa en alcũ dels
sobra dits lochs e haura des
carregat E entre los mercha
ders el senyor dela nau sera
empis quel senyor dela nau
dela espar los mercaders els
mercaders q̃ dien hauer es
pregat lo senyor dela nau· si
dins aquel tẽps uendrà aq̃
leyns armats el senyor dela

nau fara pati ab cyls p ſo q̃
cyls noli fallen mal o en cas
ſiu uẽdra cas de uentũ ques
porta la nau o lleyn· E en aquel
pati o en aquela porta q̃ dins
aquel tẽps quel ſeyor dela nau
los deu espar no ſon tenguts
de res ametr̃ pus q̃ cyls hau
ran descarregat ſi donchs no
li uolien fer alcuna gracia· E
ſi p auentũ los dits mercade
rs no hauran espregat aquela
nau o aquel leyn a aquel tẽps
q̃ empis ne prenes hauran
E si passat aquel tẽps uendr
an aqui leys armats· E el ſeyor
dela nau haura afer pati ep
porta la nau· los dits mercha
ders son tenguts de pagar
aquel pati o aqlla porta q̃ll
ſenyor dela nau o del leyn haur
a fet p colpa dcyls qui nol
hauran espregat a aquel tẽps
q̃ entre cyls e los mercaders
era empis Senyor de nau q̃
uendra descarregar en alcun
loch si li uendra cas de uẽta

143
100

Capitol 41.

Si alcũ ſenyor d nau
o de leyn haura carre
gat en alcũ loch de roba de
mercaders o q̃ tota ſia dalcũ
mercader p anar descarrega
ar en alcũ altre loguar lo q̃l
loguar on cyl descarregar de
ura ſa la empis en tre cyl e
los dits mercaders o mercha
ders ſi ſa cas de uentũ q̃ aqlla
nau o aquel leyn ſen cõtrara
ab alcuns leys armats o no
armats de nauilis ſi aqlls
males gents qui en aquels
leyns armats ſan li tolran
o ſen portara lo ters dela ro
ba o les dues pts o les tres·
e no li raquptara mas tant ſo
la metat la quarta pt o mes
o meys ſi cõ lo ſenyor dela
nau o del leyn ſa nimetlabon
dela descarregar aqlla roba
q̃ romasa li ſa E encara aq̃
la qui tolta li ſera estada ſils
ſenyor dela nau o del leyn ſe
rrecuendra aqlla roba q̃ roma

li sia q̄ nola uuyla donar a
aquels mercaders o mercā
der qui rēbra la daura· Si to
nchs eyl o eyls noli paguen
ari len lo nolit da q̄lla roba
qui tolta li sia cō daquela q̄
sia romasa e q̄ eyl haura a
portada lo senyor dela nau o
del leỹ no pot fer ne deu ab-
nusta raho p qual raho p so
car negū mercader no es tē
gut de pagar nolit si no day
tanta roba cō lo señor dla nau
o del leỹ li deliura en lo cas de
ssō dit Empo es ari a entēn
dre en aytal cas cō dessō es dit
·Salu empo q̄ si los mercad
rs qui aq̄lla roba ari cō dess
es dit hauria mesa en aq̄lla-
nau o aquel leyn si eyls la ag
ermanara o si los dits mer
caders eran en aquela nau
o en aquel leỹ quant agren
nuha daquels leyns armats
lagermanar q̄ si alcū cas
los esdeuanan q̄la una roba
res alaltr sila germenanar

mr dessō dit sia fet ari cō dem
unt se contē· aquela roba q̄
restaurada sia deu esser cōpta
da ab aquela qui sa ponda-
p son e p lbra· Esi lo dit señor
dela nau o del leỹ· e los dits
mercaders o mercader de qui
sa aquela roba dessō dita sera
en guerra o de guerra ab aqu
eles males gents q̄ aq̄lla ro
ba lus hauran tolta lo cors da
q̄lla nau o daquel leỹ q̄ resta
nt o romas sa deu esser cōpta
p son o p lbra ab aquela roba
q̄ ponda sa e ab aquela q̄ sa
restaurada· E ari lo senyor de
la nau o del leỹ deu hauer ay
tant de nolit cō p son e per
lbra li esdeuendra e de res als
los dits mercaders o merca
der no li son tenguts Empo si
la roba no sa estada agerma
nada ari cō dessō es dit la ro
ba qui restaurada sa no es
tenguda de amudar aestimar
e aquela q̄ ponda sa me entra
los mercaders q̄ la roba los

uran ponda no son de res tē
guts de donar a aquel senyor
da quela nau o daquel leyn
aqui eyls aq̄lla roba q̄ pert
nda sa hauné noliegada m-
lo senyor dela nau o del leỹ-
e eyls si dondos los dits me
rcaders puar o mostrar no
puan q̄ p colpa o ab assenti
mēt o ab voletat deyl sa fe
ta aquela tolta o aq̄lla rob
aria Esi los dits mercaders
puar o mostrar no porā lo
dit senyor dela nau los es
tenguts de tot a retre e aes
manar sens tot otrasb Esi
los mercaders puar ne mo
strar nuiamēt no lo porā
lo senyor dela nau o del leyn
nols es de res tenguts Empo
los dits mercaders de qui sa
aquela roba q̄ restaurada sa
son tenguts de donar e pag
ar tot lo nolit daq̄la roba
q̄ restaurada sa e de res als
no Empo si los dits mercade
rs sam en guerra ab aquels

males gents q̄la roba lus ha
uran tolta Elo senyor dla nau
o del leỹ ab les dites males ge
nts en guerra no sa· lo cors
dela nau o del leỹ no deu esser
cōptat p son ne p lbra ab aq̄
lla roba q̄ pduda sa· Si cōdx
ari cō dessō es dit agermanat
no sa q̄la una roba aydas
alaltre si cas de uentā lu uē
dra Elos dits mercaders no
sien tenguts de pagar nolit
sino dela roba q̄ romasa lus
sa ari cō dessō es dit Empo
si lo senyor dela nau o del leỹ
sa ab aquels males gents en
guerra Elos dits mercaders
ab eyls en guerra no serā lo
cors dela nau o del leỹ sia ten
guts demetr p son op lbra a
estimar aq̄lla roba q̄ pdu
da sa Elo nolit sia aytantbe
comptat p son e p lbra· ari
he al cors dela nau o del leyn
E ari he ala roba restaurada
cō ala ponda si alcū agermā
namēt lu haura fet· ari cō

dells es dit. E si entre eyls ag
er mes nament fet no fa la mar
roba no deu esp tenguda alal
tre desmena a fer. o das q es
truch fa estruch sen bauria
mar. E lo senyor dela nau no
deu bauer nolit sino dela
roba q restara mada fa. E si lo
senyor dela nau o del leyn ma
nara los mariners amatyn
nols es de res tengut de donar
p luns logueis sino cuapri co
eyl guanyara del nolit. E si p
auentu los marmers hi hoin
am amesos lo senyor dela nau
no es tengut de pagar si no
a aquela forma q eyl anaua
ra del nolit. per qual raho p
so cor a empetgament de mal
gents no etra negu. Saul em
po si les dits marmers qui a
mesos fan acordats bauem
empis ab lo senyor dela nau
o del leyn q eyl los deu pag
ar per so mes so q ab eyls ex
pres al torn q eyl los acorda
lo senyor dela nau o del leyn los
es tengut de pagar p tots ay
tants meses co eyls bauen fer
uts abans q aquela robaria
los fos feta bana eyl lo nolit o
no. p qual raho p so cor aumit
fa lig uens. E si pauentu alau
senyor de nau o de leyn fa atur
at o destegut p senyoria o per
males gents en alcu loch si
enaquel loch hon eyl desten
gut fa es loch hon eyl no pu
sca donar paula als mari
ners. Ma q los dits marme
rs naien amatgar o q sien a
cordats a mesos lo senyor de
la nau o del leyn nols estengut
de res atornar de tot aquel te
mps q eyl aqui hauria estat
per raho daquel destorb neix q
fet li fa. per so q per colpa eyl no
romanga q eyl no anas gua
nyar si nadat nolit era. E metra
mes q lo senyor dela nau o del
leyn aguts hi pres pus quey
pti la nau on es dit ma se nau
e son leyn. o das empo si lo senyor
dela nau o del leyn fa destegut

leg maigners si deuen complir
lur pac

en alcu loch p empaymet
de senyoria o de males gents
si eyl fa en loch hon eyl pogues
donar paula als sobre dits
marmers. e eyl no lals dona
ans los destendra els aturara
abs eyl los es tengut de pag
ar de tot ayxant co ab eyl es
tara. p q. p so cor si eyl se nolia
eyl los pora els pogra bauer
donada paula. E pus q eyl ser
non nolch els nolch aturar e
tenir. abs es raho q eyl quels
deia pagar de tot ayxant com
ab eyl estara. Salues empe
totes communes. o empedimen
nts q eyl hagues empaches
ab eyls co ab eyl se acordauen
ne eyls ab eyl. E per les raho
dits so fet aquest capi
tol. Senyor de nau q loga na
o prenga palanques o nassos

Senyor de nau. e leyn
o de leyn q prenga los
dits palanquis o nassos o ar
guens a ops de sa nau o de so
leyn. atter o a menar si les pali

ques els nasos se trencaran
si eyls los bauen logats es re
mpra no es tengut desmena
a fer si no tant solament lo log
uer q ab aquela bauria empe
quels li logue lo senyor dela nau
o del leyn. E empo es tengut des
manar aquelas palanques
o aquells nasos o aquells arguens
q a fuey sen sien tots a aquel
de q sien seus tot contrasti si eyl
los bauia preses seus nolitat
o aquell de qui son etrenquen fa
o nos trenquen. tota ma sia pa
gat lo loguer q empes fa ab
eyls meys de tot contrasti de
tot lagun. Senyor de nau q
pmetra de espar mercaders
teps sabuy. e leyn

Senyor de nau o de leyn
qui nolieiara la sua
nau o lo seu leyn a mercaders
el senyor dela nau prometra a
als mercaders de espar temps
sabut la hon la nau o leyn sera
puyt eyl los es tengut de espar
lo dit teps qui ab los mercha

ders haura empès/ E si el sen
pteyr ab la nau o ab lo leyn
abans daquel temps q entr
lo senyor dela nau els mercha
ders fa empès Si los dits me
rcaders ne sostendrà alcù dan
p so cor lo senyor dela nau o
del leyt sen fa ptit abans del
tèps q entre els fa empès lo
senyor dela nau o del leyt es tè
gut de es manar als mercad
ers tot aquel dan q per colpa
del ham sostègut E si los mer
caders no esprega rà lo senyor
dela nau o del leyt al tèps que
eyls haurà ab el empès Si
lo senyor dela nau alcù dan
prendra o sen cregera de messio
los mercaders son tenguts
de respondre lo dan e tota la
messio q p colpa deyls haur
ta feta Saul empo q lo seyor
dela nau se trima de empalm
mèt de semyora o de leys ar
mats de anamichs o era en
loch quel ne fes lauar malt
mps si p aquests ordinàs q

dels son dits sen ptia ans
quel tèps q entre eyls era em
pès fos passat lo senyor dela
nau o del leyt no es tègut als
mercaders del dan quels ne
sostenguessen p so cor no es
colpa sua ne los mercaders
del p aquela matera ralò
o mercaders qui pmetrà auer
esprega senyor de nau adra
mercaders cert · c · a · v ·
q nolieiarà nau e p
metrà al senyor dela nau o
del leyn quels lo hauran es
pagat adra cert E aquela co
unesa fa fera ab carta o ab
testimois o sa escrita en lo ca
rtolari dela nau o del leyn
on sa donada palmada entr
lo senyor dela nau e los mer
caders on sa posada alcuna
pena si los dits mercaders
a aquel temps no haurà es
pregada la nau o el leyt si lo sen
yor dela nau sa nolra lus pot
demanar aquella pena q entre
eyls empesa sa posada E si

entre lo senyor dela nau e los
mercaders pena negùna posada
no sa lo senyor dela nau pot
demanar als mercaders tota
la messio q p colpa deyls haur
ta feta Saul empo q sils ho
hauia tolt lo vedat empayn
mèt de ceu ne de mar que p
colpa dels no fos romas dits
no son tenguts de pagar al
senyor aquela pena q dessus
es dita ne q entre eyls sera
estada empesa ne en cara
la messio quel senyor dela
nau hagues feta en aque
la matera manera si dichs
aquel tèps empès entre lo
senyor dela nau e els mercha
ders vendra empalmèt de
senyora q eyls no gosen ca
rregar ne amar en alcù lo
ch ne encara mes q no gos
assen res traer dela tira los me
rcaders no son de res tègut
de donar al senyor dela nau
pus no es lur colpa Mas es
pot si oltra lo dit tèps quels me

caders haurà empès ab lo se
nyor dela nau vendra empa
lmèt de senyora E els mercha
ders p lur colpa no hagues
esprega lo senyor dela nau los
mercaders son tenguts de pag
ar la pena q entre eyls es em
pesa e posada sa E si entr eyls
pena neguna mesa ne posada
no sa los mercaders son te
guts de retre e de donar tota
la messio quel senyor dela nau
haura feta p colpa deyls En
cara mes tot lo dan e tot lo
interesse quel senyor dela nau
haura sostègut ne sostendra
Saul empo que aquel dan e
aquel interesser deu esse mes
en maxima e en justa e en co
nagnda de · ij · bons homens
q hi coneguen entrmèt sien esapi
en dela art dela mar E aqlls
bons homens deue entendre su
sa trèpar aquel dan e aquel
interesse quel senyor dela nau
haura sostègut p colpa dels
mercaders quel senyor dela

nau ne los mercaders noy-
sien malcients en guisa ten
manera quel senyor dels mer
caders ne romanguê en am
flatz e en bn uolencz. E si lo
senyor dela nau guiamenta re
del uolit eyl es tengut de don
ar als marniers plus loguer
a aquela forma quel guiamar
ta del uolit. E mpo qualq pa
tz lo senyor dela nau fara ab los
mercaders a aquel patz matz
teuen ell los marniers. E en
aquela materia manera q dels
dits es tengut e obligat
lo senyor dela nau adel leu als
mercaders quels, pueta de ell
spregat adu cert. E p colpa de
yl romaza. E si los marniers
nau aloguer lo senyor dela nau
nols es tengut de res adonar-
p so con lo senyor dela nau no ha
ura empas ab eyls ca quant
fa espregat nequalt no oyas si
los marniers ha hom ne seran
acordants a meses lo senyor dela
nau los es tengut totz ans con

entre los marniers fa empas
al tom quel los acorda. E los no
stres antecessos q p meramet
comeseré amar p lo mon ueer
en e conaguerê q aquel dan
q entre los mercaders clos sen
yors dels naus puria ell q fia
mes aconeguda e en egualtat
p los bons homens dela mar-
p so car negu no sap ne pot sa
ber en aquel destrich ne aqll
empatz metr si fa p son dan o
p son p ou p q es bona la cona
sensa dla egualtat ol trempame
nt dels bons homes. E so fetz p
so aquest capitol. car si merca
ders no eran no calria anagu
fer nau ne leu ne si les naus
no fossen no fia tant lo hom
mercader co es p q los mercha
ders deuê soffarir e passar ab
los senyors dels nauz e dels
leus. E los senyors dels naus
son encara mes tengut de sof
frir e de sostenir als mercade
rs q no son los mercaders als
senyors de les naus p moltes

ualons ne als senyors dels le
yns los quals no cal amara
dir ne recapitolar p so car ell
si es tant cert e tant sam q
les ueu dels conex. p q ara no
les nos cal recapitolar. E si p
uentz alcu ma q sia tant neg
ligent q no les sapia demam
les a aquels qui sia semblant
q les deuen sabr mils q eyls

Nau oleyn qui estbara de-
gerrami. c. lxxxx vi

Nau oley q estb
bara de gerra los mer
caders son tengutz de donar-
lomens q estiu la nau ol ley
ab q sien en loch on ne pus
que trobar p dimers. E si so
en loch on no pusque estbar
p dimers. los mercaders se
deuê auenir ab los meriers
els marniers deuê lo fer. E ls
mercaders deuê los ne pagar
a conegnda del nautrer. E lo
nautrr deu lo fer en guisa
e en manera quels marniers
sien lê pagats de lurs maltre

ts. E ueil guisa no sien mal es
ents. E aisso deu ell posar en
fe del nautrer. quel nautrer
ais es posat co abalanca de te
mr ueritat e dreta. ais bral
mercaders co al senyor de la-
nau e als marniers e atot hom
q en la nau sia ne uaia q nos
deu tenir mes ab los uns q
ab los altres. E si lo fa es ne p
unr. E si pronat li era eyl no
sia creegut negu tps de seg
ramet q eyl faes. E mpo si lo
senyor dela nau, pueta o em
penza ab los mercaders q
fara astbar la nau los mer
caders no son tengutz de log
ar estbadas. E aas lo senyor
de la nau sen deu auenir ab los
marniers si los marniers se
uolen. E pagar aeyls ais co
dells es dit e aas si los marie
rs uolra fer gra al senyor dla
nau ceu los lo regoneter ac
negnda del nautrer en guisa
quels marniers ne sie pagats

Ve mercaders q hauran

nolieiada nau/o leÿ q̃ ꝛeura carregar da ui· C· xc· vn·

Si alcũ sẽmon de nau/o de leÿ hauira nolieiad̃ la sua nau ol seu leÿ alscuns mercaders E los duts mercaders carregarã aquela nau o aquel leÿ q̃ eyls nolieiada hauirã si eyls la carregauran de gerrã si los mercaders hauran lurs esthidors q̃ per eyls esthien aq̃lla nau o aq̃ll leyn q̃ eyls hauirã nolieiat si aquel aquels esthidors q̃ per eyls esthidrã ne eyls hi hauirã mes ses p lo lur terrã a esthidar sia q̃ aquels esthidors/o esthien le o no/si gerra/alcũ o gerres si trãcarã/o si rompã/o si cũ sintrã/lo senyor dela nau/o del leÿ no sia tẽgut de negũa esmena afer/ pus q̃ p colpa del no sia fet/o das los mercaders de q̃ aquel gerra sia sien tẽguts de tornar aaq̃ll senyor daquela nau/o daq̃ll leÿ tot aquel nolit q̃ prom̃s li hauirã de tornar p cascuna gerra E mpo es aria entẽdor quel senyor dela nau o del leÿ puscha retra o mostrar los tests en testimom daquela gerra o gerres q̃ rotes o trancades sian sens tot o trunt· E mpo si lo senyor dela nau/o del leÿ fara esthidar aquel gerrã E los esthidors q̃ eyl hi metra esthidarã be e sufficientment q̃ p colpa del esthidar q̃ eyls hauirã fet gerra o gerres si no pzã lo senyor dela nau no es tengut de esmena afer a aq̃ll mercader de qui fan si no tant solament q̃ non deuen hauer nolit E p qual razo no lies tengut q̃ li esmen lo dan q̃ lo mercader ne sostin dra p esta razo/ car negũ no deu creure· ne en cara que en uer no puria metre q̃ negũ senyor de nau ne de leÿ fos pagat ne sia q̃ negũ mercader pda ne fassa son dan en sa nau/o en son leÿ p colpa

eyl ne p res q̃ eyl fer hi pusca· E mpo si los mercaders puar ne mostrar posã q̃ per colpa del senyor dela nau o del leÿ o p colpa dels esthidors q̃ eyl hi hauira meses si rompra gerra o gerres eyl es tengut de esmena afer a aquels mercaders de q̃ fan/p q̃ senyor de nau o de leÿ no deu esthidar ne fer esthidar se nau o son leÿ de gerrã si los mercaders/o hom p eyls noy eram presents al esthidar/p so q̃ dan no noli puscã tornar· E mpo si al esthidar del gerrã hauira mercader o alcũ hom p eyls qui era al esthidar/si gerra/o gerres si rompã· lo senyor dela nau no es tengut de negũa esmena afer/ ne en cara los mercaders noli deuen ne poden lo nolit tolre per negũa razon· pus q̃ eyls o lo hom pre eyls hi fan estats al esthidar E mpo si al esthidar sen trenca negũa gerra alcuna los mercadors no sien tẽguts de tornar nolit al senyor dela nau· o das e mpo sis trencarã al descarregar los duts mercaders son tenguts de tornar nolit al senyor dela nau o del leÿ· E p so q̃ dels es dit so fet aquest ca pitol

De mercaders q̃ sen menarã nau sens nolement del senyor

Senyor de nau· C· xc· vnn· o de leÿ qui hauira nolieiada la sua nau per anar de scarregar la sua nau en alcun loch E cõ lo senyor dela nau sa en lo dit loch lson eyl deura de scarregar eyl deu descarregar se nau· E quant la nau sa de scarregada eyl se deu espegar cõ mils pusca en fear lo profit dela nau p so q̃ eyl pusca donar guaÿ asi mateix E als ps oners/ elos mariers deuẽ lo espar q̃ nol deuẽ congoyar ell pagant ac eyls aquel loguer q̃ ab eyls hauira e mpãs tro fins q̃ eyl sia espregat· E si lg mariers p dasalt q̃ eyls ha

suestiõ del senyor dela Nau
se leuarà daquel logar lõ bau
ram destarregat e sẽ manera
an la nau o el leỹ meỹs ò no
lentatiu o de sebuda del senyor
dela nau q̃ en fin fa· los ma
riners q̃ allo comentarà ne
saman no deuẽ hauer dret en
hauer ne en pssona ne en res
q̃ eyls hauen· E lo senyor dela
nau pot los metre en ferros
e metre en poder dela senyo
·E fer demanda cõtra eyls tot
en cam cõ aquells q̃ desconeixẽ
lur senyor nel reposeixẽ ò fa
senyoria· ans es entendre q̃
la nau sia entrada de annelos·
en lodo meỹs de pyl· E en aixo
son tẽguts de mes los mariers
q̃ allo farà ne cõsentrà· de re
tre e delinamar tot lo dam e
tot lo grãge e tot interesse q̃li
senyor dela nau nauma soffen
gut· E el senyor dela nau sia creg
ut pla plana paula· E els mar
iners qui allo hauran fet o con
sentit deuẽ tant estar en la pi

son tro fins q̃ hauen satisfet
al senyor dela nau o ques sien
auengutz ab eyl ala sua uolẽ
tat· E fo fet pso aquest capit
ol q̃ mariners no sen deuen
manar nau ne leũ si le lo sen
yor dela nau lur fara alcũ tort
o dan deuen sen anar ala senyo
ria on sia e clamar a eyl del
tort q̃ a eyls fa semblãt q̃ eyl
los faça q̃ no sia lenfet que
qualq̃ hora q̃ fos semblant
als mariners quel senyor
dela nau los faes alcũ tort o
enagnes en alcũ logar ultra
lur uolũtat q̃ eyls sen pogu
essen la nau ol leỹ manar en
q̃ eyls serie· E p esta rahon es ha
posada la prima q̃ dessus es dita

Senyor de nau o de leỹ q̃ deu
fer comprar la cõpanya a lesme

Senyor de · C · e · vnn
nau o de leỹ q̃ hauna
nolieiada la nau ol leỹ per
amar guanyar en algunes
pts eyl deu fer comprar a les
crima mãda e companatge e

tots les altres coses q̃ sien
necessaries ala nau o al leyn
Saul emps q̃ si la nau hauna
mester esmena q̃la deu cõprar
lo senyor dela nau ab lescrima
·E quant hauna comprat e fet
complimẽt de companatge
de tots coses q̃ sien anecessa
ri dela nau el senyor hauna
comprada aquela esmena que
necessari sia dela nau· E empo·
si lo senyor dela nau sia en lo
dit quey sien los pssoners eyl
los deu demanar daquela esmen
a ans quela cõpra· S i los p
soners ho uolẽ el senyor dela
nau conexera q̃ aquela esmen
a sia ops anecessari dela nau
eyl la pot fer cõprar q̃ no deu
estar p los pssoners p so car p
soners romanẽ p auentura sã
ls en tra· E ab q̃ eyls hagnessi
dners anas quis uolgues·
auentura dela mar· E p esta ra
ho los pssoners nop deuẽ con
trestar a aquella esmena q̃ nos
compr pus quel senyor dela

nau uela q̃ aka nau sia gran
necessari· E q̃ si la nau ne liga
meyns daquella esmena eyl ne
negara agrã odiosa· E el senyor
dela nau pora elle repes dels
mercaders· E p aquesta rahon
los pssoners nop poran ree
o trestar· E si lo senyor dela nau
tendra alcũ cami o dela Nau
eyl deu pagar la cõpanya dela
esmena q̃ eyl hauna cõprada
·E si lo senyor dela nau no te
negũ cami o dela Nau eyl deu
comptar e estimar ab lescri
na tot quãt costa la cõpan
ya· E tot so q̃ lescrima hauna
comprat ne so q̃ costera la
esmena quel senyor dela nau
hauna comprada· E cõ lo sen
yor dela nau e lescrima lo hau
nan comptat e estimat lesc
ma den anar acasa pssoners
con quels deuen pagar tot
so q̃ acasa uendra pla sua
pte· E si los pssoners ne nol
en ovir cõpte lescrima los
nes tenguts· E cõ los pssoners

baurà ovir cõpte del estruma
els son tenguts de donar al
estruma tot so q̃ acaisó uẽdra
p la pt q̃ baurà en la Uau
E sip baura alscuns psoners
q̃ no uolram pagar so q̃ aeyl
ne uendra p la sua part & cõ
trestara lo señor dela nau lo
baura amãleuar psõ car a
quel psoner no baura uolg
ut pagar dela part q̃ aquel
psoner baura en la nau se
deu pagar aquel deute e tot
lo guaÿ q̃ lo semor dela nau
prnes a aquel q̃ prestat lo li
baura sitota aquela part sen
sebra cõsirmar q̃ aquel psõe
baura en la nau psõ cor per
colpa deyl se sa feta aquela
manleuta· E si uema cas de
uentũ que la nau se perdes
e q̃la mãleuta no era paga
da los tens daquel psõner
se baurà apar en aquel deu
apagar p so cor ab sebuda e
p colpa deyl se sua feta aq̃lla
manleutà · Mas empo si lo
semor dela nau sa en loch hõ
no baura psoners ne lo seña
dela nau no baura cumo de
la nau· E el sara mãleuta per
les rahons q̃ dessus son dites
tot lo comunal dela nau o ha
a pagar q̃ psoner ne gũ noy
pot contrastar· E mpo si abans
q̃ aquela manleuta q̃ dessus
es dita sia pagada la nau se
pora· psoner negũ noy es tẽ
gut de res areẽ a aquel qui
prestat li baura pos q̃lla
nau sia rota e pouda guart
se aq̃ll e cõ prestara ne cõ no
q̃ll psoner assats li pot pus
q̃la sua part pert· E sari p la
rahó dessus dita· lo prestador
no pot res demanar a aq̃lls
q̃ baurẽ pt en la nau· p que
eyl se guart cõ prestara la
sua moneda o com no q̃ po
q̃ la nau sia rota· los psoñs
noli son tẽguts d̃ gamentũ en
aq̃lla nau· E mpo si la nau
sia en alcũ uiatge e loch· E a
q̃ll prestador se uolra pagar

del prestedo q̃ eyl sẽt baura·
E si lo semor dela Uau baura
diners ses od altre o eyl tẽdra
alcũ cumo dela nau· eyl es tẽ
gut de pagar aquel prestador
E en continẽt tornar la Uau
als psoners E cõptar ab ells
del guaÿ & dela poua q̃ aquel
sen baura· E si guaÿa eyl es
tẽgut de donar part del quel
guaÿ acaisó psoner segons q̃
baura part deu esser per tot lo
guaÿ p comunal dels psoners
E si guaÿ noy baura eyl bau
ra poua· caisũ psoner es ten
gut de donar e rerẽ al semor
dela nau aytant cõ aeyl na
uendra p la sua pt· q̃ rahó
es q̃ q̃ part nol bauer del
guaÿ q̃ part de ra bauer dela
poua E si lo semor dela nau
no baura diners de si ne dal
tre ne la nau no baura guã
yat ne eyl tendra alcũ cumo
dela nau el prestador fara
uendre la nau· cõ la nau sia
uanuda el prestador sia pagat

si dela uenda dela nau sobera
alcuna cosa lo semor dla nau
es tẽgut de uanir e aq̃ll lodo
hon fan los psoners E de dar
lur pt de tot so q̃ dela uenda
dela nau li sobara E si lo seña
de la nau baura banda auẽ
dra la nau per les rahõs que
dessus son dites psoner negũ
noli pot fer de mãda negũa
Si donchs los psoners noli
porẽ puar lo otram q̃ aquela
mãleuta p q̃ la nau sia uenu
da q̃ eyl la bagues feta p so
lodo o per altres barats q̃ eyl
manas ne faes· E si los per
soners asso puar li porã· lo
semor dela nau es tẽgut de re
trẽ & de donar als psoners to
tes les parts q̃ en la nau ha
uien o el preu daq̃las· E si lo
semor dela nau no ha de que
pagar· eyl deu esser pres e mes
en ferres & estar tant tro que
eyl se sia auẽgut ab los psõn
ers o quels haia satisfets del
dam q̃ sert los hanra· E si cõ lo

senyor dela nau haura ue mu
da la nau en apri cō dells es dit
si eyl ab alo qui dela nau li fa
sobrat no tornara retre com
pte als pſoners ⁊ de tornar la
part q̄ aeyls ptanyara ō tot
so q̄ dela nau li fa sobrat E el
sen haura en altrs pts· E si alſo
q̄ dela nēda dela nau li fa so
brat se poza eyl nes tengut
desmena afer als pſoners·
apri cō dells es dit· E si eyl sen
haura en altrs parts ab aylo
q̄ dela nau li fa romas e eyl
ne guanyara tot lo guay q̄
eyl fet nauia es tēgut de to
nar als pſoners aquell segō
ns q̄ la donchs hauē part en
la nau meys de tot frau eme
nys de tot otrasth xx compte
a retre a persones capitol·

Tot seyor ·cc· Si
nau o de leyn es ten
gut de retre cōpte als pſon
ers calcū matge q̄ eyl fara·
E si lo senyor dela nau no retra
cōpte als pſoners de calcū ma

atge q̄ eyl fara· Si la nau ol
leyn se poza o prenda alcun
da ā p matge· lo senyor dla nau
es tēgut de retre ⁊ de tornar
tot lo guay q̄ eyl fet hauia
als pſoners q̄ p raho ō la
nau q̄ pouda hauia o del ley
hauia feta· lo senyor dla nau
nos deu escusar ne pot quel
no haia a retra ⁊ adar tot
lo guay q̄ eyl ab aquela nau
o ab aquel ley haura fet· E si
lo senyor dela nau o del leyn
no haura de q̄ lo pusca retr
si eyl es trobat eyl deu esser
pis e mes en ferrs tot en a
pri cō en lo capitol dells dit
cōte· E so fet p so aquest capi
tol cor molt senyor de Nau
o de ley repre e retrigua q̄ no
uol cōptar ab sos pſoners·
E cō ue q̄ eyl haura pouda
se nau o son ley· E eyl dina q̄
tot sies pout· E sia q̄ si poza
o q̄ no si poza lo senyor dela
nau o del ley nes tengut an
cō dells es dit· per q̄ tot seyor

de nau o de ley deura e deu
coptar calcū matge q̄ fara
ab sos pſoners del guayn
o dela poza q̄ eyl feta hauia
p so q̄ la pena que dells es
dita no li pogues uenir del
fius· E encara es demes tēgut
lo senyor dela nau o del ley
als pſoners q̄ si lo senyor de
la nau guanyara ab aquel
cumo q̄ dels pſoners hauia
o tendra eyl los es tengut
de tornar lur pt de tot lo gua
yn q̄ fet hauia· E si eyl p ue
tura hi hauia pdut pſoner
negū no li es tengut de poza
q̄ eyl feta naua· p so cō eyl ti
dra aquel cumo mal gratz de
ls pſoners dells dits xx seyn
de nau q̄ nauegara ⁊ estara
en lochs on seran los pſoners
si mozra de q̄ son tenguts la
xer us daquel qui mort fia
si compta nols haura retut
cc·

Salcū senyor de nau
o de ley nauegara· i

uiatge· o molts si eyl nauega
ra e tornara alcun negada o
molts en aquel loch lon fen
tots los seus pſoners o la ma
tor ptida· E eyl los es tengut
de retre cōpte calcū uiatge q̄
eyl fara E si eyl no lo fa eyl
nes tēgut tot en apri cō en lo
capitol dells dit es la esdarit
E mpo si lo senyor dela nau o
del ley nauegara apri cō dells
es dit· E eyl dellara q̄ no retra
cōpte als pſoners ne en cal
nols daura res de so q̄ guayna
ra los dits pſoners lon dūe
raquezir· E si p auentura eyl
simplament e sens malicia fe
nou uolra los sobredits pſo
ners lon poden forsar· E si los
dits pſoners lon requerē o
no e forca alcuna eyls nol
metra· Si al senyor dela nau
o del ley uendra cas ō nēma
ques mora· Si los dits pſo
ners la donchs apres la mort
sua eyls demanara als hereu
dat daquel q̄ mort fia o als detem

dels seus bens cõpte o pa
rt del guany q̃ aquel q̃ mort
sia haura fet ab aquela nau
o ab aquel leny los dits bens
e dels determens daquels bens
seus nols son tenguts de retre
compte ne de res adomar de
guany q̃ aquel hagues fet si
donchs los dits psoners pro
uar non porã o aquel q̃ mort
sia non hauia raquit menat
en son testamẽt. E si p uentu
aquel q̃ mort es si mort ab
intestat los bens daquels o
los determens dels seus bens
no son de res als tenguts a
aqlls sobredits psoners si no
tant solamẽt dassò q̃ en lo ca
rtolari daquel qui mort sia
atrobat escrit. E si eyls trob
aran en lo dels cartolari es
crit alcũ guany los dits bens
o determens dels bens daqll
q̃ mort sia son tenguts de re
tre e de donar acalcũ dels dits
psoners la part qli pertanya
daquel guany q̃ eyls hauran

trobat escrit si tots los bens
daquel q̃ mort sia ne sebien
esser uenuts. E si pauentũ en
lo cartolari daqll q̃ mort sia
alcũ guany no sia escrit atrobat
si alcũ cosimamẽt scrit atro
bat hi sia q̃ la nau ol leny hag
nes atornar a aqll q̃ mort sia
o a alsams de qui eyl ho hagues
manlenat p raho de dsima
mẽt qlla nau ol leny hagues
fet los dits psoners hi son
tenguts de pagar lur pte. E z
po es apri a entendre q̃ aquel
dsimamẽt no fos fet p col
pa daquel qui mort sia q̃ lado
nchs en tẽps dela mda sua:
era seyor daqlla nau o daqll
leny qui aquel dsimamẽt dels
dits hauia fet. E si lo dit dsim
amẽt porã pruar los psoners
q̃ p colpa daquel q̃ mort sera
q̃ la donchs en tẽps dela mdo
sua era semor. eyls noy son
tenguts de res ametre p ells
en ner metra q̃ p colpa daqll
q̃ mort sia sia estat fet lo dsi

mamẽt dells dits

mamẽt dells dits los dits p
soners son tenguts de donar
e de pagar a aquel o sinmame
nt segons q̃ acalcũ ne pertanya
dela sua pte. E es raho que
apri cõ eyls prenguere uolen
ters part del guany si y fos ares
raho q̃ pagues pte en lo dit
dsimamẽt. E en cara p altre
raho p qual pso cõ aqll qui
mort es la donchs en temps
dela mda sua era semor dela
nau o de aquel leny anaua e
estaua e nauegaua entre
eyls cõ eyls nol destrẽpien
q̃ cõptas ab eyls o quels do
nas pte de so q̃ guanyaua. E si
p auentũ aquel q̃ mort sia
ab intestat cartolari alcun
no hauia fet ne hauia escrit
los sobredits psoners no
poden demãar als hereus daqll
qui mort sia de negun cosa
ne los hereus ne los determens
dels bens daquel q̃ mort sia
no podẽ res demanar als so
bredits psoners de dsimam

e mb qla nau ol leny hagues fet
pus en cartolari no sia escrit
p testimonis q̃ eyls ne conalle
p que calcũ segnart en cõ sa
ses seynes ne cõ no p so q̃
adam ne agrruge noli pusc
ha tornar. E ples rahons de
ssò dites so fet aquest capitol
. E mpo salues totes comunen
ses e prmissions q̃ lo seyor dela
nau o del leny hagues fets als
sobredits psoners p alcuna
rahon ne los psoners a eyls
. E saul en cara empo si lo dit
semor dela nau o del leny hauia
comptat ab los sobredits p
soners ab tots o ab la maior
ptida. Si el cõpte q̃ eyl los
retia los dara alcũ guanyn
si eyl p auentũ dar nol los
pora. E los dits psoners li fa
ran gũa quel nespara si eyl
ans q̃ dar los o hauia mostra
los dits psoners deuẽ esser pa
gats dels seus bens si tots:
ne sebiẽ esser uenuts. E si mes
de semor de nau o de leyn qui

naucgama en alcaimes pts q̃
es tenguts de tendra les comũe
ses q̃ ab los pſoners haura ez
pſts de retre compta·

Segons q̃ · cc · · ·η·
en lo capitol dells dits
declara ⁊ demostre q̃ tot ſeyor
de nau o de leyt̃ es tẽgut retre
cõpte als pſoners cascũ ma
tge que eyl farà· E ſi non fe
ya es ne tẽgut e obligat tot
emarj cõ en lo capitol na dells
dits es cõtenguts· Dias empo
es axi acentẽdre q̃ lo ſeyor
dela nau o del leyt̃ ſia encarga
cascũ matge o altres matgis
q̃ eyl farà en aquel loch hon
ſien tots los pſoners ola ma
lor pnda· E ſi lo ſeyor dela
nau o del leyt̃ farà port en al
cun loch hon no haura pſoner
negũ· E encara q̃ll nauegama
e farà matge o matgis en no
lues ⁊ parts on pſoner negũ
no haura ne ſia· Si al ſeyor dla
nau uendra alcũ cas de nẽcſ
quel pora tot o pnda de ſo que
ab la nau o ab lo leyt̃ haura
guanyat ſi p colpa deyl nos-
pora eyl no es tẽgut de res a
eſmanar als ſobre dits pſon
ers po p colpa deyl no ſa pre
dits· E mpo ſi los dits pſone
rs empendrã ab lo ſeyor de
la nau o del leyt̃ cõ eyl ſe ptira
deyls ⁊ li diran q̃ ſi eyl pauc
tuma ſe aturara en alcaimes
parts· p nauegar q̃ eyl quels
dela tiremetr̃ p cascũ matge
q̃ eyl farà tot ſo q̃ aeyls ptẽ
yran del guanẽ q̃ eyl fetz han
ra lo dit ſeyor dela nau o
del leyt̃ los ho deu tiremetr̃· E ſi
eyl nols ho tremet e ſo retar
dara ſi eyl ho pora en qualque
manera q̃ eyl ho pora eyl los
es tẽgut de tot arestaubir· E
ſi eyl no ho fa deque eyl nes
tẽgut tot emarj cõ en lo cap
tol dells dits es contẽgut· E
po ſi los dits pſoners empre
ſio dauma no faran ab lo ſeñ
yor dela nau o del leyt̃ con eyl
ſe ptira dels eyl nols es ten

gut q̃ res lus tiremetra· E ſils
lo tramet es pt ſias molt le
pout al ſeñor dela nau o del
leyt̃ qui ſens lur menament
los lo tiramatra· E mpo qualq̃
conuẽẽra o empẽſio lo ſeyor dla
nau o del leyt̃ farà ab ſos pſone
rs com deyls ſe ptira aquela
hes meſter q̃ los ho atorga· E ſi
eyl pauentã nols ho atendra
e p colpa deyl romẽdra eyl es tẽ
gut de reſtituhir tot lo dan q̃
los dits pſoners ne ſoſtẽdran
o ſoſtengut hauran· E mpo ſi lo ſe
yor dela nau o del leyt̃ o tra-
o uendra empaymẽt de deu
o de males gents q̃ eyl no aten
dra ſo q̃ als pſoners promes
cõ deyls ſe ptira ⁊ p colpa dell
no romãdra eyl no es tengut
de res p q̃ pſo cõ empaymẽt
de deu o de mar ne de males
gents no pot negũ res dir-
ne otrejar· E mpo tot ſo q̃ aſ
ſus es dit q̃ ſia ⁊ dela eſſẽcia
de tot ſiam· E ſi ſiam alcũ pnar
ſi pora la pcotra q̃ pnat ſera

ſia tengut de retr̃ e deſmanar
tot lo dan a aqla pt q̃ ſoſten
gut lo haura ſens tot deſtrh
eſes tota malicia· E p les rah
ons deſſh dits ſo fet aquest
capitol xc nau o leyt̃ à nolra
mer· C· ηſ

Seyor de nau o de leyt̃
q̃ nolra cayrer la ſua
nau o el ſeu leyt̃· Si eyl es en
loch hon ſie tots los pſoners
o la maior pnda lo ſeyor dela
nau o del leyt̃ los ne deu demã
dar· E ſi tots los pſoners o-
nolen o la maior pnda q̃ la
nau o el leyt̃ ſe arreſta-lo ſeñ
yor dela nau o del leyt̃ lo pot
cayrer e tots los pſoners ſon
hi tẽguts de metra p la lur
pt ayrall cõ daquel cayrame
nt los uendra· E ſi hi ha pſon
er negũ quey nolgũs metre
otrejh nols pot metr̃ po que
ab ſebuda e ab uoletat deyl
ſia fet aquel cayrimẽt· E ſils
ſeyor dela nau ho haura a
manleuar aqll pſoner nes

tengut⁹ ⁊ obligat⁹ aq̃ cō en
lo capitol dessō dit es cōten
gut⁹ ℭ si los pſoners no uol
en q̃ aq̃lla nau se cresca lo
ſenyor dela nau nols pot⁹
forsar· oOas pot⁹ los forsar dō
tot ſo q̃l capitol dessō dit es
otengut⁹· ℭ encara mes si lo ſe
nyor dela nau fa aq̃ll creyx
mēt mens de sabuda ⁊ de
uolentat dels pſoners· los
pſoners no ſon tenguts al ſe
nyor dela nau de res adon
car· si no aq̃ cō en lo capitol
dessō dit es cōtengut· ℭ m
po si lo ſenyor dela nau o del
leyt fa en alcū loch lxon no
ham pſoner negū e eyl no
lus creyxer ſe nau o ſon leyn
eyl la pot creyxer ſegons q̃ en
lo capitol dessō dit es cōten
gut· ℭ los pſoners uoy pot⁹
res cōtrestar· si no aq̃ con
en lo capitol dessō dit es cōn
engut· ℭ el ſenyor dela nau
es tengut e obligat als pſon
ers de tots aq̃les coſmenes

⁊ empriſions q̃ al capitol
de ſer de aquy parla ⁊ es con
tengut· ℭ p ſo con creyxmēt
q̃ lom fa anau o aleyt es mut
lat p aquy· ℭ ſmena ſi ſeyor
de nau o de leyt uolra creyxer
fa nau o ſon leyt· ⁊c· ⁊m·

Segons q̃ dit es de mos
tra en .i. capitol dessō
dit q̃ ſi ſenyor de nau o de leyt
uolra creyxer o ſer alcū creyx
ment en ſa nau o en ſon leyt
Si lo ſenyor dela nau o del leyt
es en loch lxon ſien tots sos p
ſoners o la maior ptida· lo dit
ſenyor dela nau o del leyt los
deu demanar del dit creyxme
nt quel dit ſenyor dela nau
o del leyt uol ſer en la dita nau
o leyt· ℭ ſi los dits pſoners to
ts oka maior ptida nou uol
man q̃ lo dit creyxmēt falla·
lo dit ſenyor dela nau nou
deu ſer nels ne pot⁹ forsar·
oOas lo dit ſenyor dela nau
o del leyt pot⁹ forsar los dits
pſoners dessō q̃ dessō es dit

en lo dessō dit capitol· ℭ o es
a entendre dencantar· ℭ los di
ts pſoners al ſenyor dela nau
o del leyt p aq̃la raho matexa
ℭ es uer e aq̃ es acustumat
de ſer· ℭ mpo segons q̃ en cant
deu esser fet· ℭ la lxon dit e de
mostra q̃ ſi lo dit ſenyor dela
nau o del leyt es ofra en loch
on no ſien ne ſſan tots los di
ts pſoners en ſcmps oka ma
ior ptida q̃ ſi lo dit ſenyor de
la nau o del leyt uol o nolra car
rer la dita nau o leyt· lo dit ſe
nyor dela nau o del leyt lxo pu
ra fer q̃ pſoner negū nov pot⁹
en res contrestar· si no aq̃ cō
en lo capitol dessō dit es cōten
gut· e es uer· oOas empo es·
aq̃ a entendre q̃ ſi lo dit ſenyor
dela nau o del leyt lo carrera ſi
no p ·v· raho ns ſo es ſaber p
gran nolit o gran malatge q̃
eyl atrobas o p gran pfit q̃
lo ſenyor dela nau uees o con
agues q̃s uengues o q̃s pog
ues uenir alſi matex· ⁊ atot

los dessō dits pſoners ſo es
a entendre p passatge o p de
falliment daltres naus o dal
tres leyns q̃ alcuns mercad
ers no trobassen· ℭ ſi lo dit ſe
nyor dela nau o del leyt ſuna lo
creyx dessō dit per les raho ns
dues dessō dits los dits pſon
ers li ſon tenguts de prendre en
compte tota la maco o despes
q̃ lo dit ſenyor dela nau o del
leyt haura feta p lo dit creyx
ment· Si uolchs los dits p
ſoners lo cōtrari pruar no
li pusà· ℭ ſi lo dit cōtrari pru
ar noli pusà esser fa q̃ lo dit
ſenyor dela nau o del leyt los
aport guayt o ſſumament tot
li deu esſ pres en compta· ℭ
ſi lo dit ſenyor dela nau o le
yt los aportans alcū guayt
los dits pſoners ne deuē ha
uer e prendr lur pt̃e e entes
rament ſegons q̃ calscū dels
dits pſoners li haura en la
dita nau o leyt· ℭ ſi lo dit ſe
nyor dela nau o del leyt aportāſ

alcũ assumamẽt als dits per
sõers · los dits psoners son
tenguts de pagar al dit sen
yor dela nau o leỹ segons q
a cascũs dels dits psoners se
pertanyara e segons q la part
q en la dita nau haura feyt
rahõ q aya cõ cascũ pis o
pensguera pt del dit guayn
si lo dit senyor dela nau o leỹ
los hagues aportat ols apor
tara · aya es rahõ q cascuns
dels dits psoners pac se pt
en lo dit assumamẽt si li es
deuedora p alcũ cas E pus lo
dit senyor dela nau o leỹ hau
ra feyt lo dit acertrimẽt ab
lon entrimẽt e p les ra
lons dessõ dites e manamẽ
nt pus lo dit cõtracte no h
pora esser estat pruat ne das:
empo si los dits psoners po
ran pruar lo dit cõtracte al
dit senyor dela nau o del leỹ
aquel dit senyor dela nau o
del leỹ q eyl no hauia feyta
la dita obra o acertrimẽt per
les dites · ij · rahons ans la
hauia feyta p sa auctoritat e p
uana gloria del segle e p so
q les gents diguẽ q aytal es
senyor de gran nau o de gran
leỹ aqlla maneo aytal qui per
aytal raho o rahons cõ dessõ
son dites sa feyta los dits pso
ners no son tenguts q la li pa
guen en cõpte si los dits per
soners nos uolrã sino en ay
tal manera q aqlla messio q
p les rahons dessõ dites sa es
tada feyta q sia mesa en com
guda e en uista e en poder
de lons homẽs ne dira nen
concerera q alo sien tenguts
los dits psoners de prendi en
lur cõpte al dit senyor dela nau
o del leỹ q si la una pt mi lal
tre no pusdra en res cõtrac
tar al dit o ak comaguda ·
dels dits lons homẽs · E en
esta guisa empo q si los dits
psoners no encantauan la
dita nau o leỹ · E lo dit senyor
dela nau o leỹ romendra en

sa senyoria tot en aquo cõ se
era e es abaquels matexs
sobra dits psoners no son te
guts de res adonar al dit sen
yor dela nau o leỹ dela dita
messio q aya cõ dessõ es dit sa
estada feyta ne encara per los
dits lons homẽs sa estada
arbitrada ne estimada o sen
tẽcada si no en aquo cõ lo dit
senyor dela nau o leỹ se gran
yara ab la dita nau o leỹ e
encara si li fan gran gracia
cõ eyl romanga en sa senyoria o
la dita nau e cõ del cõte la dita
messio noli abatrẽ del dit co
mpte qui aya cõ dessõ es dit sa
estada feyta no degudamẽt
o mas es sa feyt es sa p esta ra
hõ cor en totz cosses e en totz
feyts es hom egualtat e empa
ramẽt e comunalea de lons
homens · E empo si los dits p
soners encantarã la dita nau
o leỹ al dit senyor dela nau o
leỹ e encara lon gitarã e del
tot dela dita senyoria despoli
lhuran los dits psoners son
tẽguts de donar e pagar al
dit senyor a la rondes era de
la dita nau o leỹ tota la dita
messio o despesa q p los lons
homẽs los sa estada arbitra
da o estimada o sentẽcada en
cõtinent q los dits psoners hau
uran la dita nau o leỹ en cam
tat cabdll q la rondes uera senyor
namẽ guitat E empo si aquel q
la rondes era senyor dela dita
nau ho leỹ hauia ho hauia mẽs
lenats alcũns dõs p rahõ dela
dita obra o acertr q eyl aya con
dessõ es dit hauia feyt no raho
nablemẽt si eyl ne dana loguer
o eyl nauia comat los dits p
soners no sien tenguts de metre
ne de pagar part en lo dit lo
guer · E rondes los dits psoners
fer non uolrã · E mas empo
si lo dit senyor dela nau o del
leỹ hauia feyta la dita obra o
acertrimẽt p les · ij · rahons de
ssõ dites · E si lo dit senyor dela
nau o leỹ hauia manlenats

moneda dalcū p raho dela di
ta obra o crue si lo dit senyor
dela nau o leyn ne dara los ūir
ol na haura donat los dits p
soners loi son tēguts de metre
e de pagar segons q̄ acaisca
ptamyara· E segons la pt que
acaisca ptamyara e segons la
pt q̄ en la dita nau o leȳ hau
ran sens tot altre contrast·
E la fia assō q̄ en lo capitol
dels dit digua e demostra q̄
crerimēt q̄ hom fassa a alcu
na nau o alcū leȳ qs nuige p
adob uer es· mas en tal guisa
se pot hom fiuzar de crerim
ent dobra q̄ nos deu nes pot
fiuzar de fer nau ne de leyn
q̄ hauia ops ops adop· E aur
los dits senyors dels naus·
o dels leyns deuen se guardar
cō fan en alcū loch estrāȳ o·
pfunat si eyls uoldrā fer alcuna
obra los alcū creximēt en lurs
naus o en lurs leyns q̄ eyls
q̄ los fassen ab iusta raho los
ab iustes raisons p so que los

casos dells dits no puisquen
esser dells posats o pso quel da
dells dit nols puisca dells uēir
· Salus empo tots coumēses
o empecimēts dels senyors
dels naus o dels leyns fetes
ab lurs p soners· E dels dits
p soners als dits senyors dels
naus o dels leys en tots cos
ses e p tots· E per les rahons
dells dites fo fet aquest capi
tol xx nau o de leȳ q̄ aura
ops adop· cc· v

Senyor de nau o de leȳ
de qui la sua nau o el
sen leȳ hauia ops a dop si lo
senyor dela na nau es en loch
hon sien sos p soners tots o p
tida lo senyor dela nau deu:
dir e demostrar aaquels p
soners aquel adob q̄ la nau
o el leȳ hauia mester· E si los
p soners lo uolen eylo deu
adobar els p soners son tēgu
guts de metre en aquell adop
casco tot aytant cō la uēdra
p la sua pt· E si hauia alcū

p soner q̄ no uolia pagar so
q̄ a cyl ne uēdra· E si senyor o
la nau o hauia amaleuar
lo p soner nes tēgut e obli
gat aari cō lo capitol dessus
dit se cōten· E si los p soners
no uolrā q̄ la nau ol leyn se
adob p cō p auenta eyl
costaria mes de adobar q̄ ne
valria o en cara mes con la
nau o el leȳ fia adobat· E sells
lo uolrie uēdre eyls no tro
barie ab molt tant dela nau
o del leȳ cō eyl costaria de a
dobar· p q̄ senyor de nau o
de leȳ no deu adobar se nau
o son leȳ meys de uolentat
dels p soners pus sia en· i·
loch ab eyls nols ne pot fiu
zar· o as lo senyor dela nau
pot fiuzar de uendre o de en
cantar ab los p soners pus q̄
eyls no uolran q̄ la nau ol
leȳ se adob els p soners ne p
den fiuzar aytanto lo senyor
dela nau o del leȳ q̄ a encara
nop loa negū senyor q̄ tots

de forçor de vendre la nau

son e deuē esser p soners simp
les· Si donchs alscuns com
pēses no hauia entre eyls q̄
alcū dels p soners loi dagues
hauer qualq̄ senyoria· E si
lo senyor dela nau o del leȳ
adobara la nau ol leȳ meys
de uolentat dels p soners p
soner negū no les tēgut de
res adonar dels q̄ costara a
quel adob qui meys de sobu
da dels fia fet· o as lo senyor
dela nau se deu pagar ari
cō la nau ol leȳ se guaȳpara
q̄ a alo p soner negū noy pot
otreiar· o as si la nau ol le
yn se pdia· ans quel senyor
dela nau no fia pagat de so
q̄ hauia prestat daq̄ll adop
p soner negū no les tengut
de fer negūa esmena· o as
si cō la nau ol leȳ se pdia si
ercancia negūa se retraura
ia lo senyor dela nau sen deu
entegnar a p soner negū·
no pot otreiar· E si res la
sobre lo senyor dela Nau·

o den metre e donar a cascũ
pſoner tot aytant con li uie
ga pla ſua part· Eſi alcũ dels
pſoners nolra aq̃lla pt que
baura en la nau o en lo leỹ
q̃ ſia acobat eyl ſe den fadi
gar en aquel qui ſenyor no
ſia p ſo cor aquel ho baura·
baut molt de mal tret e y
baura bestret tot aq̃ll acop
Eſi aq̃ll pſoner ſen pot anc
mir ab aq̃ll qui ſeyor ne ſera
ſi no ſia mes en poder de .ij.
bons bomes de mar q̃ negũ
aquel acop esmar costa p ſo
q̃ ſi aq̃ll pſoner uenia la ſua
pt̃a altre q̃ entre lo ſenyor
dela nau· e aq̃ll qui aquela
pt̃ comparra no pogues ha
uer cõtrach ne treball negũ
Etot ſo q̃ aquels .ij. bos ho
mens ne dirien non farien
q̃ alo ne ſos seguit· Si que lo
ſenyor dela nau ne aq̃ll pſo
ner p qui lo otrach ſia nop
pogues res otrestar· mas tot
ſo quels ne dirien ab cõſeyl

quen de nauc alcons bomes
de mar q̃ alo ne ſia seguit·
Saul empo q̃ ſi lo ſenyor dela
nau ſa en loch hon no baun
ra negũ pſoner o la nau o
el leỹ baurã ops de negũ acop
com meys de acop la nau no
pogues nauegar lo ſenyor de
la nau den guardar lo profit
dell e ſos companyos· E me
encara de ſos companyos q̃
de ſi mateyx p ſo cor eyls nay
ſan· E encara mes p ſo car
eyls laurã fet ſenyor del lur
p que eyl den guardar ſi ma
teyx de blasme e de dan· Eſi lo
ſenyor dela nau neu ni conex
q̃ aquel acop q̃ la nau ha me
ster ſia o dera e ſ̃ apelit mes
dels pſoners q̃ adan segons
ſon semblant· E segos ſe con
trasta e ſa cõtenda e qualq̃
cosa ael ne ſia semblãt aq̃lla
ne den ell fer ason hon entr
unmet· Eſi qualq̃ cosa eyl ne
faslà ſia q̃la acop o q̃la uena
tot ho den en le ell pes pus q̃

eyl ho baura fet ab en entrem
met· E apres los pſoners no pod̃
res otrestar qualq̃ cosa eyl ne
faslà p cascũ se guart e aqui
sara pt· Si donqus no era es
pres entre lo ſenyor dela nau
els pſoners q̃ eyl no dagues
acobar ni mendre la nau o el
leỹ si non fera ab uolẽtat de
ls pſoners de tots o dela maior
ptida· E mpo si aquesta comis
ſa no era entre eyls qualq̃ co
ſa lo ſenyor dela nau ne fara
aq̃lla nauia asegurar los pſoner
s Saul q̃ si eyl la nagana o
la barataua los podra p ſa col
pa que eyl los es tengut def
mena· axi cõ en lo capitol def
sus dit es cõtengut E cõ ſera
quest capitol ques guart ens
cũ aqui fara pt ne aqui com
anara lo seu ne aqui no ne·
com ne cõ no loh comanara
q̃ segos les commẽsses q̃ entre
eyls ſam empreses aq̃lles se·
bauran aseguir

Senyor de nau qui arbotara ho fara prendre

anchores dal aia nau o leỹ · cc · vj ·

Senyor de nau o de leỹ
qui prendra o fara pren
dre sempals gansitels o ancres
de andares de alcuna nau o
de alcũ leỹ qui prop dyl ella
ra ormanat si aquelles anch
res se pden aquel ſenyor daq̃la
nau qui ho prendra aq̃lles an
cres o ſera acobar es tengut
desmanar aquel ſenyor daq̃lla
nau dequi aquelles anchores
ſam tot ſo q̃ eyl dura p ſon sag
ramẽt q̃ nalgunes sen· E encara
es tengut de mes aber desmena
e de tot lo dan e de tot lo destri
ch quel ne ſostenga· E encara me
ſi aquel ſenyor daq̃ aq̃lls ancho
res ſam se uol eyl sen pot dam
ar ala ſenyora e damanar a
aquel ſenyor de aq̃lla nau o da
quel leỹ qui aytal cosa baura
feta fer p ladrona· E encara·
mes si mariner negũ acobam
anchores meys de nolentera e
meys de sebuda daquel ſeyn
re nau ab qui eyl ſa· Si lo ma

atr gamitells

·xcb· 101

rmer ho fara p sa auctoritat
meyns q̃ de negũ no haura
comẽdamẽt· eyl es posat en
aq̃lla pena quel semyor dela
nau deuria hauer si mena-
ment hi hagues fet· E mes
mes q̃ si aquels mariers q̃
aytal cosa haurã assauada
de fer no haurã de q̃ pagar
aq̃lles andarãs q̃ p colpa de
yls fim pdutes p so car eyls
les haurã acordades E u cara
mes si eyls no poden entegar
daq̃la nau del dan ecel destru
cio e dela messio q̃ eyl haura
sostenguda aq̃lls marmers
deuẽ elh preses e meses en-
presó· E estar tant tro quels
hauẽ satisfet aq̃ll semyor de
aq̃la nau de tot lo dan e de-
tot linteres q̃ eyl dira p son
sagrament· q̃ p colpa deyls hau
ura sostengut· Si conclus aq̃ll
semyor de aq̃lla nau qui aq̃ll
dan haura sostengut nols no
ha fer gracia quels espas p
dits e p hores o q̃ umpla que

eyls guanyẽ ab eyl tot so
q̃ eyls li hauran adonar en
esmena del dan q̃ per colpa
deyls haura sostengut· E aisso
sia en uolentat da q̃ll semyor
dela nau qui aytal dan hau
ra sostengut de fer daquelles
coses dessus dites son qual el
mes se uolra so es saber de
espar los o de metra en pso
o q̃ eyl los umpla fer gracia
q̃ eyls o guanyen ab eyl· E so
fet per so aquest capitol q̃
si aq̃lla pena q̃ dessus es di
ta no hi hera posada molt
dan e molt trebayl se segui
ria e sen puria segnir· E en
tara mes si alcuna nau ten
dra plus E pso qls prohis
nos fiessen ne sencaussẽ· E t
hauran posats senyals q̃ls
sostenẽ q̃ aq̃ls senyals ne la
uera mi fara lauar en aq̃la
pena matexa deu elh posat
q̃ dessus es dita· Semyor o nau
o de leyn qui manara la sua
nau a parts· cc· xvj·

S/162
115

Semyor de nau o de leyn
qui manara la sua
nau a parts eyl es tengut de
fer escriura totes les commen
ses e empreumets q̃ eyl fa
ra o haura fets ab tots eyls
marmers q̃ ab eyl hauran a
nar a parts· E encara mes
deu fer escriure lo semyor dela
nau en persona de tots los
marmers o dela maior ptida
en quantes parts prenda la nau
ne quantes parts faia p totes
ne aquo deu fer meloramẽt
ne aquo no ne quait ne quait
no pso cõ ala ptio entre els
marmers e el semyor dela nau
no pogues hauer negũ otrau
E encara es de mes tengut lo
semyor dela nau q̃ eyl deu mo
strar tota la cartia q̃la nau
haura a tots lo marmers en
semps o ala maior ptida si
tots nov poden elh pso cor si
los marmers comẽsẽ ab lo
semyor dela nau en sẽps q̃uy
hagues cartia q̃ hagues

ops agop o alcũ en fortimẽt
quel semyor dela nau que hy
degues fer fer alescrima per
so q̃ noy pogues hauer en
tre eyls alcũ otrau q̃ si alcu
na cartia si pora q̃ls mari
ners noy pogues metre
alcũ otrau q̃ digues q̃lls
no hauen mostra aq̃la carta
q̃ pogues sia p so car de-
comu sa acsimanar· E si lo se
myor dela nau fara asso que
dessus es dit los marmers li
son tenguts de seruir tot en-
ari cõ si anauẽ alogner seb
ut· E encara mes q̃ p negũa
raho noy poden metra otrau
saul p aq̃les ordenacios que en
los capitols dessus dits so ra
tifficados e esclarzidas· E en
ari lo semyor dela nau q̃at
deus los haura donat agu
anyar· deu lus dar be e leyal
ment les pts q̃ acaisco p
tanyenta be e leyalmẽt tot-
enari cõ entre lo seyor dela
nau els marmers sia emp-

·E enaxi cō en lo capitol del
nau sia escrit. El nautxer es
tegut sots pena del sagramēt
quel fet bon de guardar tot lo
profit de aqlls mariners aqlc
le e entegramēt hauen tot lo
quel semyor dela nau los hau
m promés al dit quels sacor
dauen ab eyls. E lescrima es-
tengut de guardar lo pfit
dela nau sots aqla matexa
pena q al nautxer es posa
da ql noy falsa res en giu
samēt p la nau m per los
mariers. ooas q be z leyal
mēt desa part q tala nau p
tenyam ne als mariers afi
ssi el nautxer elescrima deue
ne hauer meloramēt so q
entre eyls sia empes con la
nau cōmesarē de acordar la
marmers. E si p auentu en
tre eyls no ha estat empes
eyls na deuē hauer emsāt. i
pt p hauramēt z p ralo dl
mal tret q eyls ha trabien
p tot lo commal dela Nau-

E aqles dues pts deuē se leu
ar de tot lo comū en semps
ama plem deles odicos si p
cas de nemīa ha nemē si la
nau o el leyn hanā ab ueles. E
enant ab uelas eyla poza ar
ba o entenas o uela alcuna
los marmers no son tegus
de esmena negula affer si don
ques lo semyor dela nau o el
nautxer nols hauna menat
abans ql arbre ne les entry
ne la uela se pues q eyls que
calassen. E si lo semyor dla nau
o del leyn los hauna fet mena
mēt q eyls q calassen e eyls
no hauien uolgut calar. z p
aqla ralo aqlla cuarta que
dessa es dita se poza los mar
ners son tegus de tota aqla
cuarta acsimanar apres a
entendre tot lo commal dela
nau lo deu pagar. E si lo seyn
dela nau o del leyn o el nautxer
menarā singlar andaos en
qualq logar q eyls sam. E ls
marmers diran q aqla cuar

ta ab q eyls manē singlar aq
las andaues no es sufficient
a aqueles andaues. E si les
andaues se pozan sobza alo
que los marmers hauran dit
al nautxer o al semyor dla nau
S i lo semyor dela nau o el naut
xer no fara cambiar cuarta-
aqles andaos q eyls hauna
menades singlar. E les andau
es se pozan los marmers no
son tegus daqles andaues
quels hauna menades singlar
a nagun cimēa affer pus q
eyls lo hauran dit al semyor
dela nau o demostrat lo al:
nautxer. E si los marmers
no lo dimn ne no demostra
ran al semyor dela nau ne al
nautxer E aqueles andaos
se pora eyls son tegus de es
mena affer. p so car eyls sin
gnē aqlas andaues no lo:
diguerā ne lo demūstraren q
aqla cuarta no era sotz ne
luna. E encara mes si ala nau
uedza cas denetā que nana-

en terra o rompra si lo gnay
q la nau hauna fet sa tant que
bastas a aqla nau arestar el
semyor dela nau len pot restar
E si el restar nolen uolia a
qla nau deu esser parada e ap
rtada apren entre lo semyor
dela nau z els marmers es
q naha aqlla nau com ne-
ama en terra E si entre eyls no
sen pudie auenir deu esser mey
a aquel otrash q entre eyls
sia en poder de dos bons ho
mens q sien esapiē he z dili
gentmēt dela art dela mar.
E qualq cosa aqlls ne diran
allo deu esser fet e seguit E si
cuarta saluatia aqlla cuar-
ta E tot so q saluat ne su tot
deu esser preat emes en pzen
al semyor dela nau. E com lo
seyn dela nau sia entegrat si
alcuna cosa de aql guay q ells
fet hauna sobzara tot deu esser
partit p tuyt commalmētapri
cō entre eyls sia empes E si p
auentu lo guay qls fet hauna

no lestara a esmèa affer aqlla
nau q de tot tota sa lo cu p
toda los mariers no lin son
tenguts de negūa esmèa afer
p so cō lo marmer assats hi
pert pus q hi pt son temps
ehi haura cōsumada sa pso
na. E mpo los mariners son tē
guts al semyor dela nau de ap
dar asalnar tot so quels pren
dran le t leyalmēt e retre e
donar tot so q eyls salnar ne
podrā al semyor dela nau. En
cara mes si p auentū la nau
no haura guanyat res los
mariners son tenguts de retr
t de donar al semyor dela nau
tot so q haura despes en mā
dament aqll nom q eyls saco dalre
tro fins que eyls se presque
dela nau. E asso deue los ma
rmers pagar meys de tot cō
tract q lo semyor dela nau ha
sats hi pert pus hi consuma
la nau e si matex. El semyor dela
nau pot aquel marmer q con
tract hi metra allo q a eyl ne

uendra q dela pla sua part
ari de manar cō si li ho hauia
comenat ab carta. E pot lo me
tra en poder dela semona. E aql
marmer deu estar tant pres
tro q haia satisfet de tot so q
a donar haura a aqll senyor dela
nau o q sentia auegut abeyl
E mpo si lo senyor dela nau
nouma ne conerra aquel ma
rmer qli otrestara no lo fara
p negūa altre malea si no q
no ha deque pagar ne entegar
lo senyor dela nau es tengut
quel deia espar pores t p tāz
tant tro q eyl ho puesca ha
uer guanyat. E mays empo
quel marmer es tengut al senyor
dela nau de aseguram ab carta
o ab fiāsses / pso qll senyor dela
nau no ho puesca pdre eyl
nels seus. E neuna mes si alcū
dels mariners pora alcuna ro
ba a sa nau dela nau si la nau
guanya aqlla roba deu esser re
tuda a aqll marmer qui aqlla
roba haura ponda si eyl pora

ho pot E si eyl pronar no ho
pot no lin es hom tengut des
na affer. E si p auentū la nau
guanyara no li es negū tengut
daqlla roba q eyl ponda haura
de esmena affer p testimo
ms q eyl ne donas q assats
hi pt son temps. E hi cōsuma
sa psona E so fet pso aquest
capitol car molt senyor d nau
o de ley haura sa nau uella
e puonda. E si eyl sebra qls
mariers q ab eyl hura aparts
si eyl rompia la nau li fossen
tenguts dela nau a esmanar p
sort pocha de fortūa eyl fara
enguisa e en manera q per
des la nau p so quel ne pogūs
hauer desmēa mes q no val
lien dues naus aytals com
aqlla. E p aquesta raho los ma
rmers qui uan a pt no son
tenguts de esmēa affer ala nau
qui rota sera si no tant sola
mēt del guay q eyls ab la nau
hauia fet tot enaci com en
aquest capitol dess es declar

at e sufficient E simena de nau
o de leyn qui hura aparts
Capitol. cc. lvij.

Si alcūa nau o alcū ley
hom aparts E sera cas
de mentā q aqlla nau o aquel
ley q aparts hura sen cōtra ab
leyns armats si aquels leys
armats li tolran o sen porta
ran uela o ueles o E umēa o
E umēas o ancora o ancoās
o alcuna altre exarcia aqla e
xarcia deu esser esmēada p tot
lo comunal dela nau. E es ari
a entendre q cascū sia tengut de
metre en la esmēa q p aqlla
exarcia saura affer q colta lo
sa p aytants pts com pesara
deu. E mpo es ari a entendre
q la nau o lley hagūs guan
yat. E de aquel guay q aqlla
nau o aquel ley hagūs fet q
sia esmēada aqlla exarcia q
aquels leys armats sen hau
rien portada. E si p auentura
lo guay q aqlla nau o aquel
ley hauria fet no bastaua a

aqla cuarcua aesmanar los ma
rmers qui hom apparts no sic
tenguts de negun altre esmena
ffer p q̄ p so com lo marier ne
negū altre com pter de son al
berch e na ab alcū aguam par-
no lo fa p fe q̄ p alcū cas de-
uenta q̄ esdeuenga ala nau o el leu
hom eyl den amar guarnar q̄ la
roba q̄ eyl raqueyr en sa casa
li bagus aydar aesmanar q̄ si
lo falsa mes li naltra q̄ romp
gues. E encara mes paltr raba
Car lo marier assats li pert po
q̄ li pert son trep. E li hauria
tots ses uestadurs cosummats
E li hauria cosummada se psona
Empo si el guay aqla nau ol leu
hauria fet bastara aaqla cuarcua
aesmanar q̄ tolrels sa lo semor
dela nau o del leu q̄ aqlla esmena
hauria presa deu turar en pre
sencia de tot lo commal dela nau
o del leu q̄ eyl aqla deia cobrar-
com abans pusclia e q̄ li fassa
tot son poder. E si eyl cobrar la-
pot eyl es tengut de retre tot so

q̄ eyl hauria pis dels sobre dits
marmers en esmena da aqla
cuarcua q̄ aquels leys armats
los hauien tolta sens tot con
trast E si pauctuna en la nau-
o en lo leu hauria alcuna ptida
dels mariers qui lo contrastem
q̄ aqla cuarcua q̄ alsuns leyns
armats lus hauria tolta q̄ no
deia esser esmanada del guayn
q̄ la nau o el leu fet hauria p
so car es cas de nent non auie
fer ne podem p sobre los dits
psoners o altres estants eyls
en la nau o en lo leu los nena
cas de nentā q̄ se en contrast
ab alcuna cuarcua hom bagues
moneda olgua altre roba q̄
nalgues molts deners o abal
cuna bala o ab alcuna altr co
sa q̄ aeyls tornas apties noy
hauria negū q̄ no uolgues
hauer le e entegramēt la sua
pt q̄ ptanyer li uolgus. E en
cara molt mes q̄ ptuper no
lm deuria si eyl fes las pous
E couchas semblāt es entra

mbo q̄ aya com cascū uolria
e demanaria le e entegramme
nt se part del guay q̄ p lo cas
deuentā los seus esdeuengut
tot en aquel es rabo q̄ cascū sia
tengut de fer esmena a aqla per
da q̄ p cas de auēta los seus es
deuengut del guay quels fet
hauria E p los rabos dessus dits
se fet aquest capitol. De mer
caders qui metra roba en
leyn desaubert. cc. lxvij.

E mercaders qui no oli
ara o metra roba en
alcū leu desaubert si aqla roba
q̄ en aquel leu desaubert sera
mesa se bampara os guastera
p mar quel leu entre o p ay
gue de pluia lo sejor daquel
leu no sia tengut de esmena
ffer negun aqlls mercaders
de q̄ aqla roba sia p so car no
es se colpa q̄ aya amle uelen
los mercaders com eyl matis
q̄ aquel leu on eyls metē la
lur roba es desaubert. Mas
empo si lo semor del leu desau
bert es en alcū loch q̄ li pog
ues fer tenda e q̄ no fos tāt
mal tep quel la pogues tenir
feta. E no la faldia fer si los
mercadés puar lo li podā ell
estengut de esmena affer aaq
uels mercaders p aqla roba
q̄ banyada o guastada sia pr
colpa deyl q̄ no uolia tenir la
tenda feta. Mas empo si aql
semor daquel leu sia en alcū
loch e fama tanta de mar e ta
nt dauēt q̄ nola gosas tenir
ne pogues e ploma tant q̄
la tenda no bagues fredtat
de tenir la si aqla roba se ba
nyā os guasta p aquells ra
bons q̄ dessus son dits lo sen
yor del leu no es tengut desme
na affer. E encara mes si aquel
leu fara alguna p murades t
p colpa deaqla auguda q̄ fara p
les murades aqla roba se bam
para es guastara lo semor da
quel leu es tengut de esmena
ffer aaqlls mercaders de q̄
la roba sera. E si lo leu no feya

aygua p murades en feyta p
lo plaſi aquel ſia lo eſtuffiçet
ment be en croſtomat ſi paq
la aygua q̃ p lo plaſara ſe bã
ynara roba· E ſis guastara po
quel leÿ ſia be ⁊ ſuffiçentmẽt
en croſtomat· lo ſemyor del leÿ
no es tengut deſmeà aſer a
aqlls mercaders de q̃ aqla ro
ba ſia qui p aygua de pla fa
bampada ne guastada po q̃ll
leÿ ſia be ⁊ ſuffiçentmẽt en
croſtomat· E mpo ſi lo ſemyor
del leÿ ꝓmetra a alcũ mercа
der q̃ li metra en portara la
ſua roba ſots lo talem el ſẽ
yor del leÿ no leÿ metra ans
le metra en altre loch· ſi aq
la roba quel ſemyor del leÿ ha
ura ꝓmeſa de portar ſots lo ta
lem E no lay haura meſa ne
portada· E aqla roba ſe bampa
ra os guastara lo ſemyor del leÿ
es tengut deſmeà aſer a aqll
mercader de q̃ aqla roba ſia p
ſo cor ell no la haura meſa ſots
lo talem aqui cõ hauiẽ conſegut

a aqll mercader· E ſi lo ſeñor del
leÿ lay hagues meſa aqui con
promes loli haura· E la roba
ſe bampara es guastara lo
ſemyor del leÿ no li ſera ten
gut de esmeà aſer pus eyl a
guera ates ſo q̃ haura ꝓmes
a aqll mercader qui aquela
roba li haura liurada p aql
la ꝓmiſſio q̃ fera li haura· E a
ni ſi la roba ſe bampa os guaſ
ta ſots lo talem lo ſemyor del
leÿ no li es tengut deſmeà aſſer
pus no es ſe colpa· p q̃ segua
ra tot ſemyor del leÿ ea q̃ ꝓme
tra als mercaders q̃ meſter y
q̃ los ha atena· E p aquiſta raho
ſo fet aquest capitol· Semyor
de nau q̃ leuara pilot· cc· ꝛ

Semyor de nau o de leÿ
qui nolieuara· o ſia no
lieuar p anar en alaies parts
en les quals eyl ne hom q̃ en
la nau o leÿ ſia nos certificar
q̃ eyl hi ſapia el ſemyor dela
nau o del leÿ haura aloguat
pilot q̃ hi ſapia E aquel pilot

se fermara ⁊ dona al semyor dela
nau o del leÿ q̃ eyl ſap e es cert
en aqles pts on lo semyor dela
nau uolra anar· E ſi aqll pilot
dona q̃ no ſera loc en nes aqles
parts on lo semyor dela nau o
del leÿ uolra anar ne ſa nolier
at q̃ eyl tot no ho ſapia· E ſi aql
pilot atendra al semyor dela nau
o del leÿ tot alo q̃ ꝓmes li hau
ra le coliguẽt mẽt lo señor dela
nau o del leÿ li es tengut de dar
tot lo loguer q̃ entre eyl e aql
pilot ſa empes ſens tot otrauh
E mar li es tengut de donar ſo
q̃ ꝓmes no li haura ſegons la
uoldat e la ualor q̃ en aquel
pilot ſa/ p ſo cor aquel pilot
haura ates al semyor dela nau
tot ſo q̃ ꝓmes li haura· E mpo
tots les conuẽnes q̃ entre lo
semyor dela nau o del leÿ ea q̃l
pilot ſam empreſes deuẽ eſer
totes meſes en forma de carto
lari dela nau o del leÿ/ p ſo q̃
entre lo semyor dela nau o del
leÿ ea q̃ll q̃ pilot ſa no poſſis

haver alcũ contraſtt ne ceÿ· E ſi p
auentura aqll qui pilot ſa leu
at no ſabra en aqlas pts q̃ ell
dit ne ꝓmes haura ne uolen
gut al semyor dela nau aqll q̃
pilot ſe ſa mes E ſo q̃ ell al ſem
yor haura ꝓmes res no li pot
atẽdre a aqll qui a ytal ſa deu
pdre lo cap en cõtinent ſens
tot remey e ſens tota mercè·
E el semyor dela nau o del leÿ
pot loli fer tobre q̃ no es tengut
quen deman ala semyor ans ſi
nos uol p ſo car aquel laura en
ganat emes a mp de pdre ſi e
tots aquels q̃ ab eyl ſon en ca
ra la nau e tot lauer· E mpo no
ſia tant ſolamẽt en conegudа
del semyor dela nau o del leÿ ea
aquel qui pilot ſia leuat· e ſi
deu pdre lo cap o no ans deu·
eſſ· en conegudа dels nautrers
e dels mercaders e de tot lo comu
nal dela nau· E ſi tots aquels q̃
dessõ ſon dits o la maior ptida
ueruñ ne conegueruñ q̃ aqll dela
pdr lo cap eyl lo deu pdre· E ſi

acyls no es semblāt q̄ nol dena
pdre q̄ nol pdr· o ·Jas sien fetz
tot sō q̄ eyls ne conegam q̄ alō
den essē fet e als no p q̄ car si p
auentā ales uagades hom ama
na auolentat de alscūs senyors
de naus o de leys eyls uolrien
le q̄ alscūs de q̄ eyls hagnessen
desgrat q̄ hagues pdut lo cap
E pso q̄ lim romānues lo logner
q̄ pmes mdar lim den q̄ ari le
lo bat senyors de naus o de leys
q̄ son rullis de sey cō · r · altr hos
e en cera mes q̄ mols senyors
de naus o de leys son q̄ eyls no
salen qs den amar damant ne
de tras m salen q̄ uol dir la mā
m q̄ no · E pso sera mal fet q̄ mo
rt de · r · hom fos en asalt ne en
conegnda tant solamēt del sen
yor dela nau ne del ley · p q̄ tot
hom quis met p pilot se den
guardar ans q̄ si meta q̄ pus
cha e sapia atendr tot so q̄ pro
meta p so q̄ p la pena q̄ dels
es dita noli pogues uenir neg
un dan ne li pogues uenir dels

De guaytis a establir capitol · cc · xxxvij ·

Tot senyor de nau o de ley
es tengut q̄ en cōtinent
q̄ pora la son haura lenat m
atge o haura feta uela ell den
ptir ses guaytis quis guaytem
en la nau o el ley ari be amātien
uelas cō estant en port o en pl
ana o espagol · E ari le en terra
de amichs com de enamichs ·
E nari q̄ aquels quis guaytarā
amat ab uelas si sadormic ala
guayta de tot aquel ioc no deuē
hauer ui · E si aquels quis gua
ytarā en plana o en port o en
espagol e q̄ sia en tra de anamm
chos si ala guayta sadormirā de
tot aq̄ll iorn no deuē hauer m
m hauer negū cōpanatge · E si
p auentura sa en tra de anamm
chos aquels q̄ ala guayta se ador
mirā si es marier de probadem
pdre lo mie el cōpanatge de tot
aquel iorn e encara q̄ den essē
assotat tot mun p tota la nau ·
E den essē sirt en mar · m · uegta

des ab la neta del mozgonal e
allō sia en conegnda del senyor
dela nau e del nauxer de aral ·
qual se uolra de aq̄lles dues pr
nes q̄ dessus son dites · E si es hom
dela popa den pdre lo mi e tot ·
lo companatge de tot aq̄ll · iorn
· E cell essē gitat hom cam dayg
ne p lo cap en auayl · E si negū
daquells q̄ dessus son dits seran
trobats durmets ala guaytia
de · m · uegades en sus den pdre
tot lo logner q̄ hauer deuia de
tot aquel matge on sem E si la
uien hauir deuē lo retē o deuen
essē gitats en mar · E si a en asalt
del senyor dela nau · e del comi ·
tal o dela maior ptida de dar ·
lus daquells dues penas dessus
dites la qual eyls uolran p so
car eyls metē amup · e auentura
de pdre si matem · e tots aquels
q̄ en la nau · o al ley sam · E so fet
p so aquest capitol E si mena de ·
roba q̄ sia trobada en port o en

Roba q̄ sia ribera · cc · xxxviij · trobada en plana o en

port o en ribera q̄ naua sobre ar
gua o q̄la mar la hagues enau
guada en tra aq̄ll qui trobara a
q̄la en la plana o en lo port o en
ribera ab q̄la mar no la hagues
enauguada en tra ne deu hauer
la maytat de trobadus en aq̄st
ta guisa q̄ eyl la deu presentar
ala senyoria · E la senyoria deu la
tenir manifesta a tot hom · e aq̄
e hom die · E si era roba q̄ guastar
se pogues den essē uendida el pū
q̄ de aq̄lla roba sia hauit deu estar
manifestam cō dessus es dit · E si pa
ssat aquel tēps aquela roba q̄ ·
ari sia trobada o el preu q̄ de a
q̄la sia hauit no hauria uegut
senyor · la douchs la senyoria
den donar a aq̄ll q̄ trobada la
hauria la maytat p ses trob
adurs · E dela maytat q̄ romā
dara deu fer la senyoria dues
pts · E pot sen pendra la una ·
E laltr q̄ romā deu la donar p
amor de deu la on eyl uist sa
p le · p amma daq̄ll de q̄ stada
sa · E si p auentura aq̄la roba q̄

trobada sa la mar la hauna
enuiguda en cra aqll q la tro
bam ne deu hauir trobadors
comments segos q als bons
homens daqll loch on sa tro
bada mostr sr. E mpo deu esser
apri fet de aquesta q apri sa tro
bada. apri com es ia dit dessus
daqlla altre. E ari fets pts de
sso q ala semyoria romandra
E mpo si la roba alauna sa tro
bada en golfo en mar de luna
aqlla deu esspt̃ida apri cō en-
tapitol ai dessō dit. e esclarit e
suffisentp q ara no ho qual dō
ne recaptolar. o si p auentura
roba sa atrobada q iauna affis;
aqlla aytal q sobre aygua no
hoina ney ponia anar aqla no
deu esser uemuda ne alie nada.
pso cō roba q iauna afons tota-
una espa son senyor e deuē ne es
ser donades trobadors comnes;
a aqll q la trobara ela enuiguna
a coneguda dela semyoria ecc bos
homes dela mar q sien dignes
de fe. e q lo supiē le. e diligent

ment de ptir. E la semyoria deu
demr tota aqlla roba manifesta
o el preu de aqlla si sa roba qs
pogues affolar. E si altēps dela
uisiēta o dela custuma quel sejor
hauna establida en aquel loch
on aquela roba sa atrobada.
demanada o semyor no li hau
ra uegut ne esrit. la semyoria
deu fer crida publica p trenta
dies si semyor alcū hauia esrit
a aqla roba sia li dessmirada si
no sia ptida apri com dessō es
es dit en aquel capitol matie
ys de roba q sinara ne hauia
sobre la aygue. apri deu esspfet
daquesta matera pus q el te
mps sa passat quel semyor li
hauna posat

¶ E mpo es ara a entendre que
aquel o aquels q la dessō di
ta roba trobarā o la hauran
trobada qla deuē hauer mā
festada e representada ala se
myoria del loch hon la dita ro
ba sa atrobada dins. iij. dies
si en loch ne sa. E si sa en loch

q dins los dits tres dies no pu
guessan hauer la dita roba q
atrobada hauiā hauer repre
sentada ala dita sejoria. deuie
la hauer represētada dins. vj
dies. E si dins. vj. dies no la po
an hauer represētada ala dita
semyoria deu fer en ari p mal
ca asobar. E per dans egreuis
messiōs aesquivar aquel o qlls
qui la dita roba hauiā atrob
ada qla hauen manifestada e re
presentada dins. x. dies. E si
dins los dits. x. dies ala dita
semyoria la dita roba manifesta
da o presētada no sa aql de q
la dita roba sa o la dita semyo
ria p el deuā epuscha deman
ar la dita roba q apri com dess
us es dit sa estada trobada a
aquel o aquels q trobada la
hauiā p ladronici e estar amie
re dela semyoria e en cas q de
uen pore tot lo dret q dela dita
roba deuē o deuē hauer per
rabo deles dites trobadors:
Saul empo q si aquel o aquels

q la dita roba hauiā atrobad
apri com dessō es dit. E dins los
dits. x. dies no la hauiā repre
sentada o manifestada ala di
ta semyoria segons q dessō es dit
si eyls mts cases o mstes rabo
ns mostrar poiā p q eyls la dita
roba no haguessen poguda re
presentar ala dita semyoria. di
ns los dits. x. dies deu lo ess
rebut. E apri empo q si los cas
es eles rabons dessō dites per
els dits oposades eyls en uer
metra no poiā sino q la dita
semyoria pusca a nētar cō tra
ells segons q dessō es dit la fo
ma dessō dita. E mpo si la dita
roba hauna estat ponda q no
sa estada atrobada. i. aỹ. x. i.
die. e passat lay e die la dita ro
ba sa estada atrobada aquel ō
qui era la dita roba noy pot
res demanar. ans deu esser da
quel o daquels q la hauran
a trobada p qual rabo p so cer
no es roba al mōt q estat o ha
na estat sots aygua o pres ay-

gue o desobre aynue p lo dit te
mps q̃ aquel dequi estada sia li
pgues nullam nẽt conegren al sen
yal p q̃ fos la dita roba estada·
sua Si doncbs no fera p arbitr
Gaul ferre o azer o altre mata
yl· Eari la dita roba q̃ aurion
dessẽ es dit sia atrobada den ess
daquel q̃ atrobada laura· E mp
si aquel qui la dita roba di
ta ess sua fara fe q̃ sua fo & sua
es den ess delliurada E yl em
po fuent satisfaccio daquel q̃
trobada la haura assã nolẽtat
si aquel empo q̃ trobada la ha
ura fer o nolra q̃ en altre ma
nera sentencia nol ne den destr
mer· Si doncbs aquel q̃ la dita
roba demenara, puar o en ner
metre pora p testimõis dignes
de fe la dita roba ess sua· E si en
ari cõ dessẽ es dit en ner metr
pora la dita roba ess sua E de-
tor en tot la dita roba eyl cob
rar uolra eyl es tẽgut de dar
& de pagar a aquel q̃ atroba
da la haura tots dams E tots

destrictos E tots interessers q̃
en uer metra pora q̃ p colpa
dela roba dessẽ dita li fan esta
uengut nen haurã haute a
sostenir· a conegnda dela dita
sentencia o de dos bons homes
qui sien dignes de fe· E si dela
dita roba q̃ atrobada sia aquel
o aquels qui trobada la haurã
sen sunrã en guarentã en pa
an fer alcũ guaỹ si los dits qui
la dita roba haurã atrobada·
sen fan sunts on haurian fet
alcũ guaỹ· Si eyls demenaran
los dits trobadours deuc los
ess donades segons q̃ es acus
tumat E lo dit guaỹ ess uey
q̃ dela dita roba haurã haut
o fet den lo ess mes en cõpte
de les dites trobadurs· E per
les ralons dessẽ dites so fet

aquest capitol E sinena de co
mmesa o promissio feta en
Golfe [illegible] alcama
coumesa o promissio o
obligacio sa feta de uns a altz

en golff o en mar delura o·
en qualq̃ loguar saul q̃la nau
ol leyn no sia en loch q̃ tenga p
bis o ragatta en tra p qual se
uolra ralo sa feta la coumesa
o promissio no den hauer ualor
p q̃ corales negadors uan en les
naus o en los leyns o cercat
rs & homens hornats & molts
daltres aq̃ fa mal la mar o ha
alcũ greugr en si materns E si
eyls podien auer en tra on pos
uessen ess alcuats de aquels
greugs o daquel auing q̃ eyls
ab si mater si eyls haure· o·
marchs dargent tots· mil los·
pmatrie a alcũ quils o demam
as o quels pohs en tra p aqu
esta ralo no den hauer ualor
o en cam mes si p auentã se en
cõtrara ab alsams leys ar ma
ts si p pmissio o p coumensa
o p obligacio q̃ eyls los fa esse
se podien colre daqlls leyns los
farien coumesa o pmissio p so
q̃ eyls nols facssen mal· Ce mes
q̃ p auentã nols porie atendr

p la paban q̃ haurie deyls· E
p esta ralo pmissio coumen
sa feta p paor o p forsa no·
ual ne den ualer p negũa ra
lo· Oras empo si nau o ley de
dan, pols o ranera en tra tota
coumesa qui sa feta de uns a
altres en qualq̃ guisa sia feta
nul & den hauer ualor· E mpo
si nau o ley sa en golff o en
mar delura o en qualq̃ altre
loch se uuyla sia q̃ tenga pa
bis en tra o no E aquels q̃ en
la nau sen farã alcuna coum
esa o pmissio den hauer ual
or p estes· nn· ralons so es
assaber p fer de guy o p fortu
na de mal teps o p qualq̃ alt
cas o uentũ si sia q̃ la nau ol
ley ne uaia en tra o p coum
ensa q̃ merradors fassen o fe
sinena a nau o ley p alcũ
ralo o p uuatge acumbiar &
quel escrina sia presente· E tu
tot cõ la nau o el ley tenga
pleta en tra q̃ en continẽt lo
pus descriure en lo cartolam

promesa feta en
mo ualor exce
& quatre cens

Ep estes ralons dessus dites na
guna comuneça feta en Bolff
o en mar deluna o en qualq
altre loch se sia no den hauer
nulla Saul deles-nos ralons
q la son en aquest capitol del
sus esclarides e certificades :
Empo si nau o leyn sera en fuo
o en estay tota comuneça que
aquels facã qui fan la nau
o elleyn den esser tenguda p fer
ma Bensa plois en tira o no
p q tot lom q en estay es ne
en fon ayrant q nul comti era
en tira que affates es en terra
po q mal teps nols ne pot gi
tar ne li pot negu dan fer

De comuneça feta p patz amer
cader e mariner. &c.

Qualq comuneça sempor
de nau o de leyn fara o
haura feta a mercaders o alos
mariers o ab alsaus qui sien
o sian tenguts dela nau o de fo
leyn aqlla es mester q los atenga
sens tot contrast. E si p auen
tura lo dit sempre dela nau o
del leyn la dita comuneça o p
missio atendra nols volra :
eyl los es tenguts de restituir
tot dan q los dessus dits ne sia
tendra on haura sostengut
on espen a sostenir sens tot
otrast. Si la dita nau o leyn
ne fabia esser uamut. Saul em
po tot empaldimet q p uista
nalo uenir los pagues oy fir
es deuegut p lo qual lo dit
senyor dela nau o del leyn no :
hagues atenga o no hagnis pu
guda atendre la dita comune
ça o promissio a tots los dessus
dits. E si p auentura los dits
mercaders o mariners o to
ts aquels q dela dita nau o
leyn sian tenguts son tenguts
e obligats de atendra al dit
senyor dela nau o leyn tota co
umença o promesso q ab eyl
haura hauda les hagues feu
empeça sens tot otrast. E si
p auentura la dita comuneça
o promisso atendre nols volia
si los dits hom alsaus bens

deuie esser uamuts p restituir
lo dan p la dita comuneça o
promissio sostengut o p sostenir
sens tot diffugi. E si los dits
hurs bens al dit dan p la di
ta comuneça o promissio sostin
guts o a sostenir a restituir :
no bastaran si los dits son os
guts deue esser preses en po
der dela semonza e estar tet
e ten longamet en la dita :
peso q hauen entegrat al dit
senyor dela nau tot lo dan q
ss dit o q sen sien auenguts
ab lo dit senyor dela nau o
ley ala sua uoletat. Saul es
po quel dessus dit empaldime
nt nols los hagues tolt o ue
dit quels no hagues fet pus
ub atendre la dita commen
ça o promissio al dit senyor
dela nau o en colpa deyls :
no fos tenuts quels no ha
uen ne hagues fet atenga la dita
comuneça o promissio segos q
dessus es dit. E p les ralons
dessus dites fo fet aquest capi

tol de comanda feta amigabla
ment sens comuneça. &c. v.

Si alcu comanara a al
tre roba la roba es a
entrare mercaderia amiga
blamet ab carta o meys de
carta e sens comuneça negu
na q no sia empeça entre ells
si no tantsolamet q aqll qui
la comanda reb q la reb a
bous e aquisi de mar e arisch
de males rents. E eyl qui la reu
uendre en qualq loch q eyl
fara port ab la dita mercad
eria en aqll preser uatge
en lo qual eyl ha rebuda la
comanda e uendre tot aci co
mus pora e segons q entre
eyls sia empes. Mas empo
si entre eyls no sia empues
e aqll qui la comanda porta
q deu hauer p son mal tret
mi q no si entre eyls empes
no sera aqll qui la comanda
haura aportada no pot re
sen deures retenir pus q en
tre yls empes no sia ams es

tengut de donar e de retre tot
so q̃ dela roba haura haut
en cõmẽt q̃ tornat fa daql
matge en lo qual cyl haura
rebuda la dita comãda. E em
po aquel de q̃ la comãda sera
es tengut de donar al coman
datari q̃ la sua comãda hau
ra portada e arribada p la
sen maltret segons quel gu
anyara. e segons lo mal tret
q̃ aquel hi haura haut. E
assõ deu haver en son cosi m
ent e sa coneguda. E el comẽ
dataru nol pot als de res de
strẽmer. p q̃ tot comãdata
ri se guart es den guardar
cõ reb comãda dalcũ ca cõ
fana ses fevnes ne cõ no p
so q̃ no haia auẽir en tal sim
ent ne en conaguda de aqlls
q̃ les comandes li farã p ralõ
del seu maltret. E aesta ralõ
q̃ dessõ es dita dela roba a aq
uesta matera ralõ sõn ec
uen ess aqlls q̃ prenẽ com
anda de diners xx

fera de nau o de leyn. cc. xxvi.

Si alcũ senyor d nau
o de leyn uenda la
sua nau o el seu leyn a alcũ
cyl uenda sens sebuda e
sens nolũtat dels psoners.
cyl es tengut q̃ en cõmẽt qu
el uanuda la hauia de cõtar
retre cõpte a sos psoners. E d
retre e de donar tot so q̃ aca
scũ ne uenda p la sua part
si cyls prenda o nolra. E si les
psoners prenen no la nolen
cyllos es tengut de retre e d
tornar en lur poder aquela
nau o aquel leyn q̃ cyl naut
haura sens nolentat e sens
sabuda dels. E si aqlla nau
o aquel leyn nols pot tornar
en poder cyl los es tengut de
retre e de tornar aytant hon
nau o aytãt hon leyn com aql
era. E el guaiy q̃ fet posar hau
ab aquel leyn es ne haura a
uenir ab cyls axi com mls
pusidra. E si entrels no sen po
tan auẽir den hi metre dos

lous homes qui sien digny
de fe. E aquels quels lo de
prenguẽ e qualq̃ cosa aqlls
ne donã nen conegan alon
deu esser segut. E empo si com
lo senyor dela nau o del leyn
haura feta la uenda aun cõ de
ssus es dit si ala maior forsa
dels psoners plaura aqla
uenda lo senyor dela nau
o del leyn q̃ uenut sia nols
es de res als tengut si no d
donar los so q̃ acascũ pta
mara po la maior forsa de
ls psoners si acordarã. E si
p auentũ com lo senyor dla
nau o del leyn q̃ uanut fa
no uenda ni torna retre
compte a sos psoners. E aun
ta pdonar se pot acascũ p so
q̃ dela uenda dela nau o del
leyn los pertanya. E cyl sen
hor de nes altres pts. Si cyl
es cõsegut cyl es tengut de
retre e de donar a aquels p
soners tot so q̃ dela uenda
dela nau o del leyn la pta

ua. E en cara tot aytãt com
los psoners dman p lur seg
uramẽt q̃ aqlla nau o aquel
leyn posca hauer guaiyt. E
si cyl no ha de quels pusdra
satisfer in entegrar deu esser
pres e mes en poder dela sen
yora hi estara tant ho que
hana satisfets aqlls seys pson
ers daqla demãda q̃ cyls li
fan o q̃ sensia auẽgut ab ells.
E si paubtum aqll q̃ la nau
haura uenuda no fa atrob
at. E els psoners trobarã aql
la nau o aquel leyn q̃ los fa
ssat uenut en alcũ locs cy
ls lo poden prendre e demanar
ab la senyora. E la senyora
deu los deliurar. cyls empo
mostrẽ q̃ lur fos p cartes o
p testimõis si doncs aquel
q̃ compat haura non podra
mostrar carta q̃ aqll que la
nau li hauia uenut o al leyn
hagues dels psoners locs
q̃ la posques nẽdre e ferm a
uolentat p q̃ cascũ se guart

es deu guardar cō cōpanya
nau o leyn cō no p so que
dan nolin pusch̄a uenir
Empy si eyl lauedra p ual
lor aqla nau o el leyn bagnis
o prestadors la farā uendre
p prestrech q aqlls li bagues
sen fer a obs de coses q sollē
necessaries a ops dela nau
o del leyn aqll qui senpre ne-
sa non sia tengut si no en aq
com en lo capitol q parla d
fet de adob de nau o de leyn es
ta dit e sinifficat De mercad
ers qui metrā alcuna cosa a
megadmēt en fayr o en bal
alcū mercader o
mercaders nolieuā
alcus semors de nau o dleyn
fan bales o farcels o qual se
nolrā altre roba· E els mer
caders metrā o farā metre
en aqlls fays bales o farcels
o bales o qualq altre roba
sie en nug del hom daquels
o de tots alcuna cosa amaga
damēt axi com es aur auge
nit o moneda perles seda o
qualq altre roba nobla o me
rauderia els se uolrā· E allo
q dins aquels fays o bala
o farcels o cayra o qualq al
tre roba se sia quels amag
adamēt dins alcus fays·
hauran mesa amagadamēt
q no dirā ne lo demostrarā
com lo noliejarē aqll seyor
dela nau o del leyn o al naut
xer o al guardia o alecrma
daqlla nau en q eyls ho me
trā sia q la nau aqla ol leyn
hauna agutar ho li uendra
cas de uentā quen launa en
tra e rompra si aquel fayr
o bala o farcel o cayra o alt
roba en q allo q dessus es dit
se gitarna a fer daqll get q
fet fa no deu esser cōptat si
no tant solamēt p aqla ro
ba p q eyl la hauna noliera
da p testimonis q domas que
eyls leyn bagues sē mita me
tra pus q al seyor ol naut
xer o al guardia o el escrina
nou hauria mostrat ne dit
el cartolari no fia escrit· E si
la nau ol leyn ne ua en tera
e aqla roba se pdra nolin
den esser feta esmēa si no p
so quel hauna fet entanet
cō eyl la noliera en quina
roba era ne quina no· E si p
auentā aqlla roba o fayr
en alcaies cosses fam meses
amagadamēt axi cō dessus
es dit nos pdra nes gitara
e aqla bala o fayr fia atro
bat alls q dessus es dit qui
amagadamēt los fia mes
de u metra p tot so q nahra
en aquel get o naufragi q
fa fet E encara mes si aqla
roba o mercaderia q dessus
es dita se pdra p colpa del
senpre dela nau o del escri
na nō sien tengus de esmēa
a fer a aquel de qui fa si no
tant solamēt p so q eyl los
hauna fet entenēt com lals
noliera· p q· car ales uagra
des hora alcuns mercaders e
q los crega de tot so q eyls
dirē o farē segramēt si p
dien alcū fayr p alcuns deles
ralons dessus dites dira q en
aquel fayr hauna eyl mes ua
lent o.ill marchs daur o da
rgent e p esta ralo nolies ne
gū tengut fino dasso q al no
lieuar fa entenēt a algus daq
lls qui dessus son dits p q tot
mercader se guart es deu gu
ardar cō ne q noliera la sua
roba a alcū q li ho fassa entra
nent p so q nolin pogues tor
nar adan axi com dessus es dit
Si alcū senyor de nau o de leyn
dara son loch a altra p nolia
uar. capitol. cc. xvm.
alcū senyor de nau
o de leyn dara son loch
a alcū hom quel pusch̄a noli
enar aqlla sua nau o aquel
leyn seu de tot o de pnda e en
tre lo senyor dela nau o del leyn
aqll aq eyl hauna donat son
loch de noliejar sa empas dal
cert o temps sabut si dins a

quel dia cert o tẽps sabut aquel noliejam segõs q̃ entre eyl e lo senyor dela nau fa empãs ual aquel nolit que aquel q̃ lo senyor dela nau hi hauia mes p noliejador hauia fet ab alcũ mercader o mercaders · e deu hauer ualor tot aytant cõ si eyl: era senyor dela nau o del leyn q̃ senyor mes pus q̃ aquel li hauia donat son loch quãt a aquel noliejamẽt q̃ dins aq̃ll die o tẽps sert q̃ ab lo senyor dela nau o del leyn hauia empãs fara si quẽ hauia auol nolit o no · E si lo seyor dla nau o del leyn noliejam dins aq̃ll die o tẽps sabut q̃ eyl hauia donat son loch a alcũ q̃ puscha noliejar de tot o de quant atent sabuda tanta de roba: quel no puscha leuar aq̃lla q̃ aquel hom hauia noliejada p se del · e p son mẽament lo senyor dela nau es tẽgut q̃ aquescha aq̃lla quel hauia noliejada dins aquel temps quel hauia donat son loch a altre de noliejar o q̃ sen a nẽgue ab los mercaders de q̃ la roba fa q̃ mester es q̃ aquel q̃ eyl hauia mes p noliejador ne sia guardat de dan si la nau ne sabia esser uanuda · E encara mes si el senyor dela nau o del leyn dara son loch a alcũ de noliejar· el senyor dela nau o del leyn no li dara die cert ne temps sabut si lo senyor dela nau o del leyn noliejara abans que no haia hauda fadiga o: mulatge cert da quel q̃ eyl hauia raquit p noliejador tot enaci nes tengut com la es dessus dit e esclarim E empo si lo senyor dela nau tremetra adir a aq̃ll q̃ eyl hauia raquit en alcũ loch p noliejador q̃ll no noliejs· naguna cosa si aq̃ll no hauia res noliejat cõ lo seyor dela nau li ho tremes adir eyl nou deu pot noliejar esi ho fa lo senyor dela nau no li es tengut de dam q̃ lin esdeuenga ne en cara no es deures tegut a aq̃lls mercaders q̃ ab eyl se noliejarã pot q̃ ell li hauia trames adir q̃ eyl· no noliejs/ p q̃ car negũ no ha poder en altrui si no aytant cõ aq̃ll de qui es li n uol: donar· E empo si aquel hauia res noliejat abans q̃ sabes lardit del senyor dela nau deu hauer ualor aytãt cõ dessus es dit· E empo lo senyor dela nau no deu noliejar de tot fermament pus hauia donat son loch a altre de noliejar tro fins q̃ sapia certament de aq̃ll que eyl hauia fet noliejador era q̃ ha noliejat mes q̃ no pot so q̃ll dam q̃ dessus es dit noli puscha nemi dessus

Si senyor de nau o de leyn sen encarara ab alcũ nauig de fusta · cc · ſ̃ũm

Si alcũ senyor de nau o de leyn hauia carregat en alcũ loch de roba de merchaders · E mant ab uel es o q̃ sirt sia en alcũ loch sen contenuũ ab alcũ naug de fusta aci cõ darbres o de entenas o de neules o d̃ qualque altre lenyã se noliej si lo senyor dela nau o del leyn li dara cap/ oli fara donar p so quel lo tir· si los merchaders q̃ en la nau ol leyn sen dinã al senyor dela nau o del leyn q̃ eyl aquescha anar aq̃ll naug q̃ eyl no tir si lo senyor dela nau o del leyn nol uolra laquir anar p dar q̃ los merchaders hi fallen E si los merchaders dinã o li denũciarã q̃ si eyl no leyxa anar aq̃ll naug q̃ tot dan q̃ esdeuẽga a eyls ne a la lur roba q̃ tot sia soba eyl· E si lo senyor dela nau o del leyn nol leyxara anar sobre alo q̃ los merchaders li hauran dit e denũciat si als merchaders ne a la lur roba uendra

alcũ dan lo senyor dela nau
nau o del leỹ lus es tengut
de tot aquel dan q eyls p col
pa deyl haurã sostẽgut. E si
eyl no ha de q los puesca es
menar. deu sen uedzala nau
o el leỹ q negũ noy pot en
res otrastar. gaul dels ma
rmers pluro losguers o si
la nau ol leỹ noy basta lo
senyor dela nau o del leỹ ha
alscuns bens deuẽ esser uan
uts p fer esmena a aquels
mercaders de tot lo dan q
p colpa deyl haurã sostẽgut
e si aquels seo bens noy ba
starã si eyl es cõsegut deu
ser pres e estar tant en la
preson de utro q aqlls mer
caders sien en tegnats o q
eyl se sia auengut ab eyls.
E si p auentura lo senyor dela
nau uolra leuar alscus da
quels fusts q en aqll bach
sun eyl ha pot fer si los mer
caders o uoltã. E si eyl lo le
ua mal grat dels mercaders

eyl nes tẽgut tot en apri cõ
ta dessa es del bach aturar si
los mercaders ne sustindrã
alcũ dan. E si p auentura
en la nau o en lo leỹ no ha
ura mercader negũ del senyor
dela nau o del leỹ sen cõtram
ab bach el turara en lauara
alcũ fust si los mercadors
ola roba deyls pendra dan
si eyls en uertut metra
poran q p colpa del bach
qll senyor dela nau o del leỹ
turma o p colpa daqll fust
o fusts q eyl haura leuats
los sa esdenegut aquel dan
lo senyor dela nau o del leỹ
nes tengut e obligat apri
cõ dessa es dit. p q tot sen
yor de nau o de leỹ deu fer
en tal guisa so q affer ha
q noh puscha tẽar adan
so q eyl fara. Si mercaders
hauran noheiat nau o leỹ en
loch estrayn. cc. xxx

I mercader o mer
caders hauã en al

cũ loch estrañ p noheiar la
nau ol leỹ e aqla nau o aqll
leỹ deu anar carregar en a
quel logar q entre lo senyor
dela nau els mercaders fa
ra empẽs q adie cert o atẽps
sabut aqlla nau o aqll leỹ
q noheiada sia sia uengud
en aquel loch lon deura car
regar a aquel die o aqll tẽps
quel senyor dela nau lo del
leỹ hauia empẽs ab los me
rcaders qui noheiat lauram
si los mercaders ne sostindrã
dan o messio o grenge alcũ
lo senyor dela nau o del leỹ
lus es tẽgut de tot aresdin
hur. E si p auentũ los mer
caders noheiarã altr nau
o altre leỹ p deffalimẽt da
quel q eyls hauien noheiat
q no sia uengut a aqll die o
a aquel tẽps q entr lo senyor
dela nau o del leỹ q eyls ha
uien noheiat era empres.
si aqlla nau o aqll leỹ q eyls
haurã hauts o noheiat per

colpa daqll q eyls ra hauñ
noheiat e no sia uengut aq
con entrels hauia estat em
pres sils costa mes de nohei
q no dauẽ a aqll q eyls ra hau
uien noheiat lo senyor de a
quela nau o daqll leỹ q p m
er sia estat noheiat lo es ten
gut de tot aresdinhur so que
mes lus costera p so car eyl
no sia uengut a aqll tẽps q eyl
hauia primes als mercaders
cõ eyls hauriẽ noheiat. E si p
auentũ passãt lo dit temps.
q entre eyls empẽs fo cõ eyls
lo noheiarẽ aqla nau o aquel
leỹ uendra en aqll loch on car
regar dauia si los mercaders
nauiã altr noheiat no li son
de res tenguts p so quel no fa
uengut a aquel temps q en
tre eyl e los mercaders fo em
pres com eyls lo noheiarẽ. E p
so si aqlla nau o aqll leỹ uend
ra q eyls hauien noheiada ol
tra lo dit tẽps q entrels empẽs
fo cõ lo noheiarẽ. E aqlls mer

caders no baurã noliciada
en cara altra nau ne altr leỹ
los demũt dits mercaders:
son tenguts de donar aqll car
rech q̃ noliciat lo bauen. E
pso es ayci a entendre q̃ lo sen
yor dela nau o de aqll leỹ sia tẽ
gut de retre. t de donar a aqls
mercaders tot lo dan etot lo
destrich etota la messio q̃ per
colpa deyl baurã feta ne sosti
guda q̃ tant saurã estat si lg
mercaders demanar loh uol
ran. E sien ne cregutz per lur
pla segurameñt. E mpo es ayci a
entendre q̃ si aqll semyor d aqla
nau o daquel leỹ q̃ eyls pri
mer baurẽ noliciat o baura
tolt o nedat empaymẽt de-
den o de mar o de uent o de se
nyoria e p colpa deyl no sera
estat romas quel no sia uen
gut a aqll tẽps q̃ eyl pmes-
ne empès baura ab los sobre
dits mercaders aql semyor de
la nau o del leỹ q̃ eyls noliciat
baurẽ no es tẽgut als mercad

ders de dan ne de destrich m
de meno quels hauen feta pp
colpa dels no sia suferta. E si
los merenders baurã noliciada altre nau o altre leỹ eyls son tenguts a aquell semyor de aquesta nau o de aqũll leỹ q̃ eyls primerament baurã noliciat de donar. t de lunar lo carrech q̃ eyls noliciat li ba uuen. t de uen lo bauer esper egat a aquel temps q̃ entrels fo empès cõ lo noliciarẽ. E si tots los merenders carrech donar noli uolrã eyls son tenguts qli pagũ aquel noliu q̃ entrels fo empès de donar cõ lo noliciarẽ o q̃ se auẽguen ab eyl. Si lo semyor dela nau o del leỹ ne uolra fer a uuncla si no negũ noli pot forçar. En cara mes q̃ si lo semyor dla nau o del leỹ baura a soffrir dan o messio p colpa dels mercad ers q̃ nol baurã espregat o nol uolrã espregar a aqll tẽps quels pmes li baurã los dits

merenders li son tenguts de tot a esmenar e restituyr el semyor dela nau sia cregut p son segurament. E so fer p alsó aquest capitol q̃ a empayv ment de den ni de mar ni de uent ni de senyoria noy pot res dir ne obrestar ne es nabs q̃ lo pusdra fer. per q̃ aisũ segurtz es den guard ar q̃ faisa en tal guisa tot so q̃ fara q̃ noli pusdra tornar dan si eyl fer o pot. Cerca ar qui baura noliciada nau o leyn en loch estrayn

Item. Si algũ. de per. ny merender baura noli ciada nau o leỹ en algũ loch estrayn. E aqla nau o aqll leyn dra anar carregar en aquel loch en lo qual lo mercader baura empès ab lo seyor dla nau adie cert si aqll merca der estant en aquel loch on la nau o el leỹ baura noliciat si aquel mercader mora abm testat o q̃ hana fet testament

lo seyor dela nau q̃ noliciat sia ans q̃ eyl partesca daquel loch on sia noliciat. E encara aqll mercader loi sia mort q̃ noliciat hauia ans q̃ fassa messio. E yl deu trametre ala compaya q̃ aquel mercader q̃ mort sia hauia en lo seu loch on usaua o era ney una carta sua o mssatge cert daqll compaino q̃ era daqll mercader en uida qui mort es. E hauer faziga deyl si uolra q̃ aqlla nau o aquel leỹ q̃ son compaino hauia noliciada metre uni era. E si aquel compaino uol ne quer q̃ aqll noliu q̃ ab compaño seu qui mort sia nayla. t hana naloz. E aqla nau o aquel leỹ q̃ uenga que es prest. t apaylat de coplir tot so q̃ aquel son compaino q̃ mort sia hauia. pmes aqll seyor daqla nau o de aqll leỹ al dia q̃ eyl la noliera. E si per auẽtũ lo semyor dla nau o del leỹ q̃ noliciat sia uendra en-

aquel loch on deuia carregar
abans q̃ fadiga no hauia hau
da del companyo daq̃ll mercade
quil nolieia qui mortz fa aq̃ll
compãyo qui uiu fa romas no
li es de res tẽgut si no nol per
q̃ p so cõ lo hom pus mortes
no ha compãyo qũ el die q̃ alcũ
mor aq̃ll die es ptida la compa
nyia. Gaul empo q̃ si aq̃ll mer
cader qui mortz fa hauia obli
gat a aq̃ll cõpanyo q̃ seu era en
uida en la carta q̃ eyl feta hau
ia a aq̃ll senyor dela nau o
del leỹ p raho del nolit e de cer
ta conuẽença q̃ eyl atendre li hau
ia aquel compãyo mes tẽgut
q̃ lali atenia. E naxi empo es a
entẽdre q̃ aquel o panyo q̃ mo
rt fa hagues loch de son cõpa
nyo q̃ pogues nolieiar per eyl
so es entendre q̃ lin hagues fe
ta carta de cessio o de pauiacio
o quen hagues testimõis q̃ qu
alq̃ cosa q̃ eyl fees q̃ eyl ho hau
ria p ferm si aquesta carta o
testimõis lo senyor dela nau o

del leỹ qui nolieiatz fa poza
mostrar aq̃ll compãyo qui uiu
fa li es tẽgut tot enaxi cõ aq̃ll
qui nolieia era o foza si uiu
fos. E si lo senyor dela nau no
sia carta ne testimõis no po
ria aq̃ll compãyo qui uiu fa
romas no li es de res tengut
si lo aq̃ll compayo seu la ma
nes en la carta dela obligacio
del nolit q̃ eyl feta hauia ab
aquel senyor dela nau o del leỹ
q̃ hauia nolieiat. pus q̃ p auc
turitat o p uolentat de aq̃ll
no foza fet q̃ dura cosa sera
q̃ si alcũ hom obligua a alcun
altre p sa auctoritat. E aquel que
eyl obligara o hauria oblig
at sens sabuda daquel ualia
ne hauia ualor seria mala co
sa q̃ tot hom puria desfer altr
p q̃ no es dreyt ne raho q̃ ne
gũ pusca obligar altre p ma
gina raho si uoluchs mostres
raisons noy hauia cõ ra desfa
son dites. E si p auentũ aquel
mercader qui mortz fa que la

nau o leỹ hauia nolieiat hau
ia fet testamẽt. E en son testa
ment hauia de ptits sos hers
a sos fiyls o a sos. pbisines o a
quns uolia. E la hun daquels
hauia fet hereu. E el senyor dela
nau o del leỹ qui nolieiat seria
seba q̃ aquel mercader q̃ noli
eiat hauia es malalt. E hauia
fet tot son ordre si lo senyor dela
nau o sap ones cert q̃ eyl es mũ
laut e cuytat si lo senyor dela
nau hi es atemps abans q̃ ell
muyra eyl li deu dir e demos
trar en presencia de bõs hom
ens en si dens sabia ses uolen
tats de yl era q̃ uolria q̃ fos da
quel nolit q̃ eyl li hauria fer
mat ne qũ tindria p fer. e que
eyl q̃ lo faes en tal guisa si de
sabia ses uolentats de yl q̃ eyl
no fos mal cabent. E si aquel
mercader qui nolieiat hauia
e qui fa malaut li dona q̃ eyl
ques pens desfregar q̃ ab dreyt
q̃ eyl lon guardera de dan q̃ p
la sua malaltia eyl no esha q̃

eyl no atenia tot so q̃ pmes li
hauia q̃ eyl es apaylat o aten
dre e o fer atendre tot so q̃ eyl
li ha pmes. E si lo senyor dela
nau o del leỹ se ptira de yl q̃ ma
laut sia ab la sua nolẽtat. E eyl
li fara carta o la li fara fer es a
entendre letis segelades ab son
segell a son compãyo si la o a al
q̃ per eyl sia en aq̃ll loch q̃ eyls
deuen espregar aq̃la nau o aq̃ll
leỹ oh deuen delunar aquel car
rech p q̃ eyl nolieiat hauia la
nau. Si aq̃lla nau o aquel leỹ
fa uẽgut en aq̃ll loch on deuia
carregar. E estant la nau ol
leỹ aqui uẽgut aq̃ll mercader
q̃ lauia nolieiat fa mortz. E la
mortz sua uendra a seder a son
companyo si la o a aquel qui en
loch de yl hi fa. si aquels se es
tauuã q̃ nola uolian carreg
ar ni espregar los bens daq̃ll
mercader qui mortz fa si deuie
par po quel senyor dela nau
o del leỹ sen fadiga en eyl qui
malalt era. ans q̃e nolgues

ptir dela lxon fo nolieiat ab
lucēa t uolētat t sabuda da
quel qui nolieiat lauia t ab
letra sua sen ptu en la qual le
tra sabia manamēt dason co
pano si lauia o altre qui en
son loch fos q eyls lo dien es
presar tot en aixi cō eyl li hau
ia pmes· Esi pauēta lo semor
dela nau o del leyt no sa ptir
daqll loch lxon fo nolieiat ans
q era mort aqll mercader qui
nolieiat lauia eyl no sen deu
ptir tro q hauia tramesa carta
o missatge seu al compāyo o
aqll qui eyl hauia fet lxereu
de aquel mercader q mort sa
e hauia nolieiat q uēgra p la
uar aquel carrech q eyl nolie
iat li hauia m si eyls o la un
deyls sil atendra tots aqueles
coumēses q aqll li hauia pmes
ses com lo nolieia· E si eyls tra
meten adonc p carta lur ab lur
segel segelada o p missatge ci
rt q la nau ol leyt q prus ho ua
nir q eyl o la·i· deyls es pst e ap

apar de atendre tot so q aquel
qui nolieiat li hauia promis
en la carta del nolit q entr
eyl e el nolieiador sa feta es
contegut la donchs eyl pot
uenir t amenar la nau si eyl
ne soffrira dan o messio p col
pa daquels qui la carta o el
missatge li hauia trames ells
li son tenguts de tot aresthu
lxon· E en cara daquel carrech
a donar pso q p manamēt de
yls lxi sa uenguts e ab lur fa
digue· Empo si el senyor dela
nau o del leyt uendra en aqll
loch on era estat nolieiat des
pus q aqll mercader sa mort
· E es ari acentēdre q aqll mer
cader q mort sa hauia fet lxes
tamēt t en lo testamēt hauia
fet alcū son lxereu si lo seyor de
la nau o del leyt uēdra en aqll
loch lxon de una carregar a aqll
dre o aquel tēps en lo qual ell
hauia promes ne en la carta
del nolit sa otegut aqll quil
nolieia si aquel qui nolieia

qui mort sa hauia feta messio
o menamēt q aquel seu lxereu
deia donar aquel carrech quel
hauia nolieiat t pmes a aqlx
nau o a aquel leyt aquel q lxe
sa romas lo lies tegut d donar
· E si ser nou uolia se empoxa lon
deu destrenyer que mester
es quel menamēt del defft
nt sia complit· Empo si lo
defft no hauia feta mam
no ne manat no hauia en
aquela sua derrera uolent
at aquel qui eyl hauia
aquit p son lxereu en son
testamēt si nos uol non es
tenut· Empo es ari acentē
dre q aquel lxereu nol uuy
la portar en negun part si
no qla uolia aqui uendre
p complir lo menamēt de
aquel q mort sera segons q
ell hauia fet menamēt en
la sua darrera uolētat· En
cara mes pso cor aqll senyor
dela nau o daqll leyt sera aq
uengut mens de sabuda o
mens de fadigua q no hau
ua hauda daquel q lxereu
sa romas· Empo si aqll lxer
eu sera no la uolra aq uen
dre q aqll lxereu no la uuy
la portar en negun part si
no quela uolra aqui uēdre
p complir lo menamēt da
quel qui mort sera segons
q eyl hauia fet menament
en la sua derrera uolentat
E cara mes pso cor aqll seyo
daqlla nau o daqll leyt sa aq
uengut mens de sabuda o
mens de fadigua q no hauia
hauda daqll qui lxereu sera
romas· Empo si aquel qui
lxereu sera romas nola uol
ra aq uendra ans la uolra
tremetra o portar de ues aqll
les parts en les quals aqll
qui mort sa les hauia en
cor de portar si unsqus o les
hauia nolieiats· Si aquel
lxereu no les uolra metr en
aqlla nau o en aqll leyt que
aquel qui mort sa hauia no

177
130

lciada· E per fe d aqll q mo
rtes hi sa negnda si ell la me
en altre nau si no en aqlla le
bens d qll deffunt no son obli
gats a aqll senyor dela nau o
daqll leyn qui eyl hauia nolie
iat ensa unda· Si lo sejor d a
qlla nau o de aquel leyn hauia
ates tot so q hauia promes a
aqll qui nolieia· E mpo si ell
ates no hauia aqll bereu ne
los bens del deffunt qui nolie
iat lauia no li son de res tegu
ts ne obligats· si donchs lo
senyor dela nau o del leyn non
podia mostrar o pronar un
ta esclusa o mist empaymet
q p colpa dell no fos romas
qll non agues ates· E si eyl p
uar ne mostrar non podia a
qll bereu ne encara los bens
del deffunt noli son de res ten
guts ne obligats pus q eyl
non hauia ates so q hauia
promes· E mpo si lo sejor dela
nau mostrar ne pronar o po
ra· aquel qui bereu sa e en

cara los bens daqll daffunt
quils nolieia li son tenguts
e obligats tot ayi cō de mūt
es dit

Ooo errader qui hauia nolieiada nau o leyn eh uedu cas de ueutura· cc xxxvij

E alcū mercader noli
eiara nau o leyn e con
ell hauia aqlla nau o aquel
leyn nolieiat uendra li cas de
uentura q li uendra malaltia·
E si eyl hauia promes al sejor
dela nau o dqll leyn quel hau
ia nolieiat quel lo dena hau
stregat ada tert· si aqll me
reader qui nolieiat sa dita
o fara dir a aqll senyor daq
lla nau o daqll leyn quel hau
ia nolieiat q pens de ffer son
prou la on fer lo pugra per so
q aqll mercader noli potatē
dre so q promes li hauia p so
q es malaut q si eyl sa fos
uolant hilo atenera· E si lo se
nyor li demana la messio que
eyl feu per eyl lo mercader
no lin es tengut pus no es

sa colpa· E encara mes per so
q noli hauia fet saber dins
lo terma quel dema hauer es
pregat E encara es en aquela
matera nolētat qll atena tot
so qlla promes si aqll senyor
de qlla nau o daqll leyn lo uol
espar quel sia guarit· E en ca
ra mes p altra raho no lin es
tengut p so q es empaymēt
de dēu e de mar e de uent
negū noy pot cōtrestar· E m
po si lo dit mercader cauia
en malautia pus qlla nau
o l leyn hauia nolieiat e non
fara saber aquel sejor dela nau
o del leyn qll a nolieiat dins a
qll teps qll ho dema hauer
es pregat· E pus q aqll teps
q entre ells hauia estat em
pres sa passat lo dit mercā
der lio fara asaber eh dana
pnua o lali fara donar quel
q pens da fer son prou la hon
trop si aqll senyor dela nau
o leyn hauia fera messio p so
cō aqll mercader noli hauia

set saber ayi cō fer o deguera
en aquel teps q entre eyls le
ra estat empes aqll mercader
li es tengut qli restituesch da
p so q ell noli hauia fet asa
ber dins aqll dia qlo dauia
hauer espregat· E mpo si lo se
nyor dela nau o del leyn hauia
sostengut alcū dan o alcū gr
euge aqll mercader no lin es
tengut pus ell no roman del
matge p sa nolētat m p fiau
negū quel quels uolgues fer
mas tant solamēt p la malal
tia qll ha absi· E mpo si lo dit
mercader sa en malautia cō la
nau o ell leyn noliera si ell ses
trauia donar al matge dins
aquel teps quel hauia emfs
q degues hauer espregada
aqlla nau o aqll leyn· ayi es
acentē dit q aqlla malaltia qll
hauia li fos encrusada que
p altra frau no lo fes ell es
tengut de rendre e de donar a
aqll senyor daqll leyn o daq
uela nau qll hauia noliega

da tota la messio quel hauia
feta per colpa dell· E sien cer
esuts p son segrametz qla col
pa es del mercader pus mal
aut era· E encara noliegan a
nau o leyn mi sen petrama ab
negun de noliegar· E encara
mes lo dit mercader non fa
ra asaber a aquel senyor da
qlla nau o daqll leyn que ell
se unyla estar damar en aqll
matge dms aquel temps q
lo dauia hauer espregat· E
puys passat aqll terps q en
tre ells sa empas quel lo de
ma hauer espregat li ho fara
asaber es tengut de tornar e
de retre aqll senyor daqlla
nau o del leyn tot lo dan eto
ta la messio e tot grenge qll
nauia sostengut· E mpo aqll da
o aqll grenge deu esser mes
en comesenda de dos lons ho
mes de mar e asso deu metre
en poder dels q trempe e metre
en comunalea p raho del en
trusiamet dela malaltia que
ell hauia q paltre rahe no
q si a aqll mercader no era
en trusiada la malaltia si
no q sostingues en aqlla fer
ma e en aqlla manera que
era co la nau o el leyn noliera
no deu esser mes en poder de
negun si no q pens de tornar
e de retre a aqll senyor daqlla
nau o daqll leyn quel auia
noliegat tot grenge qll nau
ia sostengut sens tot comiat
pso co p colpa del lauia sostē
gut· E en aqlla matera matei
era q dess es dita es tengut
e obligat lo senyor dela nau
o del leyn als mercaders aqui
eyl noliera sa nau o son leyn
co los mercaders uolien no
liegar sa nau o son leyn· Aci
co en aquest capitol es dess
es scrit. Si alcu mercader auia
noliegada alauia nau e morra
ans quela dita nau sia carre
gada· cc· xx· ix·

Si alcu mercader hauia noliegada alauia

nau o alcu leyn e morra ans
qla dita nau sia carregada
si aquel mercader qui hauia
noliegada aqlla nau o
aquel leyn metra qualtra carre
gada la nau o el leyn de tot
o de pteda ell ne los bens sey
no son tenguts de res a aqll
senyor de qui aqlla nau sera
o aquel leyn q eyl hauia no
liegat p q per so cor hom q
mort sia comensa q na feta
noli non· Saul empo p den
tra quel dera o tort quel den
gua q den esser pagat dels se
us bens si nagus na hon q
sien atrobats·· E mpo si po
qlo mercader hauia carre
gada aqlla nau o aqll leyn
quel noliegat hauia de tot
o de pteda si eyl morra e ell
lauia carregada de mus lo te
mps quel la deuia hauer ca
rregada eyl no es tengut al
senyor dela nau de mallio qll
ne hauia feta· p qual rahe p
so cor es semblant q si eyl hau
uisques q eyl hauia en cor
de atendre a aqll senyor da
qlla nau tot so q promes
li hauia· E pus mort lolia to
lt no es colpa q amort no es
ta negun· E mpo si ultra lo dit
terps la hauia carregada de
tot si lo dit mercader morra
los bens daqll son tenguts de
satisfer la messio q aqll sen
yor dela nau nauia feta per
colpa deyl q nol hauia espe
gat a aqll terps q lo deuia
hauer espregat e noli hau
ia donada pauka quel que
fes son prou quel no hauia·
en cas ni enguisa qli pusc
ha atendra so q promes li hau
ia·· E mpo si lo mercader
hauia carregada la nau
o el leyn hauia feta uela· E po
qla nau o el leyn hauia feta
uela· lo dit mercader morra
en qualq loch q muyra lo se
nyor dela nau sen deu tornar
la hon hauia carregada aq
la roba e retre e tornar aso

phisme e assos comanadors
si en aquel loch hon eyl haun
ra carregat phisme· o·s
comanadors alscuns no ha
ura lo senyor dela nau o del
leyn deu fer descarregar aqla
roba que aquel mercader
qui mort sera e fer possar
en tira en loch saul· E quat
la roba sera en loch saul lo se
nyor dela nau o del leyn deu
trametra· carta sina ab mn
satge sert en aqll loch hon
sapia q sien e deran essi los
seus phismes o aqlls q eyl·
tenra les comandes· E empero
tots les haunas qll fara per
ralo daqlla roba adescarre
gar deu pagnar la roba· E
en cara mes quat q alcu p
hisme o alcu daqll qui les
comandes hauie fetes e aqll
qui mort sera sam aqui uen
guts en aquel loch hon lo
senyor dela nau o del leyn hau
ra feta descarregar aqlla ro
ba daquel mercader q mort

fa· eyls son tenguts de satis
fer tot lo dan· e tota la messio
q lo senyor dela nau o leyn
haura sostengut p ralo daqla
torna· q haura auda affer· E
si lo senyor dela nau o del leyn
q aquels phismes o aquels
qui les comandes haura fetes
aquel mercader q mort sera
no sen pora haueir deu esser
mes aqll contrast q entre ells
sa en uista· e en conegnda d
dos bons homes qui sien dis
nes de se e q sapie e q sien dela
art dela mar· E qualq cosa a·
quels dits bons homes ne
diran mentendam p le allo·
hon deu esser segnit· E si lo sen
yor dela nau o del leyn guampa
ra res del nolit eyl es tengut
de retre als mariners p lur
loguer a aqlla forma q eyls
guampara del nolit· E empo si
los phismes o aqlls q les co
mandes hauie fetes sam en a
qll loch on lo senyor dela nau
o del leyn carregat· E en cara sa

tzat descarregar· si aquels
phismes· taqlls q les coman
des hauie fetes a aquel mer
cader qui mort sa se acorda
ran q aqlla nau o aqll leyn
q aqll mercader q mort sera
se acorden q aqlla nau ho·
aqll leyn q aqll mercader q mo
rt sera hauia carregat q na
ra e q fassa aquel uatge en
lo qual dauia hauar ab aqll
mercader si uns fos· lo senyor
dela nau ho es tengut d amar
e ells empo pagnat a eyls tot
lo destrich· e tota la messio·
qll hauia feta p ralo daqlla
torna quel hauia hauda af
fer p ralo daqll mercader q
mort sa· e q sen auengue ab
eyl· E en cara qli fessa certa
q eyl o la· i· deyls q li atenia
so q aquel mercader q mort
es li hera tengut de atendre si·
un fos· E si ells ho la· i· dels
li hatendra asso q dessus es dit
lo senyor dela nau o del leyn
ho es tengut demanr en altra

manera no·· oyas empo si
aqll mercader qui mort sera hauia
carregada aqlla nau o aqll·
leyn en tira de sarralo is ho en
loch pillos p anar descarreg
ar en tira de amichs lo senyor
dela nau no es tengut pas de
tornar en aquel loch hon hau
ra carregat ans deu anar
descarregar en aquel loch hon hauia empres a
+ E a qui aquels descarregar· E aquel mercade
ans q descarrech eyl o deu fer q la uenche ber
assaber ala senyoria e ab tes uni· qui fa re
mois de mercaders e dela sen
yoria eyl deu fer metra la ro
ba en butigus q sia salua a a
quels de q essi deu· E ala senyo
ria ab oseyl dels mercaders·
deu fer uendre aqlla roba tal
tra q aia integrat al senyor
dela nau o del leyn tot lo nolit
q hauer deu· e encara q sie
tots les hauines pagades q
p ralo daqlla roba seran fets
E empo es aqui a entendre si en
aquel loch no sam los phis
mes o aqlls qui les comandes

baurà fets a aq̃ll mercader q̃
mort sera· E si aqm no sera
la semona ab lo semor dela
nau o del leỹ deu los trametra
carta en aquel loch hon pus
què saber q̃ sien· E si la semo
ra ab cõsentimẽt dels bons
homẽs daquel loch hon la ro
ba fo descarregada deu la tẽir
en sagrestia tro los prohisms
e aquels qui les comãdes ha
uien fets a aquel mercader·
q̃ mort sera aqui uẽguts o
hom p eyls· E mpo si era ro
ba de q̃ hom hagués dupta q̃s
pogués affollar deu esser anu
da· E la moneda q̃ hom trau
ra deu esser mesa en loch que
tota hua q̃ uenguẽ aquels q̃
hauer la deuan la pusquen
hauer· ho hom p ells meys
de cõtrast q̃ nagũ hoy deu
metra pus sia sert q̃ aqlls
q̃ hauer la deuan ho hom per
eyls haura aq̃ uẽguts qui la
damanà· E p aquests raons
dessus dits fo fet aquest capitol

Si senyor de nau haura nolie
jada la sua nau e puys mor
ra · cc· xxxiij·

Si alcù senyor de nau
o leỹ haura nolieiad̃
la sua nau o lo seu leỹ a al
cù mercader si lo semor dela
nau o del leỹ morra ans q̃la
nau o el leỹ sia carregat de
tot o de ptida daquela nau o
aq̃ll leỹ aqui eyl sera estenẽ
gut aytal cas cõ dessus es dit
no es tẽguda de amar en lo
matge Si doncas los pssoners
ab los phisms daq̃ll q̃ mort
sa no saordanà q̃ un leỹ q̃p
mara ho si doncas tots los
pssoners ho la maior ptida
no haran hostats al noliejar
o q̃ tots o la un daquels fos
obligat a aq̃ll mercader qui
aq̃lla nau ho aq̃ll leỹ haura
noliejat· p qual raho per so
cor hom mort no hage ne pot
hauer seyora en res daque
st segle· Saul en aytant q̃ tots
los seus torts eles murries

sues q̃ aquẽ ssa pagads si tro
ba hom bens de qs pusquen
pagar· E mpo si la nau o el leỹ
sa carregada de tot ho la ma
ior ptida abans q̃ lo semor de
la nau murra ella es tẽgu
da damar e de seguir lo mat
ge a aquel mercader q̃ noli
ejada haura p qual raho p
so cor los pssoners qui en la
nau o en lo leỹ hauẽ part
m en cara los phisms daq̃ll
semor qui mort sa noy ha
uia mes contrast mentre
q̃la carregana· E p aquesta ra
ho q̃ dessus es dita la nau o
el leỹ es tẽgut de saguir lo ma
tge· E encara los pssoners
hi son tẽguts de metre ab los
phisms daquel q̃ mort sa
hon hom q̃ sia o tenga loch
de semor· E en cara q̃ sia obli
gat a aq̃ll mercader de tots
comuns o empremtes
q̃ aquel q̃ mort es fora e en
si mateys p qual raho p so
cor eyls nesa q̃ aq̃ll q̃ hera

semor dela nau hera malaut
e cayptat e eyls no cõtrastaẽ
en res cõ la nau o el leỹ carre
gana· E mpo si los phisms
daq̃ll q̃ mort sera e los pssone
rs daquels qui la doncas mẽ
tra uiu hera hera semor daq̃
lla nau o daq̃ll leỹ digueẽ
e otrestanẽ a aq̃ll mercader
q̃ la nau o el leỹ hauia nolie
iat q̃ eyl no carregas mes
res carregar p so cor eyls ha
uien dupta q̃ aq̃ll q̃ malaut
hera· e qui hera semor q̃ no
moris e si eyl morra q̃ eyls
nolieẽ q̃ aq̃lla nau o aq̃ll leỹ
anas en aq̃ll matge si aquel
mercader nos uolia esmar del
carregar p so q̃ eyls li dinan
ni hi hauia dit· Si lo semor
daq̃lla nau o daq̃ll leỹ q̃ la
doncas hera morta aquela
nau ho aq̃ll leỹ no deu ne es
tẽgut damar en aq̃ll matge
ne encara los pssoners ne los
phisms e haren daq̃ll q̃ mo
rt sa no son denes tẽguts del

mena afer a aquel mercader qui la nau olleÿ hauria noliejat ne encara carregat p dan quel ne sostengua pus q̃ p dit m p venūciat quels li agues fet nos: nera uolgut star. Empos si la nau o el leÿ hauria carregat e hauria feta uela e fa pauda daquel logar hon hauria carregat. Ari es entendra q̃ lo semor dla nau se fia ab eyls auegut fia q̃ fia sa o malaut. Esi lo seyor dela nau o del leÿ morra gens nos deu estar q̃la nau o el leÿ no dela seguir lo uiatge en aquesta guisa. empo q̃ si en la nau o en lo leÿ haura pſoner alcū que fos plaisme daq̃ll qui mort fa qui hera semor mētra uiu hera. aquel deu esser lauat p semor. Si lo mercador el nauxer e lestriua neen m conegrē ab tot lo comunal d̃ la nau q̃ sufficiēt hi sia al

negū eyls li deue toldr lo uiatge fet en aquel loch hon la leuarē si en loch saul es. Esi en loch saul no es ells la deuen metr etoldr en loch saul. Elx criua el nauxer deue fer. i. carta e trametra en aq̃ll loch hon sapie q̃ sien lo dran esser los seus pſoners o los seus pſoners daq̃ll q̃ mort fa abmissatge fert que eyls q̃ uenguē reebra aq̃lla nau o aquel leÿ p so cō aquel qui seyn era s mort. Elestriua ne lo nauxer no la deue desempar ne terredir tro fins rectptaien hauts dels pleitmes o dels pſoners daq̃ll q̃ mort fa q̃ la uolchs hera seyor. Encarames q̃ ells q̃ sien satisfets e entegrats de tots los lurs maltrets e de tots les fadigues q̃ hauds m pis li aura p rahō daq̃lla nau. lo daq̃ll leÿ asaltuar. Ep les rahōs dessd dites so fet aq̃ist capitol de mercaders qui noliejarā naus o

leyns eno en tendrā quels dela auer esfregats a dia cert

Si alcū mercader o mercaders noliejarā nau o leÿ ab carta o ab testimōis no hauran loyt q̃ aq̃lls mercaders deuen hauer esfregat a q̃lla nau o aq̃ll leÿ q̃lls hauran noliejat a dia cert lo a tēps sabut si los mercaders laguiarā q̃ nol esfreguā aq̃lla nau o aq̃ll leÿ q̃lls noliejat hauran ari cō lo semor dela nau o del leÿ uolra ne q̃rra ab q̃ p colpa dels mercaders no sia. los dits mercaders no son tenguts a aq̃ll semor dq̃lla nau lo daquel leÿ q̃lls ari hauran noliejat de mes sio quel nafrasā de neguna esmena afer p q̃ tot semor de nau e de leÿ deu guardar ea com noliejat sa nau o son leÿ p so q̃ adam noli pusca toldr. Empo si los dits mercaders noliejarā alcūa nau o leÿ ari cō dessd es dit e dlls

nola espresarà ayrī cō mils pa
ran e p colpa dells Romādors
Si lo sēnor dela nau o del lēy
pora prouar m mostrar que
p colpa dells hauna sostengut
alcū dan los mercaders h sō
tenguts de tot esmēar e reth
tur po p colpa dels hauna sos
tengut. E encara mes sia q aql
la nau o aqll leÿ q ayrī cō de
sus es dit sera noliejat sia q
dela carregar en aqll loch
hon lo otracte fu fet p ralo
del noliejar sia q dela amar
carregar en altre loch si los
dits mercaders se poran es
cusar p justa ralō o p just
empahimēt quels no pus
quen donar m liurar aqll
carrech enaqll matge que
ells promes li hauné de do
nar. po p colpa dels no sia
evls noli sōn de res tenguts
po q p colpa dels no romā
dra. Mas empo si los dits
mercaders trobarā melloz
mercat de nolit q eyls no
hauien da qlla nau o daqll
leÿ quels noliejat hauien
e els noliejarā altr nau o
altre leÿ p ralo de malor
mercat quels naurā e els
faltrā e metrā en falla aqla
nau o aquel leÿ q evls pri
mer auien noliejat p ralo
del melor mercat quels tro
baren. evls son tenguts d dar
tot dan e tota messio q per
colpa devls auna sofferta e
m sostenguda lo senor dla
nau quels primer auien
noliejada. E encara mes de
donar aquel carreds quels
hauna promes de donar. E
dar evls no loy uolran els
son tenguts de dar e de metr
e de pagar tot aquel nolit
q evls li promateren cō lo No
lieiatē po q p colpa dels lo
li auna tolt. E p ralo d me
lor mercat hauna ab altre
e pals no. E p so es ralon
q qui aengan m affranca
m nol amar de nesū qui p

ses ne colpa nolí auia q tot li
uen dess. E enaqlla matera
manera q dess es dita es te
gut lo senor dela nau o del
leÿ q ayrī cō dess es dit auna
noliejada la sua nau o sen
leÿ a mercaders si evl lo noli
eiam a altres mercaders per
ralo de mellor nolit quels
li donassen q no fepā enaqll
q primer lam noliejat nau
ran affer alcūa messio m fos
tendrā alcū dan p colpa dela
quel senor daqlla nau o da
qll leÿ quels noliejat auiam
evl los es tenguts de tot aress
taurr po q p colpa devl lau
ran hauna sostēr. E encara deu
lauar aquel carreds que dels
auna noliejat si la nau o el
leÿ ne sabia esser uenuts per
q p so car es ralo q la senor
dels naus o dels leyns sien
tenguts esser tenguts e obli
gats als mercaders q noliej
iat hauna en tots costes e
p tots ayrī cō los dits merca

ders son tenguts a evls. E en
cara son tenguts los senyors
dels naus o dels leys en mo
ltes coses als mercaders q
los mercaders no son als se
nyors dels nays p moltes
de ralos les quals no cal ara
dir ne recapitolar. p so cal so
estan sans e tan certs q les
sab dels entendre. E p so q dess
es dit fo fet aquest capitol

Si alcuns mercaders auien
noliejada nau o leÿ si la nau
ol leyn den carregar en aqll
loch on lo contracte fu fet o
en altre cc. xxvi.

Si alcū mercader o me
rcaders noliejaran
nau o leÿ en alcū loch si aql
la nau o aquel leÿ quels no
lieiat auna den carregar en
aquel loch matex on lo con
tracte fu fet del nolit o sia q
dela amar descarregar en al
cun altre loch si estant aq
en aqll loch on fa estat noli
eiat uendra empyrimēt de

semona pofem q aqlla nau-
o aqll leÿ q noheiat fa dex-
carregar en aqll loch on lo co
tracte del nolit fa estat fet.
Si lo semor dela nau aqlla
o daqll leÿ q aqlls mercadrs
qui dessò son dits aurà noh
eiat los dura els damostrar
q ells q daipnen e q dessuisse
aqlla carta q entrells per
ralo daqll nolit fu estada fe
ta equel absolue quel q puis
q fer amar son preu en alcu
loch ab altis mercaders Si
aquels mercaders q noheiat
laurà no uolrà q aqlla carta
q entrels fu estada feta per
ralo daqll nolit no uolran
ques daipne m ques dessalk
m en cara mes q els nol uol
ran absolre ams los durà qll
nol coner q acabar cuyden
t son serts quels li daran lo
carrech q noheiat li aurán
Si ells acabar poràn q li tome
aqll carrech q noheiat li au
ran los dits mercaders no
son tenguts a aqll semor d
qlla nau o daqll leÿ q ells
noheiat aurà de res als si no
de fer tota aqlla massio que
eyl aura feta daqll dia auàt
quel los demana quel absol
uesan. E aisso son teguts d fer
meys de tot cotrast per qual
ralo noh son tenguts de res
als tenguts p so con no es-
sun colpa q empaymèt es de
semona. E encara mes p so-
cor ells li hauràn lo carrech
qlls noheiat li aurà. E mpo
si eyls aqll carrech o altra en
loch daqll dar noh poràn els
li son teguts de raffer tota la
massio e tot lo dan e tot lo
destrich qll ne sostendra ne
sostegut naura. E mpo es a
ri aentendra q aqll dan o a
qll destrich den esser mes en
conegnda de tos bons hom
ens q sien e sapiè dela art d
la mar p qual ralò p so cor
los dits mercaders son ari
noleiaros so de donar h aqll

carrech q ells noheiat li au
ran com eyl es del rebre.
E en res q ells fer laurà pu
gut no es romas. e qual q
parti lo semor dela nau o del
leÿ fara ab los mercaders a
qll parti matex deue eer los
mariners. E mpo si la nau o
el leÿ deura enar carregar en
alcu loch e abans qll seior dela
nau o del leÿ pteseha da quel
loch on lo contracte del nolit
fu estat fet. E encara aus q
ell pteseha deq lampaymèt
li fa negut. Si los mercadrs
dunà a aqll semor daqlla nau
o daqll leÿ q ells noheiat au
ran quel no estia per paor
daqll empaymèt qll no na
ia la on deu carregar q ells
son serts q eyls no an paor
m dupte q aqll empaymèt
ells ne res q dels sia sia tes
tegut ni tardat si sobra aq
uestes ralons dessò dites lo
semor dela nau o del leÿ qlls
noheiat aurà ran ab aqlla
sua nau o ab aquel seu leyn
en aquel loch on lo carrech
deura la nar en aqu co era es
tat noheiat. Si los dits me
rcaders aquel carrech donar
noli poà els son tenguts de
fer tota la messio q p colpa
dels q sobra lempaymèt li fa
ran anar e encara mes de do
nar e de pagar tot aqll nolit
lo qual eyls li erà tenguts
de donar si lo carrech los agus
portat q no es pas colpa del
cò eyl portat no los har. E aisso
no deu esser mes en laor de lès
homès si lo semor dela nau
o del leÿ nos nol. p qual ra
lo per so con segòs en .i. capi
tol o tenguts tota nau o tot
leÿ po q anna feta uela deu
auer tot son nolit sens tot
o trait. E mpo si lo seior dela
nau o del leÿ no nolira fer
alcuna auniesa ell lan pot
fer. E qualq parti o auniesa
lo semor dela nau o del leyn
sara ab los mercaders a aqll

pari e aqlla comença de ne ess
los marmers· E mpo si com
los dits mercaders nolieuarē
aqlla nau o aqll leỹ era ia lem
paymentz en aqll loch· E lo se
nor dela nau o del leỹ dix e
demostra a aqlls mercaders
p quel nolieuarie pus q en pa
ymēt los laura· E els li diuā
q pens de nolieuar q no estra
p prop del empaymēt que
eyls lon guardarā de dan e
sobre les ralons dells dites ne
mostrades los haura el nolie
uam els son tenguts a aqll
senor de aqlla nau o de aqll
leỹn q ari cō dells es dit hau
rā nolieuat de donar e reth
tuir tot dan e tot detrich·
e tota malsio quel haura fēta
ne sostenguda p colpa dels q
ari cō dells es dit lo nolieē
E lo senor dela nau o del leỹ
es tengut als mercaders en
totes aytanis guises cō los
mercaders son als seyors de ly
nans o dels leys· E en cara-

mes en moltes de ginses·
q los mercaders no son ten
guts als semors deles nans
·E p les ralons dells dites so
fet aquest capitol

**Esmena que si senyor de nau
dela paula als marmers:
no sentenen ayr tantsola
ment per lo seu dir· si dochs
nols leua la uianda·**

·cc·xxvij·

E si alcū senyor de nau
o de leỹ dara paula a
alcū marmer p alcuna ralō·
lo marmer no sen deu pas
sar tant solamēt p lo dit
del senyor dela nau o del leỹ
tro fins lo senyor dela nau
o del leỹ li hauia leuat o fet
leuar lo pa cla manda dan
aut· E si lo marmer se part
dela nau o del leỹ tant sola
ment p la paula quel sen
yor dela nau o del leỹ li hau
ra donada meys q no li hau
ra leuada ne fēta leuar la
uiāda denāt lo senyor dela

nau o del leỹ no li es tengut
de negunarespondre per
temanda q aqll marmer li fa
ssa· E mpo si lo senyor dela nau
o del leỹ dara paula a alcū ma
rmer la paula es a entendre
qli leu o li fassa leuar la uia
da denāt ans q lo marmer sia
acabat ne fet sens nulla rao
eyl li es tengut de pagar tot
lo losuer q eyl pmes li hau
ra com ab eyl se acorda· E si
lo marmer anana o era aco
siment lo senyor dela nau o
del leỹ li es tengut de donar
e pagar tot aqll losuer q
nautrer el estrima dura per
lur segrament q aqll marmer
haguera afermat si complis
lo uiatge E cuyara mes q si
lo senyor dela nau lo raquiua en
loch estrayn si lo dit marmer
nanegar o romandra nov uol
ra lo senyor dela nau o del leỹ
es tengut qli don nau o leỹ e-
uiāda tro aquel marmer sia
tornat en aqll loch on lo senyor

dela nau lo leua e q sen auē
gua ab eyl si lo dit marmer
ne uolra fer amnēça· E mpo
si lo senyor dela nau o del leỹ
li dara paula ayr cō dells es·
dit pleyta ralo nulla o per
les adicions q en lo capitol d
sus dit son ia dites e certifi
cades lo senyor dela nau o
del leỹ no li es tengut q li pa
ch lo losuer ne qli de nau
ab q sen tōt ne en cara uia
da· E per les ralons q dells so
dites tot senyor de nau o de
leỹ den guardar si com dona
paula a alcū marmer que la
hes ab nulla ralo p so q adō
no li pusca tornar· E les ma
rmers denē guardar aquell
ca con pendra la paula ne cō
no p so q alcuna nulla ralo
no los pusca ne p posada dells
quels pogues tornar adam·
E p les ralons dells dites so
fet aquest capitol

**De marmers qui fugissen
en Nau o aleyn· cc·xxviij·**

Si alcū marinerfugira
a nau o alleỹ pus auma
rebut son logner en alcū lodh
ans q̄ eyl no haura fet aquel
fuey q̄ eyl fer promis com si
acorda-és ara ale ntendre q̄ll
fugira ans q̄ la nau no hau
ra acabat ne fet aquel mati
gr en q̄ eyl si acordat. E en ca
ra lo marinerdeſſ̄ dit hi fa
anat en pada aq̄ll marinerd
ayta es tēgut de retre lo log
uer q̄ rebut hauia a aq̄ll señ
or da q̄lla nau o daq̄ll leỹ de
qui eyl laura rebut sens tot
otrau e de fuey q̄ll ara fer nō
deu hauer res p̄ q̄ en ara si
fugit cō deſſ̄ es dit ans en-
qualq̄ loch q̄ eyl si acōsegui
den eſſ pres e estar tant en-
la preſō tro q̄ haia retut aq̄ll
loguer q̄ eyl pres haura al-
dit señor dela nau ara cōde
ſſo es dit. E en cara tot dam q̄
lo dit señor dela nau dira ha
uer soſtēgut en colpa del dit
marinerd. E sien tengut p̄ si

simple paula sens altre testh
mom. E per les ralons deſſ̄
dites fo fet aquest capitol

De mercaders qui den nā gar
regar nau o leỹ d gra

Si alcais mer- cc xxxv
caders noliegaran alcu
na nau o leỹ alcū. E los dits
mercaders carregarā aquela
nau o aquel leỹ quels nohe
rat hauā de gra si lo señor
dela nau o del leỹ qui eyls no
heiat hauā ara cō deſſ̄ es-
dit no reebra a masiura eyl-
ne hom per eyl aquel gra que
aquels mercaders metrā en
aq̄lla sua nau o en aq̄ll señ-
leỹ sino tant solamēt quel señ
fiara en lo dit o en la paula q̄
los mercaders o hom per eyls
li diran si aquel señor daq̄lla
nau o de aquel leỹ nolha ma
sinar o fer masinar aq̄ll gra
q̄ en la sua nau ol seu leỹ si
estat mes ne eyl hauna a por
tat en aquel loch on eyl hauna
a desarregar eyl hy pot fer q̄

merader negū no li pot nedar
ne noli pot otretar com lo sen
yor dela nau o del leỹ hauna ma
sinat o fet masinar. Si eyl tro
ba mes q̄ los mercaders o hom
p eyls noli hauien dit ni dem
ostrat. Si aq̄ll hi trobā mes p
falta de masinar p ralo q̄ los
mercaders li nolgueſſen ab se
gar lo nolit q̄ll ne deuna hauir
o sia q̄ lo gra haua haut alcū
crerimēt p alcuna ralō per
qual señol deles ralons deſſ̄
dites q̄ lo creyr q̄ en aq̄ll gra-
ſi atrobat lo señor dela nau
o del leỹ ne deu hauer son nolit
ara del creyr cō daq̄ll q̄ hauna
nolieiat ni q̄ los mercaders-
li hauien manifestat o hom
p eyls. E lo crerimēt q̄ en aq̄l
gra si atrobat den eſſ p tut
p aguals parts entre tots-
los mercaders e den na hauir
cascū se pt segons la quan
titat del gra que en la nau
o el leỹ hauna mes. E cascū
dels mercaders es tēgut de

pagnar nolit al señor dela
nau o del leỹ ara de crerir
com de aq̄ll q̄ nolieiat li ha
uia p q̄ p so car es ralo q̄
po los mercaders fam de lur
pron quel señor dela nau-
o del leỹ non faſſa nen deu
fer son dan. E encara p alt
ralō p so cō lo señor dela nau
ne hom p eyl noli rebe a-
cōpte. Ogas e mpo si lo señor
dela nau o del leỹ o hom p
eyl lo fara masinar el ree
bua acōpte si en aq̄ll gra q̄
lo señor dela nau o del leỹ
o hom p eyl hauna masin
at o fet masinar el hauna
rebut acōpte si alcū crer-
lo si atrobat daq̄ll crer-
ayta l no son tenguts los
dits mercaders de pagar-
nolit p qual ralō per so cō
lo señor dela nau o del leỹ
no sen uol fiar ne creura
en lo dit ne en la se dels me
raders q̄ si des luns fa alcu
na gra o alcū le q̄s den esser

lur tot enaxi cō si lo sēnor
dela nau o del leyn fos fiat
en la fe dels mercaders hoas
uera part en lo profit q̄ deu
hi agra donat en axi le mes
ta rahō es q̄ aq̄ll creyt q̄ deu
hi ha donat q̄ sia e q̄ dela ess
dels mercaders pus q̄ lo dit
sēnor dela nau o del leyn no
no seu uolch en eyls fiuer.
Empo si lo sēnor dela nau
o del leyn lo fara mesurar el
recebrā a compte si los mer
caders alcuna falla hi troba
ran lo sēnor dela nau o del
leyn los en deu ess tengut de
esmena affer. Empo es axi
a entendre q̄ deu ess esguar
dada la natura daquel gra
p so car hoa natura alcuna de
gra q̄ neg̃ tēps no fa atro
bat ala masura q̄ hom lo re
ceba. Empo si lo sēnor dela
nau o del leyn o hom per eyl
seu al mesurar. oyas pas leyn
eyl ne hom p eyl nol meten
aren p si nel recebrā acōpte

ans seu fiarā en fe dels mer
mercaders en aquel creyt ay
tal deu hauer lo sēnor dela
nau o del leyn son nolit. E en
cara mes si falla o meys capt
si trobara lo sēnor dela nau
o del leyn non fia de res tēgut
po q̄ eyl o hom p eyl nol hau
ura mesurat ni fet mesurar
ni nol hauran pres acōpte. E
per les raons dessus dites fo
fet aquest capitol De sēnor
de nau qui nolieia la sua nau
al seu leyn. E entre eyl e eyls
no hauran empres die quel d̄
len hauē estretat lo nolit. cxxv.

Si alcū sēnor de nau
o de leyn nolieiara la
sua nau o el seu leyn a alcun
mercader o mercaders quāt
lo sēnor dela nau o del leyn
sera iunt en aquel loch on
eyl deura descarregar si en
trels mercaders no hauran
empres die cert o tēps sabut
q̄ los dits mercaders li deuen
hauer pagat lo nolit q̄ ab

eyl hauran empres lo sēnor d̄
la nau o del leyn se pot retēr
tota la roba q̄ nols en deu des
carregar tro fins quels di
ts mercaders li hauan allegat
de pagar aquel nolit q̄ ab ell
hauran empres al die q̄ eyls no
lieuaren. E en cara dins die cert
o tēps sabut. Empo si entre
lo sēnor dela nau o del leyn
els mercaders hauran empres
die cert o tēps sabut q̄ eyl li
deuen hauer estregat e pagat
aquel nolit quels li promatē
en de donar lo sēnor dela nau
o del leyn nols den nels pot cō
trestar quels no descarregue
la lur roba. Saul empo q̄ lo
sēnor dela nau o del leyn dup
tas o hoagues dupte q̄ aq̄lls
mercaders fossen trefregadors
o barateros o ques temes que
nols meteissen lo seu nolit en
barata q̄ eyl lo pogues pdre.
Empo si los dits mercaders
daran una segnatat al seyor
dela nau o del leyn q̄ eyl hoara
saul lo nolit seu eyl los den
legar descarregar tota la lur
roba. Si parentā los dits mer
raders dman al sēnor dela nau
o del leyn ca eyl si nol prendre
daq̄la roba materia q̄ll hauran
apotada a aquel paen quels
la podrē vendre o q̄ mal en a
quel loch on eyl la deu descar
regar tanta tro quel hoara cō
plimēt de paga al seu nolit q̄
eyls li promatē de donar si lo
sēnor dela nau o del leyn se nol
eyl o pot fer. oyas los dits mer
raders nol me poden forsar. E
si lo sēnor dela nau o del leyn
la prendra p sa auctoritat eyl
o pot fer o si eyl hi guanyara
tot lo guanyā deu ess sen. E si el
poira tota la poina deu ess ma
q̄ pseguer nolm es de res tēgut
oyas lo sēnor dela nau o del
leyn es tengut de donar part a
sos pseners de tot aquell com
eyl hauran de nolit. E empo si la
mercaders letrara aq̄lla roba
al sēnor dela nau o del leyn q̄ll

Dejar roba lo nolit

haura apotada p lo nolit
q̃ eyls donar li deuẽ lo sen
yor dela nau o del leỹ la hoa
arbre· E de res als nols pot
destrenyer· E si p aytal rahõ
cõ dessõ es dita lo semor dela
nau o del leỹ haura apendre
aq̃lla roba dessõ dita pẽer
negũ no pot res dir ne con
trestar quel no haia apẽdre
ari le sa part dela pdua co
fa del guaỹ si deu li donara
E si p auentũ lo semor dela
nau o del leỹ haura apendũ
daq̃lla roba q̃ll haura aporta
da quantitat p lo nolit q̃ll
na daura hauer· E asso han
ra afer p manamẽt op del
tret dela semona del logar
on eyl sa si enaq̃lla roba q̃
eyl ari com dessõ es dit hau
ra hauda apendra se pora
os guaniara pseuer negũ
nos pot res deu estrer quel
no haia apendre se part aỹ
le del guaỹ cõ dela pdua· En
tara mes si los pseuers dun

ne pendra ab lo semor dela
nau o del leỹ q̃ eyl en qualq̃
part q̃ eyl uaia mi uenga q̃ll
tota una q̃s mers o pot esme
rsar tot so q̃ del nolit q̃ eyl
reba li sobrara· E si los pso
ners tots ola maior ptida di
ran ne empendra ab lo seior
dela nau so qm dessõ es dit si
eyls guanyẽ o pden en so q̃ll
semor dela nau o del leỹ hau
ra esmersat so q̃ del nolit li sa
sobrat· denen pendre ari le
lur pt dela pdua cõ farie del
guaỹ si deu li daua e en res
als los dits pseuers nõ pode
res contrestar al seior dela
nau o del leỹ ps p menamẽ
nt de tots o dela maior ptiõ
lo haura fet· E en cara mes
si lo semor dela nau o del leỹ
haura esmersat alaies mes
ates so q̃ del nolit li sa sobrat
sens menamẽt e sens sabu
da de sos pseuers si eyl lor
guanyara e eyls pendra lur
part daquel guaỹ si los dits

pseuers noli diran ni li faia
menamẽt q̃ eyl no esmers
so q̃ del nolit li sobeira· E si el
lo fa q̃ eyls pendra uolenters
guaỹ si deu li dana· E si perdia
es de uena q̃s fos tot ara e
si los pseuers asso q̃ dessõ es
dit li dra eli manara e olti
lo menamẽt q̃ eyls li haura
fet eyl no estara q̃ eyl no es
mers so q̃ del nolit li sobara
si en allo quel haura esmersat
q̃ del nolit li sa sobrat· si deu
guaỹ lor dana eyl es tengut de
donar part als pseuers õ tot
aquel guaỹ· E si eyl pdua tota
la pdua den esse sua· E si p uen
tura lo semor dela nau o del leỹ
esmersara en alscuis uatgis so
que de nolit li sobrara· E le di
ts pseuers pendra part de so q̃
deu lor dana e els no dran ne
faran lo menamẽt q̃ dessõ es
dit al semor dela nau o del leỹ
si eyl esmersara ari cõ dessõ es
dit los dits pseuers son tẽgu
ts de pendra ari part dela per

dua com farie del guaỹ si deu
li dana tro fins q̃ eyls li hoa
guesse dit o fet lo menamẽt
ari cõ dessõ es dit· E per les
rahons dessõ dites so fet aqu
est capitol· ¶ del semor dela nau
o del leỹ qm deura carregar en
alcũ loch si s metra mal tẽps
de q̃ li son tẽguts los mercade
rs· cc· xxxi·

Si alcũ semor de nau
o de leỹ carregar deura
en alcũ loch e estara en aquel
loch on deu carregar ans q̃ll
haia carregat metra sels te
mps· E eyl haura dupte que
mal tẽps nos meta si lo dit
semor dela nau o del leỹ sa
alaia massio ari com es de q
arcar alogmar o a metra p la
nau o al leỹ o ormanar los
mercaders q̃ no hi eiat kausa
noy son tenguts de res a me
tra pus res no haura carre
gat· si uncs lo semor de la nau
o del leyn no haura empres
al dia que els noli dre q̃ en

tota messio q̃ cpl haguis afer
a necessitat dela nau o del leny.
si li uenia per cas de uentura
q̃ cels hi degues metra lur
part· E si prometa lo senyor
dela nau o del leny hauria car
regada alcuna quantitat de
la roba q̃ cpl hauria a
quela quantitat q̃ carregaro
sera deu pagar en tota messio
q lo senyor dela nau o del leny
hauria afer p lo cas de uentu
q̃ dessus es dit p sou e per lima
ab la nau o ab lo leny en sems·
Si doncs entre tots los me
rcaders o la major ptida no
fa empes q̃ si lo cas q̃ dessus es
dit hi esdeuenia aq̃lla roba q̃
roman en terra avdas aq̃lla q̃
sera carregada· E si la nau o
leny fa carregada de tot si uē
dra lo cas q̃ dessus es dit tot lo
dan dela nau o del leny deu pa
gar ab la roba en semps per
sou e p lima· E mpo es ari a
entendra q̃ aq̃lla nau o aq̃ll
leny q̃ sia le e sufficiētment·

eparcial· E q̃lla eparcia que
cpl hauria q̃ li sia len bastāt
e sofficient· E si la eparcia que
aq̃lla nau o aq̃ll leny hauria
ne ab si portara noli sera a ell
ne amenor del suffici ēt si lo
cas dessus dit hi esdeuēdra los
dits mercaders ne la roba de
les no son tenguts de res ame
tre en aq̃lla messio q̃ aq̃ll sen
yor daq̃lla nau hauria afer
p ralso del cas dessus dit. mas
lo senyor dela nau o del leny es
tenguts als mercaders q̃ si de
sofendra alcū dan o alam
grenge p ralso daq̃lla eparci
q̃ cpl ab si portara de tot ame
stubar· E mpo deu esser enapi
entes q̃ los dits mercaders
no sien tenguts p lur empla
panlla ans deu esser mes en
multa e en coneguda de dos
bons homes dela mar q̃ ells
q̃ uegen e conegue en aquela
eparcia si es suffici ēt a aq̃lla
nau o a aq̃ll leny o no E qual
que cosa q̃ ells ne fa multa p

len allo ne deu esser segunt p so
car als mariners e tots los de nis
si qualque cas de uentura quey
esdeuegues a alcuna nau o al
cū leny en mes en fe de alcuns
mercaders tota una dimen cels
q̃ p colpa dela eparcia q̃ la nau
ol leny hauria q̃ no li era suffici
ent lus fera esdeuegut aquel
dan quels hauria soffert· E se
nari si la multa dela conegudar
dels bons homes no era tota
ma bi fien malcaents los se
mors de les naus o dels leyns
· E p les raons dessus dites fo
fet aquest capitol Si alcun
mestra daqua hauria, promesa de
fer alcuna obra si no atendra
so q̃ prometra de que es tengut

· cc· xxxvii·

Segos q̃ en lo capitol
dessus dit declara e dem
ostra dels mestres daqua e dels
calafats qui hauran empada
alcuna obra de fer co son te
guts ne obligats a aq̃ll senyor
de qui aq̃lla obra fa ne q̃ en
poder lals hauria mesa e del
senyor ayamtr qui la obra
lus hauria lumada de q̃ es
tenguts als dits mestres ne
de q̃ no dan gens en lo cap
itol dessus dit no esclarexi ni
declara en si alcuns dels mest
res dessus dits prometra de
obrar ab alcū senyor de nau
o de leny si alo q̃ promes hi ha
ura noli atendra en oli uol
ram atendra en aquell sera tē
guts in de q̃ no· E p les raons
dessus dites los auts antichs
qui primer comensare aan
ar p lo mon saberan ella esm
ma p so q̃ entre els senyors de
los naus o dels leyns e los dits
mestres no pogues haver al
cō otrast e diguera e declara
ren enapi q̃ tot mestra daqua
e tot calafat qui prometra d
obrar a alcū senyor de nau
o de leyn sia q̃ fasa preu o
no ab cel es mester q̃ loli at
na pus q̃ promes loli hauran
E si cel fer no ho volra es te

gun de ratia e desmanar tot
dan e tot destrich q̃ aquel
senyor daq̃lla nau o de aq̃ll
leyn aqui cyls promes hau
ran de obrar per metra en
uer q̃ sostengut nana ne en
cara pusp a sostenir. saul:
emps q̃ als sobra dits mae
stres non hagnes nedat:
ni tolt empaymẽt de dem
in de semona. E p aquela rab
matera tot senyor de nau o
de leyn qui prometra de lunar al
cuna roba a alcũ o a alcuns
dels sobra dits maestrs encls
ho atendra cyl los es tengut
de donar lo lur logner lo qual
ab cyl hauna empres. Esi per
auentũ en sir cyls preu alcũ
fet no hauna lo senyor dela
nau o del leyn qui aq̃lla falla
los hauna fera los es tẽgut
de donar tot aytant cõ altrs
mestrs prendra en les obis on
obraran. E guardada emps
la valor cela lonsdat dels sobr
dits maestrs. E cuscun als es

tengut de mes lo senyor dela
nau o del leyn qui aq̃lla fayl
hauna fera als sobra dits ma
estres de restituhir tot lo dan
e tot lo destrich q̃ los dits ma
estres porran en uer metra o
mostrar q̃lls naura sostengut
ne espan a sostenir. E guardat
emps aq̃lla obra q̃ aq̃ll sen
yor los hauna promesa de lu
nar cas es pedra o gra. E es
uardat aytãt emps q̃ aq̃ll
senyor daq̃lla nau o daquel
leyn non uedas e non tolguis
empaymẽt de dru o de semp
dna. E per les ralons dess
dites fo fet aquest capitol

Capitol de funcal con deu ess pagat

Si alcũ senyor de nau o
de leyn tendra ab sich
cu funcal a temps sabut lo
dit funcal es mester q̃ atena
tots les communes q̃ ab lo sen
yor dela nau hauna empres
es. E es rahu q̃ ari com lo fun
cal es tengut q̃ atena les com

nenses q̃ ab lo senyor hauna
empreses q̃ lo dit senyor sia
tengut de atendra tot so q̃ al
dit funcal hauna promes:
E si lo dit funcal morra ans
del temps quel hauna empres
de fumr ab lo dit senyor dela
nau o del leyn es tengut de do
nar e de pagar als ploismes
del dit funcal p tot aytant cõ
cyl hauna fumt sens tot otrast
E si p auentura lo senyor de
la nau o del leyn morra lo dit
funcal es tengut de fumr als
hers e als ploismes del sen
yor qui mort fa tot aytant
de temps com cyl empis ab
cyl al dia q̃ cyl se acorda sens
tot contrast. E los hers clos-
proloismes daquel qui mort
fa son tenguts de atendre al
dit funcal tot asso q̃ aq̃ll qui
mort fa li hauna p mes en te
mps dela nau fiat. E mpo es a
ra a entendra quel dit funcal
no sia tengut de fumr als dits
proloismes o hers sino aytãt

com aq̃lla nau o aq̃ll leyn fa
e chasa chasa p manament
e p destrich dels dits hers us
e ploismes daq̃ll q̃ mort fa
E encara en tẽps dela nau fia
nera senyor. E si los dits hers
ne ploismes uendra ne alien
ara aq̃lla nau o aquel leyn
a alcu ans quel dit funcal:
hauna fumt lo dit tẽps q̃ ab aq̃l
qui mort fa hauna empres
lo dit funcal deu ess esmpli ai
tẽps q̃ aq̃lla nau o aq̃ll leyn
sia estat nauut. E los ploismes
de mar dits hers son tẽguts
de pagar lo dit funcal de tot ay
tant com cyl hauna fumt a el
ls. E encara a aq̃ll qui mort
fa sens tot otrast. E si parcu
tura los dits proloismes o hers
no hauran de q̃ puisquen
pagar lo dit funcal. cyl deu ess
ser pagat del preu q̃ daquela
nau o daq̃ll leyn sia hauts. E si
los dits hers o proloismes di
preu q̃ dela dita nau o leyn sia
haut no uolun pagar lo dit

funcal sen pot ⁊ sen deu tor
nar a aqlla nau o aqll leyn
quel fust hauma p q p so car
es ralo q en qualque cosa lor
falla fuey o lanor alcu q aqlla
cosa lo deu pagar p q aquel
qui aqlla nau o ley compra
ma guerr o deu guardar com
lo compranz o com no p so
q dan ne grenge alcu no lm
pognes nemr E per les ralos
dessus dites so fet aqust capi
tol Capitol desshabade botes e
de serres · cc·xxxvm

Salcun semor de nau
o de ley llanegara en
tarbarra o en espanya o en
allcunes altres pts si alsus
mercaders metra en la nau
o en son ley eshba de botes o
serres buytes p portar en
alcunes parts sila eshba na
condreta si los dits mercha
ders no hauran fet preu o no
fun p ralo daqlla eshba o ser
res del nolit co aqll semor de
qlla nau o daqll ley sa nunc
en aquel lodz on aqlla eshba
o serres dauran desfarregar
sia en salut del semn dela
nau o del ley de pendre quan
nolit se nolra o de prendra la
maytat de aqlla eshba o ser
res q eyl portades hauran po
q preu negu no sa fet del no
lit E mpo si lo semor dela nau
o del ley no hauran fet preu del
nolit dela dita eshba o serres
aqlla comencza e pmellio
es metter quels atenra · qas
empo sila eshba dessus dita no
hauran condreta ans hauran dessi
tat si dessita hauran lo semor
dela nau o del ley no deu hau
pas la maytat sia qn hauran
fet preu del nolit o no · qas
pot ne prendre nolit q sia suf
ficient p qual ralo no deu
hauer ayn le la maytat delos
botes dessus dits com tales entregs
si preu negu nos hauran fet p
so com lo semor dela nau o del
ley era en alcu lodz on trobas

roba q nolsques lenar a nolit
eyl o podia fer · Esi eyl porta
va la eshba condreta eyl nola
porta lenar E ayn hauria afe
dar a prender aquel nolit · E en
cara mes p altre ralo si eyl
la desfabia · E p auentu cosi
ar hi ha mes de dessar o de a
dobar q eyl no hauria dela
roba q eyl lauaria a nolit · E
ayn es mols ralos q hauria e
dra hauer la maytat dela es
tiba q hauria odreta q aquela q
hauia desfeta · En cara mes per
altra ralo com si p auentura
eyl portama leshba dessita · E
sera en alcu lodz on eyl trop
va roba q la pot lenar sens son
dan · E pot metra aqla eshba
q desfeta hauia p oradu · E aul
empo q si era lisada en fays
q hauria a fer massio per fer
la liguar · E ayn per les ralos
dessus dites no deu hauer tam
pe la maytat dela eshba q por
tara dessita com daquela que
aportara odreta De mercad

qui nolra lepar la roba per lo
nolit de estrad · cc·xxxvb ·

Salcu semor de nau o
de ley haura nolieiada
la sua nau o el seu ley alcun o
alcus p anar en oltra mar o
en alexandria o en ermma-
o en alcunes altres parts los
mercaders son tenguts de pa
gar lo nolit al semor dela nau
o del ley segons q eyl hauran
empes · Esi los dits mercade
rs pagar non nolra eyl se pot
temr tanta de roba q nalla lo
seu nolit o mes el estrmia p el
segons q en · i · capitol ha dessus
es otrngut · E mpo si los dits
mercaders h nolran traqmr
la roba q eyl aportada hauran
p lo nolit q eyls li promatera
de tomar eyl la aprendre e en ns
als nols pot delirmer · galues
empo tots comunes e empe
nmets deyl acels q fossen fe
tes E mpo es ayn a entendre q
si la nau o el ley es nolieiat a
estar · E si la nau o el ley es no

lucrat a cesar· E la roba no sia
tota una es ara entendut q̃
si aquels mercaders q̃ la nau
ol leỹ hauran noliejada aces
car hauré alcũ faut o fayres ò
seda o de ssiffra o de grana o de
alcuna altra nobla mercade
ria· E tota laltre mercaderia
q̃ eyls p lo nolit aquell nol
uin no valia lo nolit· lo seu
yor dela nau no es tengut q̃ la
pensa si eyl nos uolra que
mester es quel senyor dela
nau sia pagat del nolit po ro
ba hi hauia q̃ li baste· E aul
emps tota conuẽsa que dels
uells sera estada empiesa· E
po si los dits mercaders seran
en loch on no puisquẽ uẽre
la dita la dita roba ne hauer
moneda e els la hauiã ab al
tra roba abantar los dits me
rcaders son tenguts de donar
tanta de roba al senyor dela
nau q̃ li sia le leslat al seu no
lit si eyl prendó la nolra· E si
lo dit senyor dela nau prẽre

no la nolra los dits merca
ders li son tenguts de pagar
lo seu nolit si tota la hur me
rcaderia en seua confumar
q̃ nuyer cas q̃ lo senyor dela
nau sia pagat· E aul q̃ deu
ess entes d'dons e alcun cubi
de mercaderia· E mpo si lo se
nyor dela nau nolia fer gen
cia als dits mercaders q̃ eyl
los uuyda e par del dit nolit
tra q̃ eyls sien tornats en a
quel loch on pturen o en al
tre on eyls pusquẽ fer uẽda
daq̃lla roba q̃ eyls hauran
presa abantada eyl lo pot fer
q̃ marmer ne negũ altr no
li ho pot arrestar ne deu gaul
emps als dits marmers to
ta promissio quel senyor dela
nau faia la gracia dessus dita
als dits mercaders· los dits
mercaders son tenguts de do
nar al senyor dela nau guiy
p sous p lluura segons q̃ els
guanyarã de tot so que els
dan deuien p son nolit· E si

eyls p auentura ney guanya
ran els son tenguts de donar
lo senyor dela nau tot lo seu
nolit q̃ no es mester q̃ p pla
er acyls affer eyl ne sostegũs
dan· E passo cur no tomà en
eyl si eyls no guanyẽ in no es
sa colpa· El senyor dela nau es
tengut de donar guiay al mari
ner per lo seu loguer segons
q̃ eyl lo prenda dels mercad
ers· E aul emps tots altres co
uenẽses o empreñ meis q̃ fos
sen fets del senyor dela nau o
del leỹ als mercaders al senyor
dela nau· E en cara mes als
mariners emps si la nau o el
leỹ sa nolieiat aquitalates
si los mercaders no obligarã
la una roba p la altre al nolit
al senyor dela nau· lo dit sen
yor dela nau nos pot nes den
retẽir la una roba per laltre
po q̃ al nolieiar nos sempres
p q̃ tot senyor de nau o de leỹ
se guart es den guardar en co
nolieiara ne com no p tal q̃

dan no lin pusca uenir·
E guarde se lo senyor dela nau
aqui nolieiam ne aqui no-
ne com ne com no que mest
es quel marmer sia pagat ò
son loguer· hauia lo senyor de
la nau son nolit o no po que
lo marmer hauia fet son ser
uey en lo dit uiatge· E per les
raons dessus dites fo fet aq
uest capitol· De nau armad
o leyn armat q̃ prenem nau
de mercaderia· cc·xxxvj

E alcuna nau o leỹ ar
mat q̃ encontra en ca
so o neeessitat o sera sen cõtra
ra ab alcuna altra nau o leỹ
de mercaderia si aquela nau
o aq̃ll leỹ armat prenda aq̃la
nau o aq̃ll leỹ dela mercaderia
sia de amamics o so q̃ dins si
enaq̃ll no cal als dit per que
p so car cascũ es tant ferm que
en sap q̃ ma affer p q̃ no cal en
aytal cas pesar alcuna raho
E p so si la nau o el leỹ q̃ pres
sa es de amichs dela mercaderia

quel portara sera de amnimes
lalmirayl dela nau o del lenn
armat pot fenir e destrèyer
aquel senyor daquela nau o
daquel leyt q̃ eyl pis hauria q̃
eyl ab aquela sua nau o ab a
quel seu leyt li dera portar so-
q̃ de sos amnimchs sera-E en
cara q̃ eyl sotz en sa nau o en
son leyt no sia en loch de rebre
Pes ara entendre q̃ lalmirayl
o lom p eyl la cenha rera si en
loch q̃ no hara palaz q̃ amam
chs lali poguessen tolra lalmi
rayl-E mpo pagat a aq̃ll senyor
daq̃lla nau o daquel leyt tot lo
nolit q̃ eyl hauer dauia si la
portas en aq̃ll loch on desear
regar la dema o segos que en
lo cartolari sia trobat ne esct
Esi p auentura cartolari al
cu no sia trobat lo senyor dela
nau den esser creegut p son ju
rament p raho del dit nolit
En cara mes si p auentura
co lalmirayl o lom p eyl senn
en loch q̃ so q̃ guanyat hau

ra pora salvar si eyl nol q̃ la-
nau o aquel leyt q̃ pis hauria
li port so q̃ll guanyat hauria
mes amant eyl lo li deu portar
alalmirayl o aq̃ll qui per eyl
hi sera-E mpo q̃ sen deu auenir
ab eyl-E qual que ammensa
o empressio entrels sera sera
lo dit almirayl e aquel qui p
eyl hi sera es mester q̃ li lo
atenha-Esi p auentura entrels
promissio o commessa alcuna
p raho del nolit feta no sia lo
dit almirayl o aquel q̃ p eyl
hi sera es mester que pagne lo
nolit-aquel senyor daq̃lla
nau o daquel leyt qui aquel
guanyt portat lo hauria en aq̃l
loch on eyls hauria uolgut
tot aytant co altre nau o altre
leyt deuria hauer de nolit de
semblant roba q̃ aq̃lla fes-E
en cara mes sens tot otriatg
-Esia entes pero q̃ aq̃lla nau o
leyt sia unit en aquel loch on
lo dit almirayl o aquel qui
per eyl hi sia pot opoguera sal

nar so q̃ guanyat hauria-Es
a entendre que sia en loch de
amnchs tro en aq̃ll loch on ell
lali sera portar-Esi p auentura
aquel senyor daq̃lla nau o da
quel leyt q̃ eyls pres hauran
o alcu dels marniers q̃ ab eyl
sia duran q̃ eyls hau alcuna
roba q̃ lur sia en aq̃lla nau o
en aquel leyt que sia mercade
ria eyls iens non deuc esser
creguts per lur simpla paul
ans den esser mes e esguardat
lo entrolari dela nau si atrob
at hi ser-Esi p auentura car
tolari alcu atrobat non sera
lo dit senyor dela nau e los di
ts marniers denen fer segura
ment-E si eyls p lur segurame
duran q̃ aq̃lla roba sia lur lo
dit almirayl o aquel q̃ p eyl
hi sera tals den donar e delu
nar sens tot contrast-Esguar
dada empo la forma dela ualor
daq̃lls qui segurament farem ne
q̃ la roba de manafa-Esi p auc
tura lo senyor dela nau o del leyt

qui pis fa contrafara quel
no uol portar aq̃lla mercade
ria q̃ en la sua nau o en lo seu
leyt sera-E en cara si de anam
chs no q̃ aquels q̃ guanyara
lalhauria la tenguc en loch de
recobre p manament quel dit
almirayl lou fara-lo dit alm
rayl lo pot metra a fons e fer-
metra si eyl ser o nolra-Salul
en ayrant q̃ deu salvar les p
sones quey sen-E nagunia se
mouera nol ne pot destrenyer
p monstra ne p clam q̃ lin fos
fet pus q̃ p tal raho co dessa
dita sera estat fet-E mpo es
a entendre q̃ tot lo carre
ch q̃ en aq̃lla nau o en aquel
leyt sia o la maior ptida fos de
enamdx-Si p auentura la dita
nau o leyt fa de anamchs lo
carrech q̃ en la nau o leyt es fa
de amchs los mercaders q̃ en
la dita nau o leyt sen-E en qui
lo dit carrech sa del tot o en p
tida si deue auenir p raho de
la dita nau o leyt q̃ de guerra-

es ab lo dit almiratyl p alcũ
pacu comunent segons q̃ eyls
poran· E lo dit almiratyl deu
los fer tota aquella auinensa o pati
qu comenc̃t sia mi eyl soffa
nir pusch̃a ab mesta raho· E
po si los dits mercaders aum
ensa o pati ab lo dit almirayl
no farim eyl pot ecch̃u amar
mar la dita nau o leyt etrem
etra en aquel loch̃ hon arm
at sa· E los dits mercaders
son tenguts de pagar lo nol
it ala dita nau o leyt tot aytã
nt com fils bagues portat
lo dit carrech̃ que hur sia en
aq̃ll loch̃ on portar lols deuia
ells no· E si p auentũ los di
ts mercaders fam dampni
ficats p raho dela forsa quel
dit almiratyl los hauia fetz
lo dit almiratyl nols nes de-
res tenguts arestituhir per
qual raho p so cor los dits
mercaders no uolgren fer la
dita auinensa o pati ab lo dit
almiratyl per raho dela dita

nau o leyt q̃ es de guerra· E
cella p altra raho per so cor als
nagades uolia mes mes la
nau ol leyt q̃ no fa la mercade
ria q̃ portaua· Quas empo si los
dits mercaders fam nolenter
osos de fer la dita auinẽsa o
pati ab lo dit almiratyl segõs
q̃ dessus es dit· E los dit almiray
la dita auinẽsa o pati fer no
uolia p argueyl o p superbia
q̃ en eyl sia· E am cõ dessus es
dit forcadolmẽt los dits mer
caders sen manam olo carre
ch̃ dessus dit en q̃ dret alcũ no
hauram· los dits mercaders
no son tẽguts de pagar nolit
de tot mi en ptida al dita nau
o leyt mi en carta al dit almira
yl· Ans lo dit almiratyl los
es tẽgut de retr̃e o de restituhir
tot lo dam quels mercaders
de mũt dits pla forsa dessus
dita sostindra o espan afosti
mir p alcuna raho· Quas em
po si sera uentura o cas que
la dita nau o leyt armat dessus

dit sen contirma ab la dita
nau oleyn dela mercadaria
dessus dita ental loch̃ q̃ los
dits mercaders la dita com
uensa o pati hauer no pos
essen si los dits mercaders ser
an homens comaguts etals
q̃ la dita auinẽsa o pati fos-
en eyls segun lo dit almiray
nols deu fer la dita forsa e si-
als sia es los tẽgut de restituir
lo dam dessus dit si los dits mer
caders lo sustindra· E si p auen
tura los dits mercaders homes
uengats no sam o el pati
dessus dit pagar no pora lo dit
almiratyl los pot fer la forsa d
ssus dita De nau o de leyt aqui
siurtura estopa o Bombayl o ca
dena estant carregada en port
en plana cõ deu descarrẽgar· cc· xxx
(vn)

S i alcũ sempre de nau
o de leyt haura carreg
at de tot o de ptida en port o
en plana o en espagol o en al
tre loch̃· E si estant aqui hom
haura carregat o en altr̃ loch̃

uendra cas de uentũ q̃ eyl
haura adesarregar de tot o
de ptida si li siurtura estopa o
rombayl o alcuna catena o
cadenas oy pora alcuna cha
rea p q̃ eyla fos a pnyl o pleix
armats de ballestes si en a
quel loch̃ on lo cas de uentũ
li es de uendra haura tantes
barcas de desarregar quel p̃
que hauer p dineis eyl los-
deu lagar e fer descarregar tro
sia a salu ment· E lo salu mẽt
es a entendre tro q̃ hauia trob
ada aq̃lla mala ferta o lo dit
reguart sia passat· p auentu
eyl no trobara barquis p dis
sil hauria alcunas naus o alc
uns leyns q̃ fossen uiagabu
nts no lavtant dir q̃ no hag
uessen uaitge lo senyor dela
nau o del leyt aqui lo cas dess
dit si es enenegut deu dir e
de mostrar a aqueis qui seri
senyors o tendran en coman
da les dites naus o leyts q̃
a eyls es esdenegut lo cas de

ssõ dit E que eyls quels deien
donar seruys e auida lan eyl
pusdra saluar aqlla nau o a
quel leỹ clamer q dessõ es· E si
los dits senyors o aquels q en
comanda los tendram li nolls
fer auida e seruys mens de f
ney eyl lo deu rebre e deu la
ne guardar de tot dan· E si la
dits senyors o aquels q en co
manda tindram les dits naus
o leys ne nolli lauer f̃m o
logner eyl los es tengut de d
nar tot enaxi com ab eyls sen
pora a uenir· E mps si los dits
li hauiã demanat trop· E eyl
los lo hauia atorgat uens eyl
nou deu hauer tot so q eyl los
hauia atorgat ans deu esmẽ
en poder de bons homes q la
de prosquẽ e o tempren e hajan
ten en comunalea p qual raho
den esmenes en poder de bõs ho
mens pus ab eyls sen serama
uengut p so car si aquels la-
lasquessen demanada la mai
tat de la roba e de la nau eyl lais

agna atorgada no per ralso q
eyls len hauan mi len deien
hauer· E axi es hoi lo lo trepa
ment dels bons homes· E mp
si aquela nau o aquel leyn
que lo fm hauia pus prendra
alcun dan aquel qui fm ho a
uia promes ne dat noli sia tẽ
gut de nagima esmenda afer·
E si p auentũ en les dites naus
o leyns sempres alcus no hau
ia mi hom que plaur sen go
sas eyl sen deu amar ala semo
ra del loch on aqll cas lui es
deuengut e ab cõsentimẽt dela
semora eyl sen pot esẽ deu-
fmr guardant tota una ò tot
dan aquel daqui aqlla nau o
aquel leỹ sia de q eyl se sia plau
nt· E en cara de donar lm fuey
fi eyl lon uolra prendra nel re
demanara acõnaguda e esgua
radamẽt dela dita semora· E
si p auentũ lo cas dessõ dit li
esdeuendra en alcũ loch on el
no trobas tost la semora ans
fia tot a conduch q no fos tot

pdut eyl sen pot plaur gua
rdant eyl tota una· E mps de
tot dan e de tot destruch a aqll
de qui sia aquela nau o aquel
leỹ de q eyl se sia fmt o plaunt
· E en cara donãt a eyl fuey o
logner si eyl lon demanera
E tota una a conaguda e a esg
uardamẽt dels bons homes
dela mar o del loch on sam· E p
les raisons dessõ dites fo feta
aquest capitol· De semprs ò nau
o de leỹ qui deura dentes eno
fia requesta entro que dela fer
uela· cc· xxxvm

Si alcũ semor de nau
o de leỹ deura dentra
o dentes a alcũ o a alcus· E lo
semor dela nau o del leỹ ham
na estar en aqll loch on lo den
tra deura e ab aquels aqui lo
dita daura en sepz· x· mes o
dos o quãtitat de tẽps si aqll
o aquels aqui eyl lo deura no
li demanera e ab la semora
nol ne destremara de mentr
q eyl sera aqui ab eyls en se

mps tro q eyl sia esprega at de
tot p uela afer p amar gua
dar les alsomes parts· E qu
ant eyls uenra q eyl es esper
gat de ptir dela terra los dits
dentors sen hauran ala semor
a e clamar san eyl· aquels
dentors aytals ne clamaires
nols escoltar ne lauir la semo
ra mi aqll qui lo dentra los
deura destremer ne destorbar
de son mater pus q eyl haura
estat ab los dits dentors ar-
cõ dessõ es dit· si no tant sola
mẽt aytant q si eyl es hom
qui pusdra hauer fiansa que
ley den fer donar en aquesta
ansa· E mps q aqlla fiansa
q eyl dara no sia detirta per
la semora tro aqll q lo deu
deura sia tornat en la terra·
Es ara entendra q sia tornat
en aqll loch on lo deura dau
ra ne encara sia estat affian
sat· Si douchs la fiansa per
oblisar no si uolra· E en cara
mes quela dita fiansa qui p

avtal ralo fa domada no fia
destreta plos dits deutors ne
encara la semona tro q̃ los
dits deutors ab la semona:
en semps sien passats per lo
principal o p los bens daq̃ll·
E si los bens d̃ aquel principal
no bastarà a aquel deuta o·
deuts apagar a aquel aq̃ fa
regut la donchs los dits deu
tors ab la semona en semps
deuen e poden amantar otra
aquel qui fiansa fa· E encar
cõtra aquels bens daq̃ll qui
fiansa se obliga· E empo si los
bens daquel principal abas
terà la dita fiansa ne los bens
daquel no deuè esser uenuts
ne alienats p neguna ralõ
Si donchs p lo tot no si obli
ga· E empo si lo dit senyor dela
nau o del leny no trobara fiã
sa la semona no·ls pot ne·l
ne den destrigar de son matg̃
si no aytant quel den ser mar
ar quel no ha fermansa m la·
pot trobar· E encara quel deu

fer mar que quant quel sia
tornat en aquel loch on lo
deute deura quel ques dela a
uenir ab aquels aqui evl lo
deute deura be e planament
·p qual ralo la semona nol·
den destrigar daquel matge·
si lo dit senyor dela nau o dlle
yn fiansa no dara p so car aq
uels aqui lo dit deute deura
nol haura affrontat ne delit
ab la semona dementre que
ab els en semps haura estat
ans cõ dessus es dit ans so hau
ran espat entro al derrer dic
quels salen q̃ evl den esser ne
gat dela terra· E encara per
altra ralo car serra mal feyt
q̃ los mercaders qui la lur·
roba o mercaderia hauran me
sa ne carregada en aq̃lla nau
ne en aq̃ll leny fossen destriga
ts ni tinguessen la lur roba
apres l macodona de pdre per
la neglicencia daquels deutors
qui ans q̃ aq̃lla nau o aquel
leny fos espregat no sen fossen

clamats p que calcũ segnaro
es den guardar aqui alcũ deu
ra alcuna cosa q̃ no li bo esper
tro al derrer dic q̃ fiansa fa pen
dra ans cõ dessus es dit· E p
les ralons dessus dites fo fet
aquest capitol· E si p auentu
aquel senyor daq̃lla nau o d̃
aquel leny mostra ans que sia
tornat en aquel loch on la fi
ansa haura donada· E encar
aquel deuta lo daura si la
fiansa fa obligada p lo tot
o al sabut del matge quel pagu
o auenga ono ommera aquel
ono q̃ la fiansa es tenguda d̃ pa
gar qui ans com dessus es dit:
se obliga· Salues empo totes
communeses e obligacions que
dels uns als altres sien fetes
ne empreses p alcuna nostra ra
lo ne comãdatari com den p
rtar la comãda abssi la hon fa
manat p lo comãdador· ee xxxiv·

Si alcũ comanara o
hauna comẽtara a alcũ
altruna roba p fet de mercha

dera si aquel qui la comana
da fara o hauna feta empen
dra o hauna empes ab aq̃ll
aqui evl si o hauna feta la
comãda q̃ evl q̃ dela portar
ab si la dita comãda en aq̃ll
loch o lochs o matge o matg̃s
q̃ entrel e aquel qui la co
manda li hauna feta seran
estats empreses lo dit coma
datari es tengut de entendre
tot assi q̃ a aquel qui la com
anda li hauna feta promes
com la dita comanda reeba
sia q̃ les communeses o pmeti
ons p ralo dela dita comana
da fetes sia q̃ sien fetes ab ci
rta omeys de carta valen e
deuen haver valor ab q̃ en
ner puisquen esser meses si me
ster hi sa· E si p auentu les dic
communeses sien fetes ans cõ dessus
es dit· E sots les condicions dessus
dites sia aquel a q̃ la comãda fa
ma presa hauran a altre o tra
metra la dita comãda sens si
buda e uolentat daq̃ll q̃ fetz

lali hauran si la dita comãda
se pora de tot o de ptida lo dit
comandatari es tengut dẽtre
ede domar tota la dita comãda
e lo guaẽ q̃ en aq̃les pora esser
fet a aquel qui lali comana p
qual raho per so car cyl no li
ha atrés les commẽdes que del
sel foren empreses com cyl re
be la dita comanda· E si pauen
tura la dita comãda nos pora
del tot ne emptida ans hauia
na clãma en aquel loch on lo
dit comãdatari la hauia com
esa· Si la dita comanda estaua
en aquel loch dels dit tant d̃
temps q̃ la dita comanda pren
dra algu dan o algu meis captr
en colpa e en negligẽcia del dit
comãdatari es tengut de restitu
hir tot lo dic[illegible] o meis cap
tes aq̃ll qui la comanda delins
dita li hauia fet· e si pauen
tura aq̃ll a qui lo dit comand
atari la hauia tramesa la uen
dor ameis captr per la neligen
cia o per so car cyl fa mal merca

der q̃ uel ayant dit q̃ aquel
aqui lo dit comãdatari la hau
ra tramesa q̃ no sen entrame
tra nila procurara ara cõ fer
se dena nimeller feyta o ara
cõ lo dit comandatari facha
si la dita comanda hagues por
tada ab si segons q̃ era empres
entre cyl e aquel qui la coman
dali feu· E si pauentura aquel
q̃ le dit comandatari hauia
tramesa o comanda no la uẽdra
o nola hauia uenuda al for dla
terra segons q̃ semblant roba d̃
aq̃lla nalla en aquel loch on lo
dit comandatari la tramis· E
en lo teps q̃la dita comãda ha
fo arribada· Si la dita coman
da fa uenuda ameis captr e
ameis prem lo dit comãdatari
es tẽgut de retre e de domar aq̃l
q̃ la comãda li feu· Ho li hauia
feta dot aytant com aq̃ll qui la
comanda li fen para prouar ne
en uer metre q̃ semblant roba
o merchaderia o par d̃ aq̃lla ma
ha o hauia malgut en aquel loch

on lo dit comendatari la hau
ra tramesa o la tramis· E mpo
es e nara a entendre q̃ aq̃ll loch
on lo dit comẽdatari hauia tra
mesa la dita comãda q̃ fos estat
empes entre l aq̃ll q̃ la coman
da li hauia feta· E si lo dit com
endatari hauia tramesa la di
ta comanda en altre loch lo q̃l
no fa estat empes entre lo dit
comendatari· E aq̃ll qui la co
manda li hauia feta fia e deu
esse en salt e en uolentat de q̃l
q̃ la comanda li hauia feta de
prendre e de elegir dels dits loch
en qualq̃ loch q̃ la dita roba o
comanda o semblant o par d̃
aq̃lla mes nalla o hauia mal
gut en aq̃ll teps q̃lla dita com
anda fos arribada· E en cas
hi fo nauenda· E si lo dels d'
fia eden esse fet meis de tot fran
e meis de tot contrast· E tot se
dello dit es tengut lo dit comã
detari de domar e de retenir q̃
aq̃ll qui la comanda hauia feta
sens tot otrasch per so car cyl no

seu mates a aquel q̃ la coman
da li feu res dels commẽdes que
del ael foyen estades empreses
com cyl la dita comanda rebe
ans hauia pres e fet tot lo con
tenu p q̃ es talh de tot dan q̃l
dit comẽdatari ne sofresa· E en
cara p altre talh car no es ra
hon ne egualtat ne deu esse que
negũ hauia ne deia hauer poder
en l altruy fino tant solament
aytant com aq̃ll de qui es lin
dana o lin hauia tomat o lin uo
lia tomar aq̃ll aytal no deu esse
dit mercader ne comãdatari
ans deu esse dit planamẽt ro
bador· E de aquel aytal deu esse
fet ari cõ de robador· E en aq̃lla
pena posat q̃ robador deu hauẽ
q̃ sabats deu esse dit robador po
q̃ cyl uol portar la roba d'altrui
malgrat e seus uolentat de q̃
uol de qui sia· Salu empe d'ho
uamẽdatari ualens [illegible] uses
poder les hauer ne en uen
mẽ· Les quals deuen li esse ren
dres· Salues empo totes altres

commèses o empreslios que entrels serà estades empreslos o fetes à segòs les dites commèses o empreslios q̃ qualq̃ fet q̃ sia o qualque cas segons les dites commèses deu esser declarat e determinat. Si doncbs la una part lo altre mates estusacios o mates rahons o mats empaÿmets mostrar nov pora p q les commèses o empreslions entrels fets neura noli prosq uen. E per les rahons desús dites fo fet aquest capitol. De so com deu retre còpte lo comàdatari a aquel q̃ la comàda li hauia feta. cc. xl.

Salò o alcuns fuia o hauia feta comanda a alcù senyor de nau o de leyn o de diners o de roba sia que lo dit comendatari a port o rece gut fet de guay o sumamèt lo dit compte li deu esser rebut a oir si aporta guay cò si apor ta sumamèt. Sallue en aquels q̃ la comanda li hauia feta q̃ lo dit compte q̃ ell ret no sia mat los dits quels la comanda li hauiá feta lo poden fer mirar e hauer del dit comendatari. E segnadament en aquel compte quel los rendi es mat ne si es ari com el diu. E si el dit comendatari dirá per lo segnamèt q̃ el ha fet q̃ lo dit còpte q̃ el lus dona els rets q̃s mats cleyal los dits q̃ la dita co manda li hauiá feta nol porta re res als empedemar ne destur ber. Si doncbs lo contrari pro uar noli posam. E els hauen ca uen rebre lo dit compte sia q̃ en lo dit compte sia aprobat. guay o sumamèt. E es raho quels noy deu hauer q̃ par q̃ con alcun comana lo seu a alcù que fe ha en el que si el se fe noy hauia en ela hagues en el no li comanaria. E noli agra comen at lo seu per que es raho e egual lotz q̃. Adsi que fan les comandas deu hauer fe. Com aquel q̃ en pal les han fetes sia q̃ el e lo

retenab guay o ab sumamèt tot enaxi com lei hauien com les dites comandes los facham. Si doncbs lo contrari segons q̃ dessus es dit proar noli porán. E si lo dit contrari proar no si pora tot comendatari deu esser creegut p son segnamèt sens tot altre destret. E aisso es ns de mercaderia plana en qual que manera la comanda o comàdes sem estades fetes per que cascú segnart aqui comanara lo seu ne aqui no ne com un cò no. E p les rahons dessús dites fo fet aquest capitol. De mercaders q̃ nolie nan roba a senyor de nau o de leyn ab carta o ab testimònis de comes mester q̃ siátes. cc. xli.

Si mercaders noliegan a alcun roba a alcù senyor de nau o de leyn ab carta o ab testimonis lo senyor dela nau o del leyn es mester q̃ atenga als dits mercaders tot so q̃ en la dita carta sia còtengut e tot so quels dits testimònis ham

nau laán con lo dit noliegament se fen. E saul empò q̃ si lo senyor dela nau no hauia mesa la dita roba con el lo noliegua nie en cara fa la dita carta o hauia am opnit los dits testimònis si no tro nat solamèt q̃ sen fiata o sen fiat en lo dit del mercader. E si el dit mercader metia o hau ia mes al dit senyor dela nau una roba per altre. E s ara cen tendre que lo dit mercader no lieuara a fira o a festals o a bal es o a faires e el dita esta entrement al senyor dela nau o del leyn q̃ en aquels fayts a tals o bales o faires q̃ no lai ques aprenit so es assaber qui tat sabuda de quintanes. E si el dit senyor dela nau o del leyn sera semblant q̃ mes la hauia ov ara hauen q̃ ho en reder noli hauia fet en aquel cò tra o dit senyor dela nau li fen la ho la carta e hauiá ovit los dits testimonis. Lo dit senyor dela

nau lo pot fer pesar. Si eyl nis
trobaua quel dit mercadō no
li hauia fet entramēt comuna no
lieta lo senyor dela nau pot dem
anar daquel mes q̄ trobast hi fia
aytal nolit com eyl se nolia. E
encara si lo senyor dela nau o
del leyt fina o hauia affretat alcūa
messio p aq̄lla roba apesar si
eyl mes hi atrobaua q̄ lo dit me
rcader noli hauia fet entramēt
con lali nolieta la messio dels
dits deu pagar lo dit mercadō
E si lo dit senyor dela nau noy
trobaua si no ari com lo dit me
rcader li hauia dit con la dita
roba li nolieta si eyl se fia ma
ssio eyl les deu pagar del seu p
pi. E si dit mercader hauia fe
ta la dita messio lo dit senyor
dela nau lali deu retre sés tot
contrast. pq mes noy hauia
atrobat si no aq̄ q̄ lo dit mer
cader li feu entramēt com lali
nolieta. E apres lo dit señor pot
fer pesar la dita roba p̄ q̄ans que
la carregh ola on fiua port ter
rescarregar. E q̄as empo si lo
dit senyor dela nau hauia u
sta la dita roba ans q̄la noliegs
E ans quel fassa la dita carta
una o dues vegades en aquel
nolieta mēt aytal lo dit señor de
la nau no deu ne pot metre con
trast q̄ual en aytal que si eyl es
o era semblant q̄ lo dit mercā
der hagūs res unit en los dits
fays o costals o bales o farcels
pus q̄ eyl los hac nolieiats
ne encara li hac feta la dita car
ta lo dit senyor dela nau
pot fosar e fer arturnar e aldit
mercader de fer un segramēt
quel no hi hauia res unit en la dita
roba p̄ quel senyor dela nau
la pot fer pesar. E mays empo q̄
si el dit mercader li dix q̄ noy
hauia si no tant solamēt quā
titat de quintalades sabudam
ent. e q̄as empo si lo dit mercā
der no hauia dit o no dona al
dit senyor dela nau o del leyn
si no tant solamēt ca p quant
portauen fays o costals o bala

o farcel si certa quātitat eyl no
li dixa ni eyl noli demanaua q̄
quantes quintalades hi hauia
en lo fayt o en lo costal o bala o
farcel lo dit senyor dela nau
nol deu fer pesar p nagūa ra
hon. e q̄as si hi hauia dupte q̄li mer
cader demāt dit hauia alcuna
cosa unida p̄ q̄ eyl los hac u
nits ne nolieiats eyl pot destrē
yer lo dit mercader del dit ju
gramēt ab la semonya. E si el
dit mercader fara lo segramēt
deu ne ess̄ creegut. Si doncha
lo contrari noli pora ess̄ prouat
E si lo dit contrari prouat li sera
lo dit mercader es tengut dob
lar lo nolit de tota la roba al dit
senyor dela nau o del leyn. e q̄as
es assi a entendre q̄ eyl li deu do
blar lo nolit de so q̄li unit hi ha
uia si prouat li sera o dāq̄ll mey
tes les quintalades hi sian mes
q̄ lo dit mercader no hauia dit
hauia fet entramēt al senyor dela
nau com eyl lo nolieia. E encara
stan amerce dela senyoria per

talu del fals jugramēt quel fet
hauia. E mpo si la dita roba sera
nolieiada a quintalades E per
cassū quitar sa estada e fet pen
sabut en assō no cal als dir que
cassū es tant cert q̄ la sab que
hi ha a fer ne q̄ no. E per les ra
hons dessus dites fo fet aquest
capitol Con mercaders hauēn
nolieiada nau o leyt si ha uen
dra empaymēt de semonya

Si mercaders. cc. el n
nolieiadan o hauēn no
lieiat nau o leyt en alcū loch si
con los dits mercaders hauēn
nolieiat la dita nau o leyt uenga
aqui empaymēt de semonya lo
senyor dela nau o del leyt es ten
gut de esperar als dits mercaders
tot aytant de temps com entre l
los dits mercaders fa empres
E encara los dits mercaders lo
deguessen hauer esperat. Si ce
uendra dāq̄ll loch quels dits mi
rcaders lo deuien hauer espe
rat lo dit empaymēt sin ex
dāq̄ll loch on eyls deuē o deuie

carregar lo dit senyor dela nau
o del leyn es tengut de carregar
sens unta q̃ los mercaders
noli son tẽguts de fer al dit se
nyor oyas empo los dits merca
ders li son tenguts dayudar a
pagar la massio quel dit seyor
dela nau li haura feta p raho
dela espa quel dit senyor dela
nau haura feta als dits merca
ders. Enaguisa e en manera q̃l
dit senyor dela nau odel leyn
no sia dapmificat els dits me
rcaders atressi. E si pauentũ
lo dit empaymẽt no sa cumpli
del loch on eyls deuẽ carrega
r ans sa passat aquel torn
quel dit senyor dela nau o del
leyn los era tengut despar los
dits mercaders lo dit senyor
dela nau no es tengut de pa
ciar. si eyl nos uolra. Als dits
mercaders ni los dits mercha
ders al senyor dela nau o del
leyn si eyls nos uolran. Saul-
cen aytant q̃ los dits mercade
rs son tenguts de fer la mes
sio quel dit senyor dela nau ha
ura aqui feta espandre als dits
mercaders a compayguda de bons
homens. E fet aysso puys pot fer
cascũ son prou si fer lo pot. Si de
nchs entrels qualq̃ contenssa
no sa cumpli feta quel. i. dela esp
tengut despar al altre. E si aymẽt
sa entrels alcuna no sa feta que
la. i. dela espar al altre. E lo dit
emaymẽt sa cumpli daq̃ll loch on
eyls carregar deuen si los dits
mercaders demanerã o diran
a aquel senyor dela nau o leyn
que eyls aqui cõ dessus es dit ha
uien noliejat q̃ eyl q̃ tens de
carregar lo dit senyor dela nau
o del leyn nols nes tengut si eyl
nos uolra si donchs los dits
mercaders ab lo dit senyor dela
nau o del leyn no sen auendrã
in los dits mercaders a eyl si no
an con dessus es dit de fer dela
massio o sils dits mercaders al
dit senyor dela nau promes non
hauran. E si pauentũ los dits
mercaders noliejarã nau o leyn
o barnũ noliejat e entrel seyor
dela nau o del leyn e los dits me
rcaders die cert o temps sobut
empas no hauran q̃ lo dit senyor
de la nau o del leyn dela espar als
dits mercaders ne los dits me
rcaders degen hauer espẽgat lo
senyor dela nau si lo dessus dit em
paymẽt aqui uendra lo dit seyor
dela nau no es tengut de espar los
dits mercaders si nos uolra nels
dits mercaders al senyor dela nau
si entrels empas no sa. Saul dela
messio dessus dita. E si con los dessus
dits mercaders hauran acab
at so q̃ hauran a fer p raho del dit
empaymẽt. E lo dit empayme
nt sa cumpli dela terra si los dits
mercaders duran al dit senyor
dela nau o del leyn que tens de ca
rregar no sines tẽgut si eyl nos
uolra. E si donchs los dits mer
caders ab eyl no sauendrã o al
cuna contiesa entrels fera o em
pesa no sa tot enaxi com la es
dessus dit de nau o de leyn q̃s dela
espar. E eyls ayl espresa atiadie
rt o atemps sabut. Car segons
dret e segons raho e egual
tat nos deu ser car si nau o leyn
era tengut de espar a mercaders
tant tro que aquel empayme
nt fos passat no seria ben fet
q̃ tant pogra durar lo dit empa
ymẽt q̃la nau o leyn se pogra de
tot asumar. Si donchs los dits
mercaders ab lo dit senyor dela
nau auengutz no sen sun. E em
po si los dits mercaders demun
al dit senyor dela nau o del leyn
q̃ eyl q̃ls esper q̃ eyls li son ten
guts de tot dan e de tot destrich
e de tota messio quel ne sostenga
a restituyr. E si los dits mercha
ders demandarã cõ dessus es dit lo
senyor dela nau los pot els deu
espar sobre la raho e els odiaz
dessus dits. E si lo dit senyor
dela nau o del leyn los espara
sobre les raons e els odiaz
dessus dits e ley aquel empay
mẽt o no o carregue los dits
mercaders la nau ho no los
dits mercaders son tẽguts:

al dit senyor dela nau o del leu
de tot lo dan e tot tort la messio
e de tota la destrucio que eyl so
sferta nauia hon espa. a sostenir
del tot e crestiandar sens tot en
trast. E si los dits mercaders en
les raons o odicions cells dits
alcun otrast metre hi uolra de
son tenuts de restituir tot dan
e tota messio e tot destrucio e
tots interessers q̃ lo dit senyor
dela nau o del leu p colpa del
otrast q̃ los dits mercaders hi
metra ne sustindra hon espa
ra a sostenir. E si lo dit senyor
dela nau o del leu alcũ otrast
metra als dits mercaders en
conuenca o en promissio q̃ eyl
los hagues feta q̃ eyl nolia uol
gues atendre si los dits mer
caders ne sostendran dan o gra
uge o messio lo dit senyor dela
nau hus es tengut del tot ar
strenher sila nau o lleu ne sebra
ell namit. E aquest capitol sia
entes de nau o de leu qui en sia
ni no fos carregat de tot ne en
ptida p so car de nau q̃ ia hom
leuat hur carrech ni una capi
tols quin parlen co de ptida
co declaren de q̃ son tenguts los
mercaders als senyors dels nau
e dels mercaders. E empo deu
estan entre q̃ si los mercade
rs diran als senyors dels nau
o dels leyns q̃ eyls deuen espar
q̃ los dits mercaders los son
tenguts de tot so q̃ dells es dit
a atendre e complir e en tels
deu hauer empes dit cert o
temps sabut q̃ los dits merca
ders deuen hauer esgregats los
senyors dels naus o dels leys
p so q̃ entrels otrast alcũ o tre
bayl nos posques esdeuenir ne
arrer. E per les raons dessus
dites fo fet aquest capitol

S alcũ uolra fer barcha e a
empara alcuns ptoners

alcũ. cc. xl. m

S hauna en uolentat de
fer barca e eyl hauna empare
alcuns hons homes q̃ li fassen
part. E los dits hons homens

loy atorgnũ o loy haurà atorgat de fer la dita pt los dits hũ
homens es mester q̃ li ho atte
nen. E si aq̃ll dells dit qui la
dita barcha uolra fer ne q̃ los
dits hons homes hauran pro
mesa de fer la dita pt si aquel
qui la dita barcha fara o fara
fer ne dura en si sera pocha o
gran maquels qui la part li
haurà promesa de fer no li de
manarà en si fa gran o pocha
ne quant pot costar ne quant
no ne de quines messines sera
ne de quin port fa si aq̃ll dells
dit fara o fara fer la dita barc
ha si q̃la fassa ola fassa fer la di
ta barcha si a quela fassa ola fassa
fer grã o pocha los dits hons ho
mens que les parts li haurã
promeses de fer es mester que li
ho atenen sens tot otrast. E empo
si aquel q̃ la dita barcha fara o
uolra fer dura o fara entenet a
aquels qui la part li hauran
promesa de fer en quina barcha
fara m quina no ne de quin gra

fa ne quant costara. Si aquel
dells dit hauura dit o fet entane
nt so q̃ dells es dit a aquels q̃
les dites parts li hauran pme
ses de fer. Si eyl fara maior ba
rcha q̃ ae yls no hauura fet ente
nent e de manors messius los
dits hons homes no li son tenu
ts de fer nulla negun si no aq̃
com eyl lus ho fen entanent
E si la dita barcha fa manore
costera mes q̃ nols hauura fet
entenet los dits hons homes
hi deuen hauer la dita part q̃
li promatere de fer tot enagra
co si hi hauien fet complimet
en tot aquel creix quel fet hau
ra sens tot otrast. pus sens fa
buda e uolentat dels dits hons
homes q̃ la part li promatera
de fer ho hauura fet. E empo si eyl
ho hauura fet ab consentimet e
ab uolentat de tots los dells di
ts o dela maior ptida eyls li son
tenguts de fer complimet segu
q̃ ha en lo capitol dells dits es co
tengut. E empo si alcũ q̃ barcha

uolra fer dita o fara entament
a aquels q̃ part li prometrã
q̃ eyl fara barcha e eyl no fa
ra barcha ans fara o fara fer
ley· si eyl fara lo dit ley sens fa
buda esens osentimẽt e uolẽ
tat daq̃lls qui part li prometram
de fer en la dita barcha eyls no
li son tenguts q̃li atenam negu
res q̃ primes li hagen pso car el
non haura ates a eyls so q̃ ab
eyls hauna empès· E es raho q̃
ari com eyl no aten res q̃ pus
lo hagues ari es raho q̃ eyls no
li atenam res q̃ promes li hague
ssen· E mpo si eyl fara lo leyn
dessb dit ab sebuda e osentimẽt
e ab uolentat dels dits psoners
o dela maior ptida los dits p
soners li son tẽguts de fer com
plimẽt dela dita part q̃ primesa
li hauram de fer pus ab osenti
ment e ab uolentat de tots o
dela maior ptida o hauna fet
E si pmentra alcũ fara entenẽt
a aquels q̃ li hauran pmesa de
fer part q̃ eyl fara ley e eyl no
fara ley ans fara nau si eyl la
fara sens osentimẽt e uolẽtat
de aquels q̃ li promatera d̃ fer
part en lo dit ley eyls no li son
tenguts de atendre so q̃ primes
li hauram si no en aytal guisa
e manera q̃ si eyl fara del leyn
nau sens sabuda e uolẽtat dels
dits psoners q̃ los dits psoners
q̃ hauen ari la part en la dita
nau com demen hauer en lo dit
ley· E per aytants de diners com
la part quels hauen, primesa
de fer en lo dit ley costara si con
elos no fa ari fet com en lo cap
itol dessb dit es declarat on par
la de semyor de nau o de ley alcũ
qui comẽsara nau o ley en for
ma de poca e encara q̃ sia obs
uada la esmena q̃ sobre lo dit
capitol es estada feta· e allo sia
entes de tota nau e de tot leyn
quis fara de nou en les estepes
o ans q̃ sia entr del loch on sera
estat fet de nou· E per les ralõs
dessb dites so fet aquest capitol

202 C.xxxb 155

Si alam semyor de nau o de ley singra en alam loch ab uolentat dels mercaders

· cc· xl· iij·

Si alcum semyor de nau
o de ley singra en alcũ
loch hon haura surt ab uolen
tat dels mercaders si estant aq̃
la nau o el ley surt se metra tan
sort temporal· E tantsolament
q̃ la dita nau o ley daq̃ll loch le
uar nos pora ans haura agutat
dela roba gran res q̃n la nau o
ell ley fa oquant tota sia que los
mercaders fossen gitar o guer
am sens q̃ non faram assaber
al semyor dela nau o del ley· E si
peraventũ lo semyor dela nau o
del ley gitara o fara gitar ses
q̃ nou dira als mercaders que
en la dita nau o ley sau daqu
est gitr q̃ p aytal raho cõ de
sso es dita sa estat fet ne p lo
cas dessb dit los dits mercã
ders no poden fer demãda al
dit semyor dela nau o leyn ni
eyl als dits mercaders p qual
raho p so car gitr q̃ p aytal ra
lay o odino q̃ p lo cas dessb dit
sa estat fet in esdeuegut nag
deu nes pot mitar p dret gitr
ne p pla ans se deu es pot mi
tar quant p semblant de na
ufrag· E mes p semblant de
naufrag· E per les ralons de
ssb dites no poden fer demã
da la· E al altre p raho del cas
e dels odinos dessb dites·
E ari lo gitr dessb dit deu esser
cõptat p sou e p liura o per
lesants segõs que gitr sa en
la nau o el ley es tenguts de
metre per les dues parts de
so q̃ valra per qual raho per
so car si fos gitr pla nou sera
tenguts si no dela maytat de
so q̃ valra per qual raho lo
met les dues parts p so car
no es naufrag entegramẽt
q̃ si naufrag fos entegramẽt
la dita nau o ley pagarie
lo dit naufrag p tot so q̃ va
lra p qual raho paga les dues
parts per so car no es naufr
ag ne gitr pla ans es quant

semblant de naufrag. E mes
naufrag q̃ gitt. E si p auentu
la dita nau o leny pora exarra
alama ab ancoras o gu
menes o barques o alama al
tre exarra en lo cas dels dit
dreu esser tot cõptat per fõ
e pluma per qual valor p so
car no es gitt pla nes dreu nos
pot pagar per gitt pla ans es
semblant de naufrag e mes
semblant de naufrag que
de gitt q̃ sigui pla fos eles bar
ques esbugiesen ormeiades
de popa o alats dela nau o del
leny els falien los caps o arom
pien es poien ferir ponts
al dit senyor dela nau o del
leny. E si se guardas en quin exp
los dreta o quins los faria do
nar. E si p auentu exa gitt pla
ch falien gumenas eles anch
ores se poien lexar exen ormei
ades les dites gumenas dreu
elx poudes ala nau o leny que
mercader no es tengut en
res ametra ne encara la roba
sua q̃ romasa li fes. E mpo si algu
mercader o mercaders gitaran
o farã gitar sens q̃ non faram
asaber al senyor dela nau o del
leyn ne ab conseyl ne ab sabu
da del dit senyor els dits mercha
ders gitarã o faram gitar q̃ aqlla
nau o leny sia fort o que nauxi ab
uckas. E fo q̃ eyls gitarã o faram
gitar per elx dit o en ueu mes
q̃ pusiera elx gitt pla lo senyor dela
nau o del leyn en aquel gitar en tal
no es tengut a metra part p fi
ne p la nau si eyl nos uolra. E si
p auentu mercaders o mercad
er hauen en la nau o en lo leyn
el senyor dela nau o del leyn gita
n sens sabuda o sens cõsentim
ent dels dits mercaders o
mercaders lo senyor dela nau o
del leyn es tengut de retre als di
ts mercaders aqlla roba q̃ eyl
agan con dels es dit hauen gi
tada o fara gitar ol preu. E m
po es ara entendre q̃ aquel gitt
fos opogues elx dit que fer gitt
pla E gitt pla no sabent dit q̃
nols sobras tempual e que lo
ms poguesen hauer acort e
cõsell dels altres. E mpo si en la
nau o leyn mercader alcũ no han
ra lo senyor dela nau o leyn pot
fer gitar ab conseyl de tot lo co
mmal dela nau o del leyn o la ma
ior ptida si esper nauxa. E mpo
si sopto hauen tempual lo forsa
ra el senyor dela nau o leyn gitara
o fara gitar sens q̃ ab los dels
dits acort ne cõseyl hauer no
pora fia dreu elx tenguts pagar
ferm com si demenats los magis
o paytant ferm com si tots los
mercaders hi fossen o ayatt fer
cõ si tota la roba o fos sua q̃ sia
es pus en comãda la ta. E mpo
si com lo gitt fa esdeuit fet. E lo com
pral dels dit fa abuenesar de tot
o de ptida o no. E la nau o leyn
se hauara del dit loch on lo cas
dels dit li fa esdeuengut si la dita
nau sen hauera ab uolentat dels
dits mercaders e serra aqui al
tra exarra ab uolentat dels
sia quen la dita nau o leyn haura
romasa entegra o pusiera amar
enel gar sanament en aqll loch
on dema desarregar ono la dita
exarra q̃ romasa fer ara cõ dels
es dits fes pert dreu elx cõptada so
bra la roba q̃ romasa o salvada
fa el cars dela nau o del leyn dreu
lor metra p la maytat dels que
realtra. E si p auentu la dita exa
rra nos pora q̃ sia romasa ans
fa salvara ab aueres q̃ hom ha
ma aser on fara aqlles aueres
dreu esser comptades ara com
dels el dit dela exarra si pora
fos. E mpo es ara acorrendre
q̃ lo gitt dels dit no fos gitt pla
o mas dreu elx entes q̃ fos gitt que
fos semblant de naufrag. E si
p auentu lo gitt fa pla e no sera
semblant de naufrag. E la dita
exarra romandra ara cõ dels es
dit ab uolentat dels dits mercha
ders fa q̃ la dita exarra se prora
del tot o en ptida. E com nauxi af
fer aueries aquela exarra pro
uada o les aueres feres p eyla
dreu elx cõptat a son ca luna sob

la roba q̃ salvada e restaurada
sia. E el cors dela nau o del leny
noy pusch res p qual ralon p
so car la nau o el leny assats pt
py ques leua del loch dells dits
es met auentura de nauegar
ab voluntat dels dits mercade
rs. La hon eyls volran ne alcom
mal dela nau sia vist q̃ sia fae
dor. E si p auentũ en la nau o
el leyn noy haura nep romen
dra e carga ab q̃ la dita nau
o leyn puscha amar ne nauegar
en aq̃ll loch on descarregar
deuia ans sen hauia atornar
en aq̃ll loch hon lo dit matge
sia stat leuat. E encara la di
ta nau o leyn hauia carregat
lo dit loguer o contrast q̃ entrel
senyor dela nau o del leyn clos
dits mercaders p lo cas dells
dit los sia estre tengut de cobrir
lo dit matge ab aq̃ll roba q̃
salvada sia. E yl es tengut de com
plir lo matge ab aq̃lla roba q̃
salvada hauia ne en cas eyl
sia es detengut passada mitga
una a amunt deu esser de terman
at en aq̃ll loch on la dita nau
o leyn deuia descarregar nat
sia asso q̃ la dita nau o leyn sia
o fos tornat en aq̃ll loch on ca
rrega e on hauia carregat. E
yo si lo dit cas dells dits sia es
uengut ans de ningu ana daq̃ll
loch on demen descarregar deu
esser determanat la on la dita
nau o leyn carrega si ab asso q̃
romas lisa sa tornada. E si lo
dit senyor dela nau o leyn dema
nara nolitz ne dela roba pod
com dela salvada deu li esser do
nat. E ell p aq̃ll nolitz deu ap
dar a estimar la roba q̃ pou
da ser egnada. E si eyl nol ne
demanera ne prendra nol ne
nolitz p aq̃ll nolitz eyl no es te
gut de res ametre en lo dit ca
s. E si lo dit senyor dela nau o leyn
nolitz hauer nolitz dela roba q̃
salvada sia. E yl es tengut de com
plir lo matge ab aq̃lla roba q̃
salvada hauia ne en cas eyl

demanara nolitz als dits me
rcaders. E si lo dit senyor dela
nau o del leyn no nolitz nolit
dela roba pduda ne encara da
quela q̃ salvada sia lo dit senyor
dla nau no es tengut de coplir
lo dit matge als dits mercha
ders si eyl nos nolitz. p qual
ralo p so car lo senyor dla nau
assats hi pert pus q̃ hauia co
sumada en pnda sa psona e en
cara son teps pdut e sa nau o
encara sa nau o son leyn en p
nda consumat. Saul empero q̃ es
ari a entendre q̃ los dits mercha
ders fossen o sien en loch mes
de pyl. E q̃ fossen en tra de amics
e que fossen en loch on a
trobassen nau o leyn qui la roba
q̃ romasa lo sia los volgues lin
portar ab luys dmeneers e aq̃ll
pati q̃ lo senyor de la nau o leyn
pslana o fara ab los dits mercha
ders a aq̃ll pati matex deue esser
los marineis. E per les ralons
dells dites fo fet aquist capitol
Si nau o leyn sia noliegada per

amar carregar en alcũ loch.
cõ sia iunta si sa alenar p tẽpsal
Si alcuna nau o leyn ccxlv
sia noliegat q̃ dega amar
carregar en alcũ loch si com a
q̃la nau aq̃ll leyn sia iunt en aq̃ll
loch on deuia carregar. Si per
auentũ estant la nau o el leyn
en aq̃ll loch on deu carregar se
metra temporal tant gran que
la nau o el leyn sen hauia alenar
ans q̃ no hauia leuat lo carre
dh q̃ tanar de ma o pauentum
bi uenc nau leyns armats de a
uenidos o luisen uenda si tem
tat q̃ hi deue uenir sia q̃lla nau
o leyn sen hauia alenar p alcũ
de les ralons dells dites ans q̃
no hauia leuat lo carredh p q̃
la lexa negun da ne p q̃ era esta
da noliegada e hauia senator
nar p uenta en aq̃ll loch on
ti o fo noliegada. Si lo dit senyor
dela nau o del leyn otrestara ab
aquels qui noliegat q̃ eyl noy
uolra tornar quant q̃ hauia ba
nes noues o q̃ll dit temporal-

ſia albonegat ans los arrumara
le nolit q̃ eyls li pomatteren
de tornar con lo noliciaſſ lo dit
ſemor dela nau lay de leỹ hi es
tenguit de tornar· E ſi eyl pane
tuna tornar nop uolra la ſemo
ra lon deu destrenher q̃ hi tẽn
·E ſi eyl p negũa rala toſar nop
uolra los dits mercaders por
noliciar alauna altre nau o altr
leỹ ſemblant daq̃ll· E ſi los contr
ra mes q̃ aq̃ll no fabia aq̃ll ſen
yor daq̃lla nau olen q̃ eyls pin
cramentz hauñe noliciat deu pa
gar aq̃ll mes q̃ als dits mercha
ders contra· E ſi eyl ſimplamẽt
pagar no uolra ſemora lón deu
destrenher ſila nau o el leỹ ne
ſabia eſſ uenut· E encara mes
los dits mercaders no hi ſon ten
guts de tornar lo nolit· pq̃ eyl
nols haura aportada aq̃lla mer
cha p q̃ eyls lauien noliciat
mes tornas en lur colpa· Sal
empo que ſi aquels mercaders
qui hauñe noliciat no hi hauñe
ctes ſo q̃ ab eyl hauñe empres

cõ lo ñoliciarẽ p colpa e p negli
gencia dels dits mercaders sen
haura eſſ haut atornar meyns
dela lur roba· lo dit ſemor dela
nau o leyn nop es tẽgut de tor
nar ans li ſon tẽguts de pagar
eyls ſon nolit pq̃ p colpa dels
dits mercaders ſen ſi haut ator
nar meys dela lur roba· E ſi per
auentũ no ſi colpa dels dits me
rcaders· El ſemor dela nau o leỹ
hi nolra tornar ſi los marmers
contrestarà que eyls nop uolrà
tornar nõ pocen fer ne deuen p
negũa ualta ralõ pq̃ en colpa
no ſi eſtat del ſemor dela nau o
del leỹ ne en cara en colpa dels
dits mercaders ſi no tantſolam
ent p los casſos dels dits· E aul
empo q̃ ſi la nau ollen hauia a
quda alauna enarca o alcuns
homẽs en tera en aq̃ll loch on·
fagueſſẽ alenar p los casſos dels
dits lo ſemor dela nau o leỹ es
tenguit de metra enarca e eſmẽ
na daq̃lla q̃ leuada haura· E en
cara metre homẽs en eſmena da

qlls qui hi ſerà romaſes· E ſi p
auentura lo ſemor dela nau o
del leỹ fer non uolra los dits
marmers nop ſon tenguts de
tornar ſi eyls nolrà ne lo ſe
mor dela nau o del leỹ nols ne
pot destrenher p negũa ralon
po que eyl nols uolra fer com
plimẽt deſo q̃ dells es dit· E p
les ualors dells dits ſõ fet aq
ueſt capitol· Si alcun ſemor
de nau o de leỹ haura fet oſſiat
ge ab nau altre o ab altre leỹ

cc·xlvi

El ſemor de nau o de leỹ
ſiara o haura fet oſſiat
ge ab alcũ o ab alcus ſemors
de naus o de leys ſia q̃ ſien grãs
o pochs o maior o menor ſem
blant dela ſua nau o leỹ tot ſo
q̃ enla dita commẽſa q̃ feta ſia
p ualo dit oſſiatge deu eſſ ats
e complit ſi q̃la dita commẽſa
feta p ualo del dit cõſiatge ſia
eſcrita o ſia q̃ fos feta p prouba
·E mpo ſia tenu eſſ aquestes q̃
la dita commẽſa feta p ualo del

dit cõſiatge ſia e puſſca eſſ
en ner meſa ſo es a entendre
p teſtimõis o p eſcrit fet p ma
deſcrita mant o p albara ſet ab
uolemat deles parts en lo qual
albara deu hauer aun e dit t
loura e anomenãt lo loch on lo
dit albarà ſia eſtat fet· E en aq̃
meſes en eſcrits en la ſi del dit
albara los ſegels deles parts de
ls quals lo dit cõſiatge ſiaran
o empendra o hauran fet ſi en
loch ne ſian· E mpo ſi les parts
dells dits en loch on no ſeran
cõ ſiaran o empendran lo dit cõ
ſiatge ne tot ſo q̃ dells es dit:
nop porà eſſ fet ſi no tantſola
ment p̃ paules ſera atorgades
p totes les dites parts q̃ lo dit
cõſiatge ſiaran o empendran
ualen e deuẽ hauer ualor tot
enaxi cõ ſi eren eſcrites per ma
del eſcriua iurat en meſa en al
bara o en cartolari de nau o el
leỹ ab q̃ p teſtimõis puſquẽ eſſ
les dites paules empreſes en
uerinat eſſ meſes ſi alcũ cõtra

sñor esteruedra · E pauenta-
alcũ o alcams contra la dita co
mmẽsa o commensos p raho:
del dit oſtuatge fetes o empresſ
ſia q̃ ſien fetes per eſcrit o ppar
aula contra uenedra ſien tẽgus
de restituyr tot dan e tot mine
res que la part o parts cõtra la q̃
quals lo dit oſeruatge e les co
mmẽses fets p aq̃ll no ſtan co
plides ne atzes · E nan empo-
q̃ lo dit dan e interesſ ſia o puſ
ca eſſ en uer mes · E aul en ay
tant empo en tots coſes · e per
torres tot mal empayrmẽt p lo
qual la dita commẽsa o commẽ
ses p raho del dess dit cõſuatg
fetes o empreſes no porã eſſer
atzes ne complides e ſots ayt
al dit dano q̃ lo dit empayrment
ſia e puſcha eſſ en uer mes · E
ſi lo dit empayrmẽt en ue ritat
mes eſſ no pora aq̃ll o aquels
q̃ lo dit empayrmẽt dirã hauer
haut e en uer metra nol porã
ſien tẽgus de fer tot ſo q̃ deſſs
es dit ſens tot otruast aquel o

aquels als quals lo dit dan
e interesers haurã en colpa e
ls dess dits cõtenguts · E p les
raons dess dites fo fet aquest
capitol · Si als cãs lons lomes
mercaders hauran feta part en
alguna nau o leyn · cc · xl · vn

Si alcams lons lomes
o alcems mercaders fa
ran o hauran feta part a alcũ
en alcuna nau o leyn · E com la
dita part o parts hauran fetes
e fermades los dits lons lome
ns emercaders comenaran o
faran comandar a aq̃ll aq̃ els
han fetes les dites parts q̃ eyl
q̃ en la dita nau o leyn p eyls
e q̃ manedran aq̃ll aqui la dita
nau ſa estada comanada lor
hauran part ono eyl es tẽgut
de giamay ab la dita nau o
leyn en totes parts on eyl giam
par ne pora · Saul empo tota:
ma tota commẽsa o menament
q̃ dels dits lons lomes o mer
caders li ſia estat fet el dit q̃
eyls la dita nau li comenarã

o de pus · E ſi lo

dit aqui la
dita nau o leyn ſia estat coma
nat giamay eyl es tengut
de retre e donar als dits lons
lomes o mercaders tot lo dit
giay q̃ la dita nau o leyn fet
haura · Saul lo dret q̃ eyl hau
uer ne den p la part quel lor
haura · E ſi part eyl negu ma
noy haura · E yl sen pot reti
rar tot ſo q̃ aeyl ne ptãgua
q̃ dita hauer p ſa pſona tot
enan cõ ptãy al ſeynor de nau
o de leyn · E ſi lo dit ſeynor o co
manoatari nols portara giay
ans los aportara cõſimamẽ
ut los dits lons lomes q̃ la
dita nau li comanarã oli fac
ram part en cara nel facram
ſeynor del lur deue prendre en
cõpte lo dit oſimamẽt ſi co
nchs lo contrari noli porã
prouar q̃ lo dit oſimament
ſia estat p ſa colpa · E ſa enar
dre q̃ eyl ho bagues migant o
bagnassanat o emblat o mal
procurat · E ſi lo dit otzari po

nar li ſia lo dit ſeynor o comã
datari de la dita nau o leyn es
tengut de tot lo dit oſimam
ent arestiuir ſens tot otrast
acone gudra e anolentatt dels
dits lons lomens q̃ la dita
nau li comanarã o li facã pt
E ſi lo dit contrari pẽnat no li
ſia e eyl ley e diligentmẽt haun
ra fet tot ſo q̃ hauria pugut ·
E en colpa eyl no ſia romas q̃
eyl no hauia aportat giay aq
uels qui la dita nau o leyn li
comanarã o li facã part · E lo
dit otrari pronatt noli ſa ne en
cara los dess dits q̃ la dita nau
li comanarã o li facram part:
nõ ſian certs ſi aq̃ll dit ſeynor
o comandatari los aport giay
ns o ſimamẽt tot li den eſſ
pres en cõpte po en colpa del
no es romas · E ſi lo dit ſeynor
o comandatari aqui la dita
nau o leyn ſa estat comanat
manata ab ſi eſcrima de crem
ſa ſi lo dit eſcrima hauria nur
at el comenſamẽt cõ reeb la

dita esterina/ si no los dits pso
ners lo poden fer mudar ecc:
mandr li sots pena del segrau
ment q̃ eyl los met en cõpte
en si eyl es ari cõ eyl ha escrit
e cõtra aells els met en com
pte· E si lo dit esterina dita sots
pena del dit segramẽt q̃ ari es
con eyl ha escrit e ari cõtra ells
o met en cõpte sobre asso lo dit
esterina den esser creegut sobre lo
contrari pruat no li sia· E si
lo dit otrau proat li sia lo
dit esterina den haver la pena
q̃ ia es posada en .i. capitol
dells dit· E lo dit senyor o com
andatari dela nau o del leyn
es tengut de restituhir lo dit
singulamẽt als sobra dits lẽ
homẽs qui la dita nau o leyn
li comanarie e si lo dit esteri
na no ha de q̃ pusca restitu
hir sia q̃ sia tes lo dit singula
ment p colpa del dit esterina
o p colpa del dit senyor o com
andatari dela nau o leyn p so co

lo dit senyor o comandatari
dela nau o del leyn hauria lenat
aytal esterina con dells es dit
e si lo dit contrari al dit esteri
na proat no sia· lo dit esterina
no den sostenir la pena dessus
dita ne encara lesterina nel dit
senyor aquil la nau o leyn sera
estat comanat no son tengus
de res arestituhir als dits p
soners del dit singulament
si trobat lor sia pus en colpa
dells no sia esteneçut lo dit
singulamẽt· E si paneetura·
lo dit senyor aquil la dita nau
sia estada comanada li dessa
lina esterina p alcuna raho
lo dit senyor no hauria ma
nat esterina murar si lo dit se
nyor qui la tindra en com
anda esterina o fara esterin
el alscunes messions quel
fara o hauria fets si los dits
psoners qui la dita nau o leyn
li hauran comanat lo tindra
en sustita eyls ne poden ha
uer· e segramẽt quel quels

digan uer hauts en aqueles me
ssions o despreses q̃ el compte
ols met en cõpte en si es ari
uer· ari com eyl ho ha escrit·
o fet esterinar ne com eyl los
ho met en compte si eyl dins
q̃ hoc sots pena del segramẽt
eyl den esser creegut si doncbs
lo otrau no li sia proat· Si lo
dit otrau proat li sia eyl es
tengut de restituhir tot lo dit
singulamẽt q̃ atrobat li sia a
conegudes e a voluntat dels de
lls dits· E si lo dit contrari pro
at noli pora esser eyl den esser
creegut E lo dit cõpte q̃ eyl:
retra li den esser rebut si q̃ apar
guay o pora tot li den esser pes
en cõpte pes en colpa deyl no
fa romas· E es raho q̃ ari con
los dells dits li facen part en
la dita nau o leyn ehah comar
naren par q̃ se hauren en el
E es raho q̃ ari con eyls hauẽ
se en eyl con lohur li comana
ren si es raho que ley hauren
e q̃ ley deien hauer arrelli ama

si quels apart guay o pora
Si doncbs lo otrau noli pora
esser proat segons q̃ dessus es:
dit· E en apres si q̃ hauia menat
esterina murar ono noli non ne
li den nomia ples raisons dessus
dites· E mes tota una q̃ seme
se nau men o pusca mandar
esterina murar ab si tota una es
grau desarreedo del trauan ale
mamẽt· p que tot senyor de
nau o de ley lo den mandar q̃
fer o puscha· E p magna ra
ho no sen den estar· E per les
raisons dessus dites fo fet aqu
est capitol Si nau o ley de me
caderia si en cõtrara ab nau
o leyn de enamichs

· cc· xl·ix·

Si alcuna nau o leyn
de mercaderia sen cõ
trara ab alcuna altre nau o
ley de enamichs si en la nau
o leyn dells dit dela mercadõ
ria hauria mercader o merca
ders lo dit senyor dela nau o
ley los den demanar e els els

207 cxl 160

si nolhũ o nolen q̃ eyls affièr
ren ne combatẽ ne prenguẽ
aquela nau o aq̃ll leỹ de an
amichs · E si lo dit mercadi
o mercaders loy atengnẽ to
ts o dela maior ptida lo dit se
nyor de la nau o pot lo fer
q̃ p dan ne p destrich q̃ los
dit mercader o mercaders
ne sostendran on sostengue
lo dit senyor de la nau o del
leỹ nols sia tengut de nagu
na esmena afer ne de res a
restituhir del dessò dit dan
· Si los mercaders lon sus
dit p̃ q̃ eyls loy atorsa
ren ol lhaurà atorgat tot
ola maior ptida e ablur sa
buda e ablur uolentat se
gon lo dit fet o sia estat fet
o as emps si lo dit senyor
dela nau o leyn fara sò que
dessò es dit sens sabuda e
uolentat dels dits mercad
ers de tots o dela maior pti
da si los dits mercaders
ne sostendran on lhauran

a sostenir dan o greuge alcũ
lo dit senyor dela nau o leyn
lo es tengut de tot lo dit dan
o greuge q̃ los dits mercaders
ne sustendrà lyon esper a soste
nir on hauran sostengut are
stitubir sens tot otrasb si la
nau ol leỹ ne sebra res nẽut
ols bens quel dit senyor dela
nau o leỹ si atrobats li san en
alsaines parts p qual ralò
p so cor lo senyor dela nau o
leỹ haura fet o comãsat so
q̃ dessò es dit sens sabuda
e uolentat dels dits mercad
ers de tots o dela maior ptid
· Esi p auentũ lo dit senyor
dela nau hauria comẽsat o
fet so q̃ dessò es dit absẽti
ment e uolentat dels dits
mercaders de tots o dela ma
ior ptida qualque commẽ
sa o promissio o empressio:
fa estada feta entrel dit seỹor
dela nau o leyn · E los dits me
rcaders de tots o dela maior
ptida p ralò del dit guaỹ q̃

eyls farian o hauria fet on esp
an affièr lo dit senyor dela nau
o leỹ es mester q̃ lols atenasse
ns tot otrasb · E si pauentura
entrel dit senyor dela nau o
leỹ e los dits mercaders de to
ts o dela maior ptida empres
sio ne commessa ne promesa
alcuna entrels fets p ralò del
dit guaỹ quels farian o esper
affièr aquel guaỹ aytal p ay
tal ralò com dessò es dita si
estat fet os faria den esser dep
tit en aquesta manera q̃ lo
dit senyor dela nau o leỹ ab
los ters dela nau o leỹ ne den
hauer e prendre lo ters · E los
dits mercaders ablatur ro
ba en seps deuẽ ne hauer o pr
dre laltre ters e els nautiers
e els pseners e tots cels q̃ son
tenguts ne prenen loguer de
la dita nau o leỹ laltre ters ·
Empo den esser pres elevat de
dits tres terces so q̃ deuen esser
honrats ne meiorats aquels
dela nau o del leỹ son tenguts

e lo dit meiorament den esser dat
a coneguda dels dits mercaders
e del escriua dela nau o del leyn
o del nautier e de 1 · dels pseners
e de dos prohòrs · E mpo es a
ria entendre q̃ segons que lo
guaỹ fa guan o poch si den esser
de pus · E mpo si lo dit guaỹ gua
o poch tota una na en deu hauer
los cors dela nau o leỹ ab lo dit se
nyor dela nau o leỹ en temps
lo ters · E el romanẽr del guayn
dessò dit den esser de pus p certes
coneguda dels dessò dits · E si
p auentũ lo dit senyor dela nau
o leỹ comessa e fenis so q̃ dessò
es dit sens sabuda e uolentat
dels dits mercaders de tots o
dela maior ptida si los dits me
rcaders dan alcũ ne sostendran
lo dit senyor dela nau o del leỹ
nols es tengut de donar lo dit
ters · Oas es los tengut de don
ar so q̃ al dit senyor dela nau
o leỹ fa semblant a coneguda
del nautier e del escriua e dos
prohòrs · E los dessò dits deuen

per so quel dit senyor dela nau
o leyt dona als dits mercaders
segons la roba e segons la ma
lor e la bontat q̃ aquell dels di
ts mercaders hauria en si que
affats es semblãt raho q̃ affer
nagen/ on deuen hauer dello q̃l
dit senyor dela nau los dam-
els fara donar als dits mercha
ders aconegnuda dels dells dits
p quell raho/ p so con lo dit se
nyor dela nau o leyt los es els
ten tengut e fora obligat als
dits mercaders de tot dan ael
lo dit que els ne sostingues
sen on espasen absolent si los
dits mercaders pres la aquell
es si prouentã en la dita nau o
leyt mercaders o mercaders alcũ
no hauria. Si lo dit senyor dela
nau o leyt nolra comesar after
so q̃ dells es dit ell non ten fer
ne por q̃ no hoja poder de fer ne
deuentuar. E si lo dit senyor
dela nau o leyt hoauentura:
en allo no cal als dit si be lin pa
sat q̃ sa bontat e valor del seu

ver dela nau o del leyt si negona
gues los dits mercaders q̃ la
dita roba o mercaderia hauria
en la sua nau o leyt dalcuna cosa
Empo es sa entã nolentat en si
lo fara dins .o. dies empo si lo con
tenta si esdeuendra en so que lo
dit senyor dela nau hauria auc
tunat ne comesat lo dit senyor
dela nau o del leyt e encara los be
ns dells hom hauria a estar
atelio als dits mercaders si algũ
dan los prendra on sostendra dan
on espanam absolem segons q̃
dells es dit. P qual raho per so
con nos sem los dits mercaders
en la dita nau o leyt. Encare p
altre raho p so con lo senyor de
la nau o leyt en aytal cas com
dells es dit no haja poder meis
de saluada o de nolentat dels di
ts mercaders ni es raho q̃ ell
hauer q̃ aquells haja poder tot segon
de nau o de leyt pus q̃ haja poder
en la roba dels mercaders en fet
de gart ca fet de nauffrag. Si do
nchs los dits mercaders no son

sonts presents en la nau si cals de
gero de nauffrag si esdeuendra
Empo si lo dit senyor dela nau
o del leyt pora mostrar o en mer
metre so q̃ dells es dit q̃ p cas
de uentã li sia es denegut lo cas
de uentã es aytal q̃ lo dit senyor
dela nau o del leyt nop pogues
de uotra. Es assaber entench q̃ la
dita nau o leyt de enamnados li
uengues dells q̃ sa farcas abel
Si p la raho dells dita los dits
mercaders dan algũ sostendran
lo dit senyor dela nau o del leyt
nols es tengut de negũa cosa
affer po lo dit dan en colpa del
no sia desdenegut sia q̃ los dits me
raders sien en la nau o no. Encara
p altre raho p so car acals deuen
tura no pot hom res dir ne ey:
den en res contrestar. E per les
raons dells dites so fet aquell
capitol Nau o leyt qui sa comme
nada a algũ. cc. l.

Algũ comanara o hau
ra comanada sa nau o
son leyt a algũ altre si aquell aquell

la dita nau o leyt sa estat comã
nat sera ab algũ o ab algũs
alcuna commessa o promissio
p raho de algũ fet que p tangue
o p tanyer pogra ala dita nau o
leyt si aquel aquil la dita nau o
leyt sa estat comanat. E la dita
commessa o promissio hauria feta
si eyl no atendra so q̃ conegut
e promes hauria a algũ o a algũs
si aquels aquil la dita commessa
o promisso sa estada feta ne sa
tendra dam algũ aquell q̃ la dita
nau o leyt li hauria comanat le
es tengut de tot lo dit dan ogre
gut atribuhir si la dita nau
o leyt ne sabia ell uenir ab q̃
p colpa daquell aquil eyl hauria
la dita nau o leyt comanat los
sia esdenegut lo dit dan ogreu
gut en aytal cas q̃ la dita commes
sio o promissio q̃ sia estada feta
p raho de fet q̃ pertangue o pertan
yer pogra ala dita nau o leyt. E
po si aquel qui la dita nau o leyt
hauria comanada ne sostendra
on hauria assaber mes algũ dan

ogreuge· En colpa daquel aq̃
cyl la dita nau o leyn hauna co
manat si aq̃ll ha alscus bens
cyl li es tengut de tot aq̃ll dan
o greuge arestituhir q̃ p colpa
cyl hauna sostengut· E si aq̃ll
aqui la dita nau o leyn fa estat
comenat no ha de q̃ pagar e
es aconseguit· E lo dan dessus
dit restituhir o pagar no pora
cyl den esser mes en poder dela
senyora· E estar tant e tant
lonch de temps tro q̃ cyl haia
satisfet e pagat tot lo dit dan
dessus dit o q̃ sen sia avengut ab
aquells q̃ lo dit dan hauna sos
tengut e pagat en colpa dcyl
E aisso dessus dit sia fet meyns
de tot frau· E mpo si aq̃ll aqui
alcu haura comanada la sua
nau o el seu leyn fara alcuna co
uuenesa o promisso ab alscus
e en colpa dcyl no romandra
cyl ne hala atena· E cyl ne a
quell q̃ la dita nau o leyn li han
tan tenguts tro son teguts de
negun encuenc asser a aq̃lls

qui la dita conuenesa o promisso
fa estada feta per en colpa dcyl
no romendra ne su romas que
cyl no lals haia atesa p q̃ cas
cun segnart ea aqui com aman
la sua nau o son leyn ne res del
seu ne aqui no mi com mi com
no p so q̃ dan alcu no lm pogn
es uenir ne vagnes a sostenir
p alcuna rahu· E per les rahos
dessus dites fo fet aquest capitol

De nau o de leyn qui fa preda per enamichs · cc·lx·

Nau o leyn qui fa estaur
pis p los enamichs si
alcuna altre nau o leyn de amb
ichs sen contrama ab los dits
enamichs qui la dita nau o
leyn haura pis· E si la dita nau
o leyn q̃ ab los dits enamichs
sen contrara volra o posa tolre
p qual se uol rahon la dita nau
o leyn als dits enamichs q̃ am
co dessus es dit pusca haura la
dita nau o leyn e tot quant en la
dita nau o leyn sia deu esser saul:
a aq̃ll o aquells de qui era e aq̃

deu· E si alcu uns m hauria aq̃l
empo donant a aquells q̃ als
dits enamichs tolra la hauna
tot ho dius comuns segons
lo maltret q̃ tret o haut nau
ram segons lo dan q̃ soffert o
haut nauum· E mpo sia e cerua
ri esser entes q̃ si los dits anm
chs la hauna tolra als dits a
namichs dius la senyora e
la mar on la dita nau o leyn
sia o en loch on los dits anam
ichs la hagues tenir si so es
a entendre en loch saul ne deue
hauer segons q̃ dessus es dit·
E mpo si los dits anmichs tolra
o hauna tolra la dita nau o leyn
als dits enamichs en loch on
cyls la tengues en pera si e en
loch saul nols en deuen esser do
nats trobadures si cyls nos
uolran ans den esser cel tot lur
sens tot contrasit si cyls se uol
ran q̃ sen vaga ne neguna altre
psona nols ha deu nels ha pot
metre cõtrasit p neguna unsta
rahu· · E encara mes si alscuns

enamichs hauran tolta alcuna
nau o leyn p alcu o alscuns si p
auentura uenia e hauna un
ta de alcuna nau o leyn de q̃ los
dits enamichs hagues sen dup
te o pior· E p lo dit dupte o pa
or los dits enamichs leuassen
o desemparen la dita nau o leyn
q̃ cyls preta hauna cla dita nau
o leyn pendra e amarra e sen
menara la dita nau o leyn q̃ los
dits enamichs hauran desemp
rada per la dita pior o dupte dels
dits· la dita nau o leyn deu esser
rendua a aq̃ll o aq̃lls de qui era
e den esser si cyls uns sun o als
probisnes daquels sens tota
contrasit· E si e mpo donant
a aq̃lls qui la dita nau o leyn
o la roba o mercaderia q̃ en la
dita nau o leyn fa trobadures
comuns segons q̃ dessus es dit
si entre cyls auenir sen pogues
E si entre cyls auenir no sen po
ran sia e deu esser los trobadu
dessus dits en poder de bons ho
mens· · E dis e mpo si alcu o·

De nau o leyn de pas e pus de pus

alsams delcumpanü luns naus
o leys p dupte o p paor delsos
enamichs e alcuna altre nau
o leyn e encontrar li ab la dita
nau o leyn q̃ aurí con delsdits
hauran delcumpat e amarmar
lan emmar la hom loch semil-
(Eos empos aurí a entendre que
aqlls qui la dita nau o leyn ha
uran amenat no la hauen tolta
a amamichs Eamamichs no
la han hauda en si ne tenes a
ri a entendre q̃ los dits amami
chs no la hagussen tolta a aql
le qui es ne de qui deu esser aql la
nau o leyn cla mercaderia q̃ dins
es no deu esser daqll o daquels
q̃ aurí ab delsdits es dit la hauran a
trobada o las sosons us o mar
poden ne demanar trobadours
comunis· E si paucuna en
trels auenir no sen poran sia e
deu esser mes lo ab tot delsdit
en poder de bons homes· p so car
tota una es bona la comunalea
cla equalitat e el trempamentz
dels bons homens· E es raison

(Cona fallencia dins
spes suspensiu

q̃ negũ no deu fer ne enfrar-
tantit de dan a altre cõ pauetuna
fer poria p so car ales negados
negũ no sap ne pot saber ne es
cert en on ses lo seu dan mi lo seu
pill· p que escũ deu poiar ene
tre tot so q̃ aser haura ab alcũ
altre en comunalea e en tempa
ment de bons homes· E manor
ment sobre tots los casos delsdits
o semblants dels per so
q̃ deus e les gents no ne puscn
en res reprendre p negũa raho
· E empos aurí a entendre q̃ tot
so q̃ delsdits es dit q̃ sia deu esser
fet meys de tot fraus· p so car-
ales malgrats tal auroa engan
at e ser gran dan a altre qui:
sa assi matey· p so car negũ no
sap mes tant cert ni pot saber
en q̃ lhora esdeuenir assi matey
mals seus ni q̃ no· p q̃ negũ
no deu amar a dan mi cangan
ar a poruo a altre p negũa raho
· p so car negũ no sap en on so
lo seu· E empos si alcũ sebria q̃ al
cuna nau o leyn deuna o ha amar

en alcũ loch on hauna dupte o
paor de sos enamichs· E aquell
o aqlls delsdits dits armarã lur
nau o leyn p fer dan ala dita
nau o leyn o a dels p so q̃ pus
quen guiamar les dites troba
dures o p so q̃ hauan o puscn
hauer la dita nau o leyn· E la ro
ba q̃ en la dita nau o leyn sera
o dalts p alcuna raho si aqll o
aqlls q̃ aurí cõ delsdits es dit hauran
armat e prouat lus si aqlls
hauen o agussen armat per les
raisons o cõdicions delsdites a
qll o aquels aytals no deu hauer
les dites trobadures ne en cara
la dita nau o leyn del tot ni en p
tida ni en la roba q̃ en la dita
nau sia si le aqlls de qui es o:
deu esser la hauré abandonada o
encara q̃ enamichs lals hagues
sen tolta si denchs los dits qui
armat hauran en uer no poran
metre quels no hauen armat
p les raisos o cõdicions delsdi
tes· E empos si prouat los sa que
ells hagussen armat per fer

dan a alcũ o a alsams o atot
hom ab qui ells sen contrallé
en forma e en manera de enami
chs o aurí cõ enamichs sian per
qualq̃ raho o manera· e els al
tra nau o leyn amenará sia aql
amenã ab roba o meys de roba
E si aquela hauen atrobada o
tolta a enamichs aurí cõ delsdi
dits no deuen hauer negunares
ans deu esser saluada a aqll o a a
quels de qui es o deu deu esser
E los dits qui aurí com delsdit
hauran armat deuen esser preses
e meses en poder dela sengna·
o deu esser fet dels aurí com de ro
badors si so q̃ delsdits es dit prouat
los sia· E empos si prouat no ls sia
q̃ ells hagussen armat p les
raisons o condicions delsdits si
ells alcuna nau o leyn hauran
tolta a enamichs o la hauran
atrobada segons q̃ delsdits es dit
deu los esser tornat e saluat tot:
lur dret q̃ ells hauer na deuc
o hauer na daman p alcuna delsdits
raisons delsdits dits· E empos si dup

te sa ques hausuch[illegible] amatz p
les ralons o odicios dessi dits
Si pauentã sia cas q los dessi
dits agnessen o hauen apuar
les dites ralons o odicios sobr
eyls dites o posades los dits m
nagu q ab eyls fos ne en cami
nagumà psona qui dam o pö
esdas hauer en les ralons o
codicions sobre eyls dites o po
sades no pusdra aeyls ser tesh
mõm alur prou p negũa rabo
ne en cami neguna psona qui
sos uncsà o q lam hagues dup
te ques gnas p dimers E mpo
si pauentã con los dits anam
ichs haunũ presa alcuna nau
o leyn o alcuna altra roba si la
dits anamichs la dita nau o
leyn o roba q presa haunũ aq
am o hauran asquiora pelur
uolentat E no p paor q hag
uessen mi hauen hauda de neg
una nau o leyn de q eyls haus
uessan hauda unsta ne hagu
essen dupte o paor q dessi los
pogues uenir si alcũ o alsats

la dita nau o leyn o la dita ro
ba q los dits enamichs hau
ran aquesta apres com dessi es
dit atrobarà o haurà atroba
da e en loch saul la manetan
ola metrà no deu esser tens lur
de tot si sempre atrobat li sera
oras deuen lus en esser donades
trobadors coumets a conagu
da dels bons homes del loch
on li dita nau o leyn ela dita
roba sia estada amanada sots
les ralons e odicios dessi dits
Oras empo si la dita nau o leyn
o roba dins coumet temps
sempre ueguts o cent no sia los
dits q la dita nau o leyn o la di
ta roba atrobada haunũ deu
hauer p lurs trobadors la
mayetat dessi q ualra E dela al
tre mayetat deu esser segons
q demostra e declara en lo capi
tol qui parla dela roba qui sia
atrobada E si pauentura los
dits anamichs seu mamaran
alcuna nau o leyn o sen portarã
alcuna roba E els dits anamm

De lemy o roba pmer pssa e Inmichs
y apres Jagmida p temporal o phor de
altre

dos no leurrã la dita nau o leyn
o la dita roba p lur uolentat
ans la hauran alegrar p tepor
al o p alcunes ras o leys de
q hauran dupte o paor daqlla
nau o leyn o roba qui los dits
anamichs ayen dessi es dit
haurã hauda alegrar deu esser
fet ayen com aqlla qui los dits
anamichs haurã raqda amar
p lur auctoritat en aqla ma
tera forma E tot so q dessi es:
dit sia deu esser fet uey sso tot
finn E si pauentã los dits a
namichs uendra o estarã en
alcũ loch en lo qual eyls trob
ran alcuna nau o leyn o alcũa
roba q eyls presa haunũ si a
quel o aquels de qui la dita
nau o leyn o la dita roba esti
da sa uolran cobrar la dita
nau o leyn o la dita roba aquel
o aqlls qui remuda la haunũ
son tenguts de retre a aqll o a
aquels de qui estada sa E ley
empo donant e retent a eyls
la dita recmso E encara aun

ant acyls q uay si eyls prendr
lon uolran E si pauentã com
los dits enamichs hauran
presa alcuna nau o leyn o alcu
na roba eyls ne faran en haunũ
seta donacio a alcũ aquela do
nacio no ual ne deu hauer ua
lor p neguna rahon E mpo si
los dits enamichs donaran o
retran a aquels de q estada sera
tot comunamẽt sens negun
recmso aquela donacio aytal
nul e deu hauer ualor p so car
en aqlla donacio aytal no ha
ne pot hauer negũ contrast
Oras si pauentã los dits ana
michs duran al senyor dela nau
o leyn o lm uolra ser alcuna gracia
E duran ayn nos retem atu la
tua nau o leyn franqua de tot re
emso Oras uolem hauer rece
so dela roba q en la dita nau o
leyn es aquesta donacio aytal
no ual p neguna raho p so car
los dits anamichs no la tenã
neta han en loch saul q puscn
dir ne esser certs q abans quels

212

Ex Dom
165

Aquesta declaratio segnent fa mole p limitado dela primera part del Spill apurol y declarado de aquella

la bagnessen en loch fmil no la
pognessen hauer ponda palau
na de les raons dessus ditz tal
sia aso q̃ eyls la hauien poder de
armar o de metre a fons si eyls
se uolrien p qual raon o cor nau
o leny o roba pogues armar o
gualiar no es bona encontinent no
pot fer de son prou ne amichs
ne anamichs q̃ aquel de qui les ponda
als uns cõ als altres · E sia entre
asso q̃ dessus es dit de nau o de-
leñ aquel dela dita roba o mercade
ria com es dela nau o leny · E si p
auentũ la roba o mercaderia q̃
en la dita nau o leñ sia rembũa
los mercaders o los amichs daq
uells dels dits anamichs lo sen
yor dela dita nau o leny els amb
dos daquel son tenguts de meti
en la remesa dela dita roba o me
rcaderia p son o p pluma o p preũt
de tot ayxamt com la dita nau o
leñ valra · E asso sia e deu esser ses
altre otrast · sia e deu esser tot so
entres q̃ dessus es dit aquel de-
nau o del leñ com dela mercade

ria e dela mercaderia com dela
nau o del leñ dessus dit. E si empo si
los dits anamichs tendran o hau
ran tengut la dita nau o leñ o ro
ba en loch fmil so es a entendre
q̃ la hauan o la bagnessen treta
o girada dela mar de luns anamm
dos E q̃ la hauen dita tenguen en
lur mar · Es a entendre que ells
sien en loch de hauer recobre de
luns amichs si cõ los dits anam
ichs tendran o hauñ en si o re
ra si la dita nau o leñ o roba
q̃ assos anamichs hauran tolta
an cõ dessus es dit o tanañ o fur
an domach o nenor a aquel dela
dita nau o leñ a aquel altre o ro
ba nal o deu valer hauer sens
tot otrast q̃ senyoria ne negun
altre p sona nols hi pot metre
ni deu negun ussta raho · Si
donchs aquel aqui la dita con
dano fa estada feta a nl cors dels
es dit no uolra fer a aquo gracia
a aquell de q̃ la dita nau o leñ o la
dita roba estada sia eyls o pot fer
sifer o uolra q̃ en altre manera

De donacio de cosa presa feta p los primichs .5.

senyoria nol ne pot fer fer ne
destrenyer p alcuna ussta raho
· E donchs aquell de qui la dita
nau o leñ o roba estada fo fiam
alcũ p alcuna ussta raho mostr
rar noy pora · E si lo dit fiam
cer metent ell per la dita
condicio no deu valer ni deu
hauer negguna valor p negun
raon · E mes pot e pora esser
tal manera o condicio lo dit fiam
q̃ aquell aqui la condicio dessus dita
fo estada feta deu ell per les gents
senyoria · E deu ell esser tengut
en hauer e en psona segons la
condicio e el cas q̃ en lo dit fiam
atrobat fa sens tota mentre · E
la dita nau o leñ o roba si lo dit
fiam en uer metent ell per la dita
esser daquel o daquels de q̃ esta
da fo sens tot otrast so q̃ en
tenen los dits anamichs fiam
o hauñ feta uenda a alcũ o al
cuns dalcuna nau o leñ o roba
q̃ eyls preñ hauran la dita uen
da nul e deu hauer nulor en aqu
esta manera · E mpo que aquel

Defensa de cosa presa feta z primichs

o aquels q̃ la dita nau o leyn o
roba hauran comprada pusqu
mostrar o en uer metre que la
dita uenda lus fo estada feta
en aci cor eyls dreta e clamant
feiten de punta so es saber q̃ eyls
la hauen comprada dels dits a
namichs en loch fmil so es q̃
eyls la tenguessen reta si · pauc
tuna aquell o aquels q̃ la dita
nau o leyn o roba dun hauer
comprada p nulle cas o p nulles
raons o p nulls testimonis no
sfrar o en uer metre no pora
la uenda dessus dita no nul ne
deu hauer nulor p negun raho
ans si la dita nau o leñ o roba
de nauatge o senyor aquel cui
qui en uer metre pusqu la dita
nau o leñ o roba ell fia tenguts
ell retuda en aquesta manera
E mpo q̃ lo dit otrast sia e deu
esser mes en poder de tots los
menys o dela senyoria · E qual
que cosa los dits tots homes
o la dita senyoria diran o tenc
ran p ley aquel o aquels q̃ dir

an o temanam̃ la dita nau o
leyn o roba hauer comprada
ham asesir sens tot contrast
E tot so dess dit sia e deu esser
meus de tot frau. E si frau p
uat hi sia la part contra la
qual lo dit frau prouat sera
sia e deu esser tengud a restituhir ala part la qual lo dit
frau sostengut hauria tot dan
E tot destrich e tot interes q̃
p lo dit frau sostengut hauria
E encara mes la part que lo
dit frau fet o consentit hauria
sia e deu esser amesse dela sen
yoria. E mpo si lo dit seinor
dela nau o leyn o roba o hom
p eyls cobrarà la dita nau o
leyn o roba p qual se uol raho
eyls la cobrarà eyls son tenguts de resonerer a tots aq
uels qui part hi hauran la
part que li tocha si hauran
en con los dits enamichs
lals tolguerà aquels empo
donàt a eyls tot so q̃la dita lur
pt costat los hauria p sou e

p lluira segons q̃ acaisco ne
pertanyera en altre manera
E mpo lo dit seinor dela nau
o leyn o roba no ls sia tengut de
resonerer les parts dess dits
O as empo si lo dit seinor dela
nau o leyn o roba o alcu p eyls
rebran o cobrara o farà alcu
cu pati o alama a mensa p
so q̃ eyls pusquè cobrar la
dita nau o leyn o roba ab nol
entrait de tots los psoners o ò
la maior ptida. lo dit seinor
dela nau o leyn o roba o hom
p eyls los ne pot forsar e de
strenyer ab seinoria si eyl se
uolra q̃ am li son tenguts e ob
ligats con si li hauien pro
mesa de fer part en nau o en
leyn q̃ eyl fer uolgues ò non
o q̃la compras nouelament
E mpo si lo dit seinor dela nau
o leyn o roba fara alcu pati
o amesa o hom p eyl sens
sabuda o uolentat dels dits
psoners de tots o dela maior
ptida los dits psoners no lm

son tenguts de res si eyls nos
uoltram ne lo dit seinor dela
nau o leyn o roba. eyls respo
dre ne regonerer deles parts
o drets q̃ eyls li hauien com
los dits enamichs loh tolgue
ren. Saul en aytant de compte
si entre lo dit seinor dela nau
o leyn o roba. E els dits psone
rs no hauia romas p raho
deles dites parts q̃ eyls hauin
en en la dita nau o leyn o ro
ba com los dits enamichs la
li tolguerà si eyl nos uolra ne
seinoria nol ne pot ne li ne deu
destrenyer ne negunia altre p
sona p negunia raho. Si tondra
los dits psoners pagar no-
uolrem so q̃ acaisco ne ptanya
ra p raho dela part q̃ en la di
ta nau o leyn o roba hauien
com los dits enamichs a aq̃ls
la tolguerà. E encara leyl uol
tan hauer. E si los dits psone
rs part no uolrà segons q̃ dess
es dit lo dit seinor dela nau
o leyn o roba o hom p eyl los

ne pot forsar o destrenyer ab
seinoria si eyl se uolra q̃ am li
son tenguts e obligats con si li
hauien promesa fer part en
nau o en leyn q̃ eyl fer uolgues de non o q̃la compras
nouelament. E mpo si lo dit se
nior dela nau o leyn o roba re
cembra o farà alcu pati o alcu
na comuneta o hom p eyl sens
sabuda e uolentat dels dits per
soners de tots o dela maior p
ptida los dits psoners no hi
son tenguts de res si eyls nos
uoltram ni lo dit seinor dela nau
o leyn o roba a eyls en res respo
ndre ni regonerer deles parts
o drets quels hi hauien con los
dits enamichs lo li tolguerà
e alcu contrast lo hi metra:
ols hi uolra metra. Seinor lo
pot el ne deu destrenyer q̃ p
negunia nostra raho lo dit se
nior dela nau o leyn o roba:
no sen pot ni sen deu escusar
ni defendre pus los dits per
soners pagaran o pagar uol

De leny e robes robades de enimichs e
de lurs senyors o altres e ells

ran tot so que a cyls ne ptanya
ra ne ptamyer losen dcura per
sona e p lur segos les dites lurs
parts seran ne seria rahon ne
egualtat q negu dels nos hana
poder de despausar a algu o a algu
ns del lur p nesuna rahu E cyls
emps facent lo q fer dien als
cas dessus dit ab mesta rahu em
po deu esser axi entes q si lo sen
yor compara o recumba o lasm
p cyl la nau o leu o roba q la
ura e fo sua dels dits amanmdx
o dalcus qui dels dits amanmdx
la hagues sen hauda p nulla ra
hu· Si aquels q part hi hauc
ab cyl no volra pagar segons
q dessus es dit lo dit senyor qui
compara o recumda la hauna
o lasm p cyl se deu fadigar e ha
uer fadigue en los dits psone
rs una o moltes negades· E si los
dits psoners pagar no volran
cyl ja deu demanar alcunador si:
cyl se volra ab assentimet dels
e dela semonra e qui mes hi ha
quel la deu hauer· E si paucra

ales parts quels dits psoners:
hauien en la dita nau o leu o ro
ba sia atrobada mes q costat no
hauna dela dita ueuda o recmso
o pati o conuenesa aquel mes deu
esser tornat e retut a cascu dels dits
psoners segons q lur pertanyara
E mas emps sia e deu esser entes
si lo senyor p gra fer o volra que
en altre manera nols nes tegut
si cyl nos volra· E lo dit senyor o
la nau o leu o roba o aquel que
p cyl la hauna compada o recm
uda cyl ne deu hauer auentatg
que les pusca retre p aytant
con altre donar hi volra oyda
si lo dit senyor acordador donar
la volra· E si p auentu no atroba
ra hom tant dela dita nau o leu
o roba com de compte o recmso
costat hauna si lo dit senyor o lasm
p cyl sens uolentat e consentime
nt dels dits psoners la compra
da recme los psoners no son
tenguts del dit meys captre si el
li fama· Si cyls alcuna gra fer
no li volran· Car es rahu q lo

dit senyor o aql q p cyl la hau
na comprada o recmuda hana·
deua hauer auentatge de mit-
la part tant co altres darbi uol
ran oyr dara tot en axi co hauan
entatge del dit o sumamet q es
de eu esser seu· Saul emps q si al
cun daquels qui part hi hauie
retenir lals uolran cyls son ten
guts de pagar part almenys capte
segons q a cyls ne ptanyara o p
tanyer ne deura p alcuna rahon
E segons les rahons q dessus son
dites e tots los casos e dicios
dessus dites sien entesses abon en
tenmet q los dits amanmdxs
la hagues sen tegud en loch sa
uu· E exceptada la dita recmso o
compra si meys de trau sia estad
sera· De nau o leu qui carregs
a lenyam· cc·l·ij·

Si alcuna nau o leu car
regara o hauna carre
gat en alcu loch de lemi p por
tar en alcu altre loch si entre lo
senyor dela nau o lenyam dels mer
caders de qui lo lenyam sia preu

alcu entres p rahu de uolit del
dit lenyam no sia estat fet o fet
no sia· lo dit senyor dela nau o
leu no pot prendre la mayttat del
dit lenyam si cyl se volra per
rahu de son uolit que mercade
m negun altre psona ne en ca
si negun semeyra uolia por
tar ne hi deu obstar per
nesuna rahu· per q p so ordena
es e fo establit e ordonat e sta
tuma al comensamet q los an
tichs anaren e comensaren a
nar p lo mon e establiren e or
donaren segons q dessus es dit·
E axi com sia plagum com emga
ment fo ordonat· E no en altr
manera p ragua rahu· Saul
emps en axi al manera que si
los dits mercaders de q lo dit
lenyam sera donan o hauran
dit al senyor dela nau o leu an
q lo dit lenyam carregassen
o fessen carregar o apres q
cyls facssen preu de uolit per
rahu del dit lenyam si lo dit
senyor dela nau o leu no

hauria dit als dits mercaders
q̃ nols cal fer preu de nolit
p ralo del dit leny q̃ eyl ne
fara tot so quels ne uolran
nen tendra p̃ le· E si los dits
mercaders carregarã o hau
ran carregat o faran carre
gar sobre les paules o dicions
dessũ dites q̃ lo dit seyor dela
nau o leyt los hauria dites ne
promeses los dits mercaders
no son tenguts de donar al dit
senyor dela nau o leyt la mart
at dit leny pq̃ eyls sobre
les paules o dicions dessũ di
tes lo carregaré ol facen car
regar o quel hagessen carre
gat ne lo dit senyor dela nau
o leyt no lin pot ne lin deu pe
dre ni demanar si les dites p
aules o dicions entre eyls
los dits mercaders sian esta
ts dites ne empreses· o das
cuyo los dits mercaders so
tenguts de donar al dit seyor
dela nau o leyt nolit segons
del dit leny segons q̃ noli
ts se tanin o conuendra en aquel
loch on eyls fan o segons que
eyls ab lo dit senyor dela nau
o leyt auenir sen poran· E si per
auentura los dits mercaders ab
lo dit senyor de la nau o leyt per
ralo del dit nolit del dit leny
auenir nos poran aqll o tal
a tal deu esser mes en comagu
da de bons homens ne diran
on tendran p̃ be allo on deu esser
segut e als no· E aul empo es
aria a entendre q̃ los dits mer
caders pusqué o pogessen les
dites paules o dicions dels
al dit senyor dela nau o leny
dites e empreses en uer pogu
essen o pusqué metre· E si per
auentura los dits mercaders:
les paules o dicions dessũ di
tes dels mercaders al dit senyor
dela nau o leyn dites e empre
ses per escrit o per testimonis en
uer mostra no porian los dits
mercaders son tenguts de do
nar al dit senyor dela nau lo
leyt la mantat del dit leny am

p ralon de son nolit

p ralo de son nolit sens tot
otrast· De comuneza q̃ sia fete
entre alsais con deu esser ateza
al cuna· ccl·m

Comuneza sia estada
feta entre alsams p qual se
uol ralon ab q̃la dita comune
za sia estada feta alon cas en
tenimet deu esser observada e
tenguda entre aquels los
quals sia estada feta en loch co
munent· E si la dita comuneza
sia estada feta en loch comunet
e ab iusta ralon e ab lon entre
nimet deu esser observada e ten
guda entre aquels entre los
quals feta sia· E si p auentura al
cun daquels entre los quals
la dita comuneza sia estada feta
no atendra la dita comuneza
e aquel o aquels als quals
la dita comuneza observada o
ateza non sia ne sostendra alcun
dan o alcu greuge aqll qui la
dita comuneza observada o atte
sa no hauria los es tenguts del
tot a restituyr sens tot cotra

sta· Saul empo q̃ aqll q̃ la di
ta comuneza no hauria tengu
da ne observada non hagues
tolt o tendat iust empaymet
nt· e en uer mes esser pora aqll
alqual lo dit iust empaymet
nt es deuegut sia per lo qual
eyl hauria hauda a rompre
e atrencar la dita comuneza
no sia tenguts de esmenar a
aquels als quals eyl hac
la dita comuneza a rompre o
a trencar p̃ rao del dit empayn
ment· E si p auentura eyl lo dit
empaymet en uer metra no
pora eyl sia tenguts de restituyr
segons que dessũ es dit· o das
empo si aqll hauria hauda a
rompre o no hauria atesa la di
ta comuneza a aqll o a aquels
als quals eyl feta la hauria en
colpa e en negligencia dels dessũ
dits si p la dita colpa o negligen
cia alcun dan o greuge sofrir
gut hauria aqll o aquels o tra
los quals la dita colpa o negli
gencia prouada sia son tenguts

del tot arrestuhir sens tot
contrast· E tot so q dessus fia dit
e den esser fet mens de tot:
fiam· E saul empo tot iust e
par mèt a casa ma de les parts
E per les raons dessus dites so
fet aquest capitol o cereador
qui haura uemuda a alt̃ me
cador roba o mercadaria en ca
merada ·cc·l·mm·

Si algũ mercader uen
dra o hauma uemuda a
algun mercader alguna roba
so es a entendre algũa mercha
deria en aquesta manera q̃ si
lo dit mercader qui la dita
roba o mercaderia hauma com
prada q̃ no la uolma o no la:
hauma uista o no la uolra no
uma ans sen fiara o sen sera fi
at en lo dit e en la fe del dit
mercader q̃ la dita uenda li
fara e hauma feta dita e fina
ment al dit mercader aq̃
cpl uen la sua roba o mercha
daria q̃ cpl la h uen per bona
e p finia si lo dit mercader q̃

la dita roba compara o hau
ra comprada la rebra o la:
hauma rebuda sobra la odi
cio dessus dita si la dita roba o
mercaderia no sera axi bona
e fina cũ aq̃ll qui uemuda la
la hauma le sera entramẽt ans
si atrobada mala e en ramẽ
tada en qual que loch aq̃ll
qui la dita roba o mercader
ia la portara o la fara portar
si la falcia o el encamerament
dessus dit atrobat sa lo dit me
rcader qui la dita roba o mer
cadaria hauma uemuda sots
la condicio dessus dita es tengut
de retre e de tornar a aquel:
mercader q̃ la dita roba hau
ra cpl comprada tot aytãt
com altre auer o semblant de a
q̃ll e de natura dal aquel q̃ cpl
uamit hauma talla en aq̃ll
loch/ on lo dit mercader la:
porta· E encara li es tengut q̃
si per raho de la falcia o del en
camerament dessus dit dan o
gregge o malfio hauma sosten

gut algũ de tot autre carrech
tubir sens tot otrast· E encar
li es mes tengut q̃ si lo dit me
rcader q̃ la dita roba hauma:
comprada prenda alguna falla
q̃ cpl no pora hauer ne cobrar
sos dineres p raho de la falcia
o del en camerament dessus dit·
lo dit mercader qui la dita ro
ba hauma uemuda sots la con
dicio dessus dita li es tengut de
tornar p son· e p lib per raho
de la falcia e del encamerament
dessus dit· E pso car cpl no hau
ra pugues cobrar los dineres
tot aytant com cpl dita per
son sestramẽt q̃ hagues gita
mat si sos dineres pugues:
hauer cobrats segons lo pũ
p q̃ cpl hauma uemuda la dita
roba si la dita falcia o encamẽ
ment nor fos estat atrob
at· E tot ass dessus dit que sia
e den esser mens de tot fiem· E
empo si aq̃ll qui la dita roba
uenda o hauma uemuda dita
a aq̃ll qui la dita roba compr

ada o hauma comprada q̃ cpl
lah uen p aytal com es e ug
uats la o la fets uenir en sus
altuna e sus altra nos la pren
ets· e si no nos la lenats· E
aq̃ll qui la dita roba compr
ara sia q̃la uela o la falla me
ylor loc o no si cpl la rebra la
dita roba en si si aq̃ll lo gua
ra ov pert· E sia q̃ lo en camẽ
rament dessus dit lo sia atrob
at loc o no pus q̃ cpl hauma
rebuda la dita roba en si e
sobra la odino dessus dita aq̃ll
qui la dita roba hauma uemu
da axi cũ dessus es dit· E sots la
condicio dessus dita hauma la
dita roba comprada e rebu
da en si segons q̃ cpl ne sotten
ga no es tengut p negũa rao
si cpl nos uolra en esta manie
ra· E empo q̃ si mester sa les di
tes odiaons en uer pgues ssi
ssi mesos/ per los ralams dessus
dites so fet aquest capitol·

Com senyor de nau o de leyt ret
copte a persones de nau o de

lxvii · cc·lv

Lalcaÿsemor de nau o
de leÿ haura retut co
mpte o lestrina p cyl a tots sos
psoners o alamanor pertida
del guaÿ que cyl fet haura
o del osumamẽt si esde uẽgut
hi sia o de qualq̃ rala que lo
dit semor dela nau o leÿ sia
o dela cls tengut de retre com
pte als dits psoners si los di
ts psoners tots ola maior p
tida reebran e obtiran lo dit
compte e sen tindran ptaga
ts· Si lo dit semor dela nau
o leÿ unura lonch teps o poc
o ptida· E estant ab los dits
psoners en desemps en·l·la
hoc ono e nauegara en cada
uatge o alsais cyl uendra en
aq̃ll loch hon sian tots los di
ts psoners o alcais o pauẽta
con lo dit compte haura ra
tut o acap de teps o en cõti
nent lo dit semor dela nau
o leÿ hora en uatge o p nolẽ
tat de deu enant en lo uatge
mora· E com la dita nau o
leÿ sia uẽgut del dit uatge on
lo dit semor sia mort los dits
psoners tots o ptida dman q̃
cyls troben o han trobat alcũ
lescõpte o fala en lo dit cõpte
q̃ cyl retut los haura· E las di
ts psoners tots o ptida faran
o faran fer demanda del dit
lescõpte o fala als hens del dit
deffunt o als seus hereus o als te
nedors dels dits hens si lo dit
deffunt haura fet testament
pus lo dit compte hac retut
als dits psoners si en lo dit
testamẽt sia atrobat q̃ lo dit
mort haia regonagut lo dit
lescõpte o fala o regonegera
o haura regonagut alcũ tort
quel tingus o tema als dits
psoners lo dit lescompte o
tort den esser restituit als dits
psoners sens tot otrast si tots
los hens del dit deffunt ne sebie
ser uenuts si hi hereũ ne negu
na altra psona noy puscha en
res otrestar· Saul los marine

rs si dels logers no sam es
tats pagats· E si paventura
lo dit deffunt haura fet testa
ment segons q̃ dessus es dit· E en
lo dit testamẽt lo dit deffunt
lo dit lescõpte o fala no haura
regonagut los hens o els her
eus o els detenedors dels hens
del dit deffunt no son de res tẽ
guts als dits psoners de esmi
nar aquel en aytant q̃ si
lo cartolari on lo dit deffunt re
te cõpte com nuu era als dits
psoners sia atrobat lo dit les
cõpte o fala· E que lo dit car
tolari sia aq̃ll paq̃ll en o altre
· E en cada lescritura qui lo dit
cartolari escrius q̃ sia present
si nuy sia per auer e poisput
ar lo dit lescõpte o fala si sem
uer ono· E negũ altre escrit
no sia ne den esser cregut sal en
aquesta guisa q̃ si lo dit carto
lari on lo dit deffunt rete cõpte
com nuu era als dits psoners
no sia atrobat si los dits psone
rs poran mostrar translat del
dit cartolari q̃ sia daq̃ll cartu
lli translatat en o altre· E
quel hagr o q̃ll hagues transla
dat aquel escrima p aquel e
no altre si nuu era o nuu sia si
los dits psoners sò q̃ dessus es
dit en uer mettre poia· E si en
lo dit translat lo dit lescõpte
o fala dessus atrobada sia los re
ns del dit deffunt els hers daq̃l
els detenedors dels seus hens son
tenguts daptenir com los dits hs
testarii de tributum als dits pe
soners p rao del dit lescõpte e
fala si atrobada hi sia· E si per
auentura lo dit deffunt no haura
o no haura fet testamẽt pus
q̃ lo dit cõpte rete o hagues
Si lo dit cartolari o translat
atrobat sia ars cõ dessus dit
si lo dit lescompte o fala atro
bada hi faden esser restituit
ars cõ dessus dit· E si paven
tura lo dit deffunt no haura
fet testamẽt ne lo dit cartol
ari trobat no sia ars cõ dessus
es dit ap gran trebaple gran

contrast· E mpo lo treball el
otrast dessh dit deu esf mes en
poder de bons homens q̃ tens
nen cura danimes ⁊ deu esser
en fort si lo dit testimoni hauí
en aq̃ll loch o en altre alcũ cõ
fessor de qui eyl se confessàs·
E si lo dit confessor atrobat li
sera lo dit treball o otrast deu
esf mes en poder del dit confe
ssor· E si parentat al dit testim
cõfessor atrobat no sia lo cõtra
ctat dessh dit deu esf mes en po
der de homés q̃ temen deu ⁊ -
ma ⁊ q̃ sien de religio e q̃ sien
homens honests ⁊ homens
de bona fama ⁊ q̃ no sien ho
mens baldufers· E com los
dessh dits bons homés hauran
rebut lo dit contrast en lur
poder eyls deuẽ hauer tots los
dits pròmeras de cascũ p si ⁊
seguntment q̃ digné ucritat
del dit testimoni o falsetat en com
es ne con ne in cõ fo in cõ sia
o con es ede uengut lo dit tes
comprer o fals· E los dits bons

homens deuen esguardar la
fama ela ualor dels dits pson
ers· E mpo los dits bons hom
ens no deuen pas acorre en
los dits pòmers ans los dits
pòmers deuẽ donar sobre lo
dit contrast testimonis q̃ sien se
ns tota sospita ⁊ q̃ no sepen
a hauer dam ne pron en lo dit
otrast· p so cor segons tota ra
negũ dam no deu ne por fer tes
timoni en negũ fet on esp
dam ne pron a hauer p negũ
ra ho· E si anchs les parts
no sauenian· E qualq̃ cosa la
dits bons homes sobre lo con
trast dessh dit diran o faran
o promiran allon deu esser
segut e als no· E per les ra
hons dessh dites fo fet aquest
capitol Si sempre de nau o de
leyn alemana nau o leyn ha en
carregara o hauera carregat
· cc·Lvi

Si alcũ senyor de nau
o de leyn carregara ha
hauera carregat en alcũ loch

de roba de mercaders si lo sen
yor dela dita nau o leyn a q̃ en
aq̃ll loch matex on hauia
carregat o en altre alemana
o hauia alemat p alcũa rao
o p qual se uol si cõ lo dit se
nyor alemana o fara alemar
la dita nau o leyn si com lo dit
senyor alemana ne ordena en
fara trer ueles o andaus o al
cuna altre cosa ans que
la dita nau o leyn sia del tot de
carregada si ala dita nau o
leyn sia ne ne rendra o sofrendra
alcũ dam o alcuna pena o al
cun o sumamẽt· Si parentat
al dit senyor dela nau o leyn
pusats si q̃ per colpa deyl o dela
gent a q̃ eyl tenra nauia on
hauia fet trer sia estrenegut
lo dan dessh dit lo dit senyor
del tot es tengut a esmanar-
e restituyr sens tot otrasth si
atrobat li sia· E si al dit senyor
atrobat no hi sia o alcuns bons
no hauran de quels pusats es
manar o restituyr lo dan te

sh dit als dits mercaders de q̃
la dita roba omercaderia sera
E qui lo dit dan haura sostenir
E si per auentura lo dit senyor
dela nau o leyn no ha alsenis tés
de q̃ eyl pusats esmanar o resti
tuyr lo dan dessh dit si eyl es-
cosequit o atrobat eyl deu esser
pres e mes en poder dela senyor
ia· E estar en poder dela senyoria
sobredita en aq̃l cõmanda
tari· p so cor tot senyor de nau
o leyn es e deu esf mes e dit e-
rebut p mercader e p comun
dretari· E en tots los negocis q̃
hon o hauia affer ab mercaders
p rao de si nau o de son leyn· E en
cara per moltes ralons daltres
les quals no cal ara dir ne recon
ptolar· E per les ralons dessh
dites fo fet aquest capitol·
Com deu pagar nolit en fet
de Vin · cc·Lvii·

Com optimo sia de mo
lts ⁊ en diuersos man
ras de fet de nolit cõ deu pagar
e fet de get ne com no optimo

es de alcuns de tot lo nolit q̃
senyor de nau o de leny reeb de
sos mercaders q̃ si la nau o leny
gitara o hauria gitat en aq̃ll
matge q̃ p tot aquel nolit deu
pagar lo senyor dela nau o leny
en aq̃ll git que fet fo · · Item
es opinio de alcuns q̃ si lo sen
yor dela nau o leny pren nolit
ars dela roba gitada com dela sa
luada q̃ deu pagar en lo git tan
tsolamẽt p aquel nolit que
eyl reeb dela roba gitada · · Jaç
es opinio dalcuns altrs q̃ si
lo senyor dela nau o leny no pn
nolit dela roba gitada que eyl
no deu pagar daq̃ll nolit que
reebut haura en git si fet lo
fos · E cascuns dels dits mercha
ders o encara altres psones q̃
les opinions dessus dites ham
en si cascũ les pensa hauer e-
dir en si ab bon entenimẽt e en
aquel los deu esser pres · E pres
q̃ les raons dessus dites ne posa
des los antichs antecessors muy
qui penneramẽt amare e hau

uien acustumat de amar per lo
mot e en diuses locks o ptides
eyls uen e entenẽt les opini
ons dessus dites haguera de cõ
seyl e de acort e de uolẽtat en
si matexes ca en quina mane
ra eyls purien complir e remo
ura les dites opinions · E en
cara p complir contrasts e treb
ayls q̃ no pogues esser ne es
deuẽir entre los senyors dels
naus e dels leyns nels mercha
ders ne encara entre alcuns
altres psones qui ab eyls ha
gues affer p alcuna rahu pre
so eyls no plasye los luirs tre
bayls ne gitar so ameglor cara
p hauer amor e gracia de gens
E encara p hauer merit e gua
rdo de deu ho fer p complir la
trebayls e los contrasts e los
opinios dessus dites dixeren
e declararen ho · axi com en a
quest capitol es escrit e ordo
nat · que tot nolit q̃ pmes
sia de donar p mercaders o p
altres psones al senyor de nau

o de leny que ha deu esser donat e
pagat sens tot contrast · E en a
empo segons les commesses e
empreniments q̃ sien fets ne es
pecifics entre los mercaders e
totes les altres psones · · e q̃
senyors dels naus o dels leys
son tenguts de pagar git si fet
sia p tot aytant com los soba
m del nolit q̃ eyls reebut hau
ran dels dits mercaders · e en
cara altres psones p lo dit ma
tge · E mpo es assi a entroc
q̃ los senyors de les naus o leys
deuen leuar e abatir del dit no
lit loguer de mariners e la ma
nada e totes altres q̃ fetes
hauia per lo dit matge que
nuistes sien · E de tot asso dessus
dit ham e deuẽ cõptar los sen
yors dels naus o leys o ham
p eyls ab los dits mercaders
sis uolran o si uolran hauer
en lur fe · E asso sia en uolẽtat
dels mercaders · E cars los sen
yors de les naus o leys son te
guts de metre e de pagar en

git p tot so que uer los sobr
ara del nolit q̃ eyls rebuthau
uran dels dits mercaders p
lo dit matge on lo dit git fo
estat fet p son e p lur ahu roz
fara la roba saluada ala gita
da · E si peraventura hi hauia
alcuns dels mercaders o tots
o ptida · E dum q̃ los senyors
de les naus o leyns metẽ o pag
uen en lo dit git p la roba que
eyls hauia so es saber del nolit
q̃ eyls hauia dalcus mercade
rs o dequelcs matexes o dalcu
roba o de aq̃lla matexa si ab eyl
sen o mara los senyors de les
naus o dels leys nols en son ten
guts p negun ahu po lo bu
sa cõptar del altre matge · E per
so car la roba q̃ les naus o leys
matẽ el torn del matge no es
aq̃lla ne de aquels mercaders
ne encara obligada a aquels
no es rahu q̃ ha sia ne q̃ ho de
ia esser p negun ahu · E encara
p altre rahu nos son tenguts p
so cor negũ no sab ne pot sa

ber ne es tan cert q̃ puscha
saber en quich loi estenemne
ne q̃ no q̃ari pura estenẽ
a altri sẽnor de nau o delem
aytal cas de uentura · E enga
rá pus fort q̃ noh eſdemene
e noh era estenégut ab los di
ts mercaders aqui lo dit Sr
sa estenégut · Dari per les ra
tons dessus dites e encara per
moltes daltres q̃ dir estenẽr
se puric no son tenguts de me
tre en lo gir q̃ fer sa en lo p̃
mer matge del nolit q̃ hau
ran dela torna p negũa rao
fer so aquest capitol dessus dit
per les rahons dessus en ell cõ
tengudes no cõtrestar alguns
rahons en algunes capitols
cõtenguts De marniers q̃
sien acordats ab senyor ó nau
o de leñ com deuen seguir lo
matge · cc. lxxj ·

Si algũ senyor
de nau o de leñ acorda
ra o hauria acordat marine
rs/ per anar en algũ matge

lo qual matge sia entrels de
clarit e significat al dit acorda
ment los dits marniers sõn
tenguts anar e de seguir lo
dit matge segõs la forma o
manera q̃ lo dit acordamẽt sa
estat fet entrels · E lo dit señor
dela nau o leñ · Si doncs los
dits marniers estier no sen
poran pallegues rahons o cõ
dicions q̃ sõn declarades en
.j. capitol on parla dels dits
dicions · E asso dessus dit sia
ell e ell ensemps de tot fraus
E si p auentura con lo dit se
nyor dela nau o leyn hauria
acordats los dits marniers
eyl se volia en plona estier
de anar en lo dit matge p sa
auctoritat e no p negũa rao
on eyl justamẽt escusar se po
q̃ in romanir dela del dit mat
ge si no tant solamẽt q̃ es sa
uolentat q̃ romanga si lo dit
matge on lo dit senyor hauria
uolchada sa nau o leñ · E enca
ra hauria acordats los dits

marniers sia loc pillos e de on
pte si lo dit senyor sestrauria
danar en lo dit matge segõs
q̃ dessus es dit · atanben sen pod
en estier lo dits marniers si
eyl se uolrã · Pas empo lo dit
senyor romandra o uolra rom
andar p nulla rahu o escusa
en hauria o sen entament als
dits marniers com los acor
da eyl pot be romandar · E les
dits marniers no podrn escu
sar q̃ no uanan en lo dit mat
ge p negunna rahu · Sauf per
aquells q̃ dessus son dites per
lo dit capitol · E empo fassam
compte q̃ lo dit senyor romia
o uol romanir qualq̃ romia
gue ab justa rahu o no justa
E los dits marniers hyran en
lo dit matge oy volrã anar
lo dit senyor los es tenguts de
donar e de metre lom que sia
suffficient de tenir lo sen loch
e encara q̃ sia tenguts e obligats
als dits marniers de complir
tot so q̃ entre lo dit senor cla

dits marniers so empés com
los acorda lo qual dit empar
iamẽt deu esser leyt empresẽsa
daquell qui los dits marniers
acorda · E en presencia dels di
ts marniers · E en presencia en
tra dauẽ qui p senyor en
la nau o leñ entrara · E aneri
los dits marniers son tenguts
de fer e de obrir tots los men
amẽts qui mills sien daq̃ll
q̃ p senyor lo sia mes · E denat
tot en ari cõ facian a aquell
quils acorda · E si p auentura
aquell qui los dits marniers
acorda · E la dones era senyor
dita e manara als dits mar
niers q̃ comanen a aytal la mi
nau o leñ el nog do el nos met
p senyor q̃ no falts fallats ari
per eyl com certs tenguts ann
si en lo dit matge anas si eyl
dita les paules dessus dites als
dits marniers sens negũ retr
imẽt q̃ eyl nor fara lo dit
senyor qui los dits marniers
ha acordats ses desant dels di

ts marniers · E los mariers del
de tota obligacio o coumensa
q̃ ab eyl hagues fin si los dits
mariers compliran e atendran
totes les coumeses q̃ ab eyl
hauien empreses p lo dit mat
ge a q̃ll que eyl los hadat c
mes p senyor o as empo si la
dits mariners no atendrã a
q̃ll qui p senyor los fa mes
e donar les coumeses o emp
sions q̃ ab q̃ll quils acordei
hauie promeses · empreses
p lo dit matge a quel los ne
pot demanar · fer demanda
tota ora q̃ eyl se uolra · E si p
auentu los dits mariers atē
dra o hauria atteses e compli
des tots les coumeses a q̃ll q̃
p senyor los era mes e donat
en lo dit matge · E estant en
la dita nau o ley a quel q̃ per
senyor los fa donat fara ab los
dits mariers alcu cõtracte p
cambi nēt de matges o per
alcuna altra razõ o manera
si p lo cõtracte nouell que los
dits mariers hauran fet ab a
q̃ll a qui la dita nau o leny fa
estat comãt · E encara p seu
los fa mes e donat se moura
entre eyl e los dits mariners
alcuna questio o demanda p
razõ del cõtracte nouell entr
vls fet si aquel q̃ dela senyora
dela dita nau o ley se desposara
en mes a q̃ll ab qui lo contrac
te nouell fa estat fet en posse
sio · E encara se desfara dels dits
mariers el mes senyor a q̃ll ab
lo qual lo dit contracte fo fet ·
si eyl mora questio o demam
da o otra los dits mariers · E
p razõ del dit nouell contract
en nom seu jp no o deu nen
pot fer p negu na justa razo
ne los dits mariers no li son
tenguts de respondre ne negũ
lom o natge nols ne deu forsar
segons les razons en lo capitol
declarades o as empo si aquel
a q̃ eyl haura comanada la si
nau o ley li dara oli haura do
nat son loch eyl pot fer la dita

222 clx
175

questio o demanda en loch e
en nom d'a q̃ll · mas no en nos
seu jp · E am eyl fara aq̃ cõ des
so es dit · los dits mariers li so
tenguts de respondre en altra ma
nera no o as empo si a q̃ll a q̃
la dita nau o ley fa comanat ·
fara o haura fet alcuna cosa q̃
sia o deu esser adan dela dita nau
o ley p alcuna manera o razo
q̃ iusta no sia q̃ll qui la dita
nau o ley li haura comanat im
pot fer demanda dela qual cosa ·
nou cal ara als dit ne recapito
lar p so aur cascũ es tant cert
a q̃ sap que sa asser del seu matu
m que no · E per les raons en
lo capitol dites e declarades so
fet a quest capitol Asi parlem
de les naus armades e dels
Galeas e deles segetis com
deu e pteir m̃ com deu e pagar
a aquels qui ab eyls hauran

Primerament deu nin
gu ne alcun dels armadors que
eyls lo senyor de la nau o deles
gualeas o deles segatis quel
guay q̃ fara la nau pagada la
mesada que fa mantenuda o
estarcia o alcua malcuita q̃s fa
ra en la nau p auentura q̃ pa
gada aquesta mantenuta quels
deuen tornar la sua part acascũ
ley en aquesta forma pagu en
aytantes les altres macos cascu
na ala sua forma · E si p auen
tura alcu hom fos en la nau q̃
p auctoritat dela nau hagues
amalauar o fos fermatu p co
mendament del almiranyl e dels
armadors q̃ hagues amalenar
o fer fermasa sobre los seus bes
quel almiranyl lon deu tirer e
fer pagar del p̃mer guay q̃la
nau fassa alos leys q̃ nam ab
eyla · E so fet aquest capitol p
so com moltes naus se deserin
arien q̃ pus alcus Regidors
manlenie e fan fermanses per
que ses feriren les naus e fan
lur matge Capitol de pagar
la messo

Encara uolets saber co-
fam daquells homēs
que uenen amau cō ha guan
yat quels dits q̄ uenen es me
ter q̄ paguē ari le luis parts
dela dita messio con si hauia
tota ma estat segons q̄ lom-
fa de le auen hauer meiora
ment com priora mēt dayt
tant com loi hauīa estat op
eltrā e ara si uolets dir q̄ il
lom entre en la nau o noy
esta mes de .x. lois | o un mes
o dos | o quant quey estia e
els altres loi hauīa estat · e
ayn o pus e hauīa ueffirsent
la nau dues negades o tres
del guay q̄ hauia fet o daltres
manleutēs aqlls qui mes loi
hauīa estat aqlls ne deuen
hauer meior meioramēt ·
Dzas en aisso de uoluer lalum
mayl el capita el nauxer ma
ior els clauaris el escrima es
guardat sobre lur segramēt
q̄ eyls lo deuan arbitrar segō
ons lestat e segons la forma

del home · Dzas si aquel era ta
nt preus q̄ fos lo darmes q̄
a quel deu hauer tan loma pa
rt com si tota una loi hauia
estat. Dels comits de les ga
leas e de les segrets qui nan
en eyls p si mateys q̄ deu ferme

Salcū qui loi q̄ no
loma p si per si mete
en gualea o en segreta sol que
uana meys de nau o darmada
de semona deu hauer la quita
· Dels los homens son tegut
de fer son comendamēt ar-
co m a comit denen fer en tar
si ua de tres nau q̄ sia ab com
panya de nau q̄ls nau laua p
si · e de nau temū deu hauer e
de tot lauō e de nau eterna ·
E si es eterna de .v. bezāns:
deu na hauer lo comit .my:
E si es .v. bezants deu na hau
uer dos · Dzas en aytal forma
q̄ eterna · de · v · bz en amand
es al comit · n · bz · e · i · bz es
capitam · E els · n · bz deue q̄
del nauxer dela nau · E si nū

ta mes · de · v · bz deu neuxer en
port del almirayl · e del comu
nal · Dzas tota ma · aq̄lls
· m · al comit sel nait si son po
de · v · bezants · e si son mes o mē
pus aqlla somena no deu hauer
E encara alcomit si pē leyn de
hauayla q̄ sia altre leū armat
q̄ deu hauer les armes del altr
comit · E encar q̄ pot cambiar
les armes fins al cap del mateg
p milor · E encara de tot leū q̄
pēga abandayla · La gualea o al
altre leū q̄ sia deu hauer una
andayra dela semena · E encar
que deu hauer de refrescha me
nt q̄ la nau hoia una part e
inge · E tots cels q̄ son en les
gualees son atter lo comandam
ent del comit del q̄ si galea o
segreta o altre leū eyl pot lo co
mit fam atter cos cōptar les
pts dels homēs e lur roba

Com deu nunar lo comit al almirayl

Comit deu fer nunar o
fer homanatge al almi

rayl e al commal dela nau de
no ptar sens uolentat del almi
rayl en pena dela psona e no
tayllar cap de nau si nol pē la
leyra lo timo e si eyl lo cala
ua q̄uel deu mamnes al pro to
st q̄ pusch a recobrar · E si eyl
non fahia que eyl es tegut per
fals e per desleyal e deu perdre
la ma si eyl lo cala ol fa talan
· E si tantsta que eyl lo tayllas
que fos fet per rassa o per altr
tratos o q̄ hom li o pugra pro
uar deu estar en · i · pal mes p
la mayna e quel ussha per lo
cugulos · E nari cō los savis
philosoffs qui unaren los al
tres capitols per aqlls matex
amarē lealmēt com se pue
so q̄ hauīe guanyat. Com deu
esser comptada manda de nau

Comensem p̄merame
nt dela nau e dela mā
da que lalmirayl els arma
dors el capitam e cels q̄ arma
ram la nau segons q̄ eyls sen

prendrà segons se parà · oras
l almiravl el capitam o deuc
manifestar si son demanats ·
E sino son demanats non so
tenguts de dir · E nayxò em
po q̃ l almiravl deu donar po
der al esterma q̃ el vulla mã
fest e deu lo dir als homens
que uendrà en la terra o en
la nau p acordar so que ar
ces com los armadors armẽ
la nau els podem metre segõ
q̃ els se poserà · E cõ los hom
ens se acordarà guardensa:
si uolen anar o no Con se de
uen fer parts de nau armada

E encara deuets saber
quantes parts deu fer
la nau ab les galeas o ab leñ
armat son o vill pssoners deuc
fer · vi · mill · e docentes parts:
E encara si la nau · xx · pssoners
com los leñs armats deu fer
tres · o vill e cent parts · E en ca
ra si la nau ha · ccl · pssoners ·
deu fer · cc vl · parts · En cara
si la nau ha o leñ · e l · homẽs
deu fer · v · e la · v · parts · E en
axi com cregren los homens
en axi cregren les parts · E com
les parts se melore als homẽs
segons quels homẽs son pro
cistats sufficients dels offics q̃
faran · E empo assò deu amar lo
capitam ol nauterer maior o
els draparts els conestables:
en aquesta forma q̃ los deuen
hauer · m · nauterers los mi
lors q̃ sien en la nau e · m · ple
ers e · m · draparts e · dos balesters
ab lo conestable lur de cx
homẽs darmes ab lur conest
table q̃ no puguẽ fer res fer
p parcialitats ne p altre fuy
q̃ deuen hauer ne q̃ no hauen
pres · E en axi cõ ab volentat
de tot lo comunal de la nau a
xi de les unes parts com dels
altres q̃ aquels los digue ueri
tat e que prosque leyalment
en presencia del almiravl · E a
q̃ll qui sera amelorar q̃ll mel
or · E nayxi uolen lo melorar lq

almiravls sobre les lurs par
ts com los altres si eyl los esta
al miloramẽt q̃ sia sofficẽt de
melorar · E encara atressi a cla
mans ca nauterers e balesters
e a tots homens darmes:
Nos amesii no podem tolre ne
ne dels lurs parts segõs si el
es poder de so que deu hauer
· E si es balester atressi o altre
hom segons q̃ deu hauer · En
tota nau que haia · c · mari
ners deu hauer · xvi · nauti

En tota nau pers
ers de cxx de · c · mariners
deu hauer · xvi · nauterers e
· vi · m · ploers sol q̃ los haia o vil
psones · e sima · d · deu hauer
· m · nauterers · E sima · ccl · deu
los hauer · vm · nauterers · El es
crima el nauterer maior deuen
hauer meloramẽt p nauterers
saluant la coumẽsa q̃ haura:
feta l almiravl al nauterer ma
ior de les quals parts eyl los:
hauran cõuenguts de sobã les
· r · parts q̃ si li coue · oo · mariba

tans q̃ls non deu hauer · E empo
quel capitam sia ala coumensa
el escrima maior saluant q̃ aq̃ll
nauterer los sia sofficẽt · E si noy
es sufficient quel ne port gitar e
metre altre · E en cara escrima deu
hauer · v · parts axi com los na
uterers · Item capela e metge:
axi tanle · E aquests son aquels
qui deuen hauer parts de naut
rers en nau · oras si p auentura
res que hagues conegut nauter
er ne, ploer ne altre hom en la
nau e no lo sabes fer q̃ll noy fo
official no deu prendre aq̃lla pt
pus q̃ noy fos sufficẽt en axi
cõ es dit dels nauterers · E mar
es dit dels ploers · E encara tor
nem ala ptio de les parts q̃ con
sa leuada la manda el fet de la
nau quels semblants so es a dir
l almiravl e capitam · E els ar
madors deuen hauer fet en
cant · a · vm · lors en pena de
les parts · E deu esser ptit com:
lencant sera fet en · m · lorins
· E per so fo fet aquest capitol:

or los almirayls els altres armadors farien tant estar los homens en les terres quels naurien dampatges e molts destrichos· E encara den donar lalmirayl poder al esgrima cals naucers maior quels acien prendre tantes de robes q̃ puscquen metre penyora com la nau uol ran en cantar p̃ q̃ lesgrima puscha pagar del fet delur guaỹ p̃ que los homés se puscqñ fornir de mantar e de boury dentquela nau haia fet lanccat· E si la nau ha fet tant de guaỹ q̃ aquels qui haurà manlenat alla forma del empaestrech que si li sobrara quel esgrima ablo nautrer se den tenar dasso senyoria que cels deuen prendre tanta de roba dela nau p̃ que aquels homés puscquén hauir q̃ mantar· e que uestir segós q̃ nourà lo guaỹ p̃ estiers en esta manera q̃ll guaỹ sia sufficient de bestanneét p̃ la dita cosa fera aquesta procuracio:

den hauer lesgrima· E ooill del ning es del nautrer· El esgrima es tengut de fer albira a cascú de so q̃ haura pis· E si los homens prenen mes q̃ no deuen lesgrima no es tengut q̃ per so sonc nats aquel· E ooill· al esgrima cal nautrer· E lesgrima es tengut de mers talmét· El nautrer den cenir leyal cõpte p̃ totes los homés qui en la dita nau hauran p̃ los armadors· E aquesta batlia dal lo nautrer· ab lesgrima afet de cos

almirayl hapoer de melorar quis uolra

Almirayl pot fer melorar part a cascú hom qui al ques uuyla de· ij· parts o de· v· o de· nj· fins en· x· E aquels deuen esser de· v· homés fins en· viij· almirayl pot fer conestables

Almiral pot fer conestables den los mellorar duna part sobre los altres· E sobre la companyia daquels q̃

hauran multiplicats les pts

almirayl pot fer conestables e pot los melorar duna part

Capitam pot melorar les Galeas darmes ab uolentat del almirayl de nigun part· almirayl pot melorar tot official de pt

Almirayl pot melorar tot official sol que el sia soffficient ab uolentat deles parts del comunal dela nau· aço con dessus es dit· Per assò fo fet e fermat tot enaxi cõ totes les altres capitols son fermats p cert

De costumes de naus armades e de Galeas

Si comensen les custumes dels cors so es a entendre de nau o de leyn de rems· E mpo sia entanet que tot ley qui no rem quihaia Galies fa ayxal capitol comunal enaxi fo establit· primerament comensem al almirayl q̃ fa demũt dit dela nau quel primerament den mirar als armadors quel sia fiel e leyal e obseruant en totes coses que comuensa ala nau e als pũcers quels armarà· E paque la ralsõ com la Nau la guarda la qual el promettra als mercaders armadors la qual el los haura asignada so es atendre dela dita nau que el arma· E si passenti alcũ hom era lenat almirayl ela nau: fos sia quel den fer entanet al nautrer qui sia lenat dela nau e mesa pena· e sobre segurament quel dela manifestar tot so q̃ passa ala nau mab: ques puscha amdar ni que p tanga al cors dela nau· El nautrer den hauer amar lo qual sia lenat nautrer maior dels passelos los quals son apellats nauters en cos el dit nautrer hi den amar ab· nj· fins en· viij· E aquels dits ab lo nautrer tot quãt en la nau es ops e deuen lo manifestar al almirayl· El almirayl den lo

demanar a aqlls p segrament
enan quels noy pgues[sc]e dir
si no la ueritat· E lalmirayl
tot enayn ten lo nautrer ab
aqlls dits nautrers qui sam
de manats p segrament· E dir
almirayl o deu fer saber als
armadors atresta lr p segra
ment quel noy faes dir ne
obstar ne metre negun p
q noy hagues sino la ueritat
· E si tant sa quel almirayl no
lo faes quel deu pdre· r· pts
de les sues e deue tornar alco
mmal dela nau fos qla nau
fos daltr o sua

¶ Encara que lo bam sia fet
en la nau quis despuntara la
qual pena sera tomada a alcu
de pagar p lo segrament qll hoa
uria falsat tot enayn deu eyl
pagar la pena con del maior
tro al maior-

¶ Encara si al nautrer hoa
una fet ab eyl alcu pati q eyl
dignis dela exarcia e deles altrs
coses q fos so q no sia eyl deu

dir deso q ptan ala nau co lg
armadors ho demanara ans
qla nau fos uela dela hon ha
ra armat quel nautrer deu
pdre les sues parts totes eles
armes e creuen elr comanats
al comu dela nau

¶ Encara deu fer lalmira
yl en poder dels armadors fer
escanre ayn com lo nautrer
haura dit dela exarcia e deles
altrs coses· E si lo nautrer no
dina la ueritat ayn com es es
crit deu perdre les parts eles
armes

¶ Lalmirayl deu aisso fer als
mercaders en pena dita desob
re escrita

¶ Els mercaders deue aten
dre sots pena doble al almira
yl so quel hoaura conegut

¶ E dela nau tot enayn co ad
armadors hauram p commen
sa co se porà pasar

¶ Sapiats q lalmirayl es
tengut al nautrer e all balesti
e atot hom de dir quant pren

p la nau ne p la manera m co
manleua m co no sol qll pan
cipal li lo deman· E si no li lo
demana no lm es tegut si no
en ayn com fa fet que sia fet·

¶ Encara lalmirayl
no deu metre negun son peno
p nautrer maior en pena
de sba escrita si no lo faha
ab uolentat de tots los pson
ers e armadors q lauara la
nau ab lo capitam

¶ Sapies encara altre sum
ma q almirayl no pot metre
capitam ne capitam almira
yl sino ab uolentat dels ar
madors

¶ Encara que almirayl no
pot gitar ni capta negun hom
p neguna esquira que li hoa
ra de offici si eyl no lo era mal
merct q tot lo commal lo co
nagus que noy fos sufficiet
q lon pot gitar e metre altre
ne q hagues fet p q

¶ Encara que almirayl no
pot metre altre en la nau q
ualgues meys da quel q lo
fia si no lo faha ab conseyl o
la nau ab q hoam conagues
quel dit almirayl mal li uol
gues

¶ E lalmiral deu mirar de
atendre so q promes ha tot
home sia personer sa armad
or sia nautrer sia conestable
sia hom darmes sia fun cal sia
mercader sarrahi o cresta o
iuheu tot so que pmetra en
la nau o en sa tot official
dela nau qll lo deu fer tenir
E tenir eyl tot enayn co pmey
lus hauran· Saluat empo q
aqll o sapia fer so p q la comm
ensa li hoaura feta lalmirayl·
E si aquel non sabia fer ne dir
ne obstar q hauria conegut
al almirayl no li es tegut dela
commensa qli hoaura feta e p
m metre po eyl no lo sebra :
fer un altre q lo sia sofficient
en presenca del commal dela
nau sol q aquel lo nolra me
tre lo sia official no lo pot al

ans res dir

¶ Encara q almirayl deu de
manar de fayl com deu ptir
de un loch tot lo comunal de
la nau

¶ Item si manleua res en la
mar atrestal ne pren de sos
amichs so es acostumat que
no sien sos anamichs

¶ En cara si deu fer una fer
da atrestal en cara si cambia
nau atrestal

¶ Encara si cambia nau ep
sa tornes atrestal

¶ En cara de cuarta atrest
al ni de negun gra cosa

¶ almirayl qui na aparts
pot refrescar sol quels arma
dors els pchoners lo un plen

¶ Encara almirayl
o senyor de nau no pot dar
ne vendre de cuarta q mont
de v besants amit sens sch
noa dels pchoners e dels arma
dors si no dona pa de v bes
ants valent tot lo comunal
ademanar so es acostumat

de totes coses quela maior fo
rsa lo mpla ¶ Sin hauna mes
sol i dela una part q digues
hoc que laltre part q aqlla q
dura de no lalmirayl pot fer
alo que dura aqll si no atresta
nt lo pot fer daqlla part q
dura de no atrestal

¶ Mas also se deu mirar
p los nauters e per
los prohers e sobre tot p los
armadors e p los pchoners q
son ab els ensemps aqlla
part q sia maior que es acos
tumat mes que laltre ¶ En
cara deu almirayl ab conseu
e ab voluntat dels nauters
e dels prohers metre da
naris e dels balesters e de
ls homens darmes i nauter
e i pchoner so es armador
e i plaer e i dels homens darm
es de lansa o balester ¶ Also
la maior forsa sa cordara sien
fets los clauans

¶ Encara p aquel cap ma
ter corredors atrestal com

dels clauans

¶ almirayl no pot metre
plaer adobs agenda del nauter
p so cor lo nauter conexer los
mariners

¶ almirayl pot leuar conc
stable dels balesters ab volen
tat del capitam

¶ almirayl pot leuar Gam
fanoner ab voluntat del capi
tam

¶ almiray pot leuar Gua
rdams dels sarrays e dela u
anda

¶ almirayl pot leuar Gabi
ers Gimoners sobre guardi
ams assi parla de nauter

Nauter deu hauer
homenatge so es acos
tumat q si prenen negunes
armes q les portn tenir fins
alcap del matge ¶ En totes
parts res q li sia donat de u
anda deu esser lur e pde sen
pdre ¶ Totes coses q prenn
ausamet duna nau q nauxa
de v besants en auant es lur

¶ En tot carmatge se poden
prendre una besta de melora
ment

¶ Nauter pot manar totes
coses q fassen fer en la nau

¶ Nauter deu hauer de hom
ramet co refrescamet ue en
la nau una part e quarta:
nauter deu hauer i parts
e pers deu estar acusimet
dels sobre parts q faran

¶ Nauter pot encantar al
ancantant mes i basant

¶ Nauter deu hauer
una nefa damichs q sia entr
na esi no es entrna q pren
gua qual se uol ara parla de
prohers

Los prohers dne esser
a comendamet de a
quels de popa dels nauters
e deuen saluar eguardar to
ta la carga

¶ Deuen hauer i amoy
ni e una ¶ unena la melor
q trobem en fayrias alacora
¶ Si p auentu nor hauia:

227
180

Gumena en farida lancha
ra quen deuen prendre la me
lor que trolen en la nau-

E deuen hauer cascũ
·v· parts e deles parts quis
farà en la nau de meloram
ent lo nauxer els prohers
dos ⁊ dos clamaris deuẽ iur
ar q̃ per diners ni p peticiõ
esch ni p amistat ni p cela
mistat q̃ls q̃ farà miloran-
quel melor-

E si el plxer no ha mester
les armes q̃ deu metre quel
almirayl el capitan poden p̃
duc emetre de altre leny armẽs
emetre les hi en pleu aytan
nt com eyl se uuyla alapaig

De balesters

Balesters deuẽ hauer
en ari cõ ham p cõue
nt als armadors ni als almi
rayls ni alcapitã com deuen
hauer dues balestes de dos-
pens ⁊ una destrep e·ar·re
tes e ppuit ⁊ cayrases e fiarct
e cuyuill ⁊ cuires e capel de fer

e dos crochs· E si alsõ come al
almirayl ⁊ no lo met eyl es
meire del almirayl ⁊ no no·
met· E si lalmirayl ne met ò
so queli hauria conegut e nou
aten eyl ni pot metre epot lm
cõptar de·1·diner dos alasiu
uolentat del almirayl ⁊ del:
capitã ⁊ dels armadors

Lo balester deu hauer
·v· parts ⁊ deles pts
ques deuran meiorar en co
nesuda de·tres balesters se
deu meiorar e ab lur conesta
bla con deu iurar ab aquels
tres balesters en ari cõ lo na
uxer iurara plos mariners
⁊ lo capitã li deu dir aytan
le en lo segrament quel hauria
fet

Los balesters deuẽ hauer
tots los cayrels q̃ trobarã en
la cuberta dela nau quis pen
dra e tots los crochs q̃ abans
li sera-

De homes darmes

Los homens darmes
so q̃ ham promes al al

mirayl sos compenhos deuen
metre ⁊ p aquel cap en q̃ son
lo balesters fien eyls uolen
tat del almirayl los homẽs da
rmes deuẽ hauer tot so q̃ als
altres homẽs darmes puscũ
tolre q̃ tenga al cap als altres
al esmayar q̃ faram ops pus
q̃la nau sia esmayada no lus
gosen tocar res ⁊ en cami pa
rts·

Totas tot so q̃ll almirayl p
metra aeyls p esmayar o per
mutar o p fer darmes lurs
deu donar eyl el capitam· E
eyls deuen fer ari con ham
conegut ⁊ pla couinensa que
lalmirayl lus ha fet ⁊ la lus
aten eyls aytantre son tegut
de tenir ⁊ de guardar la sua
psona amort e auida· E si el
no la lus aten eyls aytant
poch no lm son tegut

Habiers

Habiers deuẽ hauer
ari cõ hauem emprès
enegunacosa no pmetẽ q̃ no

dequen ⁊ deuẽ lexar en pleu
dos ⁊ dos ⁊ mig ⁊ deuẽ hau
uer les armes dels altres e a
bieis De fals pes e de mesuis

Salcũ hom falses
te fals pes ni falses
mesures ni met ayga de pu
ys q̃ hauria criat lo uin q̃
deu pouc la uolta del uin e tot
so quel hauria hagut los con
sols lo deuẽ prendre ⁊ dar al
comunal dela nau· E si los cõ
sols hi cõsentẽ deuẽ esser mer
cats alfiuint Asi parle de sobr
guardians

Sobre guardians deuẽ
esser nou ⁊ deuẽ hauer
p cort· vni bz· p lo me· E los
arts cles sobrates daquels q̃
hom pren en terra ma cles:
espermes De Timoner

Timoner deu hauer
ari con lalmirayl el
capitã el nauxer empendo
ram ab eyls· E lalmirayl es
tengut de fer lur paga salua
nt lurs parts

De barbers

Barbers atrestal com los timoners e sen timers an com se porà pausar

De gamfanoners

Gamfoners deuẽ hauí .v. bz. p Gamfanoer e si han semera en pla la nau q̃ prenan den esf lur

De barquers

Barquers deuẽ hauer tots los coltels daq̃lle qui treuẽ e totes les ferres dele teules qui manuguẽ de reffirsamẽt en la nau. De estiuadors uaydans

estiuadors deuen hauer so que lalmiravl los pmetra si a .l. bz. o. e. o den e tot so quels pmetra e.ass̃o deuen tots als dela nau tenir p ferm

De afferradors afferradors

afferradors deuen hauer .v. bz e tots los rampegols q̃ sien en cadena dela altra nau com deuen guardar lalmiravl

Tots los homens ò la nau son tenguts p leials al almiravl de guardar ere salu ar amort e anda de tot so q̃ li prometra en locs de la ma natge avtant cõ ab cel estar am en aquel present matge mentre q̃ sien alors. E lalmi ravl es tẽgut a cels de tot so quels pmetra de atendre de son poder saluant quels li sien sufficiẽts. E si lalmiravl no lurs atenia so q̃ promes lurs hauia aquels no li son tenguts de nuyla comensa pus q̃ cel la lurs haguis rot̃ . E mpo q̃ cel la lurs pusca atendre de son poder lalmir avl e q̃ cels son li tẽguts po q̃ cel no lo pot fer. E saqo

Esforcolladors ladans

esforcolladors deuẽ hauer .x. bz plom. E si manatge amor anegũ q̃ deuẽ hauer les lur pts en comanades sol q̃ lom lo lus lo pogues pnar. E deuen hauer de tota moneda ques trop en esforcadel .x. bz. v. milli e .c. canes de te la .v. E si p auentura hauẽ feta maestria q̃ digues q̃ non han uist. E que fessen en altre part que guardassẽ e los leuassen pausar q̃ deuen pdre la .i. boyl

De finoals

Ferrinoals deuen hauer dues parts e deuen pausar dels Carregms malalts e dels malautes ò la nau e escombrar tota la nau. E si al finoal es lom dar mes deu lo capita meloar en la fina lealtat

De mestre dara

Mestre dara deu hauí los ferramẽts del mestre dara altre ab q̃ clamara

balasters

Balester deu hauer tots los ferres dels altres balasters e es tẽgut ò fer uyres e adobar balestes als balesters e ala nau e amostrar com lo fassen los altrs qui non sabien fer so ques pertayna balester de empenar e de fer

altres e cordes e desserrayles E per ço deu hauer los ferres del maestra qui si en laltre. nau el seu agrelamẽt à p tam vara ab balester

De calafats

Calafat deu hauer los ferres dels altres calaffats e una gouda del altre calcifat. o cota

Del rey dels finoals

El rey dels finoals deu hauer los meiors ferres qui son en la nau e .i. calcero entre cel clos infants e deu lo Rey pendre .v. parts e no deu uendre sens sa uolentat dels infants. E si lo Rey se uol no deu lom dans metre en lo taulel si no cel o si negũ los hi met q̃ls ne pot gitar

Con se leuen

Si lalmiravl consols uol leuar consols cel uol fer ab tot lo comunal ò la nau e uol turar de atendre tot so quels capitols q̃ hauia fets quel de son poder sien atẽ

guts e deu lo hauer dels pr
nes e dels hamts la marjtat
qs farem en la nau de qual
que cosa sia estehlida ¶ De co
mmenges cō sien tenguts

L almiranyl uol
eenir e donar tot so
q̄ lha conegut a alcū official
o alcū lome dela nau· E si el
loy aten lo dit alcū si les tē
guts pmanēt en ari con si
em son lom so es a entēdre
a esser al uiatge e amort e
ajuda la ajuda contra tots
lomens qui sos gmarrers
fossen· E si lalmiranyl no atē
a aquel aqui haura fetz la
cōmenēsa aqll aqui eyl nolz
atendra aquel nolz es tēgut
de res p q eyl li rompa la sua
commesa· E p so fo estabLit
en ari aqll almiranyl atenda
la commensa a aquel cō aqll
sia suficient e lestant a aqlla
commesa e a aquel ofici que
haura conegut al almiranyl
quel sapia fer· E si no lalmiran
ranyl no li es tēgut

¶ almiranyl deu leuar e lo
capitā al primer guaȳ q̄ la
nau farā tot so q̄ p māleuta
o p tolta hauia fetz e manda
o de cranca pot leuar o pagar
sensa de manda negun al com
mun dela nau

¶ Almiranyl sia presa roba o
lom de nau o de leȳ e el capita
son tenguts de retrala sol q̄ aqll
prou q̄ la hauia pduda cels
son tenguts de retre p q̄ eyls
podem leuar de les parts ayta
nt cō aqlla roba malgues o
podem leuar del primer guaȳ
q̄ la nau farā· E si els armā
dos no son principals quels
deien astorar e guardar entr
q̄ armanat lus sia· E deuen
trametre letres la on los sebr
an q̄ uenguen prendre la lur
roba· E si non fan la senyora
los pot demanar rompimēt
q̄ pus quels lomēs tots ens
mps fan drets quels lo ham
tan pres

¶ Totes coses quel almira
yl haura despeses en mānar
me en cosa atenir la cōpanya
q̄ tendra eyl despus q̄ll com
ens de anar quel sia leuat al
mmiranyl en aquel present mat
ge q̄ tot lo deu pagar lo comu
nal fins q̄ la nau haia desar
mat

¶ almiranyl pot fer iusticia
de tolre orelles o de correr per
nau o p ela q̄ sia pega on sia
la nau en q̄ no sia senyora·

¶ Almiranyl no deu
metre escrina sensa paula
dels armadors

¶ almiranyl deu fer alcū dia
nari e tenir casau en les cam
bres e en les cayres tencadu
res·

¶ almiranyl pot iusticiar
tot lom qui rompa cayra ne
lome tame farcell·

¶ almiranyl pot fer iusticia
de lomēs cō no fan comenda
ment dels officials qui seran
meses en la nau·

¶ almiranyl deu hauer de
xx· parts fins en xl· o segons
ques posara ab los armadors
de xx· o de xxv· o de xxx· o de
xl· tro enaqui con se pora ab ells
auenir·

¶ almiranyl deu hauer com
nau se prenda· e guarnimēt
lo qual eyl se uolra q̄ lo meles
lome uesta en la nau q̄ sera
presa·

¶ almiranyl deu hauer· e
lut de roba de qualq̄ nau que
prenga lom

¶ almiranyl deu hauer una
copa dargent dela nau q̄ lom
prena

¶ almiranyl deu hauer tots
los escrits saluāt aquels de
les gabies

¶ almiranyl deu hauer· e a
nel lo qual tenga lom en ma
dela nau q̄ uayla meys ō· xx·
besants

¶ almiranyl pot hauer totz
sens son dapnatge dela arma
da de· xx· bz· en auant· E si mū

tamnes de .x. bz de tornar al
comunal dela nau.

¶ Almiravl es tengut al ten
yor dela nau de fer lo pagar
en aq̃ cõ cyl els sey cõpanyo
ns hauran empes com la nau
haura guanyat.

¶ Almiravl con la nau fa ca
mp den hauer lomanyet sobre les parts acomcerã ca no
lentat o cyl deu iurar com la
nau haura feta ueda del port
on haura armat de tenir ley
alment so q̃ ha promes salua
nt si lome no era suffficẽt en
la cosa quel haura pmesa

¶ Almiravl deu empẽdre
en aq̃ cõ cyl manlena alagẽt
esi cyl no manlena deu lur
fer salvr. ¶ als marniers e als
homens tots comunals dela
nau lo deuen seguir fins q̃ll
desarm pus q̃ sien apts ¶ si
el marnier los seguien cyl pot
refirsear en tots pts com cyl
se uuyla o si alm arrier fins ala
sua uolentat e desarma cyl

no pot res dir als marniers
ne als homens q̃ en la nau
sien armamar res q̃ pertaia
hauia pus q̃ en totes pts ala
sua uolẽtat hauia refirsear q̃
no roman en los homẽs

¶ Dnas si lo hauia altri que
nolgues anar ans quela nau
desarmas deu tot so q̃n hauia
pres retre e totes les armes a
quir en la nau e aisso no pot fer
sensa uolentat del almiravl fi
ns q̃ hauia dues uegades refir
esait p armar de nou. ¶ pus
q̃ dues uegades hauia armat de nou cyl lo pot fer ari
com es dit demit q̃ reta los
diners e q̃ laquest hajales ar
mes. ¶ per so fo fet aquest
capitol q̃ls prenadors dels di
ners no deuen retre res p so
car lalmiravl no ret res als
prestadors con manlena de
diners dos en aq̃ cõ cyl los ret
als armadors en aq̃ cõ los re
ten cyls alalmiravl e als arma
dors tot aquel dret fan los co

De fet de capita a que es tengut

Capita es tengut de atẽ
dre tot so q̃ cõue en
lamar de aytant com cyl pus
dia aũdar. affer temr iustiã

¶ Capita deu fer saber
al almiravl e als armadors to
tes coses q̃ sapia q̃ fos daũmat
ge dela nau e tot cell en la ius
tica comunal a tots cells dela
nau de temr tot so q̃ prometa
lalmiravl ne el dit capita. ¶ a
sso deu iurar lo p̃mer dic que
entre en mar al comunal dela
nau.

¶ Capita deu fer fer cõpte al
escriua lo dia quela nau hauia
feta uela dela on hauia armat
o refirsear si lom no uol hauer
cõpte. ¶ aquest cõpte se uol fer
ab .m. nautxers e ab .m. cha
uaris e ab .m. plxers e ab .m.
lelasters e ab .v. homẽs darm
es

¶ Capita deu mostrar e dir
tots cõ quel almiravl deu fer al
cil hom en la nau si lalmiravl li
ten tot q̃ ab lo comunal dela
nau li ho deu mostrar e pegar
fins q̃ sia fet. ¶ Capita deu ari
ten guardar la part en la nau
dels maiors com dels menors
q̃ cascũ hauia son dret e deu guar
dar quels consols nels offici
als q̃ sien en la nau no puscn
res fer qui torn a daũmatge d
la nau ne del almiravl

¶ Capita deu temr loch dal
miravl si lalmiravl no es en
la nau.

¶ Capita deu remetre e altres
lerns en totes parts ab cõsell
del almiravl e ab mandamẽt.

¶ Capita deu amar plar
ab lalmiravl e p si e p lo comu
nal dela nau a tota nau cõ sel
ram q̃ sia e so quel fuira sera te
nguit

¶ Capita deu metre en les
¶ Galees e en los altis leys cap
sel quel uolra en loch seu e pu
ys amenar lo demãt lalmiravl

¶ E so q̃ comãdara ca q̃ll fassa

Capita deu fer fer ptides de
ls homēs q̄ uan en los leyns
armats e metre quis uol egtear
quis uol

Capita deu fer atrestal t leÿ
de rems t de ueles e de tot sō q̄
ops loi sia

Capita deu fer dar la uiāda
en api com eyl uolra t auramēs
rems

Capita deu establir les bat
ayles de tots los locbs dla nau
t de tots los homens

Capita deu bauer
del conestable t dar se guarda
t si no lo fan be q̄ll lo deu mos
trar al almiral t so q̄ lalmir
ayl ne dma quen sia fet adret

Capita deu fer fer mostra
t apanar e ptir les armes que
son communals en la nau

Capita deu gitar los homēs
ō nau en tarraffama e aytal
poder loi en los homēs com es
defora la nau· com loa lalmir
ayl en la nau q̄ lalmirayl lo
li deu tomar

Capita loi aytal poder q̄ si
lalmirayl cō no loi es q̄ eyl te lo
seu loch tota una faen assaber
aeyl si eyl sia en la nau·

Capita deu metre los gam
fanoners en aquel loch q̄ uou
ra q̄ fassa afer

Capita deu fer reaplir lage
nt tota una e destreyer·

Capita deu bauer lo quart
de les ustiaes t dels bens q̄s
fan en la nau·

Capita deu esser comunal en
los conseyls q̄ si la·t· consol
loi ab laltre contrast q̄ lo deu
iutiar

Capita deu estoiar tota la
roba del mort a sos amichs·
e a sa muyler· E si sen pert re
eyl la deu esmanar als amic
hs del mort

Capita deu fer encantar
la roba daq̄ll dit mort si no l
Capita deu uder en los
fets dela ptio del refiresamēt
quis dona en la nau·

Capita deu ptir los dampz

de uestir t hom fa uestadures
o si hom loa uestedures a altr
pteses q̄s fassen a conar abu
olentat del almiral e dels ar
madors

Capita deu fer fer leyal pes
e mesures en la nau als cōso
ls· E si eyls no lo fan leyalme
nt q̄ en poder seu de cē ess mer
cat altfront si eyls consenten
en negūa auolea p so fo fet a
quest capitol quels esthen ley
almēt al comunal dela nau·

Capita es tengut q̄ penyo
ra que sia mesa en nau atanu
na mandada q̄ nos gos uē
dre entro q̄la nau ma fet cos

Capita es tengut q̄
nuyl hom dela nau no uema
ui ne cūr m uiranda sens lo·
capita q̄ uela la masina· E si
puys la falsa lo capita li loo
por tornar ab los cōsols en sē
mps· E els cōsols o dessē tomar
al comunal dela nau·

Capita es tengut q̄ si la pen
yora q̄ fo mesa al taulo qui

no lo uayla q̄ll la deu fer com
la nau sen emtara desō que
hauna guanat restituhir q̄
aquel non sia perut

Capita es tengut q̄ fassā
ueniral cōsols si ayga se mē
al uns ques uen despuys q̄
fo anat

Capita deu hauer· xxv· pa
rts o plus sies uolentat dels
psoners alcomesamēt del un
atge· E si es uolentat del almi
rayl o das aquels· xxv· no li
poden falir

Capita deu hauer totes
les pts dela nau q̄ sia o de leÿ
pres· o das es a entendre qus
pach ques port a uendre ne
bales q̄ sien lugades o desliga
des ans sol q̄ no sia de hor q̄
les haia p fer armar aq̄les
de q̄ hom sarmara q̄ hauran es
p armar son fues

E ucada deu hauer lo capi
ta totes les semeres en q̄ hau
ra esta dos hsada ne fil ne
agulha

232
185

¶ Encara den hauer de cascun
sarrayn q̃ neix vng̃ bz p̃ testa a
ri len del port con del gra
¶ Encara den hauer tots los
libres q̃ valen mes de v·bz
lo libre e sien mes de v·bz
q̃ valguessan no-
¶ Libres q̃ fossē en bal no nesñ
¶ Tot pap q̃ fos en cana ne en
altr̃ loch deligat es del escrima
¶ Tots los calamars dls
trementers descrima son ses
¶ Encara q̃ tota latina &
totes les colors· Encara totes
les hasnes descrima q̃ fossen
del altre escrima
¶ Jtē si laltre escrima dla nau
qui fia presa hauia unes ar
mes sol una q̃la li pot cambi
ar p melor
¶ Jtē den hauer atot encant
dues onles de psona
¶ E de psona quis reten· v·
mill' en totes parts q̃ fia pus
evl fa lenar escrima la nau li
den fer acrel cassos officials sor
ops de mamar & de lenir ecc

sabates
¶ Escrima es tengut de dapn
ar home qui sia abon pus que
eyl haia fuit son terminn· E lo
me nol pot hom retenir en la
nau si hom nol paga o nol fa
segur quel se tengue p segure
nol pot hom menar p forsa:
aquel pq comensa li fen hom
q̃ hom lo pagarra cō hom lo:
trasch en la nau hauia armat
aisō es ferm cert· E escrima es
tengut quel pot lenar del pri
mer guaig q̃la nau fara la ma
lenta & q̃s pach qualq̃ man
lenta sia de pus q̃la nau hauia
refrescat en alcun loch e nos
den res per sens q̃ les malc
utes sien pagades & dessō ha
podr escrima De clamaris
¶ Quant clamaris ham
lenats en la nau els
son tenguts lealment ab les
crima de la nau de guardar e
de fer escriure & cascū ne uol
hauer escrit hū e cascū uol
hauer se tan cadum & la hū

meys de altre no puscha obr
ar mi trer· E tota ma lescha ab
eyls almetre e altrer·
¶ Si p auentu hauia alcu
que prengues mi bonas p comi
amēt del almiranl mi de altre
q̃ fos en la nau sens sabuda da
quels companyos o del escriui
que aquel den pore la ma e
ess gitat dela clauaria e ess en
merce del commal dela nau &
prendre les sues pts
¶ Clamaris ham· i· marcb
dargent el cors clamaris ham
de cascu nau una cana la me
lor quey sia meys de roba sol
lo fust· Clamaris ham tots les
tencadures q̃ fossen en nau
m en leyt q̃ hom prengues cla
maris ham totes les cordes dels
farcels Clamaris ham tots los
agulls q̃ sien en alcuna nau
q̃ no sien en bala ni en farcel
ni en esporta
¶ Clamaris ham de cascu sar
rahi· ij· mill' e els deu donar
los clas ab q̃ clauē les corres

¶ Clamaris ham tots los escar
pes q̃ no son de mestre dapa e
deuen los prestar aops dela nau
¶ E deuen donar cordes
algar los altres farcels entro
q̃ sen entrē los prestar a desca
nar e aclamar les psones·
¶ E deuen donar cordes algar
les psones e abadafios e altre
menills a ops dela nau si non
hauen· De nautrer maior
dela nau
¶ Lo nautrer maior dela
nau es tengut al almi
rayl e all capita e als armadors
dela nau·
¶ Lo nautrer dela nau es ten
gut al almirayl e als armadors
e all capitā de ess leyal· E de no
donar terme ales coses quis:
puscha fer a actoritat dela nau
q̃ sis porien fer en· i· iorn q̃ no
mi meten altre p sō car nauar
mada esta cascū iorn e cascun
hora en espanssa de segnir son:
amanidy & de fugir si ops li cen
p q̃ lo nautrer den fer fer al po

tost esmuanmẽt so q̃ pora fer e
aſsò deu iurar

¶ Jtẽ que pperteesch mi plaü
q̃ lin sia comat o cõcengut m p
comuneſa quel haia· E encara del
sarray q̃s reema pot· e· bz·
deu hauer· v· bz· e cx· e· bz en
amayl· ŋ· bz·

¶ Jtẽ deu hauer les capes so
es a entendre gellebies ⁊ atzu
nas e capes q̃ portẽ sarrays·

¶ En cara si alcuns armes li
faluisen e quen pogues melior
ar q̃ les sues ten alcamu de
la armada e quen pusca alie
nare so es a entendẽ· cayrel o
cuyrasses o capel de ferre o cole
les o altre armamẽt sol· bũ·

Esarma deu esſ· leval·
dela una part· a laltre
dela altre e deu aſsò iurar en pre
sencia del almirayl e dels arma
dos e cõ es en mar q̃ ha fet
uela deu iurar en presẽcia del
cõmunal dela nau·

¶ Esarma uol retre compte
als plers e als nautrers e als
balasters e als homẽs darmes
com haura fet uela ¶ E apres
q̃ls nautrers m deuẽ metre· mj·
¶ Els plers· mj· els balesters· mj·
¶ Els homẽs darmes· ŋ· els cla
uaris· mj· ⁊ a aquels cyl deu
retre cõpte p tot lo commun d̃ o
la nau

¶ Esarma deu cartolari tenir
on negũ hom no puscha escriuir
ne legir ne tenir ⁊ si alcuna per
sona ten de fora cyl no deu uo
ler lo cartolari res· ¶ Esarma·
deu pore tots les sues pts e si
tot dela esarma ama e port la ma
en poder de cort si puat es

¶ Esarma es posat a lamanor
leyal tant dela nau ⁊ de testimõi
quel esarma porta· p· m· testi
monis e tot so quel testimoni
ha a saber en la nau·

¶ Esarma deu esſ· cõ lalmira
yl promet alcuna cosa a mayl
hom dela nau e tot so q̃ pme
tra lalmirayl o altre hom o a
altre q̃ cyl lo haia lesarma sia

li dit ¶ alcuna part q̃ lo esarma
q̃ lo deu escriure no metre
res si no am cõ haura dit· ¶ si le
no lo esarma e lon trahia hom
atestimõi ⁊ lon fahia hom ne
mr en demanda m en plet que
tot enaxi cõ dit es dit q̃ lo·
esarma so q̃n aquel tẽps ne mn
nen hom· ¶ aſsò ha affer axi ben
en mercaderia com en cors cor
tots los testimõis dela nau ueñe
alesarma· ¶ esarma no deu res es
criure sila nau no es aplois so es
a entendre cõ es en mar que nõ
fia tẽgut

¶ Esarma es posat en loch ley
al que tot so q̃ cyl fia es tengut
de noliejar m de comprar m de
uendre m de donar mãda a alcu
ns homens

¶ pus q̃ ha iurat es creegut
p sa plana paula

¶ Esarma ha aytal batha q̃ no
es res tengut en la nau de alcũ
conent sil esarma no es en presẽ
cia

¶ En cara sol q̃ lesarma haia la
uma part m laltre e cyl es en·
mar quãt q̃ sia aplois la man el
lo pot escriure es tengut si no
m sia la una part ne laltre

¶ En cara sil esarma no trann
et als guardiãs dela nau no de
uen rebre m donar sens son al
berñ del esarma ab son semal·
q̃ sis pora non fia tẽgut

¶ Encara q̃ si no es uolentat
del esarma quel senor d̃la nau
no pot hom tomar negũ haũ
sens albaran del esarma negũ
marmer nom gosa tocar sots
la pena del capitol

¶ En cara q̃ si negũ uolut es
set entre lo senor dela nau nõ
es tengut sila part se uol sil es
carma nor es m haia carta feta
¶ si el esarma hages estẽgut sol
q̃ cyl haia oyt q̃ tota una hi
pot escriure

¶ Encara q̃ esarma pot acor
dar tot marmer sol q̃ no sia·
plaer de fora el senor dela nau
es tengut ariber cõ lo senor dela
haura fet

Totes les coses q̃ portẽ en nau
deu esp leserma sia demãda o dal
tres coses si pamentã ne manda
en la nau de present leserma o
deu fer por ala nolentat es del
de melorar qual se nol

Leserma pot prendre la melor
parmo e fer fer ala sua volẽtat
dela porta de mig en ues ploa
e pot haver eserma sota evl e
f mal· o as aquel eserma q̃
sera sota evl no deu comir lo ca
rtolari quel eserma naurra la
pena q̃ desobra es dita

Eserma deu haver en nau
armada segons un dels paresẽ
q̃ son nauters appllats· p· pa
rts

Jtẽ q̃ p mala volentat quel
hom ab mvl hom q̃ no lo me
ta la on aq̃ll capta fer mvls qu
els altrs e q̃ aq̃lls meta-

Jtẽ deu dir tots les mariners
qui son en la nau de arbis e de
entenes e de cauena q̃ lor sia
sio tenc nec e quel sia pronat
quel deu pore les sues parts e
les armes

Jtẽ si neu res amblar m ras
sa m bando fer deu manifestar·
e cabdar e si no sen volen estar
q̃ lo deu dir al almiravl o el ca
pita

Jtẽ q̃ no falsa hom a cordar
en la nau si nol conex ne diga
q̃ evl es mariner sino lo cap·
E si lo fa q̃ tot lo dapnatge dela
nau que prẽgues sia sobre evl
si aquel no era mariner· E q̃l
faes mal lamar o no sen pogn
es amudar q̃ si la nau nauna·
altre alogar quel nautrer las
nes apagar p lo dapnatge q̃
naurra la nau p so q̃ altre m
haurra mes

Jtẽ quel deu tots coses fer
quel capta· E si p auentura·
evl no les sabra fer q̃ altr nag
nes hom alogar entro q̃ sia
fer so es a entẽdre tot so que en
nau se ptaĩ de fora al neuegar
q̃ de alo no ajo es tẽgut la on
no sia estat· o as de tot lalter
es tẽgut pus nautrer maior

la hom leuar· E si no ho cap fer
que lon deu hom cassar estar e
pore so q̃ hom ha conẽgut sol que
hom li atenga so que hom li comẽ

Jtẽ quel no deu exir de port·
sens sa lolentat del almiravl e
del capita e del comunal dela nau

Jtem que no deu entrar
sens sa comiat en port·

Tot assõ deu durar q̃ per amb
dat del almiravl ni de capita-
ne de negũ hom no estia q̃ no
digua so que nouira q̃ fassa afer
E q̃ fassa fer so q̃ es ops apfit
dela nau· E si li era nedat hom
sen al almiravl e al capitan e
evls li deue amdar asaluamẽt
dela nau· E si no li amdem no li
atenã so q̃ li an conẽgut evl·
no es tẽgut de res

Nautrer deu haver aytal
bailia en la nau q̃ cõ sia lo con
sevl evl donat p lalmiravl e
del capita e dels promes dela
nau q̃ evl deu fer fer calar e
metre tals uelas com evl com
etera q̃ fassa afier

Jtem comãdat a exir de port
entro q̃ la sia en pelech sõa

Jtem q̃ tota una q̃ la nau deu
mudar quel deu comãdar en·
popa

Jtem tota una collar e donar
fecha a saluamẽt

Jtem cõ nolra prendre uolta
q̃ deia demanar lalmiravl el ca
pita els paresẽs· E non sia a
cordats quel fassa mudar

Jtem acentrar de· i· port quel
deu comandar e mesa· i· anco
ra dessa e· i· dela quel dessen·
loch a aquel aq̃n la aura comat
lo hom de comãdar

Jtem cõ nolra creg q̃ fassa e
regir e colar damdo si ops lo
es e de mudar laltr uela que co
nega q̃ fassa mudar

Jtem q̃ si fa aumner a· i· uc
la que lor pot nuyer e si lor fa
aumuar q̃ lor minu-

Jtem que neguna ancora
nos deu donar en la nau q̃ evl
nor sia demanat·

Jtem q̃ si gumena lor ha ne

grupial ne alcũ cap ab acquist
dela nau quel pot tayllar e mun
ver

¶ Item la nau no deu mudar
sens sa paula del nautrer ne la
uar ancora ne plois sens per
aula sua

¶ Item ne ptir barcha sens p
aula de mit· E sin ptia q̃ lo deu
manifestar al capitã

¶ Item cõ se deuen albatar
les parts cyl hi deu esſ per so
cor conciyr los marniers e mar
deu leyalmẽt t dir ab aquels
q̃ hi duran·

¶ El nautrer deu ptir als alt
res sos comanmõs la uesenda
de comandar e cyls fadent fa
ler al nautrer so q̃ faran

¶ Item nautrer maior no es
tengut de farmansa q̃ cyl faſ
sa pus lo home sera amat en
la nau t mes quel los acor
da e cyls amana p auctoritat
da la nau·

¶ Item nautrer maior pot can
biar les sues armes ab altre-

si melors les trobar· E si prenen
nam q̃ les pusca tenir fins q̃
la nau tesirm· E puys que les
tem al commal dela nau p so
cor cyl nol esſ armat q̃ esta en
pp̃ o das una arma deu esſer
sua·

¶ Item deu hauer quarta pt
de manda de meloramẽt cor to
ta nau quis recma· x· bz t de
ley u· v·

¶ Item deu hauer de tota ucha
ques ptesca ab los altres na
utrers una part equarta e pſ
demanar refirsamẽt entre a
·i· bz· a tota nau o ley

¶ Nautrer es tengut dabar-
en la nau fins q̃ tots cyls de
la nau nau sen sien anats t de
no ptir entro q̃ sia asalmame
nt la nau o q̃ sen ptesta ab uo
lentat del senor dela nau so
es acentendre q̃ sia deſermada
o das com sera deſermada no
es tengut· E si la nau hauma
soncabal no es tengut lo dit
nautrer si sen uol anar pus

Consols deuen iurar en
poder del commal dela
nau t dels nautrers e dels ar
mators dela nau t dels proders
e dels balesters t dels plomens
darmes quels p negũ senor q̃
sia en la nau in p altre hom p
ent o altre cyls no deuẽ fer sino
ala maior leyaltat q̃ puscã m
q̃ conegũ· E tota ma ab cyl
daquels quals parta t que p
parentesch m per hauer m per
res no puscã ne fassen si no
leyaltat t deuen fer leyals me
sures de mit de tot so qus uenia
en la nau e deuen hauer ·i· esca
ual t deuẽ hauer· xv· bz· p sol
e deuen amar al capita lo ters
de les ustiaes dela lur part·

¶ Item deuen hauer la mayetat
de les ustiaes

¶ Item deuen hauer de calfa
na nau· i· tapit q̃ hom pnga

¶ Item deuen hauer de calfa
nau· ij· bz· p hom so es acuten

dre p cõsol p los contrasts dels
homens p teren

¶ Item es tengut cascũ consol
q̃ fassa leyalmẽt· E si cyl cõsent
maluestat q̃ deu pdre les sues
parts· t el consolatge t esſ me
rcat al sion· Ve guardians
so son seneschals

Los guardians que son
seneschals deuen iurar
leyalmẽt q̃ donan ayuanta iu
anda ala un cõ al altre de fora·
lalmiranl· m· parts e al capitã
e al nautrer manor una part
e ·i· quarto de part· t no deuẽ
donar almanor mes q̃ al man
or sensa paula del almiranl t
del capitã t del esterma· deuen
hauer los guardians les pels
del bestiar q̃ en nau se mentẽ
de refirsamẽt.

¶ Item deuen hauer cats los
sacas e les sarties del pasila·
nau gitera

¶ Item deuẽ hauer de calsam
sarralor· m· milli· E cyls deuẽ
los guardar e clamar cascũ

nar· E si los ferrabns se recomē
dauen ne hauer· p· b;

¶ Item dauen hauer les parts
segons q̄ sera· E si els ferrabns
fugen eyls ne son tēguts

Si alcū armara nau o lēn
o galea o altre ueixell si
obtenia darmar· x· mil sol' o·
mes o meys si los dits ueixells
guanyaū del cabal del guayn
dauen ess leuats dues q̄ntes
e la una quinta dau ess del alm
uyrl e dels nautxers e laltr dau
ess pteja entre aquels q̄ hauran
part al fust

¶ Item si alcū armara segons
q̄ dels es dit e no guanyara ma
mas tant sola mēt a cabalara
de quel cabal dauen ess leuats
ay tantsolr dues quintes e ptes
ars com dmit es dit

¶ Item si alcū armara e no gu
anyara ne acabalara de tot so
que apertena sia per sia molt de
uen ess ay tantsolr leuats· dues
quintes e ptes ars cō dmit

es dit

¶ Item si alcū nautxer acomp
rera alcun quch arm la sua nau
xera si aquel altre la li arma·
anc segui o anc plant si lo
ueixell on armamm guanyara lo
guayn dels diners q̄ armara dau
ess mesclat ab so q̄ prumera del
nautxer de sa nautxera e esser
ptat mig per mig· E si lo dit ueix
el no guanyera el o dit nautxer
es tengut de tornar a aquel qui
armat li hauia la mayrtat de
la sua nautxera

¶ Item si alcun armara a altre
a tot plant e a tot segui si lo ue
ixell on hauia armat guanyera
lo guayn dels diners dau tot ess
daquel quils arma· E axi lo·
dau ess lo guayn quel nautxer
fama en sa nautxera dau esser
tot seu· E axi lo armador no es
tengut de res al nautxer mi lo
nautxer al armador sia que lo
leyn guayn o poca pus ars com
dessus es dit sia fet lo dit arm
amēt

237
190

¶ Item leuen se a .x. les quints
que si monten en soma de .x.
mill sol leuen no per les quin
tes quatre mill· E sia mes mun
tames· E si dona la amers leue
hom segons que sera:—

ffactum sine pa lauretī ugo mara·

Petrus dei gra Rex
aragonū valen:
Maioric Sardinie t Corsice· Co
mesq; barchīne· Nobilibo et di
lectis p̄cton nostro generali vi
ce gerentibo Gubernatori gen
erali Regni Sardinie et Corsic'
et aliis officialibo Regni eis dē
bandis generalibo Catholoie
et Regni valencie vicario et
subuicario et bailiu barchīne
Necnō vicariis Gallicdinis·
oarrmis iunctis alcaldis alusq;
uniuersis et singlis bandis lo
calibo quorū cumq; locum Reg
num aragonū valēcie Maioric
me t Corsice ac comitatū bar
chīne Necnō Consulibo quibus
cumq; p nos constitutis ac cō
stituendis et unīuersis alīs et
singlis officialibo et subditis
nris presentibo et qui pro tpe

fuerint uel locaterentur cõ
dem Galterem ⁊ dilectionem
Gagar humana, pusio rerũ
cuentũ mẽtes ⁊ er oiectura
p̃teritor futura, promtens:
quato maiora timet esse dis
pendia tanto promptiois ⁊ p
fectiores cautelas p̃parare, ip
icat. Cumq; nonerimus ac
tus ab exordio q; quia Naues
tenuit et alia q̃ uns ordinia
uersilia nec debitis nec com
pletis guberniaculis regebant
nedum pdictis rerũ iniuria
tus et uentũ obuiantibus uen
tis plurimor mortis, pdolor
opinate tormẽta uolentes
igitur pdicta pfonas et rerũ
distrinxia quantũ possibile:
nobis fuerit subleuare, ac se
curitati nauis amodo puidere
capitula tenorũ sequencia pro
uidimus ordinãda. Ho e tot hom
qui sia tengut de uarcel q̃ haura
pfa paga ⁊ nolha y mire la trep

Primerament que tot
marmer o balester o

funcal et altre que sia acordat
de nau o galea o de leyn o altre
uarcel sia tengut e dega fuar e cõ
plir al patro de nau o de leyn o
altre uarcel aquel acordat sem
tot so q̃ en lo sen acordament
haura promes e coues de fuar
e complir ari q̃ aquel marmer
o balester o altre acordat de nau
o de leyn o altr uarcel si haura p̃
fa paga o prestrech de son patro
o lochtinent de patro q̃ dega fuar
lo matge q̃ haura promis
si conchs no hauia necessitat
de metaltra o q̃ prenga murl
er o si alcuna barratut li fa pre
uenguda de pus q̃ fu acordat
e q̃ de comtinent q̃ malaut fa
o presa muyler haura o li ber
atat li fa pueguda q̃ lay dega d̃
micar a aquel de qui acordat
fa e retre so q̃ pres haura d̃ pa
ga o prestrech e qui cõtra fara:
en aquest cas dega esser pres e
q̃ reta al patro la paga o prest
rech q̃ haura pres e q̃ pach:
de pena. Cent sol' o esha pis

cent dies alcastel e tot altre:
patro qui la acorda ne lo sen
men pus que li fia denunciat
qs acordat daltre pach de pri
cent sol. E nau o qual esterma
de nau o daltre uarcel en lo:
acordamẽt quel patro o loch
tinent del patro fara dels ma
rmers balesters o funcals d̃
la metre los comẽts en escr
it en lo cartolari del dit acor
damẽt. E quel dit esterma:
ans q̃ comens a usar del dit
offici fassa segurmet en por
del batle de barchona o de son
lochtinent o del loch on lo pat
esterma posem en la dita nau
o altre uarcel de usar de son
offici ben cleralmẽt

Item q̃ tot marmer o
balester o altre acordat
qui fugir o desempar p paor
de mals lerns o p paor de fo
rtuna la nau ol leyn o altre ua
rcel p que fu acordat si dix
lo patro no la desempara p
mer o son lochtinent del pat

esio fa q̃ deu esser penat p lo
cors. E mpo si l patro o son
lochtinẽt de patro desempa
ra la nau o altre uarcel que
ans q̃ isch̃a dela dita nau o
altre uarcel en presẽnia daq̃ls
q̃ aqui sun p̃sents dela dit
quel desempara aq̃ll uarcel
ari cõ aquel q̃ nol pot saluar
e que hiencha atot hom quil
desempar. E daquell desem
pamẽt fassa fe lescriua si en
lo dit uarcel fa

Item q̃ tot
marmer o balester o
altre acordat qui tay ort
de nau o leyn qui uaia en ter
ra sens uolentat del patro
o de son lochtinẽt q̃ fia penat
p la cola o uer sil lexa ma
uolta sens uolentat dels se
ssõ dits. Ho e tot hom tengut de
nau o de leyn q̃ fugma de pus
q̃ fu pres del patro

Item que tot
marmer o balester
o altre acordat q̃ fugma a

nau o aleŷ o altre uerel dep
ms que sẽm ptts dela plana
de barchalona o daltre loch on sia
acordat e no haia fmt lo trẽps
de que sia tengut ala nau o al
tre uerel si es trobat q̃ sia ps
e q̃ neta en tot cas sũ que dela
nau o altre uerel haima pas
e q̃ pas tot so q̃ haima fmt
ala nau o altre uerel q̃ sia del
patro e q̃ pach de pena· E cent
sol· e q̃ ella E cent homs en pr
son ¶ E tot hom acordat ò nau
o deleŷ qui mouta barayla en
tem que aquel
tot marmer o balaster
o altre acordat de nau oleŷ o al
tre uerel de qualq̃ condicio sia
qui meta barata en nau o en
Galea o altre uerel dela ẽs ps
p los altres acordats del dit ue
rel si lo patro o son locmenent
los haimana de part del semp
Rey equel dien metre en un
cep equey esta tant tro sia en
terra dela semoma del Rey e q̃
sia liurat ala cort e q̃ pac· de·

sol· e q̃ no compte lo seu loguer
tant com estera alcep e sia del pa
tro· E si los marmers nol uolã
pendre que paguen p pena· e·
sol· cascũ· E mpo si p la dita bar
ata segunt natfia o natfires q̃l
dit barayla nt ella e dela hai
aquela pena q̃ de husatge e de
dret deura hauer segons la cal
tat dels altres ¶ E tot patro q̃
acordara marmer o balaster ò
la paga q̃li deu fer
tem q̃ tot patro
de nau o leŷ o altre ue
rel sia tengut a mermer e ala
laster e altre seu acordat de pa
garli son loguer q̃li haima, p
mes com haia fmt lo temps
al matge de que sia tegut al pat
Empo si lo patro li deuia paula
ans quel temps no hagues ser
uit quel deia pagar de tot so q̃
li sia tengut· ari cõ si tot lo tẽps
haima fmt si doncles noli dei
na paula pladreme prouat o
p barayla o p galera o sino esta
na a comendamẽt de son mano

en aq̃l temps que noli deia esser
donada paula en loch de sera
vns
tem que si marmer
o altre acordat pren·
dolp en la nau o altre uerel sa
ent lo fuey dela nau o altre ue
rel facent lo fuey dela nau li
pren malalha que deia cõptar
son loguer mentre que sia en
la nau o altre uerel ans com si
era sa equel patro li deia pagar
son loguer e altres coses cõplir
segons forma e odino del seu
acordamẽt· E mpo si era·i· ma
tge dolta mar quel pat̃ sia
tengut e deia en tot cas tor̃
aquel ab aquela nau oleŷ o al
tre uerel cõptant a son loguir
tro quel haia ta lon acordat
sa estat
tem q̃ tot marmer o ba
lester de nau oleŷ o alt̃
uerel qui prenga loguer ò nau

sia tengut de metre armes sõ
es saber lonces cuyrasses gor
gera capel de ferro e espala e
coltel e lonces dues balestres e
·i· croch e· c· pessadors o mir
atons e que deia aqueles ar·
mes empar tota uegada que
p son maior ne sia requesta p
deffencio dela nau o leŷ· E qui
contra fara· pagara de ban p
cascũ uegada· unt sol· E si
aquel marmer no metra les
armes dessõ dites en nau o
leŷ o altre uerel de qui acord
at sera e aq̃las com requeltes
sa no empara q̃ no deu haia
cõptat de son loguer del tẽps
q̃ fmt haima ans sia guanyat
al patro
tem q̃ tot marmer
o balaster de nau o de
leyn qui sia acordat q̃ nau
en matge dolta mar e haia
pres prestech e paga deia haure
en la nau o leŷ despuys q̃ la

nau o leyn hauria comesat acarregar si pel patro o mercaders naquest ne fa arnaque de quatr mts m tague la ñ. caseu ab les sues armes ari q̄ fassa lom cōptr quel quart dela companya tague en la nau tots nespis e aqsta mt haia acōptar tot son loguer ses q̄ persona lo mes. Esi es aun atge haia .xij. barcons sia nchs en lo acordamēt no si estau empas q̄ sens loguer hi haia affaire. Empo en aso no es entes les mts q̄ en aquela nau o leyn haura apes quela nau o uerel se comensa desarmejar per amar en uatge. E qui contra fara pagara p pena p casca uegad .xx. sol.

Item q̄ tota nau o leyn o altre uarel q̄ haia comesat acarregar p qualq̄ uatge o la hon no haia com

ensat de carregar si noues de galeas o altres uerels de anamichs o corsaris sen en lo loch on la nau o leyn sia q̄ tots los marmers o balastiers acordats q̄ hauen pas per sueld o paga feta raquesta a eyls p lo patro o escriua o altre en loch de aquels deuen taura en la nau o leyn ab luy armes p dessendre aqll e de tan estar aptat com al patro o alsom lochtinent plaura. ari empo quels marmers cōpten alur loguer. E si lo marmer o altre acordat nos recaura feta la requesta pach p pena .xx. sol

Item q̄ tot marmer o balaster o fincal o altre acordat de nau o leyn o altre uarel deia estar amau aquet en obadiencia del patro o de son lochtinent de q̄ acordat sia. E si alcū daquests con

tinstanta prosamēt ne ab ma lica al dit patro o alson lochtinent aquels marmers els altres acordats dela dita nau o uerel prenguen aquel o aqlls qui aquel cōtrast furam e aql metre en cep e tenirlo tro q̄ hauen en senyoria del loch on sia lo patro e aquel meten en poder del ordinari del senyor hi q̄ fassa son q̄ de dret o punisca als plus pura fecton. E que lo dit acordat no cōpte de son loguer mentre estara al cep.

Item q̄ tot marmer o balester se deia recullir aquel dun aquel pa hon hi haura dit si la nau o leyn se desarmeiara q̄ de tot mt q̄ sia retengut deia cōptar a tot son loguer. E si alcū marmer o balester trobat sia en terra e la nau o leyn haia feta uela q̄ de nau pagat p pena .xx. sol

Item q̄ si alcū marmer o balester o fincal pteia o arnesa de nau o de leyn o altre uerel sens no lentaui del patro o de nauta o de lur lochtinent q̄ pac de pena cascuna uegada .v. sol. o estia pres .v. dies al castel si pagar nols pot o si lo patro o nautra q̄ esta al cep dela sua nau .v. dies aq̄ no cōpte

Item q̄ si alcū marmer o alscuns balastiers o fincals pteia de nau o leyn sens uolentat del patro o de nautre o de son lochtinent q̄ pac de pena uegada si es cascu dia de pmes als de nau so es cascu daquels .xx. sol. E si es altr barcada de nau o de uarel pac cascu daquels .x. sol. E si pagar nols pot esta cascu daquels p cascu son

nen al alcaffel

Item si alcū marmicer se
n uenga ab lo patro o
son lochtenēt de estar en nau
o en leny estant en playa o en
altre loch. Laquel marmer
cerra fora la nau o leny sens
uolentat del patro o de són lo
chtenēt q̄ pach p pena cascūa
uegada. xx. sol. e q̄ pda lo log
uer qui h sia acgut tro aq̄ll ho

Item q̄ si alcū
marmer o altre acor
dat de nau sia trobat dormēt
en la sua guayta que p cascūa
uegada q̄ pac de pena si es ma
rmer de popa. xx. sol. si es ō
proha. x. sol.

Item q̄ si alcuna nau
o leny o altre uerel p
fortuna de mar o de neuir uen
dra en terra o entrara alsons
quels marmers obadasters e
sermanals e tot altre hom qui
sia acordats daq̄lla nau o leny
o altre uerel sien tenguts e de
uen anar ottmamēt arrestau
rar e asaluar la nau ol leyn
o altre uerel e los arnes daq̄lla
e en cara les rolles o mercade
ries qui en aq̄lls sian. axi que
ls ots marmers e sinicals co
mpē tota hora atot lur logu
er mo q̄ lo patro lus lo digua
axi que si aquels marmers
o sinicals sen ptiran o sen ha
uran axi q̄ no ayudā a saluar
la nau o leny o crarches o arnes
de aq̄lla ne rolles ne mercade
ries qui en aq̄ll sian q̄ no ha
uen cōptar del treps q̄ sunt ham
mans hauen atretze so que
pres hauiam a prestech o a pa
ga al patro. E no res meys sih
marmers o sinicals qui avo
ar no uolhā hauran ans lur o
rolles en aq̄lla nau o leny o altr
uerel. tsiam saluades. E no ay

dara a salvar la nau ol leyn
o altre uerel e arrestaurar q̄ll
arnes eles rolles de aquels sie
n sistats al senyor Bey. Que
tota hora hauen aquels mari
ners o balasters o sinicals qui
no ayudā estar presos tro que
aquela paga o prestech lauran
tornat al dit patro

que lo patro per pendre marin
ter que sia satisfet segons
forma del acordament

Item q̄ si alcū
marmer e sinical sia
acordat p patro de nau o de leyn
o d altre uerel o per lesterma da
quela nau o leyn que daquel
acordamēt o paga o prestech de
ua esser cregut lo patro o escriua
de aquela nau o leyn o uerel ari
que la cort del lech on lo patro
o escriua de aquela nau o leyn
o altre uerel sia o requerra lo
marmer o sinical de finayh las
couments entre eyls empasses
dela en continēt prenore lo ma
rmer o sinical e aquel pres ta
nt com: tro haia satisfet plan
erament al dit patro o lur lor
hament en so q̄ aquel marmer
o sinical sia tengut segons la
coumēda del dit acordamēt

Item q̄ nesū
barquer marmer o al
tre no gos traure ni desarres
ar ni carregar de mes de nau
o leyn o altre uerel sin ne altris
rolles sens uolentat del patro
o de són lochtenēt. E qui contra
fara pach de pena cascūa uega
da. x. sol. E no res meys aquel
qui aytals feynes fara sia tengut
destar a dret al dit patro o són
lochtenent en so q̄ dessus

que barquer no
desmanegar de
sos pena de

Item que si alcuna psōa
fara fer nau o leyn o bar
cha o altre uerel en la plana de
barchona e a ops dela construccio
de aquela nau o leyn o barcha com
para fusta stopa clano ancheus
cotons e altris fornimēts e arra

es necessimes a ops dela dita
nau o leyn o altre uerel per los
quals denra dimers als psone
rs de qui compraues les hauna
o si p aquel patro o enmanador
sia tegut p uonals als mestres
prestams luys obres en consti
uccio daquela nau o leyn o altre
uerel e aquela psona q̃ consti
ruhora ayual nau o leyn o altre
uerel manegar no pora ara q̃
couendras auendre aq̃lla nau
o leyn o altre uerel q̃ aquels
psoners aq̃ sia tegut p ralo
de fuster stopa claus cotons
[illegible]ols e altres fornments
compratz a ops dela dita nau
o leyn o altre uerel p ralo d
rnals sien primers en tẽps e p
portorsos en dret en lo preu q̃
sauen de aquela nau o leyn o
altre uerel en temps ab los
psoners daquela nau o leyn
o altre uerel en so q̃ bastara ha
uran q̃ uinclen m altre acord
de daquels psoners aqui sera
tegut ples dits ralons tro q̃

la nau oleyn o altre uerel haura fe
ta uela en lo loch hon cõstruyt
dafin sens ambarch daquels p
soners aq̃ p aquela rahõ sia da
gut fenal emp daquela nau o
leyn o altre uerel sens tot cõtrast
de aquels psoners aq̃ sia tegut
Despuys qualq̃ negada si la
dita nau o leyn se haura auedra
q̃ en lo preu daq̃lla uengue pri
mers aquels q̃ dret comũ orde
sauul tota negada quel psoner
sia primer en la sua part a cota
altre psona qui sa crezedor daq̃
la psona qui aytal nau o leyn
o altre uerel haura cõstruyt

Item q̃ negũ barquer
no gos trauer de nau o
de leyn o altre uerel marier of
icial sens uolentat del patro
o de son lochtinẽt e q̃ otra fama
q̃ pach de pena v sol

Item q̃ negũ
ca nauguer pescador ne

altri nos gos metre ne lansar nan
ses ab proa ne ab sanayla ne en
altra manera en la mar de fons
de .xx. vi. passes en nus locs ari
del muur dela darasana en seyes
da ualoch tro al unit de sent dam
el p aquestes matreres sempes. E q̃
contra fara pach p pena de cent
sol. e no resmeys quel patro o son
lochtinent e los marmers d nau
o de leyn o altre uerel pusẽ aq̃les
nanses si trobades san en la mar
ari cõ dit de murar amur pendra
o tarlar sens neguna pena. E mp
si alcũ pescador e ranaguero
altre uolra tarlar en nanssa o en
nanses dins los dits termes o
pusẽ fer tantsolamẽt tarlanza
queles ab senarles plenas de ar
ena.

Item q̃ negũ
barquer o gronder no
puxa hauer ne tenir en son alb
ergh p barreiar esclaus sino tant
solamẽt dos ars q̃ al lauor de desar
regar o carregar no puxa hauer

en temps sino dos esclaus ars que
aquels sien seus ppis e no dalti
E qui cõtra fara q̃ pora aquel
o aquels esclaus que mes hau
ra en aquel lauor

Item q̃ negũ patro o al
tre enmanador o sobre pa
sat en loch de patro no pusa mẽa
lenar sobre les parts ne a ops
daquela les quals los psoners
hauran fermades en nau o en
leyn o altre uerel. Si aquels per
soners serun presents en lo loch
on aq̃lla malcuta se fara ne a
quel prestador no haia negũa
obligacio sobre les parts de aq
uels psoners la on lo sen pres
tedo digue q̃ sia auengut en pa
sit de aquela nau o leyn o altre
uarel sonchs nos fia de espres
sentimẽt daq̃lls psoners

Item q̃ tot psoer d nau
o de leyn o altre uerel-

241
195

pman p la sua part com ar alcu
quant la nau o leny o altre uer
el ab les sues carregues e aquelles
uendre aquelles hi com publi
camẽt e el preu rebre e assi satis
fer sens embarch e cõtrast del pa
tiu de aquela ans si aquell sa
lo pas sia tengut de loar aq̃lla uen
da que feta sia e que haia apen
dre so qui sobrara del preu lama
da la part daquel pseuer en tot
loch on sia mes la pseuer saul
en fia o sarraims · E ari empo
quel cõparador daq̃lla nau o lern
o altre uerel haia segurt e cõplit
lo matge lo qual le nau o el lern
o altre uerel fermat haura

De part promesa en nau entrepa
ab recters mydes. Capt xcv. les
mides aguts es rengin

Item q̃ si alcuna pson a
strupta nau o leny o altr
uerel e aq̃ll destruẽt sia en comme
nt ab alcuna pson aq̃lla dela fortu
o fer certa part · E si entre cels
empes de sites mesmis daq̃lla
nau o leny o altre uerel de q̃ pro
mesa sia aq̃lla certa part q̃ aq̃ll

pseuer haia atorgar espagar dels
sens bens aq̃lla part dela qual o
uengut sia entre cels ars quel
batle nostre dela aquela pson a
forsar e fer o plenerẽt a aq̃lla pt
conegunda entre cels · E mpo si
les mesmes carga lo dit destruẽt
sens uolentat daquel pseuer
q̃ en aquest cas no sia tengut de
fer la dita part

De qui deu robar
Si haia fet abandonar les mercha
dies se alguns hy haura

xxbm

Item q̃ si alcuna nau o
leny o altre uerel sia car
regada o carregat de roles e mer
cadaries e aquela nau o lern
o altre uerel sofferta fortuna o
tempestat de mar o de uent o ca
rrera aq̃lla fortuna de mar o de ue
nt o sia la dita nau o leny o altre
uerel opresa de naus o leus o ga
leas de anamichs o daltres arn
q̃ la dita dita nau o leny o altre
uerel p restauramẽt esalliam
ent dels psones e dela nau o
leny o altr uerel e mercaderies
e roles q̃ en aq̃lla sam hauram

a fer git dels roles emercaderies
q̃ en aquela o en aquel sam
quel patiu o son lodit mẽt no
puga ne deia fer git daquels
roles sens uolentat dels mercha
ders qui en aquela nau o leny o al
tre uerel sam o dela maior pti
da daquels · E qui mes roles o me
rcaderies en aq̃lla nau o leny o al
tre uerel hauram de luns lodits ẽ
nts empo si en la dita nau o leny
o altre uerel mercader o son lo
dit mẽt no hauran e conedran
de fer lo git per lo mes dan a
esquivar quel patiu no puga
fer lo git de aquels roles sens
uolentat e requesta dels marche
rs qui aq̃ sam o dela maior par
tida daquels · Declaram em
po que si lo dit git se haura afer
as fa q̃ totes roles e mercaderies
e moneda e tot argent ars en
pessa com en uarcha com en loy
es e cambi e altres de denra q̃s
fassen p ralho daq̃lla nau o daq̃
lles mercaderies q̃ hi sam · E me
rcaders e draps dauur cõ seda

e totes altres coses deuen pagar
exceptat cauts so es la fusta e
armes e uestaduns o armes de
lits de quals q̃ psones sian · uuy
les q̃ sien sobre cuberta o sots cu
berta roles la dites

De dan roles en git dela part dan
Item que les
roles saluades e gitades
deuen esser preades e estimades
ars cõ ualram en lo loch on la
nau o leny o altre uerel port fara
p ralho del seu carregamẽt

De git com paga la fusta

Item q̃
la nau o leny o altre ua
rel dela ajer estimat segons la
ualor q̃ ualra apres q̃ sia esca p
ada dela fortuna e oppilla e sia en
loch on port fara per desarrega
r ars q̃ dela pagar en lo git
p la mantat dela ualor que sia
estimada ·

De git per los nolits

Item q̃ dela pagar la di
ta nau o leny o altre ua
rel alson patro en lo dit git p ·

tot lo nolit q̃ li fa cegut. ari
p les robes gitades con saluad
es· E aq̃ matex quel pat̃ se
puga retenir p sõ qui fa cegut
als marmets o quel conẽdra
pagar en aquel git dels q̃ fa de
gut a aquels marmets sens
tot contrast

Item si alcũ patro o
sõn lochtinent metra
o carregara alscunes robes o
mercaderies sõbra la cuberta
de nau o de leñ o altre uarel se
ns uolentat dels mercaders
de qui sam aquelles robes o me
rcaderies conẽdra p la dita fo
rtuna agitar que les robes o
mercadaries an carregades
se deien ptre al patro e no al
mercader si dampdos no seran
carregades en la dita cuberta
de uolentat espressa del dit me
rcader ans que les robes de sots
cuberta ne altres de quelles de
sobre espressades en ques q̃ sien
no fassen a les robes qui sien sõ
bre cuberta· Declaram en cara
q̃ aquelles robes se hauan p̃mer
agitar que les robes qui fam
les unes als altres

De robes jetades

Item declaram q̃ les robes
qui hauan de sõta cuber
ta no fassen ales mercaderies
qui hauã sobre cuberta si dicte
no eran mercaderies o robes q̃
fossen dins cuyes·

De retenir robes p les patrons

Item q̃ sie legut
al patro o assõn lochti
nent de nau o leñ o altr̃ uarel
de atiurar se tantes robes o me
rcaderies dels mercaders aq̃
las q̃ aportades fam en la nau
o leñ o altre uarel q̃ bastẽ a la
ualor del nolit e dalcũ daq̃lls

Que mesmes partim en ybz legnes en espay

Item q̃ si
alcuna nau o leñ o al
tre uarel sia pès p corsaris en
amichs o altres· E aq̃lla nau
o leñ o altre uarel se hauran a
resentar quels marmers ha

ien apagar en aquel uescat
p lur loguer

Que paren fermeran adiffer o
metre afons plan vorsa o deyell

Item q̃ si alcuna
nau o cocha o altre ua
rel gros dels sots meses del seiñ
rey nauegnt ala uela en cõta
ran Caleas o cochas o altres
leyns armats de anamichs e
daltres corsaris e aquela nau o
cocha o altre uarel gros si en
tendra a deffendre als anamic
hs quels patrons daquela nau
o cocha o altre uarel gros per
esquar lur pyl puxen essonio
nar o deffer o metre afons la
fer essondar o deffer o metre
afons si fa unst facedor ala ma
nor ptida dels marmers daq̃la
nau o cocha o altr̃ uarel gros
totes tantes leñs o barqs o al
tres uarels pochs qui en ceps
ab aquela nau o cocha daquels
sotsmeses nostr̃s manegnã fe
ta p̃meramẽt denũciacio als
nauegãts en aq̃lla tanda leñ o
barcha ab escripta feta per les
gens daquela nau o cocha o
al patro els marmers daquela
se uolen deffendre daquels ana
michs p saluar lurs psones
e lurs bens q̃ no sien tẽguts en
pena alcuna ne en restitucion
facedora daqueles tantes leys
o barques ni robes qui en aq
les sam· E mpo si les tantes
o leys o altres uarels pochs
estans surts aqui matex lan
hauran cocha o altre leñ gros
e los dits enamichs o altres
corsaris sobrenendrã en aq̃ll
loch on aqueles tantes o leys
pochs o altres uarels pochs s
ran surts· E la dita cocha o al
tre uarel gros se uolra deffen
dre en aquel pas sie tengut el
patro dela dita cocha o altre
uarel gros denũciar ho als
patrõs deles tantes o leys o al
tres uarels pochs q̃ p saluam
ent dela lur cocha o altre uare
el gros se entenẽ deffendre en
uers mettre afons les dites tan
tes o leys o altres uarels pochs

per lur salvamèt. En axi empo
quela dita cocha o altre uerel:
gos e les robes qui en aquèles fam
ham a apagar lo dan donat a a
queles tarides o leüs o altres
uarels pochs a sòn e a luna cò
tant. E ar meter q̄ les dites ta
rides o leüs o altres uerels po
dos ham a apagar per lur valor
e ples robes qui en aqueles fer
an en lo capitol del dan donat
ar meter. p sòn e luna o per
semblant forma ordonat en:
sit

Item quel patro ham a
uc nagar la nau o el-
leü o altre uarel ab aqueles pla
ges nefes e ab aquels mariners
e ab altres apellamèts q̄ fa q̄
ues entre eyls eles mercadors
noliejats aquela nau o leüs
o altre uarel. E si lo patro em
pregava la nau o leü o altre ua
rell e fara oltra la commèsiò q̄
fa conenguda entre lo patro
e los mercadors q̄ lo mercadò

lo hana notificar al ordonam
E denunciar sis uolra p tal que
aquel patro sia punit en la pe
na que posada fa entre lo mercà
der e patro en lo noliejamèt sem
blantmèt lo patro dels mercade
rs en los comments per eyls pro
meses

Item q̄ nuyla psona estr
anya qui no sia dela iur
isdicio del senyor Rey no gos lo
gar ni tardar ni traer ni fer trer
fusta de ferma de olzina deles ter
res del senyor Rey. E qui otra
fara q̄ la fusta sia cōfiscada al se
nyor Rey e pac p pena ccl sól
E ar meter lo patro de nau o leü
o altre uarell qui aquela carre
gada haura o assegurada de trau
te pac de pena. ccl sol

Declaram
empo quel mariner
le guardo e esferma son entre
es p loctroniè de patro cascun
daquels com lo patrò no sera

present. E ar meter aquel qui
patro sia posat per lo senyor e
uer patro daquela nau o leyn
o altre uarell

Item quel
senyor Rey ne officials:
seus ne altre no puxen en quer
ir ne mamar o hauer les dessus
dites penes dels mariners o bal
lers o alsams qui sen cabuts
en aquels bans sino com sia den
manat p lo patro o son lochtne
ut o esferma daquela nau o leü
o altre uarel eno en altre manie
ra

Dels quals bans apenes
o qualsque altres altres
quantitats guanyades de part
apart haia la cort e cuytge on sam
conenguts les dues parts e aquil
qui acabara la tertà part

Daquestes coses dessus ha
uer menamèt tots offi

als del senyor Rey e consols de f
uar e tanir aytant com al senyor
Rey plaura.

Quo circa nobis et uniuer
sis quibus dicimus et distric
te precipiendo mandamus qu
atinus predicta capitula et eorum
quolibet q̄ pro eorum utilitate
et publica sunt ut poterit ordina
ta iuxta eor fines et tenores exercea
et fieri faciatis ab omnibus in con
tusse. Dat barchinone decimo
kalendas decembris. anno dñi. mo cc
lxxmo tercio. Quadragesimo

Dos petrus dei grā
rex aragonū ualle
ac comes barchi
nonie Sardiñe
et Corsice Comesq
barchinon Rossilionis et Cerritanie:
Quia cā consilium maris cui
tatis nostre ordinatū extitit
ad finem ut negocia quelho
rum maritimarum que i ea du
ant non fuerāt i eis iuris:
ordine breuem et expeditam
decisionem seu determinacion
em susciperent put decet. Et si
cuti mihi pparte patronorū et
matriculariorū cuitatis pōtē
fuit nobis expositum frequēti
sepissime contingat q inter
ros dē cuitatis i negocijs dēo
rum quelhorū aduocacionis
patronatū impedūt et ad
curiam pōtam conmeniunt

i et sup dēis negocijs unde pa
troni antes et facientes diuersas
iurium allegaciones et quibꝰ
de causis seu terminacio dēarū qꝛ
rum plus debito prelatꝰ et pōs
sequens derogatꝰ Laudabili et
utili intencioni qua dēa curia
ordinata extitit ut pfertur et
utilitati pacis dēarum labori et ex
pensarū dispendiis fatigantibꝰ pte
nolentes horū insolencias pēs
tius summouere ad humilem su
plicacionē pparte andree Ga
scila patroni nauis cuius ora
torie nomine, pmo et noie pa
tronatus dēor patronorū et
ordinariorū mor nobis fuit
tenore presentis carte mē p
petuo ualiture ordinamus pu
dentes et uolumꝰ qꝛ decetō nul
lus aduocatus cuius condicio
nis existat i dēis qōmbꝰ aduo
cet nec aduocacionis patronā
um impedat nec aduocare seu
aduocacionis patronatū impe
dire uel iurium allegaciones
facere pſumat ullo modo ea

ndantes p hanc

ndantes p hanc cartam de certa
scia et expresse omnibus et singlis
officialibus nris ac uicariis pōtis
presentibus et futuris cuitatis et
regni pdicti qꝰ ordinacionē et
pusionem mei huius firmit ob
seruent ipiq officialis obseruari fa
ciant et no contrauenient nec ali
qui contrauenire pmittant aliqua
rōne. In cuius rei testimoniū pre
sentē cartam meū fieri et mē
magestatis sigillo appendi
cio

Signum petri dei
gra regis aragonū ualle
ac comitis barchi
nonie Sardinie et Cor
sice. Comitisq barchinon Rossilionis
et Cerritanie. Ber pal.

Testes sunt Romeu ilerdēn
Epūs petrꝰ Comes urgelli et
uicecomes ageñ dominicꝰ:

iohānes Comes impiri. Iohā
nes uicecomes Cardone et Ro
gerius de cerruliono militer

Signum mei ber
tholomei scribe qui hanc cartam
dicti dñi Regis Qui de mandā
to ipsi hanc scribi fecit et clausit Co
rrigitur, autem milleis nonā
gesimo et i cerracesima fi et
mē magestatis sigillo appendi
cio

negotiorum hominum quorumcumque
pro negotiis pertinentibus

Dilapte adenou del mes
de febrer las dela nāti
de mē senor. Mill. Cccs
tanta tres estants Consols los
honrats En Simō dentamora
en siscesch assem plos honrats
en bīg tornamira canalli ro
ham umbert roham umbert Ci
ntedams pe fabretes. E. pont
mercaders en tāta matex pi

dhapes · murats dela umilitat
e regne de oyallorcs ab cosell dels
nobles oyssr olfo de prida en bns
dalcella caualers · conselles del Sr
nyor Rey e reffermadors en lo
regne de oyallorcs fo ordonat q
p mes lr e utilitat dela cosa pu
blica · q per esquiuar allonga
ments e difftigis en les questio
ques menu cdaquestat se me
nam en la cort del consolat de
oyallorcs · q pus prestamet
sien manats adrguoa si · ter
minacio/alcu procurador de co
rt o altr qual se uol persona
uolent pledar per nom daltr
psona no sia hoyt ni escoltat si
lo principal p lo qual procuram
o procurar uolra sera present

dimarts a · xxv · de juhol av
essus dit

En dia cayu denuit dins
los nobles oyssr nolfo de
prida · e oyssr · bug · de bella
caualliers Reformadors del Re
gne de oyallorcs menant de ho
en auoca als homrats en · G · sa

coma · e en Nicholau de pachs
consols dela mar en lan present
q sots la pena p los dits nobls
Reffermadors la acrds o als pe
cessors luns en lo dit offici ham
en posada/q no dien en lur cort
hoir ni escoltar negu nol qpe
rador qual se nol de cort qui
umpla o entena, pledar per altr
umples q la part p qui plaia
o pledar uolra sie present en
lo iur ono o encara fora la ciu
o illa de oyallorcs exceptat en
po alcuna psona qui sia comun
ta de fanch dela part qui sia ab
sent · ab q no sia nol o, pledar
de cort acostumat de pledar ·

Subsegnetment dime
cars a xxvi · del mes dem
hol a ven dela nat de nr senor
· oo · cc · lxxv · con los homrats
nanthom secomna en Benonart
e malbosch consols tengues
e obahosen en la lur cort pre
sent del consolat la letre Real

q los pelegrins y mariners
puguen portar armes

desd registrada e los menamen
nts desd escrits e continuats a
als homrats consols dels ayns
prats psalors luns en lo dit
offici del consolat · Empero ia
alsuns nol uolents, pledar en
present cort no contrestant los
dits menamets fossen estats cr
ats demant homrat oyssr arman
fos caualler lochtiment del homr
at oyssr ffranc Sagarriga Confe
rmacio en lo Regne de oyallorcs
per les dites cosses pleit lo dit
homrat lochtiment ab consell del
homrat en lac de untadestes alls
sor sen uns ensemps los di
ts menaments oyema als dits
homrats consols daquest ayn
dela mar e oyallorcs que eels
dian tenir e obsrnar en la lur
cort la dessd dita letr e los dessd
dits menamets segons quels
psalors luns han tengut e ob
snat con sia mes profit e uti
litat dels pleits equestios que
menu esmenara en la lur cort

Nos pr dei grn Ber ara
gonn ualenc oyanorc
Sardm et Corsice Com
esq; barchn Rossillonis et Cerita
nie ad humilem supplicacoie, p
parte usr fuerit exhibita patrn
natus eius oya noie uro, pmo
et noie pmatorio pnon et
marinarior cuitatis et Regni
oya nob fratm Geuore presens
nob oretus oibs pcis pnom
bo e marinis et fidis et unicui
q; urm Qr quocienscumq; cotin
gat nos ul'aliquc urm rone
magn ficiendi m aliqd alis oyar
tmm recolligi possitis absq; a
liquo pene incursu de ffre ar
ma phibita siue sit de die ul'
de nocte reuocamus de animo seu
hitacione nra e eidm ad dcmn
nas maritimm cias nos in eo re
rolligendi ac exercendi uolr fid p nr
magio nemda et dcm nase ad
dmm seu hitacionem nram non
obstantibs aliqbs ordinacionibs
statutis bnis, phibicoibs seu
reuocacoibs qlcuq; mdc fris

presentibz

seu de certa facendis missa de cõcessi
one huius de uerbo ad uerbũ
mencionẽ facient sp̃alem ordi
dantes huius fie de certa sciã et
expresse. Gubernatori ceterisq;
officialibꝫ & subdĩs uris cu
tatis p̃dĩe presentibꝫ & futis:
ꝯ cõcessionẽ mãm huius firmit
obsruet et nõ contra uenit nec
aliquẽ contra uenire p̃mittent.
aliq̃ rõne in aliq̃ rei testimoni
um p̃sentem cartã mam fi
& nro sigillo pendẽti munit
Datũ barchin octaua die
Iulii ano anat̃ dñi .m°. cc°. se
ptuagesimo Regnq; nri Ihesu
Christi Quinto .Nisa. Po

Este dupliquato vide alium
in fine in folio 6 decretorum

Petrus dei grã Ber
gon̄ ualẽtie ordinic
Sardinie Comesq; ba
rchin Rossillionis et cerritanie
dilecto cõsiliario nro fferrario
sagnarriga militi Gubernato
ri Regni ordinic ceterisq; offi
cialibꝫ nris qui nunc sunt i dõ

regno ul' p tpõe fuerint ad quos
p̃sentes puenerint Salutẽ & di
lectiones. Recolimus nup̃ p̃uilegia
et capitulis curie consulatus ma
ris ordinic, pensione fecisse cã
lia nra tenoris sequẽtis. Nos
petrus dei grã rex aragonũ hoc
tpõe cãe quasdã nõ nullis aliis
pius & alias p̃sonis ordinic:
fecimus cõssiones de et sup aliq
bus causis et q̃stionibus p̃tinentibꝫ
ad eam consulatus ciuitatis p̃
dĩe ac de et sup immunitatis et
nullitatibus allegatis aduersus simi
lium p̃dĩe & iudicis appella
cionis curie sup̃dĩe et an sine
dicti consilii sint executiones de
cendę necne p ut i dicis commis
sionibus latis est contentum. Quia
tamẽ commissionis tpõis fecimus
immemores ausus p̃uilegia p nr
tpõe q̃ Regnũ ordinic p execuco
ne multae adquisitis iniustam
ciuitatis p̃tacte concessi q̃ licet
q; i ciuitate p̃dĩa ordinẽt consu
les qui cãs & q̃stiones hominum
maris decidãt et de timmet per

modũ & formã p consules maris
ciuitatis ualẽtie usitatos sicõm
quosquidem modũ et formã et
nũr capitla Curie cõsulatus dicte
ciuitatis ualẽtie p̃dĩi consules cog
nosci cãs et q̃stiones q̃ coram eis
ducunt decidi & determinari bre
uit simplicit̃ sine strepitu & ordĩe
sine scripti & figura iudicij sola
facti ueritate attenta sicõm mari
consuetudine atq; usu et ubi
contingat ab eor sẽa appellari:
inter appellacois dicũ consulatus et
nõ alium potest et debet de dicta ape
llacone cognoscere et coram eo debe
nt allegari et tractari ulq; p par
tem apll̃atã absq; alio nouo pcesu
su et p̃bacone fiendis grauaminis
illatis & inuste ex q̃bus alle
gati dicam sinam consilii debere
reuocari anullari aut corrigi
p iudicẽ sup̃dictum aliis sententia
siue cõfirmet ul' infirmet
sententiã cõsilii p̃dĩi nequa
quam appellari p ut hec alia
i dicis p̃uilegio et capitlis dequibus
nob ficta certum p̃pta fides indi

mo liquide appareat idcirco nolen
tes sicuti nec decet nec racona
bile possimus nec debemus dictos
are i aliquo p̃uilegio sup̃ dicis
dequo si recordati fuissemus comm
issiones p̃dictis minime fecissemus
nec unq; dictis capitlis nec officio
et iurisdicioni dicti officii cõsulatus
et iudicis appellacionũ p̃dicti
Commissiones ipas et omia & sin
gla i earũ tenoribus contenta sub:
quacũq; forma seu expssioũ ver
borũ quibuscũq; fictionũ et de
rogatoriarũ fuerint cõcepta:
Et eam omes alias siquas cõ
tra p̃uilegia et capitla sup̃dicta
ac consuetudinẽ mor̃ recitatos
p obliuionẽ i portunitate seu
i aduertencia aliquo nos facere cõ
tigerit Reuocamus huius tic et a
nullas ac p reuocatis & nullis
haberi uolumus et decernimus de cer
ta sciã & ex certa sciencia et ex̃pse sub
pena mille morabatinorũ auri a
quolibet ipso contra facientes

erbigendum et nō aplicandum
Erario nec aliquo dās commissio
nibꝫ utatur nec de bonis p̄sumat
se intromittere ullo modo:
Nos cū ad cautelā omēm p̄fer
tatem contrariū faciendi eis to
tali adimēdo et dēnō irritū t
inane si secus aliquō ip̄m con
tigeret attēptari dat in loco
de Casp sub nr̄o sigillo secreto
octauo nonas octobr̄ anno
anat dñi .o. cc. lxv primo
ber. G. vlb. Nunc autē
ad rei ueritatis p̄sentiā nr̄am fidelis
nr̄i Raymundi Arnaldi comitis
lle et marchionis de Gothia nuncii
per ūnūsitatē dicti Regis ad
nos missi supplicando p̄posue
runt coram nob̄ Q̄ nos dēm
Gubernator nr̄um contra
p̄uilegia et capitula dō Milatg
nos intromittere p̄ supplica
one seu requisitiōne partis cōtraq̄
fuerit iudicatū tā p̄ sīam
consilii q̄ iudicis ap̄llationum
cuius iudicis sententie eligendi de
lent consules p̄dō quales sic

nr̄a capitula et signanter quā
dos nitrumsitis de quadam se
tentia lata p̄ iudicem appellōm
iudicis consulatus i cūria marith
ma q̄ducta fuit inter iohannē
colomerii et bernardū Bigolfi
i cūria cōsulatus audiendo partē q̄
subabuerat p̄ dictum iudicem
sīam et declarationē faciendo
q̄ dicta sīa erat nulla Remitē
do ptes ad alium iudicē cōsulatus
eligendum qui cū alijs p̄cibꝫ
maris sīam p̄ unigarit nō
obstante oppōne nunciorum
dicti Regis p̄ cōfirmatiōn dōrum
p̄uilegiorū consulatus p̄fa te
bīnardo quandā a cūria mā ob
tinuit licā dat barchin. p̄ūn
die decembr̄ anno p̄fō p̄terito:
p̄ quā non Recordati de dās
p̄uilegijs nobꝫ commissis q̄ Re
cognito p̄cessu mō ip̄m bīnar
dum et iohannem colomerii du
ctu i cōsulatus et iudicis appella
onū nō fuisse feam cū expōne
et certificatione grauaminū
multitudū et inutilitatē q̄ dā

ps. apllans se ex dā sīa con
sulum lēre p̄tendebat p̄dēm
sīam dōm cōsulū exequi fa
cētis oīa p̄cessus apllōne remō
ta p̄ ut i dā lra lxc et alia
cōtinent q̄ oīa i magnū et
euidens p̄iudicū dōm p̄uile
giorū t honorū usum dicte
cie obseruatorū usq̄quaq̄ t p
nos suam sacē cernit reduc
dare Quia p̄ supplicarit no
bis nūcij p̄cibus sup hoc de
remedio nr̄e p̄uidere Cum
nr̄a mēsit dā p̄uilegia et ca
pitula suare renouata dā com
issione q̄ut ḡio p̄ nos enanta
tum t p̄cessū fuit cōtra formā
dōm capitulōm et p̄uilegiorum
dā cōsulatꝰ et consuetudinem
t usum nr̄e subsequutos man
damus vob̄ cōmissa t cōmissē q̄
dā p̄uilegia t capitula dicti cō
sulatꝰ teneatis obseruando simil
dictos consules t iudicē uti di
ctis eorū p̄uilegijs t libertatibꝫ
p ut eis melius actenus usi extitē
runt nō obstante dā declaratiōe

nec alijs crēpatōrijs et frīuolis
oppōsitionibꝫ in contrariū factis
ul' fiendis hactenꝰ non inuentis
nec aliquē contra uenire p̄ten
tis si iram et indignationem
nr̄am cupitis euitare Cum ne
sit erbigēte rubrica ff. p̄uidi
mꝰ t ultimꝰ Dat barchin.
sub nr̄o sigillo secreto nonis ia
p̄mo die februarii anno anat
dñi .o.cc.lxxxv. Et tricesimo
Septuagesimo Nono .B. de nal
p̄uilegiū consulatꝰ maris
oriq̄ q̄ a fīs iudias cie
consulatus non est hactenus
apllari

Hoc est translatū bene
et fideliter fr̄ūm auctē
et dēto uenerabilis dñi bīn
tegores nuncs gentis bauuh
odanoīc̄ instrumentis aquo
dam alio trāslato cuius tenor:
sic incipit Hoc est translatum
bene et fideliter fr̄ūm Nono kl̄as
augusti anno dñi .o. cc. quad

ragesimo tcio sūptū aquada
quarta psanctena illustrissimj
dñi alfonsi bone memorie Re
gis Aragonū eiusq; sigillo ereo
pendenti sigillata cuius tenor
talis est ¶ Noverit universi
Q. coram nob Alfonso dei grā
Reg Aragonū Valencie Sardinie
et Corsice Comitisq; Barchinone
fuit exhibitū seu ostensū quā
dam privilegiū serenissimi dñi
Regis pet felicis recordacōis
avi mei sigillo eius ereo appendi
no communitum cuius privilegii te
nor dignoscit ee talis ¶ Ne
petrus dei grā Aragonū et Si
cilie Rex concedo vobis consu
libus maris Cuntat valuic et
pbis hominibus ac universitati
Cuntat poe q quolibet anno
quo eligentur qe creabunt
consules maris i Cuntate pre
sen nre teneāt privilegiū quod
nob sup consulatu duriis cō
cedendū exhibitū et assignet p
nos ul p paratorē Regni:
valuic aut eius locūtenentem
in absencia mea quod bonos
uiros et fide dignos de arte maris
ad que omes appellacōes
quas fieri contingat de pcessi
bus ul fiis seu compulsoribus
ul dcis dōm consulū de volun
tate et p eum determinet loco
mei secm consuetudinē et usū
maris Ede presenti eligimus et
assignamus iacobū dumo Cuē
valuic qui hoc anno audiat et de
terminet appellacones si quas:
emti contigit de pdcis consulibus
ut supra est expressum Mandam
tes universis officialibus et subdi
tis meis q pdcā firma habeant et
obseruēt et facant inviolabilit ob
seruari et no contraueniant nec
aliquē contra uenire permittant
aliqua rōne Dat in Albarazin
vi idus decembr anno dñi·m·cc·
lxxx·ij· Et ego dictus Signū
tri dei grā Aragonū
mi et Sicilie Regis· Testes
sūt Gracias almoravat Raymū
dus de negro Valmacus de cer
cello petrus vera lupus erimim

darcdigna sig num
Raymundi Ascorna dcī dñi Re
gis scriptoris qui mandato eius
hoc scribi fecit et clausit loco
die et anno predictis ¶ Nobq;
p parte iuratorū et plebis hu
ius Cuntat valuic fuit hu
militer supplicatū ut dcm privileg
ium laudare et confirmare et
alia septa de novo fieri concedere
et supradcē de benignitate Re
gia dignarem idcirco supplicatio
ne ipa admissa tam dcm pri
vilegiū et omnia et singula in
eo contenta p nos et nros la
udamus et confirmamus ac pse
ntis scripti mi patrocinio com
munimus, put in dco privilegio:
melius et plenius ctinet ¶ Vo
lentes eciam i premissis vobis
providere ut controversiis sen
tibus finis debitus celeris et
melius ac salubrius imponat·
psentis statuti nri edicto pre
tio concedimus ac eciam ordi
namus q; siue ul pmulgacōne
que p cognitorē dcm apella

cionū nrar dcm privilegii con
stitutū et p hec constituēdū
super ipis appellacōibus ul eaīm
quomodo siue cās plateserit
ul eciam promulgare valeat ma
neant atq; firme nec ab eis
amodo valeant appellari ¶ nec
eim appellacones si quas apre
dictis suis ul promulgacionibus
cognitoris pdcī fieri contigerit
seu emitti volumus et cassamus
et tamq; irritas et inanes ef
fectu et viribus vacuamus easq;
decernimus admitti aliquatenus non
debere ¶ Mandamus p psen
tem paratorib; cur q; uicq;
gentibus nostris baiulis et
iusticiis officialibus nris psentibus
et futuris q; contenta i pdco
privilegio et hanc Laudacionem
et confirmacōnem et concessi
onē ordinacōnē et statutum
nrm firma habeant et obse-
uent ac facant inviolabiliter
obseruari ut supra continet
et no contraueniat nec aliquē
contraueniat permittat aliquatenus:

rõne i ano Rey testimoniũ p̃
sentẽ cartã mãm mr fieri
sigillo mõ pendẽti mssimo cõ
nẽiri vsit ualuc decio kls
febr ano dñi o. cc. xxx. pri
mo Signum [illegible] alfo
nsi dei gr̃a Re [illegible] gis:
aragonũ ualẽc Sardnie et
corssie ac comtis barchõ:
Testes sunt Raymũdo ualẽc
Epũs Jacobo dus Eroucha
Bernardo comchi· biug de
sarriano Sig [illegible] num:
Guillerm agu [illegible] stum sc̃pto
ris p̃dc̃i dñi Regis que de
mandato ei⁹dem hoc sc̃bi fe
ci cum lr̃is rasis et emãdatis
i linea· viiim· ubi dr eiusdem
hoc clausi loco die et ano pre
fixo. Sig [illegible] nũ phi
lipi de rossilio [illegible] ne not
publica ũlensi auct̃e Regia·
et cie eiusdẽ p. rabo scriba qui
auctem dñi ustrie ei⁹ iussu
hoc trãslato appositi et sc̃ripsit
Sig [illegible] num Guillelmi
de copũs not pubca ualẽc

qui hoc breue et fidelit̃ trãs
latari fecit et cũ suo origina
li diligent̃ compbabit cum
raso et emendato i· viñ· linea
ubi dr q̃rto clausitq; die et
ano in prima linea cõtentis
sig [illegible] num venabilis pe
volũbi mihi mandat ualẽ in
anglia qui missa p̃facta origi
li Carta hanc translatu auc
tẽm sibi fecit et scripsit
Sig [illegible] num mei Ber
nardi de vngarnis not
ocr̃ pblici que examina
tam et compbacionem primi
ũ exemplorũ una cũ dño
bajulo et not̃is qui sup̃ et
mss̃ sc̃pto mei fin et qui lla
cum suis originalibus i oĩ
bꝰ concordare comperiebã
me p testr subscripsi sig [illegible]
num mei Raymũdi ca
nuti not̃ publici ocr̃ici
qui examinacõi et compba
cioni hui⁹ exemplꝰ una cũ
dño bajulo et not̃ pdc̃o et
mss̃ sc̃pto interfui et qui
cũ suo originali in oĩbꝰ cõ
cordare inuẽi hoc me p̃testr
subscripsi Sig [illegible] num·
bñdi mẽsa [illegible] not̃ pub
lici ocr̃ici q̃ hec tria trãs
lata aucta p me i p̃sencia
dc̃i dñi uicecomitis gentis bajuli
una cũ not̃ supdc̃is cum
suis originalibꝰ fidelit̃ sup̃ta et
approbata sibi fecit et clausit
nodiu mẽs aplis ano dñi· o·
cc·. quinquagesimo octauo Costat
eciam de raso in· viij· linea p̃ma
trãslati in dictis ubi ligit

184
291

in ualẽc et de Japonis in
eadem linea ul̃ et in· viii·li
nea eiusdẽ exemplꝰ translata
fecit Et rasis i p̃ma linea
scdc̃i trãslati auctẽ ea i· iiij·
linea eiusdẽ translati ul̃ et
de raso in· viij· linea dc̃i trã
slati supplicatũ :-)

q los consolatz pnt Ciutat se hay hauen de terminar las causas segons modo y forma en la ciutat de valencia

Hoc est translatum suptum fideliter aquadam pte stue clausida cundã
priuilegij p̃ gerenissimũ dñm Petrũ dei gr̃a Regem Aragonj valentj
q maiorit̃ Gardinj t Corsice Comitẽ barchin gloriose memorie q̃ aiose
concessi vnusis t singlis Cunbo t hũatoribo Ciuitatis t Regij q maiorit̃
presentibo t futuris cum carta sua sigillo Regio in vetis Regalibo pen
denti munito Dat q̃ p̃die kl̃as junij año dñj m°.ccc°.Quadragesimo
terno clausa t subsignata p̃ Raymundũ sicardi dei dñj Regis scriptorẽ
Consules etiam ordinentur amodo in ipa Ciuitat q maiorit̃ qui deter
minent q̃stiones et causas hominũ maris p̃ modũ et formã in Ciuitat
valentj vsitatos

Sup̃ elemo Consulum

Nos Petro dei gracia Rex Aragonj valentj q maiorit̃ Gardinj t Corsice
Comesq; barchin Tenore presentis concedimus vobis juratis pbis ho
minibo t vniuersitati Ciuitatis q maiorit̃ q̃ Consules q maris et judicem t
scriptorem eorũ possitis eligere vigilia gr̃ Johanis babtiste mensis junij
et deinde añs singulis in dcã vigilia presentandos baiulo dcẽ Ciuitatis
qui in posse et mambo dci baiuli teneantur jurare ad gr̃a dei euangelia q̃
in officio eis comitendo se habebunt legaliter jus et justiciam oĩnibo tribu
endo t jura Regia conseruando. Insup volumo t presens sic ordinamus q̃
dci Consules non recipiant seu recipe possint p̃ eorũ salario de rebo judi
catis nisi vnũ denarium pro libra donech stip ipo salario aliter duxerimo
prouidendũ. In cuius rei testimonij̃ presentem fide fieri jussimo nro
sigillo munitam. Dat valentj Quinto ydo octobr̃ año dominj m°.ccc°.
Quadragesimo Terno. R. vic

Lo molt alt senyor en Johan p
la gracia de deu Rey darago
ni benauenturosament Regnant
en lany oyscat sobre tots mortals
ell personalment era en lo Regne
de mallorgs pueln ordenat e
manat p̃ bon stament dla pseu
cort e p̃be dla cosa publica q̃
en los actes e fets marcadiuns
gin p̃ dia de juy sobtan atrac
tar e finar sia pogut e anentir
segons que p̃ priuilegi spal en
treps passit es stat atorgat als
honrats Consols dla mar dla
Ciutat de barchin. La tenor dl
qual priuilegi Reyal o trasllat
dagell es axtal con se seguex

Q̃ dominꝰ Rex nõ possit se imo
mittere de negociis q̃tinentibꝰ con
sulibꝰ. Nec ad eius audiencia
possit fieri recursus.

Hoc est translatum suptum fi
deliter Aquadam carta Regia pgi
menea illustrissimi dñi dñi per
Regis Aragonum recolende me
morie sigillo magestatis ipius
dñi Regis cum cera Regia
li impendenti communita cuius
tenor talis est In dei nomine
Vniuersis et singlis patere cu
pientibus Quod nos petrus dei gra
Rex Aragonum Valencie comes
Barchi
Rossilionis et Ceritanie Romani
p̃ vos dilectos et fideles nros
Consiliarios Ciuitatis barchin fi
it nob expositum reuerenter q̃
hec officia Consulatus maris
dcẽ Ciuitatis et judicis appellacio
num que a sentencijs et declaracio
nibo eorum Consilium emitti
tur ordinata fuerint et institu
ta ad tollendum inter mercadato
res et nauigantes litium dispe
dia et turgia questionum cum
ex priuilegijs sup̃ predictis dcẽ
Ciuitati concessis possint et de
beant fieri Consules et ju
dex de causis et negocijs ad ea
rum examen et judicium ptine
tibo cognoscere et eas recte sine
litie et scriptis sicut et publica
utilitas id exposcit Nec a sente
cijs et declaracionibus que fe
rentur p̃ judices appellacionum
Consulatuum valencie et aliorum
carum et aliorum eciam locorum
maritimorum ab aliquem appelle
tur cum omnis appellacio preter
illas que ab ipsis judicibus emitti
tur sit et officijs eorum Con
silium predicta nonnulli tamen
malicie homines ducti suggestiones
eorum Consilium et judicis Ciu
tatis p̃dce cognitiones et judicia

quare sine sua q̃ instituta

nõ sine hitte sue

s. spectauer sua
frat ejr pcry

cintare et al cos turbar i suis of
ficijs ad Cancellariam vel au
diencjam nram seu nri primogeni
ti carissimi recurrunt/ quidam de
lici p feris ad officium dorum
Consulum primentibus et aliqui
p Diam appllacionum quas ad
nos a sentencijs et declaracion
bus dr judicis interponunt
ex quibus causarum ptelarum
decisio/ cultus impeditur justi
cie et laborum ac expessarum de
vacio ptibo subjnferetur quod ce
dcedit contra nstrum dorum p
nlegiorum et bonum publicum
nrorum fidelium subditorum/ qd
circa supplicato nob humiliter et
sup hijs diligarem Quens et
salubre remedium favorabiliter
impiri/ visis et recognitis p
nos/ ac pensatis rationibus
quibusdam et notabilibus sermonib
pensis nob p Dam Cuntatem
que digne nos jnitant et jn
ducunt ei jn suis opportunitati
bus existere liberales/ tenore pse
tis carte nre firmiter volentes
statuimus et ordinamus et pnde
mo/ et vob dcis consiliarijs et
prede Cuntati jn privilegijs dicimo pmo concedendu q sde fris que ad offm

Decimo petrus concedendum q ssi
de fietis que ad officium

Qd Consules no teneat treuc tabula

Petro dei gra Rege Aragon valenc
ayaoric Sardin t Corsic Comesp
barchi/ Nobili et dilecto nro Ar
naldo de cerillo Gubernatori generali
Regni ayaoric Salut t dilect/ Cu
pnelegimo q vos vultis cogere Co
sules maris Cuntatis ayaoric ad te
nendum tabulā put ceteri officiales
ayaoric tenere tenent/ Et dcm
officiū concessimo vniuersitati ejus
jupta consuetudine valenc Cuntatis
Et jn pa Cuntate valenc Consules
maris tabulā no teneant eā jupta
corū arbitriū t maris vsum beant
judicare. Propea vobis dicimo t
mandamo qt dos Consules ad tenē
dum tabulam suprascam minime
compellatis Donech aliter Supe
rinno pruderū/ Dat jn Cuntate
Alne sub nro sigillo secreto. uij.
do july ano dnjnj m°cc°c°Quadra
gesimo qrto. Rl. vicf.

Nos Petro dei grana Rex Aragon valenc ayaoric Sardin et Corsic
Comesp barchi Rossilionis et Ceritan. Intendentes nos ea fisse fidelibo
nris Consulibo maris quos fideles nri juran ayaoric ex concessione nostra
possint eligere et eorū judicem apellacois sedn formā jn Cuntate valenc
obseruatam q jn locū salarij a qualibet parcū reape possent vnum denarū
p libra ex quantitatibo adjudicatis p eos Donech sup eorū salario esset p nos
aliud ordinatū. Et nobis fuerit nouiter p litteras dcoy juratorū intimatū
humiliter q pterea dcī denarij p libra ipoy Consulū dcq judicis apel
lacois cōuenjens salariū non attingit et vlterio teneat jn eorum Curia
alique fieri missiones/ ptrea a nob dcī juratī peciū humiliter supplicato
q Consules et judex predc possent reape p adjudicatura predca tres drios
p libra ex quibo doy Consulū et judicis salaria et alie missiones q inde fieri
jn dca Curia soluerentur sicut et put jn dca Cuntate valencie obseruat
Nos itaq volentes dcos juratos sup predcis satisfieri put decet tenore pre
sentis concedimo predcis Consulibo et eorū judici apllacois q de quantitatibo
p eos adjudicandis a qualibet pce reape valeant duos denarios p libra qui ex
dant jn locū salarij eorūdem et exquibo haberent predca fieri missiones Si
forsitan vero adhuc eis dcī duo denarij non sufficerent ad predca hoc eis
formatori et regenti officiū Gubernatoris Regnj ayaoric expediens fo
retur tenore presentis sibi licentiam impartimur q nra Regia auctē
possit vnū denarū adicere ad predca. Sic q vbi necessarium fuerit cum
licencia dcī reformatoris addendi dcm denarium possent Consules et eorū
judex predcis tres drios p adjudicatura predca recipe et hēre/ jn cuius rei
testimonjū presentē cartam fieri et sigillo nro pendenti jussimus communi
Dat barchi Tercio Idus februarij ano dnjnj millesimo Trecentesimo
Quadragesimo Quinto vid jasp.

Qd Gubernator non se intromittat de officio consulatus

Petrus dei gracia Rex Aragon valencie ayaoric Sardin et Corsic Comesp
Barchin Rossilionis et Ceritan Nobili et dilecto Consiliario nro Olfo de propida
ayluti Gerenti vices Gubernatoris jn Regno ayaoric et eig locumtenenti
salut et dilect/ Pro parte consulū maris Cuntatis ayaoric fuit nob humi
liter suplicatū/ qt cum vos sepius contra eorū priuilegia et libertates fac
tis et fanatis diuersa mandata et inhibitiones eorū officiū impedientes
dignaremini sup hijs de opportuno remedio prudere/ Vos igit supplicacois
vra sustepta benigne vobis dicimo et mandamo qt de dcō officio consulatus
gerendo contra priuilegia et libertates eorū existat vos intromittere nō curetis

Quamymo sinatus cos vri dcis eoꝝ ptuilegijs et libertatibo put eis vsi melius
hactenꝰ exterunt · Dat barchñ decima die ꝙadragesio anno dñi .m.ccc.
Trecentesimo octuagesimo octauo · Rex p̃fs.

Petro dei gracia Rex Aragõ valencie ꝙaioricie Sardiñ et Corsice Comes
barchñ Rossilionis et Ceritanie Dilecto consiliario nro ffrancisco ça garriga
militi Gubernatori regni ꝙaioricie ceterisq; officialibus
dci regni p̃sentibo et qui pro tpe fuerit salutem dilcõ / fidelibus nris Ramũdo
adarro[illegible] domicello et Antonio ffavma nũcijs conjuersitatis regni ꝙaioricie
ad nos nouiter missis humiliter exptis dcã vniuersitatis nobis supplicarunt
p cum supra pulegium p nos dcã conuersitati concessi et medio juramẽ
to confirmatũ a quibusq; sentencijs latis p judicem apellacionũ curie
consulato maris ꝙaioricie p aliquas ptem non posset aliqs apellari imo quecũq;
sentencie p tẽm late fuerint vel promulgate valde maneant atq; firme set
vbi apellaciones a predcis sentencijs vel pronũciacionibus judicis predcõ fieri cõ
tigerit / illis bñis pro ritis euacuatis atq; nullis tanq; contra dcm pri
uilegiũ fcis sine dci judicis ꝙsecutionis mandant / vestig dci Gubernator
et fortiur ad importunitatem nonnullorũ sup apellacionibus emissis a sentencijs
dci judicis aliquocies voluntes intromittas presq; tendo et ad contra dcm pri
uilegium procedendo aliquas inquisiones sup inde fieri ordinatis pmagnum
et euidens p̃judiciũ dci pulegij ac dampnum non modicũ dcorum regni regna
rentur eadem conuersitati de congruentis justicie remedio prudere Hoc
igit eoꝝ supplicacionibus tanq; rõnj consone benigne annuentes prudentie tue
dicimo et mandamo de certa sciencia et expresse sub pena mille morabatinorum auri nro erario si aliquocies contrafecerimus de bonis vris irremissibiliter adquirendorum qd dcm pulegium et capitula dci consulatus pleno
obseruando pmittatis consules et judicem dcã curie cum officiũ et jurisdictionẽ
eis comissam juxta formã dcoꝝ pulegij et capitulorum et vsum hucusq;
obtentum libere exercere vosq; in aliquo non turbetis vel inquietetis
nec vos judex eorũ officijs deinceps consiliũ auxiliũ et fauorem si et cũ
ad quotiens p vos requisitus fueritis hoc nullatenus omittatis cum nos sic exigente justicia fieri prudentie et decimo Dat barchine decima nona
die januarij anno a natiuitate dñi .m.ccc.lxxx.viij.

Rex p̃fs

Gubernator no se atreua
ni de entrar en alguna
vila sino quan en possia de
cartas del Rey de Cas
tella

Petro dei gracia Rex Aragõ valencie ꝙaioricie Sardiñ et Corsice Comes
barchñ Rossilionis et Ceritanie / Dilecto Consiliario nro ffrancisco de ga
riga militi Gubernatori Regni ꝙaioricie ceterisq; officialibus nris q̃ nunc
sunt in dco Regno vel pro tpe fuerint ad quos presentes puenerint / salutem
et dilcõem / Recolimus nos sup pulegijs et capitulis curie consulato maris
ꝙaioricie p̃cessis cum tẽa nra tenoris seq̃ntis / Nos Petrus dei
gracia &c licet aliquãdiu tpe citra quasdam nonnullas jurisdictiones et alias pdnes
ꝙaioricie ferentes comissiones de et sup aliquibus causis et qstionibus pertinẽtib
ad curiã consulatum Ciuitatis predce ac de et sup jniustitijs et nullitatibus
allegatis aduersus sinias consulũ predcõ et judicis apellacionis curie supra
dce / et an sine dcõ consulum sint exequationi ducende necne put in dcis comissionibus lacius est contentũ Quia tñ comissiones ipas fecimus in memores cuiusdã
priuilegij p nos tpe quo Regnũ ꝙaioricie pro exequacione justicie adsumimo
conuersitati Ciuitatis pretacte concessi quo habetur q̃ in Ciuitate predca
ordinentur consules qui causas et questiones hominũ maris decidant et
determinent p modũ et formam p consules maris Ciuitatis valencie vsitatos sedũ quosquidem modum et formam et juxta capitula curie consulatus
dce Ciuitatis valencie predci consules ꝙaioricie causas et qstiones q̃ coram
eis ducuntur decidunt et determinant breuiter simpliciter summarie et de
plano sine strepitu et figura judicij sola facti veritate attenta sedũ mores
consuetudinẽ atq; vsum et vbi contingat ab eorũ sentencia apellari judex apellacionis dci consulatus et non alius potest et debet de dca apellacione cognoscere
et coram eo debent allegari et tractari verbo p ptem apellantẽ absq; alio
nouo pcessu et pbacione fiendis grauaminibus nullitatis et injustitie ex quibus
allegatur dcam sententiam consulũ debere reuocari anullari aut corrigi
p judicem supradcm a quo sentencia sua confirmet vel infirmet sententiam
consulum predcõ neq; tollatur apellari put hec et alia in dco priuilegio
et capitulo de quibus nobis facta extitit prompta fides videmus quode apere
dcto nolentes sicuti nec decet nec rationabiliter possumus nec debemus
derogare in aliquo priuilegio supradco de quo recordari fluxerimo comissiones predcas minime fecisse nec vtiq; dcis capitulis nec officio et
jurisdictioni dci officij consulatus et judicis apellationũ predcã p comissiones
ipas et omnia et singula in earũ tenoribus contenta sub omnibus forma seu ex
pressionibus verborum quantumcũq; forsan et derogatoriorum fuerint ex
cepta Et etiam omnes alias si quas contra priuilegia et capitula supradca
ac consuetudinem et vsum inde secutos per obliuionem importunitatẽ seu
inaduertentiam amodo nos facere contigerit Reuocamus huiusmodi fie et annullamus ac p reuocatis et nullis haberi volumus et decernimus de certa sciencia et consulte inhibentes et mandantes dcis comissarijs de certa sciencia et expresse sub pena mille morabatinorum auri aquisti ppetue contra
facientes exigendorum et applicande Erario ne amodo dcis comis

g̃sules mal-instruyr
vi poder g̃sules
forma et modo m
anera valencie
simplex sumaria
&c

no pot ana
les
ni
ques

Item com p capitols al consolat dels sentenaes dle consols se puxque hom apellar talsolament al jutge dles apellacions les sentenaes al qual jutge dles dites apellaaone sia dita cort se degen exequir tota apellaao remogida/ & alscuns singulars sentents & agreujats dles sentenaes donades p los dits consols e jutgeban recors de aglles al Governador/ & lo Governador sobre lo dit recors gueyp hoc e apmaxep los dits singulars moltes vegrades sentents se agreujats dles dites sentẽnes emperxen de dos senyor jutge p estreuir revocacio o esmena de aglles/les quals coses tornen en lesio e derogaao al Capitol al dit consolat/ pertãt demanen los dits Jutgicis que les dites comissions fates p nos senyor en les dites causes e totes altres fetes p lo Governador en los dits affers/sien haudes p nulles & no dagen valuar les sentenaes al dit jutge dles apellacions sien ses tota apellaao e recors exequides & p recors vos dit senyor no passats ne fer passats semblants comissions ne lo Governador que huy es/ o p auant sia nos puxque dles dites sentenaes en alguna manera & fer ne dir se puxque en manera/ans si lo contrari en alguna manera era fet se haia per nulla & lo dit jutge o consols puxen sens alcu encorriment de alguna pena les dites sentenaes de fet menar a execuao/ qualsevol phibicio e manament p vos dit senyor/ o p lo dit Governador o qualsevol altre psona ser en alguna manera no contrestant/ con los privilegis de s consolat sien atorgats p abreuiaments de plets e de contrast se seguexen e fan segons que dit es e dessuamẽs dels agrauders e altres coses antes qui p los allongaments de plets hauien atirar e estar absents obres e mercaderies artibus & pille e pdua de ciptat e de lurs matges & Plau al senyor rey qla pnsto sobre ao fata dada en barchina a xxv. de febrer de mil. ccc. lxxxviij. sia obsuada no contrestant qualsevol letra encontrari feta/ Paratg. primo

Qui malinose petentis ni expresse non mẽpserit.

Nos Johannes dei grã rex Aragonũ valencie maioricarũ comes barchinone rossilionis et Ceritanie/ Ad ipsius nr̃e mentis noticiam pervenit quod nonnulli ex subditis nr̃is in Curia consulatus Quitanie Aragonie ab aliquibus citra tẽporibus molestãtur ex quo justicia suffuratur res publica leditur et pnt fastidia detrimentum et congeries/ Regie dignitati pudere voleũtes his obuiare pnicijs/ Tenore pnsentium universitati regie/ ad supplicacõnem juratorum et quarumcunque consilium dei regie curie pnotandum pudendum et ordinandum

Nota q consols pr primo justicia possint pr esser sis condempnee

sup aliquem vl aliquos magis stipo mane ꝯ zelo justiue contra aliquē
vel aliquos in curia consolato demandam verbo vl in scriptis d magis
petrie quantitatibo vl al offerri seu dari contigerit dēig Consules
visis et recognitis allegatis p dēas partes et aliis videndis reperint
ptem conuentam minime teneri pri petenti vl saltem in modica
quātitate ipmq; petitorem seu actorem calūpniose et malicose
egisse q eo casu si ipīe Consulibo et pbo qui cum ipīs fuerit in
dicet impiacone dē qstione visum fuerit demandam ipam malicose
et odio ac pter veracone expensarū p partē petentē fore oblatam
possint et valeant ptem ipam petentē odēpnare ad dandū et tor
nandum pri comitente omes missiones et expensas ac adjudicacio
nes Trium dieru p lbr p ipam partē conuentā fēas et solutas
juxta stilū ipius Curie racone scruple demande non obstāte capitulo
Consolato hēnte q aliquis in prima instancia in expensis non possit
condēpnari mandantes Gubernatori vicario baiulis Consulibo
predis Ceterisq; alis offic nris presentibo et futuris et eoplocat
sub incursu nre pre et indignacois penaq; mille florenoꝝ auri quat
statutū purisionem et ordinacone nras huiusmodi teneant firmit et
et obseruent et faciant ab oīs inuiolabiliter obseruari et no contra
uenient nec aliquē contraire vel imitari aliqua racone in cuius rei
testimonij presentē vob jussimus nro sigillo munitā Dat in portu
pinii regni Majoricē xxviij die nouembr ano anat dnj m°. ccc°. xc°
Quinto. Vid q prenotat.

Jacobus dei gracia Rex Aragonum Valent
Sardinie et Corsice Comesq; Barchine Rossilionis et Cer
anie ad supplicacionem humilem fidelium nobis dilectorum
prohoꝝ nroꝝ Ceruen de Sto Martino domicellum lacetum
de Vetri ciuem ciuitatis et Jacobum arbonis Consulem
insule Maioric nuncios p vos dilectos et fidales nros Jurato
et proboꝝ hominum vniuersitatis ciuitatis Regni Maioric
proborum et aliorum nomine ad nos missos vrē de vniuersitate
volentes a vobis nominatim bo loco dare Benore presentis carte
nre seu priuilegij cuicq; temporibo de certis pactis et ome
bertates et franquesas nros Jurium prouidemꝰ et ordinamꝰ
ac vobis dictis Juratis et probis hominibus presentibo et futuris
predictis vniuersitati ciuitatis singulariter omnibus et singulis
ciuibus habitat in dicta ciuitate seu districtu ejusdem quibus
nunc est datum tempore fuit et erit quod vos seu aliquis vestrum
valeat de aliquibo causis seu questionibo ciuilibo vel crimi
nalibo quibuscumq; armatis quocumq; armatis qualitatecumq; fuerint
et jurisdictionis ratione ullos qui pro nobis armatis ibi
uinsfaliter vel priuatis et agendo vel defendendo tangen
tibus cognoscere nec de ipis armatis seu eorum quolibet juxta
tenorem nostri et aduersus vos seu aliquem vestrum seu bona
vel pronisiones vel eorum aliquem negocium de quo fuerit quomodo
de dictis causis seu questionibus ciuilibus vel criminalibus
armatis seu quibuscumq; armatis qualitatecumq; fuerint
et jurisdictionis ratione non ad nos filios fratres
successores nros aliquem seu aliquos per nos vel per
vel eorum aliquem negocium et quolibet eorum pertinens
nis quibuscumq; modis vel precipiendo agendo vel
defendendo tangentibus cognoscant Consules nostre

…ctoniam q̃ mozie qui nec fuerunt nec erunt locum sibi vendicent
…ipitula Consulatus priorum vel nunciorum predecessorum singula
…premissorum cuiquomodo eis pateat vel pateat posse aliquid
…lle nec Officialis ordinarius Status Curiarum et insule ea
…que spectet ad iustitiam et ius causis seu questionibus cuiquo
…star et super eis faciat quod ius et ratio suadebit Et si fa
…san aliqne littere seu provisiones contrarie a nobis vel nro
…predecessoribus emanarint quam vel a nobis vel nris suc
…soribus emanabunt in posterum casu presentibus et nra
…scientia reputamus et viribus penitus vacuamus et irritamus
…tam et tenore presentium de certa scientia et auctoritate
…qua supra auctis scientes ut ligiorum nrorum contingit
…quomodolibet attemptare vel andare predictum
…ex esse et de certa scientia et auctoritate qua supra
…qui nunc est et pro tempore fuerit et aliis Officialibus
…nris presentibus et futuris ne quos spectet quatenus
…privilegium et omnia et singula in eo contenta et specifica
…ta firmiter tenear et obtineri et observari faciat
…et non contravenat nec aliquis contravenire presumat
…aliqua ratione seu causa Ducatis autem aufert ducti
…temerario contra premissa vel eorum aliquod facere vel
…venire presumpserit iram et indignationem nram et penas
…ultra mozabunnos auri nro erario irremissibiliter
…applicandos se noverit absque aliquo remedio incursu
…rum In cuius rei testimonium hanc fieri sigillo magestatis
…nre iussimus pendenti Datum Barchin die
…sima octava mensis Januarii anno a nativitate Domini Millesimo
…Trecentesimo Nonagesimo Quinto regnique nri anno

Signum + Johannis dei gracia Regis Aragonum
Valencie Maioricarum Sardinie et Corsice Comitis etc.

257.
310

Barchin Tossilionis et Cerritanie

Testes sunt Carmildus Episcopus Barchin Gerardus Episcopus
Vicedominus frater Bugazigmarchi magister ordinis milicie
beate Marie de Montesa Aymericus de Centmillis Hugo
de Angulacia miles Camerlengus

Dominus Rex mandavit Bonenato Egidii
Videtur eam de verbo ad verbum Spanochi Barchinone de Ti mandatum
Huius carte privilegii Tenor

Vicesadmiratus nec aliquis vestrum nisi de
armatis regiis et nec de armatis
aliorum singulorum

Martinus dei gracia Rex Aragonum Valencie Maioricarum Sardi
nie et Corsice Comes Barchin Tossilionis et Cerritanie No
bili et dilecto nro Gubernatori regni Maioricarum nil cyploctnir
Salutem et dilectionem pro parte vniuersitatis regni presentium
nobis expositum cum gerat quod licet nostre admiratus magis
ter vel vice admiratus in aliquibus terris seu partibus nri dni
non consueverit se intromittere vel homines de causis seu questio
nibus ciuilibus et criminalibus tangentibus armatos ar
matas que fuit non pedes aut palefridos nec noctu aut ad
nra vel eorum stipendium ses per dominationis seu alias
privatas et singulares personas et ad eas stipendium privati
vicesadmiratus in nostre in regno Maioricarum cognoscere
saltem et defendere cognoscat de dictis causis seu questionibus
armatos armatas privatas tangentibus contra formam
dictis in preiudicium iurisdictionis officialium nrorum
regni practi dampnique et iactura prelatos seu vicarios
regni supplicando nominati qui obis presertim calumpniabat
Quocirca supplicato nobis humiliter pro parte dicti

Es duplicata vi
privilegio libro
post rubricam
carta

uersitatis regni Jamen sup ex hijs debite prouideri de iustitie
uemedio uobis dicimus et mandamus de certa sciencia
et expresse sub me grauis et mercedis obtentu ac pena mille
florenorum auri de bonis uris si contrafecerint hendorum nro
applicanda erario quat non pmittatis per uos uel alios quouis
modo impetrare uel impetrari de cetero aut alias innouari
tam agendo quam defendendo quam uocando uel uocari ad iudicium
que fieri per uos regio uel alios quos per nos aut alios
nro nomine uel uestrum competentia eisdem uel de his causis
seu questionibus illos qui se uocabunt in causam que ad alios
quam nos et non ad nos seu nros spectabit in aliquo uel fieri se
nullatenus intromittat nisi quousque et prout antiquitus assuetum
extitit per alios qui tam in principatu Cathalonie quam in predicto
regno Valencie Jamen admiratus seu uicesadmiratus officium
predecessit Nos enim hec ista duo uicesadmiratui qui nunc
est aut pro tempore fuerit fiendi contrarium potestatem
omnimodam auferimus Dat Cesarauguste decima octaua die
Augusti anno a nat dom Millesimo Quadringentesimo
Primo Mathias vicec

Martinus dei gracia Rex Aragonum Valencie Maioric Sardinie et Corsice Comesque Barchin Rossilionis et Ceritanie
Nobili et dilecto atque fideli Consiliario et Camerlengo nro
Rogerio de Monecatheno militi Gubernatori Regni Maioricarum et eius officii Salutem et dilectionis integre
quam nuper emanauit lra nra sequentis tenoris Martinus
dei gracia Rex Aragonum etc Dilecto et fidelibus nris Gubernatori regni Maioricarum et officii eiusdem Salutem et

dilectum p Johannem Sellembe Ambaxiatorem ciuitatis Maioricarum ad nri culmen
nup presentem nro fuit culmini relatum qd licz vos obstantibus priuilegiis
legibus per illustres predecessores nros predicte ciuitati Maioricarum super
officio Consulatus maris ipsius ciuitatis nullam habere jurisdictionem
ner & causis seu questionibus tam principalibus qm appellationum ad ipsum off
cium seu Consules eiusdem modo aliquo pertinentibus vos intromittere seu uos
nostre debeatis prout in quadam litera semissima domini Regis patris
alte recordationis genitoris nri super hiis obtenta et pcunde Ambaxiatori
nobis exhibita qd date fuit Barchin xviij die Februarii anno a nat
dom eodem Millesimo ccc xcv° et vj° uisimo continet Artm dictis
causis seu questionibus
ad Consules dicti officii pertinebo quum hoc nobis esset regie nostre
auctoritati et signarie & ecclesiastice p Petrum bone patronum nostre
dicte ciuitatis ad vos habitis de quadam causa seu questione que coram dictis Con
sulibus et iudice appellationum dicti Consulatus ducta fuit pridem pa
tronum nostre ex parte una Et Jacobum de Puiale ac Anthonium de
Mellet ex altera in quibusdam causa verum ipsius
veritatis interesse Johannis rex aragonum et pere[illegible] Barchin ip
si iudicium et derogationem dicti priuilegii ac lesionem non modicam
in officio ac rei publice dicte ciuitatis euidenter redundare Quapro per
eundem Ambaxiatorem supplicato nobis humiliter super hiis de remedium oppor
remedio prouideri vobis et uestre uni dicimus et mandamus expresse ac
ex certa sciencia districtius inhibentes sub pena duorum mille florenorum auri
Aragonia de bonis uris si contrafecerint hendorum nro cuilibet quo
uis modo ad vnguem priuilegia officii consulatus Jamen et contenta in
eis in iudicium seu derogationem dicti officii & dictis causis seu
mbus ad ipsum officium spectantibus contra tenorem dictorum priuilegiorum
vos minime intromittatis nec intromittat aliquatenus presumatis Quia

omnā et singla in causa supīs expssata seu alīs eiam causis ad tem
officiu pmenbus pcessa seu enantata contra pulegia predta sibi
venerie et annullene ac ad statum pstinū reducatis sicut nobre
noramus et reducimus ac pro revocatis et nullis habem volumus
fac cum pstūi vobis pmisso fauiejo contractu porstatis omi
modam abbitantes Dat valent xxvj die octobr anno anat dompni
m ccl Tertio dalmatij vidit vos tri vt dilecti nri Raymundus de
martino et Bngarius de tagamanet mplites nutij dñi regni ad nrā
psentiam pro subscriptis et alijs destinati humilit retulerunt fidē
psistam et cirta in ea expssa fuisse venuntis in dtoz madatoz
nrozq negletum notorem atq; dispendiū officij consulatus Jamsd
Quocirca pnūos supplicatos exhinc humit postulatis vt supsam
dtis dignarem remedio oportuno impiriq; supplicationi et peti
cozi vt consone ranoni annuentes benigne pdozū fieri
redargentes et meritoribus dtis nris et mandamus de certa sciā
et expsse sub pena duozū mrlin florenoz auri de Aragon de bonis
ofrentiq; vrm si contrafecerint hendozū et meo applicadoz. eraio
quatenus eam pstrain et omnā et singla in ea seu eam contenta inuio
labiem et tenorem eiusdem fuisse et fuisse omnino cupientes eam au
ctoritate vos volumus et tenore pntiū omnā damna sipte etiam et pe
pensas veri obedientiam promodstrarim regni pdti aut Consules
dti officij amodo supmendis etiam et fidos mandabimus
et facimus expsius ut de bonis mfrigere resarcij ultra quar
tionem penaq; supiq; expssaz. Dat valencie xxvj die mensis
Dcembris anno dñi Millesimo Ducentesimo
Quinto p Dalmacij vidit

250

Sinja donado y lo Bordnador
pbre leo sultrario Curie
Exposades gra leo sinat.
dels exposts e Sinje de oppells

Die et anno predtis honorabilis pelagius Vitis miles locūte Nobilis Bngerey de mercatino Guberna
toris Regni a quo recurrit ipso recursu dto hon locūte lato p Johannem olmella ballistarium consilii
Castellanoz ac fidejussorem Petri sanxis de Ulaza biscaīn patronis cuiusdam nauis
sup quadam questione in curia venerabilium consulum marsilioz et mercatulum Cum
tate et Regni a retroit Vetitata inter Raymundum podayra mercatorem admīstratore
bonoz Ven Vepinelis ferrary mercatoris ciuitate Dast p et eumde Johannem olmella dto
nore p quod assit dtos consules ac judicem appellationum in ea sententia judicasse contra
forma capituloz curie dñi consulatus et ideo concludebat dtos Johannes olmella dtas sinas
debere annullari pdtm honorabilem locūte tanq; superiorem in dto Regno visis eas dtis
finis et motivis in eisde positis et contentis visis capitulis dñi consulatus visaq; tota
processu coram dtis consulibus et judice appellationum Sueto visis Vicitationis et auditis racio
nibus et allegationibus cora dto hon locūte allegatis p dtos Venerabiles consules et judicem
qui pro tore mandari eis fieri de sup sedendo execucionem fieri dtaz sententiaz comparuerunt
cora dto hon locūte Defendendo eaz sententiaz dixerunt se causantibus pfatis
regis dte eaz curie concessis eaq; capitulis habet q Gubernator p supplicacione sui
recursum pdtm contra quā fuerit judicatum tam p Sinjam consulum q judicis appellationum
cum judicis sententie exequi debet consules quales sint juxta capitula dte curie intromittere
se non debent Inquisitis dtis Regis pfatis et capitulis dto hon locūte hostensis tam p
dtos ven consules q pdtos Johannem olmella hitos sup pdtis accordio cum ven arnaldo
sala legum doctore eis assore Raymundo gayam Petro Vanrelh jurisperitis Ludouico rossel
et Petro sumanals in legibus licenciatis eis non apparet dtos consules et judicem aliqd capitu
lum pfatis consulibus tempore Ideo pdtm Vicecomitem de Bearnio de Gabarret
assibatum processisse tollit et revocat dtum mandatum desup sedendo Justicia in pdtis
pfatis ven consulibus temptrando

Ego Bn de Frexenet not Curie Gubernacion a nobis sup tor attestor q pdta
fuit ut munita in libro Extraordinario Curie ante dte sibi fideliter et sine ul
ra vocerad sic se habet ego dto Bnardus meum hic apposui sig

Sentencia lata ex q̃ habem
g̃ moneram p̃ stacio m̃ouer
hbg curr de prudencio g̃ sicta

Qt venerabilis johannes arnaudus legum doctor assor et vias gerēd̃ p̃ hac causa presens
recursus predicto visis et recognitis omnibus procedimentis suis p̃ dicta curia consulum o
ram dñs ven̄ Consulibus mario et signani recognitis petrambos seu demandis de
gressibus p̃ dict partes in dicta curia exhibitis dispositis et facta sua in dicta curia consulari
actitata considerans sentencia pronunciata et procedimenta per dos consules promulgata
et facta et assignamentis responsionibus et aliis p̃ dict partibus actitatis cursus visis
et considerans dicti nacionibus et obiectionibus mutuis in curia Cubernacionis p̃ partem heredis
et defensor dñi q̃ venerabilis johannes sallembe oppositis et obiectis et hac de causa con
siderato tenore privilegii cuiusdam siue regie concessionis pro parte dicti heredis et defensoris
dicti johannis salembe exhibiti et producti super officio mobiliario Et insuper considerato
processibus et privilegiis dicti consulibus mario seu eorum curie per predecessores et ma
gistros regium alsinduras concessis et hac de causa ex debito justitie recognitis ca
pitulis dicte curie consulatus iurisdictione et possessorio super causis et negociis mercantilibus
et aliis dicti ducis inter omnes personas ratione et occasione dictorum heredis et defensoris
venerabilisque adunatis et allegationibus mutuis de contingentibus pretermissis et cognitis
prudendo deciditur et decernendo declarando attentis attendendis et aliis merito pen
dentibus et ex debito justitie pensatis considerationibus deducte definitione et determinatione
privative dicti negociorum siue questionum quarum motarum et precipitarum inter dictas partes
per dictam curiam consulatus ad agnitionem dicti ven̄ Consulatus ex debito justitie pene
nunciandum obtentis et allegatis obstantibus nullomodo neutrarum partium pro expres
sandepmando ex causa

Quod fuit publicatum die xxarno quarto mensis xxadij anno domini xxi cc xxvi
hora vidlz ampleroy pluandy auctore ipso die presente dño ven̄ Gregorio negra
ex parte una dño petro bartholomeo morro et Salvatore ferrazy ex parte alia
absentibus licet legitime citatis et presentibus eisdem pro tribunali dicens diffinens absolvendo
nos jacobo viano et Gabriele marsal scriptoribus

Sobre letra de camby

260

Camboris

Die veneris xxvij^m^ febrij anno a
dñi a^o^ cc^o^ xc^o^ nono

Die et anno predictis Venerabilis Bngarius montagues prex publicus curiarum de mandato
de mandato honorabilis Gubernatoris fecit per bolta solita Cumtat^m^ et audiri voce
tube pronunciationem sequentem

Oyra oyatz que notifica aben hom q̃neralmen lo honorable en bnat de montagues
donzell locten̄t del noble mossn̄ Ramon debella caualle conseller del senyor Rey e Gou
nador del Regne de Mallorqs que ell e los homenatge juratz del dit Regne per volze e sy
nau alguns impedimens que sy seguyr sen porien per mes be han ordonat que si alcu
o alcunes sera presentada letra de camby de alcuna quantitat de moneda per aquell
pegadora aquell loyal aquy sera presentada de present deuge e sie tengut de seguir
en lo dozo dela dita letra la bolta sobre lauor quels sera presentada e apres dins xxvij
hozes o abans sie bolta deuge respondre o seguir en lo dozo o pen dit dins hozes
si fara oplimer altres o no Assi en la forma dessus dita respondre ne bolta sie fun
per resposta negunna e lo presenter pura fez e prenda recamby e cumtat aquell
qui la dita quantitat hauira rebuda Et dins hozes ab les respostes que sy
pruen remangues en poder del presentant fins tant lo camby li sie pegat integrament

Item que si algun prenda alguna quantitat de moneda e prenga aquella pagar en altra
parte per via de camby que sie tengut e obligat per la moneda que rebuda hauira fins
tant lo camby sie pegat entegrament e complit

Prendens translatum fuit fidelit sumptu et translatatum libro provisionum curie
Gubernacionis auxerie per quo contrarium sub pena forisfacture Et ne ulterius fides
vobis adhibeat fuit hic apositum sigillum ipsius dicte curie et impressum

Martinus ... Nos Martinus dei gracia Rex Aragonum Valencie Maioricarum Sardinie
et Corsice Comesque Barchinone Rossilionis et Ceritanie Etsi nobis commissi regiminis
cura nos excitat ut circa nostrorum comoda subditorum diligencius intendamus quia
in eorum profectu proficimus et incomodum defectu deficimus ut tamen insula Regni
Maioricarum distans de terra firma grano gracia vino et alijs victualibus quibus sepis-
sime indiget habundet de certa sciencia et deliberacione consulta ... ad humi-
lis supplicacionis instanciam pro parte dilectorum et fidelium nostrorum iuratorum
et proborum hominum vniuersitatis dicti Regni propterea nobis factam tenore presentis nostri
priuilegij firmiter hac perpetuo valituri de certa sciencia et consulte guidamus in nostra bona
fide Regia ac assecuramus omnes et singulos mercatores patronos marinarios et alios quos-
cumque christianos et personas cuiusuis nacionis ab alijs partibus quibuscumque extra dictum Regnum
deferentes et portantes insula illud et discarricantes ac vendentes granum gracia vinum et
alia victualia cum lignis et nauigijs quibus vehentur et portabunt ac alijs comunibus bo-
nis de marchis represalijs et debitis ciuilibus ac criminibus execucionibus quibus iam per
aliud priuilegium speciale prefatorum dicte vniuersitatis per nostros predecessores dive memorie
Reges Aragonum et Maioricarum racione concessimus immo eciam ab omnibus et singulis crim-
inibus excessibus et delictis quibuscumque per eos extra dictum Regnum commissis et quomodolibet
perpetratis ita videlicet quod dum fuerint et moram trahent in dicta insula Maioricarum portando
discarricando et vendendo eorum granum gracia vinum et alia victualia ac eorum
peccunia in alijs mercimonijs et bonis emendo et comitendo in dicta ... stando eundo
et redeundo pro marchis represalijs debitis criminibus excessibus et delictis supradictis seu
aliquorum eorumdem extra dictum Regnum perpetratis et commissis non possint impeti cap-
i detineri pignorari agrauari in iudicio vel extra conueniri perturbari nec alias molestari
in personis vel bonis dum tamen non sint proditores vel ... vel domini homicide
fabricatores false monete fractores itinerum nec tamen hoc ... [illegible]
... eodem ... et eciam concedentes de certa sciencia et consulte vniuersitati
predicte quod tempore necessitatis dictorum victualium ad requisicionem ... et ...
... gubernatoris seu eiusdem locumtenentis et iuratorum et proborum hominum
Regni eiusdem seu maioris partis ipsorum possint et valeant capi arrestari firmari
et compelli omnia et singula ligna seu nauigia onusta seu deferencia aut ingruentibus fuerit
granum seu gracia vinum aut alia victualia et que aplicuerint et fuerint in dicta insula in portibus
dicte insule aut aliquo tempore seu infra terminos de Trasfalcuper ... cap blanch
que ... reddiit ... ciuitatis eiusdem Regni ad discarricandum et vendendum in dicta
ciuitate dicta gracia granum vinum et victualia existencia in dictis lignis et nauigijs soluto
et precio competentibus prout dicte ... [illegible]
Martino Sicilie Regi et ... [illegible]

ac predecessoris et eius nostris post dies nostros felices deo propicio legitime successoribus Gubernatori
baiulis vicarijs ceterisque officialibus nostris dictorum Ciuitatis et Regni et loca tenentibus eorumdem
ac alijs ad quos spectet presentibus et futuris quatenus presens nostrum priuilegium et edictum
perpetuum in fauorem et publicam vtilitatem dicti Regni et eius singulorum introductum et
necnon et obseruent firmiter et incommutabiliter ac expresse et non contrafaciant aut veniant nec
aliquem contrauenire seu venire permittant aliqua racione seu causa si officiales nostri predicti
et alij subditi graciam et indignacionem nostram ac penam mille florenorum auri aragonum
contrafacientis et quociens contrafactum fuerit irremissibiliter habendorum cupiunt
euitare In cuius rei testimonium presens nostrum priuilegium perpetuo fieri iussimus
sigillo magestatis nostre impendenti munitum Datum in loco de Bonacet octaua die
... anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo primo Regnique nostri Sexto
Martinus Rex

Signum Martini dei gracia Regis Aragonum Valencie Maioricarum
Sardinie et Corsice comitisque Barchinone Rossilionis et Ceritanie

Testes sunt Petrus cardinalis Cathanie Alfonsus dux Gandie Jacobus de Prades
Hugo de Cruilles et Olfus de Proxida milites camerlegi

Signum mei Petri Margall illustrissimi domini Regis Aragonum
scriptoris Regiaque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem suam Qui
mandato Regio hec scribi feci et clausi cum litteris rasis et correctis in xi
linea ubi dicitur ... de fabricatoris fabricatores f

Qui scripsit scribat semper cum domino viuat Nicholaus vocatur ipse a deo benedicatur

Maria dei gracia Regina Aragonum Sicilie Valencie Maioricarum Sardinie et Corsice
Comitissa Barchinone Ducissa Athenarum et neopatrie ac etiam Comitissa Rossilionis et
Ceritanie locumtenens Generalis Illustrissimi domini Regis viri et domini nostri carissimi
Nobili et dilecto consiliario dicti domini Regis et nostro Olfo de proxida militi gerenti
vices Gubernatoris in Civitate et Regno Maioricarum vel eius locumtenenti necnon vicario
baiulo ceterisque officialibus dictorum Regni et Civitatis et dictorum officialium locatenentibus presentibus
et futuris ad quem seu quos presentes pervenerint et predicta dinoscantur quomodolibet
infrascripta Salutem et dilectionem Sepius ad aures nostras de vobis dicto locumtenente querela
iterata pervenit Quod vos nuper expresse nunc tacite modoque omnibus illis viis quibus
potestis officiis officio Consulatus maris Civitatis Maioricarum eiusque privilegiis iurisdictioni et concessionibus nunc per evocationes nunc per supersedimenta et alia impedimenta derogatis et ne longe petantur exempla cum pridem certe questiones forent
in dicti Consulatus officio suscitate inter nonnullos stipendiarios Galee que primo
fuit Petri barnes quondam Castri Callari et successive Thome pelegrini vicarius dicte
Civitatis ex parte una et heredes dicti Thome ex altera ratione diversarum petitionum quantitatum dictis stipendiariis ut asseritur debitarum vos sub umbra cuiusdam impertinentis
fori declinatorie per dictos heredes sicut dicitur allegate asserentes quod tales cause sunt
coram vicario Maioricarum et non coram dictis consulibus dirimende tulistis in discordia quorumdam consiliariorum in hiis per vos assumptorum quandam declarationem ut
asseritur erroneam et ex motivis frivolis et erroneis trahentem indubie fundamentum a qua fuit per consules maris deffensores mercatorum et clavarii marinariorum
Civitatis ipsius ad nostram excellenciam appellatum Unde nos volentes super
hiis debite sicut expedit et nostra interest providere cum de intellectu tenore privilegiorum regiorum et Capitulorum consulatus maris dicte Civitatis
visis et recognitis dictis privilegiis Capitulis et declaratione nostram super
hiis declarantes intencionem vobis dicimus et mandamus de certa sciencia et
expresse districteque inhibentes vobis et aufferentes hinc sic faciendi contrarium omnem
posse et al decernentes irritum et inefficax atque nullum si quid in premissis vel aliis ab
eis dependentibus procedatis quovis modo quod de dictis causis seu questionibus vel
aliqua seu aliquibus earumdem vos nullatenus intromittatis processus et processus si
qui per vos inde fuerint actitati ad memoratos consules remittatis sicut nos
remittimus cum presenti eisdem firmiter iniungendo quod de dictis causis et questio
nibus et qualibet earumdem cum eorum spectet cognicionem et iudicio procedere attentis
eorum privilegiis et Capitulis dinoscatur cognoscant et super eis vocatis vocandis
et eorum omnibus ad plenum auditis faciant iuxta capitula ac usum et
consuetudinem consulatus ipsius iusticiam expeditam dicta declaratione
seu super declarationis distinctione in aliquo non obstante Datum Barchinone
[illegible] die julii anno a nativitate domini M CCCC vicesimo tercio. De vertice [illegible]

Registrata infrascripta littera Comuna Gubernatoris Maioricarum sub xxviii januarii anno a nativitate domini M CCCC xx quarto.

Alfonsus dei gratia Rex Aragonum Sicilie Valencie Maioricarum Sardinie et Corsice Comes Barchinone
Dux Athenarum et neopatrie ac etiam Comes Rossilionis et Ceritanie Nobili et dilecto Con
siliario nostro Olffo de proxida militi Gerenti vices Gubernatoris in Regno Maioricarum vel eius locumtenenti
Salutem et dilectionem Sepius ad aures nostras de vobis dicto locumtenente querela iterata pervenit Quod vos nuper
expresse nunc tacite modoque omnibus illis viis quibus potestis officiatis officio Consulatus maris
Civitatis Maioricarum eiusque privilegiis iurisdictioni et concessionibus nunc per evocationes nunc per
supersedimenta evocationes et alia impedimenta in debitis derogatis et ne longe petantur cum
pridem certe questiones fuerint in dicti consulatus officio suscitate inter nonnullos stipendiarios
Galee que primo fuit petri bernes quondam Castri Callari et successive Thome pagani
vicarius dicte Civitatis ex parte una et heredes dicti Thome ex parte altera ratione diversarum petitionum quan
titatum dictis stipendiariis ut asseritur debitarum vos sub umbra cuiusdam impertinentis fori declinatorie
per dictos heredes sicut dicitur allegate asserentes quod tales cause sunt coram vicario Maioricarum et non coram
dictis consulibus dirimende tulistis in discordia quorumdam consiliariorum in hiis per vos assumptorum quandam
declarationem a qua fuit per consules maris defensores mercatorum et clavarii marinariorum Civitatis
ipsius ad Regiam celsitudinem appellatum et appellatio ipsa simul cum debita supplicatione in Consistorio
illustris Consortis et tunc locumtenentis nostre introducta virtute cuius a Cancellaria ipsius consortis et locumtenentis
nostre mature et digesto Consilio in mense julii proxime lapsi cuiusdam emanavit provisio per quam
vobis mandatur certis motivis quibusdam et legitimis rationibus et memorata declaratione in aliquo non
obstante partes predictas et processus si qui per vos fuerint actitati ad supradictos Consules remitteretis omnino et
de dictis causis et questionibus amodo vos minime intromitteretis prout in dicta littera Regiminali ad quam
nos refferimus hec et alia videnda sunt contineri quamquidem provisionem causarum remissionis huiusmodi requisiti
facere noluistis quinymo conatus fuistis et conamini causam de presenti de causis predictis coram vobis pro
Regia predicti Consulatus cognoscere in non modicum preiudicium atque lesionem officii Consulatus
predicti Quocirca ad humilem supplicationem instanciam per predictos Consules nobis factam
vobis dicimus et mandamus de certa sciencia et expresse districteque inhibentes vobisque aufferentes hinc sic
faciendi contrarium omnem posse et al decernentes irritum et inefficax atque nullum si quid in premissis vel
aliis ab eis dependentibus processeritis quovismodo quatenus provisionem cum requisiti fueritis aut instantia
ad dictos consules ipsorumque curiarum seu auditorium causam ut decet cum processibus iam dictis iuxta supra
mencionate Regiminalis littere seriem et tenorem plenarie penitus remittatis quamquidem aliam litteram Regimalem
que data fuit Barchinone proxima die sancti ... mensis julii proxime lapsi quam ex certis rationabilibus ac iustis
de causis signantur quia ... subreptione emanata fuit cum presenti revocamus et pro revocata haberi
volumus in aliis non obstante Datum Barchinone vicesima secunda die decembris anno a nativitate domini M CCCC XX
tercio. Rex alfonsus.

Predicta Regia littera fuit responsum per Nobilem Gubernatorem et in dicto Registro continetur sub

pdco Lirlendano jn pde dee Lire jn hñc modum :-

Quapropter Lira Regia sigry ppetua Letra junira jngressu dñi Nobilis Guby hui⁹ ciuitatis dñi sui Locu⁹ assessis recepta dca Lira Regia cum illis quibus decet Lhumeram & honore magnificar dominj Regis pdco obtulit se paratu agandare Regijs Litis dca Lira contentis humiliter obedire & exequende pdca Lira agendauit & quidem de consilio dcor sui venabilis assessis ad Regnum conuen sigry nominat. quor dcos consules nō absentes quousq⁹ negocia suspendenda seu pcedenda d̄ dcis & justicia -

Quia post premissa fuit mandatum dcis venabilibus consilijs ex pte dcor Nobilis Gubernatorjs de supsedendo ad justiciam partis hinc Thome pelegry ffuit suspensum p dcm Nobilem Gubernatorem jnstum pñtis modum.

Et die Jouis xb mensis aprilis anno pdco aº aut xpi mº dcm Nobilis Gubernator seu dcm Lenardum dalari jn legibus licenciatum eius in hac causa assessorem mandauit pñtem jnstionem sigr pdco mandato supsedendi facta dcis venabilibus assessoribus post premissa continuari et pcessu publicari absq⁹ aliquo alio pcedendo quousq⁹ quidem premissa fuit publicata Rodrigo dezalant habitatore ville de Arapena Regni Sibilie jn absencia alterius pcedentis

Et pdcus Nobilis Gubernator visis litis pdcis hemissum dompni nri Regis et illustrissime dne Regine eius consorcis ac eciam recepcione oblacionis p eundem Nobilem de consilio tunc sigr venabilis assessoris jn pdcis litis dcis dompni Regis subsequent visis supsedimento primo postea facto de consilio Lenardi dalari jnlegibus licenciati postea jn hijs et cp causa jn assessorem assumpti deinde visis videndis ipe nouis assessor plenu deliberatu jn pdcis negocijs et causa aliis circa hec necessarie videndis Jdeoco de consilio dcor venabilis Lenardi dalari attento tenore et effectu dcor litis Regie dcis recepcione et oblacione p eundem aliis attendendis pñsentesq⁹ jn existen⁹ pendent quarum dcor venabilium Consulum pcedant jn dcis causis dcm supsedimento et aliis si qui sunt jn aliquo non obstantibus ymo ipis pñtis repulsis et reuocatis

Die Sabbati decima octaua mensis Maij anno pdco millesimo Quadringentesimo vicesimo Quarto Coram dco Nobili Gubernatore assistente sibi venerabili Lenardo dalari jnlegibus licenciato eius assessore jn hac causa tenentur dcis discretis ffrancischo del postigo nor et presentante hec que sequuntur

Dela nobleza de dos ayoss molt Rodde ayoss dlos de pzeda Becerrent en ffranci

del postigo nor ffamador delos hñs den Thomas pelegry ex ref

Nobilis Gubernator pruden quam audiens quor jnstet sup pdcis supplicans et ancessa eidem copia est parata facere jd ad qd de jure et justicia teneatur jurium q⁹ supplicat jn causa donech ptes fuissent audite et Justicia sup hijs

Et die lune vicesima mensis Maij anno pdco aº aut xpi mº Instante et requirente Jacobo ffrancischo del postigo nor plibato nocio Tenuit et fidem fecit Anthonio Bassoni dergang & de mandato dci Nobilis Gubernatoris manda sse dcis venabilibus consilijs magis quam jn pdcta causa supsedeant et jn aliquo non procedant donech predicte partes fuerit audite et Justicia fuit sup pdcis

Die Sabbati prima mensis aprilis anno pdco aº aut xpi mº Tenuit et fidem fecit Anthonius Bassoni dergang de mandato dci Nobilis Gubernatoris ad Instanciam plibati Rodrigo dezalant assignasse sibi de districto ffrancischo del postigo nor sibi de nocte ad audiendu declaracionem sup pdcis faciendo ad diem lune pte Interesse Ac Jnsu continuata publicari

Postea vero die lune Decima aprilis anno pdco aº aut xpi Quarto dcus Nobilis Gubernator ad requisicionem dci Rodrigo dezalant Attento p ipsu pdcm Allegatum die presenti de cosr juribus dcti necesse sup pdcis Allegacionibus et aliis deliberare porogauit dcm ffrancischo del postigo nor plato nocio assignacione supra pte ffactam ad audiendu declaracionem ad horam desperor hmoi diei et sub dca comminacione

Dicus Nobilis Gubernator visis suis peticionibus nouissime presentatis p dcm Johannem del postigo procuratore nocio auctor dco adiunctis predictum litum Regarum et eciam visa dca lita et aliis circa hec necessario videndis audito sup hijs parcium racionibus Quia p litum dcm Lenardum dalari Octaua die mensis Julij proxime preteriti emanata ad quam p omnia dicta lita regia se referit extitit jn dca decisionis visis videndis decreta suprema agendarum tunc teneatur ipse Gubernatoris quatenus dcas causas ac dcos venabilis Consilio remittere quod quidem hemissum dompni nri Regis vult atq⁹ mandat p tanto hijs et aliis attentis de consilio venabilis Lenardi dalari jnlegibus licenciati eius jn hac pte assessoris pfatus dcus Nobilis Gubernator dictum sup pdcis supplicum jnstum sacrum fore pronunciandum et Illud amplius pfatum reuocat et annullat

Quod fuit publicatum ffuit et fuit dna die Rodrigo dezalant dna

aum Johane sbuiella cui pane et p̄ pte d̄c alt̄ plibato ffranasth del postigo nou
pfat̄ nou et p̄te p̄cuntb distrct̄ Guillermo blanch juba curie Gubernatoris
ac aliop̄ et ffranasth blanc not̄ et Nicholao tarrassa de cane stipt̄ orbo
dieth die lune d̄ca dep̄lis ano p̄dco ad cau xp̄i Duarto

Et ipa eadem die lune supra p̄pe intitulata venit et fidem fecit dnthonj
bassom dorgany de mandato dn nobilis Gubernatoris Et ad instantiam
dn Rodrici destalant mandasse dns venabilib⁹ Consulib⁹ ajarie quatenus
obstante mandato eisdem facto de supsedendo in causis q̄ruz cumq̄
duarum aut hedratum de pelegi scripto noiat faceret in ip̄is causis
justiciam expeditam

Subsequenter fuerunt a dc abbatia Any dc ucampra cfrustr̄ et bur jun
cat̄ vicar̄ ell de ganamento dels honrats Consols ajustancia del dit Rodj
go destalant hau assignat al dit distrct et ffranasth del postigo nou a
dir̄ Alegar camunys de p̄mis ? ref

Postea vo die lune d̄ca dep̄lis ano p̄dco ad cau xp̄i Ds instantiam et
requisitionem dn ffranasti del postigo nou pfat̄ nou. Venit et fidem
fecit Anthonj bassom dorgany de mandato dn nobilis Guberna
toris ejusdem ajarie quatenus causis supsedeant ? aliquo non p̄dicant donec sup dca appella
cone p̄dm ffranasti a dca ni declaratione prefecta fuit cognitu
et declaratu et alit fuit eis tradit in mandatis

Postmodu vero die ajarie p̄ mensis dep̄lis ano dnat dn ad cau xp̄i
instante et requirente dco Rodrigo destalant venit et fidem fecit ber
nardo mirony dorgany Curie Gubernatoris ajarie de mandato dn
nobilis Gubernatoris ajarie assignasse dco distrcto ffranasth del
postigo nou ajarie nou quo supra ad audiendu jus fieri sup
pfatis ad diem crastinam in vesp̄is et jurium ad dicendu et allegan
dum q̄d quid dice ? allegare voluerint

Postea ad die mercurij xxij dep̄lis ano p̄dco ad cau xp̄i venit
et fidem fecit Anthonj bassom dorgany de mandato dn nobilis Guber
natoris assignasse dco ffranasth del postigo et jurmasse p̄dem no
bilis Gubernator ponendi sibi pro sua parte assignationem ad audiendu
jusfieri ad diem crastinam in vesp̄is et subcommissum p̄dca

Obligatio dc Rodrigo xpi dep̄lis ano p̄dco ad cau xp̄i justificatio de
dco Rodrico destalant venit et fidem fecit Bnardo mirony dorgany

de mandato dn Nobilis Gubernatoris assignasse pfato ffranasto del
postigo nou dc nou ad ? quod supra ad diem crastinam in vesp̄is
et sub dca comminatione

Spectabilis et magnificus dominus locumtenens generalis et Gubernator hujus regni, visis
quibusdam litteris regiis continente de processibus causarum coram Inter. Hugonem ber
trandi del Inter. Gabrielem balldaura et quosdam alios in hac Curia tunc pendentes, remittendis
causis ad Curiam regiam remittentibus seu quod in illis spacio 0—— mensium supsedeatur
visis etiam requisitione contra literam hujusmodi eidem facta pro parte districti Valencie et
magnificorum Juratorum et defensorum mercancie hujus regni, pretendentium literam
hanc quo ad causas que ducentur aut duci possent in Curia Consulatus maris esse contra
privilegia dicti Consulatus et sequentium, Nam contra dicta privilegia emanatam esse
declarari, visis predictis allegatis privilegiis, auditis predictis magnificis Juratis et
defensoribus et pro dictorum hugonis bertran et Gabrielis balldaura et cor? honoribus
actis Ceterisq̄ videndis et attendendis, visis et diligenter attentis, pro nominē supplicantis
Invocato de consilio sapientum legum doctoris, Locumtenens dicti magnifici Dominus
pronunciat et declarat in hunc qui sequitur modum

Quia nichil obstat propter quod dicta regia littera non exequatur et ducatur ad effectum
in causis contra dictos hugonem bertran et Gabrielem balldaura instructis vel instruendis in
Curia ipius spectabilis et magnifici presidis et honor. bajuli et vicarij presentis Curie et ali
orum similium judicum in curia more solet ordinarie et instructe procedi pro tanto
et alias pronunciat et declarat predictam literam in causis de quibus in predictis Curia esse
exequendam et sub illis tenorem processus ibidem habitos et si quos contempsit contra pre
missa esse ad requisitionem partium ad dictam regiam Curiam remittendos et in illis
quadrimestre esse supsedendum ——no ad causas aut que in predicta Curia consulatus
ducuntur. Attento q̄ lux predicta causa ibidem pendentes non possunt evocari
neq̄ in illis potest q̄quomodo supsedi, quumno constat de nullas evocationes de facto et
subrepticie contra dicta privilegia impetratas esse revocatas per illustrissimum Dominum nr̄i memorie
regem Alfonsum q̄ p̄ serenissimā eius consortem nūc existentē observari predicta privilegia contra q
libet est verum in q̄ quisq̄ voluerit recurrere prefata regia majestas preferatur dominus in hac
littera non consuevit minime nominavit licet nichilominus nominatim expressa generali semone
ad omnes officiales ad quos illa spectare posset dirigendam duxerit in quacumq̄ generalitate posse
consules mercantie dicti privilegij non possunt comprehendi attento maxime q̄ ipsi mercatores et hujus
regni debeant pocius esse in quibus meritis effectus predicte littere que solet pressis remitti cum sabeat
non posse protunc et ali primarat et declarat ipsam literam regiam quo ad consules ipsius dicti consulatus
minus debere nec posse extendi nec ipsa pretexta esse in ipsis aliquatenus impedimentum
nenta pretensa in expensis condemnando Montenyans

Lecta fuit predicta sua p̄ pronuncia per spectabilem et magnificum dominum Locumtenentem generalem
et Gubernatorem de illa mandavit lecta et publicata per me Jacobum Olzet notarium infrascriptum
scribam die sabbati xxvij mensis subsequentis predicti M. CCC. LXXXVIIJ hora secunda post meridiem
dicti diei, Judice bajulie statu majoritis ac hostij Jacobi Vinctuj, absente ex defectu scribe mei
contra alteram vero pte absentem habita p̄ presente ac etiam presentibus discretis Jacobo Montenyans
Jacobo terriffa nostro scribe Curie Gubernationis Majoricarum presentibus ad hec ac testibus et assumptis

Alffonsis dei gracia Rex Aragonum Sicilie Valencie Majoricarum Sardinie et Corsice Comes Barchinone Dux Athenarum et Neopatrie ac Comes Rossilionis et Ceritanie Illustribus nris Consulibus maris Ciuitatis Majoricarum Salutem et graciam Pro parte hodierna fidelium nrorum Consulis maris Ciuitatis Majoricarum fuit coram nobis et honorum detentore Johannis de Sancto Johanne cuiusdam ciuis nobis exposicum reuerenter quod cum ipse et quidam alii ciues et habitatores ciuitatis predicte essent et existant in possessione et saisina pacifica et quieta et tanquam veri domini et legitimi possessores quarumdam terrarum et possessionum in Regno Valencie et alibi quarum quidem terrarum et possessionum fructus redditus et prouentus ad ipsum Johannem et alios ciues et habitatores predictos pertinent et pertinere debent racione dominii et possessionis predictorum Nichilominus tamen Gubernator noster Majoricarum et alii officiales nostri in regno predicto ipsum Johannem et alios ciues et habitatores predictos in possessione et saisina predictis indebite et de facto perturbant et impedire non verentur in ipsorum Johannis et aliorum ciuium et habitatorum predictorum preiudicium et grauamen manifestum et contra tenorem priuilegiorum et graciarum nobis et predecessoribus nostris per predecessores ipsius Johannis et alios ciues et habitatores predictos concessarum et per nos confirmatarum Quare pro parte dicti Johannis et aliorum ciuium et habitatorum predictorum nobis fuit humiliter supplicatum ut super premissis de oportuno remedio prouidere dignaremur Nos igitur attendentes quod ciues et habitatores predicti in possessione et saisina predictis existunt et quod ipsi et predecessores eorum in possessione et saisina predictis fuerunt a tempore cuius contrarii memoria non existit et quod ipsi et predecessores eorum ab antiquo et a tempore cuius contrarii memoria non existit gauisi fuerunt et gaudere consueuerunt libertatibus priuilegiis et franquesiis infrascriptis Et quod ipsi et predecessores eorum ab antiquo et a tempore cuius contrarii memoria non existit gauisi fuerunt et gaudere consueuerunt libertatibus priuilegiis et franquesiis infrascriptis Et quod ipsi et predecessores eorum ab antiquo et a tempore cuius contrarii memoria non existit gauisi fuerunt et gaudere consueuerunt libertatibus priuilegiis et franquesiis infrascriptis

Dalfonsus per la gracia de deu Rey Darago de Sardenya de Valencia de Mallorcha de Cerdenya e de Corcega Comte de Barchinona Duch de Atenes e de Neopatria e Comte de Rossello e de Cerdenya Als amats e fells nres e qualsevol portans loch de Governador Batles justicies e altres tots qualsevol officials e sotsmesos nres e als lochtinents dels dits Officials dells e cascun de ells mar constituhits als quals les presents pervendran e presentades sien presents e sdevenidors Salut e dilleccio Jusia endres passats apres atorgats e seguits que anats ab nos ens a company en lo viatge que fem per visitar les nres Regnes e terres de Sardenya e Cerdenya com aquelles singulars persones Supplicacions de families nres e domestiches nres e en altre manera per altres signats causes e rahons en los dits gnatges expressades e encorporades haian nostres gnatges e sobrecelimets e esperialadament ab los dits gnatges per nos fets per rahó dela dita armada hauen alongat torts e seguits perssones que ab nos se prestessen de anar e aquells acompanyar nos en lo dit viatge e besar peu en nra ssuy e magnifica persona acompanyar e arastrar dagllas dells torts principals fermances nulles e lurs obligats e bens daquells e cascun dells tots temps e clasures cessants dels tots e seguits deutes que deuien apres a grans e pubes com amors e cuyta pus ligeyrament per qualsevol rahó e manera Experts molans consells nostre com dits veres Segons en les coses e pensions dells dits gnatges e sobrecelimets per la dita rahó fets pus largament se contenen fon empo ne es una pitanca que sots ombra e color dels dits gnatges foc o sia dada audacia aquells prejudicar o enuerra salvatges frau e enguans ne en altre manera alegrarse daquells cuydant esser merciminols la qual co sia molt affirada e de gran credit e contrensta gran e la major part del be public valuer e prosit de nres regnes e terres desigum e dolem Vlles sien nos per co dolents al qual per lo dit amor comunal se tenen prenen lo offici com dels dits nres Regnes e terres de nengu conbrent e salubable pore les dites coses esser subiectes ab temor dela present ordenacio anullacio rassans e irritats totes e seguits gnatges dalongaments e sobrecelimets per nos atorgats e atorgadors per qualsevol rahó e manera e altrament a Suplicacio de qualsevol e tots qualsevol parties de nengunes apres generals com spats entora que daquesta se fie comesso mero e mixto imperi cautmols en qualsevol manera e altres de prenden e de nengunes daquells publicar e ordonam e per nostres statuhim e sanccim e a vosaltres e cascun de vos dihim e manam expressament e destra ciencia ses jnterdenet de nra jra e indignacio e pena de dos mils florins de cuny dengalatre prates vegades com per vosaltres e cascun de vos sa contra fet hauedors e altres contrafets applicadors per qualsevol dels dessus anats o que enguanyar se atendran en la dita nra armada e alongar per nos o successors nres o altres fahedors sien altres gnatges e alongar per qualsevol causa o rahó fermances nulles e tots bens lurs no dolem ne plasents en alguna manera per nos ne nostres de alguns dells e cascun de vos despendere Mandallarins de nostres comandes o altres actes necessaris apts ab breu

ab castres axi de mar com de terra ab nyslh e sens nyslh ab prenyores e sens proyors e de tots altres qualsenol contractes de cambis e de mercaderia que dir e mentio nar se puxen dins tota hora que requisits no fets contra aquells o pusca pro cehidors e auantets rigorosament tota excepcio de pseure post posade e amor e comport cessants constrenyents e compellents aquells e cascu dells apagar e satisfer tot co que per les dites rahons se demostrara aquells esser tenguts e obligats axi per raptaros de peixos e de prenyors e bastiments e bendicions de aquellas e natrien de cambis e mercaderia fets e practiques en tal cas acustumats fiar com en altre manera arrabazers esser hauedor e asso no mudets o disfferents en alcuna manera com nos Guillem dellalo adamet e aronsellada axi esser fet e complit E no res menys tota degrade o fets essi fazents la presentz lena e robes degrades per los lochs acustumats de dites pudrimens ab ben deguts publicar. Datz en Barchinona sots nre segell sines a dos dies dembrii en lany sta nat de nre senyor azil CCCXXXVIIII dopt e quatre: Ego Alf.

Transcriptum presentis fuit prisens prefati fuit sumptum ab eo originali forma papiri sigillo sancto dni dni Regis in eo dorso impressi sigillata et in posse honorabilium consulum maris Bar(chinone) recepta Gerardo Gironella scribano publicato et cum eodem verificato originali per me Petrum Salvi Guillelmi ego Johannes Bayes not(arius) Barchinone Gerardi consulum maris Cum tatis eiusdem hec fide(m) manu mea subscribo meum signum solitum hic apponendo signum.

que alcun strum sino es hotador
Ala Cuntur no puga Estarragar
nde aders de alstus Nauhs mantes

Dat lim xxvj mesis decembris
anno nativ dni m°cc° xxx° viij°

Die ce ante p(rand)ium venerit et fidem fecit Arnaldus verdum preco publicus civitatis ajaccii se de mandato honorabilium de Consiliariis dni regis Comitis et Vicarii Civitatis de Olmis militis Consiliarii dicti dni Regis Gubernatoris et Regni ajaccii ad infrascripta dicti Re gis et eorum citasse ajaccienses coram tribus preconizationum et ordinationum tenoris sequentis

Hec sunt que nuncians le honorable en Lanzer de Rosros Conseller del senyor Rey e Lochtenent del molt honorable mossen Hug Dolms Canaller Conseller del dit senyor Rey e Governador del Regne de Mallorches a tot hom generalment que com los honorables jurats de la Comunitat de Mallorches e los honrats Defenedors de la mercaderia als quals era stat comes per lo general consell de la dita Comunitat celebrat a xj. del mes Octobre pres passat proclamat dela cosa publica dela dita Comunitat e singulars daquella ab auctoritat e decret del honorable mossen Ffrancesch de Riberza Canaller olim Lochtenent del dit honorable Governador hauian statuit e ordonat principalment que dagui auant no sia alcuna persona estranyera de qualsevol ley condicio o stament sia Jueus de Xarches no habito o estant en la present vila de Mallorches ans tots ne presumesca de star ne habitar en alcuna manera alstens naulis ne fustes per qualsevol nom sien appellados qui sembaran en les mars dela Cuntat de Mallorches Dins tanplanet los hagan e pusquen destrezar los marmezos e altres habitadors dela present Cuntat e vila de Mallorches ab barques e sens barques . Ordenant lo dit honorable Lochtenent de Governador ab terror dela present crida manat que la dita Ordinacio sia tenguda e observada sens inviolablement sots pena de den lbis pagadores per cascuna contrafeccio e cascuna vegada si sera persona flaca aplicadora la terça part al fisch del senyor Rey e la altra terça part al mur dela Cuntat e la altra terça part al denunciador Et si sera esclava corregu da la vila ab assots p los lochs acustumats p observancia dela dita Ordinacio

Preconizatum fuit predictum per preconizationes consuetas alibi preconizationis curie Gubernationis Regni ajaccii et publice in eo loco ejusdem Curie . Jesum et eodem preconizatione fidem indubia ubique adhibeatur fuit hec apposita seu impressum sigillum regie dicte curie

Consus de grassa Rex Dragonum Sicilie citra et ultra farum Hungarie Hierusalem et
Valentie ac Arragonie Gardine et Corsice Comes Barchine Dux Athenarum et Neopatrie ac
eciam Comes Rossillionis et Ceritanie Dilecto consiliario et fidelibus nris Lunardo de
Vlmis militi Gubernatori dicti Regni Arragonie eiusq; locumtenentibus ceteris q; officialibus nostris in
eodem Regno constitutis ad quos spectabit et presentes exhibebuntur presentes Salutem et
dilectam pro parte dilecti nostri Johannis de Sales mercatoris Ciuis Arragonie coram Arragonie nob
humiliter exhibita fuit supplicatio quedam continens in effectu q; Anthonio olerczi patricio
Cracouie racione cuiusdam seruitutis q; dictum Johannem sibi facere coram Consulibus maris de
Ciuitate Arragonie contra dictum Johannem de Sales querimoniam fecit Quequidem Cura/
monij secundum formam debitam priuilegiorum et Capitulorum ciuit Consulatus Arago/
nie debitum ad finem deducta est Ipse per sententiam per iudicem appellationum dicti Consula/
tus latam dictus Johannes de Sales ab omni seruitute debito eximit absolutus et ipse Anthonius
olerczi solempnem petitum impositum fuit Et q; tunc videns dictus Anthonius q; petitum
sibi solempnem impositum fuerat Cuiquidem dicte sententie per dictum appellationem iudicis
contra ipsum late ad illustrem Reginam dominam generalem et consortem nram oportunam
recursum habuit Aqua suscepto modo citatorias literas contra debitum ffranquisiarum
et priuilegiorum dicti Regni Arragonie ordinem impetrauit porrectamq; et preces dessuper
tunc false allegans se dictas literas obtinuerat Et q; vobis presentibus dictis literis fuit
dicte Curie Consules vniuersi mercatorum dessensibus et mercatorum collegio ac ipso
eciam Johanne de Sales tunc rem enormem et contra ffranquisias priuilegia et capitula
dicte Curie et Consulatus videretis se opposuerint hortantes et requirentes vos vt
nullo pacto dictas literas admittere cum dictis ffranquisiis et priuilegiis ac eciam
capitulis Regni et consuetudinis maxime deroganter ffranquisiam illam qua dicti Regnicole
et eius prole gaudent Primo allegantes fore q; nulla causa fuit civilis fuerit siue crimi/
nalis posset nisi prius dicti Regnum Curie et determinari de iure eciam allegantes q; per priui/
legium dicti consulatus non potest quis se dicti priuilegii ratione de pactis dicti Consulatus ali/
quomodo intromittere Et q; non obstantibus dicti priuilegiis et aliis rationibus allegatis
duas dictas citatorias literas exprimere contra iuris formam mandastis cum tales littere
de iure prondere non debeant Preterea Arragonie vice pro parte dicti Johannis de Sales humili/
ter supplicatum fuit vt dicti Regni et consulatus priuilegia statuta immunitates franquisias
libertates et capitula ad regium officialibus nris seruare facere ac iubere dignaremur Et
vobis nobis mandare vobis dignaremur q; cognoscere debeatis an dicte citatorie littere
sint contra priuilegia franquisias et Capitula dictorum Regni et consulatus et hec se
cundum franquisiam et ritum consuetum nos vero iustissimis huiusmodi supplicationi
ibus fauere presentium de certa nra scientia et expresse mandamus vobis quatenus
predictis literis citatoriis nre immunitates franquisias
libertates et capitula ad regium officialibus nris seruari facere ac iubere dignaremur Et
vobis nobis mandare vobis dignaremur q; cognoscere debeatis an dicte citatorie littere
sint contra priuilegia franquisias et Capitula dictorum Regni et consulatus et hec se
cundum franquisiam et ritum consuetum nos vero iustissimis huiusmodi supplicationi
bus fauere presentium de certa nra scientia et expresse mandamus vobis quatenus
predictis literis citatoriis nre immunitates franquisias libertates et capitula dicti Regni
et consulatus seruetis et faciatis ab omnibus obseruari presentibus nullatenus
fieri volentes Et ut eidem cognoscatis scandum iusticiam franquisiam et consue/
tudinem nobilem ac fidei amatores literas contra priuilegia franquisias et capitula dicti
Regni et consulatus quoquo modo seu quomodolibet contrafacientes pro relatoris et nullis habe/
tolimus et tenore Volentes plenius et clarius Albertum et Johannis Brevera de iurisperitis
filios nostros Bonifacium marchionem et Bartholomeum Albertum Iurisperitum fortes et potentes
et imperatos ad dictum Regnum destinauimus quibus tollentes scribis omne posse contradictum
ipsorum et fratum eciam inducentes si quid contra hec nostre mandatum preceptum fuerit
attemptum Cum scitis de certa scientia et expresse statuimus per presentes Datum
et cetera Dat. Neapoli Regnorum nostrorum anno Domini Millesimo
Ducentesimo Octuagesimo Quinto Regnorum vero nostrorum anno

Regnum Sicilie

Para de grassa Regina Dragonum Sicilie Valentie Arragonie Gardine et Corsice
Comitissa Barchine Ducisse Athenarum et Neopatrie ac eciam Comitissa Rossi/
lionis et Ceritanie locumtenenti generalis illustrissimi domini Regis viri et domini
nostri carissimi fidelibus nris Consulibus maris ciuitatis et Regni Arragonie Salutem
et dilectam Dna pro parte Ludouici de Bellupuo mercatoris ciuitatis Arragonie
exhibita ad nos querela deduxerat q; post sententiam latam per iudicem appella/
cionum curie nostre consulatus Offini in rem iudicatam transitam in causa appellacionis
ad eam emisse ab alia sententia per quos seu predecessores suos tam in causa ibi ducta
inter ipsum Ludouicum de Bellupuo in quadrigenta sententia dicti iudicis appella/
cionum dicti Nicholai de parchs subiudicis pro parte ipsi Nicholai ad locumtenentem
Gubernatoris Regni predicti habitus indebite fuit retenta Et inde varia gra/
uamina pacis dicti Ludouici protulit illam tam per dictum locumtenentem Gubernato/
ris q; per iudices per eum delegatos que ne eius sententie dicti iudicis appellacionum
in rem iudicatam legitime transacte Ceu eciam franquesias priuilegia et liberta/
tes Regni predicti et dicti vri consulatus Offini ceteraq; obseruabant Et quia eia
acta et processa predicta ordine habitos clausos et sigillatos ac fidem facientes
ad supplicationem dicti Ludouici causa recognoscendi ad nram Curiam afferri
fecit per fidelem Consiliarium dicti domini Regis et nrum ffranciscum castilio/
nis legum doctorem Siluitque secum vtrosque Et parte de eis relacione pre/
cium in Regia ac nra audiencia dbi copia adeerat in pace priorum et pactis supra/
dictis et earum adnotatis ac plenum audiris fuit compertum et comprobatum q; ad/
dictus priuilegiis dicti Regni signatum priuilegio domini Regis Arragonie memo/
rie celebre quorum tenores nri habentes q; de causis dictorum Consulatus maris et
iudicis appellacionum non potest haberi remissio ad Gubernatorem seu alios iu/
dices sine commissionis ner de illis possunt cognoscere quod priuilegium fuit
inclitum Attento presertim q; sententia dicti iudicis appellacionum transiuit in rem
iudicatam et pacis dicti Nicholai de parchs eam approbando certa obtinuit pecunie
pro expensione ipsi facte Ad dictum locumtenentem Gubernatoris pro predictis non po/
test haberi remissio Cupiensque igitur nobis humiliter petiit dictus Ludouicus
de Bellupuo pro expeditione et obtinacione predictorum priuilegiorum q; Regni
nobis dictum et mandamus decreta statuta et expresse subinuisi Regni ac nre
iudicature et pre manus q; Achille Florentinorum aure Regie approbandum et ratum
quatenus dictam sententiam dicti iudicis appellationum expedimus et complectimur seu
potius et complectendo facimus pariter seu fieri et teneri. Non obstante de remissu
ad dictum Gubernatorem seu eius locumtenentem dicti et sententia lata per Johannem
Darnadens iudicem delegatum a Re et commissione eiusq; appellationis iudi/
cum interposite per nos fidelem Bartholomeo Alberti Ciuitatis Iurisperitum de causa
appellationis ab ipsa sententia dicti Johannis Arnadens mandauimus inhibentes quos remissum
et sententiam dicti Johannis Darnadens et commissionem per nos ipsum Bartholomeo
Alberti de predictis fidem huius fieri tenoranus Inhibentes sic tam q; dictum priuilegium
inclitum et dicto Gubernatori et eius locumtenenti et iudicibus ab ipso delegatis seu dele/
gandis et aliis quibuscumque officialibus Regni nris q; de dicta causa quolibet modo se in/
tromittant. Non obstante ciusdem priuilegium omnimoda quacumque gaudendi. Dat. Valen/
tie decimo nouembris anno eiusdem Domini Millesimo ducentesimo octuagesimo quinto.

Vicecancellarius locumtenens.

267
320

Primo cases son exclusses en los clonyaments

448

Nouerint Universi Quod cum non nullis tam officialibus nre Jacobi dei gratia Regis Aragonum Tomatis Rossillionis et Ceritanie et Domini Ayomis Proficiam Qᵖ creditoribus et debitoribus judicium detineretur que debuit fieri clonyare et que non cum contingit nos aliquē de suis debitis clonyare suppremum statuimus Quod non intendimus aliquem de suis debitis clonyare licet litteram concessimus clonyamenti nisi asserueret Qᵖ in suo clonyamento plenat debita de quibus eum clonyamus si asserueratum. Nec intendimus eum clonyare de debitis de quibus nam clonyare expressit nisi in litteris dicti clonyamenti de primo clonyamento specialem facat mentionem nec de debitis que debet ratione exercitionis patris et matris aut vel alicui emptricis. Nec de debitis que debet ratione dotis vel legatorum vel juramenti. Nec de debitis que debet extraneis personis extra nram jurisdictionem. Nec de alijs rebus si quis debeat patre aliquibus personis. Nec eciam de debitis que debent pro quibus jam pignera sunt tradita per eum creditoribus suis. Nec de debitis que debet ratione empcionis quam fecerit de aliqua re immobili seu firmabili sibi redditibus eisdem. Nec eciam de debitis que debet ratione empcionis quam fecerit de aliqua re mobili si eciam rem mobilem penes se habebat. Nec de debitis que debent pupillis. Nec de debitis que debet ratione tutele vel curatele vel manumissionis seu epercionis testamenti alicui. Nec de deposito seu comanda si in casu deposita seu comanda non fuerit. Nec solucionis appem et ydeniusse constitutus. Nec de debitis que debet ex aliquo delicto per eum commisso. Nec de debitis de quibus jam fuerit lata sentencia et trasierit in rem judicatam. Nec debitis que debet pro lignaticis nutricia seu domorum vel navis census vel ratione pignum comunibus. Nec eciam ipsum intendimus clonyare si creditor tenet est ut. in ope qᵖ ipse deb roꝛ habeat unde satisfacere paratum solucre in rebus mobilibus qᵖ sua retinere sustinere nisi de dictis rebus mobilibus in litteram nri clonyamenti memorie secundum et ea ipsum intendimus clonyare si habeat bona mobilia equibus valeat satisfacere suis creditoribus exceptis bobis et bestiis aratoriis et instrumentis arandi et equaturis suis et ovium et quarum lanarum et pasijs animalium et bonis fabrice domus sue hospicij sui et exceptis vestibus sue uxoris et liberorum suorum et familie sue Quam eciam ordinacionem fecimus Dos Jacobus dei gratia Rex predictus jussit eam exemplificari sub nro sigillo.

Anno a nat dñi mᵒ cc lxviii

es dia eaup dedues dits [illegible] spectable e magnifich mossen ffranmesch berenguer de vilanoua donzell. Conseller e lochtinent general del molt alt senyor Rey en los regnes e valls de mallorcs e rancorbo e mnde e regent lo offici dels Comtats de Rosselló e Cerdanya en la ciutat e ciutadans del capell reyal del dit regne per nou hic abtes de la diretana la qual rastinel anys es entre los Consols dels dits lochtinents e mirants del present nintat e regne de una part e lo Exequidor dela dita dita ministrar dela part altra pobre la pssidens de aquells degue endues pssats e qui tots anys sen son seruits e segressan grans rancors e males voluntats esser era debitament procehir sen esser tots anys seguir. Per tant pssant e requirent los hono mossen Luis de ledo Canaller. ffranmesch reyas alt dit vilar. mossen Jaume berard mossen Guillem de bruguera e mossen Ramon mora sirarel lany present dela dita ministrar e qui present. Lo dit spectable lochtinent general per benifici e repos del present regne a rcebe de nos parlaments e colleccio sobre los dits fets pssats fets haun consell delis dits hono hrats e dels hono mossen de sant John mossen ffranmesch berenguer procurador general mossen bernat de pera de salmerall. mossen Raspa de pastis mestre racional. mossen boniffan morro mossen joan berard. mossen Nicholau berard. mossen Jaume montagrana mossen Guillem de mundorfila. mossen ffarrando dalem doctors en leys. gaspera anglesola donzell. pere capferet. Anthony colom. rutedam. Ruderi simper. e ffranmesch morer mde de pera aquen presents e conordants excepto los dits mossen Luys de ledo mossen luch de sant romani e mossen boniffan morro qui eran de altre parer. dixta aqui via declarano sobre la dita diretana per los predecessors fets pssants. E la raho sus mesa fonch declarat que pera hora equant lo Exequidor fos rueda e lo consell rueda que lo consell pregués lo exequidor. Attes que lo offici de consols es bisi esser pregemuer e pels auts que lo offici de exequidor per moltes causes e rahons en lo dit offici consell de parle de nos de pretam lo dit spectable lochtinent general prouehesse ordinacio e dit consell del magnifich mossen Joan duray doctor en asim dret e offici per esser los bons dels deuins dits lo dela mare part de aquells que dequinauen lo consell ay per lo estamen dels auedats consolats de mar de nos haien de pregue e exequidor fos rueda e lo consell rueda. Exceptat empero que quant los dits Consols pregaran empenys e lo exequidor pecto semblant. que lo dit exequidor en tal cas esmue e haga en mig del dit auc consell. quant empero nos pertanyia consell. atti pregassen a dit exequidor. dupsay

Ihs

Lo Juramen dels honrats Consols e Jutges dels apells fan e acostumen fer en lo Jnuou de llur offici sobre lo altar maior dela Jglesia parroqual de Sancta Eulalia

Vos alnes honrats Senyors nouament assits e alegrat en Consols e Jutges dels apells promatreu e juran a nre Senyor deu e p los Sanctes quatre Euangelis als posats e p bies mans corporalment tocats en la dreta de consolats e Jutges de apells vos haureu ha e lealment allaor de nre Senyor deu e a honor e molt altre Senyor Rey e vtilitat dela cosa publica e seruar los capitols de aquells e los priuileges atorgats en favor dels dits offices e tenre los priuileges e bons vsos del dit Regne axi co en altres priuileges e franquesa co p lur gramen conseguits e expressats. E aprimatz juran lo Regnen pseralment. Las dits offices e altres no fareu regir e aleun loctenir si la donchs no eren absents de la Ciutat o malalts o de alne semblant cars impedits.

Aqstes lo Juramen e los Juheg fan temps la mo en la bibl dels xx. mandamens de mo lo qui pmetogne aqstes paraules

Jo nhen Jmes p aqll qui dix yo sony e no es altre fino mi.
Jo nho Jmet p aqll qui dix yo sony lo teu Senyor deu qui tesqui dela terra del Egipte e dela casa de seruitut.
Jo nho Jmes p aqll qui dix yo sony lo Senyor deu teu fort e poderos qui gelosie.

E lo Juheu dixo aqstes coses tenint la mo sobre los xx. mandaments digne yo Jsr e die la Uerat.

Los xx. mandaments donats p deu amoyses

Jo nm cole deus.
No Jmes daus p deu.
Sabbata sanctifices.
Jnos honora pairem.
Non occides.
Non fornicabris.
Non furtum facies.
Non testimonium falsum dices.
Non desiderabis uxorem proximi tui.
Non desiderabis rem alienam sic.

Lo Juramen del moro

Jo nhen Jnsuacundo Vsa mezedem dreay Jsno e telle allah e lo Jsle allo ohoo arabi hady Jsha alquible bide Uerdade.

Los Stils e consuetuts dlas Cors

Nouerint Vniuersi quod die Veneris intitulata Tercio Kalendas Augusti Anno domini Millesimo Trecentesimo quadragesimo Quarto Nobilis dominus Arnaldus de Vilario Gubernator generalis Regni Sardinee cognoscendum pleniorem informationem habuit plenam deliberationem cum suis assessoribus et cum suo pleno consilio ordinauit et constituit ordines et stilos Maioricarum per eum et quos per Curiam inde obseruari redigantur in scriptis et obseruentur de cetero si quo non obstetur per partes probatis et si in futurum aliqua consuetudo vel stilum allegabitur vltra consuetudines et stilos redactos vel redactas in scriptis pro admittanda ad probandum dictum stilum nomine allegatum vel consuetudinem quod curet Nobilis Gubernator qui cum suo consilio debeat et stilos vel consuetudo admitti debeat et si non debeat admitti repellatur et procedatur in causa et si admitti debeat assignetur allegari tempus octo dierum ad probandum stilum vel consuetudinem nomine allegatas vel allegatam Et si probauerit legitime illum stilum vel consuetudinem redigatur in scriptis et cum aliis de cetero obseruetur.

De filio se emancipante manumisso

Item si filius familias contrahens matrimonium habeatur pro emancipato et faciat omne negotium quod vere filius emancipatus facere potest.

De cussitore furato

Item dicto furtum mercatus precatus furatur et credatur sine commendatione quod furetur sine contractu per quod intercipiat de mercatore.

De pena armis lenato

Item si aliquis leuauit pro manu armata lata fidejussione de ea tornando si quo aduerserit melius pro eo ceteris postea pro uno simili vista fuerit de ea tornando pro aliquibus allegatis melius pro eo ceteris postea pro tanto quod tornet pro eo ceteris primo pro possessione pro tanto non tradatur pro.

De redemptis pena. &c.

Item si aliquis condempnabatur pena qua talem

sit ep̃ocatus in prima sententia positio q̃ appello interponeret dato tamen fidei
iussione de standō si postea contrarium judicaretur /:

De q̃stione census soluti vel no soluti

Item si sit questio de censu soluto vel non soluto vel de quatuor censibus so-
luti vel no soluti diuturne consuetudinarie et in rep̃a prima sine sit ep̃
posito q̃ appello interponit dato tamen fidei iussione de standō si postea cita-
tum judicialiter. Et eadem p̃matur in questione salarij seu mercedis vel
expensarum alimentorum /:

De q̃fesso et obligato in judicio

Item si quis in judicio obligatus fuerit et confessus et allegauit solucionem
vel aliquid contrarium et postea dubitauit fuerit ep̃ma sine sit ep̃ in omni
data tamen fidei iussione de standō si contrarium judicatur /:

De vigilanti tradituro pena

Item si bona alicuius debitoris vendita fuerint ad instantiam alicuius creditoris
et postea aliquis ex eis allegans potentiam se habere ratione pignoris
obligationis vel actus ipse postea opponens non audiatur sed pena creditoris
vigilanti tradituro cum fidei iussore tenebit. Et hoc verum est si debitor
habebat alia bona post distractionem bonorum debitoris si no sufficiant
ad satisfactionem creditoris potest in tres vel quatuor creditor habeat re-
gressum contra creditorem vigilantem de eo q̃ recepit in eo tamen q̃ de-
fuit /:

De facto mānuli

Item p̃ deposito vel commodato vel pro facto mānuli quis capitur et ap-
ponit quidam q̃ primo p̃mat sed si fiat questio de debito pendente questione potest
dare mandatarium de persona quousque questio finita fuerit finita vero est tamen
q̃ mulier q̃ deposuit vel commodauit non capitur sed q̃ mercatrix se mittit.

De manutenente q̃sone alicuius debitoris

Item si aliquis manutenuit personam alicuius creditoris de persona tornada
vel aliquid pro ea gratiarum et velit contrarium p̃ma p̃sona in posse magi-
stratus quousque velit eam sine regressu. Omnes et literatum armo-
rum tenentes ipsum tremanerii /:

De posse nomb̄ spāo quatuor mensium assig̃

Item de consuetudine est Nasutis p̃ habitatores oppidi possint trahere
et assignare possessionem ad sibi spandum ad quatuor menses nisi aliter
p̃ scripta remanserint cer /:

De obligatione mulier facta p̃ marito

Item est de consuetudine q̃ mulieres interredum
pro maritis et simul cum ipsis etiam se obligent ex quo femina
dicit se fuisse in audientia et ea no
aperit vellet ea dicit etiam no fuisse mirabile et quod sunt nimis
bigenti quinq; annis valer et tener et pluries fuit obtentum in
contradictorio judicio /:

Forma data notarijs sup̃ testis

Item testamenta no leguntur quando fuerunt p̃ testatores coram
testibus sed solum notarius ep̃ primit coram testibus qui vocati sunt
ibi vel simplia verba dicit hic estis vocati ad testimonium pibendum
quia iste dns vel domina condidit et ordinauit suum testa-
mentum in posse meo talis dicit nomine sum vocatus in suo bono
sensu et memoria et rogat vos q̃ sitis testes q̃ sui posse
mei fiat testamentum et ultra q̃d q̃ ordinauit valeat
q̃ suo testamento et sino valet vel no valeat sine testa-
mento ultimum fuit q̃ valeat sine codicillo vel alio fine ultime
voluntatis /:

De donationibus

Item donationes possunt fieri p̃ quostung sine insinuatione
judicis et sunt consuete fieri et obtentum est in contradictorio
judicio bona tyatinet aplurib; quib; [illegible] valorem D ungentos
aureos si tamen donator remanauerit legitimus donatione no valeat.
excedente summam D ungentos aureos sine insinuatione /:

q̃d prah̃ p̃ emphiteosim q̃ tradat solvere censum

Item est de consuetudine si emphiteota tardauerit solvere censum

quem fuerit ꝓ possessione emphiteota ille qui censum recepit potest abstra
ere portas a possione sine mandato curie sue aucte et etiam si possio
est sua quia non sint sanne sine porte potest signum cruris vel aliud signum fa
cere pro empara ne emphiteota inter illam possionem quousq; solverit cen
sum sine licencia ipig domini census Et q; bure de hijs aliquotiens orieba
tur a quadrigenta anis citra et ultra fuit ordinatu ꝓ sd domino census esset
nem mutar emphiteote pro censu tiendo vel pro pignerando vel empando
emphiteota teneatur solvere dnō expensas Ita q; domino census fiat comple
sum censum Et de expensis statum et creditum dño saltem cu sagramē
to ipig vel manupy sim qui pro ipo censum colligit /:

Censu seu solucōe de collecta possessiōe

Item si aliquis fecerit censum frumenti pro aliqua possessione alicui et colligitur
frumentum sup ipa emphiteota teneatur tradere et solvere frumenta collecte ipig
possessione dño census Et si aliquo casu pur pluriet accidit non colligere et sic illo
anno non fuerit frumentum vel aliud potest dare emphiteota de alio frumento
fructibus et reagribili quem dnūdum esse frumentu collecte ipig possionis et hoc
ad cognitionē bailli loci et illoy quos ipa fuerit elegerit /:

De confitendo fructuario

Item est de usu et consuetudine q; heredes defunctorum et etiam tutores de cas
tris dni Regis pro aliquo census accidit q; faciat fumentarium si bona alicuius
debito fisco fuit applicanda possint facere fumentarium absq; citacione legata
rioꝝ et etiam creditorum diffinct

Manupna notarioꝝ recipiūr in sua dempnis expensis et codicillis

Item est de usu et consuetudine in Maioric q; manupna seu in protocollo ejus
morantium cum notarius recipiunt et recipe possunt in sua dempnis expensis

testamenta et codicillos et alios contractus quos quoscumq; ꝑ eos fie
ri fieri et fienda notarios publicos morantes dum tales fuerint ꝑ pro
sir suis et eoꝝ notarios cum quo morantur et ꝑ sir Jam noty
norario /:

Si debitor fugiam in Civitate

Item si aliquis forensis fecerit bailli Majoricarum vel in Civitate
fecerit pluries acudir et in Civitate vel forensis seu in Civita
domini Rationatoris que olim dicebatur Logumt licet ibi non subiug
atur se forū subjecit expresdite obligando me et suos bona ubicumq;
uenit in Civitate sibi juncta et coram vel sub examine judicis
illig Curie in qua se obligaverit eos obligans fuerit sibi pena missionum
et expensarum factarum sibi ab eo examine obligato fuerit mittat vel
dirigat literas suas et etiam sagionem bailli sub cuius bailliuo talis
forensis moratur vel est domiciliatus et andando vsq; Jamuo ubicumq;
requirendo ut ex equationem faciat de illo obligato de eo obligato expletur /:

Si debitor obligatus cum fisco

Item si aliquis forensis obligatus est cum instrumento fidei et equivoca
contractu etiam celebrato in archivis seu cancellaria in Civitate pote
empti ad instantiam sui creditoris demandato bailli Majoricarum ut
talis obligatus potest convenire coram bailli ejusque contractu vel
instrum ipig contractus vel instrumentum ipig contractus celebratum
vel celebratum fuerit in Civitate et alibi /:

Si forensis obligatus cum judicato citetur

Item si aliquis forensis obligatus sit ut prefertur cum judicato

gacione cessing ipig obligati vel bestia sua inuenta fuit Limitate potest
emparj p creditorem ssi obligato tamen dominj ipor ceteris interfuerit
in Limitate ato. Ille vero creditj obligati inuente in Limitate Limitate
possint emparj etiam in eig absencia /:

De forensi obligato cu judiciali obligacone inuentam in Limitate:

Item si talis forensis obligatus inuentus fuerit in Limitate cu judiciali obli/
gacione ut alia quacunq si fuerit in Limitate cu pro negocijs communibg
sue patrone sit de hoc sufficiens fecerint fidem non potest emparj in Limitate
nulla vice /:

De sta por publicanj p notarium:

Item sentencia potest publicarj p notarium vel scriptorem etiam
sine presencia judicis /:

De procuratore absentis:

Item si aliquis receperit procuracionem absentis ad prosequendum tenetur
de expensis salarijs judicis et scriptorum pro sua parte nisi de
mandato principalis constiterit partem aduersam suppportasse expensas /:

De mabg ceptis penes emptorem:

Item si merces vel alie res empte reperiantur penes emptore
vendito est potior quilibet creditor alicuius alicui pro precio rei vendite

272
325

De gra elongamenti

Item si aliquis fuerit obligatus pluribus creditoribus et maior pars
creditorum ferent gram elongamenti tali debitori q de consuetudine
maiorum alij creditores minores in numero et debito habent stare
huiusmodi gratie concesse p maiorem partem creditorum in cumulo debiti et
in numero personarum /:

Si emphiteota cessat solvere censum:

Item si aliquis emphiteota cessaverit solvere censum quem fare
tenetur pre emphiteotali etiam p triginta vel quadraginta
annos et tales res emphiteotales non cadant in commissum de con
suetudine vel ex observancia maiorum ac etiam de pmissis
regio sit talis emphiteota habet solvere censum cessantem et
remanet secus in dicta re emphiteotali /:

De denunciante alique de alique crimine

Item si aliquis denunciaverit aliquem de aliquo crimine et psequtus
fuerit denunciatione contra delatum tenetur solvere medietatem
expensarum factarum in dicta denunciatione /:

De fine q fit in redhibitione

Item si aliquis vendiderit alicui servum morbosum et infra
tempus in libello fuerit inventum q talis servus sit in redibitionem q proba
to viris et morbo talis servi q venditor habet recipere ea
lem servum morbosum et restituere pretium emptori posito pre
fuerit probatum q sit posse pmij dij vitium habuerit /:

Item si aliquis petierit longiorem dilationem ultra marinam in contrarium lapso tempore dilationis pte que no produxerit testes super dilatione longiorem habet solucre penam duorum solidorum pro unoquoque testi ex ipsi hostenderit iustam causam expensarum se tamen si appellacio pronunciatur recipitur appellatio set fit ex pronuntiamento tamen fidem in curia cautione signatim iudicatum

Hic sequuntur stili curie

Anno domini M°CC°XXX° tercio predictis nobilis domino Arnaldo de Erillo gubernatore generalis regni Valencie &c

Item si aliquis detinuerit aliquem seruum morbosum et infirmum sciens eum fore talem quod talis seruus sit in redibitione probato primo et morbo talis serui detinentis hec tempore valeat seruum morbosum et restituere pecuniam ei potest positio quod sciens eum fore talem probatum quod in posse domini habuerit

hoc est dicendum quia sic est retro in precedenti pagina

Que negun iurista notari ne causidic sie admes en lo Consolat per negun cas

Iusticia feta als ambaxadors per part de la Vniuersitat

Item que supplicam al senyor Rey que li plagia de non confirmar ne atorgar certa promisio Reyal feta en la Cort del consolat que negun iurista ne procurador causidic no hi sia admes. Placet domino Regi

Alfonso per la gracia de Deu Rey darago de Sicilia de Valencia de Iherusalem de Malorgo de Serdenya e de Corsega Comte de Barchinona Duc de Atheneas e de Neopatria e encara comte de Rossello e de Serdanya. A la molt illustre Reyna nostra molt cara e molt amada muller e leemment General fiels e consellers nostres lo Gouernador del Regne de Valencia

son loctment e als altres [illegible] e singles quals se vol
nostres ofitials aquis pertengua ealtres loctments e als Cor
sols dela mar presitis e stenemdors Salus edlecio Enlas
Capitols que los fasels nostres en Berenguer bnys enfrances
apelo eNanthon olives dmbaxedors anos tremesos pla Mntra
se Regne de Malorgues nos han presentats ha lium Capitol dta
tenor seguent Trem que supplicam al senyor Rey que li placia
de non confirmar e atorgar ceim promisso Reyal feta en la
Cort del consolat que nsem sindic procurador nj cansidich
ns sia admes Dom donchs los dits ambaxedors nos haran
humilment supplicar quétores esingles promissions per nostres
de
precessors e per nos atorgades ables quals es prohibit que
nj gens sindic nos puxa entendre en la cort del cons
lar lemenament nullam atorgiar ede non confirmar Nos co
nexents que les cosses supplicades son justes erahonables edelem
fora gitar dela dita Cort pesrad dela mercaderia que es toral
sustentació etconservació del dit Regne totabla litigiosa etota longinc
depladeria la qual commament es arrobada en sindics notaris e
cansidichs Confirmats totas promissions que fiten sobra aqs ede non
atorgiar que nsem sindic notarj ne cansidic sia admes en la dita cort
del consolat pugen cas gudizne excogitar se pugua Attenso dels pe
sents a vos dita molt illustra Regina nostra sobirana de la mercaderia
efficiale nostres demut amenazats expressament de nostia cort sitenda dem
enamsen sobre incorrimus dela sua indignacio nostra epena de cent
dor darage de vosaltres ede cassis de vosaltres sens alguna grada emercé
Vadors e amostres cosens applicadors que les presents diffenets e sumgamin
tinents compellescan fasan sens alguna interpetracio no saben nj pma
tent sia fet lo contrari sidesigan seguiar la sua endignacio nostra ab la
pena demur dita decement e amillans tots equal senol actes quep los Con
sols fossen fets contra forma dels presents crollents a aquells ce a vosaltres
amarior cautella tot poder de fer lo contrari Mada en Cayata a xxbj de jnny
en lany dela Natuytat de nostro senyor a M trecents Lxxxta
nou Rex dalfonsus

de pam) mott e cansidats

Cap la dita supplicacio e aquo ordenaren
e atorgaren en lo dit Consell ordinacions
[illegible]

Fue memoria q lo dit hord en Roig Ramon Lunes e Gabriel Roma Consols lany pe
sent mcclxxxviij. Volem lo dit Capitol tan favorable ala mdadera finar ala
sua en lo fet dels pmadors nenats e cansidichs p quant agst pells ore stat jmar

[illegible] p lo Magnifich locmtr gral asaphigno dela dona Delamonda lemana
gnios bena le lo dit pmlegi fos plar ser mantmer alo dns hond con
solo regnant aquells setzanta en lo fet dels pmadors dns ell fa da
gnes pnen Entant p por dels cuis hond ren solo dur fero una
saphirio al dit locmtr ab pacta de nolis pmlegis esfranqne sa
degnier ab p plagnes fos fnes lo dit pmlegi jmpendr p part
dela dita objectat no obstants una ora ordinacio de gran es
ordinacio ne fa forma de ordinacio com lo dit fet sens los pmats
no pnes fer ordinacions la qual ordinacio es en lo pssen libre era
sorts cxxxxb ala fi dlo dit senyor locmtr declars dit pmlegi no fos
obstant prehimen dlos dits consols en lo fet dels pmadors de neces
sitat la dita ordinacio segons appar p jun pres lo qual so cassi
at fonch del ordinarj del any cc lxxx bxxbj gms cne en dit
sent corr dlos deffenedors sj entessen dongen ab
porta cosa fazer ala magestat dcal Jagueto totas coses
menoradas de los cosols dit

Sobre les segretes de juy e es auctentich stret dta ordinacio
en la capa que la casa del consell del collegi al molt alt senyor che cetc

Noverit universi qd die jouis quartadecima mensis augusti anno
quadringentesimo septuagesimo septimo coram spectabili et magnifico dno lotharingi ge
nerali et gubernatore Item ad hoc comparuerunt magnificus dns guillelmus de de
meto et petrus de spi juratj universitatis et Item ad hoc discreto anthonio ma
nescat nobili eorum Judice et honorabili petro spanyol et guillelmo limas desenssores mer
cantie dte Civitatis et obtulerunt et presentarunt legi et jntimari fecerunt et Requi
sierunt p parte homa pegunj nobilis viri ex sindicis Curie gubernationis eidem supplica
tione et alia que sequntur

Senyor molt spectable.

Ajustanza dels honorables Consols e desenadors dta mercaderia es stada presentada a nosaltres
la supplicacio de tenquesta del tenor seguent

Noverit universi qd anno a nativitate dni millesimo quadringentesimo septuagesimo
septimo tricesimo jouis quarta decima augusti Coram nobilibus magnificis dnis guillelmo
de demeto strenuo milite et petro de spi juratis civitatis et magnificis juratis
anno presenti universitatis et Regni Aragonum ad hoc congregatis et comparentibus honorabili petro
sparol et guillelmo limas desenssores mercantie et pre
sentibus ibidem honorabilibus andrea [illegible] et andreas limas desenssores mercantie et pre
sentium ibidem ersdem et legi et jntimari fecerunt et fecerunt supplicationem cuius
tenor sequitur sub hujusmodi forma

Al magnifich en gen de vosaltres mossen joan torrella mossen guillelm de demeto mossen fran
cisco mossen pere de spi mossen Gabriel sezena mossen honorat costa juratis la present dta
ciutat e Regne de Mallorques Exposen los honorables Consols dits artes majors
e menors tots los desenadors dta mercaderia del present Regne de cab consell
consenta concordant dits consellers del Collegi dela mercaderia dit com entre los
solats hajen jun capitol lo qual vol que los litigants denan los honorables Consols e lo
pnapi dita questio lo demanat si dohà puxa demanar al seu segrement de juhi e lo seu

Consolat de Mar de Mallorca

BB-SL
125

1385